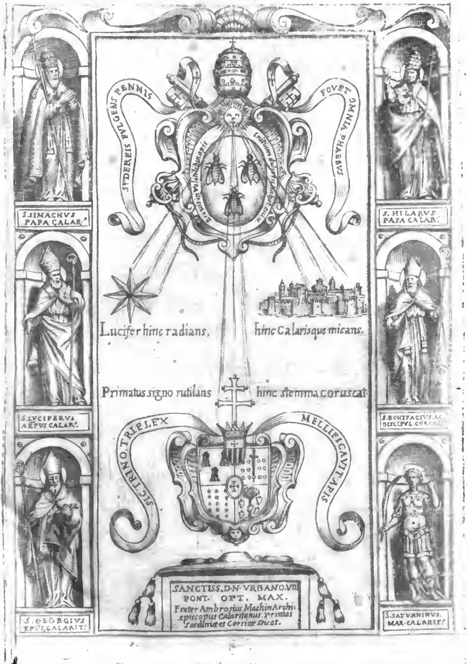
Digitized by Google

Digitized by Google

SVDEREIS FVLGENS PENNIS
FOVET OMNIA PHAEBVS
S. SIMACHVS PAPA CALAR.
S. HILARVS PAPA CALAR.
Lucifer hinc radians,
hinc Calarisque micans.
Primatus signo rutilans
hinc stemma coruscat.
S. LVCIFERVS AREPVS CALAR.
S. BONIFACIVS. M. DISCIPVL
SIC TRINO TRIPLEX
MELLIFICAVIT APIS
SANCTISS. D.N. VRBANO.VIII PONT. OPT. MAX.
Frater Ambrosius Machin Archi-episcopus Calaritanus. Primas Sardiniae et Corsicae Dicat.
S. GEORGIVS EPVS. CALARIT.
S. SATVRNINVS MAR. CALARIT.

Digitized by Google

DEFENSIO
SANCTITATIS
BEATI LVCIFERI

Archiepiſcopi Calaritani,

Sardiniæ, & Corſicæ Primatis, & aliorum Sanctorum, quos colit Calaritana Eccleſia.

Necnon, & Primatus Archiepiſcopi Calaritani, & eius Primatialis Eccleſiæ, vnà cum Deciſionibus Sacræ Rotæ Romanæ.

In duos Libros diuiſa.

SANCTISSIMO D. N. VRBANO VIII. Pontifici Optimo Maximo dicata.

Authore, & Propugnatore in Romana Curia

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. DOMINO Don Fr. Ambroſio Machin, Archiepiſcopo Calaritano, Sardiniæ, & Corſicæ Primate.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CALARI,
Ex Typographia Doctoris Antonij Galcerin.

Apud Bartholomæum Gobettum. M. DC. XXXIX.

SVPERIORVM PERMISSV.

IHS

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISS. DOMINO NOSTRO

VRBANO VIII.

Pontifici Optimo Maximo.

TANDEM (Beatiſs.Pater) diu diſceptata B. Luciferi Calaritani Archiepiſcopi, Sanctitas, & Primatus primæ Sedis Sardiniæ, quæ Calaritana eſt dignitas, arbitrio tuo, firmamento ſuo ſtetit; ſtabitq; . Hæc quidem priſco iure non immeritò conceſſa, illa ſuorum auitæ religioni, non tàm reddita, quàm permiſſa. Alteram ab altera ſeparari non opportuit, quando Lucifer hanc dignitatem non contulit, ſed accepit, acceptam, Sanctitate ſua exornauit. Hoc, huiuſce operis, quod Beatitudini tuæ conſecro, tuiſque Sacris pedibus ſterno, eſt argumentum; titulo non alteri inſcribendum, quam qui ſanctitatis in terris Arbiter eſt, & primæ omnium ſedis, Vicaria Chriſti poteſtate, Author. Quod niſi eſſet, & doni exiguitatem, deprecarer, & audacis veniã ſicut illam , aduerſus Zoylorum morſus

ſus

ſus tutantem, demiſſe imploro, tanquam Sacram Aram, & aſilũ, in quo, & Primatus Calaritanæ ſedis firmatur, & Luciferi Sanctitas, in ſua cauſa fidenter perorat: non illius, qui vix mane exoriens in tenebras præceps ruit, ſed qui nunquam deſerta religionis, & ſanctitatis ſtatione, Orientem virtute, Occidentem, beato occaſu, conſecrauit. Vnus nimirum idem ipſe, & Phoſphorus Orientalem Eccleſiam, Legati Pontificij authoritate, luſtrauit, & cum luſtrãdum nihil amplius ſupereſſet, in Occidentis partes reuerſus, peracto fœliciter ambitu, inſtar Heſperi, in maius ſplendens, occubuit ille quidem, ſed radiare hactenus non deſtitit. Accipe ergo B. Pater donum, tibi vni debitũ, & cum oculos in Sardiniam, quæ inter primas Europæ Prouintias Romanæ Eccleſię (nullo, vnquam hæreſis, vel erroris, obtenebratam, eclypſi) lucem reſpexit, benigne inflectis, meæ quoque, ex tuo munere, Calaritanæ Sedis, populiſque Calaritani fidem, religionem, atque pietatem, fouere, tueri, & promouere, vt clementer digneris, affuſus ad Sacros pedes tuos, ſupplex oro. Vale.

Sanctitatis tuæ

Deuinctiſſimus ſeruus

Frater Ambroſius Machin
Archiepiſc. Calaritanus.

EMI-

EMINENTISS. DOMINO MEO
DON FRANCISCO BARBERINO
S. R. E. Cardinali, & Cancellario meritiſs. ac Sanctiſs. Domini Noſtri Vrbani Papæ VIII, nepoti amantiſſimo,

Frater Ambroſius Machin Archiepiſcopus Calaritanus.

DIV luctabar (Cardinalis Eminentiſſime) non tàm prælo, quàm prælio, hoc opus ab vmbra ad Solem edere, ſub alarum tui fauoris vmbra, non ad mei nominis, ſed diuini numinis gloriam; ſed Dei, ſed diuorum, ſed Luciferi Sanctiſſimi, cuius Sanctitatem, lucidiſſimam prædico, radioſam affirmo, Primatum Calaritanum ſtabilio, & firmo. Ecce iam omni reuoluto lapide, inoffenſo pede non per auias, ſed auitas curules triũphali adorea ad te feror, vel potius per uolo hoc volumine, ne dicam volamine pernicior. En meum opus, tuæ opis indigum, & ſi leuibus comendatum folijs, rationum tamen libratum pondere ad te pergit, imò currit ſpontaneè tibi ſiſtit, quod & ſi non tibi ſed B. P. M. Vrbano VIII. Auunculo tuo digniſſimo, ſupremo totius Eccleſiæ Apici, diuini numinis in terris Vicario coadiutori filij, cæleſtisq; adminiſtratorij Spiritus, dicatum; te illo tamen ne abdicatum putes; quod enim Auunculo, hoc & nepoti ſacrum, nec ius denegat, quod neceſſitudo largitur, genus offert, impar dignitas, quod non auferre, tibi ergo etiam conſecro meum librum, dicam potius Ambroſium fauum, nectareum libum, vt illum ſumma apis è tuis manibus libet, & ſic eius dulceſcat in ore, nobilitetur hauſtu, foueatur amplexu, iam non meus, ſed multis potius nominibus tuus; tuus hic liber, quia tua ope, tua luce, te duce in lucem prodit, it ſecurus. Proh quam fælix auſpicium; ſub tanti Principis aſilum, quam lucidiſſima fors, & mihi, & libro, & Lucifero, & Calaritanæ Primatiali dignitati, dũ te Patronum ſortimur lucidiſſimum aſpicimus ſolem, illuſtrantem orbem, ueneramur ſolum, æqualem nemini, ſale conditum ſapientiæ, condimento prudentiæ, & conſilij; tuus etiam quia multa, & fortè meliora, quæ in hoc volumine, velut agmine facto, virium, & virorum robore

(fors

(fors hoſtium rubore) veritatem teſtantur; S. Luciferi ſanctitatem protegunt, Primatum tuentur, detegunt aduerſariorum technas, quas fuco tegunt, ex tua ampliſſima, locupletiſſimaq́ mutuaui Bibliotheca, vnde potius hanc Mineruam dixerim, è tanto Ioue progenitam, quam ex meo cerebro natam; tuus denique, quia meus, omnia namque ſerui, Heribona Sibi propria. Me igitur, & mea omnia tibi debeo. Quare iam non conſecro meū, ſed tuum reſtituo, non munus offero, ſed fero debitum, ſed ſoluo cenſum, ſic cenſeo, quod ſi in tuum acceperis, fœlix ego, aut enim tueri non poteris, quod tuum eſſe probaris, ne lædatur à liuido, ne rodatur à Zoylo. Sic meum librum iam tuum verebuntur audaces. Habes enim tuo glorioſo in ſtemmate mihi ſcuto, & ſi melleas, & volantes apes, vallantes dicam acies, quæ armatæ ſtimulis pungant emulos, amantes vngant, muniant fauos, meo libro, faueant, & veritatem foueant, proh generoſæ Apes, quam mihi dulcis fauus, veſter fauor? Hoc paſcor, hoc mea dulceſcit ambroſia, pluſquàm meo nomine abit in nectara, & in manna, magna tuarum apum dulcedine. Recordor, Purpurate Princeps, & hæret cordi non litura, ſed lectura ſemper, tua in me generoſitas animi, animoſitas generis, qua me deuinxiſti Romæ. Fateor, me tibi obligationis obſtrictū, nodo pluſquam gordiano, nullo vnquam ſolutionis reſecando gladio, etiā Alexandrico, fateor tua in me ſupra merita beneficia, mihi veneficia, circeis ſimillima (eſt namq; beneficus homo animorum veneficus, animarum incantator) allicit enim homines largitas, attrahunt beneficia, mutant, & mentes, & amantes donorum veneficio circæo meliore poculo. Ecce me, & ſi non Vliſſi ſocium in te tamen amore ſauciū, quo mutor in alterū tui amator, tot beneficijs, vel veneficijs, quibus me aliquandiu comorantē Romæ honoraſti, & oneraſti debitis nunquam exoluendis, nec vnquā potero, etſi cupio tanto domino pares referre gratias, interim cōmemoro beneficia, & agnoſco debita, quorum cognitio, quia gratitudinis ſignū (hoc enim facimus ingrati animi, accepta beneficia obliuioni tradere) quoddā eſt ſolutionis genus, quod & debitorē quodammodo a debito facit liberū, & datorem munificum, vnius beneficij gratitudo ad ſpē erigit aliorum; ſed quid immemor? maior enim tua beneficentia parat, quā mihi mea gratitudo cōparat, & promeretur, eſt namq; tibi cōgenita liberalitas digna marmore, & amore, ære, & ore laudantiū, ſubtiliori calamo, perelegantiori penicillo, etiā Apelleo aptiore. Aſt, quid tuas incipio laudes, nunquā finiendas? uel melioris cultæ eloquentiæ lenocinijs poſteritati cōmendandas Encomiaſtæ tempore? ſileo, nō enim meorum encomiorum, laude tua indiget fama, quā ſemper auges, nunquā minuis, tua enim facta te per Vrbem prædicant, per orbem extollunt, tollunt ad ſydera; (Habent enim opera ſuas voces, nec Sol, vt cū Philone loquar, nec Luna opus habēt interprete, qui nos doceat ab altero interdiu, ab altera nocte mundū vniuerſum illuſtrari, ſed ipſo ſuo ſplēdore fidem, vel abſq; teſte faciūt oculis. Soles, & ſolares emittis radios arridens Eccleſiaſtico mundo, tua te luce ſignas, nec opus habes encomiaſte; nec interprete, vt Sol, vt ſolus, diu luceas orbi. Vale.

IVDI-

IVDITIVM, ET APPROBATIO

Operis, Admo. Reuerendi Patris Magiſtri Fratris Thomæ Melicau Ordinis Predicatorum, in hoc Regno Vicarij Generalis digniſſimi, & Generalis Academiæ Sardiniæ Sacræ Theologiæ profeſſoris.

AMore imperante tuo, ob tẽperante meo (Illuſtriſs. Præſul, Præſulum gloria, ſapientum Corona, Calaris ſplendor, Sardinię decus) meo inquã obtemperãte amore ſine mora (neſcit enim moras alatus amor) vidi tuum volumen, ne dicã volamen, voluptuoſè legi. Selectũ opus; opus Orbi, Calari, luci, Lucifero. Opus, cui nihil laudis opus; ipſum ſibi, & laus, & laurus: magis admirationi compactum, quam cenſuræ exponendum. *Neſcio Cælo nè peractum, fluxit opus*. Dicam ne librum, ingenij tui libram! an Ambroſianum libum? vel triumphãtis labarum, litis laurum? Dicam omnia, aureum librum, nectareum libum, laureum labarum.

Librum, pluſquam pindaricum, pluſquam Xenophonteium, melioris Mineruę libramento elaboratum, tuis clariſſimis elucubrationibus aliorum germanum in lucem editum, vt ſplendeat, eat in diem, luceat omnibus, auferat tenebras, Primatum Calaritanæ ſedis expandat, Luciferum afferat Sanctiſſimum, limpidiſſimis videndum oculis, lipientibus inuidendum (*qui enim male agit odit lucem*; addit B. Luciferus lib. 2. pro S. Athanaſio, *amator eſt tenebrarum*, noctuaſcit ad Solem, non aquilaſcit ad radios, quia aquilonaſcit ad malum, ſed annichilabitur nebulo, velut nebula, quia iam Luciferi radij arridẽt mundo, & ſi immundus arrideat oculus, ſi non plorat, dum non explorat lucem, Sanctum orat Luciferum) librum famoſum, & formoſum, doctrinæ pulchritudine, ſapientiæ venuſtate, ingenij gloria, acuitate, fœcunditate, & partu, verborum elegantia, nõ incompta, ſed compta; & ſi nõ cincinnata, concinnitate tamen compoſita, rationum acumine, & veritatis lumine, Cæſareá, quia Auguſta, ore prolata fœcundo, & labiorum facundia, ſtillantium myrram primam, fors alicui non probatam, mihi probatiſſimam, nonnulli amaram, mihi amatoriam. Librum ſibi ſimilem, ſecũdum nemini, graui diſertum ſtillo, proprio marte, & arte nobilem, rebus grandem, nec à tuo ingenio alienum; Cuius notas, tanti ex Iouis cerebro natas, fœliciori Mineruæ partu, notãdas cedro, iudico, Liſippi ære dignas, Apellis tabula perelegantiori pennicillo, ad immortalitatem, ad gloriam. Librum tandem odorifero vnguentorum Scrinio digniorem Homeri libris à Magno Macedone capto inter Perſorũ Regis, ſpo-

lia Scrinio,prætioſo gēmis,auro diuite,opulento margaritis,non ſperanti, ſed ſpiranti fragrantiam,incluſis: Appiano poemate prætioſiorem,tot nūmis empto,quot verſibus compoſito,quin,& Ariſtarchea tabula 140.eſtimata talentis? omni denique emendum prætio, Pactoli opibus,Pelopiſque talentis,nec ſufficiunt,ſat tibi Auctori Clariſſimo Apolinaris laurus,oleaq; Mineruę,ſat honos,orta ex opere, nō ex ope, ex quo mihi exoritur libum, parce,& tua pace libandum; impoſſibile totum,& ſi tutum.

Libum,nō ex Farre,& Caſeo,Melle,& Oleo mixtum, ſed ex tui ſermonis ſuauitate,ex ſuaui verborum elegancia, ex eleganti Methodo, ex Ambroſiano ſtylo,non guttatim tuo ore ſtillanti,ſed affatim fluenti, ſed affluenti nectare,Ambroſia,in Saliares dapes,in Pontificiales Cęnas,in Cereales,opimas,opiparas,lautas,magnificis oneratas ferculis,& honoratas conuiuis. An non libum,Ambroſianum opus? in quo nō iam Pindari vel Platonis Apes,ſed generoſæ mellificant,ſed meliores? ſūmo Eccleſiæ inſidentes apice,& capite? Apes SS.D.N.P.Vrbani VIII. quibus cōſecrat librum, offers libum,libet,& dulcedinem libo,quæ mihi ſapit ad librū,& ad libum, & menti ſané ſapiet,& ſi non deſipienti. Nec hoc mirum; inſano namq; palato deſipit omne ſacarum; egri faſtidiunt nectara, manna[illegible],& ſi magna;& ſępé mentis inops ruſticis aſſuetus libis,dicam libris, dubbias inter epulas,inter adijciales mēſas,inter adipoſa conuiuia,'& ſi opipara,parum ſapiens, ciborum qualitatis ignarus, eſurit,vt Tantalus,vt ille ſitit,poſitus inter criſtallinos latices, ſed non illi oppoſitos. Non ſic mihi cupienti, & capienti ſuauitatem, tua faſtidiunt mella, vel nauſeat Ambroſia; ſed ſapit, ſed delectat libum,ſed libet, dum enim tot licores tuo ex ore ſtillant (melius ſtellant,quia tuæ ſtellæ rores) haurio plenis faucibus fauos; nec amplius aueo,quam dicere: *dulcia faucibus meis eloquia tua,ſupra mel ori meo*,ſupra omnem eloquentiam auribus meis. Quid enim dulcius tua aurea lingua? ſors Mercurij per elegantia verba, cicurantia feras,curantia tygres, carentia felle,extirpantia Siluas,ſiſtentia fluuios,ſopientia Manes, ſua ſapientia? cum. *Ceſſit immanis ſibi blandienti.*

Ianitor Aulæ
Cerberus; quamuis furiales centum
Muniant Angues caput eius,atque
Spiritus teter, ſanieſque manet
Ore trilingui?

Abſit. Manes enim eloquentior Mercurio, dum tuo libo, & libro de *alieno ludis corio*,illudis curæ (allude ad operam,& perditum oleum) an non meliori arte,dulciori ſermone.

Tu

Tu potes Tygres, comiteſque Syluas
Ducere? & riuos celeres morare?

Non immoror; mora nanque dubium arguit, & de hoc dubitare, nefas quid? Herculis catenata verba, audientium aures alligantia, cum tua elegantia? Hercle nihil, tuo enim ex ore tot catenæ prodeunt, quot verba, ad illaqueandos animos, ad alliciendas animas, ad excordanda pectora, ad alliganda corda. Hoc oſtendis tuo glorioſo in ſtemmate comprobatum, in quo, vt in geniali loco, vel amœno luco, aut delicioſo nemore de more creſcit vna Nobilis arbor, ſpaciatur in ramos, pulchreſcit in flores, fruteſcit, tandē, non in matura poma, ſed in amatoria corda pendentia, & omnium in te amorem pandētia; tuo enim eloquio (id amoris laqueo in animarum deliquium) excordas etiā cordatos viros, etiā inimicas gentes, quorū animos ſic honeſtè mollis, ſic grauiter mulces, vt expanſis manibus, imò, & pectore, apendant ſua corda, tuæ arboris ramis, abſque ſuorum viſcerum rimis, & ſi ſe in tui amorem euiſcerent; ſicque meliori Herculis ſorte, omniū ſuffuraris corda, concatenata trahis, tibi deuincis, vincis animos. Quid Amphion? cuius vox adeò cantatiſſima, vt immania ſaxa in Thebanæ vrbis mænia duceret conſtruenda? canente Horatio.

Dictus, & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere ſono teſtudinis, ac prace blanda
Ducere quo vellet.

Quid, & Arion? qui & indociles piſces, & immanes feras ſuo traxerat cantu? de quo præceptor amoris Ouidius, ſine inuidia, cecinit faſt. 2.

Quod mare non nouit, quæ neſcit Aiona tellus,
Carmine, currentes, ille tenebat, aquas.
Sæpè ſequens agnam lupus è à voce retentus,
Sæpè auidum fugiens reſtitit agna lupum.
Sæpè canes, leporeſque vna iacuere ſub vmbra,
Et ſtetit in ſaxo proxima cerua, lea.

Hi, te loquente ſileant, taceant, te dicente; obmuteſcat, & Neſtoris lingua, langueat lignea Cineæ oratio, quorum facundia tuo comparata eloquio, vmbra, ſomnū tuo collata lepori, & ori, meæ diſſonat auri. Hoc enim in libro, & libo, Mercurium agis, Herculem refers, Arionē exprimis, vim oſtentas Demoſtenis, Platonis copiam, iucūditatem Iſocratis; & quod maius non plus vltra omnibus præſtas, dum te ipſum effigias hoc in volumine ſine velamine. Quod tantum habet libi.

Quantum ſtagna Tagi rudibus ſtillantia venis
Effluxere decus quanto prætioſa metalli
Hermi rippa micat, quantas per lydia cultas

Deſpumat rutilas diues Pactolus Arenas.

Tantum dulcoris,& oris dulcedinis,vt omnẽ expungat amaritudinem, ne pungat aduerſarios, imó inũgat, & liniat, leni verborum copia, ſuaui nectare, dulci libo; ex quo lector non venena,vt Aranea,ſed mella, vt apis oro, legas, quod ſi primum Cleopatræ non abſimilis, illius ſequeris veſtigia, ad ſtigias poperantis vndas, ſi ſecundum, Poetas imitaberis, & ſapientes in tui comodum; qui,

Floriferis, vt apes, in ſaltibus omnia libant.

Nil enim hoc in volumine felleum, nil ſalſum, nil amarum. Quod ſi alicui non ſanæ mentis, ne dicam inſanæ, leuis iuditij, ne dicã liuidi, hic non placuerit liber, non libuerit libum: en illud Irænæi comma. *O, pepones ſophyſtæ vituperabiles, & non viri.* Et illud Homeri huic ſimile. *O, pepones, Mala proba, Achiuæ, non Achiui.* Hæc ego conuitia fugiens, & illorum vitia libẽti animo ex tuo libro, Nectareum libaui libum, Ambroſianum. Sed iam ad labarum, & ad laurum.

Sane labarum tuus liber, micantiori intertextũ auro, intermicatioribus gemmis, ſplendidiũs omni imperatorio vexillo. Conſtantiniaco ſimile; ſane laurus, quia te laureat, vt laurea, & aurea tui capitis Corona, non iam oleagina, ſed Caſtrẽſis, ſed obſidionalis, omnique glorioſior Corona. An non erexiſti labarum tibi, Sanctiſſimo Lucifero, & tuæ Calaritanæ Primatiali Eccleſiæ, dum hunc Romæ compoſuiſti librum, viuis illuminatum coloribus, expreſſis animatum pigmentis, non iam celandum; ſed ære cælandum? dum tuæ Sedis, & B. Luciferi labarum, ſuo Mauſoleo, illo Mauſolo Cariæ Regi ab Artemiſia acurate conſtructo, & inter, orbis miracula numerato, nobiliori, ſublimiori omni tyranorum monumẽto, non quia florum Regina decorato roſa (dicam munito, ſpinarum cuſtodia, in maledicas Hereticorum linguas, in ſcarabeos, odores) ſed quia S. Luciferi nobilitato corpore, repertum extollis? tollis ad ſydera, ad tua aſtra iam Sanctitatis Luciferi fortiſſima caſtra? an non promeruiſti laurum, non iam Apollini, ſed tibi Sacram, dum Luciferum, Sanctiſſimum Calaritanæ Vrbis Epiſcopum, Sardiniæ, & Corſicæ Primatem, totius orbis ſectabile lumen, formidabile Hæreticorum fulmen. Conſtantiſſimum aduerſus Conſtantium Imperatorem Eccleſiæ militem, acerrimum Athanaſij defenſorem, & eo teſte, *Verum Templum Saluatoris, Heliam illius temporis, exemplum virtutis, & patientiæ, & libertatis, Imaginem Apoſtolicam, fiduciam propheticam magiſterium veritatis, doctrinam veræ fidei, viam Cæleſtem.* Olim ſphæræ militantis Eccleſiæ caſtrum, nunc triumphantis aſtrum; Sanctitate conſpicuum prædicas? nulla hęreſis labe infectum proponis? Sanctum defendis! oſendiſque eos, nẽpe Ruffinum, & alios, ſimili peſte ſaucios, qui

poſue-

poſuerunt in Cœlum os ſuum, dicã in Luciferum, omni Cœlo puriorem? certe hoc egregio facto, & labarum erigis, & laurum geſtas baculum, tuo enim in libro triumphat de inſcitia, ſapientia, de falſitate veritas, de vitio virtus, Sanctitas de perfidia, de tenebris lux, de Ruffino Luciferus, vernat Luciferina roſa, plumeſcit Aquila, erigitur labarum.

Dic, Altecincte Præſul, quid Romæ agebas? quam cauſam? an non Sanctam, an non lucidam? an non Luciferi Sanctiſſimi? an non Primatus Eccleſiæ tuæ, & diuorum illius? ò nobile negotium? lis Sancta? glorioſum litigium? cauſa ſecura, cura laudabilis? quid enim laudabilius, quam certare pro Sanctis, quam ſtare pro diuis, quam pro propria ſponſa pugnare? ſuæque dignitatis iura tueri? Hoc agis, hos es conſecutus honores, tales, quibus forte nunquam fuiſti aſſecutus æquales fateor, & nemo ambigit, & ſi ambiat idem, te in Hiſpania ſummis honoribus faſtigiatum, cum *Sapientia, eloquentia, & diſciplina doctibus approbatus, poteras de ſingulis artibus, etiam cum ſingulis artificibus philoſophari.* Cum non tam maturus ætate, quam ſapientia Canus, Arcana Theologię audiētibus referabas, legētibus ſcribebas; Cum te Matriti Orbis Monarchæ, & Hiſpaniarum Regis ampliſſimæ ſedis concionatorem digniſſimum argentei oris vocabant omnes; cum tui Ordinis Generale caput, totius Religionis, & regiminis tenebas clauum, omnium pace, & Religioſæ diſciplinæ emolumento maximo; cum tandem Mageſtas Regia te elegit ad infulas, primum ad Alguarenſem; ad Calaritanam poſtea, quæ modo tuum condecorat caput, vel potius tuo decoratur in capite (tu enim dignitatem, non te dignitas extollit) qui honores, profecto magni: quæ dignitates, egregiæ. Sed egregiè dicam, diſparent, nec apparent, vel melius parēt honori parto ex tui ingenij partu, ex Sanctitatis Luciferi, & aliorum Sanctorum defenſione, ex Primatus ſuæ Sedis propugnatione, ex libro, ex libo, ex labaro, ex lauro. Scite dixerat Scipio Æmilianus, *Malle ſe ciuem ſeruare vnum, quam multos hoſtes perdere:* Ocurrit, & Senecæ Senilis prudentia; *nullum*, inquiens, *ornamentum Principis faſtigio dignius, pulchriuſque eſt, quam illa Corona ob ciues ſeruatos.* Ambo defenſioni ciuium maiorem credentes gloriam, & honorem; ſi ergo omni gloria pulchrius ſeruare ciues; quid? ſeruare Sanctos? ſi vel vnum ſeruare ciuem Scipioni tam honorificum, quid tibi laudis, & honoris tot ciues, & Dei domeſticos ſeruanti? quid? Luciferum à feris Hæreticorum linguis eripienti, Calaritanæ Primatialis Eccleſiæ coronam tutanti? penſet ratio, mens excogitet, fors non capiet, quantam tibi peperit laudem hoc opus, omni glorioſius facinore, & honore. Exultabat, & exaltabat ſe Cęſar Auguſtus ob Coronas ciuicas, quas ſuis poſtibus in poſteritatem, vel in ætatē poſteram iuſſit appendi, proh? quanto magis tu poteris de tuo gloriari libro, qui te non tantum

tum

tum poſtibus, & poſteritati, ſed etiam æternitati, tuum nomen comendat; non ſolum liminibus, ſed etiam æreis inſciſum laminibus, imò & luminibus, non in ſolo ſed in ſole, in Cælo, in aſtris; Hic enim liber, iam labarum, labi neſciens, te condecorat, & exornat præ cæteris à te doctiſſimè, & ingenioſé ſcriptis, quos qui legit deguſtans Ambroſianos latices abſque tanthalea ſiti, ſatis nutrit ingenium, proficit, & doreſcit. Gloriabatur Cæſar, quia terna donabatur Corona; ſed quid hæc cum tuo diademate aureo, tuę Sedis, & Luciferi illuminato ſplẽdore, deaurato luce? redemiſti Luciferum, tuamque Eccleſiam, tuo labore, tuo libro, tuo labaro, ò pietas, ò viſcera, ò amor, ò deuotio? fors ſine fenore, vel ſine honore? abſit; Luciferus enim quem redimis, te redimuit ſuo lumine, ſua luce, tibi gratulatur, cingit tempora, non ad tempus, ſed in perpetuum; reliqui Calaritani Martyres, quos honoras, te Coronát; tua infula, quam defendis, tibi radiat; quid pulchrius? ó immortalis honos? nunquam peritura gloria? ò quale tibi vendicas nomen immortalitatis omen, dum Sãctorum vindicas iniurias, tuæ ſedis tueris iura, iam incipis æternari, iam perpetuaris ad omnium deſideria, ad cũctorum vota, in vitam ænneam, non annuam, iam vagaris per laudantium ora, dicantium aras, dicentium laudes, non lædentium: iam te firmamentum veritatis appellant; Sanctitatis fulcrum, Sanctorum aſylum, Sanctuarij Calaritani fulcimentum, columnam, tuæ dignitatis, fortiſſimam, non tantum marmoream, ſed memorialem, ſed memorabilem, & merito, dum enim Luciferi Sanctitatem defendis, & Martyres Calaritano Sanctuario clauſos, Sanctos ſuſtentas, & oſtentas? columna es Sanctitatis: Sanctuarij fulcimentum, quid, oro, ſine te forẽt, ſimulacra illa à tuo prædeceſſore affabré eloborata cęlamine vario, & pario marmore, amore pari, opere, ac ope conſtructa? tot Sanctorum Martyrum dicata corporibus? ſi non clauderẽt Sanctos, vt credebat inſcitia ſcellaliorum hominum, & iam ſceleratorum, vt autumabat malitia, proh dolor? proh gemitus, & lamenta? illud opus magnificum, quod à nobis, vt Sanctorum corporum relicarium colitur, carum Calaris Vrbi, & iàm Orbi, periret, iret in ruinã? niſi tu tuę ſapientię fulcimento fulciſſes fortiter, ſuſtentaſſes conſtanter? Pulchre igitur tu Sanctuarij Calaritani fulcimentum: pulchre Calaritanæ Eccleſiæ columna, dum in Luciferum calumnias reprobas, eiuſque comprobas Sanctitatem; dum eius conculcatum lumẽ releuas, & reuelas, dum tuæ Eccleſiæ, & Sedis dignitatem propugnas, ſed quid ad hanc tàm piam tàm ſtrenuam, & tàm acrem ſolertiam compulit? tua non vulgaris, ſed congenita in Sanctos pietas; feruentiſſimus in S. Luciferum, & tuam Eccleſiam amor. Hic te (Præſul digniſſime) à propria per annũ abduxit ſede, abſẽtauit domo, auulſit ab amicorum oculis, non à cordibus, quibus adnecteris arctè, & arte indiſſolubili

ſubili nodo pluſquam Gordiano; Hic te credit maris fluctibus, quod & ſi placide recepit, infremuit aliquantulum ad tantæ Maieſtatis pondus: Hic tàm pius affectus adduxit Romã, reduxit Calarim, non ſine labore, incomodo, & periculo. Hoc tui itineris negotiũ alienum ab otio; Hęc cura certare pro Sanctis, Calaritanũ Luciferũ ſeruare Sanctiſſimũ, tuę ſedis, & inſulæ iura tueri, ò Calaris, Vrbs Sardiniæ Nobiliſſima, *ſata ſanguine diuũ*, tot filiorũ Martyrũ purpurata cruore, decorata palmis, honorata tropheis, redimita ſertis, tãto Nobilitata Pręſule, Ciuitas Solis, quia fulgẽtiſſimi Luciferi, clariſſima mater, quantũ tuo debes Antiſtiti? ò quãtũ laudis? gratulationis quantũ? plurimũ Pręedeceſſori ſuo Franciſco, te debere fateor, ſed audeo dicere ſine auſu, te plus obligatã Ambroſio Clariſſimo, ad debita nũquã ſoluenda; ſi enim ille Sanctuaria condidit, ſtruxit ſimulacra diuis; hic diuorũ Sanctitatẽ eſt tutatus; ſi ergo Sanctitas muris præſtat; an non prædeceſſoris meritis, huius merita, digna ſtatua, marmore, memoria, ære, ara? Hæc tibi, Præſul digniſſime, debet Calaris, & maiora; ſoluet ſi valet, vt auet: interim eius cuies, adſpiciunt omnes, admirantur, & morãtur tuis in laudibus; nec hoc magnum cũ ipſa Romulea Ciuitas te nõ vulgari gratulatione exceperit, nõ tritis laudarit encomijs; imò Cardinaliũ purpura tibi geſtiebat, & geſtabat in ore, quin, & in corde; omnes enim Sacri Collegij purpurati Principes, tuam ſapientiam, ingenium, prudentiam, aliarumq; virtutũ congeriem, quæ tuũ nobilitant animũ, faciunt ſpectabilem, admirantes adeò te diligebant, vt dignum maiori adiudicarent dignitate. Quam, & ſi fortuna neget, tamen debet: tibi meruiſſe ſatis (glorioſius mereri honores, quam habere) *virtus enim* teſte Plauto, *præmium eſt optimum, & omnia adſunt bona, quèm penes eſt virtus.* Canente Silio.

Ipſa quidem virtus ſibi met pulcherrima merces.

Sed quid mirũ? ſic omniũ deuincias animos tot donis, & bonis à natura donatus? natus ad tui nominis gloriã, ad tui generis famã, ad Sãctitatis Luciferi defenſionem? ad tuæ inſulæ ſplendorem; quàm cũ defendis, nil non magnum, nil non excelſum propugnas. Sed quibus armis? adeſt calamus, S. Luciferi volãtis, & valentis Aquilæ pẽna, in aduerſarios pœna, calamitas; adeſt, & arx fortiſſima, quæ tuo eminet in ſtẽmate in contradicentium minas, ex qua mille clipei pendent, & omnis armatura fortium, arma lucida in B. Luciferi defenſionẽ; cũ propugnaculis ędificata *ad ſuſpendendũ ora, ad docẽdũ trãſeuntes* Luciferi Sanctitatẽ Calarit. ſedis pręſtãtiã, nec gladius abeſt, quo ita panes, aureos, quia tua charitate decoctos, in ouiũ paſtũ, Paſtor optime, frãgis, & ſimul munis Eccleſiã; vt tibi nõ alteri, illa D. Petri Damiani verba dicta videãtur. *Te omnipotens Deus vice ſui in populo quodãmodo cibum poſuit: ex te contra omnium aduerſariorum impetus, Eccleſiæ ſuæ latus armauit.*

Arma-

Armauit profectò dominus,& amauit Calaritanã Eccleſiá,cũ te in animarũ paſtoré conſtituit,ſtatuit in defenſoré ouium; qui aliorum Eccleſiæ fortiſſimorũ militũ emularis zelũ,imitaris cõſtantiá,pietatem ſectaris. Sed cuius? tui clientis, de quo Athanaſius epiſt.ad B.Luciferum: *ò verè Lucifer, inquit,qui iuxta nomen lumen veritatis ferens,poſuiſti ſupra candelabrum, vt luceat omnibus*; vere,& tu Lucifer,qui,& ſi no lucis nomen,omen habes,dum Luciferum ſupra candelabrũ vel potuis ſupra tuum labarum, quin? & ſupra emporium,vel empireum ponis, vt luceat, vt clareat eius Sãctitas,eius innocentia videatur. Verè tu Lucifer, qui Luciferi Sãctitatem,omni errorum neuo liberam,Angelici chori ſociam,emancipatam Deo oſtendis,tuo in libro,tuo in libo, tuo in labaro. Verè tu Lucifer,& quia ſolus in Vrbe,& quia Sol in orbe, vt foueas lucem,tuæ ſedi irradiantem,vt faueas Lucifero. Nec aliquid negotij,parum curæ,quod clariſſimos Sanctitatis Luciferi radios,Ruffinus Hæreticus,vel erraticus faunus,iam fœnum aridum,æterno comburendum igne, non iam ruffus ſed teter,obnubilare tentarit,nec impedit Hæreticorum liuor dignus carcere,robore,& rubore; nec nocent litteræ Belerofontis ſimiles,Sanctorum innocentię,Primatialis ſedis pręſtantiæ; Cum audeat, & curcubita in pinum Serpere,& Pumilionum manus audeat in Alcidem,

Vires non benè docta ſuas.
Excitus ipſe velut pulices ſic proterit hoſtem.

En pigmeorum facinus; en cubitalium puerorum decus,melius dedecus; in Herculem irruunt, ruituri Giganteo robore. Difficilis nanque pugna fortioribus repugnare; veritati contradicere, non ſatis pium: in medio ac perſpicuo die,comentitium lumen inquirere, extremæ dementiæ eſt; quiſquis enim poſt veritatem repertam,aliquid vlterius diſcutit, mendatium quærit: qui conatur doctiores impetere, quid niſi infamiam reportaturi? illi, victoriam? Audiant ergo Hæretici prouerbium, ne in prouerbium abeant: *cum ſis nanus cede*. Cedant ergo tuis laureatis litteris, tuis Giganteis viribus,quas tuo oſtendis in libro,tuo in libo, tuo in labaro. *Canant Palinodiam*: prudentis enim eſt pro re nata mutare conſilium. Tuq; Antiſtes Sapientiſſime ne cedas labori,profer librum, propina libum,erige labarum: ſic hac S.Luciferi, & tui Primatus defenſione, *ſtabis æneus*, tibi negotiabere laurum, *Coronam,& gloriam,& qualem poteſt præſtare ſæculum, de fama æternitatem, de memoria reſurrectionem*. Hoc meum votum. Vale.

APPRO-

APPROBATIO, ET IVDITIVM OPERIS

Admodum R.P.M.Fr.Saluatoris Melis,Ord.S.Franciſci, in Academia Calaritana vniuerſali Sardiniæ,Sacræ Theologiæ profeſſoris,olim in tota Germania ſui Ordinis Viſitatoris Generalis, & huius Prouintiæ meritiſſ.Prouintialis.

IVSSV tuo, & ſingulari tua in me benignitate, & ſi indignus, accepi librũ; lubens lectitaui ſæpius, dulcedine inuitatus, trahactus nectare de Ambroſia,etenim ab Ambroſio,*Illuſtriſſime Antiſtes,Idæa Præſulum,& prototypon*. Accepi inquam librũ tuum, neu dicam *tui,tuæ virtutis*,prudẽtiæ,ſapientiæ,& zeli, & librum; & Indicem. Ibi, & extant pro *Sanctiſſimi Luciferi* Sanctitate, & Calaritanæ Eccleſiæ Primatu,memoralia inſtrumenta,& tui monumenta; ſed æterna ad Præſulum memoriam, ad tui gloriam. Cuius notæ characteres,& litteræ,te ipſum exprimunt,& figurant,vt Atlantem,& Herculem,vt Pandoram. Diuinum te Atlantem fateor,ſomniato valentiorem,tuis humeris fulcientem, & ſi cum gemitu pro tuis Sanctis cœleſtem tuæ Eccleſiæ axem, quem tot radiantes ſtellæ cælant; quot inibi celantur Sanctorum Martyrum oſſa de Tyranis ſpolia,de Demone trophęa. Quarum ſtellarum Primas ſanctitatis iubare,& gloriæ ſplendore matutina illa,*Lucifer Sanctiſſimus*, Nebulonum hoſtis,Hæreticorum, & Malleus, & incus,orbis terror; Calaritanæ audaciæ, procaciæ melius,conſtantiſſimus frænator,expugnator hæreſum,Spiritus ſancti,& templum, & organum,& lingua ad diuinitatem Filij Dei,ad huius manifeſtationẽ,ad huius præconium. Cuius Sanctiſsimi corporis exuuijs,Calaritana Eccleſia ditatur; his dotatur,vt ſponſa, tandem vt mater conſolatur,& gaudet. Audet etiam in Sanctorum diuitijs, & nobilitate cum cœleſti contendere matre,quæ & benigna,*ſui Sanctiſſimi Luciferi* ſpiritum,& animã,iam diu amplexa eſt,lætabunda nunc poſſidet, feſtiua de eius Sanctitate iactatur,& nunc temporis,miraculis claram,eius ſanctitatem patrocinatur, & firmat,& pro maiori pompa,eam terricolis oſtentat, pro Doctoris laureola, ſtellarum Corona redimitam,Sole amictam pro ardenti amore,& Diuinæ glorię zelo; & quia Bicornem Lunam,fugatia ſcilicet,& nugatia mundi bona,melius vera mala,veſtita bonitatis ſpecie pedibus proculcauit,Luna ſub pedibus eius,fitq; ſignum magnum,& hoc apparet in Cœlo,teſtante diuini pectoris,& diuinitatis ærarij, clauiculario Ioanne Apocalyp.12.*Signum magnum apparuit in cœlo*. Et benè ſignum; quia in ſignum contradictionis poſitus *Lucifer* cui cõtradicetur,& hoc euidens ſuæ Sanctitatis ſignum, & gloriæ,quam lucis inuidi Blaterones,& Nebulones hæretici, quorũ maximus Draco ille magnus,& Ruffus,quia Ruffinus, maledica lingua ſua, fallor, non ſua,ſed vel ſuis, aut Dæmonis, tanquam cauda trahere, extrahere potius cupiebat de cœlo,vt mitteret in terram,Draconis inſtar, qui mulieris gloriam inuidens,de cœlo in terram tertiam ſtellarum partem detraxit. Falleris Ruffine, Falleris,& tui Sectarij,non de cœlo cadet *Lucifer Sanctiſſimus* ſtabit potius,vt ſtat, & vt eiſdem *Luciferi Sanctiſſimi* vtar verbis lib.moriend.eſſe pro filio Dei ad Conſtantium. *Feriant* (ait) *licet per te Diabolici fluctus,& pulſent latè vagantes mundi turbines magis,magiſque immobilis,vt eſt,erit Luciferi virtus, & Sanctitas*. In-

Digitized by Google

ceſcet ad tui inuidiã, ſplendeſcet in æuũ,in æternitates per Vrbes, & Orbẽ. Cecidiſti tu miſer Ruffine de cœlo,cecidiſti, quia à vera Chriſti fide, heu miſer defeciſti, & detruſus de cœlo in ceno iaces, & quia Luciferum ſanctitate conſpicuum in Eccleſiæ cœlo vidiſti,inuidiſti blateraſti in eum,& verbis,& ſcriptis,ſed non eſt nouelli doloris, ſed licoris antiqui (ait Chriſologus) ſerm. 122.de Lazaro, & diuite, eſt graue illis malum,eſt illis incendium, non ferẽdum,quos habuere contemptui, videre fœlices. Fœlicem ſanctitate,& gloria videras tu infœlix, ideò latras,ſed latrare potes,mordere non potes,etiam ſi ſis Draco magnus,& Ruffus,ſeptem capita habens, tot, & hiantia ora. Gaudet in cœlo Lucifer veſtitus lumine,numine dotatus. Nec timet tuos latratus irridet potius te, & hæretios tuos,& ſi mordaces,ſunt mendaces. Pugnat, & pro prædeceſſore ſuo pro poſſe, & viribus Illuſtriſ. Ambroſius Machin noſter, huius Calaritanę Vrbis digniſſimus Archiepiſcopus, maiori dignus infula,non Inſula. Sed caue Draco magne Ruffine, caueant, & ſeptem capita tua, & latrantia ora Ambroſium noſtrum; gladium enim, & ſtellarum faces cum mellitis panibus eſt in ſuo ſtemmate ſortitus; ferro tua capita imania, inania melius reſecabit,vti Hercules alter lernei monſtri claua ſua,& ne alia pullulent adijciet ſtellarum faces,nectareis panibus,te cerbero vtetur ad mortem, vti Hercules melle ſaporata offa, & potiori veritate, de ſui victoria Cerberum, & Idram canat, quod de Herculea Imirneus Poeta cecinit,

Dextera Lerneam ferro,& face contudit Idram.

Et Bizantius Herculis perſonam induens.

Dextra feram, ne me petÿt,mea perdidit Idram.
Cerberumque canam mellitis panibus orci.

Ad culus Triumphi,& victoriæ conſummandam gloriam,zelo,& charitate in ſuum ſanctiſſimum Luciferum, & ſuæ Eccleſiæ Primatum, Illuſtriſ. Ambroſius noſter accenſus, maximo lachrymarum, & doloris ſenſu, Calari auulſus eſt, & omnium animi, & corda cum ipſo,commiſit ſe æquori,ſubijt infidos maris vortices, pericula non parua, & ſi non paruo animo, & conſtantia. Tandem Deo procurante, & arridẽte numine,Romam appulit,imitatus ſuum Sanctiſſimum prædeceſſorem Luciferum,qui pro Catholica Eccleſia, & ſui ſanctiſſimi Anaſij, Athanaſij ſcilicet, ſanctitate tuenda, è Sardinia profectus Romam tenuit. P.Liberio teſte *Deo procurante ait Frater, & Coepiſcopus noſter Lucifer de Sardinia ſuperuenit*. Quod idem dictum cogita de Ambroſio noſtro,cum nõ impar ſit nauigationis ſcopus,& opus. Romæ,qua ſolet ſemper ingenij, eloquentiæ, ſapientiæ,& virtutis claritate,clatuit Sol noſter Ambroſius; ibi ſæpè concionatus,magna Cardinalium frequentia, magnatum clamore,& grandi laudum fœnore; Quod idem, & Neapoli. Volumen tertium de Diuinis Auxilijs (præter duo in 1.D.Tho. p. non infœlici partu, nomine, & omine typis mandata, iam & in lucem edita) Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano VIII. dicatum obtulit,à quo, vt de more ſingulari benignitate, & in alios non ſolita exceptus, & laudatus, & ingenio, & prudentia, & eloquentia, cuius Encomia dicta Reueren. Admodum Patri Aloyſio de la Torre Societatis IESV, pro Hiſpaniarum,& Indiarum Prouintijs Procuratori Generali,ſtatim apponam. Qui cum ex commiſſione Illuſtriſſimi Ambroſij noſtri, è Romana Vrbe abſentis iam, ſanctiſſimos deoſculatũ pedes adiret, & ſuæ ſanctitatis mentem exploratum circa Iubileum toti Italiæ, eiuſque Inſulis adiacentibus per benignè conceſſum. Nomine ne Inſularum Italiæ adiacentium, Sardinia clauderetur nec ne è annuit

San-

Sāctiſſimus Dominus Noſter petitioni Ambroſij noſtri, de quo (vt ipſe Pater Aloyſius audiuit, & teſtatur) hæc mellita concinnuit verba, & ſi non in concine, quæ ad amuſim apponenda duxi, vtpotè prolata à teſte, omni exceptione, maiore, in cuius ore, nec falſitas latet, nec adulatio viget, ſed omnis vetitas, Sanctitas, & Prudentia, quorum fons, & ſcaturigo ipſe, Fatur iam. *Verè noui hominem, literis inſignem, quarum index, & teſtis, volumen illud de diuinis Auxilijs, in quo, & doctè, & ſapienter conſæderare contendit, & oſtendit inter Ieſuitarum, & Thomiſtarum ſcholam, diſcordem ſenſum; Vtrum ſanè perſpicacis ingenij, nec minori prudentia, dotatum ſingulari ſacundia, & mellita dicendi gratia, Diuini verbi concionatorem, virum denique omnium amore, & beneuolentia dignum.* Hactenus Vrbis, & Orbis Epiſcopus. Nec miror Romæ tot eloquentiæ, & prudentiæ, tot ingenij, & virtutum iubare claruerit, claruerat enim ante in Hiſpania, & Matriti, non diſſimili ſplendorum prodigio, vbi ſuis concionibus, ſapientia, eloquentia è melita dicendi vi, ita omnium animos ſibi concatenauit, vt eos, & ſi togatos, & Principes, ducetet quo vellet, & ad ſui vota, vti Hercules ſui oris catena melita, forſan ficta. De cuius Herculis triumpho, & forſan in imagine de Ambroſio noſtro, acutè ſatis Alciatus hoc Epigrammate cecinit.

Quid, quod lingua illi leuibus traiecta Catenis
Queis fiſſa faciles allicit aure viros?
Anne quod Alcidem lingua non robore Galli
Præſtantem, populis iura dediſſe ferunt?
Cedunt Arma togæ, & quamuis duriſſima corda
Eloquio pollens, ad ſua vota trahit.

Ceſſerunt togati viri Ambroſio noſtro, ceſſerunt Principes, Duces, & tandem omnium animi, & Corda. Hinc ſuis virtutibus, & prudentia, in digniſſimum totius Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede Redemptionis captiuotum, omnium votis, & placitis, Magiſtrum Generalem electus, inde in ſuæ Patriæ, Algarenſis ſcilicet Vrbis Epiſcopum, in Archiepiſcopum tandem Calaritanæ Vtbis, vbi & ſplendet, & nitet, nō impari luce, & claritate; qua omnes ad ſui amorem pertrahit ad venerationem, & admirationē. Taceat iam, vetuſtas annoſas illas apes, quas in Platonis ore Pindari, & Heronis ſeſſitaſſe cōfeſſa eſt, veneretur meliores, ſuſpiciat dulciores in Ambroſio noſtro, in quo Sanctiſſimi Vrbani noſtri apes tàm dulciter ſeſſitauere, mellitis dictis. Nec miretur antiquitas iam, nec ſibi blandiatur de Pandora ſua, admiretur potius noſtram, nobis blandiatur de noſtra. Ad tenebras confugiat iam, ementita illa à conſpectu huius, in qua, & natura, quidquid boni, quidquid pulchri, & decori, alijs auarè diſtribuerat, totum in Ambroſio noſtro, vt in ſuo diuitiarum ærario collocauit, quem, & prodiga Dei manus dotauit ardenti zelo, prudētia, ſapientia, & reliquarum virtutum dotibus, & opibus, quibus, dum te venuſtatum aſpicio, ſuſpicio, veneror, & admiror, quod idem, & reliqui te intuentes adhuc, & inuidentes. His te ditatum, meritò totius Orbis caput Roma mirata eſt, meritò te coluit Hiſpania, & Sardinia noſtra, cuius tu decus, & ornamentum ſummum. Hæc ſunt mea vota, tibi iam diu nota; Hæc communis omnium ſententia, de te, & tui libro. Hæc mei amoris grandia pignora, hoc tibi do, in meæ memoriæ obſidem, & meæ beneuolentiæ, in conſequentem poſteritatem monimentum. Tu ergo Illuſtriſs. Ambroſij tàm iuſtum, tàm pium, tàm ſanctum (quale eſt à cōtrarijs linguarum aculeis, Sanctos defendere, & præcipuè tui Sanctiſsimi *Luciferi* ſanctitatem) opus perfice, &

Digitized by Google

Primatus cœptum iam vnà decurre laborem
Ò Decus, ò ſama meritò pars maxima noſtra.

Perficies citò (vt certa omnium animos ſubijt iam ſpes) vtrumque ad tuî gloriam, & vti Hercules alter non plus vltra, tuæ virtutis, tuæ prudentiæ, & ſapientiæ, tuæ memoriæ, & amoris eriges immortale monimentum. Erexiſti iam in omnium animis, præcipuè in meo, quem iam diù victum, & vinctum habes fœlici tui amoris catena, in quo, vt immortalis viuis, & viues.
In æuum viues Eccleſiæ Catholicæ, Sardiniæ noſtræ, huic, cuius tu digniſſimus Archiepiſcopus Vrbi, Orbi tandem. Hoc exoro, hoc voueo, hoc aueo, aue Calari.

Approbatio Ordinarij.

Frater Ambroſius Machin, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia, Archiepiſcopus Calaritanus, Epiſcopus Eccleſienſis, & Unionum, Primarius Sardiniæ, & Corſicæ, Vexillarius S. R. E. Prior Sancti Saturnini, Dominus Baroniarum de Suelli, & Sancti Pantaleonis, & aliarum depopulatarum, ac Inſulæ Sancti Antiochi, de Conſilio Sacræ Catholicæ Regiæ Maieſtatis. Tenore præſentium concedimus facultatem Bartholomæo Gobetti Typographo, qua, Defenſionem Sanctitatis Beati LVCIFERI Archiepiſcopi Calaritani, nec non, & Primatus Calaritani, doctiſsimorum virorum iudicio recognitam, & approbatam Typis mandare valeat. Dat. in noſtro Archiepiſcopali Palatio, die 15. *menſis Aprilis* 1639.

HORA-

HORATII QVARANTA

Neapolitani Societatis Ieſu Theologi, Elogium in laudem S. Luciferi Archiepiſcopi Calaritani.

SARDOAS interenatus aquas, vt purior eniteſceret.
In ipſo ſtatim ortu Soli ſimilis;
Quod vterque ortum in Inſula habuit.
Hinc ille Sol Delius, hic Sardus LVCIFER.
Niſi quod ille tremorem è Delo excuſſit, incuſſit hic Erebo.
Hauſit ne editus lucem, an attulit?
Diem certè Orbi Lucifer parturit, dum exoritur.
Eo emerſus Mari, è quo Coralia;
Ne rubens illi cælum, ac flos deeſſet purpureus.
Illuſtrauit protinus Patriam, vt rependeret lucem;
Suique memor, noctem expulit Orco genitam;
Idem Lucifer, at non Heſperus, qui vmbras abigeret.
Quid mirum, ſi & fidei portus tunc vna Inſula fuit;
Cum inter Syrtes, ac naufragia Lucifer Pharum gereret?
Vnus è ſyderibus Lucifer vmbras facit;
Non habuit hic, niſi in attramento, vt obſcuraret Conſtantium;
Radium etiam nactus in calamo, quo erubeſceret.
Quæ ſcripſit ipſe, Athanaſius Græcè reddidit.
Proh ſuperi? Luciferi ab attramento, Orientis Sol lucem hauſit.
Et Sardiniæ pœnè Echo, Græciæ oraculum.
Neſcio quæ cornua in Luciferi ſydere detexit Aſtronomus.
Bicornem hic admiſit Cydarim;
Non vt ſplendeſceret latius, ſed vt arietaret hæreticos.
An ſopiri in excubijs potuit;
Quando & vigilem Epiſcopus ſonat, & vigilijs Lucifer præeſt?
Sardiniæ etiã, & Corſicæ Primas, vt ille aſtrorũ, ac luminum.
Nunquam tamen clarior, quam in Oriente, ſuo quaſi in cælo.
Nullum illo ſydus velocius, modò Heſperus, modò Lucifer?

Quis

Quis hoc celerior, ab Heſperia in Orientem?
Ibi Romani Legatus Pontificis, an ſolis nuncius?
In Oriente quidem Lucifer ſolis prodromus, nunc Vicarius.
Ipſo obſtupeſcente Oriente, quod ab Occidēte Lucifer adueniret;
Vnius Heſperus Religionis, quam vt pediſſequus ſectabatur.
Quin & aſtrorum, vt ille, Coryphæus;
Cum Orientis in cælo, tot Chriſtianis luminibus præluceret.
Quis Veneris ſydus Luciferum dixerit;
Quando hic in Arium, qui Martem ſignificat, emicabat.
Tunc maximè victor, cum Martem aduerſum habuit.
Exarſitq; Lucifer, Veneris ſydus;
Non vt Martem arderet, ſed extingueret.
Orco Mars ille militabat, vt diuinitatem adimeret;
Cælo hic, vt aſſereret.
Porrò vide quantum duo Luciferi differant;
Diuinitatis vterque vindex, Chriſto hic, ille ſibi.
At cælo tunc ille fulgere deſijt, hic incœpit.
Habuit tamen Lucifer quid vtroque maius, Conſtantium;
Imperij Aquilam, an Erebi Vulturem?
Chriſtiani Phaetontem Orbis, an diuinitatis Prometheum?
Candidatum Cæſarem, an Arium paludatum?
Omen è nomine accepit, & conſtantiùs reſtitit.
Liberiſ ſe Legatum meminit, & pugnauit liberiùs.
Strinxit in calamo fulmen;
Vt cælo rebellem perſtringeret Aquilam;
Docuitq; ad Luciferi etiam lumen, Aquilas periclitari.
Cæſaris olim Statua in capite, Luciferi ſydus habuit;
In Conſtantij caput Cometes Lucifer fuit.
Quid plura? eius in verba exul ibat Athanaſius;
Planè quaſi Orientis excubitor Gallus ſub Lucifero accineret;
Cantum daturus optimum, ſub Petri Legato.
Hoc vnum fortaſſe Luciferi non habuit;
Quod cruore rubeſcere non potuit ſuo.
Arſit tamē ipſe votis, vt funderet, arſit hoſtis inuidia, ne eliceret.

Laceſſere

Laceſſere atramento ſanguinem voluit, ferrum calamo.
Futurus clarior, Veneris Sidus;
Si Roſas ſibi non pede, ſed capite tingeret.
Sed nec Lucifero defuit, cui ſydera debebantur;
Nec lauream amiſit, cui intexuit etiam Cinicam.
Exarſerat odijs, ac diſſidijs Oriens;
Suo ipſe è mari accurrit, vt extingueret.
Imò, & Caſtorem Lucifer egit, cum fluctuaret ille animis;
Et iactum Diſcordiæ pomum, aureum reddidit; vt pacem ſiſteret.
Calaritanum dices Iolaum, qui Calarim condidit;
Quod ad extinguendam Aſiæ Hydram facem porrigeret.
Et bic ſeptem è Romæ collibus aliquando deſciuerit;
Qui ſepteno capite Hydram perdidit?
Neſcit defectionem LVCIFER;
Solis ſemper comes, vel morientis, vel Orientis.

IN LAV-

IN LAVDEM AVTHORIS.

Illuſtriſſimo Domino Don Ambroſio Machin, Calaritano Antiſtiti, ſuæ Primatus Eccleſiæ vindici, Luciferianæ Sanctitatis aſſertori.

CVI de his argumentis ſcribenti Fama præcinit, Gloria ſuccinit, æmulatio plaudit, Lucifer ipſe pro ſingulis characteribus, totidem Lucifero ſplendentiora ſydera reponit.

Cui immatura adhuc ſummis honoribus iuuenta, Summus ſui Ordinis Honos occurſauit; Ita acclamante virtute, vt quæ alijs dignitas, Supremum fuiſſet honoris faſtigium, ſuæ exordium Fortunæ videretur.

Quo è ſuggeſtu Euangelizante Orbis Theatra, Roma, ac Matritum obſtupuere.

Qui dum Maximum Aquinatem Commentarijs exornat, velut è Theoſophiæ Tripode oracula reddit; Sapientiæ ſacraria pandit, immortalia, ac diuina perluſtrat; immortalitatis ipſe candidatus, diuinitatis Alumnus.

Ita infula clarus, vt ſparſa per tot deceſſores decora, vnus collegerit, ac expreſſerit.

Cuius demum virtute, venerari lubet, non exequi, admirari, non adornari.

Hieronymus Meli Eſcarchoni I. C. in Calaritano Gymnaſio, veſpertinus Iuris Ciuilis Anteceſſor, & candido voto ſuſpendit.

AVTHOR

Auctor Lectori Optimo.

LECTOR, paucis te morabor: nam ſi domeſticus es, cauſam huius lucubrationis, publica te res docuit, ſi exterus, fama; erit, qui hinc Religionem erga Sanctum LVCIFERVM Calaritanum, meliori loco poſiturus ſit; erit, qui deſertam, ob aliquorum authoritates, exiſtimationem, integritati redditurus: Condiſcet ille ſaniora, hic veriora. Pro his, ſicut, & pro Primatu noſtræ inſulæ, nuper in Vrbe ſategimus. Etenim, cum plurimis ab hinc annis, maxima contentio, inter Eccleſias, Calaritanam, & Saſſaritanam, imò, & inter Vrbes fuiſſet exorta: nitente Turritano Archiepiſcopo, titulum Primatis Sardiniæ, & Corſicæ, ſolius Calaritani, ab initio naſcentis Eccleſiæ proprium, ſibi arrogare; ſimulque Sanctitatem Beati Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, in odium Primatus impetere: ita præterito anno excreuerat tempeſtas, vrgebant venti, fluctibus, ita omnia tundebantur; vt duximus neceſſarium, pro noſtra dignitate, & Eccleſia, pro Sanctis, & eorum Sanctuarijs; pro noſtro præcipuè Lucifero, nullum non ſubire diſcrimen. Itaque neglectis pluribus, etiam aduerſæ valetudinis incommodis; ſimul, & vaſti maris nauigationis, ac Piratarum periculis, Romam adiuimus, vbi ſola Summi Pontificis authoritate, hæc tempeſtas ſædari poterat, reſtituique deſiderata tranquillitas. In alma Vrbe, quæ egimus, laborauimus, celebres eius Bibliothecas reuoluendo, & inſignes in antiquitatis monumentis, eruditos viros conſulendo, inſudauimus, ſtuduimus, & ſcripſimus (fauente illo, qui dedit, vt nobis cura eſſet de Sanctis, & noſtra) Eccleſia in hoc volumine prælo exarata; Tibi offerimus, lector optime, ſperantes per ipſum ſtatuturum Dominum teſtamentũ pacis, non ſolùm, quod priſtinam litem dirimet, ſed etiam quia contradictores Sanctitatis Beati LVCIFERI, ad vinculum pacis adducet. Etenim viſis, & perpenſis huius noſtræ defenſionis fundamentis, non ambigimus in poſterum, omnes pios daturos manus, & eximiæ tanti viri Sanctitati ſubſcrip-

d turos;

turos; quæ, ſi Baronio, & alijs innotuiſſent; proculdubio in contrariam ſententiam deflexiſſent, diuinum nobiſcum collaudantes numen; quod ſicut in alijs Sanctis eſt mirabile; in hoc; non ſolùm mirandum, ſed glorioſum, lucidum, & eiaculans. Nam poſitus in ſignum, cui tàm in vita, quàm poſt mortem, fuit hucuſque contradictum, denuò depulſis contrarijs nebulis, apparet ex hac noſtra elucubratione, fulgens tanquam cœleſtis Lucifer, & ſignum magnum in Cœlo, amictus ſplendoribus ſanctitatis, immortalitatis ſtola, quaſi Luna, Stellis, Soleque corruſcans, & Diuini zeli, ac amoris iaculis vulneràs ſeu demulcens corda quæcunque, licet ærea, & diamantina. Cætera ſi pietatem, & verum amas, ex lectione diſces.

Vale.

PANE-

PANEGYRIS S. LVCIFERO CALARITANO,

Addicta, Adm. R. P. Melchioris Incofer Auſtriaci Societatis Ieſu Theologi, & in antiquitatis monumentis apprimè verſati, quam cum ſuperioribus annis à Magiſtro Sacri Palatij, de Sancto Lucifero iuditium ſuum edere, priuatim monitus fuiſſet, inter alia ex tempore, dedit nobis in Vrbe, temporis, & animi gratia communicauit.

VELLEM, feciſſet Deus immortalis, vt qui animus ad dicendum pro re nata eſt, eadem facultas ad eloquendum foret. Non ſanè qui hæc lecturus eſt oratoris in me officium deſideraret, neque ego ab eo, quam benè dixerim, iudicis, ac laudantis æquitatem. Nunc quoniam ita conſtituti ſumus, vt in tanta rerum copia, non quid in medium afferamus, quærere oporteat, ſed quam ritè, & ordine dicamus ſeligere, circumſpiciendũ diligenter eſt, quẽadmodũ tanti viri, de quo dicere inſtituimus laudes, eluctemur potius, quã ornemus, quãdo quod in alijs laudandis vſuuenit, vt multa ex authoritate famæ dumtaxat exaggerentur, qua qua tandẽ veritate nitantur, in huius comendatione ſecus ſe habeat; præmenda quippe eſt inuidia, retundenda calumnia, dedocenda ignorantia, de ornatu nihil laborandum, quod ipſa ſuapte indole decorem præſeferat, fortia non phalerata petat, ſua non aliena luce ſplendeſcat. Atque hinc intelligo de eo mihi verba eſſe facienda, qui cadentis quondam illius Angeli nomen tulit, ſed diuino conſilio vſurpauit, vt procul à caſu ruinã multorũ ſarciret Angelus lucis, lucem, illuſtrando orbi circumferret. Quid enim? hinc ille in Oriente ſplẽdor inuiſus, cum radiare altius cœpiſſet, Eccleſiæ lumina quodãmodo perſtrinxit, quod inſolitus fulgor interiectis nubibus, tantum abeſt, vt radios ſuos infringeret, vt diſſipatis illis, vibrato rectà lumine, feruentius omnia penetraret; dubitãtibus pleriſque, cuius è fonte lucis, haud vſitati cęlo radij promicarent, ac quemadmodum videbatur aduerſus Solem proiecti; mortales admiratione ſuſpenſos arrigerent. Agebant illa tempeſtate fortè cõuentum Aſiæ Patres Alexãdriam exciti; illuc cum authoritate Liberij Catholicæ Eccleſ. Principis, profectus eſt etiã Lucifer, addito Legationis Comite Euſebio Vercellenſi, quo cũ vnã cauſam religionis cerneret, & minimè diſcreta dignitate præeſſet. Quid hoc loco ſubeat menti, niſi cum fuiſſe Luciferum, cuius ſplendor, nõ Occidenti dumtaxat, verũ etiã Orienti illuminando par eſſet. Nihil eo doctius illo tempore, nihil in retundenda hæreticorũ pertinacia efficacius, nihil ad ſubeunda pro fide pericula fortius, atque conſtantius viderat Eccleſia Romana, eiuſdemq; fortitudinem vniuerſi exploratam habebant, ſi ex aureo illo libello, cuius, quot verba, tot ferè flammea ſunt aduerſus impietatem iacula, quo, nimirum moriendum pro Filio Dei, feruenti ſenſu cõteſtatus eſt; profectò multo magis, quando ſuã ipſe doctrinam, præparato ad necem, ſi res ferret proiectoq; corpore vindicauit eatenus, vt cum verſuta Tirannis mortem inferre quodammodo formidaret, exilio ipſe ſuo mortẽ vbique quo ſemel obire liceret, ſemper circumferret. Et quid non putamus triumphaturã fuiſſe impietatem, ſi huius petito iugulo caput orbis obtruncaſſet, reliquum corporis, cadaueri exequaſſet. Tum enim verò caligaſſent multorum oculi, ſi extinctam hanc Dei lucernam videre non amplius licuiſſet. Sed enim æternæ prouidentiæ conſilio factum, vt ſeruaretur aſtrum inextinctum, neque ſolum ſuo ſibi lumine arderet, verũ etiam in caliginoſo loco lucens, affundendis prope hæreſeos tenebris aduerſum iret. Ergo vbi ab exilio reuocatus, noctem ab occaſu diſpuliſſet, Orienti quoque diem allaturus conceſsit. In eo Patrũ conſeſſu, nihil humani præſetulit, quod iuſti, & æqui rationẽ labefactare videri poſſet; adeò tenaci propoſito, cauſæ religionis adſuit, vt notari mallet ab omnibus diſſentire, quã præter auitas ſanctiones conniuere, licet per Legatos ſuos illi decreto ſubſcripſiſſet. Quærebatur enim verò, an nuperi orthodoxæ Eccleſiæ deſertores, peſsimoq; exemplo religionis

 pertur-

perturbatores, numero rurſum admiſsi, locoq́; priſtino cenſendi forent. Graſſata nimirum paulò ante in fidem ſeuities Ariana, pœnè vniuerſos potentia maieſtatis perculerat, neq; tamen in omnium capita gladium exertum adhuc vibrarat, minis dumtaxat, diriſque pericula intẽtans, exilia, ſerius, & mortem parabat. Quid hic cogitaſſes tacturos pleroſq; religionis anteſignanos, niſi mortem vltro naturæ, ſed incerto exitu debitam, oblata hac diuinitùs occaſione excepturos? imò accerſitam potius, quam expectatam volupe oppetituros? ſic decebat de æterna gloria certiſsimi pignoris interuẽtu depaciſci, ſic commiſſo ſibi gregi exemplum fortitudinis, Sanctiſsimo cruore ſignatum relinquere, ſic deniq; Eccleſiã Dei ſanguine Chriſti fundatam, ſanguine martyrij præſtinato rigare, Catholiceq́. Religioni ſementis copiam in prouenturos fidei fructos redundantem comparare; ſed enim innumeri ex his cogitato dumtaxat, nondum viſo periculo fracti, perfidiæ manus ſponte dederũt, & deſerta ſtatione fidẽ prodiderunt, vtque ſe Deo perditos, humanæ gratiæ ſeruarent, ſuorum ſalutem diſcrimini obiecerunt; plures etiam vi, & metu præſenti, ſibi ipſis abſentes, obliti conſtantiæ, perculſi potius, quam victi, ſi animis adfuiſſent inuiti ſuccubuere. Hic ego ſi mecum retractem, quid animi Luciſero ſuerit, quando læuiſsimos deſertores, quantumuis reſipiſcentes, ab Eccleſiaſtibus dignitatibus arcendos obfirmata lege rogauit, nõ temerè ſubit, nihil alienum à priſco iure feciſſe, cui præiudicatum erat, non eſſe habendam militi fidem, qui militiæ Sacramenta corrupiſſet; hunccine legendum, alijs obtandumuẽ ducem, qui in acie non ſtetiſſet, ante conflictum metu exanimatus, perfidia etiam pectus exarmaſſet? ex arbitrio fingi religionem, vbi ſemel impietas animo ſediſſet, nec faciliùs labefactari ſanctiorem diſciplinam, quam cum ab inconſtantia periculum eſſet. Quid enim pietatis prætextus ad ſeueritatem morum ſeruandam, ſi temerata ſemel animo religio, Sãctitatem vix admittat: hianti adhuc, & purulento vulneri cicatricẽ periculosè quis obducat, niſi recrudeſſere peius, amet, fruſtra ruinoſæ domui, quæritur à fulcimentis robur, ſi fundamenta vitium ferant, fatiſcant, & quid enim verò profuit, inclinaſſe toties animos ad reſtituendũ ſanæ mẽtis poteſtati peruerſum Ariũ? Et quid non ſemel ad concordiã flexiſſe Dioſcorũ, Encomiũ, Macedonium, alioſque id perfidiæ ſignatores, & pararios, niſi vt ille quidem ſæpius oblatam, ac ſimulatè conceptam pacem, ſæpius etiam, ac fœdius corrumperet, cæterorum vero, vel inquies ingenium ſemper exerceret Eccleſiam, vel ſuſpecta cõſilia ſuſpenſam haberent omnium fidem? Hæc, & plura id genus altè uoluebat Lucifer, cũ ſuſpectas haberet tenebras, & veluti nictantes ad ſapientiam multorum feriebat oculos, cum inſtar Pauli Cepham arguentis reſtitit, & ipſe Euſebio coramque exprobrauit, authorem fuiſſe decreti, nihil ad conſtantiam rerum facientis, quo deſertores Epiſcopos, non tàm rogantes admiſiſſet, quã vel inſultantes, vel vltro inuitatos ad ſuas ſedes, impertita communione Catholica reuocaſſet; quaſi legibus ſacri, non pœnam, ſed delicti ſui præmium, Sanctorum honores ritè ferrent, ac inde boni erubeſcerent, quos à fidei conſtantia commendatos, ea ſolicitudo præterijſſet, dubio ſanè poſteris exemplo, an expediret ſtetiſſe magis, quàm cecidiſſe, quando hinc honoris fulcrum à ſurgenti, nullum inde emolumentum gratiæ, ſpes ſufficeret. Tum ſanè Lucifer indignatus, quodammodo radios retraxit, nõ penitus ſubtractis, lucere vnquam deſijt, & non ſero agnouit, minus quidem vtile fuiſſe, ſed pro re, & tempore neceſſarium Concilium, per quod, vt Hieronymus loquitur, è Satanæ faucibus ereptus eſt mundus. Vrgebat vna ex parte, malè feriata Principum potentia, quæ non religione, ſed authoritate cernebat, ex alia vice, & copia detrectãtiũ, ſi quid acerbius deliberatum fuiſſet, & periclitari quàm ſubijci præoptantium, ſi ſeueritas iuri ſacro fixa ſtetiſſet, vt pro inde ex duobus malis, alterum optione ſat dubia præeligendum fuerit, ſaluti nimirum eſſe, vel paucis, qui per dictam ſalutem animo rurſum præcepiſſent, & porridam manum ijs, qui eorum exemplo religione permouendi forent. Atque, vt primum huic ſententiæ Romana Eccleſia cum authoritate ſubſcripſit, tum enim verò Lucifer, exortis radijs, ſerenior illuxit, & quas ipſe nubes ijſdem infringendis pararat, auguſtiore, virtutum lumine ſerenauit. Erret, qui putet deliquiſſe hunc, in ſuo firmamento ſplendorem, niſi deliquium Solis affirmet, quando ad obiectas nubes ipſe radios infringit ſuos, vt retractis illuminet magis, feriat ardentius. Et iã in Oriente confecta fœliciter Prouintia, remẽſus iter in Occidentem, nihil antiquius habuit, quàm vt ſui nominis inſtituto, ſplẽdidè fungeretur, quocunque pergeret vſurpata vbique luce ſua clariſsimus ibat, ſed tum maximè hac clari-

tudine

tudine terrebat, quãdo vſurpatorem Neapolitanæ Sedis Zozimum, ac ſacris indignè operante celebri illo miraculo, iterum, ac tertio continuit, vt exerta lingua, nihil, ne dum ritè proferret, ſed planè ligatis faucibus, hæreret, deformi vniuerſis ſpectaculo, non horrendus magis, quàm miſerandus appareret; ſenſit enim verò diuinæ potentiæ virtutem, Luciferi ſanctitate percellentem, & illieò religionem mente pactus, & in ordinem ſeſe redigens, ſtatione, & munere lubens ceſſit. Quid hoc loco ſubijciat fama illa, præ propera, quæ Luciferum in Oriente, cum velut nube ſeptum vidit, confeſtim occidius illapſa regionibus, aures multorum, & ora obſedit, ſed mentes ſefellit, tamquam ſi priſtina luce caſſus, deliquium Lucifer admiſiſſet, opinione plurium ſenſus oppleuit, quin etiam calamos, vt notarẽt prouocauit? Hærebit opinor, ac ſe toties fallentem, & falſam multoque leuius de Sanctorum honoribus ludentem, nouiſſimo hoc dedecore mactabit, non famæ, ſed infamiæ, notam feret; hac tandem vice damnabit ſe mendacij Liberijs, Vigilijs, Gregorijs, Damaſis, Leonibus, alijſque ſanctiſſimis viris, perinde, ac ſi veridica eſſet intentati, nunquam tamen fallẽtioris, quam cum obſcura in hoc lumen impegit, & aduſtis alis, mobilitate ſemet priuauit, vires eundo ereſcere ſolitas, deperdidit. Hac de iniquitate famæ victoria, quę rarius reportari ſolet, potitus Lucifer, Neapoli relicta, Romam venit, lucentem, & miraculis clarum, Vrbs excepit, Liberius ſuſpexit, Ariminenſis conciliabuli, reliquiæ perſtrictæ refugerunt. Hic coram Summo Pontifice, reddita muneris, ex ſententia geſti, ratione, authoritatem cum laude poſuit, ad ſuam Sedem conceſſurus, honores peramplos tulit; Deinde in Sardiniam contendit, explicatoque gloriæ ſuæ ſplendore, vbique coruſcus, tandem Calarim ſuæ ſedis Ciuitatem admigrauit. Vidiſſes hic vniuerſum Regnũ ſuæ lucis optato pridem aſpectu recreari, ipſum Regni caput Calarim, coronæ ſuæ gratulari; Paſtori ſuo reduci affuſam, ac propè fundamentis conuulſam exilire, templa, tectaque omnia geſtire, fora, tabernas, ac mercatus rareſcere, tribunalia feriari, domos habitatoribus vacuari, vniuerſos obuiam ruere, de prælio cum palma reuertẽtem admirari, ambire amplecti, oculis, animoque vſurpare, manantes præ gaudio lachrymas, diuturnæ, meſtæque orbitatis appendices impendere, paſtorem, ac patrem ſuum per mediam Vrbem deducere. Tum enim verò, vel longa ægritudine tabeſcentes, ſpreto decubitu proruere, puellæ fori neſciæ demptis hac vice repagulis palàm egredi, infantes è matrum vberibus pendẽtes efferri, proſpectus omnes impleri, nemo erat, qui tàm beato aſpectu, frui, paſtoriſque tàm Sãcti benedictione beari, non optaret, feſta vbique votorum ſolemnia agebantur. Hic tandem Lucifer ſedis ſuæ, ac patriæ reſtitutus, non ſecus atque in cardine ſuo lucentiſſimum ſidus, pluribus annis rarò fulgore corruſcauit, ritè, & ordine rerum ſattagens gregem ſuum ſanctiſsima doctrina pauit, hæreſum, & omnis impietatis labem; quæ nõ paucas Arianorum dolo prouincias afflarat, à ſua ſede longiſsimè proſcripſit, iuſtitiam coluit, ſuiſque colendam è lege præfixit, religionem, & mores formauit, ius ſacrum è priſca ſanctitate ſemper dixit. Hic denique tanquã in domo ſuæ exaltationis vniuerſæ Eccleſiæ, protenſis in orbem Chriſtianum, ſanctitatis radijs, ad ſupremum vitæ ſpatium fulſit, explenduit: neque ſolùm, ſed qui in toto itineris decurſu genium Solis imitatus, interpoſitis in ortu, velut quibuſdam humanæ tentationis vaporibus, maior apparuit, in medio deinde culminantis vitæ cardine, ſuo ſemper aſcẽſu, quo altior hoc minor, ſed virtute potentior radiauit, prorſus ad occaſum vergens verus Heſperus ſera quoque lumina rubentior accendit, & flammeo ſanctitatis fulgore iucundũ mortalibus crepuſculum reliquit, nemo vt eſset, qui eo quoque ſubtracto, ſanctitatẽ eius micare non intelligeret. Ita Lucifer Eccleſiæ Catholicæ lux, & ſplendor, in Orizonte vitæ conſtitutus, vt cum Triſmagiſtro loquar, immortalitatis fines adijt, ingreſſus in Regnum lucis, vnde claritatem ſuſceperat; Neque tamen lucere terris deſijt, qui virtutis, vt dicebam ſplendorem moriens explicauit, nec dubius fulgor noctem obnũciare crederetur; hoc quippe intereſt inter Solis, & huius aſtri, Luciferi inquam, veſpertinum crepuſculũ, quod illius ambiguam lucem, tenebræ committentur, huius ſerena facies in ortum ſurgentis aurotæ fulgeat, quoad vſque lucis æternæ ſplendor; diem veſpera cariturum adducat. Durabit enim verò huius Luciferi ſplendor, cultu religionis, & venerationis, ab occaſu iam inde ſuſcepto, ſacram ſeruabunt altaria memoriam, annuam Calaritana templa celebritatem: quinimò nuncupatis votorum tabellis decentius, quam auleis conueſtiti parietes, pendentibuſque Tholo, & laqueatia ſacris anathematis, ſolemnitatem alborum ducens dierum,

feſtaq;

feſtaq; flammis collucentia agent, quoad Calaritana religio ſtabit; ſtabit autem ſemper, nec quicquam frendente tenebrarum inuidia, quoad ciues ſuæ meritò religionis, Luciferum ſuum reuiſuri, in lucem, æternum feriaturi tranſcribantur noctis expertem. Quocirca non immeritò, quod olim aureum os illud in Vrbium, & Orbis capite pronunciauit, in non diſsimili genere de te vſurparim ex parte Calaris Sardiniæ caput, Vrbiumq; Europæ decus. Ego & Calarim propterea diligo, tâm etſi aliunde eam laudare queam, nempè ab antiquitate, à pulchritudine, à multitudine, à primæ ſedis dignitate, à rebus in bello fortiter geſtis; Sed his omnibus omiſsis, ob id te beatam prædico, quod ex te Lucifer iſte lucis vſuram hauſerit, te doctrina, & ſanctitate illuſtrauerit, ſupremum apud te ſpiritum ponens, occaſu ſuo, maiorẽ tibi gloriæ ſplendorem conciliauerit. Cuius Sacrum corpus, vos, ò Calaritani, poſsidetis, & propterea Ciuitas veſtra hinc facta eſt inſignis magis, quam ab alijs rebus omnibus, & tanquam corpus magnum, ac validum fulgentem habet oculum, Sãcti videlicet huius corpus; Non ita cælum ſplendeſcit quando radios Sol demittit, quemadmodum Vrbs Calaritanorum hunc fulgorem vbique terrarum emittens. Hinc rapietur Lucifer, conſiderate, & horrete, quale ſpectaculum viſura ſit Calaris, Luciferum videlicet repente ex theca illa reſurgentem, dixerim, exorientem in occurſum Domini ſurſum ferri. Qualem roſam Chriſto mittet Calaris, qua corona ornatur vrbs veſtra, qua catena aurea cincta eſt, qualẽ habet fontem: propterea admiror hanc Vrbem, non propter aliam quamcunque rerum ſpeciẽ, ſed propter columnã illã Eccleſiæ: quis mihi nunc dabit circumuolui corpori Luciferi, affigi ſepulchro, videre puluerẽ corporis illius, Chriſti vbique nomen geſtãtis, zelũ circumferentis. Huiuſmodi ferè ille de Vrbe Romana, & de Principibus Apoſtolorum Petro, & Paulo, huiuſmodi, & ego de te Vrbs Calaris, deque tuo Principe, & Paſtore inclyto Lucifero; ſi quid vlterius addere lubet, vt ciues tuos commoneam erit. Agite ergo Calaritani, qui res veſtras hic lecturi eſtis, oculos, animoſque in Luciferum intendite, gloriationes veſtras, ex eiuſdem luce, non ex cæca fortunæ indole repoſcite. Illi religio veſtra militabit, cuius virtus argumentum ſæculis parauit, vt inde laudes in peregrinum quoque calamum noſtrum redundarent. Mementote porrò ſtetiſſe Regna, & Vrbes, quamdiù ſanctitates Sanctorum, hoc eſt cultus in eis viguerunt, cecidiſſe illas, vbi iſtæ viluerunt, ſanctorum quippe reliquiæ, aiebat ille de magno ſtylite, pluſquam mœnia cuſtodię ſunt Vrbium, ſed ſi religione ciuium honos deferatur, honos nimirum ille, qui cum ornamentis Templorum, ad proferendum in animis pietatis Regnum contendat, alioqui inanis eſt religio, ſimulatum, à cæremonijs obſequium; huc porrò veſtra cupiditas incedat, vt qui Luciferum cœli ſuffragio beatum veneramini, eius ductu, procul à tenebris, ad lumen vitæ contendatis, ſtabit enim cum hac pietate fœlicitas Vrbis veſtræ, neſcia aleæ, traductaque ex hac religione ſanctitas, ad poſteros, lucis veluti hæredes, indubiam cœlo viam ſignabit, nulla alia cynoſura, vel ſi vniuerſi maris, hoc eſt humanæ ſortis pericula ingruant indigentem.

LIBER

INDEX CAPITVM
LIBRI PRIMI.

BEATI LVCIFERI Calaritani ortus, & vita, quouſque Romam venit ad ſuccurrendum afflictæ Eccleſiæ, perſecutione Conſtantij, cap. 1.

Luciferi Calaritani pro ſede Apoſtolica ad Conſtātium Legatio, & Liberij, de Sanctitate Luciferi, præconia, cap. 2.

Mediolanenſe Pſeudo Conciliū, & litteræ Luciferi ad S. Euſebium ſuadentis, vt intereſſet illi Concilio, cap. 3.

Luciferi Calaritani, & aliorū Epiſcoporum exilium, ob fidei defenſionem, ex Athanaſij, & aliorū atteſtatione, c. 4.

De Luciferi, & aliorū conſtātia, cap. 5.

Liberij Papæ ad Luciferū, et alios Epiſcopos exules, epiſt. laudatoria, cap. 6.

Inuicta Luciferi conſtantia, & quæ in exilio contra Cōſtantij impietatē ſcripſit, cap. 7.

Epiſtola Athanaſij ad Luciferū, in qua eius Sanctitas, & virtus celebrātur, cap. 8.

Lucifer Calaritanus mittit ſua ſcripta ad Athanaſium, à quo per aliam epiſt. miris encomijs celebratur, cap. 9.

Conſtantij fraudem in conciliabulo Syrmiēſi detegit Lucifer, cuius minas paruipendens, ſcripſit librum, quod moriēdum ſit pro Filio Dei, cap. 10.

Heretici, Lucifero martyriū inuiderunt, licet quater fuerit ab illis exulatus, eius ardens deſiderium martyrij demonſtratur, cap. 11.

In exilio alios duos libros ſcripſit, in quibus mira Luciferi, & Sancta libertas oſtenditur, cap. 12.

Luciferi, & aliorum Sanctorum poſt mortem Conſtātij exilia relaxata, & Legatio Luciferi in Oriēte, à quo Paulinus Antiochenæ præficitur Eccleſiæ, cap. 13.

Alexandrina Synodus ſcribit ad Luciferum, & ad Antiochenos, quæ in ea fuere decreta, cap. 14.

Quid Socrates, Sozomenus, & Theodoritus authores Græci, quidue Ruffinus ex Latinis, de ſchiſmate Luciferi Calaritani ſcripſerint, oſtenditur, quidue Caſſiodorus, & Nicephorus, cap. 15.

Luciferum Smirnenſem, non Calaritanū fuiſſe authorem ſchiſmatis Luciferianorum probabilis opinio proponitur, cap. 16.

De Socrate, & eius hiſtoriæ iuditium, cap. 17.

De Theodorito, & eius hiſtoriæ iuditiū, cap. 18.

De Sozomeno, & eius hiſt. iuditiū, c. 19.

De Ruffino, & eius hiſt. iuditiū, c. 20.

De Nicephoro, et eius hiſt. iuditiū, c. 21.

Hæretici non ſunt teſtes idonei contra S. Luciferum, cap. 22.

Prædictorū authorum ſententia de cauſa ſchiſmatis falsò B. Lucifero attributi, refellitur, cap. 23.

Luciferi Calaritani accuſatorum alius error, dū ſchiſmatis causā ex eiuſdē cō-

men-

mentitia diſſenſione deriuant, cap. 24.
Cardin. Baronij ſententia de cauſa ſchiſmatis Lucifero tributi refellitur, c. 25.
Præcedens doctrinā immunitatis B. Luciferi à ſchiſmate, inſigne miraculo, & argumento Theolog. confirmatur, §. 1.
Diluuntur obiecta contra prædicta, §. 2.
Authoritate SS. Patrū, et Athanaſ. Hilarij Nazianzeni, & Hieron. vindicatur à ſchiſmate B. Lucifer, cap. 26.
Declaratur tempus, in quo tres prædicti Patres de B. Lucifero ſcripſerunt, c. 27.
Ex Socrate, Sozomeno, et alijs euincitur B. Luciferū nunquā fuiſſe ſchiſmaticum, idemq; ex Cōcilijs Eccleſiæ, c. 28.
Ex alijs authoribus, tàm antiquis, quā modernis ſanctitas B. Luciferi in morte, & poſt mortē eius aſtruitur, c. 29.
Ex vetuſtis tēplis in honorē B. Luciferi dicatis eius ſāctitas demōſtratur, c. 30
Idē euincitur ex antiquiſſima veneratione Eccleſiæ Vercellenſis in Italia, et Turritanæ in Sardinia, cap. 31.
Idem probatur ex immemoriali traditione Eccleſiæ Calaritanæ, cap. 32.
Idē euincitur ex inuentione eius corporis in ſuamet Eccleſia, cū epitaphijs, et notis manifeſtis ſuæ ſanctitatis, cap. 33.
Impugnatur contrariorum ſententia, & iuditium circa hanc inuentionē, c. 34.
Cōcluſio deducta ex his fūdamētis, c. 35.
Iuditium, ſeu cōuictatio numiſmatis antiquiſſimi, facta ab Illuſtriſſimo Domino Ioſepho Maria Suareſio Epiſcopo Vaſionenſi, cap. 36.
In numiſma B. Luciferi Calarit. breuis elucubratio Horatij Quaranta Neapolitani Soc. Ieſu Theologi, cap. 37.
An B. Lucifer more antiquo ſit canonizatus, cap. 38.
Summa totius cauſæ, cap. 39.
Satisfit primo, & ſecundo oppoſitis Archiepiſcopi Turritani, contra ſanctitatem B. Luciferi, cap. 40.
Satisfit tertiæ, et quartæ obiectioni, c. 41.
Diluitur quinta obiectio, cap. 42.
Refellitur ſexta oppoſ. cōtrariorū, c. 43.
Satisfit 7. & 8. obiectio, cap. 44.
Satisfit nonæ obiectioni, & Authoritati Diui Auguſtini, cap. 45.
Doctorē maximū fuiſſe præcipuum vindicē ſanctitatis B. Luciferi probatur, cap. 46.
Authoritati Sācti Ambroſij reſpondetur, ex Scambato, cap. 47.
Iuditium authoris circa præcedentē ſolutionem ad authoritatem D. Ambroſij, & eius propria ſolutio, cap. 48.
Reſpondetur decreto Gratiani, cap. 49.
Alijs authoribus, & fundamentis contrariorum aduerſus ſanctitatem Beati Luciferi reſpondetur, cap. 50.
B. Lucifer ſi debuiſſet ſatisfacere, ſatisfeciſſe pie credendū eſt, & decimo obiecto reſpondetur, cap. 51.
Etiam dato, & non conceſſo, quo B. Lucifer fuiſſet author ſchiſmatis, quod illi imponitur, adhuc attentis illorū tēporū circumſtantijs, non ſequitur ipſum lethaliter peccaſſe, neque ideò è Sanctorū numero expungendum eſſe, cap. 52.
Proponitur, & ſoluitur cōtraria obiectio Innocentij I. cap. 53.
Satisfit alijs obiectis contra Eccleſiā Calaritanam, & eius Archiepiſcopum, cap. 54.
Satisfit duodecimæ obiectioni, cap. 55.
Satisfit decimatertiæ obiectioni, cap. 56.

Digitized by Google

LIBER PRIMVS

DEFENSIONIS SANCTITATIS B. LVCIFERI ARCHIEPISCOPI

Calaritani Sardiniæ, & Corſicæ Primatis, & aliorum Sanctorum quos colit Calaritana Eccleſia.

QVIA Archiepiſcopus Turritanus vidit ſe laceſſitũ Romæ à Calaritano ad litem Primatus Sardiniæ, & Corſicæ, cuius titulũ iniuſtè paucis ab hinc annis, tàm ipſe, quàm eius anteceſſores vſurparũt, ea, quæ non poteſt in fauorem ſui iuris proferre cõuertit in calumniam B. Luciferi, & Sanctorum quos colit multis ab hinc annis Calaritana Primatialis Eccleſia, & ex litigante, accuſator, & fiſcus cõtra diuos factus, quin ad eũ iſta pertineant, me de hac veneratione criminatus eſt, & accuſauit, quaſi illius primus author extiterim, & nõ eã ratã, & ſtabilitam à meis anteceſſoribus inuenerim; & ſcripturá cũ ſuo ſummario obtulit Sacræ Eminentiſſimorum Cardinalium Sanctę Inquiſitionis Cõgregationi præterito menſe Maij anni 1637. multa cõtra Sãctitatem B. Luciferi, & eius venerationem, & aliorum Sanctorum, quos colit Calaritana Eccleſia, ſimul querimoniam de amota Calari veneratione Sancti Proti, continentem. ſcriptura autẽ, & Summarium ſunt tenoris ſe quentis.

Oppoſitio Archiepiſcopi Turritani, contra S. Luciferum, & alios Sanctos.

EMinentiſſimi, ac Reuerendiſſimi Domini, in Eccleſia Calaritana veneratur corpus Luciferi, qui vixit circa annos Domini CCCLXX. ſupponiturq; fuiſſe Archiepiſcopum Calaritanum Primatem Sardiniæ, &

Corſicæ Regnorum atque Martyrem obijſſe, & ei altaria, & ſacella tanquam Sancto, vel Beato dicantur, necnon illius Reliquiæ ſicuti aliç ab Eccleſia Apoſtolica approbatę exponuntur, & adorantur, non ſine Catholicæ Religionis contemptu, ac Decretorum Summorum Pontificum ſtatutorum Sac. Con. ac Sacrarum Congregationum mandatorum ſpretu, & vilipendio.

Fundatur perſeuerãtia adorationis huiuſmodi in eo quod de anno 1615. fuerit inuentum corpus ipſius Luciferi cũ infraſcripta inſcriptione in marmore ſculpta. HIC IACET B. M. LVCIFERVS.

Et aliam ſimilem inuentionem ſequtam eſſe de anno 1623. cum inſcriptione pariter ſculpta ſub ſequenti tenore. Hic Iacet B. M. Luciferus Archiepiſcopus Calaritanus Primas Sardiniæ, & Corſicæ Confalonarius S. R. E. qui vixit annis 81. K. cum Cruce Primatiali trium brachiorũ inter duas palmas, & deſuper hãc Crucem roſa, Aquila coronata ad dexteram, & ad ſiniſtram Conſtantiniano.

Supponit inſuper corpus præfatũ inuentum fuiſſe in Eccleſia ipſi Lucifero dicata.

Ex præmiſſis ſic ſuppoſitis, & inuentis ad confouendum pretenſiones illorum qui dignitatem Primatialem in Eccleſia Calaritana vſurpare ſatagunt, nullo modo poſſunt deduci Sanctitas, & qualitates Luciferi adorabiles, imò ex infraſcriptis omne deſumptum ex eis ceſſabit, & vlterius concludet probatumque remanebit Luciferum à Calaritanis veneratum ſciſmaticum fuiſſe, & caput ſectæ Luciferianæ, & propterea indignum Chriſtianorum commercio, & Eccleſiaſtica ſepultura nedum adoratione ſe reddidiſſe.

Litteræ B. M. in prædicta inſcriptione ſculptæ debent prius interpretari in ſenſum Bonæ Memoriæ, quam Beati Martyris ex frequentiori vſu ſic loquendi de perſonis defunctis, maximè ſtãte, quod ex multis ſcriptoribus Eccleſiaſticis de hoc eodem Lucifero ſcribentibus nullus reperitur teſtari ipſum fuiſſe Martyrem, & ideò conuincit, quod dicta inſcriptio fuerit de recenti exarata.

Multò minus in veritate fundatur titulus, Archiepiſcopus, in ſecũda inſcriptione expreſſus cum à nemine ex SS. PP. & ſcriptoribus, tã antiquis, quã modernis talis nominetur Luciferus, ſed tãtum Epiſcopus, vt in ſummario *num.* 1.

Et cum ita teſtantur Auctores Calaritani Luciferus iſte deceſſerit de anno 371. à natiuitate D. N. certum eſſet quod ſucceſſores ſui Archiepiſcopi quoque fuiſſent, & tamen contrariũ depræhenditur à Concilio Lateranẽ. habito de anno 650. in quo pluries nominatur Calaritanus Prçſul ſub nomine, vel titulo Epiſcopi, vt in ſummario *num.* 2.

Multò minus veritati nititur alter titulus Primatis, quia huiuſmodi titulo poſt mortẽ Luciferi nemo ex Epiſcopis Calaritanis, vſus fuit excepto

Anto-

Antonio de Parragues,qui illum ſibi arroganter, & propria auctoritate tribuit, vt latè omnia comprobata remanent in ſummario *num. 3*.

Augetur falſitas, ſeu ſuppoſitio inſcriptionis ex huiuſmodi titulo Primatis Sardiniæ, & Corſicæ, ex quo Corſica nõ fuit vnita Sardiniæ in Spiritualibus ante Vrbanũ II.qui ſedit ab anno 1088. vſque ad annũ 1099. & ſic per annos 700. circiter poſt mortem Luciferi Pontifex iſte Primatum Sardiniæ, & Corſicæ cõceſſit Archiepiſcopo Piſano, vt in ſummario *num. 4*.

Alia adeſt huius ſuppoſitionis euidens demonſtratio, nempe quod in dicto marmore ſit exarata Crux Primatialis, attẽtò quod vt diximus Præſul Calaritanus nũquam Primatialem habuit dignitatem, vt melius comprobatur in ſummario *num. 5*.

Inſcriptionẽ præfatam eſſe ſuppoſitam ad ſupplantandũ populum, illumque alliciendũ adorationi Luciferi colligit, & ex affectata exaratione palmarum, & roſę, quæ ſunt hieroglifica martyrij, & tamẽ Martyr nõ fuit, nec vllus ex ſcriptoribus Eccleſiaſticis, tàm antiquis, quàm modernis hoc affirmant, vt in ſummario *num. 6*.

Hoc idèm confirmandum venit ex Aquila coronata,quod eſt Regiũ, ſeu Imperatorium gentilitiũ, & tamen nihil conſtat Luciferũ ex Rege aliquo, aut Imperatore originem traxiſſe.

Pari modo falſũ eſt aliud ſuppoſitum quod Eccleſia adeſſet dicata dicto Lucifero, ex rationibus de quibus latè in ſummario *num. 7. & 8*.

Prout valdè nimis animoſum eſt aſſerere, quod corpus dicti Luciferi ſuppoſitum repertumque fuerit in Eccleſia.

Nã ſupplicatur aduerti quod tẽporibus illis cadauera defunctorum nõ ſepelliebantur in Eccleſijs,ſed in Cemeterijs; imò tempore Leonis I. qui ſedit annos 440.Concilium Vaſenſe,licet celebratum poſt mortem Luciferi maiorum tamen inſtituta ſequens (quod demonſtrat ita prius fuiſſe ſeruatum) prohibuit corpora defunctorũ in Eccleſia ſepeliri, ſed in atrio porticũ, vel in exedris. Can. præcipiens 13. quæſt. 2.

Quamuis poſteà Concilium Moguntiñ. celebratum de anno 813. permiſerit cadauera Epiſcoporum, ac fideliũ laicorũ humari in Eccleſijs,vt ex Can.nullus 13.quæſt.2.tamen id fuit poſt annos 500.circiter. ab obitu eiuſdem Luciferi.

Accedit quod nulla datur probatio,quod locus inuentionis dicti Luciferi fuerit Eccleſia, ſed patet fuiſſe cemeterium, non ſolum ex cadauerũ notabili quantitate, ſed & ex qualitate ſtructuræ, ſine aliqua delineatione, vel forma Eccleſiæ, ſed dumtaxat paruo muro, ſiuè macerie ſufficiente tamẽ altitudine ad terræ ſeparationem compoſito, circundatò ad inſtar cemeteriorum omnium.

Debet,etiã ceſſare adoratio Luciferi,& eius reliquiarũ ex eo, quod de

illorum idemtitate nō conſtat, cum duæ dentur, vt ſupradictum fuit, ſui cadaueris inuentiones, & niſi duo corpora ei tribuerentur impoſſibile redderetur ſcire, quod ex duobus exponendum, adorandumvé eſſet ad notata in ſummario *num. 9*.

Et quod magis dignum eſt conſideratione ad remouēdum cultum dicti Luciferi, conſiſtit in eo, quod claré cōſtat ipſum Luciferum Epiſcopum Calaritanum Sciſmaticum, & caput ſectæ Luciferianorum fuiſſe, vt in *num. 10*.

Quodque non ſolum errauerit, ſed quod & in ſuo errore deceſſerit ſummario *num. 11*.

Nec ab iſta veritate recedendum ex quo nonnulli dixerunt caput ſectæ Luciferianorū fuiſſe Luciferum Epiſcopum Smirnen. moti forſan ex Gratiano in decreto veteri, & minimè correcto, nā in correcto, par. 2. cauſa 24. quæſt. 3. Can. quidam autē hęretici §. Luciferiani. Expreſse habetur fuiſſe Luciferū Epiſcopum Sardiniæ, & multò melius comprobatum, & indubitatum efficitur ex deductis in ſummario *num. 12*.

Obuiandum eſt omninò errori huiuſmodi adhoc, vt Calaritani recedant ab adoratione, & veneratione aliorum Sanctorum non approbatorum ab Eccleſia, etenim vltra Luciferum, colunt Ianuarium quēdam, qui licèt pręfuerit Eccleſię Calaritanæ, fuit tamen homo dignitate huiuſmodi indignus, & publicus peccator, vt probatur in ſum. *nu. 13*.

Et vlterius colūt, & venerātur atque in Litanijs addiderunt Sanctos numero 93. quorum nomina impreſſa fuerunt de mandato Archiepiſcopi Calaritani, vt ex eorum impreſſione conſignata R.P.D. Aſſeſſori S. Inquiſitionis, quamuis de eis nihil, vel boni habeatur, ſed ſolum memoria reperta in quampluribus ſepulturis effoſſis ex cemeterio cum ſuis inſcriptionibus, in quibus cum adeſſet relatæ litteræ B. M. iſtos, & tanquam martyres colunt, & nomina eorū dantur in ſummario *nu. 14*.

Cunctis pręmiſſis addendum eſt decretum factum die 20. Octobris 1625. à Sacra Congregatione vniuerſalis Inquiſitionis, in quo prohibetur adoratio eorū ſiuè Imagines quorumuis hominū cū Sanctitatis, ſiuè martyrij fama defunctorum antequam ab Apoſtolica Sede Canonizentur, ſiuè Beati declarentur, & interim ſi quę appoſita eſſent amoueri mandat, quod decretum præcipué comprehendit caſum noſtrum, non ſolum, quia Sancti, quos colunt Calaritani, non ſunt approbati à communi Eccleſia, ſed & quia ex SS. PP. ſcriptis conſtat fuiſſe homines reprobos, & deceſſiſſe impenitentes, & propterea neque ex tolerantia ordinarij, ſiué curſu longiſſimi temporis veneratione acquirere meruerunt.

Denique ſatis eſt dicere, q; veneratio huiuſmodi incepit paulo ante annum 1625. & ideo non concurrit in ea longinqui temporis curſus ſcien-

ſcientia Summi Pontificis, nec tollerantia Epiſcopi per tēpus ſufficiens, & ideò benè applicantur omnia in decreto definita.

Et ne omittatur id quod prius eſt, & quod obſcandala imminentia, & gentium commotionem indiget celeri prouiſione. Sciant Eminentiſſimi Domini quod apud Turritanos maxima eſt in veneratione Sanctus Protus Archiepiſcopus Turritanus, & iure meritò cùm iſte Sanctus notus ſit in Eccleſia Dei, & de eo fit mentio in Martyrologio ſub die 25. Octobris, quodq; Turritani reſidentes in Ciuitate Calaris quolibet anno ſolemni pompa, maximaque populi frequentia eius feſtiuitatem celebrant in Altari, & Sacello eidem Sancto dicato in Eccleſia Conuentuali B. Mariç de Monte Carmelo in quo eius imago collocata erat.

Vicarius Generalis Calaritanus aſſociatus ab alijs tàm Secularibus, quàm Eccleſiaſticis perſonis in die celebrationis feſtiuitatis huiuſmodi proximè elapſo, Populo iam coadunato ad ſolemnizandum de more feſtum dicti Sācti acceſſit ad Eccleſiam præfatam, & de facto amouit illius imaginem ab Altari, & ſacello, illamque recōdidit, prohibens illius adorationem.

Ad remouendum nationi Turritanæ, & aliorum, erga dictum Sanctum deuotarum ſubleuationes, & ne maiora exinde ſcandala oriantur ſupplicatur ordinari repoſitionem dictç imaginis cum ſolemni pompa in ſuum priſtinum locum, ſtatum, & venerationem cum de facto non liceat procedere, & geſta de facto ſūt etiam de facto tollenda, & præcipuè in hoc caſu in quo factū, & ſpolium non minus attentatum, & violentum, quam iniuſtum, & iniquum fuit, ſicque ſupplicatur contra delinquentes procedi, prout de iure.

Summarium Archiepiſcopi Turritani Contra S. Luciferum, & alios Sanctos.

1 SVlp. in lib. 2. Hiſtor. cap. 25. & lib. 9. & 14. Nicefor. lib. 10. cap. 19. Platin. in vita Liberij. S. Hieron. in Cathal. ad ſcript. Marian. in ſcol. ſupra dialog. eiuſdē Hieron, aduerſus Luciferianos. Franciſ. Balduin. contra Donatiſt. Sozomen. lib. 5. Hiſt. Eccleſ. cap. 12. Socrat. lib. 3. cap. 2. Sanctus Aguſtinus tom. 6. in princip. Caſtor. lib. 2. aduerſus hæreſ. verb. anima arti. 2. Guido Carmelitanus relatus à Prateolo lib. de hæret. littera L. fol. 254. Nicolaus Aimerich in ſuo directorio, Inquiſitorum fol. 108. Genebrard. in ſua Cronic. Reatin. in annot. Diui Hieronymi, & Grat. 2. parte decretal. cauſ. 24. fol. 1344. & Bellarm. in lib. de ſcript. Eccleſ. fol. 65. & Frater Antiochus Brondo Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede Redemptionis Capt. in ſuo Comment. ſuper Apocalypſ. fol. 563. Auctor Calaritanus natus, & educatus, cui maximè eſt credēdū, & eius auctoritas nimium

per-

perpendenda, & omnes moderni qui de Lucifero loquũtur eum Epiſcopum nominant.

2 Anno 650. in Concil. Lateran. primo ſub Martino I. in pluſquam decem ſeſſionibus prædicti Concilij nominatur, & aſſeritur Deuſdedit Sãctiſſimus vir Epiſcopus Calaritanus, & ex reuolutione Conciliorum Eucumenicorum tàm Summorum Pontificum quam Epiſcoporum totius Occidentis, non inuenitur huiuſmodi titulus Archiepiſcopi, niſi ab eodẽ anno 560 & Præſules Toletani Bracaren. Tarraconẽ. & Aquileien. qui modo ſunt Primates, tunc & etiam annis 200. poſt mortem huius Luciferi erant Epiſcopi tantũ.

3 Antonius de Parragues Archiepiſcopus Calaritanus, qui interfuit Concilio Triden. auſus fuit, propria auctoritate, ſibi arrogare titulum Primatis, ſed in eodem Concilio, nõ obſtante ſua præcedenti arrogantia huiuſmodi, ſedit inter Archiepiſcopos Pauli IIII. & anteà ac poſtea nullus aliter fuit nominatus quam Epiſcopus ſiuè Archiepiſcopus à certo tempore citra. Nam Iuuenalis vt patet ex vita Sancti Efiſij, Quintus, in Concil. Arelaten. ſub Marcel. II. Lucifer ex tot auctor. relatis, Brumaſius in vita Sancti Fulgentij, Ianuarius in Epiſtola Sancti Gregorij, Deuſdedit, & Iuſtinus in Concilio Lateranen. ſub Martino I. Citonatus in 6. Synodo Conſtantinopolitana. Petrus in ſuis diplomatibus ſibi ab Honorio II. tributo ſub Epiſcopi dignitate, & Epiſcopi titulo tãtum fuerunt nominati; & ſub Honorio III. capitulũ Calaritanum per confirmationẽ electionis ab ipſo factæ de Epiſcopo Sutrien. in Archiepiſcopum Eccleſiæ Calaritanæ, & dictus Pontifex electionem irritauit ex quo poſtulandus non eligendus eſſet, cap. . . . . 6. extra de poſt. prælatorum, & in eiſdẽ titulis Epiſcopi, & Archiepiſcopi tãtum, numquã, Primatis, vſi fuerunt; Nicolaus de anno 1207. Leonardus 1239. Gondiſaluus 1232. Petrus 1350. Fr. Ioannes 1331. Bernardus 1386. Antonius 1409. & alij ſucceſſiue in eorum diplomatibus, hoc idem apparet ex promotionibus Ioannis Fabij anno 6. Martini V. Matthęi Decani Calaritani anno 9. Eugenij Quarti Frãciſci Epiſcopi Saguecien. anno 3. Pij II. Ludouici Canonici Iuanen. anno 3. Pauli II. Gabrielis Abbatis de Derulo añ. 1. Sixti IIII. Petri Pilares anno 13. eius Pontificij, Ioãnis de Villanoua anno 1. Leonis I. Dominici Paſtorilli anno 2. Pauli III. Balthaſſaris de Heredia anno 14. eiuſdẽ Pauli. Antonij Parragues anno 4. Pauli IIII. Franciſci Peres anno 2. Gregorij XIII. Vincẽtij Nouella anno 6. dicti Pontificis, Franciſci del Vall anno 3. Sixti V. & ita ſequitur vſque ad noſtra tempora.

4 Vrbanus II. qui fuit creatus Papa de anno 1088. vixit vſque ad annum 1099. vniuit in Spiritualibus Inſulas Corſicæ, & Sardiniæ, & idẽ

Pon-

Pontifex conceſſit Epiſcopo Piſano Primatialẽ dignitatem ſuper ambas Inſulas Archiepiſcopo Piſano, ergo dũ vnionis huiuſmodi habemus initium per annos 700. poſt mortem Luciferi, impoſſibile eſt, quod ipſe vtrique Inſulæ præfuerit.

5 In Concilio Tridentino interfuerunt Patriarchæ, & Primates, & ſi talis, Archiepiſcopus Calaritanus fuiſſet, qui pariter in eo fuit, inter iſtos ſediſſet, & eſſet deſcriptus, non autem inter Archiepiſcopos, vt in fine voluminis eiuſdem Concilij videri poteſt.

6 Palmæ, & roſæ ſunt ſymbola martyrij; S. Ambroſius lib. de Spiritu ſancto tom. 3. fol. 146. relatus à Cornelio à Lapide ſuper Apocalypſi fol. 153. & ſequenti. Idem Ambroſius tom. 5. in Dom. 2. Quadrageſimæ. Tertul. ad gentes cap. 49. Apolog. 7. Auguſt. ſer. 15. de Sanct. Claud. in laudem Helluonij Vego, quem refert Cornelius à lapide idẽ Tertul. aduerſus, & Eccl. caſus in imag martyr, quos ſemper cum palmis depingit.

Et quãuis iſte Lucifer iuſſu Conſtantij Imperatoris ſimul cum Euſebio Epiſcopo Vercellen. exulauerit pro fide, tamen martyr non deceſſit, quinimò reuerſus ab exilio, interfuit ſiquidem Cõcilio Alexandrino, ſed ſuis decretis non paruit, & Calarim reuerſus, factoq; ſciſmate, & relictis Luciferianis ſuæ ſectæ, & erroris diſcipulis, obijt anno 10. circiter poſt exilium, nulla exiſtente perſecutione, & extra Eccleſiæ communionem, vt ait Baronius, & melius infra ſuo loco comprobabitur.

7 Dũ Baronius ſuos Annales impreſſioni mãdauit, Calaritani apponi voluerunt Eccleſiam dicatam dicto Lucifero, quod promiſit Baronius pro ſecũda impreſſione ſi quod ei oſtenderetur circa huiuſmodi rei veritatem, & Ioannes Arca auctor Sardus de defendendo Lucifero curam aſſumpſit. Verum Baronius inuehitur in iſtum Arcam, & reſpuit informationes factas Calari, eo quod non eſſent alicuius momenti.

8 Corpus Luciferi fuit primo inuentũ de anno 1618. vnde aut ſupponitur Eccleſiam ei fuiſſe dicatam per inuentionem huiuſmodi, ſiue antea, ſiuè poſt, de huiuſmodi dedicatione adeſſet memoria, vel poſſet dari probatio per ſcripturas recentes, aut alias legitimas probationes omni cum facilitate, ſi verò antea, & hoc incredibile redditur. Nam Frater Antiochus Brũdo auctor Calaritanus, & in patria educatus, etiã & mortuus, dum in ſuis commentis ſuper Apocalypſ. facit mentionem de Lucifero ſuo Epiſcopo, per dedicationem Eccleſiæ, aliquam defenſionem pro illo feciſſet, & tamen aſſentitur ſententiæ Sanctorum Patrum qui eũ tanquam Sciſmaticum, & Hæreticum narrant.

At eſto, nõ tamen admiſſo, quod corpus Luciferi fuerit inuentum in Eccleſia, & ibi ſepultum, aliud eſſet

fa-

faciendum dilema; aut iſta Eccleſia fuit dicata Lucifero ante illius obitũ, vel poſt, ſi antea, abſurdum, quia viuentibus Eccleſiæ nõ dedicabantur ſi poſt, in Eccleſia fuit humatũ, ergo per prius aderat Eccleſia alteri Sancto dicata.

9 Duo corpora Luciferi ſupponẽdum eſt, fuiſſe adinuenta, patet; De primo ex relatione facta per Don Franciſcum Eſquiphelium Archiepiſcopum Calaritanũ. Regi Catholico anno 1615. impreſſa Neapoli Apud Conſtantinum Vitalem anno 1617. *La inuencion de S. Luciféro*, & ex eo quod tẽpore eodẽ prodit imago dicti Luciferi, qui migrauit anno 371. Calari, & ſepultus eſt propé Eccleſiã Sãcti Saturnini in Eccleſia ſibi dicata, vbi eius corpus inuẽtum eſt anno 1615. die 18. Ianuarij, & in hac inuentione nulla fit mentio de titulo Primatis, neque de Palmis, & Roſis, ſicuti nec de Cruce Primatiali. De ſecundo conſtat ex illius inuentione ſecuta de anno 1623. cum inſcriptione tituli, & Hieroglifhicis ſupra impugnatis, cum & iſtud eſſe corpus Luciferi de quo agitur aſſerat Frater Seraphinus Schirrus Capucinus autor Calaritanus in ſuo libro inſcripto *Santuario di Cagliari*, dirigendo à Don Franciſco Deſquiuel impreſſo in Ciuitate Calaritana fol. 83.

10 Lucifer Epiſcopus Calaritanus caput Hæreticorum Luciferianorum aſſeritur à Sancto Auguſtino tom. 6. in principio dicens Luciferianos à Lucifero Calaritano Epiſcopo exortos, nec Philaſter inter hæreticos poſuit, credo tamẽ ſciſma non hæreſim condidiſſe, & lib. de Agone Chriſtiano cap. 30. cum Lucifero qui mane oriebatur cadere meruerunt; & in epiſtola ad Bonifacium Comitem propé finem. Hoc diſplicuit Lucifero quia factum eſt in eis ſuſcipiẽdis, atque ſanandis, qui veneno perierant Arriano, & quia diſplicuit in tenebras cecidit, amiſſo lumine veritatis. Idem aſſeritur à S. Hieronymo aduerſus Luciferianos tom. 2. in dialog. cogor de Beato Lucifero ſecus quicquam, & illius meritum, & mea humanitas poſſit exiſtimare, ſed quid faciam? veritas os reſerat, & inuitam linguam; conſcium pectus ad loquẽdum impellit, in tali articulo Eccleſiæ, in tanta rabie luporum, ſegregatis paucis ouibũs, reliquum gregem deſeruit, bonus quidem paſtor, ſed multã prædam beſtijs relinquens. Inuitus dictus Hieron. caſum Luciferi declarabat, veritas enim os ei reſerabat; nec facit ad rem quod eum appellet Beatum, eo enim titulo, illis temporibus inſigniebatur Eccleſiæ Præſules, ſicuti modo Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi, licet hodie huiuſmodi titulum Beati, ſiuè Beatiſſimi, Summo Pontifici tribuatur.

Idem Sãctus Hieronymus in dicto dialogo cõtra Luciferianos multoties meminit erroris huius Epiſcopi, præcipuè in illis verbis, vt quidam Luciferi ſectator cũ alio Eccle-

ſiæ

ſiæ alumno, odioſa loquacitate contendens caninam facundiam exercuerit. & alibi poſt quam retulit Catholicorum ſententiam, quæ Luciferum impugnant, eo quod Lucifer eis non adhærebat.

Hoc ipſum aſſerit S. Ambroſius oratio. funebri in obitu Satiri fratris to. 4. fol. 306. Lucifer enim ſe à noſtra tunc temporis communione diuiſerat, quamquam pro fide exulaſſet. Eandem ſententiam ſequutus Diuus Antoninus 2. par. Hiſt. tit. 9. cap. 5. §. 20. qui incipit Lucifero hæreſiarca, cuius verba inferius referã.

Idem Eccleſiaſtici Doctores cenſuerunt, vt Caſtro. lib. 2. ad hæreſes, verbo Arianorum, errore 2. qui ad ſuam ſententiam confirmandam affert Guidum Calaritanum his verbis. Eſt error, quem tenent Luciferiani à Lucifero quodam Calaritano Epiſcopo, eorũ Principe, ſic nominato. Idem aſſerit Prateolus fol. 254. Luciferiani à Lucifero quodã Epiſcopo Calaritano, qui ſola ambitione motus, ſuam hæreſim populo extruit.

Et Gratianus in decreto correcto 2. par. decretal. cauſa 24. fol. 344. verſi. Luciferiani, à Lucifero Sardiniç Epiſcopo, ab Eccleſię cõmunione receſſervt, & cũ Lucifero auctore ſuo, qui manè oriebatur, cadere meruerunt; & Bellarm. lib. de ſcript. Eccleſiæ fol. 65. Lucifer Epiſcopus Calaritanus Athanaſij æqualis, ita zelo fidei Catholicæ ardens erat, vt à Sanctis Patribus etiam poſt ſciſma factum, & ſectam Luciferianorum poſt ſe relictam.

Huic ſententię addidit calculum Frater Antiochus Brũdo auctor Calaritanus in commenta. ſuper Apocalypſ. fol. 563. & 564. qui poſt quã retulit ſententiam Sãcti Ambroſij, & aliorum Sanctorum, qui Luciferum damnant, ſic ait quibus omnibus ego maximè aſſentior, & credo, tùm quia hi omnes ſcriptores tempore Luciferi Calaritani Epiſcopi, floruerunt (vno dempto Baronio) & huius auctoris ſentẽtia eſt notatu digna, cum ſit Calaritanus auctor.

Hoc ipſum affirmant Pataurus in croni. anno 362. Lucifer Calaritanus Luciferianorũ ſchiſmati initiũ dedit. Affirmãt prętereà Ruffinus lib. 1. cap. 20. & 3. Socrates lib. 3. cap. 7. Seuerus lib. 2. Theodoretus lib. 3. cap. 5. Sozomenus lib. 3. cap. 11. & 12. lib. 6. cap. 7. Hiſtor. Triparti. c. 23. Aimerich. in directorio Inquiſitorum fol. 180. Peña in annotat. eiuſdem directorij folio 85. Genebrard. in ſua cronica an. 369. Marcelinus, Fauſtinus, & Euſebius allati à Reatino in annot. Hieronymi, tom. 3. fol. 362. Sulpit. lib. 2. Nicefor. Calixtus in ſua Hiſtoria Eccleſ. lib. 10. c. 12. Adon. Vienen. in ſua Cronica Vienen. Belluacen. in ſpecul. hiſtoriar. lib. 4. cap. 24. Michael. Buchingur in Hiſtoria Leonien. lib. 7. de Victib. Monarchiæ Gennad. de inſcript. Eccleſ. qui allegat Marcellinum, & Fauſtinum cap. 26. Ioannes Baptiſta Poça Societatis

Ieſu, Marian.in ſchol. operis Sancti Hieronymi, Franciſcus Baldoin.lib. contra donatiſ. & Ferdinandus Hugaldeus, & quotquot ſunt auctores, qui aduerſus hęreſes ſcripſerunt, Luciferum damnāt, & nullus, qui contrarium aſſerere voluerit, effugiet temeritatis notam, ex ſententia Antiochi Brondo Calaritani, loco ſupra citato.

11 Et quod Lucifer non ſolum errauit, ſed etiam in errore mortuus ſit, aſſeritur à Sāctis, PP. DD. Eccleſiæ, nam cum redierit ex Antiochia Calarim, Romam petijt, vt Sūmum Pontificem alloqueretur, non pœnitentiam, & dolorē ſui erroris oſtendit, immò nouiter reclamauit contra decretum Concilij Alexandrini, vt affirmant Marcellinus, & Fauſtinus, eiuſdem Luciferi diſcipuli in lib. de ſciſmate Vrciſini, à Mariano, Victorio, Reatino, in argumēto dialogorum Sancti Hieronymi, contra Luciferianos to.2.fol.91. his verbis, vt ex Marcellino, & Fauſt. eius ſectatoribus. Hiſtoricis in lib. de ſciſmate Vrcicini, qui nondum eſt æditus, in Biblioteca Vaticana extat, & Baronius loquitur de eodem Marcellino tom.4.annal. anno 362. fol.88. ſic, ex his autem, qui de eo ſcribit Marcellinus Presbyter, & ipſe ſciſmaticus ſectæ Luciferianæ, planè intelligitur eum veniſſe Romam, loquitur de Lucifero, execratumque eſſe, qui aliquando coniuncti fuiſſent Arianis, quod fuit ſciſma; nam Cōcilium dicebat admittendos eſſe ad Eccleſię gremium, & non ſpoliandos ſuis dignitatibus, qui dolore, & lachrymis, priſtinum errorem abiuraſſent, & ille pertinaciter contradicebat non eſſe admittendos, & ideó ſe à communione aliorum Epiſcoporum Catholicorum ſegregauit, & ſic ſequitur, idem Baronius, & cum Neapoli fuit, facto demonſtrauit, vitans communionem Maximi, qui in Zozimi locū fuerat ſuffectus, & ſic colligitur, eū ſciſmaticum Calarim redijſſe, & quod peius, reclamauit Romę coram Pontifice, & deinde Neapoli communionem Maximi vitauit, quod aſſerunt eius diſcipuli, & confirmat Baronius.

12 Poſtquam Calarim venit aliquot annis vixit in ſuo errore, & tādem in eo mortuus eſt, vt colligitur ex Sanctis Auguſt. Hieron. & Amb. cęteriſq; Doctoribus, qui de ipſo Lucifero tractant.

Ex Auguſt. colligitur apertè; nā ſi errorem ſuum Lucifer abiuraſſet, eo modo, quo aſſeruit culpam, pœnitentiam nō tacuiſſet; qualem cum Sancto Cypriano lib. Epiſt. fecerat, in quo dicit Cyprianum erraſſe, tamen ante mortem errorem abiuraſſe.

Ex Sancto Ambroſio colligitur manifeſtè quoque, qui de ſciſmate Luciferi ſcripſit in illa Oratione funebri, de obitu Satyri fratris, cuius obitus fuit anno 383. vt ait Bonfant, auctor Calaritanus fol. 204. vndecim annis poſt mortem Luciferi, & ideò cum ſcipſerit poſt mortem Luci-

cife-

ciferi, & ſui erroris meminerit, ſi pœnitentiā egiſſet, quis dubitat non declaraſſe Ambroſium.

Idem colligitur ex auctoritate Hieronymi, qui dialog. contra Luciferianos ſcripſit anno 14. Imperij Theodoſij, eſt annus Chriſti 393. 22. annis poſt mortem Luciferi, quę fuit anno Chriſti 371. quod aſſerūt omnes hiſtorici, & præcipuè Calaritani affirmant; Ex quo concluditur, Doctorem maximum, ſi pœnitentiam egiſſet Lucifer pro ſuo errore, nequaquā tacuiſſet: & licet, vt apparet ex eius verbis, quantum potuit conabatur defendere Luciferum, veritas tamen os reſerabat.

Nec credēdū eſt, tot viros Sanctiſſimos, qui tot annis, poſt eius mortem ſcripſerunt errorem Luciferi, ſiluiſſent eius pœnitentiam, ex quo deducitur mortuum fuiſſe in errore, & extra gremium Sanctę Romanæ Matris Eccleſiæ.

Viget argumentū Theologicum fundamento valde notabili, nam nō dicitur aliquis habere ſui peccati dolorem, & contritionem debitam, ſi dum neceſſe eſt alteri ſatisfacere, & poteſt, ſatisfactionē non exhibet, vt apparet in furto bonorū temporalium, honoris, & famæ; ad rem ergo, cum peccato Luciferi tantum in Eccleſia Dei ſcandalum cauſatum ſit, ſi eum pœniteret de tali peccato, certè Eccleſiæ ſatisfactionem præberet, & pœnitentiam pro ſuo peccato à Summo Pontifice expoſceret cùm nullū iſtius pœnitentiæ ſit argumentum, non eſt dicendum eum de errore pœnituſſe. Nā ſi ſuæ pœnitentiæ aliquod ſignum exhibuiſſet, tot viri Sancti, Sanctiſſimique Eccleſiæ Doctores, plenis buccis reclamarent, & ſuum ad Eccleſiæ gremium acceſſum propalarent.

Hoc argumentū conuincit Abulen. ad dicendum Salomonem fuiſſe damnatum, eo quod de publico ſuo peccato non ſatisfecerit, deſtruendo altaria, & idola, quę erexerat adoranda; & propter hanc rationem, & quia pœnitentiam non egit, aut non conſtat egiſſe, damnabatur à Sancto Gregorio lib. 2. moral. cap. 2. Proſper. 2. parte cap. 27 Baſil. pſalm. 71. Eucher. Beda. Angil. gloſ. Raban. Sotom. Theod. Adon. Capis Cantapren. Vega in Triden. Bellarminio, Benedicto Pereyra, & Maldonat. Societatis Ieſu, hoc ipſum iſti Doctores aſſererēt de Lucifero, cum militet eadem ratio de Salamone.

Verum expreſſè affirmant mortuum eſſe impœnitentem, Pręter citatos Doctores, Ruffinus lib. 2. cap. 30. Euſeb. lib. 10. hiſtor. Eccleſię Reatin. in argumento dialogi contra Luciferianos Diui Hieronymi, obijſſe autē hæreticum Luciferum ſui animi obſtinatione, ſeu quod morte præuentus, ſententiam mutare nequiuerit, teſtis eſt in Chriſtiana Eccleſiaſtica hiſtor. Euſeb. & Sanctus Antoninus parte ſecunda hiſtor. tit. 9. cap. 5. §. 2. qui incipit de Lucifero hæreſiarca ita ait: interim Lucifer iniuriā dolens, quod Epiſcopum

à ſe ordinatum, Euſebius non recepiſſet, nec ipſe recipere cogitur Alexandrini decreta Concilij; ſed con ſtringebatur legati ſui vinculo, qđ in Concilio ipſius auctoritate conſcripſerat, elegitque, vt legato ſuo recepto, erga cæteros ſententiam ſuam diſparem, ſed ſibi placitam cuſtodiret; ita regreſſus ad Sardiniæ partes, ſiuè quod cita morte præuétus, tempus ſententiæ mutandæ non habuit, etenim temeré cœpta corrigi ſpacio ſolet, ſiuè hoc animo immobiliter tenens, obijt.

Verum, qui prę omnibus euidenter aſſerit mortem eius in errore, & eam lamentatus, eſt Eminentiſſimus Baronius tom. 4. Annal. anno 364. fol. 9. ſic aſſerit: in Sardiniam redijt, ſub Valentiniano, qui poſt ſequentem annum, Imperator creatus eſt, ex hac vita diſceſſit abſque pace Eccleſiæ in ſciſmate perſeuerans, quod Catholicis magnum intulit luctum, & timorem incuſſit luxeruntque fideles, & pij, acerbiſſimū tanti viri caſum, cum viderent hominem, honeſtiſſimis, magna gloria, perfunctum legationibus, tot confeſſionibus inſigniter nobilitatum, quod apices in Conſtantium ſcripſerat pro Athanaſio, & fide Catholica, totque martyria propemodum exilio latum, quot annis exul in diuiſa loca fuerat deportatus, hominem coruſcum, & anteſignanū Catholicorum, in tam diuturno, & difficillimo pręlio Arianorum poſitum, inſtar Hieremię, in columnam ferream, & murum æneum pro domo Dei, & Eccleſia Chriſti, hūc ipſum, inquam (prho dolor) poſt tot victorias, & erecta, de perfidia debellata trophea, ſub ipſo triumpho; tàm infæliciter, & diſcenſionum auctore Diabolo, ſuperatum, & ſeparatum ab Eccleſia eſſe, ac planè proſtratum, quém tunc optimis quibuſcunque timorem caſus incuſſit, vt illud Zacariæ meritò vſurparent *Vlula quia cecidit cedrus*; vtinam Lucifer, qui zelo æſtuabat Eccleſiæ, dictum audiuiſſet, non in ſpiritu vehementi, Dominus, ſed in ſibilo auræ breuis nempe in manſuetudine, benignitate, & miſericordia, vere inerat Deus: hucuſque Baronius, auctor, omni exceptione maior.

Dicens caput Luciferianorum fuiſſe Epiſcopum Smirnæ, maniſeſtè à veritate errauit, omnes enim dicunt illum eſſe Calaritanum Epiſcopum, & quia Eraſmus voluit reprehendere Auguſti. & Hieronym. eo quod, faciant Luciferum Epiſcopum Calaritanum auctorem ſectæ Luciferianorum, cum huiuſmodi error debeatur Lucifero Epiſcopo Smirnēſi tribui, meritò ab omnibus Doctoribus Catholicis reprehenditur, tanquam Hæreticus, qui Sanctis Eccleſiæ Doctoribus contradicere in omnibus audet: quod facit, Reatin. in ſchol. ad Sanctum Hierony. tom. 3. fol. 362. vbi ait Eraſmus ſuo more audax, numquam in Sanctos Eccleſiæ Doctores benè animatus, ac ſibi nimium ſemper tribuens, dū

hic

hic in argumento plus coniecturis, quæ tàm plerumque à veritate diſcedunt, quam bonorum auctorum lectione veſtigat, Auguſti. quo reprehenderit, inuenit; quis autem fuerit Lucifer, inueniri minimè poterit, cum tamẽ, nec Diuus Auguſti. errauerit, Luciferum Calaritanum Epiſcopum inter Hæreticos connumerando, & Luciferianorum hæreſis, non à Lucifero Smirnen. vt ipſe putat, ſed à Calaritano exorta ſit.

Inuehitur etiam in Eraſmũ Doctiſſimus Cornelius à Lapide Societatis Ieſu, cap. 2. Apocalypſ. fol. 52. & ſic Eraſmus in not. Diui Hieron. contra Luciferianos cenſet Luciferum, non Calaris, ſed Smirnenſem Epiſcopũ, fuiſſe auctorem Luciferianorum, ſed errat; & Paulo poſt, dùm Luciferi Epiſcopi Calaritani, inuictam conſtantiam in reſiſtendo Canſtantio Imperatori hæretico commemorat, dũ erat Catholicus, tãdem ſciſma fecit in Eccleſia; huius auctoris, hæc ſunt verba: qui cum Sancto Athanaſio, & Hilario generoſiſſime reſtitit Conſtantio Imperatori, & Arianis, ſed tãdem ſciſma fecit in Eccleſia, quo circa ei conuenit: nomẽ habes quod viuas, & mortuus es; ex quo manifeſtè liquet, auctorem Luciferianorum fuiſſe Luciferum Calaritanum Epiſcopum, & non Smirnenſem, vt falsò aſſeruit hæreticus Eraſmus.

Nec dicat aliquis Sanctum Iſidorum fuiſſe in eadem ſententia, quia in antiquis Codicibus non inuenitur, & Gratianus, qui verba Sancti Iſidori refert, expreſſè affirmat Luciferum Calaritanum Epiſcopum, non autem Smirnenſem, fuiſſe auctorem Luciferianorum, & ſic poteſt præſumi fuiſſe corruptũ ab hæreticis codicem Iſidori; & ratio patet clariſsima, quandoquidem Lucifer Smirnenſis Epiſcopus fuit hæreticus Arianus, nec potuit Luciferianorũ auctor eſſe, quia Arianorum dogmata minimè ſequebantur: & cum Luciferianorum error fuit diuerſus ab errore Arianorum, Lucifero Epiſcopo Calaritano, qui huiuſmodi errorem docuit, tamquam auctori tribuendus eſt; & ſic clarius cõſtat quiſnam fuerit Luciferianorum auctor, vt ſupra dictum eſt.

13 Preterea adorant, & venerantur Ianuarium Epiſcopum Calaritanum hominem indignum non tantum adoratione, ſed etiam, & dignitate, quam habuit, etenim homo ſenio confectus tanta in ſua vita, & moribus excedebat arrogantia, vt miraretur Sanctus Gregorius de ſuis defectibus, & quærelis datis contra ipſum, apparet hoc in regiſtro libro primo cap. 10. & epiſt. 34. Miramur cur aduerſus fraternitatẽ tuam tanta quęrimoniarum moles exorta ſit, & lib. 7. in diſtinc. 2. epiſt. 1. hortamur, vt aliquando reſipiſcas miſer ſenex; vtque à tanta te leuitate morum, & operum peruerſitate compeſcas; quanto morti vicinior efficeris, ſolicitior, & timidior debes, & quidem pœna ſententię in te fue-

rat

rat iaculāda; ſed quia ſimplicitatem tuam cum ſenectute nouimus, interim tacemus.

Digna notatu ſunt omnia verba, præcipuè illa, vt aliquando reſipiſcas miſer ſenex, atque à tanta te læuitate morum, & operum peruerſitate compeſcas; quibus manifeſtè apparet; eum peſſimam vitam, etiam in ſenectute degere; & alibi repræhendit eum de auaritia ſua lib. 7. indict. 2. epiſt. 55. eo. lib. indict. 15 epiſt. 2. & lib. 11. epiſt. 52. repræhendit eum, eo quod ſit detentor aliorum bonorum, & libro primo indict. 20. epiſt. 34. arguit eum de vindicta, & dicit nil eſſe ſollicitum de rebus cœleſtibus in omnibus, & per omnia, nil te oſtendis de cœleſtibus cogitare, ſed terrenam te conuerſationem habere ſignificas; dum pro vindicta propriæ iniuriæ, quod ſacris regulis prohibetur, maledictionem anathematis, inueniſti. Si taliter viuebat Ianuarius in vltimis ſuæ vitæ annis, ſi nil de cœleſtibus cogitabat, quomodo meretur adorari, vt Sanctus? & vt magis appareat eum non eſſe adoratione dignum, inſpiciatur, idē Gregorius in lib. 3. indict. 12. epiſt. 24. & 26. & lib. 11. indict. 6. epiſt. 56 reprehendit eum de negligētia, & deſidia in ſuo officio adminiſtrando, & lib. 7. indict. 2. epiſt. 66. arguit eum, quod neſciat præeſſe ſuo Clero, & lib. 3. indict. 22. epiſt. 26. admonet eū quod contemnitur à ſuis miniſtris; Cognouimus, quod fraternitatem tuam miniſtri deſpiciunt, dumque ſolum à vobis ſimplicitati ſtudetur quātum videmus, diſciplina negligitur, & lib. 3. indictio. 22. cap. 9. reprehendit eū, eo quod deficiat in zelo, & charitate, erga ſubditos; ſatis quidem te ipſum paſtoralis zelus inueſtigare debuerat, vt gregem, quem ſuſceperas, etiam ſine noſtro ſolatio ſalubriter, ac prouidè tuereris; & à callidis inimicorū ſubiectionibus, cum diligenti circumſpectione ſeruares; ſed quia charitatem tuam, pro ſuæ infirmitatis argumēto, noſtra quoque pagina indigere comperimus, neceſſariū nobis fuit titubantes animos ſuos ad religioſi vigoris ſtudiū fraternæ dilectionis exhortatione firmare. Alibi quoque Sanctus Gregorius plura dicit de Ianuario Epiſcopo Calaritano, ſed quia ſufficiunt ad probationem eum nō eſſe virum adoratione dignum, ſufficiant ſuperius allata, quæ omnia oſtēdunt manifeſtè hunc Ianuarium immeritò appellari Sanctum à Dionyſio Bonfant in ſuo libro inſcripto *Triumpho de los Santos del Reyno de Cerdeña*, impreſſum Calari anno 1635. qui eius vitam refert cum hoc titulo, in libro 13. capite 31. *La vida de San Ianuario Arçobiſpo de Caller*, qui pro ſuo libito tribuit Sanctitatem huic Ianuario, & eo ipſo Calaritani illum adorant, & venerātur ſine Eccleſiæ auctoritate.

14 Verum nō ſolum Luciferum, & Ianuarium inter Sanctos referre, propria auctoritate, auſi ſunt, ſed

ma-

magnum Sanctorum numerum inſuper addiderunt, ac in Litanijs æditos, adorandos produxerunt, reperto enim quodam effoſo cæmeterio, in quo plurima erant ſepulcra, & inſcriptiones eorum qui in ipſis iacebant, omnes, vt Sanctos colunt, cum tamen, præter nomen, nihil de ipſis boni, vel mali referri poſſit, cum verò in quàplurimis ſculptæ eſſent litteræ B.M. hoc eſt bon. me. ipſi interpretati sũt Beati Martyres, & hoc pacto ſe ipſos decipiẽtes loco Martyrum colunt, quorum nomina ſunt.

S. Aemilij.	S. Pancratij.	S. Bincema.
S. Priami.	S. Elia.	S. Aelia.
S. Luciani.	S. Euſebi.	S. Roſula.
S. Efiſij.	S. Nedia.	S. Piſana.
S. Potite.	S. Olimpia.	S. Bonifacia.
S. Luxorij.	S. Suſinea.	S. Ecumenij.
S. Ceſelle.	S. Eraſma.	S. Acay.
S. Camerine.	S. Numida.	S. Rebuſtiane.
S. Iuliane.	S. Emerita.	S. Marcelle.
S. Siſine.	S. Brenina.	S. Eugeni.
S. Petre.	S. Maxime.	S. Maure.
S. Pupachi.	S. Victoriane.	S. Ediſſi.
S. Emiliane.	S. Pontiane.	S. Prouidens.
S. Pilemy.	S. Horenti.	S. Eliane.
S. Bonifacij.	S. Pompayane.	S. Simache.
S. Reſtitutæ.	S. Gerini.	S. Brumati.
S. Victor.	S. Suine.	S. Guafride.
S. Bonifacij.	S. Moqueri.	S. Auendres.
S. Nicolatiane.	S. Ferdinande.	S. Ludiuia.
S. Vientili.	S. Hilare.	S. Gumane.
S. Ado.	S. Seuere.	S. Pauline.
S. Sille.	S. Protogenes.	S. Marine.
S. Gratiane.	S. Squadrate.	S. Felix.
S. Amatile.	S. Euodi.	S. Suinia.
S. Geſſine.	S. Saluſtiane.	S. Sinia.
S. Antere.	S. Simplici.	S. Florentia.
S. Optatem.	S. Ianuarij.	S. Ioanna.
S. Apiane.	S. Franc.	S. Aquila.
S. Rudis.	S. Cæcilia.	S. Seuera.
S. Egidiane.	S. Iuſta.	S. Nupina.
S. Lucifer.	S. Greca.	

Quæ omnia impreſſa ſunt iuſſu Archiopiſcopi Calaritani, vt videri poſſunt, quæ præ manibus habet, huius Sanctæ Inquiſitionis Secretarius, ſiuè Aſſeſſor, &c.

Diſcu-

Diſcutitur Sanctitas Beati Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, vt prædictis obiectis plenè reſpondeatur.

ANTEAQVAM ad diluẽda prędicta obiecta accedamus, prius ſunt examinãda fundamenta Sanctitatis Beati Luciferi, ſicut, & illorum auctorum antiquorum, qui ipſam criminati ſunt, vt ex eis magis eluceat imbecillitas eorũ, quæ obiecta ſunt, & tãtus Eccleſiæ Lucifer, à garrulis malignãtium linguis, tueatur; quæ vt facilius, & diſtinctius, proponantur, opere præcium duximus, hanc defenſionem in quatuor partes diuidere, in quarum prima agemus de vita, & Sanctitate Beati Luciferi, vſque ad annum 361. vel, ſecundum alios 362. in quo fuit celebrata Alexandrina Synodus à Sancto Euſebio Vercellẽſi, altero Eccleſię luminari, legato Sedis Apoſtolicæ in Oriẽte, & Beati Luciferi compatriota, cuius occaſione finxerunt antiqui hęretici, Beatum Luciferum in ſciſma incidiſſe; eo quod contradixerit decreto illius Cõcilij, in quo ſtatutum fuit, vt Epiſcopi in hęreſim Arianam lapſi, poſteà pœnitentes, in ſuas ſedes reciperentur. In ſecunda parte, diſcutietur, quid de ſciſmate tributo Lucifero, & authoritate antiquorum authorum, qui illud finxerunt, ſentiendum ſit. In tertia parte oſtendemus authoritates Sanctorum Patrum, & aliorum, probãtes Beatum Luciferum à ſciſmate fuiſſe immunem, & quid de eius Sãctitate in morte, & poſt mortem ſentiendum. In quarta denique reſpondebitur obiectionibus factis à Turritano.

PARS PRIMA DE SANCTITATE, VITA, ET MERITIS B. LVCIFERI CALARITANI

vſque ad tempus Synodi Alexandrinæ:

Beati Luciferi Calaritani ortus, & vita, quo vſque Romam venit ad ſuccurrendum afflictæ Eccleſiæ, perſecutione Conſtantij. *Caput I.*

1 BEATVS Lucifer Archiepiſcopus Calaritanus, ſplẽdidiſſimis natalibus ortus fuit an. Domini 290 (idq; deducitur ex annis, quibus vixit, qui fuerunt 81. vt liquet ex inſcriptione marmoris in eius ſepulcro inuenti, & ex anno 371. mortis eius, vt ait Hierony. in chron.) ex Nobili, & priſca Cæſiorum familia, vt ex Fonteio, refert Bonfant, lib. 13. Triumphi Sanctorum Sardiniæ cap. 22. in Vrbe Calaris Sardiniæ Inſulæ Mediterranei maris, Italiæ, & Aphricæ vicinæ, ad meridiem ſita, vt teſtatur Primus Epiſcopus Cabilonenſis in Typographia, verbo *Calaris*, & Nicolaus German. in regiſtro alphabeti, ſuper octo libros Ptholomæi, in verbo *Calaris*, ſeu *Carados*, vbi ait: *Hic Sanctus Lucifer Illuſtris, &c. Hic Sãctus Priamus, Aemilius, & Lucianus Martyr, Hic Euſebius Vercellenſis naſcitur*. Quos cũ alijs auctoribus, etiam refert, & ſequitur Bonfant, vbi ſupra.

2 Hæc autem vrbs, inter omnes Sardiniæ, Principem locum obtinet, non ſolum in politia tẽporali; quare Sanctus Athanaſius, apo-

apologia contra Arianos, *Primariam*; Lucius Florus *lib. 2. c. 6. Vrbem Vrbiũ Sardiniæ*, & innumeri alij authores, *metropolim, & caput* eiuſdem Inſulæ appellarunt; ſed etiam in Politia Sacra, quia Calaritanæ Eccleſiæ Præſules, ab initio naſcentis Eccleſiæ, Primatis, & Metropolitani muneribus fũcti ſunt; in illa etiam, inter alios egregios Antiſtites (vt atteſtatur Athanaſius, & qui de rebus Sardois ſcripſerunt) propè annum 4
348. vel vt alij 350. præfuit, à Sãcto Iulio PP. creatus Archiepiſcopus, Beatus Lucifer, & ipſe Calaritanus, qui, qualis, quantuſue fuerit, qualibuſque virtutũ prærogatiuis inſignitus; ex his, quæ mox dicemus, perſpicuum fiet.

3 Cõſtãtius Imperator Magni Conſtantini filius, Arianorũ hæreſim, cuius ab exordio ſui principatus patrocinium ſuſceperat, adeò excoluit, vt nihil apud eum antiquius fuerit, quam de ipſa benemereri, & lõgè, lateque in vniuerſum Romanum Imperium propagare, quod dum vixit pro viribus præſtitit. Huic, eiuſque erroris ſocijs, ac ſectatoribus, inuicta animi conſtantia, & libero ore, reſtiterunt, Liberius Romanæ Eccleſiæ Pontifex, Magnus Athanaſius, Euſebius Vercellenſis, Hilarius Pictauienſis, Lucifer Calaritanus, alijque complures Sanctæ Eccleſiæ Patres, Catholicæ fidei zelo feruentes. Cum igitur audiſſet Conſtantius præter Arianorum ſententiam eueniſſe, vt non modo ipſi à Liberio Papa in communionem non reciperentur, ſed nec ipſe Athanaſius, damnaretur, in furorẽ exarſit; & vt ab omnibus Epiſcopis, Athanaſius condemnaretur (vti Sulpicius Seuerus, *hiſt. lib. 2. pag. 405. edit. Bonon.* ait, & Sanctus Athanaſius *epiſt. ad ſolitar.* de ipſo) publico mandauit edicto.

His ita ſe habentibus, Liberius Papa ex Romano ad hoc collecto Concilio, ad Imperatorem legationem mittit, quo, ipſum ab eo concepto furore, placare poſſet. Igitur Arelate cum eſſet Cõſtantius *A. C. 353.* conuenerunt eum Apoſtolicæ Sedis legati, qui de cogendo Concilio ipſum interpellarunt. Eo enim remedio anteuertere conatus eſt idem Liberius Papa imminentem, non tam aduerſus Athanaſium, quã vniuerſam Eccleſiam Catholicam, perſecutionem. Sed poſt hæc illud lugubre accidit, vt Vincẽtius Epiſcopus Capuanus, Primarius Apoſtolicę Sedis Legatus, importunitate Arianorum, & Conſtãtij violentia expugnatus, tandem ſic deceptus, atque coactus ſubſcripſerit Athanaſij damnationi: quod præſtiterunt etiam, & alij nonnulli Epiſcopi. Hæc amaro animo audiens Lucifer Calaritanus Epiſcopus, non diu differre potuit, quin ſtatim ad Liberium

Papam

Papam Romam ſe conferret, vt Sacroſanctæ Dei Eccleſiæ, prudēti ſtudio, & opera, prſto eſſet.

Luciferi Calaritani pro Sede Apoſtolica, ad Conſtantium legatio, & Liberij, de Sanctitate Luciferi præconia.
Cap. II.

1 LIBERIVS itaque Papa auditis ijs, quæ prioribus à ſe miſſis Legatis, ad Cōſtantium Imperatorem cōtigiſſent, aliam rurſus legationem ad eūdem Imperatorem, anno ſequenti, mittere fæſtinauit. Legatus autem ad tantum opus planè difficillimum delectus fuit, Lucifer Epiſcopus Calaritanus in Sardinia, qui, vt dicebam, Romā opportunè, his diebùs, aduenerat: quem fide integrum, Conſtantia infractum, zelo pietatis æſtuantem, Liberius Papa cognouerat. Huic coniuncti collegæ, Pancratius Romanæ Eccleſiæ Præsbyter, & Hilarius eiuſdem Eccleſiæ Diaconus. Miſſi fuerunt hi ad Conſtātium Imperatorē, in Gallia tunc agentem. Extant de hac legatione litteræ, quæ datæ ſunt ab eodem Romano Pontifice, ad eumdem Imperatorem, in quarum fine Liberius Papa, quid de Lucifero Epiſcopo Calaritano ſentiat, hiſce verbis declarat. *litt. in Append. ad opuſc. Luciferi Calarit. Ad exorandam igitur manſuetudinem tuam, vt beneuolo animo allegationes noſtras audire digneris, fratrem, & Coepiſcopum meum, Sanctū virum Luciferū, cū Pancratio compræsbytero meo, & Hilario Diacono placuit proficiſci: quos credimus de clementia tua, ad pacem omnium Eccleſiarum, non difficulter poſſe Concilium impetrare.*

2 Eiuſdē Luciferi Epiſcopi virtutum præſtantiam, ac Sanctitatem, idem Papa Liberius in vna ex epiſtolis, quam ſcripſit ad Euſebium Epiſcopum Vercellēſem, ſic ateſtatam, reliquit: *litt. in Act. vit. S. Euſeb. Ep. Vercellen. Cum igitur poſt legationem, Vincentius in illā ductus eſt ſimulationem; & reliqui per Italiam Epiſcopi, publicā conuentione, coacti fuiſſent ſentētijs Oriētalium obedire, Deò cooperāte, frater, & Coepiſcopus noſter Lucifer de Sardinia ſuperuenit. Qui cum latebras cauſæ interioris cognouiſſet, & peruenißet ad eius conſcientiam, ſub occaſione nominis Athanaſij, hæreticos hoc velle tentare: pro deuotione fidei Dei ſuæ, ſubire voluit iuſtum laborem; & ad comitatum Religioſi Principis pergere: vt tandem expoſito ordine totius cauſæ, impetraret, vt omnia, quæ in medium venerunt, incætu poſſent Sacerdotum Dei tractari. Ideò quia ſcio Sanctum fidei tuæ calorem, cum eius animo concordare, prudentiam tuam peto, vt ſi, procurāte Deo, habuerit te præſentem, per quoſcunq; potueris, ſolicitè excubare contendas, vt poſſitis vniuerſa, quæ fides Ca-*

tholica exigit, Clementiſſimo Imperatori inſinuare: vt, tandē aliquando, depoſita animi indignatione, faciat quod, & quieti noſtræ, & ſaluti tuæ poſſit in omnibus conuenire.

3 Adhuc de Luciferi Epiſcopi Calaritani perſanƈta, & Catholica fide habentur, & alia non inferioris momenti teſtimonia; quę idem Libèrius Papa protulit ad eundem Euſebium Vercellēſem Epiſcopum paulò poſt ſcribens; *litt. vbi. ſup. Sanè quia ſcio, inuictū animum tuū fideliter agere, quæ Deus præcepit: commendo tibi fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Luciferum, ſed & cariſſimos filios meos, Pâcratium Presbyterum, & Hilarium Diaconum, qui pro ſtatu Eccleſiæ, animo virili, & virtute deifica, tempore tempeſtiuo, aggreſſi ſunt pugnare contra inimicos Eccleſiæ, quos Deus, ſpiritu oris ſui deſtruet. Scio enim, feruentem ſpiritum Dei eſſe in te, vt ſimul cum iiſdem aggrediaris, vt fides, quæ ab Apoſtolis tradita eſt Eccleſiæ Catholicæ, nullo modo irrumpi poſſit.*

4 Et Paulo inferius: *Sciebam, Domine frater cariſſime, quod ſpiritu Dei feruens in cauſa fidei, quæ nos poteſt Domino comendare, fratri, & Coepiſcopo noſtro Lucifero, & Pancratio Presbytero noſtro, qui ſimul erat profectus, cum filio meo Hilario Diacono, fida digneris ſolatia exhibere: nec te poſſe iis denegare, quos ſciebas, pro deuotione fidei, tanti laboris itinera ſuſcepiſſe.*

Mediolanenſe, Pſeudoconcilium; & littera Luciferi ad Sanctum Euſebium ſuadentis, vt intereſſet illi Concilio. Cap. III.

1 POST hæc *A. C. 355.* Mediolani indicitur, ac celebratur Concilium, quod, miſſa, à Liberio Papa ad Conſtantium Imperatorē, legatione publica, fuerat expetitum. Verum quantunlibet iſtiuſmodi Epiſcoporum conuentus, Eccleſiaſtici Concilij nomen, præſetulerit, verius tamē dicenda fuit coniuratio Ariana, & tiranica conſultatio, vbi Arianis totum cōceſſum, Catholicis Epiſcopis, denegata omnia. Iſthæc anteà odorati Apoſtolicæ ſedis legati, Lucifer Epiſcopus Calaritanus, atque collegæ, miro ſtudio, ac Catholica libertate ſuccenſi, contendebant, vt Sacroſanƈtæ Eccleſiæ membra ab omni hæreſeos labe intaƈta, redderentur: tum in primis, vt id obtinere poſſent, inter alios vocandum cenſuerunt S. Euſebiū Epiſcopum Vercellēſem, quem fortiſſimum eſſe ſciebant veritatis Catholicæ defenſorem: ſed quia huiuſmodi litteræ, adhuc extant, quæ Luciferi Epiſcopi Calaritani inuiƈtam fidei conſtantiam, & ergà Chriſti Eccleſiam, miram ſolicitudinem, ac ſtudium ſingulare demonſtrant, huc transferre libuit: *in Act. vit. S. Euſeb. Vercel.*

2 Do-

2 *Domino honorificentiſſimo Euſebio Epiſcopo, Lucifer Epiſcopus, Pancratius Presbyter, & Hilarius. Calcato capite diaboli, & ſugeſtionibus prauis, Domine Sancte, gratiam tibi à Domino noſtro conceſſam noli negligere, ſed vt quanto citius, te inuadente, effugetur Arianorum dogma, iam accelerare digrare. Scit enim Dominus, & Chriſtus eius, quia ſicut in aduentu Beatiſſimorum Apoſtolorum glorificatur Dei nomen, in ruina Simonis: ita valente expulſo, in aduentu tuo, diſſoluta blaſſemantium Arianorum machina, pœnitus deſtruetur. Nos Domine Sanctiſſime, à prima die, qua Vercellas venimus, religionem tuam, vſque in hodiernum cupimus: & Dominum rogamus, vt in hac Eccleſia reſtaurationem perpetuam laudent Sācti omnes, tuamque ſpiritualem virtutem, debita laude proſequantur. Quod credimus prouenturum, quia paſſionem Saluatoris ſuperari non poſſe, confidimus. Chriſtus Dominus te glorioſum conſeruet, Sanctiſſime, ac Beatiſſime.* Hactenus Lucifer.

3 Euſebius igitur Epiſcopus Vercellenſis, cum Mediolanenſi Cōcilio primum intereſſe, ne Arianorum fraudibus circunueniretur, detrectaret; venire tamen poſtea, vt rebus Eccleſiæ, conſuleret, coactus eſt; Atteſtatur Hilarius Epiſcopus Pictauienſis, in vno ex libellis, quos ſcripſit ad Conſtantium Imperatorem, Luciferum Sardiniæ Epiſcopum, vna cum Romanis Clericis (ita appellat Pancratium, & Hilariū, eiuſdem Luciferi, in legatione collegas) necnon ipſum Euſebiū Vercellenſem, ac Dionyſiū Mediolanenſem, eidem Cōcilio, interfuiſſe; ſed & hæc ita ſe habere colligitur, ex eodem S. Hilario, cum de Euſebio Vercellenſi mētionem faciens, ſic ait. *lib. ad Conſtantiū Imper. Euſebius Vercellenſis Epiſcopus vir eſt omni vita Deo ſeruiens: Iſte poſt Arelatenſem Synodum (cum Paulinus Epiſcopus, tantis iſtorum ſceleribus contraiſſet) venire Mediolanum præcipitur; collecta illic malignantium ſinagoga, decem diebus ad Eccleſiam vetitus eſt accedere, tum aduerſus tam Sanctum virum, malitia ſe peruerſa, conſumit: Soporatis deinde concilijs omnibus, vbi libitum eſt, aduocatur, adeſt vna cum Romanis Clericis, & Lucifero Sardiniæ Epiſcopo. Conuentus, vt in Athanaſium ſubſcriberet, ait de Sacerdotali fide, prius oportere conſtare, compertos ſibi quoſdam ex ijs, qui adeſſent, hæretica labe pollutos. Expoſitam fidem apud Nicæam poſuit in medio, ſpondens omnia, quæ poſtularent, eſſe facturum, ſi pro fidei profeſſione ſcripſiſſent.* Hæc nō modo de Euſebio Vercellenſi, Hilarium Pictauienſem affirmaſſe, fatendum eſt: ſed etiam de Lucifero Calaritano, alijſq, duobus Sedis Apoſtolicæ legatis, cui, quia non aſſenſerunt; ab Imperatore ſunt exulati.

Luci-

Luciferi Calaritani, & aliorum Epiſcoporum exilium, ob fidei defenſionē, ex Athanaſij, & Hieronymi, & aliorum atteſtatione.

Cap. IV.

1 LVCIFERI Calaritani; propter fidē Catholicam, exilium teſtatus eſt Athanaſius, *epiſtola ad ſolitarios*, vbi ſic ait. *Siquidem* (Conſtantius Imperator) *Iam denuò in locum Eccleſiaſticæ cognitionis, ſuum Palatium Tribunal earum cauſarum conſtituit: ſeq. earum litium ſummum Principem, & auctorem, facit. Et quod mireris, ſi quando viderit criminatores hærere, & perplexos eſſe, ipſe eorum vices ſubijt, vt nihil, ob eius vim contradicere liceat falſo accuſatis. Quod apertè, in cauſa Athanaſij oſtendit. Ibi enim cognita Paulini, Luciferi, Euſebij, Dionyſij Epiſcoporum libertate, docentium, ex pœnitentia Vrſatij, & Valentis, quæ ipſi, ſua pœnitentia reuocauerant, è veſtigio aſſurgens, ita locutus eſt: ego ſum Athanaſij accuſator: meo nomine illis credite. Hic illis viciſſim reſpōdentibus; quonam modo accuſator eſſe poſſis, non præſente reo? eſto, vt accuſator ſis, abſentia tamen rei facit, vt in cauſa iudicari non liceat. Non enim de re Romana iudicium eſt, quo tibi, vt Imperatori, fides adhibeatur; ſed de Epiſcopo agitur; & oportet, in hoc iuditio pari iure cum reo, & accuſatore agi. Quomodo autem accuſabis eum, qui, ob longinquitatem loci, adeſſe non potuit? quod, ſi quæ obijcis, ex auditu habes; æquum eſt, vt ijs, quæ pro ſe dicit Athanaſius, fidem quoq; habeas. Quod ſi illi non credis, credideris autē iſtis: videbuntur iſti, ea, quæ dicunt, propter te, & in gratiam tuam dicere, & Athanaſium accuſare. Hæc cū audiſset, & recte dicta, pro contumelia accepiſset; illos quidem in exilium, eiecit; concitatior autē, in Athanaſium factus, atrocius in eum edictum promulgat: nimirum, & eum debere ſuas pœnas luere, & Eccleſias Arianis tradi, ijſque ſe liberum facere, vt agant, quod velint.* Hęc Sanctus Athanaſius.

2 At, cum in alios omnes Arianis reſiſtentes, Conſtantij Imperatoris furor exarſerit, in Luciferum Calaritanum Apoſtolicę Sedis legatum, præcipue conuerſa eſt eius indignatio, de quo hæc habet Sanctus Hieronymus, *de ſcript. Eccleſ. in Lucifer. Lucifer Calaritanus Epiſcopus, cum Pancratio, & Hilario, Romanæ Eccleſiæ Clericis, ad Conſtantium Imp. à Liberio Epiſcopo, pro fide legatus miſſus, cum nollet ſub nomine Athanaſij, Nicænā damnare fidem, Palæſtinam relegatus, miræ conſtantiæ, & præparati animi ad martyrium, cōtra Cōſtantium Imp. ſcripſit librum, eique legendum miſit.* Hæc ait Hieronymus, quod tanti momenti exiſtimaretur Athanaſij cauſa, vt qui in eum ſubſcriberent, in Nicænā pariter fidem, ferre calculum videren-

derentur; quo circa de Lucifero quoq; nunc ſcribit, quod noluiſſet, ſub nomine Athanaſij, Nicænam fidem damnare, cum, prætextu Athanaſij, aduerſus Nicænæ fidei decreta, Ariani bellum inferrent.

3 Alibi quoque, idem Sanctus Hieronymus de eiuſdē Luciferi, & aliorum Sāctorum Coepiſcoporum exilio, ſic teſtatus eſt, *in Chron. ad Euſeb. Cæſarien. Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & Lucifer, ac Dionyſius, Calaritanæ, & Mediolanenſis Eccleſiæ Epiſcopi; Pancratius quoque Romanus Presbyter, & Hilarius Diaconus, diſtantibus inter ſe, ab Arianis, & Conſtantio; damnantur exilijs.* Hactenus Hieronymus.

4 Ruffinus etiam, dum de exilio eorundem, agit, ipſius Luciferi pietatem, ac in detengendis hæreticorū fraudibus, vigilantiam, his verbis oſtendit. *hiſt. lib. 1. cap. 19. Ob hoc, apud Mediolanum Epiſcopum Concilium conuocatur, plures decepti, Dionyſius vero Euſebius, Paulinus, Rhodanius, & Lucifer, dolum in negotio eſſe proclamantes, aſſerenteſq; quod ſubſcriptio in Athanaſium, non ob aliam cauſam, quam deſtruendæ fidei, moliretur, in exiliū truſi ſunt. His, & Hilarius iungitur, cæteris vel ignorantibus, vel nō credentibus fraudem.* Huc vſque Ruffinus.

5 Sulpitius Seuerus, Bituricenſis Epiſcopus, hos Apoſtolicos Chriſti Athletas, vult in exilium pulſos, Arbetione, & Lolliano Coſſ. ſunt eius verba, *hiſt. lib. 2. pag. 407. Tum Euſebius Vercellēſium, Lucifer Caranalis Sardiniæ, Epiſcopi relegati.* & infra *pag. 409. Sed Arianis optimū viſum, eſt præſtātiſſimos viros, à certamine ſubmouere. Ita pulſis in exilium, quos ſupra memorauimus, abhinc annos quinque, & quadraginta, Arbetione, & Lolliano Conſulibus.* Ita Sulpitius Seuerus. His porrò Coſſ. conuentus Mediolanenſis, eſt actus, quibus in factis Onufrij, ac, vt ex alijs multis colligitur, reſpondet *A.C. 355.* & Conſtantij Imp. 19.

6 Quis autem fuerit, tunc temporis, Eccleſiæ ſtatus, tum ex aliorum, tum ex Ruffini præſertim deſcriptione, luce clarius innoteſcit. Is igitur ſic ait *lib. 1. cap. 20. Ea tempeſtate facies Eccleſiæ fœda, & admodum turpis erat; non enim ſicut prius, ab externis, ſed à proprijs, vaſtabatur. Fugabat alius, alius fugabatur, & vterque de Eccleſiā erat. Ara nuſquam, nec immolatio, nec libamina, præuaricatio tamen, & lapſus erat, ac ruina multorum. Similis pœna, ſed impar victoria: ſimiliter cruciabantur, ſed non ſimiliter glorificabantur, quia dolebat Eccleſia, etiam illius caſum, qui impellebat ad lapſum.* Ex his Ruffini verbis, iure optimo, affirmare poſſumus, egregiā Luciferi virtutem, & in propugnanda Catholica fide, conſtantiam, velut

cla-

clariſſimum ſidus, inter funeſtas Eccleſiæ procellas, enituiſſe.

De Luciferi, & ſociorum conſtantia, & exilio. Cap. V.

1 PRÆTEREA de Luciferi Calaritani, & Coepiſcoporum, Sanctitatis titulis, & exilio, quam inſigne proferat teſtimonium, Magnũ Athanaſium, audiamus *epiſt. ad ſolitar. Sed cum ſe arbitrantur, plurimis inſidiari, non animaduertunt, ſe plurimos facere confeſſores: ex quorum numero clariſſimæ ſunt confeſſionis, viri religioſi, & Epiſcopi boni, Paulinus Epiſcopus Treuerorum, quæ Galliarum Metropolis eſt* (hic enim ex conſiliabulo Arelatenſi anno ſuperiore exulauerat) *Lucifer Metropolitanus Epiſcopus Sardiniæ, Euſebius Vercellenſis Ciuitatis Italiæ, Dionyſius Mediolani, quod; & ipſum eſt Italiæ Metropolis.* Hoc eſt, Inſubriæ Italiæ Prouintiæ, & Paulo poſt: *Hic igitur ad ſe vocatis Epiſcopis iuſſit Imperator, vt cõtra Athanaſium ſubſcriberent, & cum hæreticis communionem inirent. Quibus admirantibus, nouum eius ſtudium, dicentibuſque id non eſſe Eccleſiaſtici Canonis, ſtatim ſubiecit. Quod ego volo, pro Canone ſit, ita enim me loquentem, Syriæ Epiſcopi ſuſtinent; aut igitur obtemperate, aut vos quoque exules eſtote. Id cum audiſſent Epiſcopi, magnoperè admirantes, & ad Deum manus tendentes, multa cũ libertate illi ſuas rationes propoſuerũt; dicentes, Regnum non ipſius eſſe, ſed Dei, à quo acceperat; eumque metuendum, ne illud, quod dederat, de repente adimeret. Denunciabant illi diem iudicij, ſuadebantque, ne Eccleſiaſtica corrumperet, neue Romanum Imperium, Eccleſiaſticis conſtitutionibus immiſceret, neue Arianam hæreſim, introduceret in Eccleſiam Dei. Verum nec ille audijt, nec eos plura dicere, permiſit: Quin ob hoc, ipſum acriter minabundus, & gladium intentans, quoſquam ex eis adduci iuſſit ſententiã ſuã, quã ante profeſſus erat, vti Pharao reuocans. Execuſſo igitur Sancti puluere, & oculis in Deũ coniectis, nec Cæſaris minas verebãtur, neque obſtrictos enſes, veritatem prodiderunt, & exilium, veluti miniſterium ſui officij acceptarunt; pergentes de loco in locum, & de Ciuitate in Ciuitatem; & nihilominus, quamquam in vinculis eſſent, euangelizabant, piam quidem fidem prædicantes, Arianam autem hæreſim, anathemate, damnantes, & pœnitentiam Vrſatij, & Valentis, multa infamia, traducentes: reſque illa, inſidiatoribus planè in cõtrarium abijt; quanto enim, longioris interualli, exilium erat, tanto magis odium aduerſus inſidiatores accumulabatur; iterque Sanctorum, non niſi prædicatio erat, contra Arianam hæreſim; Quis enim eos in itinere conſpectos, non vt Confeſſores admiratus eſt? & iſtos; non vt impios, cũ abominatione, vel potius carnifices, & homicidas auerſatus*

ſatus

Digitized by Google

ſatus eſt? & quiduis potius, quā Chriſtianos nominauit? meliuſque à principio fuiſſet prorſus non attigiſſet Conſtantius hanc hæreſim; aut vbi attigerat, non tantoperè indulgere impietati, aut ſi ijs indulgere vellet, hic ſaltem veſtigium ſiſtere. Hæc Athanaſius.

Liberij Papæ, ad Luciferum, & alios Epiſcopos exules, epiſtola laudatoria. Cap. VI.

1 INTERIM Liberius Papa, cū, quæ in SS. Dei Epiſcopos, ac Sacerdotes, geſta fuiſſent, acceпiſſet, Lucifero Calaritano, & alijs iā, in exilio conſtitutis, hanc dedit epiſtolam, quæ extat *in mſſ. Vatic. & act. S. Euſeb. Vercellen.*

2 *Quamuis, ſub imagine pacis humani generis inimicus, vehementer in membra Eccleſiæ videbatur eſſe graſſatus, vos tamen, acceptiſſimi in Domino Sacerdotes, egregiæ, & ſingularis fidei, & hic probabiles Deo oſtendit, & etiam ad futuram gloriam, martyres deſignauit. Quo itaque præconio laudis, qua vocis exaltatione, merita virtutis veſtræ proferam, poſitus inter mærorem abſentiæ veſtræ, & gaudium gloriæ? Prorſus inuenire non poſſum: niſi quod ſcio, hinc me probabiliora vobis ſolatia exhibere, ſi credatis me vobiſcum, in exilium eſſe detruſum. Denique, me in ipſa nunc expectatione pendentem, quia conſortio veſtro, dura neceſſitas interim diſtrahit, ſatis cōtriſtor. Optarem enim, fratres cariſſimi, prior pro omnibus vobis impendi, vt exempla gloriæ per me, magis veſtra dilectio, cōſequeretur. Sed fuit hæc palma meritorum veſtrorum, vt priores de perſeuerātia fidei, ad confeſſionis illuſtrem gloriam veniretis. Quæſo igitur dilectionem veſtram, vt me præſentem vobiſcum eſſe credatis: vt intelligatis dolere ſatis, quòd ſim interim à veſtro conſortio ſeparatus. Quantā denique fueritis gloriam cōſecuti, hinc magis ſcire poteſtis; quod, qui in perſecutione coronati ſunt, ſolius perſecutionis cruētos gladios, ſentire potuerūt, cōtra vos deuoti per omnia Dei milites, etiā falſos fratres inimicos experti victoriā de perfidis pertuliſtis: quorum, quantò violentia in ſæculo creſcere potuit, tantò, Sanctis Sacerdotibus, præmia laudis inueniūtur conferre. Eſtote itaque de promiſſione cæleſti ſecuri. Et quia proximiores eſtis Deo affecti, orationibus, me veſtrum cōſacerdotem, famulum Dei, ad Dominum ſublcuate; vt ſuperuenientes impetus, qui, de die in diem, cum annunciantur, grauiora vulnera infligunt, tollerabiliter ferre poſſimus: vt inuiolata fide, ſaluo ſtatu Eccleſiæ Catholicæ, præmia nobis, Dominus dignetur afferre. Et quia cupio, quæ geſta ſunt, in ipſa congregatione fidelius ſcire: obſecro Sanctitatem veſtram, vt vniuerſa, litteris intimare dignemini; vt additamētum maius, vel ipſe animus, qui diuerſis morbis, vel vires corporis ipſius, quæ iā extenuatæ ſunt, de veſtra exhortatione*

poſſint ſentire. Et alia manu: *Deus vos incolumes cuſtodiat.*

5 Hactenus Liberij Papæ Epiſtola ad Luciferũ Calaritanum, & ad alios exules Epiſcopos: & quidem (ait *Annal. tom. 3. ad A.C. 355. pag. 616. edit. Rom.* Cardinalis Baronius) ad confeſſores omnes Encyclica, pluribus exemplaribus, diuerſis in locis, exulantes, conſcripta. Nam apud acta Euſebij Vercellenſis, ad Euſebium ipſum, tantum habetur inſcripta: in codice autem Vaticano, tum ad ipſum, tum ad reliquos Epiſcopos exules, Dionyſium, Luciferum, & alios omnes, data legitur. Ita Baronius. Excepere inde hæc ſuperius dicta, & in hiſtorias retulere *Ruffinus lib. 1. cap. 20. Socrates lib. 2. cap. 29. Theodoretus lib. 15. Sozomenus lib. 4. cap. 8. Nicephorus lib. 9. cap. 33.* alijque nonnulli, rerum Eccleſiaſticarũ ſcriptores: ſed in quibus inſit aliquid, quod corrigatur, de quo paulò inferius dicemus.

Inuicta Luciferi conſtantia, & quæ, in exilio contra Conſtantij impietatem ſcripſit. *Cap. VII.*

1 AT, qui Athanaſij tuendæ innocentiæ cauſa (Baronij Card. *Annal. tom. 3. ad A.C. 356. pag. 643.* ſunt verba) Epiſcopi iã anteà proſcripti fuerant, qui, inquam, ne in illum, latæ ab Arianis ſententiæ, ſubſcriberent, in exilium ex Mediolanenſi conciliabulo, in diuerſa loca, fuerant deportati; quantumlibet inter hoſtes, tamen non deſiere eiuſdem Athanaſij innocentiã prædicare: atque, cum liceret, etiam litteris cõteſtari: quod inter primos egregiè pręſtitit Lucifer Epiſcopus Calaritanus.

2 Hic enim, cũ exul ageret, prò Athanaſio, in primis aduerſus Cõſtantium, duos libros cõſcripſit, tertium contra eundem de non communicando cum hæreticis; rurſus alterum de Regibus apoſtatis. Erat enim illud frequens in ore impij Imperatoris (quod teſtatur *de Reg. Apoſtat. in princ.* idem Lucifer Calaritanus) atque glorioſé iactabat: probatam, diuino calculo, ſuam fidem, cum ſibi, ſecundum Arium, credenti, tot, tantaque Deus præſtitiſſet, & ea maioribus in dies acceſſionibus, cumularet; cuius blaſphemię cauſa, poſteà permotus eſt ipſe Lucifer, vt librum ad eum ſcriberet, *de Regibus Apoſtatis*: quorũ exemplis, omnẽ illam ipſius inanem, de probatione verę fidei, ex fœlicitate præſentis vitæ, iactantiam reprimit, atque falſum inde argumentum deductum pœnitus confutat; oſtendens nimirum ſæpè accidiſſe, vt impij, ac ſceleſtiſſimi Principes, & Deo, in omnibus aduerſarij, ab ipſo nihilominus fuerint diutius tolerati; imò, & rebus proſperis, atque fœlici-

licibus ſæpius munerati. In quibus libris, ſicut, & in alijs mirum eſt, qua animi fortitudine, ardēti Eliæ zelo, & Apoſtolica libertate ad Cōſtantium ſcripſerit: ſiquidem eum vocat Serpentem, Belluam, & immaniſſimam feram, latronem, ſacrilegum, carnificē, homicidam, idololatram, Templum Dæmonū, religionis euerſorem, hæreticum, Apoſtatam, Antichriſti præcurſorem, atque adeò ipſum Antichriſtū. Et plura alia, quæ in prædictis opuſculis paſſim occurrunt. Hos autem libros, Lucifer nequaquam apud ſe retinuit edendos poſt mortem Imperatoris, quem vehementer ijſdem exagitaſſet; ſed certo homini dedit, qui eos ipſi deferret Imperatori. Accepit illos Conſtantius, & cum videret ſe, ex eis grauiter contumelijs perſtringi, Florentio Magiſtro officiorum illos dedit, ad Luciferum perferēdos; quod ſi reuera ab ipſo fuiſſent ſcripti, cognoſceret. Florentius igitur ijs acceptis, atque ad eum miſſis, haſce illis litteras, alligauit, quæ habentur *in append. ad opuſc. Lucif. Calarit.*

3 *Domino benigniſſimo Lucifero, Florentius. Nomine tuo codicem, quidam, domino, & Auguſto noſtro obtulit; hunc ad Sanctitatem tuam perferri mandauit, & cognoſcere deſiderat, ſi idem codex à te deſtinatus ſit: Id ergo quod in fide veri eſt, perſcribere debebis, & codicē remittere, vt poſſit Æternitati eius denuò offerri.* His acceptis Lucifer à Florētio litteris, magna animi conſtantia, ad eundem reſcripſit, vbi ſupra.

4 *Florentio magiſtro officiorum, Lucifer Epiſcopus. Codicis perlatorem, quem memorat honorificētia tua, nomine meo, adijſſe Imperatorē, à mea fuiſſe deſtinatum mediocritate, ipſum quoque codicem, vt es admonere dignatus, ſolicitè inſpectum, atque Bonoſo, in rebus agenti, perferēdum traditum; his informanda fuit religioſa prudentia tua, fili cariſſime. Iam tuæ erit generoſitatis, agnitum à me, ſine vlla cunctatione defendere: nos etenim propitio Deo, contra ea quæ in noſtram parantur necem, ſtare lætos, cum cauſas, cur, tali ſcripſerim modo, diſcutere cæperit, inueniet.* Hæc Lucifer Calaritanus.

5 Cæterum aduerſus repræhenſorem ſuum, excanduiſſe Conſtātium, illis lectis libris, ipſe Lucifer eo cōmētario, quem poſteà, in eundem iterato conſcripſit, *de non parcendo in Deum delinquentibus*, demonſtrat ipſius exordio, cum ait: *Superatum te, Imperator, à Dei ſeruis, ex omni, cum conſpexiſſes, parte, dixiſti, paſſum te, ac pati, contra monita ſcripturarum, cōtumelia: dicis, nos inſolentes extitiſſe circa te, quem honorari decuerit. Siquiſquam Dei cultorū pepercit apoſtatis, ſint vera, quæ dicis de nobis, &c.* Porrò grauioribus eū, illo libro, exagitat inuectiuis.

6 Hęc quidem ſunt, & alia plura

Digitized by Google

his ſimilia, quæ Lucifer Epiſcopus Calaritanus, Apoſtolicę Sedis legatus, Apoſtolico pectore, in Conſtantium Imp. ab exilio tela coniecit. Sed quod idem Lucifer, omnibus ſuis ſcriptis ageret Athanaſij cauſá, cuius ſtudio, exilium prætulerit, gratiæ Imperatoris: iſtud, inquam, cum perlatum eſſet ad eundem Athanaſiũ in eremo latitantem, non parum gauiſus eſt, ac ad ipſum Luciferũ mittens Diaconum ſuum Eutichetem, hanc epiſtolam dedit, *litt. vbi ſup.*

Epiſtola Athanaſij ad Luciferum, in qua eius Sanctitas, & virtus celebratur. Cap. VIII.

1 DOMINO *dilectiſſimo fratri Lucifero Epiſcopo, & Cõfeſſori, Athanaſius in Domino ſalutẽ.*

2 *Deo fauente, corpore valentes, miſimus etiam nunc cariſſimum noſtrũ Eutichetem Diaconũ, vt, tua quoque Religioſa Sanctitas, quod eſt nobis optandum, & deſiderabile, de tua incolumitate, tuorumq́ omnium, certiores nos efficere, dignetur. vobis nãq́ confeſſoribus, ac ſeruis Dei viuentibus, credimus ſtatum Eccleſiæ Catholicæ renouari: & quod hæretici conſcindere tentauerunt, hoc Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, per vos ad integrum reſtituere. Quamquam enim perſecutores Antichriſti, per potentiam huius mũdi, omnia egerint, vt extinguerẽt lucernam veritatis; tamen diuinitas, per veſtram confeſſionem, clariorem lucem eius oſtendet; vt neminem latere poſſit, eorum fallacia. Ante hac vel ſimulare poterant; nunc Antichriſti nominantur. Quis enim non execretur, qui eorum communionem, tanquam maculam, ac virus anguis, non fugiat? omnis vbique Eccleſia luget, omnis Ciuitas gemit, ſenes Epiſcopi in exilio laborant, & hæretici diſſimulant; qui dũ negant Chriſtum, publicanos ſe effecerunt, ſedentes in Eccleſijs, & exigentes vectigalia. O nouum genus hominum, & perſecutionis, quod adinuenit Diabolus, vt ipſis miniſtris ad male faciendum, & hi tanta crudelitate vterentur? ſed, & ſi hæc tanta agant, & ſuperbias, & blaſphemias extenderunt; confeſſio tamen, & religio, & ſapientia veſtra, non modicum, ſed maximum ſolatium, & magna cõſolatio eſt fraternitati. Peruenit enim ad nos, ſcripſiſſe Sanctitatem tuam Auguſto Conſtantio: & magis, magiſque miramur, quia in medio, tanquã ſcorpionum habitans, animi tamẽ libertate vteris, vt vel moriendo, vel docẽdo, vel emendando, errantes ad lumen veritatis adducas. Rogo igitur, regant mecum, etiam omnes confeſſores, vt digneris nobis exemplum deſtinare, vt non tantum auditu, ſed etiam ex litteris perſpicere poſſint omnes, animæ tuæ virtutem, fidciq́ fiduciã, & libertatem. Salutant Sãctitatem tuam, qui mecum ſunt. Saluto omnes, qui tecum ſunt. Diuinitas te incolumem, vegetum,*

tum, memoremq́ noſtri ſemper tueatur Domine dilectiſſime, & verè homo Dei. Hucuſque Athanaſius.

Lucifer Calaritanus mittit ſua ſcripta ad Athanaſium, à quo per aliam epiſtolam, miris encomijs, celebratur. Cap. IX.

1 HIS Lucifer acceptis litteris, exẽplar omniũ ſcriptionum, quas ad Conſtantium dederat, libenter impertitus eſt: quas, cum Athanaſius, magna animi admiratione, atque lætitia perlegiſſet; alias ad eundem litteras miſit, quibus, & quo ſtatu res ſuæ eſſent, reddidit certiorem, nẽpè de graſſatione facta in Sanctos Monachos, in odium Athanaſij, quaſi ipſum recepiſſent, & occultaſſent: deque fuga iterum ab ipſo captata, & in occultioribus latebris, quæſito perfugio. *Hic eam deſcribemus integram, nefas putantes* (Card. Baronij *annal. tom. 3. ad A. C. 356. pag. 645.* hæc ſunt verba) *vel apicem vnum præteriſſe tanti confeſſoris, ad confeſſorem talem ſcribentis, eo præſertim tempore, quo arctioribus anguſtijs præmeretur.*

2 *Domino* (Athan. litt. in append. ad Lucif. Calar.) *Glorioſiſſimo, ac merito deſideratiſſimo Coepiſcopo Lucifero, Athanaſius in Domino ſalutẽ.*

3 *Et ſi credo perueniſſe etiã ad Sanctitatem tuam, de perſecutione, quam etiam, nunc aduerſus fraternitatem, facere conati ſunt inimici Chriſti, quærentes ſanguinem noſtrum; poſſunt tamẽ cariſſimi noſtri referre quoque religioni tuæ. In tantum enim, rabiem, per milites, extendere auſi ſunt, vt non ſolum Ciuitatis Clericos effugarent, ſed etiam ad Eremitas exirent, & funeſtas ſuas manus aduerſus μονάζοντας immitterent. Inde factum eſt, vt etiam ego, me longius abducerem; ne etiam, qui nos ſuſceperunt, negotium ab eiſdem paterẽtur. Cui enim parcerent Ariani, qui nec animis ſuis pepercerunt? Quando autem poſſunt recedere à ſuis nefandis actibus, dum permanent, negando Dominum Chriſtum vnicum filium Dei? Hæc eſt radix eorum prauitatis, hoc ſuo arenoſo fundamento, ædificãt, peruerſas ſuas vias, ſicut ſcriptum inuenimus in tertio decimo Pſalmo: dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus; & mox ſequitur: corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in operibus ſuis. Vnde Iudæi negantes filium Dei, digni fuerunt audire,* Eſa. 1. *Væh genti peccatrici, populo pleno delictis, ſemini maligno, filijs ſine lege. Vnde ſine lege? quippe quia dereliquiſti dominũ. Inde Beatiſſimus Paulus, cum cæpiſſet, non tantum credere filium Dei, verum etiam prædicare deitatẽ ipſius, ſcribebat* 1. Cor. 4. *In nullo mihi mali conſcius ſum. Ita iuxta veſtram confeſſionem, etiã nos optamus, tenentes Apoſtolicam traditionem, viuere, iuxta diuinæ legis mãdata; vt poſſimus vobiſcũ inueniri in choro illo, in quo nũc exultãt Patriarchæ, Apoſtoli, & Martyres.*

4 Li-

4 *Licet igitur Ariana inſania, cum extranea potentia, ita ſe mouebat, vt non liceret, nec fratres, nec (quantum illi ſæuiebant) liberè aerem videre: tamen, iuxta orationes tuas, Deo fauente, & ſi cum labore, & periculo videre potui fratrem, qui ſolet, tàm neceſſaria, quàm epiſtolas, tàm Sanctitatis tuæ, quàm aliorum, deſtinare. Accepimus itaque epiſtolas, & libros religioſiſſimæ animæ tuæ, in quibus perſpeximus imaginẽ Apoſtolicam, fiduciam propheticam, magiſterium veritatis, doctrinam veræ fidei, viã Cæleſtem, martyrij gloriam, triumphos aduerſus hæreſim Arianã, traditionem integram Patrum noſtrorum, regulam rectam Eccleſiaſtici Ordinis. O verè Lucifer, qui iuxta nomen, lumen veritatis ferens, poſuiſti ſuper candelabrum, vt luceat omnibus. Quis enim, exceptis Arianis, nõ peruidet, ex tua doctrina, veram quidem fidem, maculam autẽ Arianorum valde, & admirabiliter? vt eſt lumen à tenebris, ita ſeparaſti veritatem, à calliditate, & ab hypocriſi hæreticorum defendiſti Catholicam Eccleſiam; probaſti nihil eſſe, ſed tantum phãtaſiam, Arianorum verba; docuiſti callidos eſſe frendores diabolicos. Quam bona, & iucunda hortamenta tua ad martyrium? quam deſideratiſſimum oſtendiſti, moriendum eſſe pro Chriſto filio Dei? quam futuri ſæculi, & vitæ cæleſtis amorem manifeſtaſti? videris, eſſe verũ Templum Saluatoris: qui in te habitans, hæc ipſe per te, loquitur, ipſe, qui tantã gratiã præbuit ſermonibus tuis: quippe, qui ante eras apud omnes amabilis; nunc autem tantus eſt amor affectionis tuæ in animis omnium collocatus, vt Heliam te, noſtris temporibus, nominent. Et non mirum; ſi enim, qui Deo placere videntur, filij Dei nominantur; tanto magis participes Prophetarum, cõfeſſores, & maximè te appellare dignum eſt.*

5 *Crede mihi, Lucifer, non tu ſolus hæc locutus es, ſed Spiritus ſanctus tecum. Vnde hæc tanta memoria ſcripturarũ? vnde ſenſus, & intellectus earumdem integer? Vnde talis ordo ſermonis compoſitus? Vnde tanta hortamenta ad viam cæleſtem. Vnde fiducia contra diabolum, & probationes aduerſus hæreticos, niſi Spiritus ſanctus collocatus eſſet in te? Gaude igitur in eo te eſſe, iam peruidens, in quo etiam prædeceſſores tui, nunc ſunt martyres; hoc eſt, in choro Angelorũ. Gaudemus etiam nos habentes, & exemplum virtutis, & patientiæ, & libertatis. Nam de his, quæ ſcripſiſti de nomine meo, erubeſco aliquid proferre, ne videar adulator: ſed ſcio, & credo, ipſum dominum, qui Sancto, & religioſo animo tuo reuelauit omnem notitiam, redditurum tibi etiã, pro hoc labore, præmiũ in Regno Cælorum. Quia ergo talis es, præcatorem te eſſe pro nobis, per orationem, dominum petimus, vt iam inſpicere dignetur (vt eſt miſericors) Eccleſiam Catholicam, & eripiat omnes famulos ſuos de manibus perſecutorum: quo etiam hi omnes, qui propter metum*

Digitized by Google

temporalem exciderunt, leuare ſe tãdem poſſint, & reuerti ad viã iuſtitiæ, à qua ſeducti vagantur, neſcientes, in qua fouea ſint miſeri. Specialiter autem ego peto; ſi aliquid minus à me dictum eſt, ignoſcere digneris, à tanto enim fonte, quod potuit imperitia, ea vix haurire valuit.

6 *De fratribus autem noſtris, ſin minus potui videre eoſdem; iterum ignoſcas, peto; eſt enim ipſa veritas teſtis, optaſſe me, & deſideraſſe hoc impetrare, & tantum habuiſſe dolorem, quod non potui. Nam nec lachrymæ ceſſauerunt ab oculis, nec gemitus ab animo, quia nec fratres permittimur videre. Teſtis eſt autem Dominus, quia nec parentes, quos habeo, potui videre, ex quo perſequũtur nos. Quid enim nõ faciunt Ariani? itinera obſeruant: curas agunt de proficiſcentibus, & exeuntibus de Ciuitate, naues quærũt, heremos circuunt, domos perturbant, concutiunt fratres, ſingulis negotijs concinnant. Sed Deo gratias. Dum hæc agũt, tanto magis, & plus execrantur ab omnibus, & cognoſcuntur verè (vt dicit Sanctitas tua) mancipia eſſe Antichriſti: & ipſi miſeri, dum odio habentur, durant in malignitate ſua: donec morte cũ ſuo Pharaone, & ipſi damnentur. Salutant religionem tuã, qui mecum ſunt. Dignare ſalutare qui tecum ſunt. Diuina Dei gratia incolumem te, memorem noſtri, ſemper Beatum conſeruet, meritò homo Dei: famule Chriſti, particeps Apoſtolorum, ſolatium fraternitatis, magiſter veritatis, & in omnibus deſideratiſſime.* Hactenus Athanaſius ad Luciferum.

7 Acceptos autem ab eo ſcriptos libros, idem Athanaſius in græcũ ſermonem conuertit, quo orientalibus omnibus, ijdem communiores eſſent: teſtatur id quidem Marcellinus Præsbyter *lib. ms. in Bibliot. vat. in libello ad Theodoſium Imp. de ſchiſmate Vrſicini.*

Conſtantij fraudem in conciliabulo Sirmienſi, detegit Lucifer, cuius minas parui pendens, ſcripſit librum, quod moriendum ſit pro filio Dei. Cap. X.

1 SEQVENTI *anno Chriſti 357.* Sirmy, dum Conſtantius Imp. ageret, cogẽdum curauit, Concilium Sirmienſe, dicendum potius conuenticulum Sathanæ: in quo Ariani; cum iam, ſe hæreticos dici non amplius paterentur, affectantes (quod ait S. Epiphanius *heres. 37.*) Catholicum nomẽ, itidem, quod Catholicorum partium eſſet, explere in omnibus ſtudent: atque ob eam cauſam bellum ſuſcipiunt aduerſus hæreticos, qui de filio Dei humiliter, & abiectè nimis ſentirẽt; ac propterea Anciræ in Galatia, aduerſus Ætium decreuerunt, Concilium Anciranium, & aduerſus Photinũ Epiſcopum Sirmienſem, pariter negantem diuinam, in filio cum patre, ſubſtãſtantiam, & omnimodam, cum eo ſimilitudinem; Synodum indicen-

dicentes, contra hæreticos diuinitatis filij Dei hoſtes, ſeſe rectæ fidei vindices, præſetulerunt. Cõſtantius igitur, quantumlibet Photino non eſſet impietate ſecundus, tamen, quo, ſe ipſum, Catholicumque, & hæreticis aduerſarium oſtentaret, Photinum adduxit in medium, & contra eum Epiſcopos Arianos, licet reuera haud multum inter ſe differrent. Nam cum ijdem diceret Filium, creaturam, hac ex parte, æquè ac Photinus, filio diuinitatẽ amputabant, licet iſte alia ratione.

2 Huiuſmodi laruã Arianorum, atque Conſtantij, detexit Lucifer Epiſcopus Calaritanus, dum aduerſus eum hæc ait, *lib. de non parcendo in Deum delinquent. pag. 264. edit Pariſ. Intereà oro te, reſpondeas, quid ſit inter te, & conſcotinum tuum, quem, verſo ordine, Sirmienſes vocant Photinum? quid interſit, quid diſtet, rogaris diſtinguas. Ecce ſi tunc dixerunt ad Apoſtolos, Principes, & Põtifex, & omne Concilium Iudæorum* Act. 5. *vultis introducere ſuper nos ſanguinem hominis illius; etiam Photinus, hominem tantum profitetur Dei filium. Dicit illum non fuiſſe, ante Mariam; tua quoque hæc eſt profeſſio. Quod enim ante omnia quidem, hoc eſt ante cælos, terram, mare, & omnia, quæ in eis ſunt, Dei ſit filius, ſed quod conſtiterit, ex nihilo, ſed quod creatura ſit, quid intereſſe arbitraris inter te, & Paulum Samoſatenum, vel eũ, tum eius diſcipulum tuum conſcotinum; niſi quia tu, ante omnia dicas; ille verò poſt omnia? cæterum vna vobis crudelitatis, atq; credulitatis mens eſt, vt diceretis, non habere Deum verum filium, &c.*

3 Rurſum verò, idẽ ipſe Lucifer Epiſcopus Calaritanus, quod autumaret Conſtantium; atque miniſtros eius, in necem ſuam conſpiraturos, alium addidit cõmentarium, cuius eſt titulus, & argumentum: *Moriendum pro filio Dei*. Sed hos ſcriptos eſſe conſtat *A.C. 359*. vel potius 360. poſt Conciliabolum Sirmienſe, ſcilicet, & Conſtantinopolitanum, in quo Eudoxius Epiſcopus Antiochenus; cuius mentionem habet, ſuffectus eſt in locum Macedonij Conſtantinopolitani. Videas hominem, maiore ſemper animi libertate, atque Apoſtolica cõſtantia, inſurgere in Conſtantium; quod ex hac vna, vel altera eiuſdem libelli ſcripta ſententia (vt innumeras alias prętereamus) datur inſpicere, cum ipſum Imperatorem hiſce verbis compellat, *lib. Moriendũ pro filio Dei pag. 367. Mactaſti quãplurimos in Alexandria, laniaſti certos toto in orbe, diſperdidiſti reſiſtentes tibi, varijs in locis: ſed hi omnes (quod tu audire minimè vis) martyres ſunt: illos omnes beatiſſimos, tuo mactatos gladio, in Paradiſo eſſe, quidem credimus. Crede mihi, quod à te ſtatuerimus interfici: quia, & melius eſſe viderimus,*

mus,in omnia aua Deũ habere amatorem, quam te, cum Iuda Scarioth: Iudæorum imitatore, puniri. Hinc, eſt deniq; Conſtanti, quod frendores colubri, per te illatos non timentes, ſubire parati ſumus omne exitiũ; numquam nos, conſiliorum noſtrorum, pœnitere poteſt, ſi per te mactati, qui adhuc tuis crudelibus, reſtitiſſe videmur, manibus, fuerimus. Mors etenim, quam nobis tu minitaris inferre, omnibus eſt parata. Tantam verò Beatitudinem, quantam Sancti ſunt martyres adepti, nemo, vt videmus, eſt conſequutus; niſi hi, qui mortem, propter vnicum Dei filium moriẽdo, vicerunt. Dicatos Deo homines torques, interficis, exterminas: & cur hæc geras, cauſas odiorũ reddere non vales; quia tu erras, etiã nobis iraſceris, cur veram teneamus viam: & cum, noſtra ſalubri admonitione corrigere te poſſis; errores tuos inſuper crudelibus factis, coaceruas: dicatas Deo mentes, euiſceratis corporibus extorques eorum, qui ſtatuerimus Deo fidem, vſque ad extrema vitæ ſeruare curricula. Perſpicis, ita hac eſſe, & quidem non ſine maximo dolore tuo, cum non valere te aduertis, nos ab hac, quæ ſola eſt, religione deflectere, ab iſto curſu, in quo ad brauium rurſum vocationis tendimus, retrahere; nõ cum, te, ex aperto facis inimicum, non, cum te ſimulas amicum. Videris etenim, quod ſit in te, qui decepit Euã, non cũ, verbum tuum, per quod ſerpis vt cancer, falſo fucato ſcientiæ tumore, componis aſtruẽdo te omnibus flagitijs tuis, maculato edicto tuo reſeiſſore, meſſe omnium errorum: cum ſis ipſe, totius erroris, fons, affirmas te luminis portitorẽ, cum ſis tenebris obſeſſus omnibus. Nullis ergo modis poſſe nos à via veritatis deflecti, licet intellectu omni careas: tamen ex parte contemni te inſpiciens, potes tandem videre, Conſtanti, Imperator immaniſſime: Hoc enim fidei propriũ eſſe negotium, nouimus Chriſtiani: nec proſperis, nec aduerſis de gradu demoueri, non à propoſito ſemel, vigore deduci. Cernimus, vna hac voce religioſa: Chriſtianus ſum; nolo eſſe, vt tu es, Conſtantius, apoſtata, omne crimen excludi, hac vnà voce tribui præſidium ſalutis, vinculum libertatis, & honoris. Conſpicimus hac confeſſione, tribui nobis perfectionis clypeum, telum contra, per te, in nos, ſæuientem Diabolum; Et tu inquis, negate vos Chriſtianos, vt cõtra aduerſans diſcrimen, duremus ſtabiles; nec ſæuitiam tuam, torquẽtis, horreamus; animemur, magis quam doleamus. Ipſa efficit conſcientia, quæ reminiſcitur vnicum Dei filium, ad protegendos, victoreſque efficiendos ſuos, ſua diuinitatis præbere præſentiam: hinc efficitur: vt qua nos credis, extingui pœna, viuificemur. Id etenim nobis, qui eum, propter quem patimur, eſſe nobiſcum credimus, in augmentum virtutis, aſſumimus, quod tu cruciatui ſperaſti prodeſſe, punitor. Hinc eſt, quod malis tuis quatientibus, non frangamur, quantòque variè continua crudelitate vexamur;

tantò firmiter roboremur. Eſt enim nobiſcum ille, qui adoleſcẽtes Hebræos credentes in ſe: in camino ignis tutatus eſt; ipſe firmat noſtras mentes, ipſe ſenſum regit noſtrum, ipſe diuino incendit amore ſuo corda noſtra, & ad tolerãtiam Sanctæ paſſionis animat: vnde, & nemo noſtrum, mortem, quam inferre minitaris, cogitat, ſed immortalitatem; nec temporariam, per te illatam, ſed gloriam ſempiternam. Tormentis namque, martyres Dei conſecrari, & ipſa paſſionis probatione coronari, aperiunt ita, Sacra Scripturæ: Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum eius. Et poſt alia eiuſmodi ſępius repetita, ſubdit in ipſum Cõſtantium *vbi ſup, fol, 313.*

4 *Indignè fers, Arij vermis, cur defendamus, quod claritas, poteſtas, magnitudo, æternitas, diuinitas, quæ vna ſit Patris, & vniti eius Filij. Nõ eſſe nouum, quod nos, legati, aſſeuerabamus in tuo Palatio, & firmando non deſumus, ſemper ſic fuiſſe, & eſſe creditum à Chriſtianis, ſicut apud Nicæam, contra hæreſim tuam Arianam, & omnes errores, videtur eſſe Sacra fides conſcripta; ſi tandem oculos, ſerpentis morſibus confoſſos, cordis tui aperias, inuenies, quod hãc habet, hanc defendit Eccleſia fidem, quã ſibi traditã cognoſcit, per Beatos Apoſtolos. Omnes momentò peragrare, ſi poſſes gentes, inueniſſes, ſtolidiſſime Imperator, vbique Chriſtianos, ſicuti nos, credere, in hac defenſione noſtra perſtantes, pro Dei filio, vt nos mori cupere. At tua nouella prædicatio, & recens religio, ſub prætextu fidei, blaſphemia, in perniciem ſalutis tuæ per te prolata; non ſolum adhuc limitem Romanum peragrare nõ valuit, & vtiq́ te ſatis agente: ſed, & vbi radices figere tentauerat, arguit, recedentibus ſcilicet omnibus Dei famulis à te, atque paucis, quos lolium eſſe ſuper frumentum ſeminatos, Dominus prædixerit, tecum manentibus: quæ omnia tibi præſtitit, atque eſt præſtans artifex fraudis, ac mortis, qui per te, plurimos blanditijs obliquis, illicit, ac decipit: qui cum ſit reus totius ſceleris, ſuggerit cordi illi tuo amariſſimo, vt nos, tanquam reos alicuius criminis punias. Sed perſpice tãdem; aperi cordis oculos; in quibus tibi nihil luminis eſt, ſed omnis caligo, & ingẽtes tenebræ verſantur, & inuenies, quod mors tua, fragili illata poteſtate, integriorem reparet vitam: quod hæc magis, nos deducat ad gloriam, per ignes, per gladios, per catenas, ac feras, per quidquid denique rabies tua * piiſſimi Imperatoris, in noſtrã cerſuerit ingerere necem: Tutante Deo non modo non extinguimur, ſed magis, atq́ magis viuificamur, qui meminerimus, nihil eſſe ſuper nos, præter Deum: vnde erubeſcit animus deuotus, atque mancipatus Deo, tibi, per tuam, mortuo, blaſphemiam: cani latranti contra veritatem: vermibus Arij ſcatenti, ſuccumbere ſeruorum Chriſti animæ, quoties vim diligẽter veram, examinant tormentorum: conſiderãt, nullum eſſe maius tormentum,*

* *Impiiſſimi.*

tum, quam à te aduerſarij noſtri, ſeruum vinci Chriſti. Et Paulò poſt multa id genus. Sic rurſum, in eumdem Conſtantium Imperatorem *vbi ſup pag. 3 1 5.*

5 *Martyrij cogit dignitas, vt vitam Chriſtiani, morte cõtemnamus. Siquidem, nouum ſalutis genus, per Dei filium, fuerit tributum interire, ne peream, nouimus, hanc eſſe nobis traditam diuinitus diſciplinam, vt ſine vllo terrore malitiæ, vim tueamur tanti nominis: quippe quos tampridẽ æternæ memoriæ cupiditas abſtraxerit à deſiderio iſtius lucis, quosq; ad calcanda omnia terrena, Chriſti ſocietas ſegregarit. Creſcit Conſtanti, crudelitatis tuæ pugna: ſed creſcere, aduerte, & Chriſti militibus gloriã. Nec retardamur deniq; ab acie, tormentorum metu, ſed ipſi magis tuis tormẽtis ad aciem prouocamur.* Hæc modo ſatis ſint, quæ ex multis alijs afferri poterãt, ad oſtendendam Luciferi Epiſcopi Calaritani, Sanctum Catholici nominis libertatem, fidei ſinceritatem, ac zelum Chriſtiani animi, inuictã conſtantiam, & Apoſtolicum pectus.

Hæretici, Lucifero martyrium inuiderunt, licet quater fuerit ab illis exulatus, eius ardens deſiderium martyrij demonſtratur. Cap. XI.

1 QVOD rurſum ad eũdem Luciferũ ſpectat, planè cõſtat, quod dignum animaduerſione cenſet Card. Baronius *Annal. tom. 3. ad A.C. 3 1 6. pag. 647.* tum Conſtantium ipſum, tum Arianos cęteros, illi gloriam martyrij inuidiſſe, cuius ſe, adeò cupidum eſſe, tot, tãtisq; ſcriptis, editis præſeferebat: cũ alioqui in alios, mille modis, vt vidimus, mortis ſupplicia irrogare pro nihilo ducerent. Cęterum haud eſt permiſſus quieté agere. Nam auctor eſt, *lib. de ſciſmate vrſicini*, Marcelinus Præsbyter, Luciferũ nequaquam in vno loco exilium duxiſſe, ſed ab Arianis, iam quarto, in diuerſa loca mutatum; de eodemq; teſtatur, cum Eleutheropoli exularet, apud Eutychiũ, eius loci Epiſcopum Arianum, Dira ab eo paſſum eſſe; ſed, & eo defũctó, ab illius ſucceſſore, Turbone nomine, grauius exagitatũ: accidiſſeque ſæpé, ait, vt cum idẽ, omnes, qui Catholicæ communionis eſſent, grauiter inſectaretur, inuentos eos apud Luciferũ, ſacros conuẽtus agentes, occideret; ac Sacra vaſa, Sacrosq; codices, diriperet. Sed, quod vni ipſi pepercerit, planè apparet, expreſſam iuſſionem fuiſſe Conſtantij, ne idem Lucifer, quam auidè cupiebat, dignaretur corona martyrij. Quod autem, eodem auctore, conſtet, ipſum ſæpè coactum exilij loca mutare. Ex his conciliandi ſunt, qui de loco, vbi Lucifer exulauerit, diuerſa inter ſe,

ſcripſere: dum ſcilicet 5. Hieronymus *de ſcript. Eccleſ. in Lucifero*; eum in Palæſtinam à mandatum, tradit. Ruffinus verò lib. 1. cap. 27. Socrat. lib. 3. c. 4. Theodor. lib. 3. cap. 4. Sozom. lib. 5. cap. 11. dicunt, miſſum eſſe in Ægyptum ad ſuperiores Thebas.

2 Verum quam ardens, ad martyrij lauream, deſiderium, & paratum animum habuerit, idem ipſe Lucifer Epiſcopus Calaritanus teſtatur, & ad maiorẽ tãti viri Sãctitatis demonſtrationem, ore ſuo, ad Conſtantiũ Imp. iterum audiamus loquentem; *lib. 1. pro Athanaſ. pag. 7. Hinc ad gladium putaſti, tendendam carnificem dexteram tuam, tanquam poſſis gladio vincere, quos videres, propter Dei filium, nec præſentem dubitare amittere vitam, nec perhorreſcere mortem.* Et Paulo poſt vbi ſup. pag. 8. *Non timemus gladium tuum, Chriſtiani, qui præſumamus, proſtratis vobis, Dei religionis inimicis, venturos nos ad conuiuium Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum, ac Martyrum. Non metuimus virtutem caduci Regni tui, milites diuini. Non ſumus ex illis diffidẽtiæ filijs, qui plus inimicos tuos, quam Deum fuerant arbitrati, potuiſſe, vt tuam fragilem vereamur potentiam.* Et poſt innumera eiuſmodi alia; ſic rurſus eundem Conſtant. Imp. affatur, *lib. moriẽdum pro Filio Dei. p. 306. Itaque Filium Dei confitemur, tẽpla Dei eſſe oſtendimus; non milites Dei, tuæ carnificinæ ſuccumbere potuiſſe: crudelis, atque ſacrilega mens tua, ſuggeſtionibus fauens cohæreticorum tuorum præſumpſerat, nos, quos templa ſua dicit eſſe Deus; ſic* 1. Cor. 6. *Quoniam inhabitabo in illis, & inter eos ambulabo; & ero illorũ Deus; & ipſi erunt mihi populus. Hos te, vincere potuiſſe iudicaueras, quos Apoſtolus* 1. Cor. 6. *Hortatur tollere Deum, & portare in corporibus ſuis? hos te, armis fictilibus Regni tui, ſubigere potuiſſe fueras quidem arbitratus? ſed perſpicis in tuo palatio, intra velum, licet ſtans, tuliſti reſponſum à me ad cõſeruandam ſalutem: omnes Dei ſeruos, calcata friuola auctoritate tua, mente, voluntate, ſtudio, virtute, voce conſentire. Aduertis, quo modo caduca dominatio tua, quantò coram nos ſæuire dignatur, quod tantò, ea iudicetur eſſe infirma, contemtipbilis, inanis, debilis, & abiecta; furore etenim, & ſcelere concitata manus tua ad perimendos nos, quoties præualuit, toties nos creuiſſe, & magis, atque magis victores extitiſſe, meminimus.* verum hæc in præſenti ſufficiant.

3 *Sed, quod argumenti ratio poſtulat* (ait Card. Baronius *Annal. tom. 3. ad A. C. 356. pag. 649.*) *& Chriſtiana pietas exigit, iam inuiſamus illos glorioſos cõfeſſores, Sanctos Epiſcopos, quos, vna cum Lucifero Calaritano, à Cõſtantio Auguſto in exilium miſſos, diximus. Hos enim ſicut Catholicorum charitas omnis generis officijs proſecuta eſt; ita Ariana*

crude-

Digitized by Google

crudelitas, quibus valuit malis, exagitare, non deſtitit. De obſequio autem in eos, fidelium, hęc Sulpitius Seuerus habet *lib. 2. pag. 409. Cæterum exules, ſatis conſtat, totius orbis ſtudijs celebratos, pecuniaſque eis, in ſumptum affatim congeſtas, legationibus quoque, eos plebis Catholicæ, ex omnibus ferè prouincijs frequentatos.* Iſta Seuerus. Sed de ipſis cõfeſſoribus hæc S. Ambroſius *epiſt. 82. ad Vercellenſes. Errauerunt toto orbe, vt nihil habentes, & poſſidentes omnia: quocumque miſſi eſſent, locus delitiarum putabatur: neque enim illis quidquam deerat, quibus fides locuples abundabat. Denique locupletabant alios ipſi, inopes ad ſumptum, opimi ad gratiam. Lætabantur, ſed nõ mortificabantur, in ieiunijs, in laboribus, in cuſtodijs, in vigilijs: Euaſerunt de infirmitate fortes, non ſpectabant delitiarum illecebras, quos ſaginabat fames; non adurebat eos torrida æſtas, quos refrigerabat æternæ ſpes gratiæ; non frangebat glacialis plagæ frigiditas, quibus, frequenti ſpiritu, vernabat deuotio: non verebantur vincula hominum, quos ſolnerat IESVS; non deſiderabant redimi à morte, qui præſumebant à Chriſto reſuſcitari.* Hæc S. Ambroſius agẽns de Sãctis Epiſcopis, Euſebio Vercelẽſi, & Dionyſio Mediolanenſi.

(∴)

In exilio, alios duos libros ſcripſit, in quibus mira Luciferi, & Sancta libertas oſtenduntur.

Cap. XII.

1 PRÆTEREA illud planè accidit admirandum, vt inter tot Eccleſiarum naufragia, proſcriptiones, & exilia Epiſcoporum, Lucifer Calaritanus, duriſſimi exilij ærumnis, licet oppreſſus, mente tamen liberior factus, quod ſcijſſet Arianos fauore Conſtantij ſumma rerum potitos, ſuam ipſorum perfidiæ profeſſionem tradidiſſe, Catholicis ſubſcribendam, additoque eiuſdẽ Imperatoris pręcepto, quã plurimos eandem, ſua ipſarum ſubſcriptione corroboraſſe. Vti Sanctus Hieronymus innuit *Chr. ad Euſeb. Omnes pœnè toto orbe Eccleſiæ, ſub nomine pacis, & * Regis Arianorũ conſortio polluuntur.* * Legis. Summo dolore ęſtuans, clamat ab exilio: dum circa *A. C. 360.* adhuc viuente Conſtantio, duos alios, pro veræ pietatis defenſione elaborauit, atquè edidit libros; quibus Catholicæ fidei fundamenta ſtabiliret, & aduerſariorum falſitates refelleret.

2 Extant illi, & ſanè tanto viro digni, quorum primus inſcribitur: *De non conueniendo cum hæreticis.* Alter vero, *de non parcendo in Deum delinquentibus:* quo loco vir Dei zelo æſtuans, præcipuè inuehitur cõtra Cõſtãtij edictum:

idque

idque ſacrilegiũ vocat. Eo enim, impius Imperator, inter Catholicos, & Arianos pacem ſtatuere moliebatur. Verum ex ijs aliqua hìc adducemus, quibus intrepidi animi, Sacerdotalis robòris, & inuictæ conſtãtiæ egregium ſpecimen editur, vt cum ſic, orationem aggreditur in Cõſtantium: *lib. de non conueniendo cum hæreticis, pag. 189. Cum omnibus pernitioſis tuis conatibus aduertiſſes itum obuiã: cumque omnia machinamenta, contra Dei Eccleſiam, tua, reperiſſes cũcto Dei populo reuelata: dixiſti nos fuiſſe, atque eſſe inimicos pacis; hoſtes vnitatis, aduerſarios etiam fraternæ charitatis*; Et pauló poſt in eũdem Conſtantium inuectus: vbi ſup. *pag. 197. Quid nobis dici poſſet, ſi te, deſtructorem domus Dei, te, Catholicæ fidei perſecutorem, amicum Dei, Sacerdotes haberemus? ſi illius (Ioſaphat 2. Paral. 18. & 19.) operã confregit, cur iniquo fuiſſet iunctus; vero nos, iam ipſi fulmine fuiſſemus, credo, diſſipati, cur tibi blaſphemo, noſmet iunxiſſemus? Quomodò potueramus, nos cum ſimus ſerui Dei, vos verò ſerui diaboli, in vnum conuenire? quandò ſic inter nos, & vos ſeparatum eſſe voluerit Deus? quomodò inter lumen, & tenebras; inter vitam, & mortem; inter dulce, & amarũ? quomodò inter Sanctos Angelos Dei, qui ſunt ſemper clemẽtiam eius magnificantes, & inter illos apoſtatas, quos in æternum, tecum viſurus eris torqueri, niſi temet eripueris ab eis? Quomodò, inquam, nos vobiſcum eſſe potueramus Dei ſerui; cum ſeruis Antichriſti?* Sed, & poſt hæc vbi ſup. *pag. 202. Cum ſitis iniqui, quippe negatores vnici filij Dei, cum odiri vos oporteat à nobis, propterea, quod viam veritatis relinquentes, comprehenderitis omnium errorum: propterea quod relinquentes lumen, ire delegeritis in exteriores tenebras: quomodò tibi capiti nefando, tibi Dei domus deſtructori, omniũ iniquitatẽ operantium fomiti, potueramus eſſe cariſſimi? quomodo familiares amici, vt ſunt Valens, Vrſaceus, Epictetus, Saturninus, & cæteri, è quo numero tamen, & ſi viderint, in quam inciderint foueam, certi tamen tecum diligerent interire; dummodo, regni tui inanem pulcritudinem, vnà perfruantur tecũ: Nos quomodò tecum eſſe potueramus, qui iſta, quæ illi tecũ frui elegerunt, habemus exoſa, homines, qui ad illa conſequenda tendãt, quæ ſunt in perpetuũ manſura? qua de re nobis, ac vobis non conuenit? nempè, quia noluerimus ſuſcipere hæreſim tuam, nempè quia Chriſtiani noluerimus effici Ariani. Quis eſt autem, niſi qui ſicut vos, eſtis Ariani, impos mentis, qui derelinquat domũ Dei, & eam dat Diaboli monumentum? Idcireò autem apud te odio laboramus; quia fuerimus metuentes, atque ſumus.*

3 Rurſus ad eundem Conſtantium hæc quoque adijcit. *lib. de non parendo in Deũ delinquent. pag. 248. Quid aliud nos hodie facimus*

Dei ſerui, eius diuinæ magnitudinis Sacerdotes, niſi, quæ fecerunt illi, quorũ cupimus inueniri imitatores? Puto etenim dignum eſſe, nõ derelinquere populos nobis commiſſos, in tanta hac à te illata perſecutione, ſed eos hortari. Quod enim potens ſit, cuius ſumus, nos eripere de inimicorum ſuorum manibus, non eſſe te metuendum hoſtem Dei Domus. Aduertendum, quod ſis nihil, quia videlicet noſter Deus, ac Dominus omnia potens, ad nihilum redacturus ſit omnia contra eius domum inſtituta impia tua conamina. Quæ hic tibi iniuria fit à nobis? Quæ ingeritur Imperatori Romano cõtumelia ab Antiſtitibus Dei viui, ſi, vt aut vitam æternam habeas, rogaris, aut dicatur tibi, præterea, quod contra Dei ſuſceperis arma, domum, niſi te correxeris, ingenti exitioſis interiturus. Quæ etenim de re, tibi cunctorum Dei domus inimicorum proferimus interitũ, niſi vt, aut metu Dei territus, temet mutes, aut cum temet in æternum eſſe feceris punitum, nos ſecuri, ex omni triumphemus parte, quia, & tuus ſanguis, à nobis non poſſit à Deo requiri, & quia interitum aduerſariorũ Eccleſiæ eius, viderimus? Perſeuera demũ in hac tua iniuſtitia, & inuenies, quæ te pro tantis conſequitur meritis. Superbia inflatus eſt, inquis, Lucifer, quia vera tibi dicat. Quid me videbas facere tempore iſto, quo tu, Antichriſti præcurſor, ad nos interficiendos, arma cõtra Dei leuaſti domum? tempore, quo extitiſti vnici Filij Dei negator? Tacerem, ne, & te lupum venientem ad Dei vaſtandum gregem ſinerem? An dignum fuiſſe cenſes, obuiam paſtores tibi iremus ſiccis parato faucibus, ad nobiſmet nobiſcum commiſſos tranſuorandos?

4 Verum hæc ſatis in Conſtantium Imperatorem dicta ſunt: reliqua id genus prolixius perorata, quæ non modo Arianorum prauitatem, ac perfidiam; ſed etiam Luciferi Epiſcopi Calaritani Apoſtolicum, Orthodoxę fidei zelum, & pręclaros Sanctitatis titulos latè demõſtrant, ab eodem facillime peti poterunt.

Luciferi, & aliorum Sanctorum, poſt mortem Conſtantij, exilia relaxata, & legatio Luciferi in Oriente, à quo, Paulinus, Anthiochenæ præficitur Eccleſiæ. Cap. XIII.

1 Conſtantium *A.C. 361.* è vita excedentem, in Imperio ſecutus eſt Iulianus Apoſtata, qui magnam inde, ſibi laudem comparauit, apud optimos quoſque, quod exulem diu pacem, Catholicæ Eccleſiæ reſtituit, ab acerbiſſima illa, tot annis, per Arianos perſecutione fugatam. Nam, quicũque fuerant à Conſtantio, Epiſcopi exilio condemnati, eoſdem, abolitis, per Iulianum damnationis illorum tabulis, ad ſuas Eccleſias, poſtliminio redire permiſit. Hæc enim de his S. Hieronymus teſtatur, cum ait,

ad-

aduerſ. Lucifer. *to. 2. pag. 98. edit. Rom. Periclitabatur nauicula Apoſtolorum, vrgebant venti, fluctibus latera tundebantur, nihil iam ſupererat ſpei; Dominus excitabatur, imperat tempeſtati; beſtia moritur, tranquillitas redit. Manifeſtius dicam: Epiſcopi, qui de proprijs ſedibus, fuerant exterminati, per indulgentiam noui Principis, ad Eccleſias redeunt. Tunc triumphatorem ſuum Athanaſiũ Ægyptus excepit:* & de Lucifero Calaritano, & Euſebio Vercellenſi, alibi idem Hieronymus aiebat, in Chron. *Euſebius, & Lucifer de exilio regrediuntur.* Eadem de Epiſcoporum reſtitutione habent Socrates, *lib. 3. cap. 4.* Theodoretus *lib. 3 cap. 4.* Sozomenus *lib. 5. cap. 2.* Nicephorus *lib. 10. cap. 14.* & alij. Verum, quod ab eodem Iuliano, nulla habita ratione exulum Epiſcoporum, reſtitutos eſſe apparet, tum Catholicos, tum Hæreticos etiam, certo veritatis argumento, præſtabitur: id quidem illum, haud Catholicæ fidei amore feciſſe, ſed, in odiũ Conſtantij, & regiorum, quorum auctoritate, Catholici vexati fuerant, miniſtrorum.

2 His hoc pacto ſe habentibus, Liberius Papa rebus Eccleſiæ benè cõſulturus, illico audita morte Conſtantij, & poſt relaxata exilia à Iuliano, primum omnium ijs, qui in Italia lapſi erant, Epiſcopis errores pœnitentibus, ſubueniẽdum putauit, vt ex Apoſtolicis eiuſdem litteris, quæ extant *apud Hilar. fragm.* aperte monſtratur, etiam in Orientem reſpiciens (bene, vſus occaſione illorum, qui erant illic fidei cauſa, exules, Occidentalium Epiſcoporum, ſubdit Card. Baronius *Annal. to. 4. ad A.C. 362. pag. 75.*) magni nominis Epiſcopos, Euſebium Vercellenſem, & Luciferum Calaritanum, Legatos Apoſtolicæ Sedis creat, quorum vni, nempe Lucifero, Eccleſiæ Antiochenæ ab Arianis diu poſſeſſæ, curam delegat; alteri, videlicet Euſebio; vt vnà cum Athanaſio haberi Synodũ Alexandriæ ſtudeat. Lucifer itaque Calaritanus Epiſcopus, ac Sedis Apoſtolicæ Legatus, ſimul ac exilio ſolutus eſt, ſuppetias laturus Catholicis Antiochiæ cõmorãtibus, iam ab exilij, Euſtachij tẽpore, ab Arianis longa perſecutione cõcuſſis, illuc feſtinus acceſſit; miſſis interim Alexandriam, ad futuram Synodum, duobus ſuis Diaconis, Herennio, & Agapeto. Quid porro ipſe, Antiochiæ egerit, Socrates docet, rem ab exordio auſpicatus, hiſce verbis, *hiſt. lib. 3. cap. 4.*

3 *Lucifer Caralorum, vrbis Sardiniæ, fuit Epiſcopus: Euſebius autem Vercellarũ, quæ eſt Ciuitas, vt ante dixi, Liguriæ in Italia. Ambo igitur ex ſuperioribus Thebis ab exilio reuerſi, cæpere cõſilium, qua ratione Eccleſiæ canonem violatum, non neglectum*

ctum cernerent. Itaque viſum eſt, vt alter eorum, Luciferum dico, Antiochiam Syriæ contenderet; alter nimirum Euſebius, peteret Alexandriã, vti, Cõcilio, ſubſidio Athanaſij conuocato, Eccleſiæ dogmata conſtabiliri poſſent. Lucifer vero eo mittit Diaconum, per quem ſignificat, ſe rebus, quas cõcilium decerneret, aſſenſurum, ipſe Antiochiam profectus ſtatum illius Eccleſiæ vehementer perturbatum offendit. Nam multitudo inuicem diſſidebat. Quandoquidem, non hæreſis ſolum ab Euzoio excogitata, Eccleſiam diremerat: verum etiam, ſicut ſupra memoraui, ſectatores Meletij, qui ſtudio ſingulari, erga Doctorem ſuum affecti erãt, ipſi cum ſuis diſſentiebant. Lucifer igitur, Paulino Epiſcopo ibi conſtituto, inde deceſſit. Hæc Socrates.

4 Sozomenus etiam, totidem ferè verbis, eidem aſſentitur, dum ait: *hiſt. lib. 5 1. cap. 1 1. Euſebius autem, quo res Eccleſiæ communi cõſenſu corrigerentur, conceſſit Alexandriã: vt Concilium, vnà cum Athanaſio ad decreta Concilij Nicæni ſtabilienda cogeret. Lucifer verò, Diacono, vnà cum Euſebio, qui pro ſe Concilio intereſſet, Antiochiam: quoniam Eccleſia illa, iam tumultibus perturbata erat (nã, & Ariani, quorum antiſtes fuit Euzoius, inter ſe diuiſi ſunt: & fautores quoque Meletij, vt ante diſſeruimus, à ſua opinionis, & doctrinæ hominibus diſſenſerunt) recta proficiſcitur: ibique cum Meletius nondum reuertiſſet ab exilio, Paulinum deſignauit Epiſcopum:* Ita Sozomenus.

5 Quo loci animaduerſione dignum eſt, quod eiuſmodi tunc erat ſtatus Eccleſiæ Antiochenę, vt iã tres eſſent Epiſcopi, in vna Ciuitate: nempe Euzoius, qui Arianis præerat; Meletius, qui Orthodoxis, quo, cum haud omnes communicarent Catholici; quod aliquando ab Arianis electus, Arianis cõſenſiſſet, licet poſteà ab eiſdem receſſiiſſet; Paulinus verò tertius habetur, à Lucifero ſic inſtitutus, quod reuerà eſſet omninò Catholicus, & Sanctus. At de Paulini ordinatione his, quæ dicta ſunt à Socrate, & Sozomeno, ſuffragatur Ruffinus: qui rem quoque in hũc modum enarrat: *hſt. lib. 1. cap. 27.*

6 *Lucifer autem, cũ exoraretur ab Euſebio (quia vterq; in partibus vicinis Ægypti fuerat relegatus) vt ad videndum Athanaſium, Alexandriam pergeret: communique tractatu cum his, qui ſuperfuerant Sacerdotibus, de ſtatu Eccleſiæ decernerẽt, præſentiam ſui abnegans; Legatum pro ſe Diaconum ſuum mittit: atquè ipſe intento animo Antiochiam pergit: ibique, diſſidẽtibus adhuc partibus, ſed in vnũ tamen reuocari poſſe ſperantibus, ſi ſibi talis eligeretur Epiſcopus, erga quem, non vna plebs, ſed vtraq; gauderet, præproperus Catholicũ quidem, & Sãctum virũ, ac per omnia dignum Sacerdotio, Paulinũ Epiſcopum collocauit: ſed tamen, in quem*

acquieſcere plebs vtraque non poſſet. Hæc Ruffinus; qui cum affirmet, Luciferũ Calaritanum non duos, quos recenſuimus, legatos, ſed vnum, miſiſſe ad conſilium Alexãdrinum, ex ipſis eiuſdem concilij Synodalibus litteris, quibus, ſupra memorati, Herennius, & Agapetus reperiuntur eſſe ſubſcripti, erraſſe conuincitur. Ita, etiam, & de Socrate, ac Sozomeno dicendũ. Theodoretus autem his omnibus, quæ affirmantur à Socrate, Sozomeno, & Ruffino, benè quidẽ conſentiens eſt: *hiſt. lib. 3. cap. 5.* & ab eiſdem diſcedit, dum malè, & inconſideratè, factam huiuſmodi electionem de Paulino, à Lucifero fuiſſe, cõtendit. Non obſtat, inquam, Luciferi Sanctitati, quod præter omnium opinionem, vnus tantum aſſerit Theodoretus.

7 Is enim licet verax in reliquis, hiſtoricus comprobetur, in his tamẽ, quibus priuato fauit, affectu, indigere cenſura, clarum ſit. Nam quod poſt mortem Meletij, etiam ipſum conflatum ſchiſma perſeuerauerit in poſteris, & Flauianus contra præſtitũ iuſiurandum, fuerit ſuffectus in locũ Meletij, ipſeq; Theodoritus, vti Meletij, ſic, & eiuſdẽ Flauiani partes ſectatus ſit: hoc modo inuerſa alea, res geſtas, aliter quam ſe haberent, in gratiam, ac excuſatiõnẽ Meletij, & Flauiani narrauit: & contra aduerſarium eius Paulinum, eiuſque promotorem Luciferum malè congeſſit. Verum in re non adeò neceſſaria, ne ſim longior, ad Paulini Antiocheni Epiſcopi tùm electionem, tùm Sanctitatem comprobandã præſto fiunt: non modo atteſtationes Patrum Concilij Alexandrini; ad quod idem ipſe duos legatos miſit, Maximum, & Calimerũ, qui ſubſcripti habentur Synodalibus eiuſdem concilij litteris, quas recitat S. Athanaſius, vt mox dicemus, verum etiam Liberij, & qui ei ſucceſſit, Damaſi, Romanorũ Pontificum, Apoſtolica ſcripta. Sed, & Hieronymus quoque Doctor Sãctiſſimus, Theodoritum certi erroris arguit, dum ait: in Chron. *Lucifer accitis duobus alijs confeſſoribus, Paulinum Euſtachij Epiſcopi Præsbyterum, qui ſe nunquã hæreticorum communione polluerat, in parte Catholica, Antiochiæ Epiſcopum facit*. At de his modo hactenus. Gręcis adhuc ſcriptoribus cõnumerandus venerat Nicephorus Callixt. *hiſt. lib. 10. cap. 14.* verum quia, quæ ipſe de Lucifero Calaritano in ſuam tranſtulit hiſtoriam, tàm ab eiſdem, quàm etiam à Ruffino, à quorum ætate nongentis ferme annis diſtauit; hęc deſumpſiſſe viſum eſt: illum hoc loco, ne in lõgũ protraheretur oratio, duximus ommittẽdũ.

8 Sed ex latinis etiàm, qui antiquitate, & auctoritate præſtant, Aurelius Caſſiodorus ſupererat: at cum

at cum idem ipſe à tribus iam dictis Græcis ſcriptoribus, Theodoreto nempe, Sozomeno, ac Socrate, ſuam hiſtoriam, quã, ideo Tripartitã ritè nuncupauit, conſcripſiſſe *Præfat.hiſt.Trip.* fateatur idcircò nos, quod ille aſſerebat de Lucifero Calaritano, hic repetẽdum, ſuperuacaneum fore putauimus.

Alexandrina Synodus ſcribit ad Luciferum, & ad Anthiochenos, quæ in ea fuere decreta. Cap.XIIII.

1 ALexãdrina igitur Synodus SS. Confeſſorum conſilio congregato, pauci numero, ſed fidei integritate (inquit Ruffin. *lib. 1. c. 28.*) & meritis multi, quo pacto poſt hæreticorũ procellas, & perfidiæ turbines, tranquillitas reuocaretur Eccleſię, omni cura, & deliberatione diſcutiunt, ſcribuntque nomine Synodi ad Antiochenos, tum præcipuè ad Luciferum Epiſcopũ Calaritanum: qui ibidem Apoſtolicæ Sedis Legatus, agebat: ad quos Euſebium, atque Aſterium Epiſcopos, legatos mittunt. Vnde factũ eſt, vt ipſemet cõſilij litteræ; Euſebij quoque, & Aſterij nominibus (quia eidẽ Synodo interfuerint) & ederentur, & ſubſcriberentur: ſed, placuit etiam, ob certiorem legatorũ fidem, vt eædem litteræ eiſdem Epiſcopis Euſebio, & Aſterio, vna cũ alijs datæ, ac inſcriptæ legerentur. Illas autem hoc loco à me referẽtur; vt ſemel, ac iterũ inuiſamus virum Catholicum, Luciferum Epiſcopum Calaritanum, in Catholicæ fidei ſtudijs ſe exercẽtem: deque Catholico nomine, ac Catholica Eccleſia benemerẽtem: ex eiſdem quoque litteris Synodal. Alexandr. Conc. apud Athan. ad Antiochenos, alia habebimus, quæ ad declarandam rei noſtræ veritatem, maxime pertinebunt, vt mox videbimus. Sunt autem huiuſmodi.

2 *Cariſſimis, & optatiſſimis Sacrorum commiſtris, Euſebio, Lucifero, Aſterio, Cymatio, & Anatolio, Athanaſius; cæterique Epiſcopi, qui Alexãdriæ, ex Italia, Arabia, Ægypto, & Libia hic adſunt: Euſebius, Aſterius, Gaius, Agathus, Ammonius, Agathodæmon, Dracontius, Adelphius, Hermeõ, Marcius, Andreas, Paphnutius, Marcus, Zoilus, Georgius, Lucius, Macarius: reliqui deinceps, in Chriſto ſalutem plurimam.*

3 *Perſuaſum habemus, vos, cum ſitis miniſtri Dei, ac Domini diſpenſatores, idoneos, aptoſque eſſe ad Eccleſiæ negocia temperanda. Cæterum, quia ad nos allatum eſt plurimos ſuperiori tempore, per contentionem diſgregatos à vobis, pacem iam optare; plurimos item à vecordi Arianorum ſecta, deficientes vobiſcum communionẽ affectare: neceſſariũ viſum eſt, ea, quæ à nobis, noſtriſq; dilectis ſcripta eſſẽt, Euſebio, & Aſterio, veſtræ bonitati inſinuare, qui, & ipſi eſtis dilecti, &*

verè nobis deſideratiſſimi Sacrorum comminiſtri: nimirum lætos quidem nos eſſe de hac fama; ſed tã magnoperè, vt eos, qui adhuc in ſchiſmate hærent ſegregati à vobis, quiq; cũ Arianis cœtus faciunt, reſilire curetis ab iſtiuſmodi inſania, vt omnes omnibus in locis prædicẽt vnũ Dominum, vnam fidem. Quid enim eſt tã pulcrũ, prout Pſalmographus. Pſal. 132. inquit, aut quid ita delectabile, quam habitare fratres in vnum. Nam ita quoque fieri arbitror, vt Deus nobiſcũ habitet, cuius hæc verba ſunt Ezech. 43. Habitabo in eis, & verſabor inter eos: & illic habitabo, quoniã elegi eam. Ita quoq; quodammodo fit, vbi vna fides, & religio prædicatur.

4 Vellemus equidem nos Ægyptij vna cũ dilectis fratribus noſtris Euſebio, & Aſterio, multis de cauſis iſtùc venire, & in primis, eius rei gratia, vt veſtros affectus complecteremur, frueremurque in communione iſtiuſmodi pace, & concordia. Verũ quia, vt in alia epiſtola indicauimus, & ex comminiſtris noſtris intelligere poteſtis, detinemur magnopere Eccleſiaſticis neceſſitatibus; idque non ſine dolore noſtro: ideò voluimus comminiſtros noſtros in rebus Sacris, Aſteriũ, & Euſebium, in vicem noſtri iſtuc pergere, ac vos inuiſere. Gratias igitur ago eorum pietati; quod cum ipſis liceret properare ad ſuas dioceſes; iſtã tamen perfectionem ad vos omnibus rebus ſuis ante poſuerũt, idq; in vſum vrgentis Eccleſiaſtici negotij. Cum igitur iſtud inter nos decretum eſſet, memetipſum non parum conſolatus ſum, quaſi illis iſtic præſentibus, ego quoque vna iſtic præſens intereſſem.

5 Omnes igitur, qui vobiſcum pacificè agere volunt, in primis autem illos, qui in veteris Eccleſiæ cõmunione fuerunt; deinde qui ab Arianis redierũt, allicite ad vos, eoſque vt patres aſſumite, & vt magiſtros, & tutores recipite, coaptãtes vos interim dilecto noſtro Paulino, eiuſque ſocijs: nihilque amplius ab illis exigatis, quã vt execrentur Arianorum hæreſim, confiteanturque Sanctorum Patrum in Nicæna, fidem. Execrentur item eos, qui dicunt, Spiritum ſanctum eſſe creaturam, & diuiſum, ex ſubſtãtia Chriſti. Id enim verè eſt reſilire à ſcelerata factione Arianorum, ſi non diuidas Sãctam Trinitatem, nec dicas, aliquem eius eſſe creatum. Nam qui ſimulanter ſe iactitant de confeſſione Nicænæ fidei, atque interim audent blaſhpemias dicere contra Spiritum ſanctum: nihil aliud præſtant, quam quòd Arianam hæreſim verbis inficientes, animo, ſenſuque retineant. Anathemate quoq; inuratur Sabellij, & Pauli Samoſateni impietas: Valentini item, & Baſilidis inſania & Manichæorum ſtoliditas. Quod ſi fit, omnis apud omnes ſuſpicio delebitur, & ſola Catholicæ Eccleſiæ fides pura apparebit.

6 Quod autem hanc fidem tenemus nos, & qui perpetuo nobiſcum cõmunionem vſurparunt; nec vos, vel alium quemquã latere arbitramur. Cæterum, quia cum volentibus volupe

lupe eſt coniungi; & quidem libenter cum omnibus: ita vero in primis ijs, qui in veteri Eccleſia conuentus agebant; & quia potiſſimum Dominum glorificamus, cum de omnibus, tum præcipuè de hoc eximio propoſito; viſum eſt nobis, vos cohortari, vt ſub iſtis conditionibus ineatur concordia; ita vt nihil vlterius, quam dictum eſt, vel illi, qui ex veteri Eccleſia sũt à vobis flagitẽt; vel illi, qui cũ Paulino ſunt, aliud præter quam, quod inter Nicæni Conſilij decreta reperitur, adijciant, & tabellas, quas nonnulli iactant, quaſi ex Sardicenſi Synodo de fide conſcriptas, ne legi quidem ſemel, aut proferri ſinatis. Nihil enim tale conſiliũ definiuit. Quamuis enim certi homines nõnulla, quaſi quæ deeſſent, Nicæno Conſilio adſcribere vellent, idque acriter contenderent: Sancta tamen Synodus, quæ Sardiniæ conuenit, indigne id tulit, decretoq́; ſanciuit, ne quid vlterius de fide ſcriberetur, & ſeſe contentos eſſe Nicænæ fide, declarauerunt: vt cui nihil deeſſet, & in qua, integra, & ſolida fides contineretur: neque edendam eſſe aliã profeſſionẽ fidei; ne illa, quæ Nicææ ſcripta eſt, ſuos numeros non habere videretur; neue illis, quibus libido eſt ſemper noua ſtatuere, occaſio huiuſmodi ſuppeditaretur, & iterum, atque iterum de fide definiant. Quapropter ſiquis hæc, aut aliud quidpiã cauillabitur, compeſcite illum, & ad ſtudium pacis inducite; nihil enim eſt, quod in his agnoſcere poſſumus, niſi ſolam contentionem. Illis enim, qui nõnullos incuſabant, vt trium hypoſtaſeon affirmatores, cũ huiuſmodi voces in ſcriptura non reperirentur; ac proinde ſuſpecti videri poſſent; auctores fuimus, ne amplius in Nicænã confeſſionem inquirerent. Sed tamen de iſtis ob peruicaciam rixandi quæſtio eſt habita: interrogatique ſunt, num pro Arianorum ſententia alienas, peregrinaſque, ac diuerſæ à ſe inuicem ſubſtantiæ perſonas eſſe velint: & vnam quamque hypoſtaſim per ſe, ac ſeorſim diuiſam eſſe pro ratione cæterarum creaturarũ, eorumq́; qui ex hominibus naſcuntur, exiſtiment? An ſic intelligant diuerſas res, quale eſt aurum, argentum, æs? An, vt alij hæretici, ſub iſtis vocibus tria principia, & tres maximos Deos cõſtituãt? Cæterum illi affirmabant, ſe ita nec dixiſſe, nec ſenſiſſe. Percontantibus autem nobis, qua ratione iſta dicerẽt, aut cur omnino iſtiuſmodi vocabulis vterentur? Reſponſum dederunt, ſeſe in Trinitatem credere, non quæ nomine tenus, Trinitas; ſed quæ verè Trinitas eſſet, & ſubſiſteret: & Patrem, vt qui vere eſſet, & ſubſiſteret: & Filium, vt exiſtentem, & ſubſiſtentem: & Spiritum ſanctum, vt ſubſiſtentem, & exiſtentem, agnoſcere. Non tamen ſe dixiſſe tres Deos, aut tria principia: imò, nec toleraturos quidem, ſi quis tale quidpiam, aut dicat, aut ſentiat; ſed ſe ſcire eſſe Sanctam Trinitatem, vt tamẽ vna ſit Deitas, & vnum principium: & Filium ſe agnoſcere eſſe coeſſentialem ſuo patri, vt dixe-

Digitized by Google

runt Patres : & Spiritum ſanctum nõ creaturam, neque alienum ſed proprium, & indiſgregatum ab eſſentia Patris, & Filij.

7 *Approbata igitur iſtiuſmodi, & interpretatione, & excuſatione, vicißim quoque, & eos examinauimus; qui ab iſtis in culpam deuocabantur, quaſi dicerent eſſe vnam hypoſtaſim, ſciſcitantes ab illis; num pro Sabelliano dogmate, ea mente loquerentur, vt ſublatos vellēt in Trinitate Filium, & Spiritum ſanctum: quaſi Filius eſſentia careat, aut Spiritus ſanctus non ſubſiſteret? Qui, & ipſi quoque affirmarunt, neque ita ſe dicere, neq́ ſe ita ſenſiſſe vnquam, ſed* ὑπόστασιν *eos intelligere, idē eſſe cū* οὐσία: *vnā autem ideò ſeſe hypoſtaſim intelligere, partim quia Filius ex eſſentia Patris ſit, partim, quia in tribus ſit idē titas naturæ: vnam enim ſeſe deitatem, & vnam naturam credere; neque aliam Patris, aliam Filij, aliā Spiritus ſancti, eſſe naturam. Quinimo, & illi, qui eo crimine poſtulati erant, quod tres hypoſtaſes inducerent, cum iſtis in eandem ſententiā conuenerunt: viciſſimque illi, qui vnam hypoſtaſim aſſeuerarent, iſtorum interpretationi aequieuerunt: & ambæ factiones pariter Arium execratæ ſunt, vt Chriſti hoſtem: Sabelliumque, & Paulum Samoſatenſem, vt impios; Valentinum item, & Baſilidem, vt alienos à veritate; Manichæum quoque, vt malorum machinatorem. Omnes denique, Dei gratia, poſt huiuſmodi verborum interpretationem, optimam, & exactiſſimam quæ Nicea Patres inſtituiſſent, fidei eſſe approbarunt, eiuſdemque fidei verba ſufficere, ac ante omnia in vſum eſſe deducenda conſtituerunt.*

8 *Quinimo de negocio, diſpenſationeque carnis noſtri Saluatoris: cum ſuper ea quoque re, nonnulli cum alijs contentionem mouerent: & hos, & illos examinationi ſubiecimus, & quod iſti profitebantur, hoc, & illi quoque ſuffragio, aſſenſuque proſecuti ſunt: nempe non ea ratione, qua ad Prophetas factum eſt verbum Domini, factum eſſe verbum, & adueniſſe in Chriſtum ſub finem ſeculorum, ſed ipſum verbum carnem eſſe factum,* ad Philip. *cum eſſet in forma Dei, formam ſerui aſſumpſiſſe: & ex Maria (quantum ad carnem attinet) hominem eſſe genitum hominum gratia: eoque modo ſolidè, & integrè humanum genus liberatum à peccatis, in ipſo, & viuificatum amore, introduci in Regnū Cœlorum. Et hæc quoque itidem confitebantur, quod non corpus inanimatum, aut agitationis, aut mentis expers, Saluator habuerit. Nec enim poſſibile erat, vt Domino propter nos homine facto, corpus eius ſine mente exiſteret. Non enim corpori dumtaxat, ſed, & animæ quoque noſtræ, per ipſum verbum ſalus eſt conciliata. Idemque cum verè eſſet Filius Dei, Filius hominis factus eſt: & cum eſſet vnigenitus Dei Filius, factus eſt,* Rom. 8. *Primogenitus in mul-*

multis fratribus. Qua propter non alius erat ante Abraham, alius poſt Abraham: neque alius, dum Lazarum excitaret, Ioan. 11. neque alius cum interrogaret de eo, vbi ſitus eſſet: ſed idem ille ipſe erat: corporaliter quidem vt homo expuens. diuinitus vero vt Dei Filius oculos aperiens eius, Ioan. 9. qui à Natiuitate cæcus fuerat: & carne quidem patiens, vt Petrus dixit 1. Pet. 4. diuinitus tamen monumenta aperiens, & mortuos excitans. Ex quibus omnia, quæ in Euangelio ſunt, intelligentes, affirmauerunt, ſe idem ſentire de Incarnatione, & humana natura, à Dei verbo aſſumpta.

9 *Cum igitur iſtiuſmodi illorũ fuerit confeſſio; adhortamur vos, ne eos, qui ita confitentur, talemque interpretationem ſuæ cõfeſſioni accõmodant, temerè damnare, aut reijcere velitis; ſed potius admiſſa illorum excuſatione, recipiendos putetis. Eos, econtra, qui talem confeſſionem non edunt, neque tali interpretatione, in iſtis verbis, vtuntur, arcere vos vellemus, & aduerſari, vt ſuſpectæ mentis homines. Cæterum, cum iſtos tolerandos non cenſebitis, conſuletis illis, qui rectè interpretantur, & rectè ſentiunt: nec vlterior vlla inter vos adhibeatur diſquiſitio, neuè verborum pugnis ſtudeatis; ad nullam prorſus vtilitatem, ſed ſenſus, cogitationeſque pietatis exhibete. Nam qui ita affecti non ſunt, ſed tantummodo ſuper iſtiuſmodi oculis, contentioſè rixantur: & aliud quidpiam, præter quam quod Niceæ ſcriptum eſt, requirunt; hi profectò nihil aliud agunt, quam, quod proximis ſuis turbidam ſubuerſionem propinant, vt inimici, & diſcordiarum, ſchiſmatumque æmulatores. Sed vos, ò boni, & fideles ſerui, & diſpenſatores Domini, eos, qui ſcandala, & peregrina inferunt, compeſcite, & arcete, & præ omnibus anteponite iſtiuſmodi pacẽ, quæ ſanè fidei eſt. Forſitan Dominus miſertus noſtri, cooptabit quæ ſunt hiulca, & diuiſa, atque vnum ouile reformabit: quo vnum habeamus ducem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.*

10 *Hæc quidem nos, tùm, quia nefas eſt, quidquam vltra Nicænum Concilium requirere, aut contentioſas ſententias recipere, tùm vel ob pacem ſolum: & ne, qui rectè ſentiunt, pro reiectis habeantur, ad iſtum modum cenſuimus; & eorum confeſſionem, qualis fuerit: nos qui relicti ſumus Alexandriæ, paucis indicauimus, idq; in commune vnà cum reliquis comminiſtris Sacrorum, Aſterio, & Euſebio: nam reliqui ex noſtris quiſque ad ſuas Prouincias abierũt. Vos rurſus in commune vbi ſoletis conuentus agere, iſta iubebitis peruulgari, eoq; omnes euocare. Æquum eſt enim, vt in eo loco primũ epiſtola recitaretur, ibidemque omnes, qui pacem amant, inter ſe conciliẽtur: ac deindè vbi conſiliati fuerint, vbicumque populis videbitur, præſente quoque veſtra humanitate, Synaxis celebretur, & Dominus publicè ab omnibus*

glo-

glorificetur. Salutant vos fratres illi, qui mecum hic agunt. Benè valete, & noſtri memoriam in Domino facite. Hactenus epiſtola Synodalis ad Luciferũ, & Epiſcopos alios, Antiochiæ commorantes primũ, inde ad alias Oriẽtis Eccleſias perferenda: cui inhæret ſubſcriptio aliquot Epiſcoporum, atque inprimis ipſius Athanaſij his verbis.

11 *Ego Athanaſius cæterique Epiſcopi in hoc conuentu præſentes, epiſtolæ ſubſcripſimus: idemque ab alijs factum eſt, qui huc legati venerant: inter quos à Lucifero Sardiniæ Inſulæ Epiſcopo, Diaconi duo, Herennius, & Agapetus; à Paulino verò Maximus, & Calimerus, qui & ipſi Diaconi ſunt. Aderant, & aliquot Monachi Epiſcopi Apollinaris in hoc ipsũ miſſi. Epiſcoporum nomina, ad quos Epiſtola ſcripta eſt, ſunt hi: Euſebius Vercellarum Ciuitatis Galliæ, Lucifer Sardiniæ Inſulæ, Aſterius Petræ Arabiæ, Cymatius Palati Cæleſyriæ, Anatolius Euboiæ. Cæterum, qui Epiſtolã ſcripſerunt ſunt iſti: Papa Athanaſius, & qui cum illo Alexandriæ fuerunt: ipſe quoque Euſebius inter eos eſt, Aſterius item; reliqui, Gaius ex Parathonio proximo Libiæ, Pragonis, & partis alterius Elearchiæ Ægypti, Ammonius, Pacnemuneus, & ex reliqua Elearchia Ægypti Agothodemõ Schediæ. & Menelaiti Epiſcopus, Dracontius paruæ Hermopolis, Adelphius Nupheos, quæ eſt in Lychnorum, Hermiõ Taneos Marcus Zygrorum proximè ad Lybiam, Theodorus, Athrybeos, Andreas, Arſencote, Paphnutius Saos Marcus Pylorum, Zoilus Andromenæ Antiphon, &c.* Poſteà quoque eiſdem litteris Synodalibus, & ipſi ſubſcripſerunt abſentes, inter quos habetur Paulinus Epiſcopus Antiochenus.

12 Hactenus B. Luciferi Calaritani, vita, & geſta vſque ad cælebrationem Synodi Alexandrinę. Cætera in 2. parte diſcutientur.

PARS SECVNDA.

In qua poſt Synodum Alexandrinam, quid ſentiendum ſit de ſciſmate tributo Lucifero, & de Authoribus antiquis, qui illud finxerunt, ſtatuitur.

1 EX dictis conſtat, quanti faciendũ putarunt, magnus Athanaſius, Euſebius Vercellenſis, alijq́; Patres Sanctiſſimi, Luciferum Calaritanum ſecum pariter ab exilio reuerſum: dũ de ijs ipſis, quas in Alexandrino concilio petractarint, definierintq́; Eccleſię rebus, eundem, quẽ optime ſciebát Orthodoxo nomini addictiſſimũ ac Liberij Pape, ſediſque Apoſtolicæ, Antiochiæ, tũc vices obeuntem, quã primum redderent certiorem? nunc cętera tãti Confeſſoris vitæ geſta, in hac ſecunda parte, ſuo ordine proſequamur.

2 His ita peractis, Euſebius Vercellenſis poſt Concilium, Alexãdria ſoluens, Antiochiam ad Luciferum acceſſit: vbi dum eſſet, ingentis momenti cõtentiones, & ſimultates inter eoſdem exortas, ſcriptores Græci, & ex Latinis vnus tantũmodo Ruffinus, enarrant, itaut ab inuicẽ diſceſſerint; qua de cauſa Luciferũ Calaritanũ Epiſcopũ, ſchiſmatis, ac hæreſeos nota inurunt; quin etiã, & Luciferianos, ſicut ab ipſo nomen ſibi deſumpſiſſe cognoſcũtur; ita, & errorũ ſuorum originẽ, ex eodẽ hauſiſſe volunt. Sed iã de his omnibus, vt verius ratio, eo magis inſpici poſſit, eiuſmodi ſcriptores, proprio ore, loquẽtes audiamus.

Quid Socrates, Zozomenus, & Throdoritus Auctores Græci, quiduè Ruffinus ex latinis, de ſciſmate Luciferi Calaritani ſcripſerint, oſtenditur, quiduè Caſſiodorus, & Nicephorus. Cap. X V.

1 IN primis Socrates *lib. 3: cap. 7. ſic refert. Euſebius verò Vercellarum Epiſcopus, ſtatim poſt concilium,* Alexãdria *decedens,* Antiochiã *contendit: ac cum Paulinum à Lucifero Epiſcopum deſignatum, populumque in duas factiones partitum offenderet (nam Meletij fauctores ſeparatim conuentus fecere) vehementer propterea animo conturbatus fuit, quod electioni Paulini ab omnibus minimè eſſet aſſenſum. Nam intra ſuam ipſius cogitationem factum illud damnauit ille quidem, ſed præreuerencia aduerſus Luciferum rem tacitam habuit: & vt primum promiſſerat, ſe Epiſcoporum concilio conuocato, illis rebus rectè proſpecturum, indè receſſit. Poſtea verò quamquam admodũ laborabat, vt partes diſſentientientes ad concordiam adduceret; tamen illud nullo modo poterat efficere. Nam Meletius ab exilio reuerſus, vbi eos, qui cũ illo conſentiebant, conuentus ſeorſum agere reperiebat, ſe illis ipſe præfecit. Quin omnibus ferè Eccleſijs, quæ ibi erãt, Eũzoius* Arianæ *ſectæ patronus præfuit; Paulinus autem vnam ſolam obtinuit Eccleſiarum paruarum, quæ erant intra Vrbem: ex qua quidem ipſum, Euzoius propter reuertentiam, quã verſus illum habuit, non eiecerat. Meletius autem extra portas Ciuitatis conuentus celebrauit.*

2 *Id temporis ad hunc modum* Antiochia *diſcedit Euſebius, Lucifer verò, vbi acceperat ſuam electionem ab Euſebio improbari, contumeliæ duxit loco, iniquoque admodum animo paſſus eſt: Proindè recuſauit cum Euſebio communicare; ſtudioque contentionis adductus, cõcilij decreta reiecit. Iſta quidem triſtibus, & afflictis Eccleſiæ temporibus obuenientia, multos ad deficiẽdum ab Eccleſia impulere. Vndè noua ſecta, quæ Luciferiana dicebatur, nata eſt. Cæterum Lucifer ſuam iracundiam propterea ſaturare non poterat, quia ſui ipſius reſponſis, quibus per Diaconum miſſis pollicitus, ſe decretis cõcilij contentum fore, omninò tenebatur aſtrictus: quapropter fidei, & ſententiæ Eccleſiæ aßentiẽs, in Sardiniam ad propriam ſedem ſe recepit. Quorum autem animi non minus, quam illius erat exulcerati: hi adhuc etiam ab Eccleſia ſegregati manent.* Hæc Socrates.

3 Theodoritus autem de ijſdem quoq; rebus ita teſtatur *lib. 3. cap. 5. Lucifer igitur diu Antiochiæ commoratus, diſcordiam adauxit. Euſebius autem aduentans Antiochiam, ſimul ac morbum, mala iã adhibita curatione, vix, aut ne vix quidem poſſe ſanari intellexit, conſenſa naue, in Occidẽtem reuertitur. Lucifer quoque rediit Sardiniam; cæpitque nouam quandam doctrinã doctrinæ Eccleſiaſticæ adijcere. Vndè qui eam ſint*

ample-

amplexati, ex eius nomine, nomen traxerunt, ſuntque ad longinquum temporis ſpatium Luciferiani appellati. Hæc illæ.

4 Græcis hiſce duobus auctoribus, tertio loco addamus, & Sozomenum, qui de rebus à Lucifero Antiochiæ geſtis, ita pertractat. *lib. 5. cap. 12. Hoc dimiſſo Cōcilio, Euſebius profectus Antiochiā, populum diſſentione diſtractum reperit. Nam qui fouebant Meletio, in vnum cum Paulino cōuenire noluere, ſed ſeparatim agere conuentus. Et quamquam Euſebius grauiter, & iniquo animo patiebatur, quod Paulinus contra quem oporteret, abſque omnium conſenſu creatus fuerat Epiſcopus: nequaquam tamen, Luciferum apertè incuſauit, nè quid de eius fama detraheret: ſed ſe ab vtriuſque partis communione temperans, pollicitus eſt, ea ſe in cōcilio correcturū, quæ vtriſq; offenſioni eſſe viderentur. Ac dum populum ad cōcordiam adducere ſtudebat; Meletius ab exilio reuerſus; cum ſuæ opinionis fauctores ab alijs ſegregatos offendiſſet, ſeorſum cū his, extra Vrbem; Paulinus autem cum ſuis intra Vrbē conuentus egit. Nam hunc, vtpotè manſuetum, & ob piam vitæ inſtitutionem, ætatemque prouectam planè venerādam, Euzoius ſectæ Arianæ antiſtes, minime ex urbe reiecerat; ſed vnam ei tribuerat Eccleſiam.*

5 *Euſebius autem, cum, quod animo inſtituerat, ne vtiquam conſecutus ſit deceſſit Antiochia. Lucifer verò ſe ab eo propterea contumelia affectum ratus, quod Paulini ordinationem minimè approbauerat, grauiter ſuccenſuit; & cum eo ſe communicare recuſauit, & decreta Concilij Alexādrini, velut ex contentione nata, inſimulare aggreditur, quæ res vna cauſa, & origo fuit ſectæ eorum, qui ab eius nomine Luciferiani vocabantur. Nā, qui vnà cum illo, his de rebus, grauiter offendebantur, ſe ab Eccleſia ſepararunt. At ille ipſe, licet animo alienato, & cumprimis offenſo eſſet: tamen cum per Diaconum, quem vnà cum Euſebio miſerat, confeſſus fuiſſet ſe decretis Concilij Alexandrini editis ſtaturum, Eccleſiæ Catholicæ conſentiens, Sardiniā reuertitur*, Et Paulo poſt ſuperius, idem Sozomenus, de Hilarij opuſculis agens, aſſerebat, & iſta *lib. 3. c. 14. Hilarij autem libros de fide, etiam ab his, qui contrariam tuebantur fidei Catholicæ opinionem, admodum commendatos eſſe prædicant: in eodem numero fuit Lucifer, quem hæreſis cuiuſdam ſuo nomine nuncupatæ inuentorem fuiſſe fama eſt.* Ita Sozomenus. Verum à Græcis iſta decerpſiſſe ſit ſatis.

6 Ex latinis autem, qui ea etiam, quæ, & Græci citati ſcriptores de Lucifero Calaritano modo dixerunt, vnus tantum ſupereſt Princeps auctor Ruffinus, & is ſententiam ſuam hoc ſermone declarās: *lib. 1. cap. 30. Sed Euſebius cum rediiſſet Antiochiam, & inueniſſet ibi à Lucifero contra Pollicitanionem ordinatum Epiſcopum, pudore, ſimul, &*

indignatione compulſus abſceſſit, neutri parti cōmunionē ſuam relaxans: quia digrediens indè promiſerat, ſe acturum in concilio, vt is ordinaretur Epiſcopus, à quo pars neutra deſciſceret. Ille namq; populus, qui Meletium dudum de Eccleſia pulſum, quaſi pro fide recta fuerat ſecutus, non iunxerat ſe ad priores Catholicos, id eſt, qui cum Euſtathio Epiſcopo fuerāt (ex quibus etiam Paulinus erat) ſed ſuum principatum, ſuumque conuenticulum tenuit. Hos ergo cū in vnū vocare voluiſſet, nec tamē (præuentus à Lucifero) potuiſſet, abſceſſit. Tūc regreſſus Meletius de exilio, quia cū eo numeroſior populus erat, Eccleſias tenuit: & ex eo iam propriam Synodum cum cæteris Orientalibus Epiſcopis habuit, nec tamen Athanaſio iunctus eſt. Interim Lucifer iniuriam dolens, quod Epiſcopū à ſe ordinatum apud Antiochiam non recepiſſet Euſebius, nec ipſe recipere cògitat Alexandrini decreta Concilij, ſed conſtringebatur legati ſui vinculo, qui in cōcilio ipſius auctoritate ſubſcripſerat. Abijcere namquè eum non poterat, qui auctoritatem eius tenebat; ſi verò recepiſſet, omne ſuum fruſtrandum videbat inceptū. Diù ergò de hoc, multumque deliberans, cum ex vtraque parte concluderetur, elegit, vt legato ſuo recepto, erga cæteros ſententiam diſparem, ſed ſibi placitam cuſtodiret. Ita regreſſus ad Sardiniæ partes, ſiuè quia cita morte præuētus, tempus ſententiæ mutandæ non habuit. (Etenim temerè cœpta corrigi ſpacio ſolent) ſiuè hoc animo immobiliter ſederat, parū firmauerim. Ex ipſo interim Luciferianorum ſchiſma, quod licet per paucos adhuc voluitur exordium. Huc vſque Ruffinus.

7 In hunc eundem ordinem recenſendi venerant ſcriptores de Lucifero Calaritano itē tractantes, Aurelius Caſſiodorus in ſua tripart. lib. 6. c. 23. & Nicephorus Caliſti, lib. 10. cap. 17. quos tamen ea de cauſa, ſilentio præterire voluimus, quia tam Caſſiodorus, quam etiam Nicephorus ab ijs modò allatis Auctoribus ſuas hiſtorias conflaſſe cognoſcūtur: & ideò huius rei veritas ab vtroque, nullo modo, peti poteſt; ſicut etiam, neq; ab Aug & Ambr. quia, cum vnus Hipone, in Africa, alter Mediolani, in Italia, in Occidente ambo cōmorarint, & ſcripſerint, ea, quæ geſta ſunt in Oriente de Lucifero, neceſſariò, relatione, hauſerunt, ab ea, quam Ruffinus, ſeu alij hæretici, & Meletiani ſparſerant fama; de quorū calculo, ſicut, & aliorum recentiorum, qui contra B. Luciferum ſcripſerunt, quid ſentiendum ſit, inferius in quarta parte huius defenſionis examinabitur, reſpondendo ad obiecta Turritani; nūc de Socrate Sozomeno, Theodoreto, & Ruffino, & eorum ſententijs iudicium feramus.

(∴)

Luci-

Luciferum Smirnenſem, non Calaritanum fuiſſe authorem ſciſmatis Luciferianorum, probabilis opinio proponitur. Cap. XVI.

1 SED antequam ad eorum diſcuſſioné deueniamus; notãdum duximus, ab hac difficultate ſciſmatis B. Lucifero tributi, paucis, ſe expediturũ, qui negligens horum hiſtoricorum dicta; & auctoritatem, ſequutus fuerit probabilem opinioné, videlicet; B. Luciferum Calaritanum, non fuiſſe authorem ſciſmatis Luciferianorum, ſed Luciferum Smyrnenſem: ita tenuit S. Iſidorus Hiſpalenſis *lib. 8. ethimolog. cap. 5.* quẽ ſecuti sũt Gratian. vt habetur 24. 9. 3. in aliquibus excuſſionibus: Nauclerus: in ſuo chro. volumine 2. Eraſmus Roterodamus, *in not. D. Hieron. contra Luciferianos, Ioannes Montholonius Eduenſis to. 2. ſui promptuarij diuini iuris, & vtriuſque humani Põtificij, & Cæſarei excuſo Pariſijs anno 1520. fol. 28. pag. 2. in principio*; extat in Bibliotheca S. Auguſtini Romæ Honorius Auguſtodunẽſis Præſbyter, *lib. de hæreſibus*, qui habetur in Bibliotheca veterum Patrũ *to. 12.* & quamuis ab Andrea Scoto Soc. IESV, à quo omnia illa opera recenſita, & aucta fuerunt, in margine appoſitum ſit nomen *Calaris*, ſed nõ ad mentem huius authoris, qui ſolum dixit Epiſcopum Smyrnæ Luciferum, non verò Calaritanum. Amb. Staibanus Ordinis Eremitarum S. Aug. in ſuo libro *inſcripto, Tempio del Ordine Aguſtiniano, par. 1. cap 18. fol. 63.* & Bernardus Lutzemburgus *lib. 2. de hæreticis in litera L.* vbi de Luciferianis ait, tenuiſſe varios errores; verbi gratia; q; Deus in Luciferi deiectione peccauerit, quod laicus veniẽs ab Arianis deberet recipi, non Clericus: Et quod anima de carnis ſubſtantia ſit propagata; imò, & locum D. Auguſtini: *de Agone Chriſtiano cap. 30.* vbi meminit ſciſmatis Luciferianorum, hic author explicat de Lucifero Smyrnenſi authore, & ſimiliter locum Ambroſij *de obitu Satyri fratris*; nec refert, quod ibi Ambroſius meminerit exulationis Luciferi, propter fidẽ; cum hæc nota in Smyrnenſem etiam potuerit cadere: potuit enim eſſe vnus ex Epiſcopis exulatis, propter fidem: nam præter Euſebium Vercellenſem, Luciferum Calaritanum, & Athanaſium, fuiſſe alios exulatos à Conſtantio, aperté teſtatur Baron. *ad annum 361.* cum ait. *Nulla habita ratione exilium, cum, & plures etiam hæreticos, ſed qui Arianis haud in omnibus cõſentirent, Conſtantius proſcripſiſſet, ex æquo omnes iuſſit exilio relaxari.*

2 Nequé eſt, cur hæc opinio erroris notetur à Domino Cõſtantino Caietano Abb. Benedictino in diſquiſitione, & defenſione Sanctitatis B. Luciferi Calaritani

pag.

pag.46. ſecuto Reatin. *in ſchol. ad S. Hieron.to.3 f.362.* & Cornel. à Lapide, *in cap.2. Apocalyp.fol.52.* eo ductus fundamento, quod in loco citato S. Iſidori, notariorũ, & typographorũ vitio, loco Sardiniæ, *Syrmiæ*, vel *Smyrnæ* poſuerit; probat autem ſuam coniecturã authoritate Nicolai Aimerich. *in direct. Inquiſit. part.2. quæſt.6. nu.55.* qui, cum ipſum locũ Iſidori, quem citat. Gratianus, afferret, Luciferum Sardiniẹ Epiſcopum, non *Smyrnæ*, vel *Syrmiæ*, expreſsè legit. Item ex duobus. *M.SS. codicibus Vaticanis, ſignatis nu. 623. & 624.* alter *Syrmiæ*: alter verò *Syrmiæ*, nõ autem Smyrnæ ſcriptum habet: ſicut, & in opuſculis eiuſdem B. Luciferi Calaritani *lib. de non parcẽdo in Deum delinq. pag. 264. & 290.* pro Photino Syrmientiũ pſeudo Epiſcopo, *Smyrnientium* appoſuerunt.

3 Cõfirmat ſuam coniecturam rurſus, quia ea, quæ de Lucifero, & Luciferianis ſcripſit S. Iſidorus, ab Auguſt. pręſertim, & Hieronymo accepit, qui Luciferianos à Lucifero Calaritano exortos, & celebriter nominatos fuiſſe affirmarũt, *dialog. aduerſus Luciferianos, & lib.6. de hæreſibus, ad quod vult Deum*; quibus ſufragãtur ſupra relati ſcriptores Græci antiqui, cum alijs.

4 Similiter ait fuiſſe deceptum Nauclerũ *in ſuo Chron. vol.2.* qui cum ibidem aſſerat, eũdem eſſe Luciferum, qui cũ Euſebio Epiſcopo Vercellẽſi, exilio multatus. Sed manifeſtè aberrare oſtenditur; cũ ait, Luciferianos à Lucifero Smyrnę Epiſcopo nomẽ ſumpſiſſe; quia hoc ſolum de Lucifero Calaritano affirmari poteſt.

5 Tandem hoc confirmat; quia Luciferi Calaritani ætate, poſt Photinum, Germonius ex Epiſcopo Zyzicenſi, factus eſt Syrmienſis. At veró Eccleſiæ Smyrnienſi, quod eiuſdem nominis Lucifer, eo tempore, præfuerit, nullibi cõmemoratur; ſed qui Concilio Niceno ſubſcripſit, Eutychius dictus eſt; hactenus Caietanus.

6 Sed reuerà hæ coniecturæ nõ tollũt probabilitatem huius opinionis, quæ nititur authoritati S. Iſidori clariſſimi Eccleſię Patris, & Hiſpaniarũ Doctoris, & alijs multis relatis auctoribus: vt patebit diſcurrendo per ſingula; nam id quod ait de notariorum, & typographorum vitio, locum haberet, ſi aliqua firma ratione, vel authoritate niteretur, B. Iſidorũ in contraria fuiſſe opinione, vel ſi, ex ſeruato originali Diui Iſidori conſtaret contrarium: cum igitur, nihil ex his verificetur, huius authoris, circa hoc coniectura, eſt ſpernẽda, ſicut, & quod noſter aduerſarius autumat, ſcilicet, in antiquis Codicibus Iſidori contrarium reperiri, nam hoc ſomniat, ſed non probat, & idem præſtat; quando aſſerit in eodem

ſum-

ſummario, Luciferum Smyrnẽſem fuiſſe hæreticum Arianum ſine aliquo auctore, vel fundamento; nam licet multi auctores dixerint, hunc fuiſſe auctorem ſectæ Luciferianæ, Arrianæ hoſtis, tamẽ illum fuiſſe hæreticum Arianum, nemo dixit, & ita ea facilitate, qua aſſeritur, contemnitur, & reijcitur: ſimiliter, quod Caietanus affert de Nicolao Aimerich, ad ſummum probat, ipſum correxiſſe locũ Iſidori, iuxta ſententiam D. Auguſtini, quam ipſe profitebatur, an verò Diuus Iſidorus idem ſenſerit, planè reticuit.

7 Inſuper illud quod affert ex codicibus Vaticanis, & opuſculo S. Luciferi optimè ſuadet, potuiſſe committi æquiuocationem in illis nominibus *Syrmiæ*, vel *Syrmiæ* ſcriptorum incuria, propter ſimilitudinem, cum Smyrna. At vox, *Sardinia*, longè diuerſa eſt, & diſſimilis, notaque in Occidẽte; & ideò non eſt veriſimile in omnibus codicibus, amanuenſes erraſſe, vt ſemper pro *Sardinia* Smyrnam, ſeu *Syrmiam* ponerẽt.

8 Item illud, quod addit, Iſidorũ accepiſſe ab Auguſt. & Hieron. quę ſcripſit de Lucifero, & Luciferianis, probatione caret; potuit enim ex alijs codicibus, vel Eccleſiæ Calaritanæ, vel Smyrnẽſis monimentis, vel aliundè, id haurire; imó ſi ab Auguſtino hauſiſſet, qui præceſſit fermè ducentis annis, Iſidorum, *Luciferum Calaritanũ* dixiſſet: ſicut Auguſtinus *lib. 6. de hæreſibus, ad quod-vult Deũ*; non verò Sardiniæ, cuius nunquã meminit Auguſtinus, cum de Lucifero egit; ſicut B. Hieron. *in Chron. ad annum 71.* numquam autem illum Sardiniẽſem appellauit: & ita D. Iſidorus, ſi eos ſecutus fuiſſet, Luciferum Calaritanum non Smyrnẽſem dixiſſet, quod non præſtitit, quod ſit veriſimilius, quia D. Iſidorus eiſdem ferè prorſus verbis vſus eſt, quibus D. Auguſtin. de Agone Chriſtiano, & ſolũ in Lucifero Smyrnenſi, ab eo recedit, quod non feciſſet, niſi alterius in hoc fuiſſet ſententiæ, firmo aliquo fundamẽto aſtrictus. Illud etiam quod ſubiunxit de Nauclero, minus probat, cum nõ repugnet, etiam Luciferum Smyrnenſem, exulaſſe cum Euſebio Epiſcopo Vercellenſi, ideſt, eodem tempore, quo Euſebius, & alij plures Epiſcopi Catholici, exularũt, vt probatum eſt; nec refert, quod in Conc. Nicæno ſubſcripſerit Eutychius Epiſcopus Smyrnẽſis cui potuit ſuccedere Luccifer Smyrnenſis, de quo loquimur. Nam ab anno 325. celebrationis Conc. Nicæni, vſque ad annum 355. in quo incęperunt, exilia Epiſcoporum Catholicorũ, propter fidem Catholicã, & cauſam Athanaſij 30. anni interceſſerunt; in quibus Eutychius, nõ ſolum vnum,

ſed

ſed plures potuit habere ſucceſſores, & inter eos Luciferũ Smyrnenſem, quod ſi huius nominis antiſtes, eo tempore, nullibi cõmemoratur, hoc nihil refert, cũ ſufficiat commemoraſſe S. Iſidorum, quem ab alijs excerpſiſſe certiſſimum eſt; aliàs merũ figmentum ſui capitis fuiſſet, quod de tali, ac tanto viro, & Sancto Doctore minimè credẽdum eſt. Ex quibus eneruantur omnia dicta pro Conſtantino Caietano contra hanc opinionem.

9 Licet autẽ hæc opinio ſit probabilis, propter dicta; tamen, quia in contrariũ ſtat authoritas Diui Hieron. & Auguſtini, qui S. Iſidorum fermè 200. annis præceſſerunt, & in eadem tempora B. Luciferi inciderunt; quibus, ideò illius tẽpeſtatis geſta, veriſſimilius eſt, fuiſſe notiora, & illis ſuffragantur relati, veteris Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, ſcriptores, Socrates, Theodoretus, Sozomenus, Caſſiodorus, Nicephorus, & alij; ideò contrariam opinionem ducimus præferendam, ſcilicet, Luciferianos à Lucifero Calaritano, ob celebritatem nominis fuiſſe exortos, ſiuè nomen ſumpſiiſſe; quod an eius errori, & ſciſmati, an impoſtorum hereticorum calumniæ tribuendum ſit, oportet in ſequentibus ſub incudem reuocare.

(*)

De Socrate, & eius hioſtria iuditium.

Cap. XVII.

1 VT ergo ad eos, noſtra regrediatur oratio, quos paulò ante recenſuimus, auctores, de Lucifero Calaritano differentes; in primis de eorum fide, vel certi veritate, num conſtet, diligenti ſtudio perſcrutemur. Quod igitur ad Socratem ſpectat: fuit ille ſcolaſticus, Cõſtantinopolitanus, ſcripſitq; hiſtoriã à Magno Conſtantino ad Theodoſium, & Valentinianum Imp. hoc eſt *ab anno Chriſti 306. ad 439.* eamq́ue libris ſeptem complexus eſt: qui licet in multis verus probetur, fiduſq́ue rei geſtæ deſcriptor, multis etiam, hiſtoriam ſuam erroribus fœdaſſe; ac tũ in primis erga Eccleſiam Occidentalem ſatis infenſum ſe demõſtraſſe, omnibus, qui eiuſdem ſcripta percurrent, clariſſimum fiet. Ne tamen id, quod aduerſus illum aſſerimus, parum ſincerè, & circumſpectè dictum videatur, per multos, hoc loco, ex ipſius libris, decerptos, adnotaremus errores, niſi Card. Baronius, in ſuorum annalium *tomis 3. 4. 5.* compluribus locis, eoſdem redarguiſſet, ideoque nos conſultò eos referre præterimus.

2 Porrò Socratẽ ipſum Nouatianis hæreticis adſcribendũ eſſe, ipſomet aſtruente, *lib. 4. cap. 9. lib. 5. cap. 14. 20. & 21. lib. 7. cap. 17.* non eſt cur dubitemus: erga Origeni-

geniſtas,etiam procliuiorē fuiſſe, idem ipſe demonſtrat *lib. 6. cap. 7. & lib. 7. cap. 27. &c.* Siquidem ille Nouatianorū laudes nō modo deſcribit; ſed etiam ab eiſdem decreta commēta mordicus tuetur: tum præcipuè, dum, Theodoſio vnà cum Valētiniano Imperante, vt Patrū Catholicorum opera, coercerentur hæretici cuiuſcūque ſectæ, Conſtantinopoli *A.C. 383.* coacto concilio (addit idem Socrates) ob rem inibi præclaré geſtam, concilio Syſinnij Nouatiani, Theodoſium ipſum, eiſdē Nouatianis fauiſſe, paſſumquè eſſe; Eccleſiam Conſtantinopoli habere: conuentus agere: fruique priuilegijs, quæ Catholicis impertita fuiſſent. Hoc inquā redditur falſiſſimum, ſi leges à Theodoſio *l. 2. de Apoſt. l. 11. 12. & 20. de hæret. cod. Theod.* mox Sanctitatem, quibus iure optimo, pelli iuſſit hæreticos omnes, inſpiciamus.

3 Eiuſdē farinæ ſunt, quæ paulò poſt, idem Socrates, falſa quadam aſſumptione, autumabat, *lib. 5. c. 20.* licuiſſe nēpé cuilibet, abſque diſpendio Catholicę veritatis, celebrare, qua die, Paſcha vellet. Hęc ſané ille, vt ex eo, ipſe Nouatianus, ſuos Nouatianos excuſet Epiſcopos, vnius occaſione Sabbatij in tranſuectum acti. Atque, dum etiam ſubdit, quod ad ritus ſpectat Eccleſiaſticos, peculiares licere ſuos cuique vendicare, magnopere quidem errore labitur.

4 Sed, & illud perperam proſequitur Socrates, *lib. 6. cap. 12.* dum inter alios Sāctiſſimos viros, Methodium Epiſcopū, & martyrij gloria inſignem ſugillans ait, illū ante vituperaſſe Originem, poſteà verò commētario edito prædicaſſe; cum, auctore Euſebio Origenis patrono, contrarium prorſus acciderit; nempè, vt cum cum primum laudaſſet, mox cōtra ipſum, librū elaborarit. Eiuſmodi lucubrationes Methodij, meminit, *de ſcript. Eccleſ. in Methodio;* S. Hieronymus, dum ab eo edita recenſet ſcripta: ex quo libro quamplurima citat, S. Epiphanius *hæreſ. 68.* dū errores confutat origenis.

5 Alia demū huiuſmodi multa à Socrate præpoſterè dictata, omittentes, illud vnum ſilentio præterire, haud quidē potuimus, quod ab eodem Socrat. *lib. 7. cap. 13. 14. & 15.* Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus, vir Apoſtolicus, ac Sanctiſſimus, ſæpè ſæpius perſtringitur, ac in crimen vocatur ſcelerum patratorum. Quid profectò de Cyrillo abſurdius dici poteſt? cuius præconia non vnius tantum, vel alterius inueniūtur teſtimonio comprobata, ſed duorum Oecumenicorū Cōciliorū Epheſini, & Chalcedonenſis actibus celebrata, atque firmata. At Nouatianæ ſectæ addictus homo, erga Cyrillum patū

æquus fuit, quod ille ſtatim, vt eſt creatus Epiſcopus, acre bellum aduerſus Nauatianos excitauit, qui tolerati ad eam diem fuerãt; prout idem auctor vbi *ſup. cap. 8.* quæritur. Hæc contra rei veritatem à Socrate recenſita, ex multis alijs, quæ afferri poſſent, notaſſe ſufficiat, vt quale de eo, iuditium fieri debeat, cuius facilius pateat. Vndè in eo quod ait de noſtro Lucifero, ſcilicet, quod fidei, & ſententię Eccleſiæ aſſentiens, in Sardiniam ad propriam ſedem ſe recepit; accipimus quod dat; in eo verò quod ait, ſuam electionem fuiſſe improbatam ab Euſebio; & ideò inter eos ortam diſſenſionem, cap. 23. falſum eſſe oſtendetur. Nũc ad Theodoretum accedamus.

De Theodorito, & eius hiſtoria inditium. Cap. XVIII.

1 Commentarios ſuos Theodoretus, alijs Theodoritus, & ipſe Græcus, Cyrenſis Epiſcopus, libris quinque partitus eſt, deſcripſitque ea, quę ab obitu Licinij Imper. & anno ferè Chriſti 328. ad Theodoſium, & Valentinianum Imp. propè *A.C. 427.* contigere. Cæterum Theodoritus, licèt à parẽtibus Deo dicatus, numeros, magna cum laude monaſticæ inſtitutionis; abſoluerit; conſuetudine tamen Theodoriti Mopſueſteni, ac Diodori Tarſẽſis Pſeudo Epiſcoporum, tantam gloriam obumbrauit; obnubilauit verò ex Neſtorij hæreſiarchæ amicitia, obſcurauitque pœnitus, ex ſuſcepto, aduerſus S. Cyrillum Epiſcopum Alexandrinum, eiuſdẽ hæreſiarchæ, patrocinio. Sed aſpirante deindè Dei benignitate, diuini ſpiritus aura, effulgentibus rurſus in cor eius diuinæ gratiæ radijs, iterum ad Eccleſiæ gremium reuerſus eſt. Plura de his habeas ex Concilijs generalibus, Epheſino, & Chalcedonenſi. Iuſtinianus autem Imperator in eo edicto, quod fidei confeſſionẽ continet, *ad Ioannem II. Papam* inter alia ſic ait: *To. 1. concil. pag. 1062. edit Colonien. Si quis defendit cõſcripta Theodoriti, quæ expoſuit pro Neſtorio heretico, aduerſus rectam fidem, & Epheſinam primam Sanctam Synodum, & S. Cyrillũ, duodecim eius capitula: in quibus ſceleratis conſcriptis, idem Theodoritus, affectualem dixit vnitatẽ Dei verbi ad hominem quendã, de quo blaſphemans dixit: quod palpauit Thomas eum, qui reſurrexit, & adorauit eum, qui reſuſcitauit, & propter hoc impios vocat Doctores Eccleſiæ, qui vnitatem ſecundum ſubſiſtentiam Dei verbi ad carnem confitentur: & ſuper hæc Dei Genitricẽ abnegat Sãctam, & Glorioſam ſemper Virginem Mariam. Si quis igitur memorata conſcripta Theodoriti defendit, & non anathematizat ea, talis anathema ſit. Propter tales eius blaſphemias*

mias ab Epiſcopatu deiectus eſt, & poſteà in Sancto Chalcedonenſi Concilio compulſus eſt omnia cantraria, memoratis ſuis conſcriptis, facere, & rectam fidem confiteri. Hactenus de Theodorito Iuſtinianus Imp.

2 Eſto, Catholicis adnumeremus Theodoritum: nihilominus in conſcribenda hiſtoria, nec ille Socrate fœlicior cenſeri debet, in veritate perſcrutanda, vel ſectanda falſitate. Etenim in rebus, quas calamo congerendas accepit, nõ ſimplicem, ac ſincerũ in omnibus, ſed fucatum, ac diſſimulantem ſæpenumerò ſe manifeſtat: ſed exemplis rem declaremus.

3 Scripta fuit Synodalis Epiſtola à Damaſo, ex Romano Concilio, ad Paulinum Epiſcopum Antiochenum, quæ continet anathematiſmos aduerſus omnes adhuc oblatrantes hæreſes: eam cum intexuit Theodoritus, loco non ſuo, in hiſtoria, pro Paulino Antiocheno, poſuit Paulinum Theſſalonicenſem, ne videlicet ex illis ſaltem litteris cõmunicatio Damaſi cum Paulino Antiocheno conuinci poſſet (Fuit enim Theodoritus nimis addictus Meletio, & ideò Paulino Antiocheno, & noſtro Lucifero infenſus) latina omnia exemplaria, quæuis conſulantur antiquitus ſcripta, atque etiam typis excuſſa, habẽt Paulinum Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopum: Theodoritus autem ita diſertis verbis eius, epiſtolæ titulum ponit *lib. 5. cap. 11. Confeſſio fidei Catholicæ, quã Damaſus Papa miſit; ad Paulinũ Theſalonicæ Vrbis Macidiæ, ſiuè Macedoniæ*; ita ibi, & perperam quidem, quiſnam, queſò, dixerit textum vnũ Græci auctoris præferendum ſexcentis latinis, in rebus præſertim primũ latinè cõſcriptis, in Eccleſia ipſa latina? Manifeſtus etiam in nomine conuincitur error: nam tempore, quo Damaſus Summus Pontifex erat, & Paulinus Antiochiæ Epiſcopus, Acholius, Sãctitate clariſſimus, erat Epiſcopus Theſſalonicenſis, qui vnà cum Paulino, Epiphanio, & alijs compluribus Orientis Epiſcopis, Romam ad Synodum ſe contulit: & apud Theodoritũ vbi *ſup. cap. 9.* inuenies idem nomen Acholij; in Epiſtola Synodali Cõcilij Cõſtantinopolitani, eadem ætate, coacti.

4 Paulino, in Eccleſia Antiochena, ſucceſſit Euagrius; cuius electionem, vt latè probat Card. Baronius *Annal. tom. 4. ad A.C. 389. pag. 604.* ratam habuit Syricius Papa, ac pro eo Imperatorem Theodoſium appellauit. Porrò, quid de his Theodoritus, propenſior nimis, erga Flauianum, conſcribat, audiamus *lib. 5. cap. 23. Ne Paulino quidem iam mortuo, ſimultas compreſſa eſt: Sed, cum Euagrius ſedem poſt illum obtinuiſſet, non deſtiterunt inimicitias cum magno Flauiano exercere: idque cum Euagrius*

contra legem Eccleſiæ deſignatus eſſet: quippe ſolus Paulinus eum ordinauerat: in qua re complures ſimul canones violauit. Hęc quidem, quæ dicit, de ordinatione Euagrij facta, viuente Paulino, Theodoritus; repugnāt omninò his, quæ à Socrate *lib. 5. cap. 15.* & à Sozomeno *lib. 7. cap. 15.* dicuntur: affirmantibus, non niſi poſt Paulini obitū tentaſſe auditores eius, ſubrogare in locum ipſius Euagrium: per multa in ſuper eiuſdem errata enumerat, exploditque Card. Baronius *Tomis præcipuè 3. 4. & 5. ſuorum Annal.*

5 Hic ſolum addimus in his, quę de noſtro Lucifero aſſerit, manifeſtè conuinci falſitatis; nam hęc dotrina noua, quam ait fuiſſe excogitatam à Lucifero poſt reditum eius in Sardiniam, vel fuit aliquis error, ex his, qui Luciferianis tribuūtur; vel alius, vel doctrina non continens errorem, ſed tantum nouitate ſuſpecta, aut ſuperflua; Primum dici non poteſt, quia Theodoretus ait, illam doctrinam poſteà in obliuionem deueniſſe; quod indicat, ipſum loqui de aliqua doctrina, quæ in hominum manus nō deuenerit: non de his erroribus Luciferianorū, quorum plures meminere, & quos ſcriptis reliquerunt; nec potuerūt eſſe alij errores Luciferi, quia Sancti Patres, qui Luciferianorū errores inſectati ſunt eos connumeraſſent, vel indicaſſent, vt S. Hieron. S. Aug. & alij: ergo ſupereſt vt Theodoretus dicat, à Lucifero fuiſſe editas poſt reditum ſuum in Sardiniam, aliquas commētationes Theologicas, quæ ab ipſo dicūtur eſſe, præter doctrinam Eccleſiæ: ſed cum Theodoretus ipſe nō fuerit ſemper tutæ doctrinæ; Lucifer verò ſēper habitus ſit auctor doctrinę tutiſſimæ, & ſaluberrimæ, vt ex Athanaſij Epiſtola apparet, non eſt dubium, quia, ſi quæ comentationes editę fuiſſent à Lucifero, quæ Theodoreto diſplicerent, illi, quam huic fidendum eſſet, ac pro illo contra hūc accuſatorem ferenda ſententia: pręcipuè cum, conſtet ex Auguſtino lib. de hæreſi: ad quod vult Deum, Luciferum ab Epiphanio, & Philaſtro, qui omnium hæreſum ſui tēporis meminere, nullo modo fuiſſe numeratum inter hæreticos.

6 Nec eſt prætereundum cōtra hoc teſtimoniū Theodoreti aduerſus Luciferum, eius dictum aduerſari alijs Hiſtoricis Græcis, imò, & latinis, qui cauſam ſchiſmatis Luciferi, non nouā doctrinam ab eo excogitatam, poſt reditum in Sardiniam, ſed diſſenſionem cum Euſebio, Antiochię, propter electionem Paulini, eſſe aſtruunt; vel ſenſiſſe cōtra decretum Concilij Alexandrini quo fuit ſtatutū eſſe reſtituēdos Epiſcopos lapſos ad ſedes ſuas; quæ etiam falsò fuiſſe illi impoſita, in-

ferius

ſerius oſtendemus. Nunc ad Sozomenum veniamus.

De Sozomeno, & eius hiſtoria iuditium. Cap. XVIIII.

1 HErmias Sozomenus, Græcus etiam, Salaminius, hiſtoriam ſuã ab Imperio Magni Conſtantini, ad Theodoſium, & Valentinianum Imp. annorũ fermè 130. reſgeſtas continentẽ, quam, & libris nouem diſtinxit, exorſus eſt. In ijs, vt de Socrate dicebamus, hæreticorum Nouatianorum errores explicat, ac ſectatur *lib. 2. cap. 30. lib. 6. c. 9. &c.* immò eorumdem laudes, vtpotè eidem ſectæ addictus, prædicat, & extollit. Ad hæc, erga Origeniſtas procliuiorem, quam par eſt, etiam ſe fuiſſe oſtendit *lib. 8. cap. 11. & ix.* Exquibus reuera licebit inferre in Sozomeni ſcriptis, multa quoque haberi poſſe, quæ mendatij, ac falſitatis redarguantur. Iſthæc tamẽ exemplis comprobemus.

2 Sozomenus *lib. 3. cap. 5.* itaq; inter alia, Euſebio Epiſcopo Emiſeno, Arianis addictiſſimo, piam tribuit vitam, atque miracula, hæcq; omnia teſtificatione Georgij Laodiceni, de eo pluraſcribentis, nimis facilè rem tantam, tali teſte, dignam putauit, quæ ſuis ſcriptis commẽdaretur poſteriorum memoriç, & Ariano homini exiſtimauit eſſe credẽdum; Ariano itidem miracula tribuẽti, in re tam graui tam leuiter? Nonnè hic ille eſt Georgius Præsb. Alexãdrinus, qui ab Alexandro Epiſcopo Alexandrino, tùm ob Arianam hæreſim, tùm etiam ob nefanda crimina à gradu deiectus eſt, & poſteà Euſebianorum arte, in Eccleſia Laodicena, defuncto Theodoto, factus fuit Epiſcopus? ſed, & illud, quod ſubdit Sozomenus, eundem Euſebium inuidiæ cauſa, de Sabellianiſmo intitulatum, vnde, quæſó, id verum eſſe conſtare poteſt: cum certum ſit, eumdem Euſebium fuiſſe Arianorum alumnum, ac per neceſſarium; Arianamque hæreſim Sabellianæ, ex diametro repugnantem, magno ſtudio conſectatum. Id quidem eius vitæ conſuetudo in primis indicat, qua sẽper Arianis cõiunctus fuit, quod maiores non latuit, qui abſque vlla cõtrauerſia in Arianorum claſſem hominem reiecerunt; Vndè Sãctus Hieronymus de eo in chron. *Euſebius Emiſenus, Arianæ ſignifer factionis, multa, & varia conſcribit*, & apud Theodoritũ in Impatib. *Eraniſtes dicenti hæc Ortodoxo: Euſebium fortaſsè audiſti, qui Emeſa Vrbis ad Libanũ fuit Pontifex? Reſpondit: Incidi in aliquot eius ſcripta, & inueni eum valdè conſentire cum Arij dogmatibus: Ad hæc Orthodoxus: Is erat illius ſectæ, &c.* Hæc dixiſſe volui contra eos etiam, qui Euſebij Emiſeni nomine, quaſdã eden-

edentes homilias, ipſum beatitudinis titulo inſignem reddiderũt: atque, & Petrum de Natalibus Epiſcopum Equilinum, qui eumdem inter Sanctos recenſitum, perperam habet *in Catal. Sanct. lib. 7. cap. 63.* Decepti hi omnes fuerunt, Sozomeni auctoritate, quem ſcitè oportuit cõfutaſſe, ne amplius imperitis errãdi anſam præbeat.

3 Huic, & illud adijcias de re itidem maximi põderis, Sozomeni erratum. Nam dum ipſe Athanarici Gothorũ Regij, in Gothos Chriſtianos perſecutionem deſcribit *lib. 6. cap. 37.* affirmare non veretur, eos, qui Tyranni gladio ſæuiẽte, percuſſi ſunt, ac martyrij laurea donati, Arianæ hæreſis labe fuiſſe cõſperſos. Auguſtinus autem, cui magis quam Nouatiano Sozomeno fidem adhibendam eſſe, dubitare non licet: cum etiam his tẽporibus vicinior fuerit, rem ſuo teſtimonio exploratam reddidit; hiſce verbis, *De Ciuit. Dei lib. 18. cap. 52. Rex Gothorũ in ipſa Gothia perſecutus eſt Chriſtianos, crudelitate mirabili, cum ibi non eſſent niſi Catholici, quorum plurimi martyrio coronati ſunt: ſicut à quibuſdam fratribus, qui tunc illic pueri fuerant, & ſe vidiſſe incunctanter recordabantur, audiuimus.* Huc vſque Auguſtinus. Sed, & Hieronymus in Chron. *Athanaricus* (ait) *in Chriſtianos, perſecutione commota, plurimos interfecit, & de proprijs ſedibus in Romanorũ ſolum expellit.* Hieronymi ſententiam Oroſius *lib. 7. cap. 7.* (cui cum S. Auguſtino arcta interceſſit neceſſitudo; cuiuſque ſcripta Gelaſius Papa commendat, *15. diſt. Sancta Rom. Eccleſia*) clariorem ſic efficit: *Athanaricus Rex Gothorum, Chriſtianos in gente ſua crudeliſſimè perſecutus, plurimos barbarorum, ob fidem interfectos, ad coronã martyrij ſublimauit: quorum tamẽ plurimi, ad Romanum ſolum nõ trepidi, velut ad hoſtes, ſed certi, quod ad fratres, pro Chriſti confeſſione fugerunt.* Ita Oroſius.

4 Denique, vt vnico verbo, rem omnem abſoluam, Sozomenus multa congerit in ſua hiſtoria, quę à veritatis ſcopo longè diſtare cognoſcuntur. Horum nonnulla numerat, reijcitque Card. Baronius *Tomis 3. 4. 5. ſuorũ Annalium.* Qua de cauſa S. Gregorius Papa ad Eulogium Epiſcopum Alexandrinum ſcribens, ſic ait, *Regiſt. lib. 6. Epiſt. 31. Sed ipſam quoq; Sozomeni hiſtoriam ſedes Apoſtolica recipere recuſat: quoniã multa mẽtitur, & Theodorum Mopſueſtiæ nimium laudat, & vſque ad diem obitus ſui magnum Doctorẽ fuiſſe perhibet* (*lib. 8. cap. 2.* ſed plura his, in duobus eius alijs libris, qui deſiderantur) *Reſtat ergo, vt ſi quis illam hiſtoriam recipit, Synodo piæ memoriæ Iuſtiniani temporibus, de tribus capitulis facta, contradicat. Qui ergo huic contraria dicere non*

valet

valet, illam hiſtoriam neceſſe eſt, vt repellat. Hæc Gregorius. Attamē ex hoc redarguendus eſt, Melchior Canus, qui eundem Magnum Gregorium audacter nimis hiſtoriarum ignorantiæ ſugillauit *loc. Theolog. lib. 11 cap. 6. circa finem:* dum; quæ apud Theodoritū de laude Theodori Mopſueſteni reperiuntur, Sozomeno Gregorium tribuiſſe rem ignorās, ipſe putauit. Non attendit autor iſte, deſiderari duos Sozomeni libros in quibus de Theodoro illo, tractabatur hiſtoria.

5 Nec verò alium à S. Gregorio, contrarium ſenſum habuit S. Gelaſius Papa, dum Euſebij hiſtoriā, inter apocrypha reiecit; *15. diſt. Sancta Rom. Eccleſia;* Sozomeni verò, aut Socratis, & aliorum huiuſmodi monimēta ſilentio præterijt. Non enim Catholicorum, ſiue hæreticorum, aut ſchiſmatorum ſcripta omnia nominatim probanda, vel improbanda ſuſcepit, eo loci, Gelaſius. Sed, & optimè quidē vtriuſque meminit, cum de Catholicis primum ſtatuens, inquit, vbi ſupra *Opuſcula atque tractatus omnium Patrū Orthodoxorum, qui in nullo à S. R. E. conſortio deuiauerunt, legenda decernimus.* Et Paulo poſt de hæreticis: *Quæ ab hæreticis conſcripta, vel prædicta ſunt, nullatenus recipit Catholica, & Apoſtolica Eccleſia Romana.* Hæc ille.

6 Nec eſt (vt id quoque obiter attingamus) quod quis calumnioſè agens, arguat eſſe reijcienda, quæ produuntur ab hæreticis fuiſſe narrata. Etenim qui his reſpondeat, vnus, cui nemo ob auctoritatem, atque doctrinam refragari poſſit: idem S. Gelaſius Papa, in medium accedat: ipſe enim in tomo de vinculo anathematis iſta habet: *Nūquid nā ipſorum hæreticorum libris, non multa, quæ ad veritatem pertineant, leguntur? Numquid nam veritas, quæ in illis incerta eſt, non negatur? Ait 1. Theſſ. 5. Apoſtolus: Omnia probate, quod bonum eſt, tenete, &c.* Sic nos aſſentimur hiſque Sozomenus, de B. Lucifero dixit, ſcilicet Catholicæ Eccleſiæ conſentientē in Sardiniam reuertiſſe; alienationē verò eius ab Euſebio, propter electionē Paulini, ſicut fuiſſe inuentorem cuiuſdam hæreſis, tamquā falſa improbamus, tùm ex nuper dictis contra Theodoritum, tùm ex dicendis *cap. 23.* ſed hæc hactenus; ad Ruffinum modo accedamus.

De Ruffino, & eius hiſtoria iuditium. *Cap.* X X.

1 RVFFINVS Aquileienſis, Torani Monaſterij Monachus, & Præsbyter, opuſcula quamplura conſcripſit, ediditq́; verumtamen hoc loco nos de hiſtoricis tātum verba faciemus. Is etenim in primis cum Euſebij

Cæſa-

Cæſarienſis hiſtoriam latinitate donauit (vt Io. Chriſtophorſonus Ciceſtrēſis Epiſcop. recētior, ſed bené oculatus interpres inſpexit, *Præfat. ad Euſeb.*) multa quidem prætermiſit, deque ſuo nonnulla miſcuit, atque cōplura, quaſi non recte collocata mutauit, vt eamdem reddiderit, propemodum alteram: duobus vero libris, quibus res geſtas à tempore Nicæni Concilij, vſque ad obitum Theodoſij proſecutus eſt, quam ieiunè, et haud in omnibus, tuta fide, cuncta percurrerit, ex his, quæ inter multa dici poterunt, palam fiet.

2 Itaque Ruffinus de Sāctiſſimis Epiſcopis Euſebio Vercelenſi, & Hilario Pictauiēſi, cum ambo ab exilio in Occidenté reuerſi ſunt, hæc teſtatà reliquit *lib. 1. cap. 30. 31. Euſebius verò circumiens Oriētem, atque Italiam, medici, pariter, & Sacerdotis fungebatur officio: ſingulas quoque Eccleſias, abiurata infidelitate, ad ſanitatem rectæ fidei reuocabat. Maximè quod Hilarium, quem dudum cum cæteris Epiſcopis in exiliū truſum eſſe memorauimus, regreſſum iam, & in Italia poſitum, hæc eadē, erga inſtaurandas Eccleſias, fidemque patrum reparandam, reperit molientē.* Et Pauló inferius: *Ita duo iſti viri, velut magnifica quædam mundi lumina, Illyricum, Italiam, Galliaſque ſuo ſplendore, radiarunt, vt omnes, etiam de abditis angulis, abſtruſis, hæreticorum tenebræ fugarentur.* Hactenus Ruffinum audiuimus hoſce duos Sanctiſſimos Epiſcopos, eorumdemque labores Apoſtolicos deſcribentem, ac commendantem. At quid ipſe commentus ſit, S. Hilario contigiſſe (vt de Euſebio modo taceamus) cum vni ex ijs Synodis, quæ in Gallia ſunt conuocatæ, poſt Ariminenſe Conciliū, interfuit, S. Hieronymus eius figmentum explodens, narrat his verbis *Apolog. 2. aduerſ. Ruffin. Nō ei ſufficit Græcos, & antiquos calumniari, de quibus pro venuſtate temporum, & longinquitate regionum, habet licentiam, quidquid voluerit mētiendi: venit ad latinos, & primum ponit Hilarium Confeſſorem, quod poſt Ariminenſem Synodum liber illius falſatus ab hæreticis ſit: & ob hāc cauſam, cum in Cōcilio Epiſcoporum ei quæſtio moueretur, proferri librum de domo ſua iuſſerit, qui neſciente ſe, inſcriptus auctor libri excomunicatus de concilij conuentione diſceſſerit.* Hęc S. Hieronymus, ex Ruffino, de Hilario. *Sed tanta* (ſubdit idem S. Hieronymus) *Ruffinus auctoritatis ſe putat, vt cum hoc, familiaribus ſuis narrat, ſomnium, nemo ei contra Confeſſorem iſta ſimulanti, audeat contradicere. Reſponde, quæſo: Synodus in qua excomunicatus eſt, in qua verbe fuit? Dic Epiſcoporum vocabula; profer ſententias ſubſcribentium, vel diuerſitatem, vel cōſonantiam. Doce, qui, eo anno, Conſules fuerint; qui Imperator hanc Synodū iuſſe-*

iuſſerit congregari; Galliæ ne tantum Epiſcopi fuerint, an & Italiæ, & Hiſpaniæ: vel certè, quam ob cauſam, Synodus congregata ſit: nihil horum nominas; ſed virum eloquentiſſimum, & contra Arianos latini ſermonis tubam, vt Origenem defendas, excommunicatũ à Synodo, criminaris. Sed confeſſoris calumnia, vtcumque toleranda eſt: tranſit ad inclitum martyrem Cyprianũ, &c. Iſta S. Hieronymus ad refellendam de S. Hilario, à Ruffino cõfectam fabellam, & impoſturã.

3 Erroris etiam arguitur Ruffinus, dùm ait, à Gregorio Naziãzeno ſubductum Baſilium Magnum, è Doctoris cathedra, manuque iniecta, ſecum in Monaſterium eſſe perductum. *Quique, cũ ſe totũ* (inquit Ruffinus de Nazianzeno Gregorio) *Dei ſeruitio mancipaſſet, tantum de collegæ amore præſumpſit, vt ſedentem Baſilium, de Doctoris Cathedra deponeret; ac ſecum Monaſterium, manu iniecta, perduceret.* Ita Ruffinus: ſed profectò à vero aberrauit. Diſceſſit namque prior Athenis Baſilius, cum Gregorius vix, vt remaneret, potuerit inuitus compelli. Id, non ſolũ Gregorij vitæ ſcriptor, Gregorius Presbyter eſt cõteſtatus; ſed etiam eiuſdem Naziãzeni Gregorij teſtificatione exploratũ habetur. Sic autem ait de Baſilio loquens, Monad. in laud. Baſil. *Ille enim cauſam de regreſſione depromẽs, ſuperior viſus eſt contentione, ac vi etiam detinentium, ideoque illi permiſſus eſt reditus. Ego verò Athenis derelictus ſum partim languens, partim autem (nam verum dicatur) proditus ab illo perſuadẽte, vt dimitterem, non dimittẽtem, cederemque trahentibus. Res priuſquam fieret, nequaquam credenda: Siquidem facta eſt inciſio corporis vnius in partes duas, & mortificatio amborũ.* Confirmat hæc idem S. Gregorius, dùm vitam ſuam iambicis, verſibus deſcribit.

4 Verum enim verò anfractus hoſce Ruffini, nobis conſiderantibus, opportunè in mentem hic veniũt verba S. Hieronymi, Ruffini imperitiam ſigillantis, cùm poſt multa ſic ait. Apol. 1. aduerſ. Ruffin. in fine. *Deniq; & ego ſcripta tua relegẽs; quamquam interdum nõ intelligam, quid loquaris, & Heraclitum me legere putem; tamen non doleo, nec me pœnitet tarditatis: Id enim in legendo patior, quod tu pateris in ſcribendo.* Et alibi Apol. 3. ad eũdem: *Tantam habes Græci, & Latini ſermonis ſcientiam; vt Græci, te Latinum, & Latini Græcũ putent.* Sed hæc, quæ S. Hieronymus de Ruffino affirmat, minoris certè ſunt, ac leuioris momenti, ijs quæ modò ſubijcientur.

5 Illud præterea maxima dignũ eſt animaduerſione, quod Ruffinus origenis hęreſeõ athleta extitit, ac patronus præcipuus, & haud quidẽ remiſſus, vel ſegnis, ſed audaciſſimus, vt latè demon-

ſtrat S. Hieronymus, tribus à ſe editis Apologijs aduerſus eumdē: Ruffinus namque, eas origenis hæreſes, ſub pietatis inuolucro, é Palæſtina cum Melania Romam rediens, primus induxit in vrbē. De quo S. Hieronymus ità teſtatur *Dialog. aduerſ. Pelag. 4. Ruffinus non vni Vrbi, ſed Orbi blaſphemias origenis, & περὶ ἀρχῶν libros quātùm in ſe fuit, intulit: ita vt Euſebij quoq; primum librum defenſionis Origenis, ſub nomine Pāphili Martyris ederet; & quaſi ille parum dixiſſet, nouū pro eo volumen euomeret.* Et rurſus in eū *Apol. 1. aduerſ. Ruffin. Cur.* inquit. *tranſlaturus hæreticā defenſionem eorū, præmittis quaſi martyris librum; & id Romanis auribus ingeris, quod tranſlatum (περὶ ἀρχῶν) totus Orbis expauit?* Hieronymo ſuffragatur Epiphanius Salaminæ Cypri Epiſcopus, qui ad Ioānem Hieroſymorum Epiſcopum ſcribens ſic atteſtatur: *Epiſt. 60. Te autem, frater, liberet Deus, & Sāctum populum Chriſti, qui tibi creditus eſt: & omnes fratres, qui tecum ſunt, & maximè Ruffinum Præsbyterum, ab hæreſi Origenis, & ab alijs hæreſibus, & perditione earum.* Hæc S. Epiphanius.

6 Ruffinus igitur tantum abfuit, vt parato, à S. Hieronymo, antidoto curaretur; vt potius poſt Origenis errores; quos fouit, Pelagianæ hæreſis aſpides ex eis abortos, percaram ſibi ſobolem enutrierit. Etenim proprium eſt hæreticorum, ſemper indeterius ferri, quo vſque in immū impietatis prolabantur. Quod autem ipſe Ruffinus, Pelagianæ hæreſis etiam labe conſperſus fuerit, ex Actis Concilij Carthaginenſis à S. Auguſtino relatis, *de peccat. Orig. cont. Pelag. lib. 2. cap. 2. & 3.* apertiſſimé colligitur. Carthaginem enim, cum aliquę quæſtiones, per Cæleſtium primariū Pelagij Diſcipulum eſſent allatæ; atque pugnaciter defenſæ, cum auctore quoq; iudicio Eccleſiaſtico ſunt condemnatæ. Igitur dum aduerſus Cæleſtium in Concilio ageretur, *Aurelius Epiſcopus dixit: ſequentia recitentur (libelli videlicet Cæleſtij) & recitatum eſt, Quod peccatum Adæ ipſi ſoli obfuerit, & non generi humano. Et cum recitatum eſſet, Cæleſtius dixit. Dixi de traduce peccati, me dubium eſſe: ita tamen, vt cui donauit Deus gratiam peritiæ, conſentiam: quia diuerſa ab eis audiui, qui vtique in Eccleſia Catholica conſtituti ſunt Præsbyteri. Paulinus Diaconus dixit: Dic nobis nomina ipſorum; Cæleſtius dixit: Sanctus Præsbyter Ruffinus Romæ, qui māſit cum Sācto Pammachio. Ego autem audiui illum dicentem, quod tradux peccati non ſit, &c.*

7 Quamobrē Anaſtaſius Papa, iure optimo, Ruffinum à cōmunicatione Sanctæ Eccleſiæ reiecit. Vnde ipſemet Sanctiſſimus Pontifex, interpellatus litteris Ioannis Hieroſolymorum Epiſcopi

de

de cauſa eiuſdem Ruffini, inter cætera ita reſcripſit: *To. 1. Epiſt. Rom.Pont.& apud Hieron.Tom.9. Itaq; frater chariſſime, omni ſuſpicione ſepoſita, Ruffinũ ſcito, quod propria mente, Origenis dicta in latinũ tranſtulit, ac probauit: nec diſſimilis ab eo eſt, qui alienis præſtat aſſenſum. Illud tamen ſcire cupio, ita haberi à noſtris partibus alienum, vt quid agat, vbi ſit, neſcire cupiamus: ipſe denique viderit, vbi poſſit abſolui*. Hactenus Anaſtaſius Papa: cuius etiã damnationis ſententiæ in Ruffinum inflictæ, meminit Sãctus Hieronymus in Apologia prima aduerſus eumdem.

8 Hac de re, quoq; Ruffini ſcripta, meritò quidem cenſuræ Sancti Hieronymi, Gelaſius Papa ſubiecit; dum in Romano Concilio ita definitũ reliquit *15. diſt. Sancta Rom. Eccleſia. Ruffinus vir Religioſus, plurimos, Eccleſiaſtici operis, edidit libros, nõnullas etiam ſcripturas interpretatus eſt. Sed quoniam B. Hieronymus, eum in aliquibus de arbitrij libertate notauit, illa ſentimus, quæ prædictum Beatum Hieronymum ſentire cognouimus.* Ita Gelaſius: cuius nè mouearis nomẽclatura; dùm Ruffinum ipſum, iuditio Eccleſiaſtico prædamnatum, virũ Religioſum appellat: Eo enim titulo, ipſum Monachũ voluit demonſtraſſe. In præſenti verò narratione circa ſchiſma B. Luciferi, & cauſam eius manifeſtæ conuincitur falſitatis; ex dicẽdis inferius cap. 23. multò magis, in eo quod dixit, cita morte præuentum Luciferum, nõ habuiſſe tempus mutandæ ſententię, cum ab anno 362. in quo tribuitur illi initium ſchiſmatis; vſque ad annum 371. in quo, iuxta Chronicon B. Hieron. D. Lucifer obijt, nouẽ interceſſerint anni. Sed tãdem de Nicephoro, quidpiam attingamus.

De Nicephoro, & eius hiſtoria iuditium. *Cap.* XXI.

1 NIcephorus Calixti filius, Xanthopolus, recentior auctor, quippé, qui ante trecẽtos ferè annos, in humanis agebat: quæ de huiuſmodi Luciferi Calaritani rebus, memoriæ tradidit ab iſtis quos modò vidimus Græcis etiam ſcriptoribus, mutuatus eſt, ac in ſuam hiſtoriam, totidẽ verbis, transferre curauit: qua de cauſa non eſt cur in eo multum immoremur cum pari cenſura veniat notãdus ſicut Socrates, & Sozomenus à nobis notati ſunt. Hoc vnum tamen ſilentio pręterire vix poſſumus, aduerſus illũ quicumque fuerit, qui Frãcofurti *A. C. 1588.* hiſtoriarum libros eiuſdem Nicephori excudendos mandauit, titulo perperam addito, *Scriptoris* ſcilicet *verè Catholici*, quem potius ſchiſmaticis imò, & hæreticis (quia hæretici etiam probantur, qui ſchiſmate ab Ec-

cleſia ſunt ſeparati *quarta quæſt. prima*) connumeraſſe oporruerat. Nec enim, vt id probemus, aliorum indigemus teſtimonio, quod idem ipſe apertè teſtatur: dùm Andronium ſeniorem, Palæologum, quem itẽ pijſſimum, 1 ac Sanctum Imperatorem præpoſterè nimis appellat, hiſce verbis alloquitur; *Præfat. in ſuam hiſt. Tu verò quid? An non eundem cum illo* (*Conſtantino Magno*) *curſum de connaturali ſpiritu tenuiſti? Namq́; Concilio coacto, non equidem vernaculorum quorumdam, ſed Eccleſiæ primogenitorum noſtratiũ, veluti quidam nouus Abraham*, Gen. 18. *Beatam rurſus hoſpitio excepiſti Trinitatem, & phalanges eorum, qui elingua laborarunt, diſturbans, proceſſionem vndè ea proueniat, liquidò declaraſti: ex ſolo videlicet Patre; vnde etiam exiſtentiam ſuã, inexcogitabili modo; verum tamen, vt genitus habet filius: Proinde, & illud cum fiducia dicere auſim, quod illi anteà de filio, per gratiam datum eſt, id tibi poſteà de ſpiritu inſpiratũ eſſe.* Et alia id genus multa in Sanctam, & Catholicam fidem peruersè proſequitur Nicephorus in ſuis hiſtoricis cõmẽtarijs, quę modo noſtrũ nõ intereſt, ſigillatim omnia, & per ordinem enarrare. Quamplurima verò idcircò ingeſſimus, tùm de Ruffino, & Nicephoro, tùm de illis, quos paulo antè recenſuimus, Græcis ſcriptoribus; quia maximè intereſt in 2 veritate diſquirenda, affectus auctorum expendere.

Hæretici non ſunt teſtes idonei, contra S. Luciferum. Cap. XXII.

IGitur antiqui (à quibus cæteri hauſerunt) qui ſententiã damnationis proferunt in B. Luciferum Epiſcopum Calaritanum, virum alioqui Apoſtolicum, & à Sanctis Patribus hactenus commendatum; hæretici ſunt iudices, ſimul ac teſtes, Nouatiani, & Origeniſtæ duo, Socrates, & Sozomenus; Neſtorianus itẽ Theodoritus; Nicephorus Schiſmaticus; ſed ex latinis vnus tantummodò Ruffinus, & is Origeniſtarum, ac Pelagianorum albo adſcriptus. Et quoniam ſuſpecta fides eſt hæreticorum, ac ſchiſmaticorum, vel de ſuis, aut Catholicis dogmatibus, & eorum ſectatoribus aliquid affirmantium, æquè nobis dubiũ redditur, imò, vt verius dicam, mendacium eſſe conuincitur; ac figmentum totũ hoc, quod de B. Lucifero Calaritano auctores iam dicti, ab inuicem in multis diſcrepantes, litteris tradiderunt. Hæreticis namq; tanta eſt lædendi libido, vt inſontes iuxta, ac ſontes calumniẽtur: præcipuè tamen bonorum virorũ nomina, ſuæ linguæ virulentia, contaminare numquam intermittunt.

Qua de cauſa, vt huiuſmodi

prauis

prauis luporum vlulatibus, pia fidelium mater occurreret; perpetuis, ijſdemque Săctiſſimis legibus obſeruandum rectè præcepit, nè contra fideles teſtificentur. *2 9.7. Non poteſt, & cap. Pagani* vel ad accuſationem admittătur *2. quæſt. 7 præſumunt 4. q. 1. diffinimus*, aut iudices agant *24. q. 1. Ait, &c. Apertè, &c. Miramur 25. quæſt. 1. omnes* nō modò infideles, ſed etiă hæretici, ſchiſmatici, ſeu criminoſi. Hinc illud S. Calixti Papæ decretum *2. quæſt. 7. quærendum: Quærendum eſt in iuditio, cuius ſit conuerſationis, & fidei, & is, qui accuſat, & is qui accuſatur; quoniam hi, qui non ſunt rectæ fidei, ac conuerſationis: & quorum vita eſt culpabilis: & quorum vita, fides, & libertas neſcitur, non permittuntur maiores natu accuſare, neque viles perſonæ in eorum recipiuntur accuſatione.* & S. Dionyſius etiam Papa. *2. q. 7. alieni: Nec impetere rectè credentes, vel Sanctorum Patrum ſanctionibus obtemperantes permittimus; quia infames omnes eſſe cenſemus, qui ſuam fidem, aut Chriſtianam legem præuaricantur: aut Apoſtolicam, aut regularem libenter poſtponunt auctoritatem.* Egregia adhuc eſt illa S. Caij Papæ Sanctio *2 q. 7. Pagani: Pagani, vel hæretici, ſiuè Iudæi, non poſſunt Chriſtianos accuſare, aut vocem imfamationis eis inferre.* Quinimò addit S. Marcellus item Papa *25. q. 1. Omne. Quod ab infidelibus, vel hæreticis factum fuerit, omninò caſſabitur.* At de his, vt de re clariſſima, ſatis dictum.

3 Itaque Luciferi Epiſcopi Calaritani cauſa eo deducta eſt; vt primi, qui illum è Săctorum numero amouere contenderunt (à quibus reliqui omnes hauſerunt) ſchiſmatici fuerint, & hæretici: & ab Eccleſia, vt tales minimè admiſſi, imò prorſus eiecti, quæ ergo fides, illis contra noſtrū Luciferum, adhibenda ſit, lectores pij iudices ſunto: Sed pergamus amplius illorum errores detegere, vt ex eis magis appareat falſitas imponentium.

Prædictorum auctorum ſententia, de cauſa ſchiſmatis falsò B. Lucifero attributi, refellitur.
Cap. XXIII.

1 Primum igitur Socrates affirmabat, Euſebium Vercellĕſem poſt Concilium Alexandrinum, Antiochiam veniſſe; vbi cū Paulinum à Lucifero electū Epiſcopum reperiſſet, Antiochia, ob eam rem, animo à Lucifero abalienato, diſceſſiſſe. Hæc de Euſebio; ſubdit poſteà de Lucifero: Eum quod ęgrè tuliſſet electionĕ Paulini à ſe factă, improbari: ab eiuſdem Euſebij, ſe communione; atque adeò ipſius Alexandrini Concilij, & totius Eccleſię Catholicæ remouiſſe. Socrati aſſentitur Sozomenus, qui etiă addit, Paulinum, inuitis omnibus, in Eccle-

Eccleſia Antiochena, Epiſcopũ à Lucifero fuiſſe coaptatum, vndè Euſebio fuit cauſa, cur à Luciferi, & Paulini ſe communione ſeiunxiſſet. Porrò Theodoritus hoc idem perplexé nimis innuit. Ruffinus itidem, Socratis, & Sozomeni ſententiam confirmat, ac etiã ait: Luciferum contra pollicitationem, Euſebio factam, Paulinum Epiſcopũ ordinaſſe, & ideó Euſebium vtriuſq; communionem euitaſſe. Nicephorus ab ijs iſthæc omnia totidem verbis excepit.

2 Profectò auctores hi nõ aliundè puto, quam ex Arianorum calumnijs, atque officina ſchiſmaticorum, & hæreticorum, imó, & Meletianorum de Lucifero Calaritano, & Euſebio Vercellẽſi, huiuſmodi hiſtoriam deprompſiſſe: & ita quantum adhoc horũ ſententia non probatur Baronio tomo 4. anno 362. pagina 87. præſtat autem magis auſcultare Alexãdrino Concilio ac Sanctiſſimis, & Doctiſſimis Patribus, alijſque multis, quam iſtis viris; qui rem omninò falſam, ſuis libris inſerere non dubitarunt. Aſſerta etenim cauſa ſchiſmatis, & diſſentionis inter Euſebium, & Luciferũ, vel Paulinum nullatenus probari poteſt: Siquidem nullo pacto potuit accidiſſe, vt Paulini electionem, Euſebius improbarit; quam tùm ipſe, tùm etiam Athanaſius; ac denique vniuerſa Synodus Alexandrina ante recepiſſet; dum legatos ab eo ad Synodum miſſos ſuſcepere, & eiuſdẽ Paulini Chirographo, ipſam ſubſcribi Synodum voluerunt. Non potuit igitur damnaſſe Euſebius, quod antea probaſſet, & Athanaſius cum alijs, in Synodo confirmaſſet. Quam rem extra omnem dubitationem ſequẽtia eiuſdem Concilij Alexandrini Epiſtolæ Synodalis verba conſtituunt, apud Athan. ad Antiochenos: *Omnes igitur, qui vobiſcum pacificè agere volunt, in primis autẽ illos, qui ab Arianis redierunt, allicite ad vos, eoſque vt Patres aßumite, & vt magiſtri, & tutores recipite, cooptantes vos interim dilecto noſtro Paulino, eiuſque ſocijs.* Hæc ibi.

3 Quod autem Eccleſia Romana, Paulini electionem approbauerit, perſpicuis etiam argumẽtis demonſtrari poteſt. Nam licet S. Hieronymus conſulens Damaſum Romanum Pontificem, cũ quo Antiochiæ debet communicare, dicatque *Epiſt. 57. Non noui vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum*. Et in alia ad eumdem, *Epiſtola 58. Meletius, Vitalis, atq́ Paulinus tibi hærere ſe dicunt.* Quod autem ad hæc reſpõderit Damaſus: & ſi litteræ eiuſdem non extent; tamen ex multis conſtat, ipſum reſpondiſſe, vt cum Paulino communicaret. Id quidem primo ex eo redditur manifeſtum,

quod

quod idem S. Hieronymus, ab eodem Preſbiter ordinari voluit, vt de ſe ipſe teſtatur, ſcribens ad Pammachiũ *Epiſt. 61.* quod certè minimè facere auſus fuiſſet, niſi ſciſſet Romanum illi Pontificem litteris pacificis communicari.

4 Rurſum verò ex his, quæ S. Baſilius ad Terentium ſcribit, liquet, Damaſum ad Oriẽtales dediſſe litteras pro Paulino. Nam ait: *Super iſtam autem famam iterum apprehendit nos auditus, quod & fratres, qui cum Paulino conſtituti ſunt, colloquuntur aliqua tuæ rectitudini, de ea, quæ nobiſcum eſt, vnitione; nos autem dico partis hominis Dei Meletij Epiſcopi. Quos audio, & litteras nunc Occidentales alium circumferre, præcipientes eos alium habere Epiſcopum Antiochenæ Eccleſiæ, reijcientes admirabilẽ Epiſcopum, veræ Dei Eccleſiæ Meletiũ. Et non admiror iſtud: Quidã enim omnimodò ignorant ea, quæ in iſtis ſunt: quidam autem, & ſi videntur ſcire concertando magis, quam veritatem dicendo, eis referunt. Et illos quidem nihil mirum eſt, aut ignorare veritatẽ, aut occultare cauſam, propter quã ad ſcribẽdum Paulino perductus eſt Beatiſſimus Epiſcopus Athanaſius.* Hæc Baſilius; Extat hæc epiſtola in vltima edit. Nutiana ante Canonicas Epiſtolas: ex cuius verbis in primis cõſtat, Athanaſij cũ Paulino communione, perſuaſum, inductumq; Romanum Pontificem cum eodẽ Paulino communicaſſe. Sed, & Sanctus Hieronymus ad Principiam ſcribens, tradit, ſe quoque Romã aliquandò ex Oriente veniſſe cũ eodem Paulino, quem Sanctitatis titulo exornat, dum ait *Epiſt. 16. Deniq; cum, & me Romã cum Sanctis Pontificibus Paulino, & Epiphanio, Eccleſiaſtica traxiſſet neceſſitas: quorum alter Antiochenam Syriæ, alter Salaminiam Cypri rexit Eccleſiam.*

5 Iſta Hieronymus. Illud etiam ijs additur, quod electio Paulini alijs omnibus, ab Eccleſia fuerit prælata: quod & eius ſucceſſoris Euagrij, Flauiano Paulini aduerſario, adhuc in humanis agente, electio etiã canonica eſt habita, vt ex Sancti Ambroſij epiſtola ad Theophilum Epiſcopũ Alexandrinum reuera conſtat, dùm ait *Epiſt. 78. Non habet quod vrgeat Euagrius, & habet, ꝙ metuat Flauianus, ideoq; refugit examen, &c.* Verum de his hactenus, cum à nobis ſuperius, eadem etiam amplè fuerint demonſtrata.

6 Ad hęc, vt alterius etiam erroris redarguantur iã dicti ſcriptores, non potuit etiam ſolius Luciferi Calaritani voluntas, Epiſcopum ordinaſſe Paulinum: neque Arianis exceptis, huiuſmodi electio diſplicuiſſe Catholicis Antiochenis; cum veriſſimè cõſtet, non vnum Luciferum, ſed cum eo ſimul ac duos alios Epiſcopos,

Chriſti

Chriſti Confeſſores, ordinationem illam inſtituiſſe. Rem hanc ità ſe habere S. Hieronymus teſtatur, his verbis, in Chron. *Euſebius, & Lucifer de exilio regrediuntur: e quibus Lucifer: accitis duobus alijs Confeſſoribus, Paulinum Euſtachij Epiſcopi, Præsbyterum, qui ſe nũquam hæreticorum communione polluerat, in parte Catholica Antiochiæ Epiſcopum facit.* Ita Hieron.

7 Cæterum duos illos Confeſſores, quos idem Sanctus Doctor innuebat; qui cũ Lucifero, Paulini ordinationem effecerũt, ſi certiſſima coniectura vti liceret, Cymatium Palati Cæleſyriæ, & Anatoliũ Euboię Epiſcopos extitiſſe affirmarem. Hos enim, per illos dies, Antiochiæ cum Lucifero commoratos eſſe conſtat; quod facilè colligitur ex Epiſtola Synodica Cõcilij, Iuliano Imperatore, Alexãdriæ celebrati, quæ ijſdem, pariter, & Lucifero legitur inſcripta, cuius Epiſtolæ inſcriptio ita ſe habet *Apud Athan. ad Antiochenos: Cariſſimis, & optatiſſimis Sacrorum comminiſtris Euſebio, Lucifero, Aſterio, Cymatio, & Anatolio, Athanaſius cæterique Epiſcopi, &c.* Et in calce: Epiſcoporũ nomina, ad quos Epiſtola ſcripta eſt, ſunt hi: *Euſebius Vercellarum Ciuitatis Galliæ, Lucifer Sardiniæ Inſulæ, Aſterius Petræ Arabiæ, Cymatius Palati Cæleſyriæ, Anatolius Euboiæ.* Licet enim Euſebio, etiam & Aſterio Epiſtola ſit inſcripta. Tamen Euſebius cum ex Hieronymi verbis, apertè excludatur, & vterque, eo tempore, Alexandriæ in Concilio, vt ſuperius probauimus, detineretur; fateri neceſſe eſt, non illis, ſed Cymatio, & Anatolio, qui, vnà cum Lucifero, Antiochiæ verſabantur, Paulini electionem eſſe ad ſcribendam, vt de ijs Hieronymi verba accipienda.

8 Ex hoc illud etiam conſequẽs fit, Paulinum, ſcilicet, Antiochiæ præſulem ordinatum fuiſſe ante Conciliũ Alexandrinum (ab Euſebio Apoſtolicæ Sedis Legato, & magno Athanaſio coactũ) cui, à Paulino, Diaconi duo miſſi; Maximus, & Calimerus, interfuerũt; vt cõſtat ex actis illius Concilij.

Luciferi Calaritani accuſatorum alius error, dùm ſchiſmatis cauſam, ex eiuſdem commentitia diſſentione, deriuant.
Cap. XXIV.

1 HVIC, quod modò vidimus, inter Euſebium, ac Luciferum de ſimultate cõmento, talis notæ auctores, & aliud attexunt. Nam imprimis Socrates aſſerit, indè accidiſſe; vt qui Luciferi partes fouebant, ac tuebantur, nouam ſectam, quæ ab eo Luciferiana dicta eſt, inſtituerẽt. His quoque Theodoritus ſuffragatur. Eiſdem æquè fauet Ruffinus. Illis adhuc adijcitur Sozomenus

menus, & eò maxime, quod Luciferum, hæreſis à ſe nuncupatæ inuentorem facit, quæ omnia in præcedentibus capitibus ſunt, à nobis impugnata; dum ſigillatim de eorum hiſtoria iuditium, & diſcuſſionem fecimus: etenim cum Luciferi Epiſcopi Calaritani integritas animi, & Catholica fides, à Sanctis Patribus diù fuerit celebrata: & qui contra illã ſcripſerunt, errorum, & mẽdatiorum conflatores conuicti, nullatenus credendi ſunt: cum illum hęreſis, aut ſchiſmatis errore ab Eccleſia deſciuiſſe affirmant.

2 Certè quidem Lucifer, qualis nam foret, Sanctiſſimos, ac Doctiſſimos quoſq; viros, Liberium Papam, Magnum Athanaſium, Euſebium Vercellenſem, Hilariũ Pictauienſem, Hieronymum, Gregorium Nazianzenũ, alioſq; qui ſua ætate vixerunt, Luciferi coetaneos, & feré oculatos teſtes, exiſtimo, minimè latere potuiſſe; Quod ſi, de ipſo Lucifero mali quidpiam, tenuiſſima ſuſpicione, concepiſſent, qui maximis principibus, eiſdemque Catholicæ fidei hoſtibus infracto animo, perpetuum bellum indixerunt: cur vnius Epiſcopi cõtentiones, & ſchiſmata ſilẽtio ſubticuiſſent, reuerà non video. Quamobrem in eam (cum Conſtantino Caetano Abbate Benedictino, notæ eruditionis virò, & in antiquitatis monumentis aprimè verſati, tanti habito à Baronio, vt eius ſolo dicto, & calculo, plura in ſuis Annalibus cõfirmet) ſententiam adducor, vt iſthæc putẽ ſomnia, & deliramenta hæreticorum, & ſchiſmatorũ; qui in viros Orthodoxos, & de Catholica Eccleſia optimè meritos, nõ ſemel inuecti ſunt: ac, ſuis ſcriptis, aliquandó laudibus extulerunt illos, qui vitiorum, ac hæreſeos forent labe infecti, vt ſuperius, dum auctorũ huiuſmodi fidei veritatem perſcrutaremur, luce clarius oſtendimus. Apoſtolica Sanctitate illuſtres profectò extiterunt Epiſcopi, Cyrillus Alexandrinus, & Paulinus Antiochenus; nihilominus ſicut nec Cyrillo, Socrates Nouatianus; ita nec Paulino Theodoritus Neſtorianus pepercit, quin vtrumque infamiæ nota inurerent. Sozomenus item Nouatianus, Dei ſeruos, proprijs laudibus, & glorię triumphis priuat, vt vidimus de Gothis martyribus, quos Arianorum labe cõſperſos fuiſſe contendit; Arianis verò addictiſſimo Euſebio Emiſeno, piam tribuit vitam, atque miracula. Sed, & quod magis mireris, Origeniſta, & Pelagianus ipſe Ruffinus, Valentinianorum, & Anthropomorphitarum hæreſes Sancto Hieronymo obijciens, ſic aiebat, *Inuectiuarum lib. 1. Tom. 9. editionis Victorianæ, Cum in quodam ſupradicti operis loco, quem interpretati ſumus, quæſtio*

haberetur aduerſus eos, qui Deũ corporeum dicunt, & humanis eum membris, habituque deſcribunt, quod aſſerere præcipuè Valentinianorũ, & Anthropomorphitarum hæreſis ſolet, cui iſti accuſatores noſtri nimis, vt video, dextras dederunt, &c. Proculdubiò S. Hieronymum, aduerſus quem ſcripſit, iſta dicens Ruffinus, eius hæreſis infamauit: à qua blaſphemia quã procul abhorruerit, omnes ſciunt; quid mirum, ſi contra noſtrum Luciferum, ſimilia ſcripta reliquerint; præcipuè, cum tam proprium fuerit omnibus hæreticis impingere cunctis Catholicis hæreticæ prauitatis blaſphemias: quod & multó certius reddetur, ſi Sanctorum Patrum, & Eccleſiæ monimenta perſcrutentur.

Cardinalis Baronij ſententia de cauſa ſciſmatis B. Lucifero tributi refellitur. Cap. XXV.

1 EMinentiſſimus Cardinalis Baronius, horum oblitus, & ſecutus illorum opinionem, qui Luciferum à ſchiſmate alienum negant, ait illud ortum habuiſſe; eo quod Synodi Alexandrinę decreto, de non recipiendis lapſis, nõ fuit aſſenſus. Ait igitur Card. Baronius. *Annal. Tom. 4. ad A. C. 362. pag. 87.*

2 *Certè quidem niſi Paulini electio, ab Alexãdrino Concilio probata fuiſſet, nequaquam eam poſteà Romanus Põtifex ratam habuiſſet. Quis enim exiſtimare poteſt, geſtas res à Lucifero ſchiſmatico firmas potuiſſe conſiſtere, niſi eas Synodus, & Romanus Pontifex recepiſſent? Cæterum Luciferi cum Euſebio ſimultas, & altercatio non aliunde ſumpſiſſe exordium videri poteſt, niſi quod ipſe auſterioris ſpiritus cum eſſet, indigno animo ferret, ex Synodi decreto, ianuam patere Epiſcopis omnibus lapſis, qui perindè, ac ſi nihil deliquiſſent, in ſuas ſedes, cum eodem Epiſcopatus honore, redirent: ideoque in eumdem Euſebium, quem aduenientem Antiochiam, iturum in Cappadociam, primum eſt nactus, veluti in eius decreti auctorẽ inuectus eſt, eoque magis in eum exacerbatus, quod ex ſuſcepto munere legationis id ipſum paſſim præſtaret, vt Epiſcopos, qui cum Arianis communicaſſent, ad ſuas ipſorum Eccleſias impertita illis cõmunicatione Catholica, reuocaret.*

3 Hæc Card. Baronius, vt Luciferum Epiſcopum Calaritanum, ſchiſmatis errore pollutum indicet; ſed hęc opinio Baronij efficaciter, impugnatur ſuomet gladio. Primo ex actis eiuſdẽ Concilij Alexandrini, in quo leguntur ſubſcriptiones legatorũ Luciferi, & epiſtola Synodi ad ipſum; neque eſt aliud, quod probet Põtifices conſenſiſſe Concilijs generalibus, quam hæc duo; igitur ſentẽtia Baronij eſt manifeſtè falſa, vtpotè pugnans cum ipſo concilio, imó cum antiquis hiſtori-

cis, Socrate, Sozomeno, & ipſo etiã Ruffino; qui aſſerunt Luciferum decretis illius Concilij, per ſuos legatos ſubſcripſiſſe, & fuiſſe aſtrictũ; Quo argumento vſus eſt idẽ Baronius vbi ſupra impugnans hos Græcos hiſtoricos aſſignãtes cauſam diſſidij Luciferi cũ Euſebio, propter electionẽ Paulini à Lucifero factam nã in contrariũ (inquit) ſtat authoritas Conc. Alex. cui præfuit Euſebius. Secundo impugnatur ex ſua ipſius teſtificatione à Magno Athanaſ. deſumpta. Nã, ex Magni Athanaſij Epiſt. (Eccleſiæ Antiochenæ ordinatione, ac Conc. Alex. peractis) ad Ruffinianũ Epiſcopum de ijs ijſdẽ rebus ſcripta, conſtat B. Luciferum non ſolum illi decreto Cõcilij de recipiendis lapſis aſſenſum fuiſſe, ſed etiam eius condendi, vnũ, ex authoribus fuiſſe: atq; adeó ſibi cum prædicta ſententia non conſtitit. Ait enim vbi *ſup. pag. mihi 89. n. 208. Scripſiſſe quidem Athanaſium ad Liberium de cũctis rebus geſtis in Synodo: quod ipſe diſertis verbis teſtatur ea epiſt. quam poſtea ſcripſit ad Ruffinianum, qua pariter declarat, quæcunq́ in eadem Synodo acta ſunt, fuiſſe cõfirmata ab ipſa Romana Eccleſia: eãque fuiſſe perlectam prabatamq́ in Nicano Conc. ſecundo; ex quo loco (quod deſideretur hactenus inter eiuſdẽ Athanaſij opera) hic eam deſcribendam putauimus: ſic enim ſe habet eius editio in œcumenica tunc Synodo facta*, & extat *in Concil. 2. Nicæno Act. 1. to. 2. concil. general. pag. 471. impreſ. Coloniæ.*

4 *Domino dilecto, & deſideratiſſimo cõminiſtro Ruffiniano, Athanaſius in Domino ſalutem.* Et poſt alia: *Quandoquidẽ ſtudioſè, & Eccleſiaſticè de his, qui neceſſariò redacti ſunt, nec per improbam fidẽ sũt corrupti, inquiſiuiſti: eaq́ de re ad Synodos, & alios ſcribere voluiſti, vt animi ſententiã de his explicarẽ: velim, mi domine deſideratiſſime, ſic habeas: In primis cũ à vi ceſſatũ eſſet, Synoduſque præſentiũ, & eorũ qui longinquas regiones incolebant, Epiſcoporũ haberetur; nec modò cõminiſtris, qui per Græciã paſſim habitãt, verũ etiã in Gallijs, & Hiſpania.* Intelligit (Card. Baronij, vbi ſup. ſunt verba) per hos, Athanaſius, Euſebium Vercellenſem, & Luciferum Calaritanum (qui per ſuos legatos interfuit, & aſſenſit) Epiſcopos legatos. Sed ſubdit.

5 *Communi decreto placuit, vt hic, & vbiq́ gentium, quicumque lapſi fuiſſent, ignoſcendum quidẽ illis, verũ non reſtituendos in Cleri numerũ. Qui verò non auctores, ſed neceſſitate, & violẽtia cõpulſi fuiſſent, viſum eſt illis quidẽ ignoſcendum, & in Cleri locum reſtituendos: maxime cum probabilem defenſionẽ, & excuſationẽ dederint, exẽplo Aarõ Exod. 32. fratris Moſeos, qui in Eremo, populi tranſgreſſionibus acquieuit, defenſionem habẽs, ne populus in Ægyptum reuerſus, idolorum cultui iterũ ſe mãciparet. Videbat enim ſi in eremi vaſtitate ſubſtitiſſet, futurũ, vt paulatim ab impietate regrederetur, in Ægypto autem, nullã eſſe ab impietate regreſſus viã. Hac de cauſa. Clero per ea tẽpora ignotũ eſt. Qui verò in errorem ſeducti erãt, & violẽtia hùc cõpulſi, data quoq́ ijs cõmunio eſt. Quẽ-*

 ad-

admodũ hæc, & Romã ſcripta ſunt, & Romanorum Eccleſiã omnia cõprobaſſe conſtat. Hæc quoq; tuæ pietati cõfidenter ſcribo, & ſignifico, quo tua pietas, ea, quæ decreta sũt hoc modo, amplectatur. Subdit Card. Baronius, vbi ſup. hucuſque lectum ex ea Synodo, in qua hæc ad declarationem eiuſdẽ decreti ſubiecta leguntur in eodem Conc. Niceno 2. vbi ſup.

Certé cum hoc tã egregio teſtimonio Athanaſij nullo modo cohæret B. Luciferũ defeciſſe ab Eccleſia propter illius decretũ, cuius condendi authorẽ fuiſſe conſtat ex Athanaſio ab ipſomet Baronio relato.

6 Huic etiã ſentẽtiæ Athanaſij adſtipulatur S. Hieron. Dialogo illo ſuo aduerſus Luciferianos, ſub iſtis verbis. *Igitur, cũ illo tẽpore* (Niceni Conc.) *Trecenti, & eo amplius Epiſcopi, paucos homines, quos ſine damno Eccleſia, abijcere poterãt, ſuſceperint; miror, quoſdam, & certè Nicenæ fidei ſectatores, tãta duritiæ exiſtere, vt tres confeſſores* (Athanaſiũ Alexandrinũ, Euſebiũ Vercellẽſem, & Luciferũ Calaritanũ intelligit: nã alijs adaptari nõ poteſt, cũ hi fuerint tres præcipui exules aliorum Catholicorũ anteſignani ab exilio reuerſi) *de exilio reuertentes, nõ putẽt, id ob totius orbis ſalutẽ, neceſſariò facere debuiſſe, quod tot, & tales viri voluntate fecerunt. Sed, poſt reditũ cõfeſſorũ: in Alexandrina poſtea Synodo conſtitutum eſt, vt, exceptis auctoribus hæreſeos, quos error excuſare nõ poterat, pænitentes Eccleſiæ ſociarentur: Aſſenſus eſt huic ſentẽtiæ occidens, & per tam neceſſarium concilium, Satanæ faucibus, mundus ereptus eſt.*

7 Hæc Hieron. ex cuius verbis illud præcipué colligimus: Luciferũ nẽpé cũ Athanaſio, & Euſebio in Conc. Alex. de recipiendis lapſis legẽ inſtituiſſe; prout nos modo Athanaſij teſtimonio affirmabamus. Nec Hieron. quidẽ nouũ eſt, vt glorioſo Cõfeſſoris agnomine, Luciferũ appellet cũ alibi de eodẽ, ille ipſe Hieron. ſic ſcriptum reliquerit in Chro. *Lucifer accitis duobus alijs Confeſſoribus, Paulinum, Euſtachij Epiſcopi Presbyterum, in parte Catholica, Antiochiæ Epiſcopum facit.* Ita Hieronymus.

8 Superius etiam idem Card. Baronius, dùm de Alex. Conc. ſermonem haberet: hanc ipſã pro Lucifero Calaritano, ſuam opinionem ſic patefecit, vbi ſupra *pagina mihi 90. num. 212. impreſ. Coloniæ anno 1624. cum dicit.*

9 *Quod autẽ in eadem Synodo auctoritate, vt dictũ eſt, Romani Pontificis decretæ ſunt legationes ad reſtituendas collapſas à fide Catholica Eccleſias, earũq; miniſtros; erroris in primis arguendus eſt Ruffinus* (*lib. 1. cap. 29.*) *dum ait, procuratione Orientis, iniunctã fuiſſe Aſterio; Euſebio verò Occidentis. Nam conſtat, eundem Euſebiũ, eius rei cauſa ſuſcepiſſe in Orientem peregrinationẽ, Antiochiamque profectum eſſe; indeq; etiã in Cappadociã perueniſſe. Quod quidem, ſententia illa S. Gregorij Nazianzeni ſuperius recitata, redditur manifeſtum: cum ipſe agens de turbis illis, Iuliani tempore, in Cappadocia, electionis Euſebij Epiſcopi Cæſa-*

Cæſarienſis occaſione, excitatis, hæc addit Orat. de laud. S. Baſil. Poſtremò, *inquit* aderāt Epiſcopi quidā ex Occidente, qui Orthodoxos omnes ad ſuas partes pertrahebant, *quæ quidem non niſi de Euſebio Epiſcopo Vercellenſi, & alijs qui cum eo erant, poſſunt intelligi. Nam Aſterius vt ſæpè diximus, in Arabia erat Epiſcopus.* Licet enim Baronius, hic reticeat nomen Luciferi; tamen expreſsè ſuperius ad eundem annum *pag. mihi 32 nu. 58.* referens ibi hanc eandem authoritatem Nazianzeni, nominauit cum Euſebio, Luciferū. Verba Baronij ſunt, *intelligit Gregor. de Euſebio Vercellenſi Epiſcopo, & Lucifero Calaritano, qui cum tunc eſſent in Oriente exules, Iuliani indulgentia in Conſtantij odiū, liberati, Apoſtolica functione, eos, qui in Arianam hæreſim lapſi eſſent, ad Eccleſiam Catholicam reuocare, prouintias circumeuntes ſatagebant.* Idem docuit *Nicetas antiquiſſimus ſcoliaſtes, Nazian. ſuper illū locum nu. 58. Nonus Græcus relatus à Billio in Prologo Scolior. huius Orationis ad lector.* cuius fit mentio, *in magna Bibliotheca veterum PP. tom. 6. par. 1. excuſa Coloniæ anno 1618.* qui vt conſtat ex *tom. 15.* eiuſdem Bibliothecæ veterū PP. impreſſionis Coloniæ 1622. *in indice alphabetico authorum, littera N.* vixit ante tempora Iuſtiniani Imperatoris, *Iacobus Billius, interpres Nazianzeni, Nicetæ, & Nonni, & Marianus Victor, in notationibus ſuper Hieronymum, tom. 2. dialogo aduerſus Luciferianos nu. 1.* vbi ait *Nazianzenum in vita Baſilij, affirmaſſe Luciferum, vnà cum Euſebio Vercellenſi ex Vrbe Roma Cæſarεam ad ſedandos tumultus, qui propter Euſebium Cæſarienſem, & Diuum Baſilium de Epiſcopatu excitati fuerant, miſſum.* Sed in hoc vltimo fallitur, quia non ex Vrbe Roma immediatè, ſed ex Concilio Mediolanenſi, à Conſtantio in Orientem, multis annis ante exulati, poſt exilia relaxata Iuliani indulgentia, & poſt profectionē Alexandrinam, & Antiochenam decretis eorum legationibus in Concilio Alexandrino (vt ait Baronius) ad Capadociam, & alias Oriētis Prouintias miſſi ſunt ad illas Apoſtolicas functiones peragendas; vnde illa particula Nazianzeni *ex Occidente* ſignificat Patriam, ſiuè regionem natiuam illorum, non locum vnde immediate venerant.

Ratio etiā cur illa verba Nazianzeni intelligenda ſint de Lucifero, & Euſebio, eſt euidens, & in prōptu: quia vt *cap. 26. num. 7. huius lib.* oſtendemus ex Epiſcopis Occidentalibus, ſolus Euſebius, & Lucifer tunc remanſerant in Oriente.

Si ergo poſt Synodum Alexandrinam (in qua fuerunt eis decretæ legationes Orientis, vt hic Baronius autumat) Euſebius, & Lucifer in Cappadocia ad Apoſtolicas functiones, ſimul conuenerunt, quomodo verum eſſe poteſt, Luciferum ab Euſebio ſeceſſiſſe, quia decreto illius Cōcilij noluit aſſentiri? Quibus conſonant, quæ Socrates *lib. 3. cap. 7. citat.* cum alijs antiquis Hiſtoricis,

San-

Sanctum Luciferum Calaritanum fidei, & ſententiæ Eccleſiæ conſentientem, in Sardiniam ad propriam ſedem ſe recepiſſe.

10 Quæ cum ita ſint, mirandum eſt poſtea Baronium, paucis interiectis, vix vnius paginæ ſpatio intermedio, contrarium docuiſſe, & non ſolum Beatum Luciferum, in ſchiſma incidiſſe, ſed in illo obijſſe, ſolũ Ruffinum hæreticum; & non alium ex antiquis in hoc vltimo ſecutus, quia nullus aſſeruit, vt tenet *tom. 4. ad annum 362. pag. mihi 94. & 95.* Vbi eiuſdem Luciferi in ſchiſma lapſum, & infęlicem exitum flebiliter deplorauit, quod non feciſſet, ſi quanti, Græcis illis Hiſtoricis, in hoc fides eſſet adhibenda, aut quantum Ruffini teſtimonio tribuendum (quod aliàs ſumma veritatis atteſtatione de ijſdem auctoribus, præſertim in ſuis Annalibus multoties, & diligenter aduerterat) iure merito perſcrutatus fuiſſet. Etenim nec auctoritatem, nec fidem rebus commentitijs hæreticorum adiungere deberi, ſępe ipſe teſtatur; quare ſicut in cauſa ſchiſmatis illos impugnauit, ſic in aſtruendo eius ſchiſmate, debuiſſet ab ipſis deuiare; multo minus nouam cauſam ipſe confingere, quam cernebat tam facilé infringi poſſe ex actis eiuſdem Concilij Alexandrini, in quo reperitur ſubſcriptio legatorum Luciferi, & Epiſtola Synodalis ad ipſum *cap. 23.* ſuperius relata, quod manifeſtè indicat illum decretis Synodi cõſenſiſſe, q; idẽ cõfirmat Athanaſius *in epiſt. ad Ruffinianum* ab eodem Baronio relata. Diuus Hieronymus, imò, & ipſe Baronius, *loc. ſupra citato* idemque aſtruunt antiqui hiſtorici, præcipue Socrates, & Sozomenus, imò, & ipſe Ruffinus.

11 Sed reuera grauioribus curis depreſſus, & illius ſuę diligentiæ, & pietatis oblitus, imò, & eorum, quæ *pag. 89. & 90.* dixerat, & Sancti Patres Athanaſius, Hilarius, Nazianzenus, Hieronymus, & alij in *3. par.* referendi, de Beato Lucifero teſtatum reliquerunt, maiorem fidem, Ruffino, & alijs circa ſchiſma Luciferi quam par erat adhibuit. Nec trium Patrum ſcilicet Hieronymi, Ambroſij, & Auguſtini, teſtimonia Lydio Lapidi, & trutinæ intellectus admouit; etenim obitus Luciferi in ſciſmate nullum habet antiquum authorem præter Ruffinum, nulla fide dignum, vt dictum eſt; quod eſt maxima obſeruatione dignum, ſed nequé quod in ſciſma inciderit, ſunt teſtes idonei Græci prædicti; nequè Marcellinus, & Fauſtinus; tùm ob rationes dictas contra Ruffinum, & Græcos; tùm quia in illo libello ſeu Epiſtola, nihil ſcripſerunt, quod ſententiæ Baronij ſuffragetur, vt in illa ego ipſe vidi, & cerni poteſt. Extat in Vaticano ſuis in armarijs numero 3786. in quodam codice, in quo continentur Epiſtolæ 243. & hęc eſt ſecunda in ordine, cuius titulus

lus

lus eſt, *incipit Epiſtola Catholicorum,* & eius initium, *deprecamur manſuetudinem veſtram piiſſimi Imperatores, Valentiniane, Theodoſi, & Arcadi, &c.* Tabula huius Codicis ſic incipit.

Quæ geſta ſunt inter Liberiũ & Fœlicem Epiſcopos.

Libellus quorumdam ſciſmaticorum.

Liber de conſtructione Baſilicæ Sancti Pauli.

Quare Baronium hác Epiſtolam non vidiſſe, ſed alterius relatione (cui fortè videndam cõmiſit) deceptum fuiſſe, euidens eſt.

12 B. Hieronymus, potius eſt præcipuus vindex Sanctitatis B. Luciferi. S. Ambroſius in illo loco citato deceptus fuit aliorum relatione, & opinione, tùm hæreticorum, tùm ſectatorũ Meletij, & tandem D. Auguſtinus, vel de Luciferianis ſolis locutus eſt; vel ſi aliquandò de Lucifero Calaritano, iuxta famam Ruffini, hæreticorum, & Meletianorum ſparſam, vt latè in obiectis Archiepiſcopi Turritani oſtendemus: quæ ſi ad intellectus, & pietatis limam adhibuiſſet Baronius; in contrariam opinionem profectò deflexiſſet ſaltim, quoad obitum eius, ſicut in ſimili fecit cum Gregorio Eliberino: & habetur *tom. 4. pag. 310.* vbi ſic ait. *Porrò Gregorius, Eliberinus creditur poſtea ſaniori mẽti redditus, duramque auſteritatẽ illam flexiſſe, in Catholica obſeruantia rectitudinem: nam Orthodoxorum nõnullorum præconijs cælebratus habetur, niſi eos quis dixerit turpiter, ignoraſſe: quod affirmare nunquam auderem.* Cur idem de B. Lucifero non aſſeruerit, rationem non video, cum præſtantioribus præconijs, Sanctorum PP. & aliorum antiquorum, quos in 3. part. citabimus, reperiatur B. Lucifer exornatus; & teſtimonia Patrum contraria, quia fuerunt in materia facti, ab ipſis valdè diſtantis, multũ claudicant.

13 Nec mirum, quod B. Ambroſius, & D. Auguſtinus fuerint decepti in rebus facti, è tam longinquis Orientis regionibus, petiti, quia hoc nõ ſemel, ſed ſæpiſſimè accidit Sanctis Patribus; nam vt plura exempla omittamus; idem Auguſtinus deceptus fuit, exiſtimans Cõciliũ Sardicenſe Oecumenicũ celebratum Sardicę *anno 347. ſub Iulio I.* fuiſſe conciliabulum Arianorum, quod habitum fuit Philipopuli, emẽtito nomine Sardicenſis, vt notauit Binius in notis ad prædictum Concilium *Tom. 1. Conciliorum.*

14 Similiter deceptus fuit ex ipſamet hiſtoria Ruffini, vt notauit Bellarminius lib. de ſcriptoribus Eccleſ. in Ruffino, tribuens quaſdam ſententias Sixti Philoſophi Pythagorici, Sixto Pontifici, & Martyri, vt teſtatur Hieronymus in epiſtola ad Teſſiphontem, & idem Auguſt. lib. 2. retracta-

tio-

tionũ cap. 42. Sicut deceptus fuit *to. 5. de Ciuit. Dei lib. 16. ad Marcelinum cap. 9.* & Gregorius Nazianzenus *in epiſt. 71. ad Poſthumianum, & in oratione funebri D. Baſilij,* exiſtimantes non dari antipodas; nec Torridam Zonam fuiſſe habitabilem, cuius contrarium, experientia conſtat, ſimiliter *de vnic. Baptiſ. cõtra Petilianum cap. 16.* idem Auguſt. Marcellinum Põtificem defendit à lapſu, negatque illum turificaſſe; cuius contrarium ex Martyrologio, & Breuiario Romano cõſtat, vt videre eſt apud Baron. *to. 2. Annal. ad annum 302.* vbi ait, nõ mirum eſſe, quod hoc latuerit Auguſtinum; qui Nicænos Canones, toto orbe vulgatos, ſe ignoraſſe teſtatur *epiſt. 110.*

15 Item Hilarius Pictauienſis deceptus fuit, exiſtimans non dari, ſal, niſi coagulatũ ex aqua ſalſa; cum dari ſal lapideum, nõ ſolum Cardonæ, in Hiſpania, ſed etiam in alijs Orbis partibus, liquidò cõſtet; ſimiliter Hierony. *epiſt. 141. ſcribens ad Marcellam,* affirmat, D. Hilarium deceptum fuiſſe in eo quod exiſtimarit *in Pſal. 126.* Apoſtolos fuiſſe dictos filios excuſſorum; eo quod in Euangelio fuerit eis præceptum *Matth. 10. Marc. 6. Luc. 9.* vt in quamcumque Ciuitatem introiſſent, & nõ fuiſſent recepti, excuterẽt puluerem pedum ſuorum, in teſtimonium, non credentium, cũ aliud ſit excutientium, aliud excuſſorum: quia excutientes ſunt, qui excutiunt, excuſſi verò, qui ab alijs excutiuntur; *& incongruum eſt* (inquit Hieron.) *excuſſos Apoſtolos accipi, qui magis, excutientes debuerunt appellari;* excuſat autem D. Hieron. S. Hilarium, quod nõ eius culpæ adſcribendum ſit, qui (verba ſunt Hieron.) *Hebræi ſermonis ignarus fuit, Græcarum quoq; litterarum quandam aurulam cœperat, ſed Heliodori Presbyteri, quo ille familiariter vſus eſt, ea quæ intellgere, non poterat, quomodò ab Origine eſſent dicta, quærebat; qui, quia in hoc Pſalmo commentarium Origenis inuenire non potuit, opinionem magis inſinuare ſuam, quam inſcitiam voluit, confiteri quam ille ſumptã, claro ſermone diſeruit, & alienũ errorem diſertius exequtus eſt.*

16 Et in præſenti materia cum Auguſtinus dixerit, Luciferianos fuiſſe à Lucifero Calaritano exortos, Sanctus verò Iſidorus dixerit à Lucifero Smyrnẽſi orros, vnum ex his Sanctis PP. in hoc facto erraſſe, ſiuè deceptum fuiſſe, neceſſariò fatendum eſt; & multa alia in Sanctis PP. poſſunt afferri exẽpla, vt non mirùm ſit Auguſt. & Ambroſium, in hoc facto S. Luciferi in Oriente geſto, Ruffini, hæreticorum, & Meletianorum fama, vſque im Occidentem, percrebeſcente; deceptos fuiſſe, & ideò per modum dubitantis aliquando protuliſſe.

Præ-

Præcedens doctrina Immunitatis B. Luciferi à Schiſmate, inſigni miraculo, & argumento Theologico confirmatur. §. *I.*

1 Licet prædicta abundè ſufficiant ad defenſionem immunitatis à ſciſmate B. Luciferi; tamē ad maiorem confirmationem, addimus Cœleſte teſtimoniū, nempè inſigne miraculum factum à Deo Neapoli in confirmationē Sāctitatis verborum, & operum S. Luciferi, quod referūt Marcellinus, & Fauſtinus in illa Epiſtola relata à Baronio, & ab ipſo, & alijs in veritate hiſtoriæ recepta; ſiquidem ex eius authoritate contra B. Luciferum argumētātur; etenim poſt celebrationem Synodi Alexandrinæ, cum peracto in Oriente Legati munere, ex Aſia B. Lucifer, Romam veniret, vbi Neapolim appulit, vitauit cōmunionem Zozimi (non Maximi, vt falſò Baron. & aduerſarius, ex illa citatá epiſtola autumant) tanquam adulteri, & ab Arianis (qui Maximum Sanctiſſimum Virum expulerant, & in exilium miſerant) ad Epiſcopatum intruſi, quod factum, ſimul, & Sanctitatem Beati Luciferi, inſigni miraculo, Deus teſtatus eſt.

2 Nam iuxta B. Luciferi prædictionem, quandò Zozimum, ad ſe nihilominus veniētem, ſeueré, de ſua intruſione obiurgatus eſt: lingua Zozomi, in modum bouis extra os fuit protracta, vbi voluit faciendo Sacrum, verba Conſecrationis proferre: at vbi primum ab incepto deſiſtebat, & à Templo egrediebatur, intra os, vti antea retrahebatur, quod toties accidit, donec Epiſcopatui malé parto, voluntariè ceſſit.

3 Hāc vitationem Zozomi (per errorem contrariorum, Maximi) nobis obijciunt aduerſarij, tamquam confirmationē ſchiſmatis B. Luciferi, quaſi Zozimum vitaſſet, eo quod fuiſſet ab Ariano, conuerſus in Catholicum; ſed falluntur manifeſtè; nam illa vitatio (vt manifeſtè conſtat ex Epiſtola illa Marcellini, & Fauſtini, cuius authoritati nituntur) ſolum fuit eo quod adulter eſſet, & intruſus in locum Maximi Sanctiſſimi Martyris depulſi: quæ actio, non ſolum, non fuit ſchiſmatica, neq; contra decreta Concilij Alexandrini de recipiēdis lapſis; ſed fuit Sanctiſſima, tanto Viro, & Apoſtolicæ Sedis Legato digniſſima, vt ex relatis circunſtantijs manifeſtè conſtat, & ex miraculo ſecuto in confirmationem illius, & obiurgationis B. Luciferi contra Zozimum; Quod probatur hoc argumento certiſſimo Theologico.

4 Nā Deus nec facit, nec poteſt facere miraculū in confirmationē actionis Schiſmaticę, & malę; ſicut nō poteſt mentiri, nec committe-

L

mittere aliquod malum culpæ; quia illa malicia ſpecialiter refunderetur Deo, non ſolum permittenti, ſed vt ſpecialiter operanti, quod implicat contradictionem in Deo, ſicut poſſe peccare; eſt enim neceſſarió impeccabilis, & natura ſua indefectibiliter bonus, & rectus; ſed illud miraculũ protractionis linguæ Zozimi extra os, fuit factum in cõfirmationem vitationis Zozimi, & obiurgationis B. Luciferi in ipſum, igitur illa vitatio, & obiurgatio, non fuit mala, & ſchiſmatica; maior propoſitio huius ſilogiſmi, eſt communis ſententia omnium Theologorũ. Minor conſtat ex facto relato in illa epiſtola Marcellini, & Fauſtini, in vi hiſtoriæ recepta à Baronio, & ab aduerſarijs, & ita concluſio, euidenter ſequitur; & infertur.

5 Quod autem addunt aduerſarij ex authoritate prædictæ epiſtolę: ſcilicet B. Luciferum Romę corã Liberio reclamaſſe; falſiſſimum eſt; nihil enim tale continetur in illa epiſtola, vt dictum eſt: imò cum benedictione Liberij, decretis Eccleſię, aſſentiẽtem, remeaſſe in Calarim tronũ ſuũ, euidẽter colligitur ex his, quę aſſerũt Socrates, Sozomenus, Tripartita, & Nicephorus, in qua Sãctitatis operibus, & meritis cumulatus, pié in domino obdormiuit, & ad Cæleſtẽ gloriã trãſmigrauit, vt latius ex teſtimonijs 3. p. cõſtabit.

Diluuntur obiecta contra prædicta. §. II.

1 SED dices optimè cohærere poſſe B. Luciferum, per legatos ſuos ſubſcripſiſſe decreto Synodi Alexandrinæ de recipiendis lapſis, & poſtea alia de cauſa (quęcunque illa fuerit, & quocunque tẽpore) à ſubſcriptione ſuorum legatorum é ſententia Synodi receſſiſſe, vt Ambroſius, & Auguſtinus teſtati ſunt, ſimul cũ græcis hiſtoricis. Reſpõdetur primo: id poſſibile fuiſſe, tamen de facto non ita fuiſſe præter teſtimoniũ Socratis, Sozomeni, & Nicephori dicẽtium, ipſum ſenſiſſe cum Synodo, & cum tali aſſenſu, in Sardiniam remeaſſe; adiuncto inſigni miraculo Neapoli cum Zozimo facto, quod in cõfirmationẽ actionis ſchiſmaticæ, & ſchiſmatici nõ potuit à Deo fieri, obſtant omnia ſuperius dicta de inualiditate authoritatis Ruffini, & aliorum græcorum, imò, & Diui Ambroſij, & Auguſtini, in re facti tam longe diſtantis, ſolo auditu, & aliorum relatione, ab ipſis noti; quæ ratio formatur in hunc modum. Lucifer eſt in poſſeſſione, quod conſenſerit Synodi Alexandrinæ quia legũtur ſubſcriptiones legatorum ipſius, & epiſtola Synodi ad ipſum, & hoc eſt certiſſimum, vt conſtat ex actis illius cõcilij, neque aliud eſt, quod probet Põtifices conſenſiſſe concilijs generalis, quam hæc duo:

quod

quod verò adiũgitur, ſcilicet poſtea illum retractaſſe, & mutaſſe ſententiam, non habet firmum fundamentum; imó diuerſa, & contraria ſcripta nutant; igitur iure ipſo manutenendus eſt in prima poſſeſſione; quia cum de vnius veritate conſtet, & de altera ambigatur, ſtandũ eſt primæ, non ſecundæ; iuxta vulgatas regulas iuris. In dubio *melior eſt conditio poſſidentis*. In dubio *benignior pars eſt eligenda*. In dubio, *præſumendũ eſt quod fuit*. In dubio, *non eſt recedendũ à iure, & cõſuetudine*. In dubio; *nihil noui eſt aſtruẽdum*.

2 Et cõfirmatur primo; quia per hoc aduerſarij faciũt Luciferum ſibi ipſi repugnantem, quę repugnantia inueriſſimilis eſt in homine, quẽ omnes aſtruunt fuiſſe conſtantiſſimum, & aduerſarij inſimulãt, ob nimiam conſtantiam, ſchiſma feciſſe. Cõfirmatur Secundo; quia huius mutationis ſententiæ nulla ſufficiens cauſa redditur; nõ ſimultas cum Euſebio propter electionem Paulini, vt demonſtratum eſt; non quia obſtitit decreto de nõ recipiendis lapſis; eo ꝙ eſſet rigidioris ſpiritus quia eumdem ſpiritum habuit quãdò approbauit decreta Synodi Alexandrinæ, ac poſtea: quod igitur non horruit in principio, quandò fuit decretum, non eſt cur poſtea abhorreret, ſine noua cauſa; imò potius complaceret quia à ſe approbatum, & tãquam pietati matris Eccleſiæ magis cõſonum, & Sacræ Scripturæ conforme; in qua inter alia exempla habetur caſus D. Petri, & eius lapſus trinæ negationis, nec ideò fuit à Pontificatu totius Eccleſiæ poſt eius pænitentiam excluſus.

3 Confirmatur tertio; quia vir tam acer, & impauidus cupiduſque martyrij; ſi poſtea cenſuiſſet cõcilium malè ſtatuiſſe, idque voluiſſet (ab eo recedendo) publicè profiteri, cum autoritatem legati haberet, non continuò calamum ſtrinxiſſet, & librum aliquem, ea de re ſcripto mãdaſſet, qui tot libros, intrepidus contra Conſtãtium, & Arianos ſcripſit? nõ aliquam epiſtolam ſaltim edidiſſet, qua faceret notum omnibus; ſuos legatos, ſe inuito, aſſenſum præbuiſſe actis Synodalibus, vel quid ſimile.

4 Confirmatur quarto: quia ſi hoc ita eueniſſet, vt Lucifer à ſententia Synodi, & Eccleſiæ diſceſſiſſet, non monitus fuiſſet à ſuo amico D. Athanaſio, familiaribus litteris cum eo communicante, quem tot laudum præconijs iam antea exornauerat, ſaltim, vt moneret fideles, ne deciperentur cõmunione, & doctrina viri à ſe tam ægregié antea commendati. Certè hæc omnia moraliter conuincunt, hæc falſo Beato Lucifero Calaritano fuiſſe ab hæreticis, & Meletianis impoſita.

5 Quod ſi quærat aliquis, quanam

nam in cauſa eſſe potuerit, vt B. Lucifer hanc aduerſus ſe famam incurreret. Reſpondeo plures. Prima, execrabile odium Arianorum,& aliorum hæreticorum aduerſus illum, qui erat Catholicorum anteſignanus, & choriphæus,& omniũ hęreticorũ malleus,& propugnator accerrimus.

6 Secunda inuidia ſummæ gloriæ; nam eo tempore habebatur latinorum eloquentiſſimus, ad obſiſtendum Imperatori hæretico fortiſſimus, Athanaſij præconio commẽdatiſſimus, ab omni commercio hæreticorum ſegregatus, martyrij cupidiſſimus, & omnium humanarum rerum,ex Dei amore ſumus contemptor: quæ omnia,cũ neque ferre poſſet inuidia,neque aliter obſcurare, quã,fama diſsẽſionis aſperſa,quę ſita eſt opportunitas obtrectãdi.

7 Tertia fuit nomen Luciferi, cum enim notiſſimũ eſſet illud oraculũ, *Quomodo cecidiſti de Cælo Lucifer*, ſtatim atque ipſe ex Aſia diſceſſit,& hæretici,& Meletiani (quia ipſe, prælato Paulino,Meletium reiecerat) aliquid ſpargere aduerſus ipſum cæpere:continuò illa vox omniũ in ore fuit atque ſermone; Nomina enim ſæpe trahunt rerum euentus.

8 Quarta fuit reiectio Meletij, qui fuerat conſtitutus Epiſcopus Antiochenus ab Eudoxio Arianorũ ſectatore: hoc enim multorũ etiã Catholicorũ illi conciliauit odiũ: nam plures Meletio iungebantur, pauci Paulino, & ita à ſectatoribus Meletij,ex concepto odio,illa,contra Luciferũ, fuit fama ſparſa;cumq; ex pluribus qui in Oriente Meletio iungebantur amicitia,plures eſſent magni nominis, & inter eos S. Baſilius teſte Baro.to.3.an.Chriſti 371.qui Meletij cõmunionẽ admiſit eiuſque causã aduerſus Paulinũ defendit. Et vt refert idẽ Baro.to.4. an.Chriſti 370.Damaſi PP.IIII. etiã S. Greg. Naziãzen. carmine de vita ſua illũ aliquot verſibus laudauit inſigniter:& Chriſoſtomus orat. panegirica in Meletij laudẽ adnotauit, eius nomẽ infãtibus recens natis parentes impoſuiſſe,tãta cępit erga Meletiũ eſſe ciuiũ veneratio (poſt eius exiliũ à Valente Ariano,Paulino ob Sanctimoniã relicto(vt viuẽtis nomẽ & imagines colerent. Quid mirũ ſi cõtra Luciferũ, illa fama ſparſa à cõtrarijs,tã Catholicis,quã hęreticis longè lateque percrebuit, ita vt D. Ambroſius,& eius diſcipulus Aug. facilè ei aſsẽsũ pbuerint.

9 Hæ,& alię fuerunt cauſæ illius ſparſi rumoris, & famæ cõtra Luciferũ,ſed ipsũ ab omni ſchiſmatis labe fuiſſe immunem,ſuperius dicta oſtẽdũt,idemq; ac ſimul cũ Eccleſię cõmunione,& Dei amicitia,& nota Sãctitate vitã finijſſe ſequentia amplius demõſtrabũt.

PARS

PARS TERTIA.

In qua authoritate SS.PP. & Conciliorum oſtenditur immunem fuiſſe à ſchiſmate B. Luciferum; & quid de eius Sanctitate in morte, & poſt mortem ſentiendum.

Authoritate Sanctorum Patrum, Athanaſij, Hilarij Nazianzeni, & Hieronymi vindicatur, à ſchiſmate B. Lucifer.

Caput. XXV. I.

1 CONTRA hos autores, hæreſeos labe pollutos, Ruffinum Socratem, Zozomenum, & Theodoretũ, & eorum ſectatores ſtant pro Sanctitate B. Luciferi, maiores Eccleſiæ proceres, illius coetanei, ex quibus liquidò cõſtat, nulla ſciſmatis labe fuiſſe pollutum B. Luciferum. Sit primus D. Athanaſius, qui in epiſtola, quam ſcripſit ad Beatum Luciferum; poſtquam legit eius libros contra Cõſtantium Imperatorem, mira de eius Sanctitate profert: veré Luciferum illum appellando; quia lumen veritatis poſuerat ſuper candelabrum: Verum Templum Saluatoris, qui in eo habitabat, Eliã ſui temporis participem Prophetarũ, & Confeſſorũ: per cuius os Spiritus ſanctus fuit loquutus, admonens, vt gaudeat, illum eſſe in choro Angelorum, in quo etiam prædeceſſores Luciferi, ſcilicet martyres, ait eſſe; ac demum prophetico ſpiritu, certò affirmat, Deũ redditurum Beato Lucifero, pro illo labore, præmium in Regno Cœlorum; quod neque adulationi, nec leuitati, aut temeritati, à Sanctiſſi-

ctiſſimo Eccleſiæ Doctore dictũ tribui poteſt; hæc autem authoritas tanti Doctoris, & Sancti Patris, non ſolùm debet intelligi de tempore, ante ſchiſma impoſitũ; ſed etiam de tempore obitus, & mortis eius; de quo prophetauerat, poſt illam adepturum eſſe Regnum Cœlorum.

2 Et cõfirmatur, quia *anno 364*, vel vt alij anno 363. biennio poſt impoſitum Lucifero ſchiſma, idem Athanaſius, cõuocata Alexãdriæ Epiſcoporum Synodo ad Iouinianum Imperatorem, libellum continentem regulam Catholicæ fidei cuſtodiendum miſit; quam, ferè omnes Chriſtiani orbis partes illibatè profitebantur, inter quas numerat Sardiniã, cuius Metropolita, & princeps, tunc erat Lucifer; hoc autem de Sardinia non dixiſſet, ſi in ea B. Luciferi, & eius ſectatorum hæreſis, vel ſchiſma viguiſſet; & in alia epiſtola ad eumdem Iouinianum ait; *Teſtor eam Catholicam orthodoxam fuiſſe in omnibus Eccleſiæ Sardiniæ fidem Eccleſijs, comprobatam.* Quod nullatenus dixiſſet, ſi Lucifer ſciſmaticus fuiſſet, & eius ſciſmate infecta Calaritana Eccleſia; quo teſtimonio nihil illuſtrius in fauorem Beati Luciferi adduci poteſt; quia cum loquatur ex certa ſcientia, & tantam notitiã B. Luciferi habuerit, imò, & cum eo familiaritatem: ſola eius authoritas, garrulis hęreticorum linguis præferenda eſt. Neque poteſt dici Athanaſium meminiſſe doctrinæ non ſciſmatis, ſeu diuiſionis, quę poteſt eſſe ſine noua doctrina fidei: nam contra hoc eſt, quia vt ait Hierony. *in epiſt. ad Titum. cap. 3. & 24. quæſt. 3.* nullum ſciſma, non aliquam ſibi confixit hæreſim, vt rectè ab Eccleſia receſſiſſe videatur: & in præſenti caſu eſt certum; cum in Synodo Alexandrina ſtatutum fuerit decretũ de recipiendis lapſis, quod confirmatum à Sede Apoſtolica, habet vim articuli fidei, à quo, qui diſſentit pertinaciter eſt hæreticus, & diſſentit, non ſolum in ſeparatione, ſed etiam in dogmate, ſicut ſunt hæretici nouatiani, qui negant deficientes à fide nõ eſſe recipiendos ad pœnitentiam; & ita ſenſit B. Satyrus, de quo ait B. Ambroſius in eius obitu, non putaſſe fidem eſſe in ſciſmate Luciferianorũ, ergo hæreſim, quia vbi non eſt fides, hæreſis eſt.

3 Sed contra hanc explicationẽ, aduhc obijci poteſt, quia in cit. epiſt. Athanaſij, & Synodi Alexandrinæ, ad Iouinianum, inter alias Prouincias de Catholica fide commẽdatas, ponitur Hiſpania, in qua cõſtat fuiſſe Luciferianos apud Hiberiã, & Celtiberos, ſcilicet apud Tarraconẽſem Prouinciam, vt notauit Baronius in ſuis annalibus ad annum 371. pag. 311. igitur ex eo quod numeretur

tur etiam Sardinia, nõ excluduntur ab ea Luciferiani.

4 Reſpondetur negando conſequẽtiam, & ratio diſparitatis eſt: quia in Hiſpania ſolũ angulum illius tenuerunt Luciferiani, vt expreſsè docuit S.Hieron.dialog. aduerſ. Luciferianos, quod comparatione totius Hiſpaniæ, pro nihilo computabatur; denominatio autem Prouintiæ Catholicæ, & orthodoxæ ſumitur à tota illa, & à maiori, & ſaniori parte, & ita licet in ea, in Italia, Gallijs, & alijs Prouincijs fuerint aliqui hæretici Ariani, vt conſtat ex hiſtorijs Eccleſiaſticis, tamen abſolutè titulo orthodoxarum, illas exornauit Athanaſius, quia generaliter in illis, fides Catholica profitebatur; at verò, ſi Eccleſia Primaria Calaritana ab eius Metropolita, & Principe Lucifero, Luciferiano fuiſſet ſciſmate infecta, cum illa proculdubiò, tota Sardinia, corruiſſet, ſicut autumãt contrarij ex illo loco Hieronymi, *ſi Eccleſiã in ſardinia tantum habet Chriſtus, nimium pauper factus eſt*, & ex illo alio in quo ait, *nõ veniſſe Chriſtum propter ſolam maſtrucam Sardorum*, & ita ſi fuiſſet tota infecta, non potuiſſet titulo orthodoxæ commendari, propter errores, & hæreſes, quos habuit coniunctos ſecta Luciferianorum, cuius tamẽ contrarium conſtat, ex 2. citatis epiſtolis Athanaſij ad Iouinianũ.

4 Sanctus etiam Hilarius, alter propemodum Galliarũ Apoſtolus, B.Luciferi Sanctitatem atteſtatus eſt, eo tempore, quo ei falſum ſciſma impoſitum fuit: nam ſui temporis res ſcribens, de Sancto Lucifero Calaritano ſic ait; *poſt Sanctorum Virorum exilia, Paulini, Euſebij, Luciferi, Dionyſij quinto ab hinc anno, &c.* Qui cum, iſto ſuo libello, recenſens præclariſſimos Viros de Fide Catholica optimé meritos, tertio loco, atque titulo honorifico, ponat B. Luciferũ, planè declarat eumdem in Catholica cõmunione tunc fuiſſe perſeuerantem; alioquin nephas fuiſſet, eundẽ, inter Sanctos Epiſcopos connumeraſſe, ſi ſciſmate ab Eccleſia fuiſſet diuulſus; etenim cum Sanctus Hilarius huiuſmodi libellum aduerſus Conſtantij impietates, iam defuncti, edidiſſet, eo ipſo tẽpore, quo poſt Cõſtantij mortem, Iulianus imperabat, tam Paulini Antiocheni Epiſcopi, à B.Lucifero facta ordinatio tunc incidit; quàm Synodi Alexandrinæ celebritas; at ſi verùm foret, vt eodẽ anno (vt præfati authores aſſerebant) B. Lucifer, contentionibus, & ſciſmate ab Eccleſia diſſentiret; profectò S.Hilarius illum Sanctis Chriſti Cõfeſſoribus ad numerando, maximi erroris (quod nefas eſt) redargui poſſet. Quod autẽ à Cardinale Baronio obijcitur *to. 3. ad annum 360. pag. 315.* illud opuſculum fuiſſe ſcriptum à Sancto

Hila-

Hilario, viuente Conſtantio, dupliciter impugnatur. Primo teſtificatione S. Hilarij, in eo ipſo libello, vbi ſic orationem aggreditur. *Tempus eſt loquendi, quia præterijt tempus tacendi, Chriſtus expectetur quia obtinuit Antichriſtus, clament Paſtores; quia mercenarij fugerunt*. Vbi per Antichriſtum intelligit Conſtantium Imperatorem, iam vita functum.

6 Secundo, & principaliter probatur authoritate D. Hieronymi *libro de ſcriptoribus Eccleſiaſticis cap. 110.* qui de eodem Sancti Hilarij libello ita ſcripſit, *eſt eius, & ad Conſtantium libellus, quem viuenti Conſtantinopoli porrexerat, & alius in Conſtantium, quem poſt mortem eius ſcripſit.* Quid Clarius.

7 Athanaſio, & Hilario accedat Gregorij Nazianzeni authoritas, qui *in oratione funebri de laudibus Baſilij*, res geſtas ſui tẽporis enarrans: cum turbas hoc ipſo tẽpore, propter Euſebij Cæſarieñſis Epiſcopi electionem, in Capadocia, commotas memoraret, vndẽ origo contẽtionum, & ſimultatum emanauit eidem Euſebio, & Magno Baſilio, tũc ſolummodò Sacerdoti, apertè teſtatur, ad illarum partium res componendas ope, auxilioque preſto fuiſſe Occidentales quoſdam Epiſcopos: idque non niſi de Euſebio Vercellenſi, & Lucifero Calaritano Sedis Apoſtolicæ legatis, qui Orientem peragrantes prædicationibus Eccleſiaſticis, vniuerſos propẽ informarunt, intelligi poteſt. Ita Iacobus Billius, idẽ Baronius, Marianus, Victorius, Nicetas *in comment. huius orat. nu. 53.* & alij; & ratio eſt in promptu; quia vt cõſtat ex ſcriptorum Eccleſiaſticorum monimentis, ex Epiſcopis Occidentalibus, qui tũc temporis in Oriẽte commorabantur, cum Apoſtolicæ Sedis vicibus, ſoli Euſebius, & Lucifer remanſerant; nam Hilarius Pictauiẽſis in vita Conſtantij recurſus erat in Galliam; Ozius Cordubenſis, ante annos quinque, mortem obierat: Dionyſius Mediolanenſis adhuc in exilio poſitus, apud Capadociã glorioſus Cõfeſſor in Cœlum ierat; Paulinus Treuerenſis anno ante id tempus, martyrij corona, ſua merita cumularat: cæteri tãdem quicunq; hi fuerint, qui exilij pœnas dederant, vel glorioſa commutatione, hãc vitam finierant, vel ad Eccleſias ſuas: Iuliano Apoſtata, permittente, redierãt, idque teſtatus fuit Athanaſius in epiſt. Synodali ſcripta ad Luciferum, & alios Antiochenos, in illis verbis. *Nos qui relicti ſumus Alexandriæ paucis indicauimus, &c. Nam reliqui, ex noſtris, quiſque ad ſuas Prouincias abierũt*, & quod ad tempus veriſſimè conſtat, id non anteà euenire potuiſſe, quã Conſtantio ẽ viuis ſublato, poſt Alexandrinam, atque Antiochenam profectionem ab Euſebio Vercellenſi,

lenſi, & Lucifero Calaritano ſuſceptam; quod pluribus probatur; tùm ex his, quæ ibidem atteſtantur Naziázenus, Ammianus, Sozomenus, & alij: tùm etiam, quia hæc non potuerunt accidere, viuente Conſtantio, in cuius vita, Euſebius, & Lucifer exulati, & vincti in diuerſas, & diſtátes Orientis partes deducti ſunt; & ideò non potuerunt ſimul ad tá Apoſtolicas functiones cõuenire: tẽpore ergò Iuliani Apoſtatæ euenerunt, poſt exilia Sanctorum ab illo relaxata, & poſt profectionẽ Alexádrinam, & Antiochenam; quę immediatè poſt exilium ſubſecuta eſt, vt omnes fatentur; & ſimultas illa, inter Baſilium, & Euſebium Cæſariẽſem, anno 2. Iuliani accidit: vt habet Baronius *to.4.* perperam ergo ſciſmatis accuſatur B. Lucifer, ab aduerſarijs hæreticis, poſt multos annos ab eius morte decurſos, qui ab Athanaſio, Hilario, & Nazianzeno, B. Luciferi coetaneis, vtì Catholicus, & Sanctus, atque in Apoſtolicis operibus perpetuò ſe exercens celeberrimis laudum præconijs, extollitur.

Declaratur tempus, in quo tres prædicti Patres de B. Lucifero ſcripſerunt.
Cap. XXVII.

1 QVIA aliqui ex Eminentiſſimis PP. poſt viſam meá defenſioné Sanctitatis B. Luciferi, à me efflagitarunt, vt amplius, & explicatius declararem tempus, in quo ipſi ſcripſerunt ea, quæ refero de B. Lucifero; ideò dico explicatius, Diuum Athanaſium ſcripſiſſe ea elogia de B. Lucifero, viuẽte Conſtantio, occaſione librorum, quos aduerſus illum B. Lucifer ſcripſit: atque adeò ante ſciſma illi impoſitum; tamẽ, vt benè notauit Coriolanus, in ſuo Breuiario Cronologico, in illo met loco prophetauit D. Athanaſius, B. Luciferum, poſt mortem, adepturum fuiſſe Regnum Cœlorum in illis verbis; *Scio, & credo ipſum Dominum redditurum tibi, etiam pro hoc labore præmium in Regno Cælorum.* Quod neque adulationi (vt ipſe Athanaſius teſtatur) nec leuitati; ſed prophetiæ tribuendum eſt, tanto Eccleſiæ Doctori. Sed huius vberiorem confirmationem habemus, in duabus illis epiſtolis D. Athanaſij ad Iouinianum Imperatorem; in quibus planè teſtatur, fidem orthodoxam in Sardinia fuiſſe puram, & illibatam: quod nullatenus dixiſſet, ſi eius metropolita, & Princeps Lucifer, & eius Eccleſia fuiſſet ſciſmatis labe polluta. Et quod ad tempus attinet, cum Iouinianus Imperator ſucceſſerit Iuliano, in cuius anno ſecundo ſcilicet Iuliani, ponit idem Baronius *ad ann. 362. num. 48.* reditum Luciferi, iam ſciſmate infecti, in Sardiniam; non potuiſſet D. Athanaſius ſcribẽs ad Iouinianum poſteriorem

tempore, in Imperio, Iuliano, teſtimonium illibatæ fidei Sardiniæ, & Calaritanæ Eccleſiæ proferre, ſi Luciferi ſciſmate fuiſſet infecta: imò pertinuiſſet ad eum hoc vlcus tangere, præcipuè, cũ de B. Lucifero tã mira, & ſtupẽda encomia, ſuis litteris, antea exaraſſet.

2 Quod attinet ad authoritatem D. Hilarij, non poteſt ita certò euinci, ſecundum illum librum, quem ſcripſit contra Conſtantium (in quo B. Luciferum inter Sanctos Martyres, & Confeſſores adnumerat) fuiſſe ab eo ſcriptum, poſt ſciſma impoſitum Lucifero. Veriſimilius tamen eſt, eodem tempore, vel Paulopoſt fuiſſe ſcriptum, quia cum conſtet ex Hieronymo, illum librum ſcriptum eſſe, poſt mortem Cõſtantij, poſtquam immediatè in illius odium, fuerunt exilia Sanctorum relaxata, & ad collapſas Eccleſias Orientis celebrata Alexandrina Synodus ab Euſebio, ſicut Antiochena electio à Lucifero. Veriſimilius, eſt eodem tempore, ſcriptum eſſe librum à D. Hilario: at ſi tunc temporis Lucifer ab Eccleſia diſſenſiſſet, perperam feciſſet D. Hilarius, illum SS. Confeſſoribus adnumerãdo.

3 De Gregorio Nazianzeno, quantum ad tempus; conſtat ex eodem Baronio, ſimultatẽ illam inter Euſebium Cęſarienſem, & Sanctum Baſilium fuiſſe ſecũdo anno Iuliani ad annũ 362. n. 14. Cuius ocaſione meminit Epiſcoporum Occidentalium orthodoxorũ, quos idem Baronius ait fuiſſe Euſebium Vercellenſem, & Luciferum Calaritanum; qui vnanimiter orthodoxos ad ſuas partes trahebant. At multò probabilius eſt, Synodum Alexandrinam fuiſſe celebratam primo anno Iuliani, vt dictum eſt; cum ad reparandas Orientis Eccleſias collapſas, poſt obitum Cõſtantij, facta fuerit, vt ad hoc conueniẽtiſſimum, & vnicum medium. Ita tenet D. Conſtantinus Caietanus Benedictinus Abbas in diſquiſitione de Sanctitate B. Luciferi *pag. 75.* ſed melius colligitur ex epiſtola D. Athanaſij ſcripta ad Ruffinianũ, quæ extat *in Concilio 2. Niceno act. 1. tom 2. conc. gener. impreſſ. Colon. pag. 471.* vbi habet hæc verba, *in primis cum à vi ceſſatum eſſet* (ſcilicet per mortem Conſtantij) *Synodusq́ præſentium, & eorum qui longinquas regiones incolebant Epiſcoporum haberetur, nec modò comminiſtris, qui per Græciam paſſim habitabant, verùm etiam in Gallijs, & Hiſpania.* Põderãda ſunt prima illa verba, *in primis cum à vi ceſſatum eſſet*, quæ planè indicant, illicò poſt mortem Conſtantij, Synodum fuiſſe coactam.

4 Id ipſum manifeſtè tradit hiſtoria Eccleſiaſtica, ab Eccleſia approbata, & in lectionibus Breuiarij exarata; vbi ſic habetur. *Conſtantio mortuo, cũ Iulianus Apoſtata, qui ei in Imperio ſucceſſit, exu-*

les

les Epiſcopos ad ſuas Eccleſias redire permiſiſſet, Athanaſius Alexādriam reuerſus, ſummo honore exceptus eſt. Sed non multò poſt, iiſdem Arianis impellentibus, à Iuliano exagitatus, rurſus diſcedere cogitur: cumque ab eius ſatellitibus ad necem conquireretur; qua fugiebat nauicula, conuerſa in contrariam fluminis partem, his qui ſe inſequebantur ex induſtria occurrit: & quærentibus quantum indè abeſſet Athanaſius, reſpondit eum non longè abeſſe; itaque illos contrarium tenentes curſum effugit, atque Alexandriam rediens, ibidem vſque ad Iuliani obitum occultus permanſit. Si Paulò poſt exilia relaxata à Iuliano, & reuerſionem Athanaſij Alexandriam, iterum fuit Athanaſius ad necem conquiſitus à Iuliano; ita vt vſque ad eius obitum occultus permanſerit, neceſſariò celebratio Synodi Alexādrinæ, fuit immediate poſt exilia relaxata in initio Imperij Iuliani, ante exortam perſequtionem illius, contra Athanaſium: nam toto tempore perſequtionis, vſque ad obitum Iuliani occultus delituit, in quo non potuiſſet publicę celebrationi concilij intereſſe, ſicut interfuit: eo vel maximè, quia, vt ait Epiphanius, hæreſi 76. Alexandrini ſtatim, audita morte Conſtātij, Georgium pſeudo Epiſcopum Arianum, Athanaſij hoſtem crudeliter interemerunt, poſt cuius necem, immediate ponit Nazianzenus Oratio. de Lau. Athanaſij reditū eius Alexandriam, & *tunc* (vt ait Hieronymus; Dialogo contra Luciferianos) *triumphatorem ſuum Athanaſiū, Ægyptus excepit:* illicò videlicet, poſt mortem Conſtantij, hoc enim ſignificat illa particula, *tunc.*

5 Cum igitur ea, quæ refert Naziāzenus acciderint anno ſecundo Iuliani, planè euincitur Luciferum, nō ab illa, neque ab Euſebio diſſenſiſſe, cum ſimul in ea Ciuitate, Apoſtolica munia obierint. Confirmatur; quia referre ad annum ſecundum Iuliani celebrationem Alexandrinæ Synodi, & Antiochenā electionem, ſimultatem inter Luciferum, & Euſebium, reditum Luciferi, ab Oriente, Romā, & à Roma, in Sardiniam, quæ omnia ponit Baronius ſecundo Iuliani anno ad annum 362. num. 48. omninò inueriſimile eſt, cum ſola nauigatio ab Oriente, Romam, maiorem partem vnius anni poſtulauerit; quia cum tunc non fuiſſet adhuc inuenta acus nautica, nauigationes fiebant ſemper litora tenendo, ob quam cauſam, Æneam, ab Aſia in Italiam, in nauigatione, aliquot annos conſumpſiſſe, eſt conſtans antiquorum ſententia, imò, & D. Paulus, quandò venit Romam, vinctus ex Paleſtina, penè annum conſumpſit in nauigatione, vt conſtat ex Beda, Baronio, Maurolico, & alijs quāpluribus, relatis ab Incofer *lib. de cōiecta. epiſt. B. Virginis.*

6 Tandem confirmatur hac vnica ratione; ſiuè illa ſimultas inter Euſebium Ceſarienſem, & Baſilium acciderit poſt celebratam Synodum Alexandrinam, vt probatum eſt, ſiuè ante illam, quia ea, quæ dicta ſunt

Digitized by Google

à Nazianzeno de Lucifero Calaritano, & Euſebio Vercellenſi, ab eo ſcripta ſunt *in oratione funebri S. Baſilij*, qui obijt anno 380. atque adeò 19. annis poſt ſchiſma B. Lucife. impoſitum, qui fuit 362. iuxta Baronium, at ſi hoc verum fuiſſet, nullatenus potuiſſet latere Naziãzenum, vtpoté ſciſma ortum in Oriente, & tanto viro, Sedis Apoſtolicæ Legato authore; atque adeò referendo illam ſimultatem Euſebij Cæſarienſis, & Baſilij, non exornaſſet B. Luciferum, titulo Epiſcopi Orthodoxi, in Apoſtolicis functionibus, ſimul cum Euſebio Vercellenſi, ſe exercentis; ſed pertinuiſſet ad eum, vlcus Luciferi tangere, vt admoneret fideles, qui ſua ſcripta perlegerent, ne deciperētur: doctrina ſchiſmatici, à ſe cõmendati, quod à SS. PP. ſemper fuit obſeruatum. Eo vel maximè, quia vt *cap. 25. num. 21.* ex Baronio notauimus Diuus Gregorius Nazianzenus, Meletio fuit nimis addictus, nõ Paulino, ad cuius labefactandam electionem, opportunũ fuiſſet notare, à Legato ſchiſmatico factã fuiſſe.

Addo, ipſummet Baronium expreſſe hoc docuiſſe *tom. 4 ad annum. 362. pag. mihi 90. num. 212.* vbi teſtatur in Synodo Alexandrina, authoritate Romani Pontificis decretas fuiſſe Legationes Euſebij, & Luciferi (quem licet ibi expreſſe non nominet, id præſtitit ſuperius, *pag. mihi 32. num. 18.* de quo videantur dicta à nobis, *cap 25. num. 9.*) ad reſtituendas collapſas Orientis Eccleſias: atque adeó eos poſt dictam Synodum hanc peregrinationem ſuſcepiſſe, & Capadociam perueniſſe, vbi ſimul Apoſtolica munia obierunt, iuxta prædictam authoritatem Nazianzeni.

7 Ex quo etiam manifeſtè euincitur poſt Synodum Alexandrinam, nullam ſimultatem, ſed ſummam vnionem, & cõcordiam fuiſſe inter Euſebium, & Luciferũ; atque adeò fuiſſe merum Ruffini, & hæreticorum figmentum, quod de ſimultate illorum, & ſchiſmate Beati Luciferi, ſcriptis mandarunt.

8 His SS. PP. adſtipulatur S. Hieronymus, qui in locis à nobis, *cap. 25. huius lib. cit. nu. 6. & 7.* B. Luciferum, Glorioſo *Confeſſoris* nomine condecorat, & in Dialogo contra Luciferianos, *Beatum* prædicat, poſt mortem, & *Bonum Paſtorem*, nihilque eorum, que à maledicis (ſcilicet Ruffino, & hæreticis) contra illum circa ſimultatem Antiochenam cum Euſebio circunferebantur, ait ſe de tali viro credere; hoc vnum conſtanter affirmans, illum ſolis verbis, non rebus diſſenſiſſe, de quo teſtimonio dicemus latius *cap. 46. huius lib.*

Ex Socrate, Zozomeno, & alijs euincitur, B. Luciferum numquam fuiſſe ſciſmaticum, idemque ex Concilijs Eccleſiæ. Cap. 28.

1 NON ſolùm ex antiquis PP. ſed ex eiſdem antiquis ſcriptoribus contrarijs, euincitur B. Luciferum

ferum nũquam fuiſſe ſchiſmaticum: quia dato, & nõ conceſſo, quod non aſſenſiſſet decretis Synodi Alexandrinæ, quia Concilium Prouinciale erat,& ipſe Legatus Apoſtolicus,pari lis authoritatis in Oriente,cũ Sancto Euſebio, nõ potuit dici ſchiſmaticus, per illam ipſi impoſitã ſegregationem, donec fuiſſet illud Concilium à Sede Apoſtolica confirmatum: ſed immediate poſt illud concilium, antequam accederet confirmatio Apoſtolica, vt ex Epiſtola Marcellini,& Fauſtini à Baronio allegata, & admiſſa, conſtat B. Luciferum veniſſe Romam, ad Summum Pontificem Liberium, redditurum rationem ſuæ legationis,& adhęſiſſe ſupremo capiti Eccleſiæ,quia teſte Sozomeno, Socrate, Tripartita, Nicephoro,& alijs, cum pace Eccleſiæ, in Sardiniam remeauit ad thronum ſuum, igitur numquam ſchiſmatici labe pollutus fuit, quia antea aduentum ipſius Romam, ad oraculum Sedis Apoſtolicæ, non ſchiſma; ſed opinio cenſenda erat; poſt aduentum Romam, conſtat ex prædictis authoribus, acquieuiſſe Eccleſiæ, & cũ pace illius remeaſſe ad thronum ſuum, igitur nũquam fuit ſchiſmaticus.

2 Nec aliud argumentum ſilentio eſt prætermittendum: quod cum hac eadem Luciferi ætate, nempe anno 369. qui B. Luciferi mortem biennio anteceſſit, concilium à Damaſo Papa nonaginta Epiſcoporum Romæ coactum eſſet, in quo, tùm Arianæ hæreſis reliquiæ, in Italia, & Gallia, tùm alij errores vniuerſam Eccleſiam infeſtantes, condemnati ſunt, necnon de omnibus, quæ ſanæ fidei aduerſarentur diligenter proſpectum: nulla tamen de Lucifero, vel ſchiſmate, in eius dioceſi inualeſcente, & Romæ vicina, mentione habita, cum de nonnullis alijs Prouintijs etiam remotis hæreſeos labe maculatis, querimonia in eo Concilio (vt ex eiſdem actibus apparet) delata fuerit. Extat de eodem Concilio, Theodoriti teſtimonium *lib. 2. cap. 22.* cum ipſius Concilij litteris, ex quorum tenore, conſtat, nullam hæreſis, vel ſchiſmatis, Sardiniæ notam, inuri; at ſi peſtis huiuſmodi, tunc temporis, Lucifero Calaritano authore, in ea ſæuiſſet; incredibile eſt, Damaſum, qui, omni cura, & ſtudio, ſuæ tempeſtatis hæreſes, & ſchiſmata extirpare nitebatur, eam intactam, & innominatam reliquiſſe; Quod ſanè maximo argumento eſt, fidem Sardiniæ, ſicut à S. Athanaſio, & Concilio Alexandrino, vt ſuperius diximus, ita à Sancto Damaſo, & Concilio Romano approbatam fuiſſe.

3 Simile huic eſt aliud generale argumentum, licet negatiuum, ſicut præcedens, ſed in præſenti re, neceſſariò euidenter concludens. Nulla eſt enim hæreſis, nullus hæreſiarça, quæ,vel qui,à condita Eccleſia,à Sũmis Pontificibus, & cõcilijs damnata, vel damnatus nõ ſit; ſemper enim hæreſes, cũ ſuis authoribus expreſsè dam-

damnātur, vt patet, per omnia concilia diſcurrēdo, in quibus aliqua hæreſis dānata eſt; ſed nullus vnquam Pontifex, nullum cōcilium, ne dum damnauit Luciferum; ſed nec de doctrina illius, vllā, vel minimā ſuſpicionē habuit, quippè, quem S. Athanaſius magiſtrum veritatis appellat, cum intereà plures, licet alioqui dubios, & quorum doctrinam ab hæreticis tantum corruptam, multi tenuerunt, damnauit, aut ab alijs damnatos ratum habuit: vt conſtat in Concilio Calcedonenſi, doctrina Origenis à S. Baſilio, & Cyrillo damnata, quæ pariter ibidem cū authore damnatur: igitur B. Lucifer nulla fuit ſciſmatis labe pollutus.

Ex alijs authoribus, tam antiquis, quàm modernis, Sanctitas B. Luciferi in morte, & poſt mortem eiuſdem adſtruitur. Cap. 29.

1 PRÆTER dictos Patres Athanaſium, Hilarium, Gregorium, & Hieronymum, eius Sanctitatem in morte, & poſt mortem teſtati ſūt Hermannus Contractus, ex Comite Vorigenſi in Suecia, Monachus Benedictinus factus, ſua tempeſtate nō ſolùm ſanguinis nobilitate; ſed etiā Sanctitatis, & miraculorum gloria clarus (qui ſecundum Ioannem Tritemium de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, claruit anno Domini 1040.) *in Chronico ad annū Chriſti 369.* teſtatū reliquit hæc verba: *Lucifer Calaritanus Epiſcopus uir ualdè Catholicus obijt.* Hæc ille; cū de Euſebio Vercellenſi, ante annum tantū dixiſſet, vt & de Hilario Pictauienſi. *Euſebius Vercellēſis Epiſcopus moritur; Hilarius Pictauis Epiſcopus moritur*; nullo elegio addito, vt de Lucifero addidit dicēs. *Vir valde Catholicus*. Chronicon iſtud Cōtracti teſtatur Ioan. Piſtonius Nidanus *in epiſt. edita Francofurti. anno. 1583.* apud hæredes Andreæ Vuoqueli, quæ habetur in vno ipſius tomo illuſtriū veterū ſcriptorū de rebus Germaniæ: teſtatur inquā, habuiſſe dictum Chronicō, tàm ex impreſſis, quam ex veteribus alijs manu exaratis Codicibus.

2 Primus Cabilonenſis Epiſcopus *in typographia SS. Xpi Martyrū* ab eo cōpoſito, *año 1450.* in verbo *Caralis Sardiniæ* ait. *Hic Lucifer ad Conſtātiū Imperatorē à Liberio Papa miſſus, propter fidē Nicenam exulat. Hic Priamus, Fœlix, Æmilius, & Lucianus Martyres, hic Euſebius Vercellenſis naſcitur.* Vbi illum, & SS. Martyribus Calaritanis adnumerat, ſicut pręſtat in alijs Sanctis Vrbium, quos adducit in ſua typographia, & primū, & Principē locum inter Sāctos, Calaritanos, illi tribuit, vtpotè fulgentiſſimo totius Eccleſiæ Catholicæ Syderi.

3 Petrus à Natalibus Epiſcopus Equilinus ante annos 130. B. Luciferū ſcripſit in albo SS. *lib. 11. cap. 88.* Mombritius, qui ſcripſit tempore Ducū Mediolani, illū Sāctū refert in *actis antiquis Martirij SS. MM. Ceſelli, & Camerini*, quę affert in vita S. Luxorij M. propè finē, vbi meminit Templi S. Luciferi, in quo ſepulta

fuiſſe

fuiſſe corpora Sanctorū Ceſelli, & Camerini Martyrum, teſtatur *tom. 2.* qui extat in Bibliotheca Congregationis Oratorij Romę; Ioannes Tilus Meldenſis *in libro opuſculorum S. Luciferi* dicato Sūmo Pōtifici Pio V. Pariſijs excuſo, ſub Scuto Baſilienſi, via Iacobea, *anno 1567.* in epiſtola dedicatoria ait, *S. Luciferū*, & in vita, & poſt mortem fuiſſe habitum, & appellatum Beatū, & Sanctū: Cardinalis Bellarminius in apologia contra Iacobū Regem Angliç, numerat S. Luciferum, inter maiores noſtros, & Sanctos Patres, Hilariū Pictauienſem, Gregorium Nazianzenum, & Cyrillum Alexandrinum, quos ſe profitetur imitari; Coriolanus in ſuo Breuiario Chronologico ad annum 362. qui in alijs ſecutus Baroniū, in hoc vno ab ipſo deuiat, & ſubſcribit Sanctitati B. Luciferi. Henricus Spondanus in epit. Annalium Baronij in ſecūda excuſione facta Pariſijs *ann. 1622. pag. 462.* Cornelius à Lapide; qui licèt in Commētariis ſuper epiſ. Pauli, *pag. 24.* excuſis Pariſijs, *anno 1618.* dixerit Hilariū Romanum ſciſmati Luciferi Calaritani adhæſiſſe; tamē poſteà in Cōmentarijs ſuper Apocalyp. excuſis *anno 1627. in lib. 3.* Sanctitati B. Luciferi ſubſcribit; Abraham Zouius, in vita Pauli V. Romæ excuſa, & Sanctiſſimo Domino noſtro Vrbano dicata, vbi & eū Sāctum appellat, & eius Templi meminit; Thomas Boſius relatus à Coriolano in vita Liberij *pag. 92.* Bibliotheca Veterum Patrum *tomo 9. noua impreſſionis*; Philippus Ferrarius Alexandrinus in Cathalogo generali Sanctorum, q in Martyrologio Romano non ſunt, dicato Sāctiſſimo Domino noſtro Vrbano VIII. *anno 1625. ad diem 15. Kalend. Februarij* ſic habet, *Calari in Sardinia Sancti Luciferi Epiſcopi*; idemq; tenet in additione ad Cathalog. *55.* Italię.

3 Antiochus Brondo in Cōmētarijs ſuper *cap. 2. Apocalyp. pagina 564. littera Ph.* Dimas Serpi *lib. de Sanctis Sardiniæ*, in vita S. Luciferi; Fara Archipresbyter Turritanus, poſteà Epiſcopus Boſanen. *lib. de reb. Sardois pag. 78.* & in Cathalago Sānctorum impreſſo *anno 1580.* vbi Turritanæ Eccleſiæ codicem antiquū manuſcriptum allegat; *Arca lib. 3. de Sanctis Sardiniæ*, Eſquirro, Carnicer, Caſſanate, Eſquiuel, Boil, Canales de Vega, & alij recentiores.

Ex vetuſtis Templis in honorem Beati Luciferi dicatis, eius Sanctitas demonſtratur. Cap. 30.

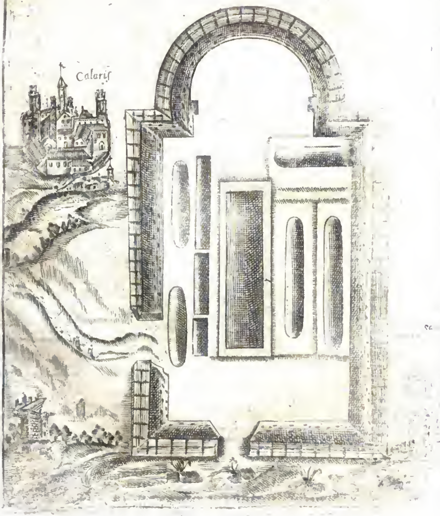
1 SED præter tantorum virorum authoritatem, alia irrefragabilia, & præcipua fundamēta in fauorem Sanctitatis B. Luciferi pōderanda ſunt, quæ nō nutānt, licèt authorū inter ſe ſcripta nutent. Primum immemorabilis Veneratio Eccleſiæ Calaritanæ

tanæ, & antiquiſſimum templũ; imò, & templa, ſuæ Sanctitati, & nomini dicata. Primũ Calari pro pè Baſilicã S.Saturnini. Secundũ inter oppida Pirri, & Selargius. Tertium propè oppida S.Viti, & Murauera, lingua Sardoa nuncupatũ *Santu Luxedu*, quod idẽ eſt ac latinè *S.Lucifer*. Quartũ propè oppidum Sadili Calaritanę Diœceſis, vt in eorũ typographijs in fine huius capitis exaratis cerni poteſt. Duorũ primorum meminerũt, Fara Archipresbyter Turritanus, in ſuo *libro de reb. Sardois pag. 78. excuſſo anno 1580.* Arca *lib. 3. de Sanctis Sardiniæ*, Brõdo in Apocal. *pag. 564.* & alij authores: nã, vt optimè põderauit Coriolanus, nullatenus eſt veriſimile, Eccleſiã Primatialẽ Calaritanã, illa templa dicaſſe B.Lucifero, & ſẽper, vt Diuum veneratũ fuiſſe, (pręcipuè cum poſteà duos Summos Pontifices habuerit, Symacũ, & Hilariũ Calaritanos, quos ideò non potuit hoc latere, & in illa Ciuitate D.Fulgẽtius, & pluſquã 200. Epiſcopi Africani Sancti, & Catholici, propter fidẽ ab hæreticis exulati, diu Calari cõmorarint, qui Calaritanos admonuiſſent, & auertiſſent ab adoratione B.Luciferi) ſi Sanctus non fuiſſet, neq; hoc tuliſſent tot prælati Sãctiſſimi illius Eccleſiæ, neque viſitatores Apoſtolici, Fœlix, & Cyriacus miſſi (vt vult Baron. *to. 8. ad annũ 594. pag. mihi 70.*) à D.Gregorio Magno ad viſitandã Eccleſiã Primatialẽ Calaritanam Paſtoris negligentia incultã. Hoc argumento cõuictus fuit Henricus Spõdanus diſcipulus Baronij, & eiuſdẽ Congregationis, quãdò vidit Romæ teſtimoniũ authenticũ Eccleſiæ S. Luciferi: nam cũ in ſuo epit. operũ Baronij excuſionis Magũtiæ factæ *anno 1614.* ſecutus fuiſſet opinionẽ Cardin. Baronij, poſteà in excuſione facta Pariſijs *1622. pag. 464.* mutauit ſentẽtiã, dixitq; idẽ facturũ Baroniũ, ſi non è vita exceſſiſſet; idq; ſæpius promiſiſſe: vt fecerat de Fauſto Regienſi Epiſcopo in Gallia Narbonẽſi, & poſt multa de S. Lucifero præclarè dicta cõcludit, *quo circà maneãt tàm noſtro, quã Baronij nomine, Lucifero integra pænitentia, ac palinodiæ ſuæ iura, neq; ex nr̃is ſcriptis sẽtiat præiuditiũ.*

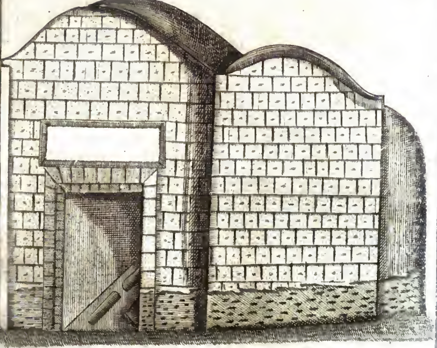
Libuit hic Typographias horum Tẽplorum apponere, quod in huius veritatis confirmationem, non iniucundum Lectoribus, futurum exiſtimo. Series autem earum hæc eſt. Prima eſt Templi B. Luciferi ſiti propè Calarim ante nouam tecti reparationem. Secunda eſt eiuſdem templi poſt reparationem. Tertia eſt templi iuxtà oppidum Selarjus. Quarta eſt Tabellæ Altaris maioris huius templi, in qua eſt depicta imago S. Luciferi, nõ S. Luxurij. Quinta eſt templi ſiti in Prouincia Sarabenſi, propè oppidum Murauera. Sexta deniq; templi ſiti propè oppidum Sadili. Prædicta autem templa, & tabella, ita vetuſta ſunt, vt peritorum in arte calculo, prima eorum ſtructura, & fundatio mille, & ducentorum annorum tempus exeedat; atque adeò paulò poſt obitum S. Luciferi à fidelibus conſtructa cenſentur; prout huius antiquitatis, informationes iuridicè acceptæ, extant in Noſtra Curia.

Typogra-

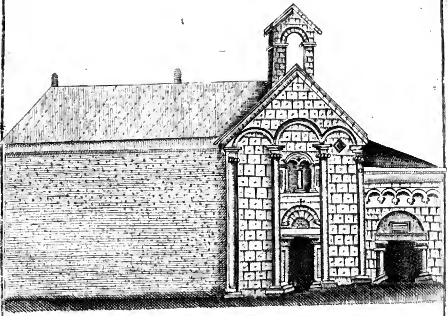
Typographia templi vetuſtiſſimi, Bea· lucifero Archiepiſcopo. Calaritan·
Dicati. prope. Calarim. extructi. inter. Baſilicam Sancti Saturnini Martyr:
Et ipſā Vrbem. in quo ſacroſāncte illius. Reliquiæ. mirabiliter fuere reper...

Typograhia. Templi. Antiquiſſimi, Beato Luciſero Archiepiſcopo Calaritano, Dicati, prope. Calarim. &xtructi, nunc nouiter inſtaurati

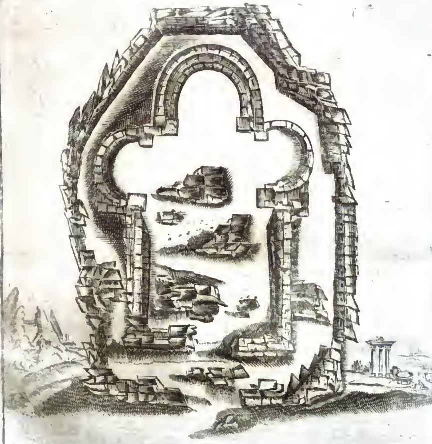
Typographia Templi Antiquissimi, Beato Lucifero Archiepiscopó Calaritano, Dicati, siti prope opidum Selargus, Calaritanæ Diocesis

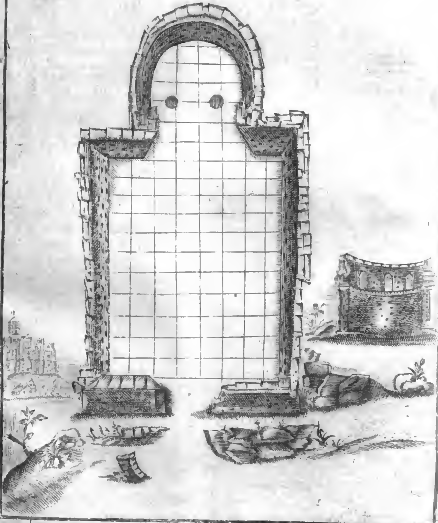
Typographia vetustissime Imaginis Beati Luciferi Archiepiscopi Calaritani depicte in ta
bella altarij maioris templi eiusdem Sancti opidi Selargius Calaritane diocesis

Typographia Templi Vetuſtiſſimi ruralis, siti prope opidum murauera, Calaritana Diocesis Beato, Luciſero Archiepiscopo. Calaritano, Dicati

VI

Typographia Templi Vetustissimi Beato Lucifero Archiepiscopo Calaritano dicati Siti in finibus Opidi de Sadili Calaritane, Dioceris.

Digitized by Google

Digitized by Google

Idem euincitur ex antiquiſſima veneratione Eccleſiæ Vercellenſis in Italia, & Turritanæ in Sardinia. Cap. XXXI.

1 HVIC fundamento additur veneratio Eccleſię Vercellen. in Italia, quæ in Hymno, qui habetur in primis veſperis feſti S. Euſebij, in Breuiario Euſebiano, ſemper vt diuum venerata fuit S. Luciferum; eiuſque apud Deum implorat auxilium, ſic enim ait prædicto hymno.

Tunc Palatini Comites.
Vi rapuerunt præſules.
Euſebium, Dionyſium.
Cum eis, & Luciferum.
Hos deprecamur ſedulè.
Chriſti captos pro nomine.
Sacris hymnorum meritis.
Cæli fruamur gaudijs.

2 Hic hymnus quamuis negetur à Baronio, *in apendice ad tom. 4. qui eſt in fine tom. 10. pag. mihi 613.* ſola moto relatione Ferrerij Epiſcopi Vercellen. tunc in Vrbe degentis, certè vterque deceptus fuit; nam iſte hymnus inuenitur in Breuiario Euſebiano, Venetijs excuſo per Albertinum de Loſana Vercellen. *anno 1504. die 6. Februarij:* quod etiam idem Ferrerius, poſt ſuum in ſuam Eccleſiam reditum, confeſſus eſt; & licet conetur oſtendere (fortè in gratiam Baronij) hunc hymnum apochryphum eſſe, nec probat, nec veriſimilia, imò multa ſibi implicantia dicit; nam quod inprimis ait, Cardinalem Guidonē ſuum anteceſſorem reformaſſe Breuiarium Euſebianum, aliqua apochrypha demendo, introducta, ab illis duobus Canonicis Eccleſiæ Vercellenſis, qui illū anno 1504. Venetijs, ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ excudi fecerūt, vt indè inferat, hūc etiam hymnum fuiſſe exploſum; inueriſimile eſt, tùm quia, quamuis aſſerat Guidonem aliqua apochrypha dempſiſſe, & ipſe promittat in ſuo libro illa relaturū, nec adimpleuit, nec dixit hunc hymnum fuiſſe vnum ex illis: tùm etiam quia ſi iſte hymnus fuiſſet, vnus ex rebus apochryphis, quæ Cardinalis Guido expungi iuſſerat, proculdubiò, aùt expunxiſſent, aùt deleuiſſent, à Breuiario; cum igitur ipſe Ferrerius inuenerit in eo hunc hymnum, neque deletum, neque expunctum, eſt euidens argumentum, non fuiſſe ex illis ſcripturis apochryphis, quas Cardinalis Guido iuſſit deleri, & expungi.

3 Secundo eſt inueriſimile, illos duos Canonicos Vercellenſes, ex proprio marte, & authoritate, multa noua, & apochrypha addidiſſe in excuſione illius Breuiarij quam, licet ſine authoritate Sedis Apoſtolicę (quæ ad hoc ſolùm neceſſaria non erat) tamen, ex

N ſpe-

ſpeciali cõmiſſione ſui capituli, fecerunt, vt dicitur in titulo, & principio Breuiarij, propter maiorem facilitatem, & commoditatem, quam affert excuſum, magis, quam manuſcriptum ad recitãdum; illudque Breuiarium excuſum excepit, & approbauit dicta Eccleſia, eoq; vſa fuit multorum annorũ ſpatio, quod non feciſſet, ſi contraria, & diuerſa à Breuiario manuſcripto, inexcuſo inſeruiſſent.

4 Tertio eſt inueriſimile, illos duos Canonicos Vercellenſes, ex proprio (vt aiunt) digito ſuxiſſe, & nouiter formaſſe hunc hymnum, in quo S. Luciferi fit memoria, quia neque erant Sardi, neque aliquod intereſse habebant in rebus, & veneratione B. Luciferi, neque auſi fuiſſent, authoritate propria, mittere manũ in re pertinente; non ad ſolum ritum.& cerimonias illius Eccleſiæ, ſed ad venerationem, & adorationem SS. quia turpis, & intollerabilis error fuiſſet; & ſic veriſimilius, & certius eſt, ex originalibus antiquis manuſcriptis dicti Breuiarij Euſebiani, excerpiſſe.

5 Quarto in eo, quod ait Ferrerius, ſcilicet ex quatuor hymnis repertis in illo Breuiario, ſolos tres fuiſſe decantari ſolitos in Eccleſia Vercellenſi, & non hunc, in quo fit mentio S.Luciferi, manifeſtę cõuincitur falſitatis, quia hic hymnus, in quo fit mentio Sancti Luciferi, ſolus reperitur in primis veſperis feſti S. Euſebij, ante *Magnificat*, vt videre eſt in dicto Breuiario *fol. 85. & 292.* & quamuis forté à temporibus Pij V. vel reformationis dicti Guidonis, aut Ferrerij fuiſſet ceſſatũ ab vſu illius hymni, vel Breuiarij, hoc non tollit; quominus tot ſæculis anterioribus, ſit in illo offitio decãtatus, & ab illa Eccleſia, S. Lucifer ſemper veneratus.

6 Neque obſtat in Eccefia Vercellensi nullam aliam cõmemorationem fieri S. Luciferi, ſicut fit commemoratio S. Dionyſij, alterius ex ſocijs, in vinculis, & exilio S.Euſebij, neq; in Litanijs recitatis ab illa Eccleſia nomen S. Luciferi inueniri; quia adhoc reſpondetur argumentum negatiuum nihil cõcludere, ſiquidem in Eccleſijs particularibus, nec fit feſtum, nec commemoratio omnium SS. Eccleſiæ Dei, nec omnes ponuntur in litanijs, quod ſi eam facit Eccleſia Vercellenſis; Sancti Dionyſij, hæc ſpecialis ratio eſſe poteſt, quia fuit Archiepiſcopus Mediolaneñ. vicinus, & Metropolitanus Eccleſię Vercellen. quod non habuit B. Lucifer; ex quibus manet firmum fundamentũ antiquæ venerationis Eccleſiæ Vercellen. circa B. Luciferum.

7 His etiam accedit veneratio Eccleſiæ Turritanæ in Sardinia, in qua (vt refert Fra Saſſaren. Archi-

Archipreſbiter Turritanus *lib. 1. de rebus Sardois pag. 78.* & in indice Sanctorum (eſt habitus pro Sancto, *vt conſtat* (inquit) *ex antiquo Codice manu ſcripto illius Eccleſiæ.*

Idem probatur ex immemoriali traditione Eccleſiæ Calaritanæ. Cap. XXXII.

1 HOC ipſum probat immemorialis traditio (cũ Templis vetuſtiſſimis, & continua veneratione prędictarum Eccleſiarum coniũcta) Eccleſiæ, & Diœceſis Calaritanę, circa Sanctitatẽ, Fœlicem obitũ, & venerationem S. Luciferi, cui, licet cõtinuó non adhæſerint totius Eccleſiæ, Patrumque ſuffragia, quæ robur addant; tamen magnæ fidei, & æſtimationis ſemper in Eccleſia fuit habita; licet inter fluctuantes opiniones, ſola pietatis ancora firmetur.

2 Aliter enim illicò Abagari, & Ieſu epiſtolarum, fides vacillabit, quas apud antiquiores, ſine vlla dubitatione fuiſſe receptas, teſtatur. *Epiſtola Darij Comitis ad Sanctum Auguſtinum ſcripta. S. Ephrem Diaconus Ciuitatis Edeſſæ in eo opuſculo, cuius titulus eſt.* Teſtamẽtum Ephrem. *Theodotus ſtudita, in epiſt. ad Paſchalem Papam, Cedrenus, et alij,* quos adducit. *Baronius tom. 1. annalium ad annum Chriſti 31. Tiberij Imperator. 15. num. 58. & 59.* nutabũt Abagari, prædicante Thadeo, conuerſio: *Autor eſt Euſebius lib. 1. hiſt. cap. 13. in fine, & meminit Baronius, ad annũ Chriſti, Claudij Imp. 1. num. 14. & ſequentibus.* Mariæ Virginis iter in Aſiã, *apud Flauium Lucium dextrum ad annum 41. & Concil. Epheſinum to. 2. Conciliorum cap. 27. & Baronium in notis ad Martyrologiũ 27. Decemb.* Pilati ad Tiberium de Chriſto relatio, vt *Egeſippus in Anacephaleoſi, & Dexter ad annum Chriſti 38.* Apoſtolorum ad Deiparæ funus, obſequium: *de quo Dionyſius lib. 1. de diuinis nom. cap. 3. & alij* Beatæ Virginis in Cœlum admirabilis Aſſumptio: quæ ſola traditione habetur. *Baron. ad annum 48. qui Iuuenalem Hieroſolymorum Epiſcopũ citat, & in notis ad Martyrologium 15. Auguſti,* Petri cum Symone Mago concertatio; *Cuius mentionem facit S. Maximus Epiſcopus hom. 5. de Sanctis Apoſtolis Petro, & Paulo.*

3 Sãctorum Apoſtolorum item Pauli, & Iacobi in Hiſpanias profectio; *de qua Sophronius, in cap. 16. ad Rom. Ioan. Vaſæus in ſua Chron. Hiſpan. & Flauius Dexter, ad annum 36. & 64. & Baronius ad annum 46.* Mortuorũ ad vmbram Pauli ſuſcitatio, *D. Chriſoſtomus hom. 6. in epiſt. 1. ad Corinth. & hom. 8. in epiſt. ad Rom.* Silueſtri de Dracone Triumphus, *Vt patet in Tabulis Oratorij Sanctæ Mariæ, libera*

boranos à panis inferni. Georgij cũ Serpente pugna. *Baronius in notis Martyrol. 23. Aprilis*, ſimilitèr equipi&ti Georgij geſtantis, innitus. *Apud Nicephor. Gregoram lib. 8. pag. 137. & 138 & Baronium in notis ad Martyrol. 23. Aprilis*. Septem dormientium per ſæcula ſomnus; *vt ſcripſit in ſuis Carminibus Hieronymus Vidal. & Baronius in notis ad Martirol. 26. Iulij*. Dionyſij, aut etiã Emegdij Aſculani cum reſſecto capite, inceſſus, *Baron. in notis ad Martyrol. 9. Octobris, qui alios citat*; Apparitio B. Virginis ſuper columnam vulgò dictæ *del Pilar* facta Beato Iacobo Apoſtolo, in Cœſarauguſta Hiſpaniç propè Orã Hiberi fluminis, vt eſt traditio illius Eccleſiæ, & totius Hiſpaniæ.

4 His addere poſſumus, inuentionis Sanctæ Crucis, per orbem Chriſtianum, inſtitutã ſolemnitatem, cuius origo, tametſi ambiguam haberet narrationem, nec niſi humana fide, & opinione cognitam, tantę nihilominus authoritatis eualuit momentis; vt Eccleſiam ad feſtam vbique ſanciendam, memoriam induxerit; vt benè colligit ex diuerſis authoribus, *Suarius tom. 1. de religione lib. 2. cap. 7. nu. 5. & ſequentibus*; Vbi plura de hac re, & plures, affert authores.

5 Tandem addi etiam poteſt, traditio illa, quam *Breuiarium Romanum 4. die infra octauã Aſſumptionis adhibet in 2. nocturno, lectione 4. ex S. Damaſceno*, qui traditione antiqua (inquit) habetur, quod tẽpore dormitionis B. Virginis, vniuerſi Sancti Apoſtoli, qui orbem terræ, ad ſalutem gentium peragrabãt, momento temporis, in ſublime elati, conuenerunt Hieroſolymis; quæ traditio non habetur, niſi ex *Melitone Sardicenſi in tractatu de Aſſumptione*; quã tamen *Gelaſius PP.* recenſet inter Apochripha, *ut habetur diſtinctione 15. cap. Sancta Romana*, atque adeò ſola traditione firmatur: vt ommittam ſexcenta plura alia exempla, in quibus ſola traditio, particularum Eccleſiarum dedit robur, & ſufficiens fundamẽtum ad multa, quæ conſtanter tenẽtur in Eccleſia Dei: Igitur traditio immemorialis Diœceſis Calaritanæ, & aliarũ, ſufficientiſſimum præbet fundamentum Sanctitati B. Luciferi.

6 Veritas autem huius noſtræ traditionis probatur. Primo per ſcriptores, & hiſtorias relatas capitibus præcedentibus, quibus in rebus, vetuſtiſſima maiorũ traditione communiter receptis fides adhibetur *ad trad. per Felinũ in cap. ex parte nu 49. verſ. & dum ſupra tractatum eſt de reſcript. Rotta deciſ. 718. num. 2. part. 4. diuerſ. & nouiſſimè in Cæſarauguſtana Cathedralitatis 1. Mart. 1630. coram R. D. Coccino Decano*. Secundo per teſtes qui afferuntur in informationi-

tioni-

tionibus deductis in fine huius libri: teſtibus autem in rebus antiquioribus, viuentiumque memoriam planè excedẽtibus, tanquam de publica voce, & fama: nec nõ de traditionibus antiquis deponentes probare, pleniſſimè, docuerunt. *Inoc. in cap. veniens n. 6. verſ. & non mireris, de verb. ſignif. Abb. in cap. inter dilect. num. 6. de fid. inſtrum.* laté *Felin. in cap. veniens il 1. num. 26. de teſt. & in cap. cum cauſam num. 9. verſ. ſed dicas de probat. Bellam deciſ. 70. Caſſad. deciſ. 2. de probat. Caputaq. deciſ. 344. num. 3. & 347. num. 4. part. 3. Put. deciſ. 74. num. 2. lib. 1. & Rota in cit. deciſ. Cæſaraugustana Cathedralitatis.*

Idem euincitur ex inuentione eius Corporis in ſua met Eccleſia, cum epitaphijs, & notis manifeſtis ſuæ Sanctitatis.
Cap. 33.

1 HOC etiã probat inuentio eius Sãctarũ Reliquiarũ in ſuamet Eccleſia, inter alia Corpora Sãctorum cum tribus Epitaphijs. Primum immediatum eius reliquijs, inciſum in paruo triangulari marmore (forſan vti Symbolum Sanctiſſimæ Trinitatis, quam ipſe contra Arrianos acriter defenderat) ſic habebat. *Sanctus Luciferus Epiſcopus.* Secundum ſuperiùs huic, erat moſaicé formatũ, quod legi non potuit, eo quod effoſſores, incautè ligonum ictibus, illud deformauerant. Tertium ſuperius in alio marmore inciſum, cum palmis, roſa, Aquila, & alijs notis, manifeſtis ſuæ Sanctitatis ſignis, cuius inſcriptio hæc erat. *Hic iacet B. M. Lucifer, Archiepiſcopus Calaritanus Primarius Sardiniæ, & Corſicæ, Catholicus filius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ.* Quæ ritè, & teſtimonio Illuſtrium Virorum, & teſtium, omni exceptione maiorum probata ſunt.

2 Hij fuerunt Excellentiſs. Don Ioannes Viues Prorex, & Capitaneus Generalis totius Regni. Nob. D. Franciſcus Pacheco Regiam Cancellariam Regẽs, Nob. Don Paulus de Caſtelui Procurator Regius in dicto Regno. Don Gaſpar Viues filius Proregis, & Archidiaconus de Mõuiedro Valentiæ. D. Ioannes de Mon Palau Proregis Cognatus. Frater Antonius Marcer Franciſcanus, natione Gotolanus, à Confeſſionibus Excell. Proregis. Doctor Ioannes Atzori Decanus Calaritanus poſtea Epiſcopus Boſanen. Doctor Melchior Pirella Canonicus Calaritanus, poſtea Epiſcopus Vſellen. Doctor Antonius Tola Canonicus Calaritanus. Frater Petrus Berra Vicarius Generalis minimorum S. Franciſci de Paula. Pater Franciſcus Pinna Societatis Ieſu. Pater Saturninus Vſſena Soc. Ieſu. Pater Antiochus Carta

Soc.

Soc. Ieſu. Doctor Ioannes Carnicer, primus Conſul, & Caput Ciuitatis Calaris. Don Melchior de Silua Viſor generalis totius Regni pro ſua Catholica Maieſtate. Ioannes Fráciſcus Carmona, V. I. D. Ioannes Maria Arca, Antonius Guioni. Doctor Ioannes Barray, poſtea Canonicus Calaritanus, Saturninus Ortu, Sebaſtianus Carboni; qui omnes referuntur in informatione iuridica ſuper hoc recepta, & ſimul interfuerunt cum Reuerendiſſimo Domino Don Sebaſtiano Carta Epiſcopo Madauren. Vicegeréte Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Calaritani, ſimul cum tribus Notarijs Curiarũ Regię, Archiepiſcopalis, & Ciuitatis Calaritanę, & alijs duobus, qui huius inuentionis inſtrumẽta, cum ſuis ſignis, autentica, præſentes, & cum ſupra dictis teſtibus cõfecerunt; cuius copiã inferius adducemus. Quare Archiep. Calaritanus tunc Don Franciſcus de Eſquiuel, ſeruata forma Cõcilij Tridẽtini, & prius habito conuentu, conſultatione, & aſſenſu ſuper hoc, trium Pręlatorum, & multorũ, & inſignium Theologorum, expoſuit Reliquias publicæ venerationi, in Sanctuario Eccleſiæ Maioris Primatialis, ſuo nomini dicato; in qua tamquam Patronus colitur, eiq; dies feſtiuus fuit dicatus 20. Maij, qui fuit ſuæ Sanctiſſimæ mortis, cum Offitio, & Miſſa Pontificali, & alijs omnibus ſolemnitatibus fieri ſolitis, tanta deuotione, & pietate fidelium, ac ſi eſſet ſingularis patronus, cuius præcibus, & interceſſione innumera quotidie à diuino numine beneficia recipere, & miracula experiri, omnes fatentur.

Impugnatur contrariorum ſententia, & iudicium circa hanc inuentionem.
Cap. XXXIIII.

1 Contrarij tàm irrefragabile teſtimonium obſcurare nitentes, aiunt humationem corporis S. Luciferi cum prædictis epitaphijs potuiſſe fieri, & fuiſſe factam à Clero Calaritano, tunc Luciferiano, & ſciſmatico: & ideó non eſſe argumentum concludẽs ad eius Sanctitatem in morte demonſtrandam; idque colligunt, ex illis verbis D. Hieronymi, in dialog. aduerſus Luciferianos, vbi ait, Chriſtum non veniſſe propter ſolam maſtrucam Sardorum; & nimium pauperem fore Chriſtum, ſi ſolum in Sardinia Eccleſiam habuiſſet.

2 Sed reuera hoc nimium temerariè prolatum eſt, ſine authore, ſine duce, ſine concilio, vel Pontifice hoc affirmante de Eccleſia Calaritana; nam ſimili modo, epitaphia reperta in inuentionibus S. Fœlicis Papæ, & Martyris, & aliorum plurimorum Sanctorum poterunt in dubium reuocari;

cari, affirmando fuiſſe facta, & poſita à ſciſmaticis, & iniquis; quod impium,& temerarium eſt aſſerere;in his,quos Eccleſia Romana recepit, & à paritate idem affirmari poterit in noſtro caſu: etenim ad ſpecialem diuinã prouidentiam pertinet, vt non ſinat ſuos fideles, in re tam graui, labi, & decipi.

3 Et non ſolum à paritate,ſed ex proprijs fundamentis impugnatur prædicta ſententia,& iudiciũ. Primo,quia temerarium eſt:nam in re tàm incerta, nullo authore, vel hiſtoria præuia, hoc affirmat factum; ab Eccleſia Calaritana, cui ſciſmatis notã inurit; at iudicium temerariũ nil amplius importat, teſte Auguſt. ſuper illa verba Domini, *nolite iudicare, & non iudicabimini*. Secundo,quia contrarium de Eccleſia Calaritana expræſsè teſtatur Athanaſius, in duabus epiſtolis ſcriptis ad Iouinianum, qui ſucceſſit Iuliano Imperatori, atque adeò poſt impoſitum Lucifero ſciſma, in quibus teſtatur Catholicam, & orthodoxam fidem fuiſſe in omnibus Eccleſijs, Eccleſiæ Sardiniæ, comprobatàm.

4 Neque valet dicere Athanaſiũ fuiſſe locutum de doctrina, non de ſciſmate, quod ſine noua doctrina poteſt eſſe, nã vt in ſuperioribus dictum eſt,licet ſciſma formaliter opponatur vnitati, & charitati, non verò fidei; tamen reipſa nullũ ſciſma, non aliquam ſibi confixit hæreſim, vt rectè ab Eccleſia receſſiſſe videatur, vt teſtatur Hieron. in epiſt. ad Titum cap. 3. & 34. quæſt. 3. & in præſenti caſu eſt certum, cum in Synodo Alexandrina ſtatutum fuerit decretum de recipiẽdis lapſis confirmatum à Sede Apoſtolica, à quo qui diſſentit pertinaciter, vel eſt hæreticus, vel grauiter errat,& ita ſenſit B. Satyrus, de quo ait D. Ambroſius in eius obitu, non putaſſe fidem eſſe in ſciſmate Luciferianorũ, ergo hereſim, quia vbi non eſt fides, hæreſis eſt: & idem ſenſit Theodorit. lib. 3. cap. 5. vbi ait, Luciferum nouam doctrinam, doctrinæ Eccleſiaſticæ adieciſſe: noua autem doctrina opponitur fidei, & nõ ſoli charitati, idem dixit Sozomenus, qui ait, famam fuiſſe, Luciferum inuẽtorem ſtetiſſe cuiuſdem hæreſis: & confirmatur, quia vt notauit Bernard. Lucẽburgus in Cathalago hæreticorum lib. 2. lit. L. Luciferiani tres hæreſes profeſſi ſunt. Prima quia dicebant Deum in Luciferi deiectione peccaſſe. Secunda, quia dixerunt, Laicum venientem ab Arianis debere recipi ad pœnitentiam, non autem Clericum. Tertia quia dixerunt, animã de carnis ſubſtantia fuiſſe propagatam: hæc autem omnia apertè pugnant cum teſtimonio Athanaſij, affirmantis fidem Eccleſiæ Calaritanæ, ſicut, & aliarũ

Eccle-

Eccleſiarum Sardiniæ, fuiſſe puram, & illibatam, ergo Eccleſia Calaritana non fuit Luciferiana.

3 Tertio impugnatur illa ſententia ex elogio, quod in vno ex prædictis epitaphijs fuit repertum, vbi dicitur, *Lucifer, Catholicus filius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ*, quaſi illum ab infamia hæreticorum, famam irrogata, vindicaret Clerus Calaritanus, tempore humationis; quæ ſi fuiſſet facta à ſciſmaticis Luciferianis nullatenus fuiſſet appoſitũ in eius ſepulchro, tale elogiũ: Luciferiani etenim, non ſolũ nõ ſe iactabant filios S.R.E. imò cõtrariũ aſſerebant, ſcilicet, vniuerſũ mũdũ eſſe Diaboli, & factũ de Eccleſia lupanar, vt cõſtat ex his, quæ D. Hier. in citat. Dialog. cõtra Luciferianos refert, igitur illud elogiũ fuit appoſitũ à catholicis.

6 Quarto denique impugnatur, teſtimonio templorum antiquiſſimorum (quo pauló ſuperius vſi ſumus) extructorum in honorẽ B. Luciferi, hoc vnico dilemate: nam vel huiuſmodi templa fuerunt extructa à Luciferianis, vel à catholicis, ſi à catholicis habẽtur intentum, ſcilicet B.Luciferũ in ſua morte, & poſt mortem habitum fuiſſe Sãctum, & Beatum, eademque ratio currit de Epitaphijs eius ſepulchri. Siverò primũ dicatur manifeſtè cõcluditur falſitas huius aſſerti; quia cum teſte Baronio, & alijs authoribus, ſciſma Luciferianorum parũ durauerit; quomodo catholici, qui poſteà ſucceſſerũt; huiuſmodi templa à Luciferianis in honorem, & cultum ſciſmatici mortui, non ſolo æquaſſent? Quomodó Symacus, & Hilarius Pontifices Romani, & Calaritani, qui inierũt Põtificatum fermè ad annum quingenteſimum, hoc non præceperunt, & executioni mandarunt? Quomodò D.Fulgentius, & ducẽti Epiſcopi Africani Sãcti, Calari diù commorantes, hoc tulerunt? Quomodò idem D. Fulgẽtius, qui ſcripſit vitam B.Saturnini Calaritani, & eius diſcipulus, qui ſcripſit vitam B.Fulgentij, rei tàm grauis non meminerunt? Quomodò Viſitatores Apoſtolici, Fœlix, & Ciriacus miſſi (vt ait Baronius) à D. Gregorio ad viſitandam Eccleſiam Calaritanam, non hæc templa euerterunt? Et ipſe D. Gregorius in tot Epiſtolis ſcriptis ad Ianuarium Archiepiſcopum Calaritanũ de grauibus, imó & leuibus negotijs Eccleſiarum curandis, horum templorũ non meminit, vt euerterentur? Quomodò denique tot Sanctiſs. Præſules Sedis Calaritanæ, continuata ſerie per mille, & trecẽtos annos circiter, vſque ad præſentem diem, hoc conſenſiſſent? Imó & Eccleſia Romana, quã, propter vicinitatem Sardiniæ in diſcurſu tot ſæculorum, non potuiſſet latere. Quæ adeò perſpicua sũt, vt inuidia, vel ignorãtia cecutiat,

qui

qui eã non videat, & inſtar Veſpertillionis in medio Solis, lumine obſcuretur. Quod amplius cõfirmatur: nam poſt eius obitũ, multi fideles eius nomine fuerũt inſigniti, vt cõſtat inter alios, de alio Lucifero Epiſcopo Calaritano, poſt 100. annos ab obitu B. Luciferi, de quo in notitia Epiſcoporũ, quam edidit Symõdus, quãdo Luciferiana ſecta erat extincta: quæ ſecundum Theodoretum, & alios Hiſtoricos breui durauit. Eodem nomine S. Luciferi fuit inſignitus circa annos 1100. Pater S. Georgij Calaritani, Epiſcopi Suellenſis, & Cõfeſſoris (vt conſtat ex antiquis actibus vitæ iſtius Sancti, & referunt Serpi, & Arca in vita S. Georgij) pluresque alij, vſque ad noſtrum ſæculum, prædicto nomine Beati Luciferi ornati, & nuncupati sũt, quorũ plures adhuc Calari ſunt ſuperſtites, tàm ante motã, quàm poſt motam litem: quod eſt manifeſtum argumentum, eius Sanctitatem omnibus ſæculis fuiſſe à Catholicis cognitam, approbatam, & magni habitam, ſicut, & aliorum Sanctorum, quos Eccleſia recipit, & veneratur; ac proinde eorum nominibus fideles in Baptiſmate, ex parentum affectu, & deuotione in illos, inſigniuntur. At horruiſſent fideles tale nomẽ, ſi noſter Lucifer ſchiſmaticus obijſſet, ſicut horremus nomina Lutheri, Caluini, & aliorum hæreſiarcharũ, & ſchiſmaticorum: quibus proinde nullus fidelis vtitur.

7 Nec illud dictũ D. Hieronymi in cõtrarium adducti, aliquid habet roboris; nam ſolùm voluit S. Doctor carpere eos Sardos Luciferianos, qui in illa diſputatione ſimul cum alijs Occidentalibus fortè tenacius, & loquatius diſputabant, & fortè gloriabantur Luciferi nomine, & authoritate falsò ſibi irrogata, non verò, vt illã notam inureret Inſulæ Sardiniæ, multò minus Eccleſiæ Calaritanæ, tã illuſtri teſtimonio Catholicę, & orthodoxę ab Athanaſio, & Synodo Alexandrina, iam anteà commendatæ.

Concluſio deducta ex hijs fundamentis. Cap. 35.

1 EX his fundamentis irrefragabiliter deducitur, quantũ in re humana, & morali, poteſt deſiderari, non ſolùm Eccleſiam Calaritanam deberi manuteneri, in antiqua, continua, & pacifica poſſeſſione Venerationis Sancti Luciferi; ſed etiam, eum collocandum eſſe; & recenſendum in Martyrologio Romano, vt ſupplicat Primatialis Eccleſia Calaritana, & eius Antiſtes; cùm ſolùm vltimum teſtimonium, inuẽtionis eius corporis, cum tàm manifeſtis notis, & epitaphijs ſuæ Sanctitatis, ad id abundè ſufficiat, ſi-

Digitized by Google

cut ſuffecit ad id prẹſtãdum cum Sancto Fœlice PP. & mart. qui ſimilibus fluctibus diuerſarũ opinionum contra eius Sãctitatem, ſicut S. Lucifer conflictebatur, vt refert Cardinalis Baronius *to. 3. Annal. anno Domini 357. Liberij Papæ V. I. Conſtantij Imperat. 21. fol. 674. num. 18.* cuius verba, & narrationẽ, quia mirificè adumbrãt cauſam, & caſum noſtrum, ſine vllo prorſus diſcrimine, lubet hic afferre. Hæc ſunt.

2 *Quamobrem cum ingreſſus Fœlicis* (ſcilicet ad Pontificatũ) *abſq; vlla controuerſia, à maioribus fuerit exiſtimatus iniquus, & de exitu ipſius eadem interſe pugnantia ſcripta nutent, inde & accidit, vt temporibus Pontificatus Gregorij XIII. dum de emendatione Romani Martyrologij, à viris eruditis ad hoc delectis, frequentes haberentur Conuentus, et de Fœlice non leuis controuerſia incidiſſet, expungendus ne eſſet, ob vitioſum ingreſſum eius, vel abſque martyris titulo, relinquendus, deque his diu, multumq; altercatum eſſet, & ego in eam ſententiam pedibus irem, vt Fœlicis nomen expungendũ eſſet, eoque argumẽto, volumen haud breue ſcripſiſſem, cui fauerent, adſtipularenturq; complures viri eruditi in Vrbe tunc exiſtentes. Accidit planè, veluti diuino miraculo, vt cum in diaconia Sãctorum Coſmæ, & Damiani, in foro ad templum Pacis poſita, quidam malè conſulti, ſed non ſine Diuina prouidencia, clam altare vnum à dextris poſitum ſuffoderent, vt theſaurum inuenirent; quod acceperant, neſcio quo reuelante, ibi eſſe repoſitum, in marmoream arcam inciderent, in cuius altero latere tabula lapideæ, interſticio ab altero diſtincto, repoſitæ inuenirentur Reliquiæ,* Sanctorum martyrum, Marci, atque Marcellini, & Tranquillini, *in altero verò arcæ latere, corpus S. Fœlicis, de quo agimus, vna cum lapideo laterculo, ibidem intus poſito, hiſce literis exarato;* Corpus S. Fẹlicis Papæ, & mart. qui damnauit Conſtantium; *Quod accidit pridie eius diei, quo eiuſdem S. Fœlicis in Eccleſia, natalis dies agi conſueuit. 4. Kal. Auguſti, anno Domini 1582. cum de eius meritis diſceptatio magna eſſet, iamque pœnè, ob innumeras contrarias aſſertiones, cauſa cadere videretur, quãdo opportune, ipſemet Felix viſus eſt, admiratione omniũ redíuiuus comparuiſſe, per ſe, ſuam ipſe cauſam acturus, cũ iam valdè, ſtylo contradicentiũ eſſet oppreſſus.* Et paulò poſt; *Tantæ rei admiratione percuſſus, ſtylum, modeſtia Chriſtiana repreſſi, quẽ zelo ueritatis acuerã, uincique à Fœlice, fœliciſſimè accidiſſe putaui, cedereq; Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Domino Iulio Sãctorio, Sãctæ Romanæ Eccleſiæ ampliſſimo Cardinali, ſimulque diſertiſſimo uirò; qui egregie, pro Fœlice ſuſceperat Patrocinium, me cum ipſo, Triumphum, magna gloria, agere exiſtimaui, ipſa veritate in utroq; uincẽte.* Hæc Baronius.

3 Quo

3 Quo facto, & teſtimonio nihil Illuſtrius poteſt deſiderari, nec ſimilius; exemploq; Eminentiſſimi Baronij deberent, qui hucuſq; S. Luciferum oppugnarunt; à veritate, & pari caſu, & teſtimonio, ſinere ſe vinci, ſicut à Beato Lucifero victus fuiſſet Baronius, ſi teſtimonium authenticũ ſuæ inuentionis, & templi vidiſſet, vt ſæpe promiſerat, ſicut teſtatur Spondanus, Victus, & ip ſe, ſuo, & Baronij nomine, vt ſuperius dictum eſt. Quod ſi teſtimonio inuentionis S. Luciferi aliqui non vincantur, quia non Romę accidit, ſed Calari in Sardinia (Vrbe alioqui illius Metropoli Nobiliſſima, inter pcipuas Europæ, meritò recenſenda) tot teſtium omni exceptione maiorum, interuẽtu, in propria Eccleſia, & antiquiſſima, ſuo nomini dicata, inter alia Sanctiſs. mart. corpora, & cum alijs adminiculis, & argumentis relatis. Vincatur ſaltim alio nouo teſtimonio, nunc Romæ inuento, planè diuino etiam miraculo: nam, vt verbis Baronij vtamur, ipſemet Lucifer, viſus eſt admiratione omnium, quaſi rediuiuus comparuiſſe, in metallio, ſeu numiſmate antiquiſſimo, per ſe, ſuam ipſe cauſam acturus, cũ iam contradicente Archiepiſcopo Turritano, & alijs, videretur oppreſſus; etenim eodem tẽpore, quo de eius meritis, & veneratione Eccleſię Calaritanę diſceptatio magna orta eſt, & ob Turritani cõtrarias, eius Sanctitati, aſſertiones, cauſa fluctuari videretur, inuentum eſt antiquiſſimum medallium, ſiuè numiſma, inter alia multa, ſuo labore, & curioſa indagatione parta, in poſſe Religioſiſſimi Patris Melchioris Incofer Societatis Ieſus, Auſtriaci, in Alma Vrbe degẽtis, viri eruditiſſimi, & in hiſtoria Eccleſiaſtica, eiuſque antiquiſſimis monimentis apprimè verſati. In cuius medallij vna parte, eſt exarata Aquila vnius capitis, in medio, & in circulo, exarata hæc verba, *Fœlix Calar.* In alia parte medallij, in medio adeſt hæc inſcriptio *B. Lucifer. S.* & in circuitu multis roſis ornata. In quibus planè perſpicitur B. Lucifero Calaritano ſolùm poſſe applicari; quia ſolùm propter tàm inſignẽ virum, & Sanctum Antiſtitem huius nominis, potuit Calaris Fęlix nuncupari, inditioque eſt eius antiquitas à lõgo tempore; antequam Gothi in Hiſpania, & Sardinia, Mauriue regnarent, B. Luciferi memoriam ſumma in Veneratione habitã: & Aquila quidem Imperatoris, ſiuè eius legionis, erat inſigne, quã in Apotheuſi, ſeu conſecratione eorum, quos in diuorum numerũ referebant, inſculpi ſolitam numi indicant; corollam verò roſeam probabile eſt ſignificaſſe perpetuam gloriã huius Epiſcopi, atq; vt ita dicam

Digitized by Google

virgineam, & Romæ agnitam; in quo apparet (quaſi diuino miraculo) mirabilis acolutia (& cōſonantia huius medallij, ſeu numiſmatis Romæ inuenti, cum altero ex epitaphijs marmoreis, inuēto Calari, anno milleſimo ſexcenteſimo, vigeſimo tertio, in ſepulcro S. Luciferi, ſub terrę viſceribus: in quo inter alia, Aquila, & Roſa repertæ ſunt exaratæ, poteſt etiam per roſam, bonus odor illibatæ eius famæ, & Sanctitatis; per Aquilam verò, fixus obtutus, in conſubſtantialitatem filij Dei, inſtar alterius Ioannis, vtrobique adumbrari. Inſcriptio verò alterius partis medallij, idē videtur ſignificare, ac *B. Lucifer ſeruator*, quaſi rationem reddat fęlicitatis Calaris, quod talem, ac tantum habeat Patronum, ac ſeruatorē, vel *Lucifer Sardiniam Beans*, vel *B. Lucifer Sardous*, vel *Lucifer ſpeculum bonitatis*, vel *Lucifer ſummi Boni*; cuius fulgore radiat; vel *Lucifer ſupernè, vel ſuperis benedictus: vel ſui ſæculi benedictio*, aut quid ſimile: quod conſtat ex publico recepto authentico inſtrumēto Angeli Iuſtiniani, Apoſtolica authoritate, & Curiæ Capitolij Romani notarij, anno milleſimo ſexcēteſimo trigeſimo ſeptimo, indictione quinta, die tertia mēſis Auguſti, Pontificatus Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui, anno x i i i j. Cuius copia inferius inſeretur.

4 Tandem circa prædicta omnia aduertendum eſt, Romanam Eccleſiā, in recenſendis, in Martyrologio, antiquis Sanctis aliarū Prouintiarum, etiam remotiorū, tàm Orientis, quàm Occidentis, qui more antiquo, in ſuis Priuatis Eccleſijs fuerūt Canonizati (Canonizatio enim Sanctorum cum ſolemnitatibus, quæ modo fiunt, non fuerunt reſeruatæ Sedi Apoſtolicæ, niſi poſt annum milleſimum fermè, & ducenteſimum) aliquo ex his fundamētis id pręſtitiſſe, vel quia reperiebantur, in earum particularibus Martyrologijs, & Cathalogis, vel propter continuam venerationem illarū Eccleſiarum, erga illos Sanctos; vel propter templa cū titulo Sanctitatis, ſuo nomine extructa, & dicata; vel propter inuentionem Reliquiarum cum titulis expreſſis, & manifeſtis, ſuæ Sanctitatis, cum alijs adminiculis imaginū, medalliorum, & alijs, id exprimētibus, ita vt in pluribus hæc argumēta, diuiſiué etiam ſufficerint, vt Eccleſia Romana omniū mater, in ſuo Martyrologio, quaſi in materno gremio exciperet, vt paſſim cōſtat, ex hiſtorijs Eccleſiaſticis; imò ſola teſtificatio Sācti Antonij Abbatis, ſuffecit, vt Eccleſia Romana, Beatum Paulum primum Heremitam receperit, & illum, vt Diuū colat, cum Officio ſemiduplici. Et idē fecit, ſola

Digitized by Google

ſola teſtificatione Zozimi, cum S.Maria Ægyptiaca.

5 At (bone Deus) hæc omnia argumenta, quæ diuiſim, alijs Sãctis antiquis ſuffecerunt, omnia coniunctim reperiuntur in Sancto Lucifero, vt probatũ eſt; nẽpè vetuſta tẽpla eius nomini dicata, veneratio Eccleſiarum, Caleritanæ, Vercellen. & Turritanæ, immemorabilis, & antiqua traditio, Epitaphia Sanctitatis in eius ſepulcro inuenta, cui conſonat antiquum medallium nuper Romæ inuentum, nec deeſt atteſtatio inſignis Eccleſię Doctoris, & SS.PP. Athanaſij, à quo fuit appellatus, verus, & fulgentiſſimus Eccleſiæ Lucifer, verum tẽplum Saluatoris, Magiſter veritatis, Elias ſui tẽporis, Particeps Prophetarum, imò & martyrum, quorũ martyrio copulari, dum viueret, ardentiſſimé concupiuit, & procurauit, vt videre eſt in libro, quẽ ille ſcripſit, *quod moriendum ſit pro filio Dei*, ex quo ſicut ex eius alijs libris, aduerſus Conſtantium, ait idem Athanaſius, & perſpexiſſe, imaginem Apoſtolicam, fiduciã propheticam, magiſterium veritatis, doctrinam veræ fidei, viam Cæleſtem, martyrij gloriam, quę poſteà non ſolùm non retractauit, ſed etiam anno 363. vel 364. poſt reditum B.Luciferi ab Oriẽte in Sardiniam, quæ fuit anno 362. apud Baronium ad hũc annũ, duabus epiſtolis ſuperius relatis ad Iouinianum Imperatorẽ confirmauit, & D Hierony. qui poſt mortem, Beati titulo, illum exornauit, quem, nec Hilario Pictauiẽſi mortuo, nec Ambroſio, Auguſtino, & Baſilio viuẽtibus, vnquã tribuit; Cur igitur potiori ratione, & eadem lege, non dabitur ei, non dabitur, & Catholiciſſimo Sardiniæ Regno, non dabitur, & nobiliſſimę Calaritanę Ciuitati, eiuſque ſplẽdidiſſimę Primatiali Eccleſiæ, vt à communi Eccleſiarum magiſtra, & parente, in ſuo ſinu, & Martyrologio excipiatur, præcipuè cum fuerit de illa tàm benemeritus, tot Apoſtolicis Legationibus perfũctus, tot exilijs pro fide Catholica decoratus, tot pijs laboribus, vinculis, carceribus, itineribus, & ærũnis, inſignitus; certè aut Eccleſia Catholica Romana, in millenis Sãctis antiquis, in ſuũ Martyrologium recipiendis (ſecluſa Diuini ſpiritus peculiari aſſiſtentia) nullum habuit ſufficiens fundamentum (quod dicere nefas eſt) vel omnia, quæ in alijs diuiſa, & ſeparata, ſimul adunata, & collecta, in Sancto Lucifero reperiuntur, abundè ſufficere, neceſſariò fatendum eſt.

COPIA

COPIA INSTRVMENTI IVRIDICI,

Super veritate,exiſtentia , oſtentione, & antiquitate Medallij, ſiuè numiſmatis Sancti Luciferi Romæ inuenti , quam hic libuit de verbo ad verbum ad pleniorem fidem exarare.

IN NOMINE DOMINI AMEN. Anno à Natiuitatè Domini Noſtri Ieſu Chriſti , milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo,indictione quinta, die verò tertia menſis Auguſti , Pontificatus autē Sanctiſſimi in Chriſto Patris,& Domini noſtri Domini Vrbani,diuina prouidentia Papæ Octaui,anno eius decimo quarto. In mei Notarij publici ,teſtiumq́ infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter habitorum,rogatorum,vocatorum,præſentia,præſentiū, & perſonaliter conſtitutorū; Admodum Reuerendus Pater Melchior Incofer Societatis Ieſu,mihi notario cognitus,ſpontè,& ex certa eius ſcientia , liberaq́ & ſpontanea voluntate,& non per errorem aliquem,ſeductus,conductus,ſed omni meliori modo,uia, iure,cauſa,ſiuè forma,quibus magis,melius,validius, & efficatius de iure fieri potuit,& debuit,ac poteſt,& debet, ad docendum,pœnes ipſum reperiri quādam medalleam ,ſiuè numiſma , antiquum Metallij , ſiuè miſturæ magnitudinis vnius groſſi circiter . Cuius ab vna parte adeſt infraſcripta inſcriptio in medio.

B
LVCFER *& in circulo roſis ornata,prout in eius imprompta hic deſignata.*
S

Ab alia parte dicta Medallea in medio adeſt Aquila cum vno capite,& in circulo adſunt verba infraſcripta.

FELIX :: CALAR. *prout in eius imprompta hic deſignata : quam quidem Medalleam mihi Notario oſtēdit ad effectum illam deſcribendi,& in præſenti intro deſignandi ad perpetuam rei memoriam, prout ego notarius publicus infraſcriptus,deſcripſi,notaui,& deſignaui, vt ſupra . Dictamq́ medalleam , dictus Reuerendus Pater Melchior dixit oſtendiſſe,& videre feciſſe Illuſtriſſimo,*

& Re-

& Reuerendiſſimo Don Fratri Ambroſio Machin Archiepiſcopo Calaritano, Romæ, vt aſſerit, nunc exiſtenti. & Medalleam prædictam pænes ſe reportauit. Super quibus omnibus, & ſingulis prædictis, petitum fuit à me Notario publico infraſcripto, vt de prædictis vnum, vel plura, publicum ſiue publica conficienda inſtrumentu, & inſtrumenta, prout opus fuerit, & requiſitus ero. Actū Romæ in Regione Pineæ, in officio mei Notarij publici infraſcripti, præſentibus Illu. Don Carolo Contuuio de Canaria Ariſienſ. Dioceſ. & D. Dominico Bociolo Comitatus Caſſiæ; teſtibus ad prædicta omnia, & ſingula vocatis, habitis atque rogatis. Et quia ego Angelus Iuſtinianus Ciuis Romanus, publicus Dei gratia, Apoſt. auctoritate, & Curiæ Capitolij Notarius de prædictis rogatus fui, Ideò præſēs inſtrumētū ſubſcripſi, publicaui, & ſignaui requiſitus. Locus ſigni. ✠

Iuditium, ſeu coniectatio prædicti numiſmatis facta ab Illuſtriſſ. Dño Ioſepho Maria Suareſio, Epiſcopo Vaſionenſi. Cap. 36.

1 NVmiſmatis, cuius ectypon mihi præbuit, Illuſtriſſ. Archiepiſc. Calaritanus Epigraphe ſapit antiquitatem, nā & circum vas vetuſtum legitur *ſaluis Auguſtis Fælix leonides*, & in tegulis, quæ aſſeruātur in Sācti Petri Archiuo, *Regnanti Theoderico, Fælix Roma.* Habet & CL. Menetrier priſcarum rerū ſolertiſſimus indagator æneos numos, in quibus hinc *fælix Roma.* Inde *D. N. Badula Rex Gottorū*, ſcilicet inſculptum viſitur, & hinc *Fælix Rauenna*, per monogramon, inde Genij Turriti effigies: mouitq; me in Ceimeliarchio Eminentiſſ. Cardin. Barberini Mecenatis nunquā ſatis laudati, repoſitos eſſe numos, in quibus hinc όλογρά μμα *Fælix Aquileia.* Inde Querna Corona, & circum *Hor. Rom. I.* Horreum Romanorū, & hinc *Fælix Carthago ſpectatur.* Inter ſigna Papę Stephani 9^{ni} ſeu x^{mi} in recenti editione Ciaconij Col. 392. Vrbs Roma intra numū delineata, cernitur, & ſupra ſcriptum *Fælix Roma.* Circum veró STEPHANI Papæ ſecundi, vnde ſatis mirari non potui oſcitantiam eorū, qui numum illum, tàm alieno loco poſuere, cum Stephanus Secūdus, ſeu tertius, anno Chriſti 772. ſederit, 9^{nus} ſeu x^{mus} anno 1057. arguit verò numus iſte, Dominum Vrbis tunc fuiſſe Stephanum Secundū, ſicut Baduilam, & Theodericum anteà Reges Gottorum.

2 At numus ille, cui hinc Aquila paſſis alis volitans, & circū *Fælix Calaris*, inde B LVCFR. S impreſſum, horum inſtar percuſſus, mihi videtur, non tamen ad Calaris Vrbis dominium B. Lucifero vendicandum, ſed potius ad tutelam deſignandam, & clientelam, in qua ſe dabat Vrbs illa, Beato Patrono Nam pietatis in-

ſignes

ſignes Imperatores, non labarum ſolum, ſeu ſed et Crucem cum verbis. ICXC. & ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ. Conſtãtinus, vti & Heraclius excudi iuſſerunt. Ioãnes Zimilces Imperator ſuis in numis imaginem Saluatoris impreſſit, cum elogio *Ieſus Chriſtus Rex Regum*, quod poſteà Græci ſeruarunt, & Romæ Duces ſignis plumbeis Crucem, & XpE ivva, vel effigiem Beatiſſimæ Virginis Deiparæ, ſed Νικοποιος. circumſcribentes, Tiburtini, Sanctum Laurentium, extat ſignum, quod circum legitur ✠ Sčs *Laurentius Laurentij Epiſcopi*, & aliud, *Valerij, ſerui Sancti Apollinaris*, quin, & in alio, ✠ *S. Iuſtinus Petri, ex Præfecto, & Duce, &* Σεργιυ απο επαρχων τειδας Βιδες, nec enim populi tantum, ſeu nationes, ſed Vrbes, & oppida, quæque Patronum ſibi Sanctum aliquem adoptabant; ſic Longobardi Sãctum Ioannem Baptiſtam, Franci, Sanctum Dionyſium, Romani, Sanctiſſimos Apoſtolorum Principes, Hiſpani, S. Iacobum, Angli S. Georgium, Scoti, atque Burgundi, S. Andræam, tutores aſciuere, ſic Neapolitani, Sanctum Ianuarium, Tiburtini, Sanctum Laurentium, Præneſtini, Sãctum Agapitum, Rauennates, Sanctum Apollinarem, & ſupra ſcriptus CL. Menetrier, Eminentiſs. Cardinali Boncompaño, tranſmiſit numũ ęneum antiquiſſimum, cui ab vno latere, *Neapolis*, ab alio circum excuſum caput Sancti Ianuarij, legebatur *Sanctus Ianuarius*. Neque dubito quin Sardi B. Luciferum Patronum ſibi adoptauerint, cuius de Sanctitate quamuis ambigant aliqui; Sardi tamen eam propugnant, & illum Templis Deo in eius honore conſtructis, colunt; cum verò Aquila in eo expreſſa ſit conieci Auguſtalem fortè numum eſſe, eiuſmodi numi cudi ſolebant, æuo Imperatoris Frederici Secundi, & Entij filij, Regis Sardiniæ iuſſu Conflatum, ac ſigla illa variè interpræratus ſum, nempe *Fælix Calaris*, Beneficio Luciferi Sancti, vel *Sancti Beati Luciferi ſuffragijs*, ſeu *ſubſidio*, vel *Sancto Beato Lucifero ſeruante, aut ſaluo*, vel *Sancti Beati Luciferi ſignum*, aut *B. Lucifer Sardus*.

3 Etenim Federicus Secundus Imperator in obſidione Parmæ Auguſtanos etiam è Corio percuti iuſſit, quibus ab vno latere, vultus Imperatoris, ab alio Aquila inſculpta erat, & ſingulos, aureum Auguſtanum pendere voluit. A. Theuct. l. 4. vir. Ill. cap. 12. fol. 271. Adde, Sanctum Antoninũ tomo 3. hiſtor. titu. 19. cap. 6. §. 1. fol. 44. colum. 1. qui ait Auguſtanos æquiualuiſſe floreno, & quarto auri. Hæc pro temporis breuitate, dicta ſufficiant.

(✠)

IN

IN NVMISMA
B. LVCIFERI CALARITANI,
BREVIS ELVCVBRATIO.

Horatij Quaranta Neapolitani Societatis Ieſu Theologi.
Cap. XXXVIII.

1 CVM Beati Luciferi Sanctitatem, non tam è temporis, quam inuidiæ tenebris, plures viri ſtrenuiſſimi vindicauerint; & candido veritatis attramento eas diluere maculas fæliciter potuerint, quas aliquorum calamus parum pius in Illuſtriſſimi nominis famam aſperſerat; ea nunc mihi reliqua prouincia eſt, vt eruto tandem Numiſmate regio quaſi annulo poſtremã manum imponam, obſignatiſque demum tabulis eloqui fidem doceam; vel quod olim Epheſtioni feciſſe Alexander traditur, impreſſo ori ſigillo, obtrectantium ora obſignem. Stylo illi, quaſi ferro, pro Lucifero fortiter fecerint; ære mihi nunc pro eodem pugnandum, quod quidem numquam ſanctius, è terræ viſceribus emerſit, quam cum pro aſſerenda tãti capitis integritate manum obarmat. Clypeus ſcilicet licet exigui orbis, ac tenuis, poſt gladium in hoc certamine debebatur; aut potius, vt cum vate loquar coronato, vt hoc diuinę voluntatis ſcuto, poſt profligata mendacia, vitrix veritas coronetur. Quid quando, & in Nummis victoriam fuiſſe legimus, & ſagittarios? Neque enim niſi diuino beneficio, prouidentiaque factum merito dixerim. Vt Numiſma hoc, non obſcuræ filius terræ, ſed cœleſti potius ab officina in lucem erumperet, cum ad illuſtrandam Luciferi gloriam, religioſæ multorum dexteræ deſudabant. At enim latuit tamdiu verè aureus Nummus hic, vt opportuno ad redimendam veritatem occurreret; & aureus quaſi ramus, non aditum ad inferos mercaretur, ſed ab inferis potius, ipſiuſque è Luciferi tenebris, cœleſtem Luciferi Sanctimoniam auocaret. Veritatem Democritus in profundo, & in ipſo terræ gremio, quaſi inter metalli fodinas fœtam, poſuit, lucem nunc ſuo in metallo aſpiciet, exploratumque fortaſſe faciet, poſſe aliquando præcioſos terræ partus ſub cœlo ipſo merere, cuius in album, arcanis notis ſuis, Sanctorum nomina aſſerit, ac tranſmittit.

2 Vt igitur ære hoc quaſi alieno, breuiter, & per ſyngrapham me expediam repertus nuper Romę, apud præclariſſimum, & illibatæ fidei Virum: Numiſma hoc, cuius ad aures, Beati Luciferi cauſa, tunc fortè manauerat, prodidit euulgauit vti cœleſtem theſaurum, ſuo effoſſum ab agro; tactus profecto non alio, quam religione, ne occultato vnius Nummi talento, nequitiæ argueretur, is dignus tenebris, ad quas illum damnaſſet; rapinæ etiam futurus reus, qui vno penè in obolo, toto ferè ſuarum laudum patrimonio, Luciferum ſpoliaſſet. Romæ itaque in ipſa ſcilicet religionis arce, ac Sanctitatis officina, Nummus erupit; ea in vrbe, è qua probatæ virtutis, atque exploratæ probitatis oracula, orbis terrarum ſem-

per accepit. Non Calaritanas inter glebas, ac rudera, non è Sardiniæ archiuis, quaſi ſubornatus teſtis exiſtit; neque quod aſſolet, ad aucupandam vel gratiam, vel pecuniam à nebulone aliquo, atque impoſtore callidiſſimo excogitatus, ſed ab integerrimo noſtræ Societatis viro. Nullus maior veterator, quàm vetuſtas ipſa, cuius in rugis rubiginoſaque facie, nullus fucus, ac dolus: fert ſecū ſudrum natalium famoſam imaginem, neque aliter quam obſcuritate ſua Lucifero ſuffragatur. Prodijt, vt ille de Sole loquitur, non exoratus, ſed ſponte, ſed vltro, ſed ad diſijciendas tenebras, ſed dum Luciferi nomen in vrbe perſonaret, ſed caſtiſſimis è manibus, ſed fide Romana, ea ſcilicet, qua Fabricij, Curijque, aurum ac munera reſpuebant. Romæ tantum teſtimonium, aut potius vadimonium debebatur, vt pro Calari ſponderet audaciter; ipſaque Piſcatoris ab vrbe, olim Piſcis ab ore, nummus ſponte occurreret, qui pro Petri Legato, ac Lucifero ſolueret. Vix pedem ſuis è latebris extulit, cum omnium plauſu exceptus, omnium vocibus ſalutatus: volitat adhuc tota vrbe, multorum vſurpatur oculis, nec paucorum manibus teritur, peruenit etiam, & in meas, vt eas ad ſcribendum alliceret; meque, qui tùm fortè Romam adiueram ad calamum mitteret.

3 Hauſi ego illum pœnitus oculis, exploraui aliorum colloquia, ac ſententias; cōſului exactiſſimæ probitatis, atque eruditionis prima capita, & apices. Nullum hactenus offendi, qui hoc in Nummo, quid ſubeſſe fraudis ſuſpicetur; nemo datus, qui ad ingens Beati Luciferi compendium, & gloriam facere dubitet, vna omnium mens, ac ſermo, eſſe haud è fortaſſe minus, hoc vno in nummo, momēti ac ponderis, quàm quod luculentiſſimis auctoribus, ac probatiſſimis rationibus, petitum, comparatumque hactenus ſit. At ego in eam quoque ſententiam facilè feror, vt rear hoc quaſi calculo, cœlum ipſum Romano in Capitolio, triumphum Lucifero decernere voluiſſe, planè quaſi Nummo hoc vno, ſuæ olim Sedis Legato in Oriente fortiſſimo, ac maximo, mercedem Roma rependeret, tot poſt ſecula, vnoque obolo, quem olim excæcatus Beliſarius, vti olipem petebat, lumen potius, ac ſtipendium Lucifero ſolueret, iam emerito. Hæc igitur Nummiſmatis huius quaſi patria, & incunabula, Romana ſcilicet in vrbe, in qua inuentus, in qua fidem nactus omnium, in qua vel legitimus, licet poſthumus, Luciferi filius agnitus, in qua eiuſdem cudendi, recudendique facta poteſtas; nihilque reliquum factum, quod illud labefactare aliquando, vel reuocare in dubium poſſit.

4 Nunc antequam propius Nummi deſcriptionem, atque examen aggrediar, expendenda quædam ſtrictim, atque ea ſagacitate, qua rerum obſcuriſſimarum, & anteactæ vetuſtatis veſtigia odorari fas eſt. Ac primo illud, vbi nam excuſum putemus? Qua in re, vt in ambigua dubiaque, nihil magis tutum promere audeo, quàm vt in Sardinia ipſa, atque etiam Calari, natum putem. Potuit inde, vel caſu diſtractus, Romam appellere, ea libertate, ac fato, quo pecuniæ defferuntur, & commeant; vel ea auectus ſolertia, qua, pleriſque veterum Nummiſmatum eruditam curioſamque voluptatem vbique terrarum venantur. Argumento ſatis eſt Roma, in qua præcipuè hic amor, ac ſtudium adeò floret, vt videamus Principes viros in huiuſmodi mercem æream, ac ferream, aureum cenſum prodigere, tantoque in prætio duci, vt ex ipſius Pomponij Iuris Conſulti celeberrimi, auctoritate, pro gemmis haberi, legarique eorum vſusfructus poſteris poſſit. Neque difficile huc traijcere potuit, cum è toto ferè terrarum orbe collecta, hodie Romæ Nummiſmata proſtent; & ea maximè, quæ ſuis notis, atque imaginibus peregrina ſeprodunt, alioque educata ſub cœlo, ac patria. Illud autem me monet, vt in Sardi-

Sardinia potius editum putem, quod ſuo eſt Lucifero Sacer, quod Calaris, nomine inſignitur, quod nulli æquius hanc curam, atque opus adſcribere poſſimus, quam Patriæ illi, quæ tanto gloriabatur alumno, ac præſide. Quamquam enim haud minore ære, obſtricta Roma Lucifero ſit, cuius ſe legatum in Oriente geſſit, cuiuſque auctoritatem, pro virili parte, ſarctam, tectamque ſemper voluerit; tamen Sardoæ potius pietatis monumentum, ac ſpecimen dixerim, quando, & Calarim in eo legam, ſibi merito blandientem, & multa hic ſint, quæ Calari, vt mox adiungam, potius congruunt. Haud tamen me fugit, conditos, ac dicatos à Roma, hos Nummos externis etiam hominibus, atque ijs præcipuè viris, qui optimè de Republica meriti, egregium aliquod beneficium Romano Imperio præſtitiſſent. At hos numquam inter Chriſtiana tempora offendes, niſi qui ſunt ſuorum Cæſarum, ac Pontificum, quorum plerique non Romano è ſinu prodiere; & ſi quos alios præ manibus habeas, proprijs in Vrbibus Romanæ ditionis, vt Diui Petronij in Nummo Bononienſi. In teliquis, vel ſuos Cæſares, vel egregios ciues præferri videas, eos nimirũ qui arreptis Imperij faſcibus, ſibi ſingulare hoc Nummiſmatum decus cum reliquis inſignibus, atque honotibus aſſerebant; vt Brutus Lepidus, Antoniuſque.

5 Quod ſi quis exageratiſſimis Luciferi meritis Nummum hunc Romæ datum mallet; ſubſcriberet fortaſſe Aquila, quæ in ipſo ſe prodit, quaque olim Roma ſuorum Auguſtorum memoriam in Nummiſmatis conſecrauit, appoſita etiam Corona vel querna, vel laurea, vti hic Roſeam habes. Prior tamen ſententia magis animo ſedet, vtpote firmior, & veterum exemplis magis ſubnixa. Quam autem ob cauſam molitum Nummum velimus, in promptu, atque ob oculos eſt, ea videlicet, quæ in alijs ſemper obtenditur, grati animi obſequium, in præſtantiſſimum ciuem, in Religionis accerrimum vindicem, in Romanorum Pontificum commilitonem, ac ducem. Adde his, vt plurimum dignitatis, ac lucis ipſa Calaris hauriat è Gentili ſuo, cuius ſe parentem, ac filiam, hoc Nummo propalabat; fœlicemque ſe prædicabat, vno ſub Lucifero, ea gloria, qua plures Greciæ Vrbes, ſuum ſibi Homerum, quaſi iacto diſcordiæ pomo, aſſerebant. Neque poſtremum illud erat; vt ſonoro, illuſtrique Beatitatis titulo, ſuum Luciferum, æreo in Nummo, argentea quaſi tuba, omnium gentium auribus perſonaret, obſtueretque perfidorum mendacijs aditum, quorum inſanis rumoribus cogebatur Lucifer malè audire. Præ[illegible]o mihi Romana præſertim Nummiſmata ſunt, in quibus paſſim harum cauſarum omnium veſtigia releges, & modo obſeruatos ciues, modo Pater Patriæ, modo victis hoſtibus, & ſexcenta alia nomina offendes, quibus teneri ſe dogma fatebatur.

6 At quonam tempore effictum hunc aſſeram, haud facile collimabo, ducor tamen aliqua potius coniectura, potuiſſe tunc efformari cùm recens adhuc Luciferi memoria, patriam, ad ciuis, atque Antiſtitis ſui obſequium impelleret; vel ſi qua tunc forte maleditorum opinio, vel ſcripta, integerrimam viri famam, apud vulgi ignauiam graſſabantur; ac tunc maximè, cùm illi ſtatim poſt obitum celeberrimum Templum Calati excitatum eſt, vel ab anno 373. Quã in ſententiam facilè trahor, quod eius in ſepulchro, vt hoc in Nummo, Roſarum ſertum, roſæ palmæque, & alia Martyris inſignia, detecta ſint; addito etiam Beati Cognomento, vt in hoc etiam habes; Neque verò Aquila, in alia, quam ea in tempora cadit, cum Sardinia ſub Cæſarum, atque Imperij Aquila militabat; nam quid Calari cum Aquila, cum vel Barbarorum ſub poteſtate Lunam ſenſit Mauricam,

vel mitioribus ſub Regibus Illuſtriora ſtemmata oſtentauit? Præter quam quod eam Nummus ipſe ſenectutem, in ipſa facie eloquitur, eam cælaturæ ſpeciem inſinuat, illiuſque vſum in Hecubæ potius tempora conijcere auſim, vel cum Dedalus, aut Iolaus Sardiniam adnauigarunt. Vixiſſe verò tunc temporis hanc Nūmiſmatum gloriam, nemo eſt qui dubitet, cum tres, illis, ætates, periti auctores conſtituant, ab Alexandro Magno ad Gallienum Cæſarem, tùm ad Iuſtinianum Auguſtum, ab hoc ad noſtra hæc ſecula in quibus quaſi minus viuidā formam, & extremam ſenectam agunt.

7 Vnum fortaſſe adhuc reliquum, quid vno in Nummo, ærisque fruſtulo fundamenti, ac roboris poſitum ſit; quæue fides conflari merito poſſit, è leuiſſimo ſolido, ac pœne atomo. Nam hæ fortaſſe inuidiæ voces ſunt, quæ nollet Luciferum, hoc quaſi teneri naulo ab inferis, ſuos ad ſuperos remeare; ſed non is peritorum, Doctorumque virorum ſenſus, atque mens eſt, qui Numiſmatum imagine non minus, ac regia vtuntur, qui hoc vno telo, plura mendacia altiſſimè iugularunt, qui, hoc vno è calybe ad inueſtigandam veritatem pluries facem accenderunt. Scrutentur huius vetuſtatis arcana; euoluant eruditiſſimos ſcriptorum faſces, diſcent profectò quantum Nummiſma poſſit; quantamque, ſibi iuris ac dignitatis hæreditatem, plures, plures Principes, ob vnius Nummi effecto exeoque cadauere vindicauerint.

8 Plus oppidò, quam ab ſtemmatum, atque Nominum affinitate; cùm non tàm facile corrumpi, ac ſupponi, vt illa, Nummi queant; neque excipi ioco ſolum, ac riſu à communi populorum ſtudio poſſint, ſed auctoritate etiam publica aboleri tumularique, ſi quid minus probatum, ratum, Sanctumque prætulerint. Et vt metam ſtringamus cominus, quis hunc quaſi in cunis adhuc, & vagientem non oppræſſiſſet, cum tanto elogio Luciferum circumferebat? oppreſſiſſet Catholicorum cohors, qui mendacium intercepiſſet: oppreſſiſſet vel ipſe Romanus Pontifex, à quo Lucifer vti hoſtis, & capite damnatus duci debuerat: oppreſſiſſet Simacus, & Hilarius Romani Pontifices, qui in Sardinia nati, & educati, eiuſdem merita propius, certiuſque indagaſſent: oppreſſiſſent 220. Epiſcopi eodem ex Africa à Araſimundo in exilium eiecti, qui vti ſtrenui Religionis Athletæ, aqua, atque igni ſubdolum nummiſma interdixiſſent.

9 Opponat mihi hic Momus ille, Nummum aliquem, Schiſmatico, defectori, Hæretico conſecratum, & ſi, quis forte Orci ab officina extrahere potuit (qđ hactenus ignoro) non iam ſuo cum Patrono, ac Nummine ſuffocatum. Quod mihi ab orbe terrarum condito exemplum afferent, quo, obſcurare hanc Luciferi gloriam poſſint, quàm in illum non vnus, aut alter, ſed integra, vel Sardinia, vel Calaris contulit? proment profectò Cæſareos Auguſtos, Imperatorios, Sanctorum etiam diuorumque nominibus inſignitos, eruent plures, Ponrificibus cœlatos, ſed Cœleſtibus, ſed optimis; nunquam tamen, vel Ario, vel Pelagio, vel Neſtorio dedicatos, licet ſectarij, huiuſmodi monſtra, inter Nummina, ac ſydera collocauerint, habuerintque eorum imagines pluſquam fumoſas, in penitiore ſacrario, larique. Niſi quis delirus ac fatuus Lucifero Smirnenſi, & vero Luciferianorum capiti, hunc potius adſcribere velit, interpretarique inſcriptionem *B. Lucifer Smirnenſis*. At quis tantum ſomniauerit, vt Græco homini, ac perdito, latinum Nummiſma perſoluat? quidue Calaris cum Græculo portento fœlicitaris, ex Aquila, augeretur? At inquies, vnus hic Nummus eſt, & ne ſupplicium lueret, ac ſubiret falſitatis, tantorumque cenſorum manus elabi facile potuit, neque

que difficilis etiam corrumpi,adornarique vt ſingularis teſtis, & vnicus,quo igitur alij euanuere? quid reliquis extinctis, vnus hic è tanta clade ſuperſtes Horatius? plane ſi ſuperis placet, quaſi nouum hoc,mirumque ſit; neque id omnium fere veterum Nummiſmorum fatum ſit, vt quaſi Phœnices è ſuorum cineribus vnici viuant,quo tres quiſque ille eſt,qui ſocium ſibi è tã lõgo ſęculorum itinere ad nos duxerit? an nõ ideò potius in prætio ſunt,quia rari, & vti vniones,ab vnitate commendantur ſua? & hi in primis illi ſunt,qui non præſentis,publicæque loco pecuniæ,ſed in ſolius gloriæ,atque obſequij tributum videbatur exolui,vocabanturque miſsilia, quod triumphalibus in pompis, fauſtiſque acclamationibus in ſubiectum plaudantemque populum mitterentur.

10 Nunc verò,vt Nummi ipſius,imaginem ad viuum expictam,oculis ſubijciam, præfert ipſa in fronte, ac facie roſarum orbem, ac ſertum, quod roſis omnino 16. inteſcitur, ac redimitur, dum alius ducitur circulus, qui quaſi Roſarum limes, ac trames, ipſas cum vlteriore margine ſæpire videtur, ac cingere; porrò in huius orbis ac ſerti,quaſi vmbilico illa, verba emicant

B
L V C F R
S

at altera,aduerſaque Nummi facie,ſeu tergo mauis,Aquilã habes paſsis fuſiſq; alijs,& ad volatũ accinctis;ad dexterã exerto vultu,linguaq; nẽpe ſuũ ad Orientẽ vti Solis amicã decet. Hæc, ſuo etiã orbe, clauditur;poſt quem,& illa verba, extremo definita labro, in orbem excurrunt. FELIX CALARIS exiguus porro Nummus eſt, eaque mole, quàm argenteus olim denarius apud Romanos, & nunc etiam apud Hiſpanos, Italoſque circumfert, Neque abſimilis argento Iudæ Nummo,quem Romæ olim vidimus, in quo Roſam etiam, vel potius lilium inſpeximus, cum ſolis facie, & hic primo cum Roſis Aquilam, Solis alitem. Dignum profectò prætium, quo lilium inter ſpinas, ac Sol ipſe inter tenebras rependeretur. Expendamus nunc hic breuiter ſingula verba, omninò ſic explico *Beatus Lucifer Sardus*. Congruit explicatio cũ ſepulchri inſcriptione, in qua,& Beatus,& Sardiniæ Primas dicitur. Age hic, Beatitatis titulum,quo Senatus conſulto,qua ex vrna,niſi fortaſſe ſtygia, Schiſmatico, errorum parenti Religionis hoſti, ſectariorum anteſignano decreueris? ſcio paſsim olim Epiſcopos,Sanctitatis,ac Beatitatis nomina in Epiſtolis,ab omnibus fere Chriſtianis hominibus,accepiſſe. At quis Hęreticus,vel Schiſmaticus, at quo, vel in Nummiſmate;vel ſepulchro? at qua ab vrbe,vel Republica? Niſi velis totam ferme Sardiniam, aut Calarim, ſuo cum Lucifero à ſuperis, Romanoque Cœlo deſciuiſſe. At nec tantum, Lucifer ille potuit, qui venerata falcataque cauda,non niſi tertiam Stellarum partem obuoluit,detraxitque.

11 Neque poſtremam litteram,*Sanctus* interpræter: quod,& inuerſus ſit,ac præpoſterus ſcribendi ordo,& Sardum potius jactare Calaris videatur, vnde illi fœlicitas, Quod ſi quis alius poſtea Lucifer Calaritanæ Eccleſię gubernacula rexerit;non eſt cur huic Roſarum ſertum Nummi decus,paruæ fœlicitatis gloriam, Calaritani officij vectigal meritò dederis, cum neque labores pro religione exaulauerit, nec pro fide caput indiſcrimen adduxerit, nec quid egregij facinoris,ac laudis,ſuam in Calarim deriuauerit.Roſarum hic ſertum habes,quid magis Lucifero debitum congruumque. Non ingredior fabulas; quod Lucifero, veneris ſcilicet ſideri,Roſas adſcripſerit;quod veteres illi inertis ſagacitatis Philoſophi, à Luciferi lumine, ſinuque odorem coloremque in Roſas proficiſci,ac defluere autument, quod non niſi ad Luciferi ortum, quaſi effæta noctu Roſaria,lętiſsimos florum ſuorum partus exſuſcitent,enitanturque,vbi ille enituerit. *Vidi Præ-*

ſtano

ſtano gaudere Roſaria cultu,exoriente nouo Roſida Lucifero. Vates cecinit neſcio quis. Poſſem,& illo addere,meritum Roſas Luciferum,qui vt in prouerbijs erat, Roſas loquebatur cum diſsidentes Orientis turbas ſuo ore eloquentiaque ſedabat; quique vt Indorum Magi putabant, Roſa animos conciliari; ſecum Roſas tulir omnes,cum Romani Pontificis in Aſia Legatus,grauiſsimas ſimultares, atque odia, Chriſtianis ab animis,expungere voluit,& extinguere,numquam tamen fœlicior, quam cum vnum ſibi Conſtantium Arij paludatum, & candidatum ſectarium conciliare non potuit; quocum ille, bellum indictum ſemper maluit,calamo armatus, venenatum inſceptrum, Nouit,offenditq; has in Lucifero Roſas Athanaſius,à quo tantum illi laudis,vel ob virtutem, vel ob ſapientiā congeritur,vt ipſo in atramento, Roſæ ipſe erubeſcere videantur; eiuſque admiratus eloquentiam, non erubuit palmaria illa manu, Luciferi opera, in Græcum traducere, fierique Luciferi pediſequm ſolem Orientis, quod ſi Roſa, ſcarabeus fœtidum cænoſumque animal enecatur, poſt quam Roſa dignus Lucifer,qui terra genitos enutritoſque hæreticos toties exanimauit? qui illum extinguere conatus eſt Arium,qui vti ſordidus omnino ſcarabæus,inter ſui corporis excrementa,ac ſtercore diſruptus interijt,debuitque ſcarabæos lunares pecudes perimere, ſuis cum Roſis,Lucifer,ſolis prodromus,quique Aquilam in nummo habet ſolis famulam ac pœne filiam. Neque illa prætereo neſcio quam vim poſuiſſe in Roſa veteres,quam crebrò in extinctorum tumulis,atque inferis adhiberi voluerunt. Hic in lapide Rauēnate legimus *hac conditione, vt quotannis Roſas ad monimentum eius deſerant,& in Nouocomenſi oleum, & propitiationē per Roſam præbeant.*

12 Quin, & in ipſo ſuperſtitionis antiſtite, Homero, venus præſto eſt,quæ Roſario vnguento Hectoris cadauer à canuum morſibus, ac fame vindicat. Planè quaſi manes Roſa permulcerent,redderentq; propitios,ſuorum oneribus, atque animis. At quorſum hæc in Lucifero? non obliterauit hunc morem Chriſtiana pietas,ſed luſtrauit,ſed expiauit,adhibuitque in cælitum ac diuorum etiam monumentis, atque exequijs, Roſas; nihilque tàm frequens in iuxtis, ac funetibus, in Templorum lapidibus, ac ſepulchris occurret,quam Roſa,celatas ſculptaſque vides, vel in muſiuo opere,vel marmoreo, neque inter Sacros veteris picturæ lutus, quid ſæpius viſiſſe, quam Roſam. Hac igitur,Luciferi ſui memoriam Sacrare Calatis potuit, qui numquam ad propugnandam fidei arcem, in Roſa indormiuit,ac viola,hac, quam ſopitis cineribus,quaſi cuſtodem,aut plumā appoſuit,an non in eo etiam Nummo immortali nomini adiungeret? &(quod Hectori illa præſtitit) voluit, fortaſſe,ſpinoſo flore,& armato dumis germine,rabidos canuum dentes,ac vulnera Lucifero arcere;ſed aſſabor tandem, & verius Roſarum hoc tertum,Aureola,& Corona Martyris eſt, ſuo illā Lucifero, vti Martyri, Calaris addidit,Nobile illi ac meritum Martyris cognomentum, in ſepulchro, cum Palmis,alijſque martyrij inſignibus dederat, in Nummo eandem expreſsit Coronā,qua Martyres exornatur. *Floribus eius*,inquit Ciprianus *nec Roſæ, nec Lilia deſunt,&c. quibus miles Chriſti ob gloriam coronetur.*

13 At qui ipſa in Sardinia, ne longius diuagemus, Turritana in Vrbe, Gabini Martyris vrnam,Roſis Columbiſque diſtinctam,atque illuminatam inſpicies,non tam Sabello petitas è ſtemmate,quam martyrum ab inſignibus,nam, & Columbas eorum in monumentis,Romæ videmus,nec raro etiam Aquilas, vti hoc in Nummo Luciferi. Neget hunc Martyris titulum, & Coronam Lucifero,qui ignoret quantum ille pro Catholica Religione detrimenti, ac periculi molem ſubierit,

bierit, quoties in apertum ſe vitæ diſcrimen, irritato Conſtancio, fractiſque Arianis coniecerit, Martyris cognomento, atque præconio, laureata illa in epiſtola, ab Athanaſio exornatum, ex eiuſdem, & Hieronymi teſtimonio, Martyrij cupidiſsimum, tot tantiſque ſcriptis, immanes illas hæreticorum beſtias, ad ſui necem ac lanienam prouocaſſe; ſolam ob inuidiam ab Impio Imperatore, alijſq; perfidis, ferro, mortiq; ſubductum, ne illuſtrius Lucifer in occaſu effulgeſceret.

14 Vercellen. ab Eccleſia ſuorum inter Martyrum Hymnos atque pęana, triumphali carmine celebratum eius demum oſſa, ac cineres, inter purpurata aliorum Martyrum corpora, ac buſta, nuperrime ſuos quaſi inter commilitones, atque collegas emeriſſe. Et huic tu fortaſſe, Martyris gloriam, cum Conſtantio denegabis? ſi quam ille Lucifero extorquere contendit, reddidit cũ fœnore, in Nummo patria, immo, & in Cœlo Deus. Athanaſi ad Luciferum verba ſunt illa, an oraculum? *Scio, & credo* (perpende verba) *ipſum dominum, qui Sancto, & Religioſo animo tuo reuelauit omnem notitiam, redditurum tibi etiam, pro hoc labore præmium in Regno Cælorum*. At non Coronam hic Athanaſius, nobiliſsimo vadimonio, Lucifero ſpondet? an non Athanaſij vaticinio admonita Calaris in ære aureolam illi debuit, cui ſydereis è Roſis lucidã Deus impoſuit; quãdoquidem, vt Cyprianus loquitur. *In cælestibus caſtris, & pax, & acies habent flores ſuos?* an vero ſuperſtitioſa potuit Roma ſuis in Nummis roſtratam Agrippæ, Antonino, lauream, Auguſto quernã, Albino ſpiceam, è palma Veſpeſiano decernere; Chriſtiana vero pietas Roſeam illi Lucifero non poterit, cuius in humeris Nicenæ Synodi totius Orientis, atque Occidentis fides incubuit? cui nulla maior ſitis, quam exhauriendi pęnitus ſanguinis vitæque fundendæ? quem parem Martyribus fecit, nõ ferrum, aut flãma, ſed ardor, & calamus; à quo id vnũ pręſtitum, vt Catholica Romanaque Religio, de inſaniſsimis hoſtibus, de Arianis Aquilis, de Conſtantij faſcibus conſtantiſsime triumpharet? qui demum vti iuratus, pro Chriſti diuinitate miles, Arium, qui Martẽ ſignificat, vti Chriſoſtomus ait tartareum *Erebi* Martem oppreſsit, emicans, clariore ſydere, in Martem, Lucifer. Stet igitur è Roſa, Corona Lucifero, quam irrigaſſet ſanguine etiam, ſi libuiſſet; & quoniam laceſſere cruorem attramento non potuit, *Accipiat, vt cum Cypriano loquar, Coronas vel de opere candidas, vel de paſſione purpureas.*

15 Sed vertamus nunc tandem cum Nummiſmate ſtylum, calamumque inter ſuperbientis Aquilę alas, Lucifero conſecremus; has inter habiturum viuacem immortalitatis iuuentam, licet alioqui pennæ aliæ, vna Aquilæ penna, abſumi, voracique compertum ſit. At quod ego, hac Aquila, omen, aut augurium aucupabor? ſitum certe, formamque præfert ominatiſsimam, à pœnis nimirum alis, & ad volandum compoſitis, nam ſi Pierio Valeriano ſubſcribimus. *Si volantem conſpexiſſent, fauſtiſſima, & citra puluerem augurium putabant*. Tale ego Lucifero noſtro velim fœlix, fauſtumque, nequid, in ſequentibus ſęculis, ab hoſtibus, in ea, quam meruit, fama detrimenti capiat; vt inſigne poſt hac obtrectationum fulmen, ſua cum Aquila; ac laurea amoliatur, & citra puluerem veritas ipſa diu cum aduerſitatis luctata, triumphum referat otioſa. Cui vero Aquila? arridere magis dixerim, Calari, an Lucifero? vtrique profectò. Illi vel quod tunc temporis, cum Nummum hunc condidit, Romani ſuum Imperij Aquila, tota cum Sardinia ſeruiebat, vel quod haud aliter, quam Aquila ad Orientem Solem obuerſa, ſe ipſam exprimere potuit, lumen ſuo è Lucifero ebibentem; vel quod cum ſe fœlicem iactare vellet, non niſi auſpicatiſsimum Aquilæ volatum, ſuo reddere

potuit in Nummiſmate, eius inſuper volucris quæ Alexandro, Tarquinio, Auguſto, Gordio, ſexcentiſque alijs, ſemper Imperij, regnique fœlicitatem portendit, neque enim vel Calaritano, vel Sardoo in ſtemmate, Aquilam vnquam incubantem, aut nidificantem inſpeximus, cum ſat potius Maurorũ capita, ſuo quaſi in Capitolio, Sardinia oſtentet; neque ſatis ſciam an Aquila aliquando ab Encio Rege Theodorici Cæſaris filio inſignita ſit, vt duas olim, Siciliȩ ſtẽma acceperat à parente.

16 Hæc in Calarim, cetera opportunè magis in Luciferum cadunt. In Martyrum ſepulchris Aquila ſæpe inſculpta, haud malè Roſarum ſerto ſociatur, & adnectitur, duplici quaſi ſuffragio, inuiſam ab Arrianis Lucifero gloriam repoſitura, ſicut nec inconcinne vtrumque iunxit Ambroſius, cum dixit. *Aquilam Christum Dominum dixerim, &c. Refloruit inquit caro mea.* An quod meritò famulari Lucifero Aquila debet, quaſi victa, domitaque, qui Auguſtam in Aquilã tanquam è Cœlo pugnauerat, calamo vſus pro fulmine, potuitque etiam cum Pericle audire *fulmen habet in ore*; quid ni, quando, & victum hoſtem, & inter necione deletum, addita etiam, cum fulmine, Aquila, plurima olim Nummiſmata indicarunt? An vt Romanæ Religionis anteſignanus in Oriente, ac ſignifer, ſuam adhuc Aquilam retinere videatur, quã incolumem ſemper, victricemque, ſua in caſtra retulit moriturus? Adde ſedulum Aquilarum obſequium in extinctos, non ſolum ad exercendam laniena̅, & quaſi ad gladiatorios ludos, ſed ad excubias, ac præſidium; Neque afferam Theſei oſſa prȩuolantis Aquilæ vnguibus detecta, roſtroque defoſſa; ſed ipſa Martyrum corpora ſæpius ab Aquilarum excubijs famularibus, natiuiſque telis, atque armis, à ferrarum, ac belluarum iniurijs vindicata. Excubat hic, & pro Lucifero iam defuncto, vt è morſibus ſaltem, famam aſſerat illibatam, ibique potius, vbi lucidum nomen eſt, Aquilæ congregentur. Non enim iuſti, ab Aquilis ſupplicium, vt Prometheus, metuũt, quod cȩlos inuaſerint, ſed Aquilarum potius inclyto, regioque titulo ab Ambroſio decorantur. *Bona Aquila eſſe cæpiſti, quæ Cœlum petis, terrena faſtidis.*

17 Quod ſi Aquila, Pyrrhus Epiratorũ Rex, ſuis à militibus dictus prȩtulit etiã in Nummo, inter Quernam Coronam, Aquilã, quam caſtrenſi quaſi calculo acceperat; eblandiri ſuo Lucifero, Calaris meritò voluit, cum Corona, & Aquila, vt innueret, & pugnaſſe fortiter in religionis perduelles, & parta de hoſtibus victoria Coronam fœliciſsimè retuliſſe. Subijcio demum illud, quod ad rem maximè facit, Aquilas olim, concepta iam flãma, è rogo ſolui, emitique ſolitas in Cæſarum, Auguſtorumque conſecratione, atque Apotheoſi, quam nos canonizationem vocaremus, vnde, & ille fortaſſe mos, ad nos etiam obrepſit, vt ijs in ſacris, in quibus diui indigetes renunciantur; Aues vaticanam ad aram ſiſtantur, emittanturque ad volatum; putabantque eſſe defuncti animam, quæ Aquilæ ſpeciem induiſſet, ad ſuperos, ac cælites aduolatura, è fabulis hoc edocti, arcanum in quibus Phrygius adoleſcens neſcio quis, ad cȩleſtis nectaris pocula, Aquilæ remigio traiecerat. Hinc apud Herodianum, & Capitolinũ reperies centum Aquilas in vno Seueriani, ac Maximi funere immolatas. Hinc in ipſo Pertinacis, Antonini, & Marcianæ Nummiſmate, Aquilam vel pilo inſidentem, vel ex Ara fugientem, vel alijs ſeſe efferentem videas, illa cum Epigraphe. *Conſecratio.* Crederem igitur, hunc ſequuta morem Calarim, abiectaque omni ſuperſtitionis imagine, Aquilam ſuo etiam in Nummo poſuiſſe, vt Luciferi ſui memoriam, nomenq; immortalitati conſecraret, tranſmitteretq; ſuperis, ac poſteris nutriendam,

dam, nullo tamen imbuta mendacio, quando veritate ſua, è cortina effatus Ambroſius, Chriſtianam nobis etiã Apotheoſim concedere ac deſcribere videatur;
18 *Iuſtorum animæ Aquilis comparantur, quod alta petant, humilia derelinquant, longæuam ducere ferantur ætatem*. Sed quoniam circunfuſa verba nos aduocant *Fœlix Calaris* haud omittendum hoc cenſeo, ſpectari fortaſſe atque alludi illam ad Aquilam poſſe, de qua dicitur. *Sicut Aquila prouocans ad volandum pullos ſuos, &c.* germanuſque ſit ſenſus. Fœlicem Calarim eſſe, quod ad ſuperos, ſui exemplo Luciferi, prouocetur, quod ſub amantiſsimi antiſtitis alis tutiſsimè foueatur, quod fœlix fauſtumque ſibi ſemper omen, è ſui parentis volatu, ac nomine auguretur, quod Fœlicitatis vadem, atque ſponſorem, ſuo habet in pignore ac depoſito; non eius ſolum fœlicitatis, quam crebrò in veterum Nummis Heroum, ſibi patriæ atque Imperia iactant, ſed quam ſibi Roma æquſus è Petri, ac Pauli ſanguine, ac cineribus arrogat, dum canit; *O fœlix Roma, quæ tantorum Principum, &c.*
19 Fœlix igitur Calaris terquaterque, cuius fœlicitatem, marmora ipſa atque æra haud elingui nota teſtãtur, hãc tibi Lucifer quaſi diem peperit, ille, inquam, qui neſcit, vel in tumulo occaſum, tecum ſemper hæc viuet, quando ille inter ſidera rutilat immortalis. Indignus fœlicis titulo Sylla, qui patriæ fœlicitatem extinxit, tibi hũc vacuum titulum fecit, quæ felicitatem ipſis ab extinctis cineribus mutuaris, dederit tibi incunabula, ac lucem Iolaus ille, qui facem ad conficiendam Hydram, prætulit Herculi, dabit clariorem Lucifer ille, qui ad extinguendam Arianam Hydram, religionis facem accendit; ſubiecturus etiam eorum librorum rogo, qui quaſi furenter Hercules in ſe met, & in ſua viſcera inſaniunt. Hæc habui, quę paucas inter horas imitatus Luciferum, qui breui crepuſculo radiat, curſim in hoc Nũmiſmate expenderem, & quaſi vnius manus examine explorarem pietati, quæ maximi ponderis eſt, potuitque minutum hoc exprimere ab ingenij inopia pro Luciferi gazophylacio, vt aliorum fortaſſe gazas obſequio ſaltem præponderaret. Cęterum inſpecto ſaltem Luciferi Nummo diligenter interrogent. *Cuius eſt imago hæc, & ſuperſcriptio?* audiantque libentius. *Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo.*

An Beatus Lucifer, more antiquo ſit Canonizatus. Cap. 38.

1 AD reſpõſionem huius quæſiti ſupponendum eſt. Primò, Canonizationem Sãctorum eſſe cauſam, de ſe reſeruatam Sũmo Pontifici, ex quinque rationibus, quas adduxit text. in cap. 1. & in cap. 2. de Reliq. & Venerat. Sanct. & Gloſ. in cap. 1. eod. tit. in verſ. Sedes Apoſt. l. 6. Prima eſt, quia eſt de maioribus. Secunda, quia pertinet ad fidem, cum in ea agatur de miraculis; quæ fidẽ Chriſtianam cõfirmant. Tertia, quia eſt applicatio dogmatũ Sacræ ſcripturæ ad cauſam alicuius hominis. Quarta, ne ſimplicitas Epiſcoporum aliquem non Sanctum pro Sancto admitteret ne infinitus fiat numerus Sanctorum, & ita vileſcat deuotio.

2 Quam ſentẽtiam tuentur Canoniſtæ Innocen. PP. Cardinalis Hoſtienſ. & alij apud Card. Tuſ-

cum concl. 44. lit. C. Hinc autem fit, vt licet aliquis diuturno tẽpore pro Sancto habitus fuerit, & de eo in aliqua Eccleſia diuinum Officium fuerit de more celebratum; ſi deinde Romanus Pontifex, cauſa cognita, eum iudicet non eſſe Sãctum, nõ proſit antiqua poſſeſſio. E cõtrà ſi quis fuerit diuturno tẽpore habitus pro nõ Sãcto, ſi deinde Roman. Põtifex Sãctitatẽ agnouerit, & approbauerit nõ obſtat fama cõtraria.

3 Secundo ſupponendũ eſt, duplicem fuiſſe in Eccleſia ſtatum Canonizationis Sanctorum. Primus, cum nondum eſſet publico decreto Romani Põtificis interdicta Epiſcopis canonizatio (qđ factum eſt ab Alexandro III.) & Pontifices permitterẽt id fieri ab Epiſcopis. Secundus poſtquã hoc decretum prodijt. Primo ſtatu, ſi quis Epiſcopus aliquem Sãctum declaraſſet, illius decretum habebat vim ſentẽtiæ Iudicis inferioris, ſubditæ examini Iudicis Superioris, ita vt non cogerentur omnes fideles illũ pro Sancto habere; donec Romanus Pontifex illud decretũ cõprobaſſet; ſubditi tamẽ cogerẽtur, vel aſſentiri, vel appellare. Secũdo ſtatu, ſi fieret eiuſmodi decretum, non habet vim cogẽdi ſubditos, vt vel illum pro Sancto habeãt, vel ad Sedem Apoſtolicam non prouocent.

4 Tertio ſupponendum eſt, ante prohibitionem Sedis Apoſtolicæ antiquitus, ſolitas fuiſſe fieri Canonizationes particulares Sãctorum, in ſuis Eccleſijs, eos propter eorum notam ſanctitatẽ, publicæ venerationi exponendo, cum tolerãtia Sedis Apoſtolicæ, quę permiſit, aliquem haberi pro Sancto alicubi, non vbique, vt Conſtantinus Magnus à Græcis, Carolus Magnus in Capella Aquiſgranẽſi vocantur Sancti, & Officium de his celebratur, nec tamen eorum canonizatio, in Eccleſia vniuerſali recipitur, licet permittatur à Põtificibus vbi inualuit; Hoſtien. Ioan. Andr. & alij in cap. 1. de reliq. & ven. Sanct. Et hæc canonizatio dicitur particularis, ad diſtinctionẽ eius, quæ fit à Romano Pontifice, & ab vniuerſa Eccleſia recipitur, quæ poteſt dici Canonizatio vniuerſalis, ad diſtinctionem prioris.

5 His poſitis dicendum eſt, B. Luciferũ more antiquo eſſe Canonizatum in Eccleſia Calaritana, primis ſæculis, adiũcta continua tolerãtia, & permiſſione Sedis Apoſtolicæ. Hoc probant antiqua traditio, & veneratio Eccleſiæ Calaritanę, quæ B. Luciferum ſemper pro Sancto coluit, & venerata eſt, antiquiſſima Tẽpla eius Sanctitati dicata; & epitaphia in eius ſepulchro inuenta, ſolis Sãctis apponi, & defferri ſolita, vt latè in capitibus pręcedentibus oſtenſum eſt.

6 Dico ſecundo, B. Luciferum non eſſe Canonizatum, Canonizatione vniuerſali, quia nullum extat

extat decretum Romani Pontificis cogens vniuerſam Eccleſiã ad hunc aſſenſũ;licet diuino munere,& B.Luciferi meritis,ſperemus non defuturum. Hinc colligo,omnes fideles Diœceſis Calaritanæ teneri ad hanc venerationem,& aſſenſum,propter dicta in ſecũdo ſuppoſito: reliquos verò fideles vniuerſalis Eccleſiæ,licet non ſint eodem modo aſtricti,ſentẽtia,& decreto ſuperioris: tamen ex pietate debere, huic aſſenſum præbere, ex illa regula apud Theologos, & Canoniſtas trita,quod in his rebus,quę ad Sãctitatem, & pietatem pertinent, pia opinio eſt præferenda, quæ ſtat pro Sãtitate B.Luciferi.

7 Nec refert primo hiſtoricos, qui contra B. Luciferum ſcripſerunt, ipſius Sanctitatem dubiam reddidiſſe, & huic opinioni obſtare. Nam reſpondetur,horum hiſtoricorum erratum, iam ſatis eſſe detectũ in 2. parte huius lib. ſecundo etiã, hoc dubio poſito, cõſurgere certitudinẽ Sanctitatis B. Luciferi in hunc modum. In dubio melior eſt conditio poſſidẽtis.In dubio benignior pars eſt eligenda In dubio præſumẽdum eſt,quod fuit. Nõ eſt recedẽdum à iure, & cõſuetudine. Nihil noui eſt aſtruendum. Hæ ſunt regulæ,quæ in vtroque iure paſſim occurrunt; ſed B. Lucifer eſt in poſſeſſione opinionis præiudicatæ, Viri Sancti, perfecti, rerum humanarum contemptoris, decẽnio pro fide exulati, & acerba pro ea, ab Arianis perpeſſi, ergo hæc poſſeſſio præualet omni aduerſariæ molitioni.Benignius eſt & conformius charitati, quæ nõ cogitat malum, benè de B. Lucifero cogitare, cum omnes oppoſitiones facilè diſſoluantur, vt in 4. part. videbimus, ergo ita fieri oportet.B.Lucifer, ante multo tẽpore à Liberio, & Athanaſio fuit proclamatus vir Sãctus, humilis, Romanæ Eccleſiæ,& Catholicæ Religionis zelo flagrãs, ergo etiã poſtea talis ſemper fuiſſe præſumitur.B.Luciferum mutaſſe ſententiam,eſt aliquid nouum, ergo non eſt indubio aſtruendum.

8 Et confirmatur, 1. nã vt ex c. miramur 61. diſt. colligit Tuſchus: cum aliquis inter Sãctos eſt referendus, quæritur an egerit vitam laborioſam, moribus caſtis,& actibus ſtrenuis munitam, an ſit paſſus perſecutiones ex charitate, ſeu propter fidem, an egerit bona opera, quæ omnia apparent in Beato Lucifero fuiſſe lucidiſſima, præclariſſima,fulgentiſſima.

9 Cõfirmatur ſecundo comparatione cum Sãcto Euſebio Vercellenſi: nam in omnibus pares fuere; par labor pro Eccleſia, par fama Sanctitatis, par confeſſio, par exilium. In hoc vno diſpares fuerunt, quod Euſebij Sanctitas non habuit illam eloquentiæ cla-

ritatem, eam conſtantiæ, & fortitudinis gloriam, vt aliqui ex eo, Euſebiani dici voluerint, ſicut à B. Lucifero, Luciferiani: Hanc etiam meritorum ſimilitudinem viſa eſt indicare mors ipſa, quam Deus, eodem anno, vtrique immiſit, vt ſocios laborioſæ pietatis ad præmium vnà transferret, vtriuſque mors, ſimilibus verbis adnotatur in chronicis; Quare ſicut Sāctus Euſebius Martyr vocatur, ob ea quę Mediolani paſſus eſt, & exilium fidei cauſa toleratum, ita videtur B. Lucifer pari laude dignus eſſe, & ſi id, olim factum non eſt, quia Luciferiani, eum pro vnico ſuæ ætatis Sancto habebant, quorum non erat fouenda dementia nunc illo iam errore ſublato, ſine periculo fieri poſſe videtur.

10 Confirmatur tertio comparatione cum S. Dionyſio Mediolanenſi Epiſcopo, qui vnà cum ipſo in Cōcilio, Conſtantij iuſſu, captus, in Capadocia exulauit, nam hic quoque martyr vocatur, vt in Martyrologio 25. Maij, quæ cōfirmatio magnam vim habet, addito antiquo teſtimonio Vercellenſis Eccleſiæ in illo Hymno in ſuperioribus relato, quo docetur, eandem fuiſſe Sāctorum trium venerationem, ſic enim habetur.

Euſebium, Dyoniſium,
Cum eis, & Luciferum,
Hos deprecamur ſedulè.

Quod ſi S. Dionyſius in exilio obijt, at B. Lucifer, vel nouum paſſus exilium, pro iuſtitia, famæ iacturam ſubijt, quod genus quoddam eſt martyrij, tātò grauioris, quantò paucioribus innoteſcit.

11 Quarto confirmatur comparatione facta cum Sancto Gregorio Illiberitano, qui in Martyrologio Romano habetur, & eiuſdem omninò ſententiæ fuit cum ea, quæ tribuitur B. Lucifero.

12 Sed ait Baronius eū recantaſſe palinodiam. Quod non probat, ſed infert ex eo, quod in Martyrologio Romano habetur, ſine auctore, hoc expræſſe aſſerente. Idem dicendum eſſet de B. Lucifero; etiā ſi in ſchiſma incidiſſet (quoà negamus) nam hoc probat vetuſta, continua, & inconcuſſa veneratio Eccleſiæ Calaritanæ, antiquiſſima templa eius Sanctitati dicata, & celeberrima epitaphia in eius ſepulcro inuēta, & inſuper habemus teſtes, antiquos hiſtoricos, Socratem, Sozomenum, Tripartitā, & Nicephorum, expræſſe aſſerentes, B. Luciferum ſententiæ Eccleſiæ aſſentientem remeaſſe ad tronum, & Eccleſiam ſuam.

13 Sed dices non referri in hiſtorijs vlla miracula, quæ Deus oſtē derit ad B. Luciferi Sanctitatem comprobandā. Reſpondeo, duplicem eſſem ſtatum huius cauſæ. Primus poſſeſſorij, in quo ſtatu non indigemus miraculis, ſatis

enim

enim nobis eſt, ſi conſtet ex hiſtorijs fide dignis, & traditione, aliquem, vt Sanctum in Eccleſia habitum fuiſſe, Romani Pontificis tolerantia, & permiſſu, quod videtur exdictis ſatis apparere. Secundus petitorij, ſi ageretur de noua Canonizatione B. Luciferi Epiſcopi Calaritani, & in hoc quoq; miracula nõ requirũtur, neque tamquam ſigna immediata Sanctitatis (Sanctitas enim in ſua deffinitione ſolum eſt, *ab omni immũditia, libera, & perfecta, & omnino immaculata mũditia.* Ex Diuo Dionyſio de diuinis nominibus, & Rota Rom. in relatione Beati Aloyſij Gonzaga; *Vel eſt quædam generalis virtus complectens omnes virtutum actus, quos per Imperium ordinat in bonum diuinum.* Ex S. Tho. 2. 2. quæſt. 8. art. 8. ad. 1. Malueſ. de can. Sanct. dubio. 5. num. 5. Luca Caſtellino cap. 6. in app. ſect. 1.) vnde in ſua eſſentia miracula non includit, neque tamquam teſtimonia Dei ſimpliciter neceſſaria: nam ſi conſtaret aliunde Sanctitas indubitata, Romanus Pontifex etiam ſine miraculis Canonizare poſſet, quẽ ſciret Sanctũ fuiſſe, ſic Leo PP. III. Sanctum Gibertum dicitur Canonizaſſe, ex teſtimonio Marcelini Præsbiteri, qui librum fide digniſſimum de eius vita conſcripſerat.

14 Nec defuerunt miracula in B. Lucifero, ante mortem, & poſt mortem. Primũ probat inſigne illud miraculũ ab eo factũ Neapoli cũ Zozimo adultero, intruſo in locum Maximi Epiſcopi, cuius linguam ad modum bouis fecit extra os protrahi, donec reſcipiſceret, vt referunt Marcellinus, & Fauſtinus. Secundum comprobant multa miracula facta, præcipue poſt inuentionem Sanctarum eius reliquiarum, quorum aliqua inferius afferemus, in fine huius libri.

15 Extãt prætereà de illius gloria diuinæ reuelationes; nam præter eã quæ facta fuit Venerabili Fratri Franciſco Hortola Societatis Ieſu, viro Sanctitate conſpicuo, de qua inferius in miraculorum informatione. Valentiæ in nobili vrbe morabantur quædam Matronæ, Sanctitate famoſæ, virtutibus præditę, iugi orationi deditæ; his omnipotẽs Dominus, qui puris mentibus ſecreta communicat, Sancti Luciferi eximiam Sãctitatem, & gloriam reuelauit, quarum vna, poſt longam orationem, & diuinam, vt piè creditur, reuelationem; Reuerẽdo Patri Antiocho Carta, Religioſo Profeſſo Societatis Ieſu Domus Profeſſæ Valentiæ vice Prepoſito, & olim Collegij Calaritani Rectori, dixit (vt ipſemet ſuis litteris, propia manu exaratis, & firmatis teſtatus fuit) Diuum Luciferum Calaritanæ Vrbis Antiſtitem, inter Patriarchas honorificum

cum tenere locum, magna gloria & hónore Cœleſti coronatum. Quæ reuelatio alteri non abſimilis, ſed conſona, quam de eiuſmodi Beati Luciferi Sanctitate, & gloria, quædam monialis in Eccleſienſi Monaſterio Ordinis S. Claræ, Abbatiſſa digniſſima, nomine Soror Angela Maria Serra viginti annis ante prædictam (vt iuramento firmauit Reuerendus Pater Iulianus Melis Societatis Ieſu, Sanctę Inquiſitionis Calificator, & olim in hac Generali Vniuerſitate Sardinię, Sacrę Theologiæ Primarius Profeſſor, cui inter alia ſuæ conſcienciæ ſecreta hoc reſerauit) Huic moniali, quę ſicuti in vita religioſè vixit, virtutibus claruit, & exemplo, ſic in morte fœliciter obijt, Sanctimoniæ fama, nomine, & futuræ gloriæ omine, inter alias reuelationes, quibus diuinus ſpiritus ſuum recreabat animum, illuſtrabat mẽtem, dotabat animam, factam participem diuinorum, conſortem cœleſtium, manifeſtauit; Diuum Luciferũ in Patriarcharum, & Pontificum glorioſo adnumeratum choro, quę reuelatio ſuperiori fidem auget; quæ reuelationes ſimul, & ſi non dum Eccleſię auctoritate firmatę, probatæ tamen perſonarum auctoritate, Sancti Luciferi teſtantur gloriam, Sanctitatem firmãt, & prædicant. Hæc eſt enim munificentiſſimi Dei noſtri in Sanctos cura, vt quos laboribus onerat, honoret ſplendoribus Sanctitatis, quos hominum inſcitia tegit, detegat deifica ſapientia; latebat aliquos S. Luciferi clariſſima Sanctitas (Et mirum cum ſit Lucifer, qui mane oritur occaſum neſciens) noteſcebat nonnullis, ſed bone Deus, qui nimis honoras Sanctos, iam cælatum Sydus, medias inter tenebras, Cęlum pandit non ſolum Calari ſed Eccleſijs, valentinæ vrbi, & orbi.

15 Nec de fuerunt Sedis Apoſtolicæ, & Summi Pontificis ſpeciales gratiæ, & fauores ad augendam fidelium deuotionem, erga Beatũ Luciferum, eius Sanctitatem ſimul conteſtantes: ſiquidẽ à bonæ memoriæ Paulo V. ad ſeptennos annos fuerunt decretæ, & conceſſæ, Indulgentiæ omnibus Chriſti fidelibus inuiſentibus templum Diui Luciferi in die, & feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, cuius myſterij cõtra Arianos fuit ſemper accerrimus vindex. Huiuſmodi autem Indulgentiarum Breue Apoſtolicum, eſt tenoris ſequentis.

(✠)

PAV-

Paulus PP. Quintus.

VNIVERSIS Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem,& Apoſtolicam benedictionē: ad augendam fidelium religionem,& animarum ſalutem, cœleſtibus Eccleſiæ theſauris,pia charitate intenti,omnibus vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus verè pœniten. & confeſſis Sacra communione refectis,qui Eccleſiā Sancti Luciferi loci de Selarjus Calaritan. Diœceſis, die Feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, à primis Veſperis vſq; ad occaſum Solis Feſti huiuſmodi,ſingulis annis deuotè viſitauerint, & ibi pro Chriſtianorum Principum,concordia,Hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, pro primo, & vltimo anno plenariam omnium peccatorum ſuorū Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. Pro alijs verò quinque annis intermedijs,ſeptem annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis,ſeu aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus. Præſentibus ad ſeptennium tantum valituris. Volumus autem ſi aliàs Chriſti fidelibus dictam Eccleſiam viſitan.aliquam aliam Indulgentiam perpetuò,vel ad tempus nondum elapſum duraturam conceſſerimus præſentes nullæ ſint. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris, die 14. Iulij M. DC. XIIII. Pontificatus noſtri anno decimo.

S.Cobellutius.

Gratis pro Deo etiam ſcriptura.

Suppetūt etiam excuſæ Imagines B. Luciferi Romæ cum licentia Superiorum,tum tempore Pauli V. quam D. N. Vrbani VIII. nunc fœliciter regnantis, cum Diademate, & titulo Sancti: Ex quibus conſtat ad Sanctitatem B.Luciferi adſtruendam, nulla argumenta deſiderari poſſe, quæ pro ea cumulata non reperiantur.

Addimus etiam, Canonizationem, & venerationem Beati Luciferi, non ſolùm in Diœceſi Calaritana viguiſſe, & vigere, ſed etiā in toto Regno Sardiniæ: nam in toto illo, & in omnibus eius Regijs Curijs,dies B. Luciferi eſt Feſtiuus, vt conſtat ex Cathalogo dierū Feriatorum totius anni, iuſſu Regiæ Audientiæ excuſo. Cōſtat etiā ex Comitijs generalibus totius Regni celebratis

per

per Marchionem de Vayona, in quibus ſuffragijs tractatorum totius Parlamenti, fuerũt deſignatę quingentæ libræ monetæ Sardæ ad reparationem Templi B. Luciferi, in quo eius Sãctiſſimę Reliquiæ fuerunt inuentæ; prout in actis dicti Parlamenti.

14 Addo tandem, quod Canonizatio, & ſanctitas B. Luciferi videtur, nõ ſolum à Præſulibus Calaritanis, ſed etiam ab ipſo Romano Pontifice approbata, & declarata: Nam S. Hieron. fuit Damaſi Papæ ſecretarius, cũ ergo is optimè ſciret, quid de B. Lucifero Damaſus, poſt eius obitum, ſentiret, atque induxerit catholicum, qui eum Beatum vocaret, bonumq; Paſtorem, non dubitamus, quin in hoc titulo voluerit ſignificare, Damaſum, examine ſolito, Luciferi vitam, doctrinamq; expendiſſe, eumque poſt mortem Beatum pronũciaſſe, atque adeò catholici nomine, ideſt ex conſuetudine Eccleſiæ, hunc ei titulum deferri.

15 Quod ſi aliquis obijciat S. Hieronymum ſcripſiſſe eum librum ante obitum B. Luciferi, ſic enim loquitur tamquam de viuẽte, cũ ait, *verbis eum diſſentire non rebus*: Reſpondeo non eſſe credibile B. Hieronymum ſcripſiſſe, viuente B. Lucifero, vt etiam Mariano in annotationibus videtur. Nã Luciferiani multò poſt eius mortẽ, Eccleſiæ moleſti eſſe cœperunt, ipſo autem viuente, extra Antiochiam nõ audiebantur quidem, & breue eſt interuallum, à reditu B. Luciferi è Syria ad obitum ipſius, vt minimè potuerit, & Luciferiana ſecta inualeſcere, & hic Dialogus ſcribi: cũ ergo 60. fermè annis poſt B. Luciferi obitũ S. Hieronymus obierit, annos natus 78. vt Baronius cẽſet, eo tẽpore id ſcripſit, & Beatũ vocauit, ex Damaſi Pontificis ſententia.

16 Neque obſtat illa verborum, velut de præſente prolatio; nam ſic ſolemus de auctoribus loqui: vt cum dicimus Scotũ à S. Thoma in aliquibus diſſentire, & potuit aliter ſcriptum eſſe, vt fuerit olim *diſſentiſſe*. Denique ſi eo tẽpore Sanctus Hieron. hæc ſcripſiſſet, quo Lucifer in Sardinia viuebat, ſatis appareret, etiã eum (poſt ſchiſma, eius occaſione exortũ) eundem habitũ eſſe Beatum, & bonum Paſtorem, qui prius fuerat.

Summa totius cauſæ. Cap. 39.

1 Totius igitur cauſæ ſũma, hæc eſt. Primo S. Lucifer Epiſcopus ideò dicitur ſeceſſionẽ feciſſe, quia adhæſit communioni Paulini, à ſe Legato (electi, & vitauit communionem Meleſij, electi ab Euſebio collegato, ſeu potius admiſſi, cum anteà ab hæ-

re-

reticis fuiſſet electus. In quo licet antiqui hiſtorici conueniant, à nobis in ſecũda par. huius Libri, quãtum ad diſſenſionem ab Euſebio, propter hanc cauſam, impugnatum eſt, quia in contrariũ ſtat authoritas Concilij Alexandrini, in quo præfuit Euſebius, qui approbauit electionem Paulini, eius legatos in Concilio recepit, & ad eum epiſtolam Synodalem direxit.

2 Dato etiam, & non conceſſo, quod ea fuiſſet cauſa diſſidij, Euſebio ignoſcimus, & Luciferum laudamus, quia electionem Paulini, & factum Luciferi approbauit Damaſus Papa, & vniuerſalis Eccleſia. Secũdo nõ docuit, Epiſcopos lapſos non poſſe recipi, ſi eos pœniteret, quia expreſsè, per ſuos legatos, ſubſcripſit huic decreto in Concilio Alexandrino: multò minus docuit totum mundum eſſe Diaboli, ſed hoc ex eius zelo ægrè ferebat, facilè lapſos recipi in Sedes ſuas, & iterum, ſine ſufficienti indagatione, & experientia, oues lupis committi, & longè poſt, ex hoc ocaſione captata, alij docuerũt. Hoc ſeries rerũ oſtendit, & ex Dialogo S. Hienymi contra Luciferianos colligitur: vbi eum vocat Sanctum, & bonum Paſtorem, neque ea, quę de illo ab aduerſarijs circũferabãtur; ſe ait, de tanto, ac tali viro credere. Tertio benè, & Sanctè adhæſit Paulini communioni, & malè alij Meleſium prætulere. Probatur ex litteris Damaſi ad Paulinum, & ex vita Sancti Hieronymi à Mariano conſcripta, qua oſtenditur à Damaſo iuſſus fuiſſe Hieronymus communicare cũ Paulino, à quo & preſbyter ordinatus eſt.

3 Quarto; tanta fuit gratia Meleſij apud Orientales, vt non modo obtinuerit, vt cum Paulino ſederet, ſed vt ei præponeretur, & in Concilio Conſtantinopolitano, quod vniuerſale factum eſt, fuerit Meleſius, non Paulinus auditus, & Meleſio, contra pacta, ſucceſſor datus Flauianus, quod cum Damaſus accepiſſet; Concilium Romæ fecit, cui adfuere Paulinus, & Epiphanius Salaminæ, & Sanctus Hieronymus eos comitatus eſt. Quinto, Ariani, & Meletiani poſt diſceſſum Beati Luciferi ex Aſia, infeſtiorem eum reddiderunt; Catholici quoque parum beneuoli fuere, vel quia Meletiani, vel quia Conſtantinum, Arianum ab eo vocatum, ægrè tulerunt, & Luciferianorum errorem, qui ex iniuſta viri Sancti depreſſione, vel impoſtura, ortum duxerat, fouere nolebant. Sexto Beati Luciferi Sanctitatem vindicarũt Sancti Patres, hiſtorici, & authores à nobis in hac tertia parte allegati, ſed præcipuè Eccleſia Ca-

laritana, antiquiſſimo, continuò, & nunquam interrupto cultu, & veneratione, qua eum ſemper coluit, & venerata eſt, aras, & templa ſui nomini, & Sanctitati conſecrans, & eum vt ſuum ſingularem Patronum, & indigetem, ſemper ſuſpiciens; quæ omnia ex ſolutionibus obiectorum, quæ à Turritano contra illum facta fuere, manifeſtiora fient.

Partis Tertiæ finis.

PARS

Digitized by Google

PARS QVARTA,

DEFENSIONIS SANCTITATIS BEATI LVCIFERI,

In qua reſpondetur obiectionibus contra illam, factis à Turritano.

Satisfit primo, & ſecundo oppoſitis Archiepiſcopi Turritani, contra Sanctitatem Beati Luciferi, Cap. XXXX.

1 Nunc ad ea diſſoluēda, quę contra Sāctitatem Beati Luciferi opponit Turritanus, accedamus, Primo opponit, perſeuerantiam adorationis B. Luciferi fundari in inuēto eius corpore, anno 1623, cum duplici inſcriptione iam relata.

2 Reſpondetur, opponentē non legiſſe, vel domeſticos authores, qui ante quam corpus S. Luciferi fuiſſet, anno 1623, inuentum, ipſum in Sāctorum numero habuerūt, & ita ſcripto poſteris tradiderunt. Ità Ioannes Fara *lib. 1. de rebus Sardois ad annum 394.* Ioannes Arca *lib. 3. de Sanctis Sardiniæ:* neuter horum Calaritanus fuit, alter etiam, nempe Fara Archipresbiter, primū Turritanus, deinde Epiſcopus Bolanen. Oportebat autem cogitare, hos nō ex proprio (quod aiunt) digito, ſuxiſſe, ſed ex antiquioribus habuiſſe, vſque dū in ipſa tempora S. Luciferi refundatur; vnde permanus ducta eſt, vſque ad præſentem diem; atqui ſi nulla etiā

 eſſet

eſſet authoritas, ſufficeret traditió, vel vnius dioceſis, vt oſtenditur in informationibus ſuper hoc receptis; non tamen Vacare à veritate; ab illo quoque tempore, teſtis eſt S. Hieronymus, & ante hunc S. Athanaſius, & Hilarius, ex quibus cæteri acceperũt, Equilinus, Mombricius, Hermanus, & alij ſuperius relati.

3 Secundo opponit literas B. & M. in prædicta inſcriptione, deberi prius interpretari, in ſenſum *Bonæ Memoriæ*, quã *Beati Martyris*. Reſpondetur, non videri eum verſatum in antiquitatibus Eccleſiaſticis; cur enim, non debet potius legi, *Beatæ* quam *Bonæ memoriæ*? quo pacto, vt multa omittantur, legimus in epitaphio Adriani primi, qui obijt anno 795. & cõmuniter in epitaphijs, Eccleſiaſticorum Prælatorum, quos opinio Sãctitatis ſecuta eſt, ſicut eædem literæ, in alijs benemerentem ſignificabant, tam ante, quam poſt Eccleſiam Chriſti conditam. Vt paſſim videre licet, in inſcriptionibus Sacris, Appiani, Grutterij, & aliorum.

4 Sed demus, legendum *bonæ memoriæ*, non inde negari poteſt, eſſe epigraphen martyris, ſi opponens legiſſet, in Eccleſia Calaritana plures ſat vetuſtas inſcriptiones, inueniſſet, dubiò procul, nõ vni martyri, litteris explicatis *bonæ memoriæ*, titulum, affigi. Minutæ, Euſebię, & Aphroditę, Fauſtinæ, & Cæciliæ Virginibus, & Martyribus, ite Siſinnio, Domno, Amantio, Priamo, Luciano, Luxorio, Martyribus, & alijs; quorum plures in Martyrologio Romano, vt martyres recenſentur: quod ſi inuentionibus noſtrorũ Martyrum nolunt fidem adhibere, credant ſuis. Nam in reliquijs inuentis in Tẽplo S. Gauini Turribus, in tempore Don Gauini Manca Archiepiſcopi Turritani ſimiles literæ B. & M. in eorum epitaphijs marmoreis reptę ſunt, vt in Fabiano, Marcello, Petronia, Fortunato, Martyno, Piſana, vt videre eſt in ipſis epitaphijs marmoreis, & vt oculatus teſtis refert, & exàrauit Pater Iacobus Pinto è Societate Ieſu, notæ eruditionis, & doctrinæ, in ſuo tomo de Chriſto Crucifixo lib. 3. titulo 3. loco 12. à num. 36. vſq; ad 40. quas litteras B. & M. interpretati ſunt idem Archiepiſcopus Turritanus Manca, ſimul cũ conuentu omniũ Theologorum Turritanorum, in hoc ſenſu *Beatus Martyr*; vt refert Franciſcus Baſtelga Secretarius Sanctæ Inquiſitionis huius Regni in Summaria relatione impreſſa Barchinone anno 1613 fol. 21. num. 2. & mirum eſt, non hęc aduertiſſe contrarium, cũ has litteras in ſenſum *Beati Martyris*, in epitaphio Sãcti Luciferi impugnauit, cum iſta explicatio fuerit admiſſa, propalata, ſubſcripta, & typis man-

data

data à ſuo prędeceſſore, & ab omnibus Turritanis; ſed eis iam de more eſt, diuerſa ſtatera, velle metiri ſua, & noſtra, & hoc elogium inuidere Sancto Lucifero, ſi ei tamquã martyri tribuatur; cum ipſi in ſuis Sãctis nuper inuentis anno 1614. idem iudicauerint, & docuerint.

5 Cæterum, quod extenſo martyris vocabulo, S. Lucifer martyr in ea inſcriptione vocetur (ſi ita lubet interpretari) nihil erroris continet; nam vſu veteris Eccleſiæ perinde iuxta ſignificationẽ Græcanicam, etiam Confeſſores dicebantur Martyres; *Tertul. de coron. milit. & ad martyres, Ciprian. de ſingul. Cleric. vel ſi Origen. ſit eius libri autor, idem Cyprian. in varijs epiſt. Ambroſ. lib. 2. de fide ad finem. lib. 3. cap. fin.* quamuis poſteà, ſat veteri etiam vſu diſtinguerẽtur, vt videlicet martyres dicerentur, qui in tormentis, vſque ad mortẽ pro confeſſione nominis Chriſti perſeueraſſent *lib. de duplici martyrio, ſiuè ſit Cypriani, ſiuè alterius antiqui authoris.* Confeſſores verò, qui citra mortem in carceribus, vel tormentis Chriſtum confiterentur, parati mortem ſubire, ſi res tuliſſet, nec tàm volũtas martyrio, quam martyrium deeſſet voluntati, vt colligitur ex S. Cypriano *lib. 2. epiſt. 6. & 7.* & S. Hieron. *epiſt. 84.* vbi *Hilarius*, inquit, *meorum Confeſſorum* temporũ, &c. quos nihilominus, & Cyprianus, & Tertulianus interdum martyres vocãt, tametſi, Tertullianus, non ſimplicietr martyres, ſed martyres deſignatos appellet.

6 Quæ cum ita ſe habeant, quid mirum, ſi ex illo vſu S. Lucifer martyr vocatus ſit? qui tamen ſi ſanguinem, & vitam non profuderit, præter exilium, tamen pro fide Catholica multa acerba, inuicto animo paſſus eſt, non paucis alijs labentibus, paratus mori, ſi res tuliſſet, vt conſtat ex eiuſdẽ libro, *quod moriendum ſit pro filio Dei*, imo quia nimis appetẽs erat martyrij, Conſtantius, & hæretici inuiderunt illi martyrium, vt hoc modo, diuturniori martyrio, cruciarent: quare in hoc vſu recte fundatur, inſcriptio S. Luciferi, vt omittam etiam in Martyrologio Romano plures inſeri, & coli, titulo martyrum, de quibus tamen, an ſanguinẽ profuderint, nõ certo cõſtat, è contra, aliquos etiam martyres haberi paſſim, quos idem Martyrologium non expreſſe nominat, nec propterea fidem iuxta ſupra dicta derogat. Quod ſi Eccleſia Calaritana Sanctum Luciferum hactenus venerata nõ eſt, tamquam martyrem, ſatis illi fuit venerari, tamquam Sanctum Confeſſorem, nec aliquid amplius prætẽdit, & ſi prædicta inſcriptio recens reperta, aliquid fortaſſe euincat, manet enim cum vſu illo veteris Eccleſiæ, quam ab initio ſuſcepit. Sanè

cum

cum Romæ. *Anno 1582. ambigeretur, an S. Fælix Papa II. reponendus eſſet, in nouo Martyrologio, caſu inuenta* fuit Arca marmorea, in Baſilica Sanctorum Coſmæ, & Damiani, cum hac inſcriptione. *Hic iacet Corpus S. Fælicis Papæ, & Martyris, qui Conſtantium Hæreticum damnauit*, nihil igitur mirũ foret, ſi Calaritana Eccleſia, S. Luciferum, vt Martyrem coloret, fundata in ea inſcriptione, & ſi de cetero, martyr gladio nõ fuerit, nã & de Sancto Fœlice Papa, cuius memoria agitur 29. Iulij certo nõ conſtat, quæmamodum notat Bellarminus, inter alios *lib. 4. de Romanis Pontificibus cap. 9.* an capite fuerit cæſus, an ærumnis confectus, & tamen ex fide eius inſcriptionis, vt martyr ſuſcipitur, & colitur.

Satisfit 3. & 4. obiectioni Cap. 41.

1 TErtio opponit, inſcriptionẽ, in ſepulcro ſeu marmore inuento, Sancti Luciferi, eſſe ſuppoſiticiam ad ſupplãtandum populũ, & ad Luciferi adorationem alliciendã. Ducitur hoc argumento, quia illi inſcriptioni, appicta eſt palma, cum roſa, quæ ſunt hieroglifica martyrij, & tamen martyr non fuit; nec vllus ex ſcriptoribus Eccleſiaſticis, tã antiquis, quam modernis (ita loquitur) hoc affirmat.

2 Reſpõdetur, nimis calumnioſam eſſe affirmationem, præcipitem, & temerariã præſumptionẽ, Calaritanos Præſules velle, falſa adoratione, decipere populum ſibi creditum; quod ſanè ob tàm leue, & ineruditum argumẽtum, nedum ſcripto proferendum, ſed nec ad animum prudẽtis admittendum eſſet; Palma quippe non ſemper eſt ſymbolum Martyrij, quod falſo aſſumit opponẽs; ſed primo, & principaliter, iuſtitiæ, & victoriç, per aſpera huius tæ, de carne, & ſanguine, reportavitæ, iuxta Ambr. *in dom. Palmarum, & in luc. cap. 7. Eucherium de ſpirit. form. cap. 4. Gregor. lib. 19. moral. cap. 29. Caſſiod. in ſpal. 91. Theoph. in Ioannem cap. 12. Bedam. in cantic. 6*, denique *Origen. in gen. 21.* quamuis deinde traſlata ſit etiam ad ſignificandã victoriam de hoſtibus fidei, atque adeo facta ſit Symbolum Martyrij, iuxta ea, quæ Ambroſ. *Sermo. in Domin. 2. Quadrag.* Auguſt. *Serm. 73. Innoc. & in tract. 31. Gregor. in Ezechiel homil. 17.* tradiderunt.

3 De roſis idem dico; ſunt enim potius humanæ fragilitatis Symbolum, quam Conſtantiæ, vt late oſtendit Pierius *lib. 15.* licet alia de cauſa ob ſuauitatem odoris, ad bonam famam ſignificandam tranſlatæ ſunt, atque adeo in hominis Chriſtiani ſignũ aſſumptæ iuxta ea, quæ idem Pierius *ex illo Pauli II. ad cor. 2. Chriſti bonus odor ſumus*, & præterea ex Cypriano addu-

adducit, ac denique Martyribus, etiam roſæ tribui ſoleant, ob ruborem ſanguinis vt idem Pierius ex Gucherio; cui addi poteſt illud Bedæ *ſer. 18. de Sãctis. Floribus eius nec roſa, nec lilia deſunt*. Cęterũ opponens, Cornelium à Lapide non fideliter citat, idemque meritò ex legibus notandus, facit in cęteris authoribus allegandis, vt oſtenſum eſt.

4 Nobis per palmam, & roſam, ſatis eſt pro Sancto Lucifero innuere, vt palma quidem ſignificet inconcuſſam eius fidei conſtantiam, iuxta ea, quæ Beda loco citato *in cant.* habet, vt planè S. Luciferi conſtantiam videatur deſcribere: Roſa veró illibatam eius famam adumbret, cuius ſuauitate latè fragantiſſima (quod roſæ natura eſt, tota Eccleſia, tãquam bono odore Chriſti, recreata eſt.

5 Quarto opponit, ſuũ intentum confirmari ex Aquila Coronata, quod eſt regum, ſeu Imperatorum Gentilium ſignum, & tamẽ non conſtat, S. Luciferum ex Rege; aut Imperatore originem duxiſſe. Reſpondeo primo, hoc ipſum temeritatis eſſe in opponente, quod cum ipſi non cõſtet, impugnandum ſuſcipiat, & non potius prudenter ſuſpicetur de origine S. Luciferi, inſpecto hoc marmore, ac ſi nihil prætere a in teſtimonium afferri poſſet. Secundo arguitur infantiæ: nam ſi omnes, ex Regibus aut Imperatoribus trahunt originem, qui in ſtematibus Aquilã Coronatam ferunt; profectò hodie in Europa, plures millenis numerabimus Imperatorias familias, licet alioqui ſimplicis nobilitatis ſint, interdum etiam nullius, ſaltem, quę notior exiſtat.

6 Addo, illos qui S. Luciferum ſarcophago condiderunt, & eidem Aquilam bicipitem affixerunt, non idcircó gentilitia eiuſdẽ, inſignia voluiſſe exprimere, ſed quidquid generoſi, per Aquilam ſignificari poteſt, eiuſdem virtutibus atribuere, quemadmodũ in roſa, & palma fecerunt, videlicet cõuerſationem in Cœleſtibus, contemptũ terrenorum, & eleuationem eius mentis, qua, vt conſuſtantialitatem Filij Dei, Contra Arianos, defenderet, obtutum in Cœleſtia fixit, inſtar alterius Ioãnis, cui ſimili de cauſa, pro charactere, Aquilam affigi, Hieron. teſtatur: nam ſi per volatilia generatim, viri Sancti, ſignificari volunt, iuſtos, & Sãctos, quemadmodum liquet, *Apud Bedam, in Ioannem lib. 1. cap. 12. Hilar. in Mathe. cap. 12. Ricard. de Sancto Victore de erud. par. 1. lib. 2. cap. 44. Ruper. lib. 11. in cap. 12. Apoch.* multo magis id dicturi sũt de Aquila Regina auium, cuius quam plurimas, in hanc rem ſignificationes, affert inter alios, *Caſſan. de gloria mundi par. 12 conſid.*

ſid. 80. Reſtaurus tract. 89. de Imp. Facile etiam concedi poteſt, fuiſſe appoſitam à Clero Calaritano, vt Eminentem, eo Symbolo, virtutem, & legationẽ Apoſtolicam, in Oriente, & occaſu, viri Sancti, deſignaret. Certè quemadmodum Imperatoris poteſtas, de iure ad ortũ, & occaſum ſolis ſe extendit, idque per Aquilam bicipitem notatur, ex communi conceptione, *Apud Reſtaurum, loco citato*, ita inuicta conſtantia S. Luciferi, & eidem Apoſtolica delegata poteſtas, quæ tam in Oriente, quam in Occidente contra Arrianos, atque adeo cõtra Conſtantium Imperatorem enituit, eodem Symbolo depingatur.

Diluitur quinta obiectio. Cap. 42.

1 QVinto opponit, falſum eſſe aliud ſuppoſitum, quod eſſet Eccleſia dicata S. Lucifero, ratio præcipua eſt, quã adfert *in ſummario num. 7.* quia dum Baronius ſuos annales in lucẽ ederet, Calaritani apponi voluerunt Eccleſiam Lucifero dicatam, idque promiſiſſe Baronium in ſecunda editione, aſſumente curam defendendi Luciferi, Ioanne Arca, quam tamen non probauit Baronius.

2 Reſpondetur, non eſſe mirum ſi Baronius illicò non eſſet aſſenſus, qui in re graui prudenter abũdauit cautela, præſertim, cum ex quibuſdam, quæſiuiſſet eius rei ignaris, & non Calaritanis, nam quod attinet ad gnaros, & Doctos, non credo, eum omnes rationes pro Eccleſia, imò Eccleſijs S. Luciferi allatas, ac præcipue in traditione fundatas repudiaſſe; ſed fieri potuit, non fuiſſe Ioannis Arcæ probationem, ob quam cogeretur Baronius, ſuam opinionem, aut dubitationem limitare, ſed eſto reſpuerit ipſum quod etiam Hẽricus Spondanus eiuſdem breuiator fecit ad annũ *362. num. 48.* dum Ioannem Arcam temerè nimis, atque mẽdaciter Luciferum inter Sanctos, collocaſſe ſcribit; id nõ facturus, ſi quid popularius, & pro re ſua congruum, Baronius ipſe accepiſſet.

3 Sed enim par fuit, vt hic quoque prouidentia Dei, more antiquo, partes ageret, ne tantum humanis, niteretur, res tanta, rationibus. Proinde opportunè repertum eſt, corpus S. Luciferi, quod litem dirimeret, & eos, qui paulo ante, vel contradicebant, vel dubitabãt, teſtes adhiberet, ita prorſus factum, vt innumera exẽpla ommittamus, nuper cum Sancto Fœlice Papa, de quo iam ſupra dictum, eo prorſus tempore, quo de eo in Martyrologium recenſendo, atque adeò dè eiuſdem Sanctitate ambigeretur, vt hic quoque par ſit cauſa S. Luciferi, qui pœnè, eo ipſo procelloſo tẽpore,

pore, iſdemque fluctibus conflictabatur. Quare Henricus Spondanus, viſa authentica authoritate inuentionis corporis S. Luciferi, & de conteſtata antiquiſſima eius nominis Eccleſia, in tertia editione, quę ſecunda eſt Pariſiana, *anno 1622. pag 464.* ſe ipſo ſapientior, ſapientis quippe eſt mutare concilium; pro ſe, & pro Baronio mutauit opinionem, vt ſuperius dictum eſt.

4 Enim verò, nemo vel plebeius homo, & anicula, eſt Calari, qui dicat, S. Lucifero dedicatam hactenus Eccleſiam poſt inuentionem adeò recentem, dedicatam ante ab immemorabili, omnes fatebuntur: quod id incredibile redditur opponẽti, quia Anthiocus Brondo non referat, vt ommittam ſtupidi hominis eſſe, ab authoritate negatiua, velle concludere, dico fallaciter ipſum, vt paſſim, reliquorum authorum, hic quoque abuti nomine Brũdi, falſum eſt, hunc non meminiſſe Eccleſiæ ædificatæ in honorem S.Luciferi, & ſi enim priorẽ prætererit, quod fortaſſe, obtectum vetuſtate collapſum, & parietes fatiſcentes, vix Eccleſiæ formam referebat; omnino tamen meminit alterius ędificatæ prope Calarim, inter oppida, vulgo dicta, Paùli, & Selarjus, vt mirũ ſit, tam inconſideratè proferre opponẽtem, quæ vel non legit, vel non intellexit, præſertim cum tot authores huius Templi S.Lucifero dicati, meminerint, & inter eos, Fara Archipresbiter Turritanus, qui ſcripſit anno 1580. idque ab antiquo manuſcripto Codice Curiæ Turritanæ, ſe hauſiſſe teſtatur; & Ioannes Arca, locis ſuperius citatis, & quod magis eſt Mõbricius antiquus author; qui ſcripſit plus centum annis, ante inuentionem corporis S.Luciferi in ſua Eccleſia.

5 Addo præterea, licet Brundo adhæſerit opinioni dicentium S.Luciferum in ſciſma incidiſſe, non vero, & hæreticum fuiſſe, vt perperam profert opponens, deinde tamen validè defendit eius Sanctitatem, etſi quid authoritatis in eo eſt; omnium contradicẽtium intringit calumnias. Videatur *in cap. 2. Apoc. pag. 564. littera H.* & hinc ſemel ſtatuatur, quæ fides in allegandis authoribus habenda ſit opponenti.

6 Verum inſtat vlterius hoc dilemate, aut Eccleſia fuit dicata Lucifero ante eius obitum, aut poſtea. Primum dicere eſt abſurdũ, quia viuentibus Eccleſiæ non dedicabantur. Secundũ dici non poteſt, quia corpus eius in Eccleſia fuit humatum, ergo prius erat Eccleſia alteri Sancto dicata; ſic ille ferè.

7 Reſpondetur, Beato Lucifero fuiſſe dicatam Eccleſiã poſt obitum, eumque humari potuiſſe in ſui nominis Eccleſiam, aliunde

tranſlatum, vel abſque tranſlatione in eodem loco vbi primum humatum fuit, potuiſſe, aut nouam extrui Eccleſiam, aut ſi antea fuit ibidem, cuicunq; tandem Sanctorum nuncupata, potuiſſe deinde vocabulum Sortiri à nomine S. Luciferi. Hoc ſi nimirum videtur opponenti, dignus eſt admiratione: nam hodie, Romæ, ne dicam alibi, plures tituli Templorum ſunt, qui olim aliorum Sanctorum erant, mutati verò ſunt, vel à Sanctorum corporibus eo tranſlatis, vel illic inuentis. Ommitto ſexcenta exẽpla, nuper in Templo Sãcti Lucæ olim Sanctæ Martinæ, inuenta ſunt corpora Sanctorum Martinæ, Cõcordij, Epiphanij; à Martina nunc iterum audire incipit.

Refellitur ſexta oppoſitio contrariorum. Cap. XXXXIII.

1 SExto opponit falſitatem inſcriptionis, tum ex titulo Primatus Sardiniæ, & Corſicæ, quia Corſica non fuit vnita in Spiritualibus Sardinię, ante Vrbanum Secundũ, qui ſedit *ab anno 1088. vſque ad 1099.* tũ quia hic Pontifex Primatum Sardinię, & Corſicæ conceſſit Piſano Archiepiſcopo; tum etiam, quia nomen Archiepiſcopi eſt recens, tum denique, quia nũquam habuit Præſul Calaritanus Primatialem dignitatem, vt conſtat ex eo quod in Concilio Tridentino interfuerunt Patriarchæ, & Primates, interfuit, & Archiepiſcopus Calaritanus, qui tamen non inter Primates, ſed inter Archiepiſcopos ſedit, iuxta deſcriptionem in fine eiuſdem Concilij, ergo, &c. Hæc ex ſummario num. 4. & 5.

2 Reſpondetur, opponentem laborare, vel obliuione, vel ignorantia antiquarum eruditionum: duplex eſt inſcriptio, quæ S. Luciferum indigitat, vt ſuperius dictum eſt, altera ſic habet *S. Luciferus Epiſcopus* priſco caractere; altera, quę recentior videri poteſt facta nimirum in tranſlatione, vel eleuatione corporis. *Hic iacet B. M. Luciferus Archiepiſcopus Calaritanus, Primarius Sardiniæ, & Corſicæ, Catholicus filius, &c.* in qua pro re, & tempore dicitur explicatius, quod in prima, pro vſu etiam illorum temporum, pluribus dicendum non erat; quare nomen Epiſcopi, non tollit officium, aut dignitatem Archiepiſcopi, idque ſatis conſtat ex epiſtola Pelagij, ad omnes Epiſcopos in qua inter alia *ſcitote*, inquit, *Certam Prouintiam eam eſſe, quæ habet decem, vel vndecim Ciuitates, & vnum Regem, & totidem minores poteſtates ſubſe, & vnũ Epiſcopum, alioſq; ſuffraganeos decem, vel vndecim Epiſcopos, &c.*

3 Quis hic non videat, nomen Epiſcopi, pro Metropolitano, aut Archiepiſcopo ſumi? vt idcircò

prima inſcriptio, rectè ſolius Epiſcopi nomen ferat, non excludẽdo dignitatem Archiepiſcopi, atque ex his vana, & friuola reddũtur, quæ opponens num. 2. ſummarij obijcit, ſucceſſores Luciferi non fuiſſe Archiepiſcopos, quia in Concilio Lateranen. ſub Martino Primo, non inuenitur titulus Archiepiſcopi datus Calaritano: quin vero hinc oſtenditur manifeſtius quam ieiunus ſit, in hiſtoria Eccleſiaſtica, alioquin nec Theophil. Alexandrinus dicendus eſt fuiſſe Patriarcha, qui à Georgio Alexandrino item Patriarcha, in vita S. Chriſoſtomi tantum Alexandrinus Epiſcopus dicitur, ſic in ſexta Synodo Philalites Cæſareæ, & Theodorus Epheſiorum, Epiſcopi tantum dicuntur, & tamen vterque Primas fuit, alter Capadociæ, alter Aſianæ Prouinciæ, vt ibidem expræſſe habetur; & quis ignorat, Romanos Pontifices Eccleſię capita, antiquiſſimo inſtituto, Epiſcopos dici, & ſcribi: hinc tamen, qui negaret eos eſſe Eccleſię Capita. & ſuper omnes Epiſcopos, dignitate eminere, cum nouatoribus, prçſertim noſtri ſçculi philoſopharetur.

4 Quod ſpectat ad Primatum Calaritanum. Calaritanus rectè dicitur Primarius Sardiniæ, & Corſicæ, quia per aſſiſtentiam iuris, ab initio naſcentis Eccleſię, habet fundatam intentionem; vnde à S. Athanaſio, in Apologia contra Arianos, vocatur Primariæ Vrbis Epiſcopus Sardiniæ, nõ ſecus ac Dionyſius Italiæ, imò, & Liberius Romæ; vbi etiam animaduertendum venit, quod cum idem Athanaſius, hoc loco, nominet etiam Euſebium, non dicit Primariæ alicuius Vrbis, ſed ſimpliciter Epiſcopum, ad denotandum diſcrimen, inter Primates, ſeu Primarios, & alios, ſiue Epiſcopos ſiuè Archiepiſcopos. Vrbanus II. porro non vniuit de nouo Sardiniam, & Corſicam in Spiritualibus, quia per aſſiſtentiã iuris, erant vnitæ; hoc ipſo quod à Romanis, duæ Inſulæ in vnam Prouintiam fuere redactæ, ſolum itaque Vrbanus, Indulto Apoſtolico, non animaduertens Ius Calaritani antiquum, vtramque Inſulam Piſano deſignauit, cui tamen idcirco, nullum ius oritur rite fundatum, vt latè probabitur in Rota, vbi lis huius Primatus vertitur, cum refutatione earum, quæ pro hac re ab opponente adducũtur; interim miror hæc protuliſſe Turritanũ, qui ſibi vſurpat nomen Primatis Sardiniæ, & Corſicę, quo enim titulo id facit, ſi vnionem, in Spiritualibus, Sardiniæ, & Corſicę de nouo factam ab Vrbano II. ſoli Piſano deffert? ſuo igitur, circa Primatum, ſe ſe gladio iugulat, quo, dum ſpiritu cõtradictionis & calumniæ in Calaritanũ inuehit; ſe ipsũ ferit.

 5 Quod

5 Quod porro opponẽs, nomen Archiepiſcopi recens putat, falſum eſt, non enim legit, quæ Fœlix II. qui vixit eiſdem temporibus S. Luciferi, ſcripſit ad Alexādrinam Synodum *epiſt. 1. cap. 12. epiſt. 2. cap. 4. epiſt. 3. cap. 3.* ſentiēs vt eſſent Primates ſoli, qui in Nicena Synodo ſunt conſtituti, reliqui autem, qui Metropoles tenēt, Archiepiſcopi vocarentur. Non legit *epiſt. 4. Leonis VIIII. & Nicolai I.* ad conſultationes Bulgarorum, vbi antiquiſſimo teſtimonio, Clementis nimirum primi, docent Archiepiſcopos, in his Ciuitatibus eſſe inſtitutos, quibus veteri Ethnicorum ritu Archiflamines præſediſſent; nō legit Concil. Niceni. *canon. 17.* ex Arabico verſum; *nō cap. graue nimis de Cleric. nō reſiden. & cap. referēte de præb. & in hæc capita animaduerſiones Iacobi Cuiacij Doctiſſimi*; nō nouellam 1. colat. 10. Imperatoris Iuſtiniani, in qua ſuæ patriæ Acridę (quę eſt metropolis Bulgarię, Prouintiæ Occidentalis ſecundum diuiſionem Imperij à Cōſtantino factam) primæ Iuſtinianæ à ſe nuncupatæ, Epiſcopum erexit in Archiepiſcopum. Nō denique (vt ſexcenta ommittam) legit epiſtolas Gregorij Magni *lib. 1. nempe epiſt. 60. 61. 81. ad Ianuarium*, & quod magis mirandum eſt, non meminit in fundatione Eccleſiæ S. Gauini, lingua Sardoa dicta Fūdague, à Saſſaritanis impreſſa (licet comentitiè) narrari anno 517. in quo dicunt fuiſſe conſecratam Eccleſiam S. Gabini, ſedem Turritanam erectam fuiſſe in Archiepiſcopalem, & ibi tunc interueniſſe, inter alios, Archiepiſcopum Piſanum, cū hoc, quomodo conſtet nomē Archiepiſcopi in Oriente eſſe recens, ipſe dicat, eo vel maxime, quia narratio, ſeu codex huius fundationis cum tam particularibus circunſtantijs, eodem tempore fuit facta, vt ipſi autumant ad futurorum ſæculorum memoriam, vt in ſimilibus caſibus cōſuetum eſt, tamquam inſtrumentum, & ſcriptū fundationis. Quamuis autem hæc omnia ficta fuiſſe exiſtimemus vtimur tamē eorum auctoritate, ad hominē, ad refellēdam Turritani obiectionem, in qua aſſerit nomen Archiepiſcopi in Occidente recens eſſe; cum ex hoc Codice conſtet in ſua met Eccleſia Turritana antiquiſſimū eſſe. Quod ſi verò Sanctus Greg. Ianuario Calaritano inſcripſit tamquam Sardiniæ Epiſcopo *lib. 7. epiſt. 55.* hoc ipſum, non ſolum non excludit nomen, & dignitatem Archiepiſcopi, ſed planè ſignificat nomen Metropolitani, & Primatis totius Prouintię, quęmadmodū Doctiſſimè oſtendit Albertus Picolus *lib. de antiquo iure ſicul Eccleſ. cap. 11.* vbi inter innumera exēpla, Ianuarij quoq; Calaritani Sardiniæ Epiſc. meminit.

6 Quare

6 Quare tam inter Orientales, quam Occidentales non eſt recés nomen Archiepiſcopi, & rectè vtrorumque conſuetudine, potuerunt, hoc nomine inſignire S.Luciferum, ſui Clerici,& familiares, tametſi lõge poſt eius obitum facta ſit ea inſcriptio, ſiue in tranſlatione, ſiué in eleuatione, ſed neq; reliqua pars inſcriptionis vacat miſterio *Ca.Fl9.* ſic enim habet inſcriptio marmoris non *Canſalonarius*, vt aduerſarius fingit (vt ſuadeat eſſe recentem hanc inſcriptionem,hic namque titulus competit Calaritano Archiepiſcopo, poſt quam Sereniſſimi Aragonię,Reges,ſumma rerum,in Sardinia potiti ſunt) ſed Catholicus filius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſiuè ratio habeatur Sanctitatis, & zeli pro ortodoxa religione conteſtati,ſeu etiam dignitatis in Prouincia eminentis; ſic enim in Nicena Synodo, Catholici nomen, tributum eſt., & Archiepiſcoporũ ordinandorum facultas Seleucienſi Archiepiſcopo, vt habetur, *in eodem Codice, græc. Ambit. cap.33.& 34.* ſic idẽ vocabulum ſummis Cathedralidus tribuitur *in diplom. meſſanen. Eccleſ. à Rogerio conceſſo* ſed in his immorari ſuperfluum. Quod denique ex Concil. Triden. de conſeſſu opponitur,nihil ſalis habet:nam non vnus ſedit inter Archriepiſcopos,etiam poſt Calaritanum, Primas, vt itidẽ expreſſe patet, de quo ſimile argumentũ fieri poſſet.

Satisfit ſeptimo,& octauo obiecto. Cap. XXXXIV.

1 Septimo opponit,debere ceſſare adorationem reliquiarum S.Luciferi,ex eo quod, cum duo corpora eiuſdem ſint inuenta, neſcitur vtrum ſit adorãdum. Reſpondetur, fuiſſe inuenta duo corpora, diuerſis temporibus, & quia de priore ambigebatur cuiuſnam eſſet, an S.Luciferi,an alterius, quia ſine vlla inſcriptione inuentum eſt,in quo;ſicut,& in alijs multis, fallitur aduerſarius aſſerens in prima inuentione fuiſſe repertum epitaphium, quod ipſe autumat; nullũ enim repertum fuit, & idcirco numquã fuit expoſitum adorationi, ſed planè ſecluſum,& ſub ſpe aliqua,ſuſpẽſis animis, ſpectatum, ſi quid vlterius Diuina prouidentia ſtatuiſſet. Fecit verò ea,quod alias cõſueuit in ſimilibus euentis,certiſque (Deo laus) inditijs manifeſtauit, poſteriore inuentione detectum eſſe corpus Sancti Luciferi, verum, & tot votis impetratum, omnemque in poſterum ſubſtulit ambiguitatem. Hæc ſi opponens ſincerè, vt par erat, in animũ demiſiſſet, à tam inepta argumentatione temperaſſet.

2 Octauo. Opponens nõ iam argumentatur ſed ſupplicat aduer-

tant

tant (ſcilicet Eminentiſſimi PP.) illis temporibus, cadauera nō ſolita ſepelliri in Eccleſijs, ſed quingentis poſt annis ab obitu S. Luciferi: hinc nempe conatur inferre, aut non ſepultùm, aut fortaſſe etiam non inuentum in Eccleſia corpus S. Luciferi, iuxtà ſubtilitates in ſuperioribus examinatas.

3 Reſpondetur. Eſt ſane quod Eminētiſſimi Domini, pro tam ſalutari admonitione, & reconditioris eruditionis manifeſtatione opponenti gratias agant. Poterunt verò in parte, gratiam reddere, ſi rurſum opponētem moneant, vt diligentius ſtudeat Canonibus SS.PP. & hiſtorijs Eccleſiaſticis; imprimis enim cap. *præcipiendum 13. quæſt. 2.* ab opponēte allegatum prohibet ſepelliri in Eccleſijs medicas perſonas, vt loquitur gloſa, non autem perſonas in dignitate, præſertim Eccleſiaſtica, conſtitutas, vt deinde permittitur, etiam *cap. nullus ead.* & poſtea *in Conc. Tribur. cap. 17.*

4 Deinde non legit Tertul. *in apolog.* Niſenum *in orat. defun. Meletij*, Nazian. *epiſt. 18. ad Sophron.* aliam fuiſſe rationem in ſepelliendis martyribus, vt planè in extruēdis, in eorum cultum, Templis, effuſæ eſſent impenſæ Chriſtianorū. Quid verò ſi ob ſupradictas cauſas Sanctus Lucifer inſtar Martyris habebatur? Hæc porro longè ante ſuerunt quam caput illud male ab opponente citatum, conditum eſt, quid ergo ad rem, imò poſt alterum etiam Canonem quingentis poſt annis editū, plane in vſu erat, viros alicuius nominis, in Templis tumulari, quod pluribus refert Onuphri. *in lib. de ritu ſepel. cap. 7.*

5 Denique non legit opponens antiquitus Sanctorum, imò, & fidelium corpora nedum vrbibus, ſed etiam Templis inferri cæpiſſe, idemque factum de corporibus virorum magni nominis, quidni & de corpore Sancti Luciferi Archiepiſcopi, Primatis, legati Apoſtolici, denique illius, qui paſſim Sanctus poſt obitum haberetur, more antiquo, canonizatus apud Sardos, cui primo die erigi poterāt Tēpla, & aræ, vt accidit B. Satyro, & alijs Sāctis Cōfeſſoribus, quare Canon, ille *præcipiendum* nihil aliud videtur præcepiſſe, quam moderationem, adhibendam, quod colligitur ex gloſ. cit.

Satisfit nonæ obiectioni, & Authoritati D. Auguſtini. Cap. 41.

1 Nono opponit, & omnino conatur perſuadere, vt deſiſtatur ab adoratione, & cultu Luciferi, duabus de cauſis. Prima eſt quia clarè conſtat fuiſſe ſciſmaticum, & caput ſectæ. Secunda quia non ſolum errauit, ſed etiam deceſſit in errore. Primum probatur *numero 10. in ſummario.*

2 Reſ-

2 Reſpondetur ad primum, negando, quod dicitur, falſa imponendo authoribus; nam falsò citat, & prorſus infideliter S. Auguſtinũ, ſic enim habet opponens. *Luciferianos à Lucifero Calaritano Epiſcopo, nec Philaſt. inter hæreticos poſuit, credo tamen ſciſma, nõ hæreſim condidiſſe.* At S. Auguſt. tom. 6. lib. de hæreſib. ad quod vult Deum, hæreſi. 81. hoc lõge diuerſo modo habet. *Luciferianos à Lucifero Calaritano exortos, & celebriter nominatos, nec Epiphanius, nec Philaſter inter hæreticos poſuerunt, credo tantummodo ſciſma, non hæreſim eos condidiſſe, credentes.*

3 Itaque Auguſtinus nõ de Lucifero, ſed Luciferianis loquutus eſt, qui à Lucifero, ob celebritatẽ nominis, ſine eius culpa, nomen tulerunt, ſicut Collucianiſtæ à Sanctiſſimo Luciano Martyre, & alij hæretici à Sanctiſſimis Viris, qui errorum ſuorum authores nequaquam extiterunt, vſurparunt nomenclaturam, fidemque ſuam, vel opinionem credidit, non Philaſtrio ſolum, ſed qui longe doctior iſto erat, Epiphanio, quod vterque crediderit eos (non eum) ſciſma tantum condidiſſe, & profecto mirũ eſt, quod cum Philaſtrius omnium opinione, plurima inter hęreſeos referat, quæ vix erroris philoſophici, notam merentur; de hoc tamẽ errore Luciferi, vel Luciferianorum eum non meminiſſe; ſed quod pro Sancto Lucifero maximè facit, ne ipſe quidem Epiphanius diligentiſſimus hæreticorũ inſectator, ipſũ verbo vllo notauit, quod vero *to. 3. de Agone Chriſtiano cap. 30.* de iiſdem dicat, *cum Lucifero, qui mane oriebatur cadere meruerunt;* intelligendum eſt de Dęmone, qui omnis ſciſmatis caput fuit, alludens ad locum Iſaiæ *quomodo cecidiſte de Cœlo Lucifer;* qui ſenſus tamquam proprius illius loci præferendus eſt, ſenſui accõmodatitio, qualis eſſet, ſi detorqueretur ad B. Luciferum; quibus accedit, interpratationes eſſe; quaſdã veluti præſumptiones, in quibus ſecundum regulas iuris, potentior præualet, & potentior eſt, quæ peccatum excludit. Nec maiorẽ vim habet, quod idem Auguſt. *tom. 2. epiſt. 50. ad Bonifatium* habet, loquens de pertinatia Luciferianorum. *Hoc* (inquit) *diſplicuit Lucifero, quia factũ eſt in eis ſuſcipiendis atque ſanandis, qui veneno perierant Ariano, & cui diſplicuit, in tenebras cecidit ſciſmatis, lumine amiſſo claritatis.*

4 Quidam modernus notæ eruditionis exiſtimat, hanc epiſtolam ad Bonifacium non eſſe Diui Auguſtini, nixus teſtimonio Bellarminij, qui lib. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in obſeruatione ad 2. tomum epiſtolarum D. Auguſt. ait ſexdecim epiſtolas Auguſt. ad Bonifatium, & Bonifatij ad Auguſt. quę interſeruntur inter epiſtolam

ſtolam ad Honoratum, & epiſtolam ad Ecdiciam non eſſe Auguſtini, ſed fallitur, quia illæ epiſtolæ incipiũt à 182. vſque ad 197. At verò epiſtola ad Comitẽ Bonifacium, in qua agit de ſcimate Luciferi, eſt epiſt. 50 cuius meminit idem Auguſt. 2. retractationum cap. 48. vt ſuam ibi eam recognoſcens, quam minimè retractauit. Dicendum eſt igitur, D. Auguſtinum in hoc fuiſſe deceptum ex hiſtoria Ruffini, ſicut ab illa deceptum etiam fuiſſe, autumat Bellarmin. lib. de ſcript. Eccleſ. tribuens quaſdam ſententias Sixti Philoſophi Pythagorici, Sixto Pontifici, & Martyri, vt teſtatur Hieron. in epiſt. ad Theſiſontẽ, & idẽ Auguſt. lib. 2. retract. cap. 42. Hauſit etiam ex fama Arianorum, & Meletianorum, & ex opinione dicentium, eum in ſciſma incidiſſe, quod decretis Concilij Alexandrini non videretur aſſenſus, quod falſum eſſe demonſtratum eſt in fine 2. partis impugnando ſententiam Baronij; & dato & non conceſſo, quod factum fuiſſet, ſciſma propriè dici non poſſet; legatus quippe Apoſtolicus, pari cum Euſebio authoritate fuit, à Capite Eccleſiæ non diſſenſit, præſertim, poſt quam hic approbauit eius Concilij, alioqui Prouincialis, decreta, teſte Socrate, & Sozomeno, licet alioqui rigidior fuerit in ijs Epiſcopis Arianis, dignitati reſtituendis, qui tanto tempore, & tantis calamitatibus, Eccleſiam affixiſſent, nixus ſcilicet decretis antiquioribus, quæ antea Concilium Anthiochenum, Nicenum, & Melchiadis PP. diſpoſitiones, ita voluerunt, recipi Epiſcopos, lapſos, vt tantum laica communione impertirentur, præſertim cum deceptionẽ ſubeſſe metueret, neque enim ſemel decipi cõtigit Catholicos, ſimulatione huiuſmodi reſipiſcentium.

5 Adde Anguſtinum fortè nomine Luciferi, intellexiſſe ibi Luciferianos, qui Luciferi nomen vſurpabant, & dicebant illam ſententiã fuiſſe Luciferi, hæc autẽ explicatio ex verbis ſequentibus neceſſarió euincitur, ſiquidẽ nõ Lucifero, ſed Luciferianis diſplicuit, quod in Cõcilio Alexandrino, cum lapſis Arianis factum eſt, cũ Lucifer acta Concilij Alexandrini approbarit, & per ſuos legatos ſubſcripſerit, vt in 2. parte huius libri cap. 25. contra Baronium latè à nobis oſtẽſum eſt: cunque de huius veritate conſtet, ex ſubſcriptionibus legatorum ipſius in illo Concilio, & ex epiſt. Synodi ad ipſum (neque enim aliud eſt, quod probet Pontifices cõſenſiſſe Concilijs generalibus, quam hęc duo (vt dictũ eſt ſæpe) quod in contrarium affirmatur, vel falſum eſt, vel propter reuerentiam Sancti Patris explicandum; præſertim cum ex hiſtorijs

Socra-

Socratis, & aliorum antiquorum Orientalium conſtet, ipſum decretis Eccleſiæ, & Synodi aſſentientem, in Sardiniam remeaſſe.

Doctorem maximum fuiſſe præcipuum vindicem Sanctitatis Beati Luciferi probatur. Cap. 46.

1 SEcundo affert locum S. Hieronymi in dialogo aduerſus Luciferianos; *Cogor* (inquit) *de B. Lucifero, ſecus quicquam, quam, & illius meritum, & mea poſcit humanitas exiſtimare, ſed quid faciam? veritas os reſerat, & inuitam linguam, conſcium ad loquendum, pectus impellit, in tali arti. Eccleſia, in tanta rabie luporum, ſegregatus pauc is ouibus, reliquum gregem deſeruit; bonus quidem ipſe paſtor, ſed multam prædam beſtijs relinquens.*

2 Sed ex hoc loco ſimiliter, id tantum probatur, ob ſupra dictas cauſas diſſenſiſſe Luciferum verbis tantum, vt inter alios, notauit Ludouicus Aurelius Peruſianus breuiator Baronij, qui excuſit anno præterito *1636. Romæ lib. 4. pag. 389.* vbi ex hoc loco Hieronymi tenet, Luciferũ ſeceſſionẽ illam, citra crimen feciſſe, quod affirmare non potuiſſet, ſi ſenſiſſet, ſeceſſionem illam factã fuiſſe ab illo, factis, & rebus, non ſolis verbis, vtpote ex magno zelo, per exagerationem prolatis, ſicut dicitur verbis diſſentire, quando aliquis, reipſa fidem, & Eccleſiæ ſententiam tenens, per zelum, & exagerationem cõtraria videtur proferre, cuius rei habemus illuſtre teſtimonium, *in cap. 10. D. Pauli ad Hebreos*, vbi contra articulum remiſſionis peccatorum habet illa verba notanda; *Voluntariè enim peccantibus, &c. iam non derelinquitur pro peccatis hoſtia.* Ideſt voluntariè deficientibus à fide, vt ex græco, ſuper hunc locum notauit Cornelius à Lapide; at hæc diſſonantia contra remiſſionem peccatorum, in prædicto loco ſola eſt verborum. Vt explicant omnes interpretes, *non relinquitur*, id eſt *ægrè*, & *vix relinquitur*, quia dictum fuit per exagerationem, ſicut etiam dixit Chriſtus Dominus, peccatum in Spiritum ſanctum non remitti in hac vita, id eſt vix, & difficiliter remitti, licet ex illo loco Apoſtoli cum omni rigore intellecto, Nouatus ſumpſerit ocaſionem diſſeminandæ ſuæ hæreſis, qua negabat dari in Eccleſia pœnitentiam, & expiationẽ peccatorum; idem de S. Lucifero (teſte, & interprete Doctore maximo) prorſus dicendum eſt circa doctrinam eius, de nõ recipiendis lapſis: qui cum decretis Alexandrinæ Synodi, per ſuos legatos (qui in ea interfuerunt) aſſenſiſſet, & ſubſcripſiſſet, vt ait Socrates *lib. 3. cap. 7.* ſolis verbis per exagerationẽ, ex ardenti ſuo zelo, prolatis, diſſẽſit. Ad illud au- 3

tem quod ait, *ſegregatis paucis ouibus reliquum gregem deſeruit:* explicandus eſt D Hieron. deſeruiſſe ad tempus, in Oriente, donec veniret Romam ad oraculum ſedis Apoſtolicæ, cuius decretis, teſte Socrate, aſſenſit. Secundo explicari poteſt, hoc dixiſſe Hieronymum, non ex marte proprio, ſed iuxta famam à Ruffino, & hæreticis in odium tanti viri ſparſam; aliquid enim horum neceſſariò fatendum eſt, ne ſibi Hieronymus in eodem loco cōtrarius videatur, qui aliàs perperam virum ſciſmaticum, Beatum, & bonum paſtorem appellaſſet, & ſolis verbis, non rebus diſſenſiſſe, quia ſciſmaticus, nec Beatus, nec bonus Paſtor dici potuiſſet, nec ſolis verbis diſſentire, & non rebus, qui, & decretum fidei diffinitum in concilio negaſſet, & re ipſa ab alijs Eccleſiæ membris ſeparatus fuiſſet, ſed nequam, fur, & latro, qui mactaſſet, & perdidiſſet oues, ſicut in ſimili præſtitit idē Hieronymus, de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, loquens de Tatiano, cui, licet aliquid laudis tribuat ante relatam eius hæreſim, tamē continuò ab eius laudibus recedit, & eum carpit, vbi primum eius hæreſis meminit, his verbis, *Tatianus, qui primum oratoriam docens, non paruam ſibi exortam rethoricæ gloriam comparauerat, Iuſtini martyris ſectator fuit, florens in Eccleſia, quamdiu ab eius latere non diſceſſit; poſtea verò inflatus eloquentiæ tumore, nouam condidit hæreſim, quam poſtea Seuerus auxit, à quo eiuſdem partis hæretici Seueriani vſque hodie appellantur.*

4 Vbi nec Beati, nec boni titulis, illum exornauit, quamuis prioris vitæ meritis potuiſſent adaptari; ſicut dixit de Lucifero, & ſolis verbis, eum diſſenſiſſe, licet fuerint poſtea, qui eius diſſenſionē non ſolis verbis, ſed rebus extenderent, & ſi citra eius culpā, vt puta, qui iā mortuus erat, vt notat ſcoliaſtes Hieronymi, & arrogato eius nomine, varios errores pertinaciter ſererent. Huc ſpectat illud Hieronymi, initio eiuſdem dialogi, quidam Luciferi ſectator; cum alio Eccleſiæ alūno, odioſa loquacitate, contendens, caninan facundiam exercuit: aſſerebat enim vniuerſum mundū eſſe diaboli, & vt iam familiare eſt eis dicere, factum de Eccleſia lupanar. Cæterum nihil ſimile ex doctrina, aut facto Luciferi vnquam hauſtum eſt, ſicut neq; error ille Sancti Luciferi, philoſophiam ſapit, cuius meminit Auguſt. loco citato, *ad eum qui velit Deum* animā videlicet, ex tranſfuſione generari. quem tamen Auguſtinus à quodam anonymo, Luciferianis adſcribi dicit.

5 Quare, & S. Hieronymus non aduerſus Luciferum, ſed aduerſus Luciferianos, eius nomine vendicato, hæreſim diſſeminantes, dialo-

Digitized by Google

dialogum inſtituit, tametſi horum ocaſione, etiam illius meminit, quem tamen vltrò, & poſt mortem, *Beatum appellat* (quod nulli impio, poſt obitum, datum eſt, alioquin etiã poſſet dari proditori Iudæ) *& bonum paſtorem*, & dolet præter meritũ illius coactũ eſſe ad exiſtimandũ, ſecus; neque enim, voluiſſet, vel minimam ab illo diſſentiendi, etiam in verbis fuiſſe ocaſionem ortam.

6 Cæterum ibidem conſtanter fatetur, quod ad Luciferum ſpectat, *verbis eum diſſenſiſſe, & non rebus*, & nihil illorum, quæ circũferebantur, & ipſe retulerat, ſe de tali viro credere, ſic enim ait, relatis his, quæ de B. Lucifero circumferebatur, *nihil de tali viro credo*, quæ verba non ſolum ſunt applicanda alijs immediate prolatis, à D.Hieronymo, ſcilicet Luciferũ hoc feciſſe, amore gloriæ; & nomẽ ſuum poſteris transfundendi; ſed etiam omnibus alijs prius relatis, in quibus de ſciſmate facta fuit mentio; tum quia negatiua, *nihil*, æquiualet vniuerſali, vt eſt tritum apud Logicos, tum etiam, quia ſi priora, circa eius ſciſma, ab hæreticis impoſita crediidiſſet, nulla erat ratio ob quam, *de tali viro*, vtpote ſciſmatico, non crederet vanagloriam, & ſuperbiam; quia magis eſt eſſe ſciſmaticum, diuidere membra Chriſti, & eius tunicam inconſutilem, ſcilicet Eccleſiam, peccando contra charitatem, quãtumuis ex nimio zelo, peccaſſet, quam ſoli vanagloriæ eſſe obnoxium, peccando contra ſolam humilitatem: atque adeo ſi de Beato Lucifero Hieronymus crediidiſſet primum, non erat cur nõ crederet Secundum, vt repugnans meritis tanti viri; nam ſi quod magis videtur ineſſe, ineſt, quod minus, nulla eſt ratio, ob quam non inſit, iuxta cõmune philoſophorum proloquium.

7 Pari modo ſunt explicanda illa alia verba, *multam prædam beſtijs relinquens*. Cõſequenter dictũ vel ex relatione Ruffini, & aliorum, vel propter occaſionem datam ex diſſentione verborum, quæ ex nimio zelo per exagerationem protulerat, vt dictum eſt; niſi aliter dicamus, in his verbis; ſicut in prioribus, Diuum Hieronymum, ex ſenſu totius Eccleſiæ, de B.Lucifero conqueri, eum ab Orientis, & vniuerſalis Eccleſiæ tuenda ſolicitudine, quam vt legatus tenebatur, ſeceſſiſſe ad curam vnius Eccleſiæ Calaritanæ, cui vtì Epiſcopus præſidebat, quod indicio eſt, totam Eccleſiam fuiſſe conqueſtam de B.Lucifero, quod Meletio, & eorum fautoribus, in meliori cauſa, ſe noluerit, moram faciendo, opponere, ſed latebris quæſitis, tot populos, tanta præſentiæ ſuæ vtilitate fraudaſſet. Qua ratione, & ſenſu poſſunt etiã priora verba expli-

ri, *ſegregatis paucis ouibus reliquum gregem deſeruit*, id eſt, his paucis ſegregatis, qui cum Paulino, & ipſo Lucifero conſentiebant, reliquos omnes deſeruit in tãto diſcrimine ab Oriente recedens, ꝙ amore ſuæ gloriæ, ne videretur, ab aduerſarijs ſuperari, hoc illum feciſſe, contrarij ſugillabant.

8 Eodem modo ſoluẽda eſt difficultas, quæ oriri poteſt ex verbis eiuſdem Hieron. qui in Luciferianos inuectus, in illo dialogo ſic inquit, *nec ob Sardorum tantum maſtrucam* (eſt quoddam genus veſtis pelliceæ in plebeis Villarũ Sardiniæ vſitatæ) *Dei filium deſcendiſſe*, & infra, *ſi Eccleſiam per totum orbem diffuſam, non habet Chriſtus, aut ſi in Sardinia tantum habet, nimium pauper factus eſt*. Intelligẽdus eſt Hieronymus iuxta ſuperius dicta, ex ſuppoſitione, quod vera eſſent, quæ de Lucifero Caralitano, Ruffinus, & alij hæretici Meletiani, ſparſerant, quæ iam confeſſus erat, ſe nõ credere, alioquin, non modo Athanaſio refragaretur, qui, vt ſupra oſtẽdimus, Sardiniam; & Calaritanã Eccleſiam, eiuſdem Luciferi tempore, ab omni hęreſis, & ſciſmatis macula, puram, & intactam fuiſſe teſtatur. Sed etiam ſibi ipſi, qui Luciferum Beatum, & bonum Paſtorẽ appellauerat, & in chron. egregio confeſſoris nomine decorauit, quæ præconia Hieronymi, cum Lucifero iam defuncto, tributa fuerint, palam fit, id non anteactæ vitæ meritis, ſed veritati, & ipſius Luciferi rectę fidei dediſſe, quod in maximo Doctore, præcipuè ponderandum eſt, cum aduerſus hæreticos, & ſciſmaticos, magnis ſemper, & vehementibus ſpiritibus, illos mordendo, inſurrexerit, ſicut idem de ſe, ait, apolog. 2. ad Ruffinum; *canes latrant, pro Dominis ſuis, tu nõ vis me latrare pro Chriſto?* certè ſi ipſe ſenſiſſet, Beatum Luciferũ fuiſſe ſciſmaticum, nõ illum laudando lambiſſet, ſed contra illum latraſſet; imò, & momordiſſet eum, qui ſi non Chriſtum, eius ſponſam, ſcilicet Eccleſiam, dilaceraſſet; forſan etiam, aliqui ex Luciferianis Occidentalibus, in illa diſputatione (quam refert Hierony.) Romæ reperti fuerunt Sardi, qui ad popularem gloriam aucupandam, Luciferi nomine cognominari ambiebant, & cõtra hos potuit etiam Hieron. illa verba proferre, intacto Lucifero, quem talibus præconijs exornauerat.

9 Poteſt etiam aliter explicari, quia Luciferiani, ocaſionem ruinæ, ex Luciferi virtutis ſublimitate quærentes, dicebant, eum ſolum Sanctum, immaculatum, innocentem, impollutum, ſegregatum à peccatoribus; & ideò dixit S. Hieronymus in illo dialogo contra Luciferianos, non propter ſolam Sardorum maſtrucam filium Dei deſcendiſſe, id eſt non

ideò

ideò tantum eum factum hominem, vt ſolus Lucifer Calaritanus eſſet Sanctus, aliorum etiam hominum animas, Chriſti ſanguinis ſenſiſſe virtutem; ex quo non ſolum non obſcuratur, imò potius clarior eniteſcit gloria Sanctitatis Luciferi; quem ibidem Diuus Hieronymus, Beatum, bonum Paſtorem, ac talem, tantúque virum prædicauit.

11 Quod autem Marinianus, Victorius Reatinus Epiſcopus, ſuperiora verba Hierony. declarans, per angulum vniuerſæ terræ, Sardiniam intelligit, à veritate alienum eſt: cum ex eodem Hieron. proprius eiuſdem ſententiæ ſenſus diuerſus ab eo percipiatur, ſcilicet Luciferianos, in angulo terræ habitaſſe, hoc eſt apud Iberiam, & Celtiberos, ſcilicet, apud Tarraconenſem, Hiſpaniarum Prouintiam, vt notauit Baron. *in ſuis annal. ad annũ 371. pag. 311.* Addo quod vbicunque ſe ocaſio obtulit perhonorificè D. Hieronymus de eodem loquutus eſt, quemadmodũ in libro de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, *cap. 105.* commendat de mira conſtantia, & præparato animo ad Martyriũ his verbis. *Lucifer Calaritanus Epiſcopus, cum Pancratio, & Hilario Romanæ Eccleſiæ Clericis, ad Conſtantium Imperatorem, à Liberio Epiſcopo pro fide legatus miſſus, cum nollet ſub nomine Athanaſij Nicenã damnare fidem in Paleſtinam relegatus, miræ conſtantiæ, & præparati animi ad martyrium, contra Conſtãtium Imperatorem ſcripſit librum, eique legendum miſit, ac non multo poſt, ſub Iuliano Principe Calarim reuerſus, Valentiniano regnante obijt.* At ſi ſchiſmaticus obijſſet, alioqui iam deffuncto non pepercisſet, qui viuenti etiam Ruffino, alijſque nihil erroris condonauit, vt Apollinari ad annum 379. de quo ait in chronico; *Apolinaris Laodicenſis, iactatione ingenij, quoſdam errores pertinaciter aſſeuerans, hæreſim ſui nominis ſuſcitauit, quam Damaſus, habito Romæ concilio, damnauit.* idem dixiſſet de Lucifero, ſi in ſciſma, vel errorem incidiſſe deprehendiſſet.

12 Denique in chronicon ad annum 371: expreſsè fatetur *Luciferum Calaritanum, numquam ſe Arianæ miſcuiſſe prauitati.* Certè ſi Sanctus Lucifer fuiſſet, vel obijſſet ſciſmaticus, nullatenus hoc tacuiſſet, qui errores hæreticorũ, & ſciſmaticorũ numquam ſilere potuit, vt ipſemet teſtatur in Apologia contra Ruffinum, *in hoc vno tibi conſentire nõ poſſum, vt hæreticis parcam, mori poſſum, tacere nõ poſſum,* imò nec maioribus Eccleſiæ luminaribus pepercit, vt Ambroſ. Auguſt. Baſilio. & Hilario: nã D. Ambroſium aliquando vocat coruum, aliquando corniculam, quæ, alienis pennis, induit ſe, eo quod ſtudijs Græcorũ præcipuè Baſilij Magni, ornauerat

rat ſua ſcripta, *ex Græcis bonis* (inquit) *fecit latina non bona* inſuper, & eius Commentarios ſuper Lucam, nugas vocauit. In D. etiam Auguſtini epiſtolis, dixit ſe meminiſſe, legiſſe hæreticalia, & Baſilium Magnũ aliquando ſuperbiæ, & arrogantiæ notauit, vt videre eſt in Pico Mirãdulano *Apolog. quæſt. 13. quæſt. 7.*

12 Quod autem Baron. *tom. 4. ad annum 371. pag. 310.* explicans hanc ſententiam Hieronymi de Lucifero dixit, omninò improbabile eſt, ſcilicet, quod ideò dixerit Hieronymus, Luciferũ numquam ſe Arianæ miſcuiſſe prauitati; nõ ſolum, quia immunis fuerit ab Ariana hæreſi; ſed quia abſtinuerit à communicatione illorum Epiſcoporum, qui cũ Arianis, quantumlibet pœnitentibus, communicauerãt, cui adſtipulatur Arnaldus Pontacus *in notationibus ad Chron. Hieron.*

13 Nam quod hæc Hieronymi verba pro Sancto Lucifero, non contra Luciferum dicta ſint, probatur primo, ex ſimili eiuſdem Hieronymi atteſtatione: nam cum de Paulini ad Epiſcopatum electione à Lucifero Calaritano facta, loquitur, ſic ait in Chron. *Lucifer accitis duobus alijs confeſſoribus, Paulinum Euſthatij Epiſcopi Præsbiterum, qui ſe numquam hæreticorum communione polluerat, in parte Catholica Antiochiæ Epiſcopũ facit*, haud dubium quin per hæreticos, intelligat Arianos non conuerſos, tunc enim temporis Luciferianorum ſecta non erat orta, alias ſi de Arianis iam conuerſis, intelligẽdus eſſet Hieron. ſicut Luciferum Calaritanum, ita, & Paulinũ debuerat execrari, quia Paulinus Luciferianorum ſciſma ſequtus fuiſſet, lapſos reſtitutos explodens, quod eſt abſurdum, videlicet, vt virum ſciſmaticum, & ab Eccleſia eiectum diuinis laudibus proſequeretur; imó, & ſciſmaticis etiam adſcriberetur idem Hieronymus, qui ab eodẽ Paulino Epiſcopo, Præſbyter ordinari aſſenſus fuit, vt teſtatur idem Hieron. *in epiſt. 61.* & idem Baron. *tom. 4. ad annum 362 pag. 76. de Paulino ait*, nulla vmquam, vel tenui ſuſpitione pollutę fidei Catholicæ laboraſſe; ſed eam, magna laude, inter tot, tantaq; diſcrimina propugnaſſe.

14 Et confirmatur, nam Hieronymi verba (quod Lucifer numquam Arianæ ſe miſcuiſſet prauitati) nullatenus valent de lapſis ab Eccleſia reſtitutis, intelligi, quia Arianos, vel quoſlibet alios hæreticos, ab Eccleſia poſt ſatiſfactionem ſemel admiſſos, hæreticorũ nominibus denignari vetitum eſt, *2. quæſt 1. ſi peccauerit, & ibi Doctores.* Quod ſi Hieron. Epiſcopos in gremio Sanctę Eccleſiæ reuerſos, infami *Arianæ prauitatis* cognomento adhuc donaret, reprehenſione quidẽ non

care-

careret, imó nec ſuſpicione Luciferiani, eorum fraſi, & ſententia vſus, circa pœnitentes, & conuerſos ad fidem, quos, vt prauos, & præuaricatores Luciferiani execrabantur.

15 Adde aliud Hieron. teſtimonium in Chron. quod ſcripſit, poſt aliquos annos, Lucifero vita functo, vbi inquit, *Lucifer accitis duobus alijs Confeſſoribus, &c.* quid honorificum magis de Lucifero, à Doctore maximo dici potuit, quam cum, illi auguſtiſſimũ *Confeſſoris*, nomen attribuit? quod etiam in Dialogo aduerſus Luciferianos, illi tribuit, vbi Luciferũ vnà cum Athanaſio, & Euſebio Vercellẽſi ita laudauit *miror quoſdam, & certè Nicenæ fidei ſectatores, tãtæ duritiæ exiſtere, vt tres Confeſſores de exilio reuertentes nõ putet id, ob totius orbis ſalutẽ neceſſariò facere debuiſſe, &c.* Vbi per tres Confeſſores, Athanaſium Alexandrinum, Euſebium Vercellenſem, & Luciferum Calaritanum, intelligit, nam alijs adaptari nõ poteſt, vt patet ex epiſtola Synodali Athanaſij ad Ruffinianum, & ex his, quæ Baron. notat *ad annum 362.* & hæc de auctoritate Diui Hieronymi.

Authoritati S. Ambroſij reſpondetur. Cap. XXXXVII.

1 TErtio adfert Sanctum Ambroſium, qui in oratione obitus fratris ſui Satyri, *Lucifer* (inquit) *tunc tẽporis ſe à noſtra communione diuiſerat, & quamquam pro fide exulaſſet, & fidei ſuæ reliquiſſet hæredes; non putauit, tamen* (nempe Satyrus) *fidem eſſe in ſciſmate, &c.*

2 Ad hanc auctoritatem Diui Ambroſij, vt Reſpondeat Scipio Scambatus Societatis Ieſu Theologus in celeberrima Academia Viẽnenſi, Sacrarum literarũ Profeſſor (cuius eruditionem, & doctrinam mirata eſt vniuerſitas illa, vt teſtatur Collegium Viennenſe Cæſareũ, & Academicum Soc. Ieſu in epiſtola dedicatoria, quã ſcripſit Emerico Loſi Archiepiſcopo Strigoniẽſi, in libro Inſtitutionis vitæ ad exẽplar Paſſionis Domini, quod cõpoſuit idem Scambatus excuſo Viennæ anno 1637. vbi inter alia de ipſo ait, *ſupra candelabrum Sacræ eloquentiæ conſtitutus non luxit tantum, verum etiam fluxit copioſiſſime*, vbi etiam eum Solem ſapientiæ appellat.) in defenſione Sanctitatis B. Luciferi, quam in ea vrbe, compoſuit, duo præmittit. Primum eſt, verã Eccleſiam illam eſſe, quæ Romano Pontifici ſubeſt, & cũ eo communicat, eam veró, quæ à Romano Pontifice diuiditur nõ eſſe Eccleſiam, ſed ſchiſmaticum cõuentum; ſed in hoc quoque poſſe eſſe diſcrimen, vt duæ Eccleſiæ, vel aliquis Epiſcopus, ab alijs, vel pluribus diſſideant, vtraq; tamen

pars

pars,Eccleſiæ Romanæ coniūgatur. Secundum, eſſe quædam dogmata Eccleſiæ, quæ non ita manifeſta, vel vſu explorata fuerant priſcis ſæculis, ſicut poſteà fuerunt, cum Eccleſia ſemper in fidei cognitione proficiat, atque inter hęc reponi poteſt etiam immediata ſubiectio omnium Epiſcoporum Romano Pontifici: videntur enim antiquis temporibus ſimplicius vixiſſe Epiſcopi, & multum tribuiſſe multitudini, & conſenſui Epiſcopali, vt ait S. Hieronymus cōtra Luciferianos, *illo tempore nihil tam pium videbatur, quā vnitatem ſequi, & à totius mūdi communione non ſcindi*, vt qui ab hac recederet, etiā priuſquam Romæ eius cauſa cognoſceretur, ſchiſmaticus diceretur; & ſi nullo vnquam tēpore, ſchiſmaticus habitus eſt is, qui Romano Pontifici communicaret.

3 Cum igitur apud omnes conſtet, Paulinum Epiſcopum Antiochenum à Lucifero conſtitutū fuiſſe, Meletium viro ab Euſebio, ſi cōmunio Paulini fuit Catholica, nunquam Lucifer à communione diſceſſit, quia ſemper cum Paulino communicauit, ſed certum eſt communionem Paulini ſemper fuiſſe Catholicam: nam Damaſus Papa ſtatim atque eſt creatus, viuente Lucifero Calari, Paulino, nō autem Meletio ſcripſit, & formulam fidei miſit, qua ei cōiungerentur omnes, qui vellent eſſe Catholicæ communionis. Quare Lucifer nunquam diſceſſit à catholica cōmunione.

4 Quod ſi obijciat aliquis, ergo Meletij communio ſchiſmatica fuit, quia duo eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopi eſſe non poterant. Reſpondet, reuera initio fuiſſe ſchiſmaticam, ſed errore quodam, & confuſione rerum, Catholicam euaſiſſe. Nam reuera Romanus Pontifex non poterat admittere communionem Meletij, cum admiſiſſet Paulinum, ſed Euſebius Vercellenſis legatus admiſit Meletium, & Paulinum excluſit. Quare etiam Ambroſius Mediolanēſis finitimus, & alij, qui olim Meletio iungebantur amicitia; & ipſe S. Baſilius eius cōmunionem admiſere. Non ergo fuit bellum ex vtraque parte iuſtum, ſed Lucifer ius, & rectum tenuit, Euſebius verò deceptus ſpecie miſericordiæ aberrauit.

5 His ita ſuppoſitis ſic reſpōdet auctoritati D. Ambroſij, *Lucifer à noſtra communione ſeceſſerat*. Hic ſeceſſus (inquit) non fuit à communione Romana, cū Lucifer ipſe legatus eſſet, & Paulinus Romanæ Eccleſiæ coniungeretur; ſed Ambroſius, & Euſebius, & Baſilius, alijque cōmunionem Romanam ab ſe ſtare dicebant. Rurſum confuſa ſunt multa, quæ diſtinguenda fuiſſe aſſerit; Nam primo duplex erat quæſtio. Altera an liceret communicare Meletio

tio tamquã Epiſcopo ritè electo Antiochię, in qua quęſtione proculdubio rectè iudicauerat Lucifer non poſſe, cum Meletius ab Eudoxio hæretico illegitimè fuiſſet electus, & nulla vnquam Catholica inſtitutione, Antiochię Epiſcopus conſtitutus. Altera an Meletius, vt Epiſcopus Sabatēſis lapſus, poſt pœnitentiam eſſet recipiendus, in qua rectè cenſebat Euſebius, illum eſſe recipiendum; Nam Alexandrina Synodus vtrumque decreuerat, & Paulinũ eſſe Epiſcopum Antiochenum, & lapſos eſſe recipiendos, ſed, Meletij fautores Luciferum accuſabant tamquam oblapſum Meletio eſſet infenſus, cũ ille ſolum, vt pſeudo Epiſcopum Antiochenum auerſaretur. Rurſum erat duplex tempus diſtinguendum. Primum, quo de hac cauſa in Syria Lucifer iudicabat, quo tempore ipſius erat ferre ſententiam, quæ communio eſſet Romana; Alterum poſt quam ille depoſuit munus legationis, quo tempore cum in Aſia remãſiſſet Euſebius legatus, ipſius communio cenſebatur eſſe Romana, & tamen Paulini communio reuera erat Romana. Iſta erat cauſa diſſidij, ob partium confuſionem.

6 Quod ſi aliquis obijciat Euſebium fuiſſe Primarium in legatione, & vt Theodoretus narrat, rogaſſe Luciferum, vt Alexandriam iret, ipſum verò Antiochiam profectum, propria voluntate illic Epiſcopum conſtituiſſe, vt proinde ipſius acta irritare potuerit. Reſpõdetur, Euſebium non fuiſſe Primarium legatum, ſed addictum fuiſſe Lucifero; cum enim Lucifer eſſet Sardiniæ Metropolitanus, & Euſebius eſſet Sardus, cenſuit Liberius, facilè poſſe ipſos conuenire, & litteras Lucifero dedit, vt Euſebium ipſius nomine, ad ſuſcipiẽdam legationis ſocietatem hortaret. Præterea nulla ratione Lucifer Euſebio ſuberat, quia in omnibus negotijs, quæ ordinauit in Syria, nõ expectauit Euſebij præceptum. Deniq; hæc ipſa Paulini electio comprobata eſt in Synodo Alexandrina, cui prę fuit Euſebius, quæ fieri irrita non debebatur, atque ex verbis hiſtoricorũ Socratis, & Nicephori apparet, Luciferum proteſtatũ eſſe iniuriam ſibi fieri ab Euſebio, quod ipſius acta cõuelleret, quod minimè fieri potuiſſet, ſi Lucifer ſubditus fuiſſet Euſebio. Acceſſit ad ſummam totius perturbationis, quod cum ipſe Liberius inter lapſos connumeraretur, qui cum Arianis comunicaſſet, videri poterat eadem cauſa Liberij, & Meletij, etſi ipſe Meletius Arianus non fuerat, tamen Arianorum ſe communione pol-

V lue-

luerat.

7 Ex his, breuem reſponſionem colligit ad ea, quæ objiciuntur ex Ambroſio, Lucifer enim ſe ab Epiſcoporum quorundam, inter quos erat Ambroſius, cõmunione ſeiunxerat, ſed non à Romana, & ideò non fuit ille ſchiſmaticus, ſed quia illa ætas multum tribuebat multitudini Epiſcoporum, viſa eſt res ſpeciem habere ſchiſmatis. Atque adeò error potius ex parte aduerſa erat, quam ex hac. Poſteà tamen Melentiani cum Romano Pontifice, & cum Paulino conſenſerunt, & Luciferiani offenſi in ſententia perſtiterunt, atque ita factum eſt ſchiſma.

8 Ad manifeſtiorem rei explicationem, diſtinguenda ſunt quatuor tempora. Primum quo Lucifer diſceſſit ex Aſia anno 362. Secundum, quo mortuus eſt anno 371. Tertium quo Meletius, & Paulinus conuenerunt, vt ſimul Antiochenam Eccleſiã regerent anno 377. Quartum quo Satyrus in Sardiniam venit anno 383. Et primo quidem, Lucifer in Romana, & Paulini communione permanſit, & Luciferiani Antiochiæ ijdem erant, qui prius Euſtathiani dicebantur, Catholici Paulino obtemperantes. Secundo autem tempore, cum Damaſus Papa iam quintũ annum ſederet, Paulini communio etiam Catholica erat, & Luciferiani Catholici, ſed non nihil aduerſus Romanos irritati, quod faciles eſſent in admittendis quibuſcunque lapſis, vix vllo ſigno edito pœnitentiæ, & quod Meletio fauerent, & quod Hilarius Romanus iam cepiſſet obſtrepere aduerſus lapſorũ admiſſionem. Itaq; hoc anno, iam Lucifero ex hac vita ſublato, veniſſe in Sardiniam, & Hiſpaniã Luciferianos adnotat Gordoneus, & ſignificat Nicephorus, cum ait auctores ſchimatis, illud ſeorſim à Lucifero excogitaſſe.

9 Tertio tempore, cum iam inter Paulinum, & Meletium conueniſſet, mirum non eſt ſi manifeſtius pro ſchimaticis habiti sũt, qui adhuc Luciferiani dici volebant, qui iam Eccleſiæ Romanæ communicare deſiuerant, ex quo cum Paulino non communicabant. Quarto tempore prorſus alieni erãt à communione Romana, cum Satyrus in Sardiniam venit. Nunc ex verbis S. Ambroſij oſtendamus Luciferũ non fuiſſe ſchiſmaticũ. Ait enim, *& quamquam pro fide exulaſſet, & fidei ſuæ reliquiſſet hæredes, non putauit tamen fidem eſſe in ſchiſmate.* fides pro qua exulauerat, erat integra, & in ea vnitas quoque Eccleſiæ ſub Petri cathedra continebatur; atque huius fidei vſque ad mortẽ fuerat aſſertor, & vindex, eamque tradiderat ſuis, ſed in ſchiſmate Luciferiano hãc

fidem

fidem non eſſe, Satyrus exiſtimauit, quia, qui pertinaciter à Romanæ Eccleſiæ communione ſeiungitur, in aliquo verſari errore cenſetur; Atque hæc ad S. Ambroſij auctoritatem, reſpondet iſte auctor.

Iuditium auctoris circa præcedentem ſolutionem ad auctoritatem Diui Ambroſij, & eius propria ſolutio. Cap. 49.

1 ERudita ſanè reſponſio ad locum Ambroſij, & quam, ambabus vlnis exciperemus, ſi vera eſſet ſentētia Græcorum hiſtoricorum antiquorum, & Ruffini circa diſſidium Luciferi, & Euſebij propter electionem Paulini; eo quod ipſam improbaſſet Euſebius, Meleſium prætuliſſet. Sed quoniam in 2. part. huius libri cap. 28. hanc ſententiam, ex actis Synodi Alexandrinæ (cui præfuit Euſebius) impugnauimus, in quibus liquidò conſtat, Synodum Alexandrinam ratam habuiſſe electionem Paulini, eius legatos admittendo, & epiſtolam Synodalem ad eum ſcribendo; corruēte fundamento præcipuo illius diſſidij, & ſeparationis Luciferi ab Euſebio, doctrina in eo fundata tota corruit. Vt ommittam hunc auctorem nō probare, Diuum Ambroſium fuiſſe communionis Meletianæ; ab initio, non vero Romanæ. Et ideò alia via, & ratione à nobis quærenda eſt ſolutio huius auctoritatis Diui Ambroſij.

2 Reſpondetur ergo, D. Ambroſium in eo loco (pace illius) grauiter allucinatum fuiſſe, quia Satyrum in naufragio, veriſimilius eſt in Sardiniā nō appuliſſe, quia vt conſtat ex eadem oratione funebri S. Ambroſij, Satyrus naufragauit veniens ex Africanis, & Siculis oris, fortè in Syrtibus, q̄ reſpiciunt Orientem, & diſtant multis cētenis milliarium à Sardinia, quę vergit ad Occidentem, nam tempore D. Ambroſij (quia adhuc non erat inuēta acus nautica) nauigationes fiebant parū à litoribus recedendo, quare à Siculis oris, Satyrum, Pharum trāſmeaſſe, vt litora Calabriæ teneret, & ibi naufragaſſe veriſimilius eſt: Nec potuit Satyrus videre B. Luciferum, qui iam duodecim annis anteà exceſſerat é vita: nam D. Hieronymus, Baronius, & alij obitum Sancti Luciferi refundunt, in annum 371 & Satyrus obijt anno 383. vel vt alij 384. in quo in Italia timebatur aduentus Maximi, qui fuit prędicto anno, vt euidēter deducitur, ex verbis D. Ambroſij in illa oratione, multis argumentis. Primo, quia Satyrus eo ipſo anno, quo commemoratum eſt habuit cum illo Epiſcopo congreſſum, vbi Mediolanum appulit, mortem oppetijt, vt ex ipſius Ambroſij

verbis colligitur, dum ait loquens cum Deo, *Amantiſſimi fratris, ex Siculis, Africaniſue regionibus exoptatum nobis reditum contuliſti, ita enim maturè, poſt quā venit, ereptus eſt, quaſi propter hoc ſolum videretur eſſe dilatus, vt ad fratres rediret.*

3 Secundo, quia ex eadem oratione funebri D. Ambroſij conſtat, Satyrū in Africa adhuc morantē, à Symaco propinquo ſuo, per litteras admonitum fuiſſe, ne in Italiam reuerteretur; eo quod tunc temporis propter ſubſequētem Gratiani Imperatoris necē, & Maximi tyranni conatus, & proditiones, pro occupando Imperio, omnia terroris, ac tumultus plena eſſent, Satyrū veró, charitate fratris Ambroſij, quem indiſcrimine poſitum videbat, in Italiam feſtinaſſe, & veniſſe, continuoq́ue obijſſe; vnde cōcludit, *Fœlix igitur tā opportuno obitu, quia non es in hunc ſeruatus dolorem.*

4 Tertio ex eo, quod ſubdit Ambroſius, ſcilicet Marcellinam ſororem, pro fauſto fęliciq́ue itinere Satyri, votum Sancto Laurentio vouiſſe, quod votum ex ſubſequto Satyri obitu, & ad ſuperos aſcenſu, ratum fuiſſe teſtatur.

5 Quarto, quia idē Ambroſius in eo loco ait, eo ipſo tēpore, quo cæſo Gratiano, periclitāti Italiæ, ob formidatā Maximi irruptionē metuebat, Satyri obitum contigiſſe. At Gratiani cædes, cum anno 383. vel iuxtà alios 384. acciderit, dubium eſſe nō poteſt, quin Satyri mors, cum in eundem annum, vt ex Ambroſio cōſtat, inciderit, Luciferi obitum, qui anno 371. (ſecundum Hieron.) deceſſerat, duodecim ferè annis ſub ſequta ſit. Nam iuxtà Proſperū Aquitanum in Chronicon. Gratiani cædes, & Maximi tyranni, ſub Ricimeris, & Clearchi Conſulatu euenit, qui Conſulatus ad annū 384. incidit, vel vt Socrates *lib. 5. cap. 11.* Sozomenus *lib. 7. c. 12. & 13.* & alij ad ſuperiorem Merobaudis, & Saturnini Cōſulatum referant ad annum 383. quod noſtra nihil intereſt, cum, quocunque ex his duobus annis acciderit Gratiani cædes, multis poſt Luciferum Calaritanū defunctum, annis contigerit.

6 Illud etiam in verbis D. Ambroſij diligenter expendendum eſt, quod Satyri aduentum in ea loca, non vt rem certam, & ſibi exploratam, ſed dubitāter, quaſi, non ſatis compertam cōmemorauerit, dum inquit, *fortè ad id locorum in ſciſmate regionis illius Eccleſia erat.*

7 Quare erraſſe depræhenduntur, qui adhibuerūt operam corrigēdis codicibus Canonū, iuſſu Gregorij XIII. Pontificis Maximi, dum ab Ambroſio, narratū Satyri fratris cum Epiſcopo colloquium, in Sardinia eueniſſe adnotarūt, etenim cum verba Ambroſij ſint huiuſmodi. *Primus ſeruatus*

uatus ex vndis, & in Portum terrenæ ſtationis euectus, cur de Sardinia potius, quam de alia regione ſint interpræ tanda, nulla ſufficiẽs ratio adduci poteſt. Similiter lapſus eſt Fara, *lib. 3. de reb. Sardois pagina 88.* qui verba S. Ambroſij, *de Portu terrenæ ſtationis*, ad Calaritanum Portum transferre, conatus eſt, cum multò veriſimilius ſit, in litoribus Calabriæ Satyrũ naufragaſſe, vt dictum eſt.

8 Cum igitur in illo loco, duo errores conuincãtur, alter hiſtoriæ, Coſmographiæ, & Geographiæ alter, quid mirum, ſi Sanctiſſimus Doctor, in his, aliorum relatione deceptus fuit? etiam in eo, quod exiſtimauit B. Luciferũ, ſe à cõmunione fidelium ſegregaſſe, etiã deceptus ab ea, quam ſparſerant fama, Ruffinus, & alij, hæretici Meletiani. Dixi Ambroſium, quæ de B. Lucifero ſcripſit, accepiſſe à fama ſparſa Ruffini, & hęreticorum Meletianorum, quia quamuis D. Ambroſius cõpoſuerit illam orationem de obitu fratris, anno 383. in quo mortuus eſt Satyrus, Ruffinus verò ſcripſerit ſuam hiſtoriam anno 385. vt multi volunt, tamen fama, non ſolùm ex ſcripta hiſtoria Ruffini, ſed etiam ex verbis, rumoribus, & epiſtolis miſſiuis, potuit percrebeſcere, ſicut percrebuit, vt conſtat ex verbis Hieronymi, *in dialogo contra Luciferianos*, dictis in numero plurali, *dicunt eum amore gloriæ feciſſe, &c.* Vbi non ſolum Ruffino, ſed etiam alijs hæreticis, qui nullam hiſtoriam ſcripſerũt, tribuit hũc rumorem, præcipuè cum illis tẽporibus, adeò ingens fuerit in orbe numerus Arianorum, fautore Conſtantio, vt mundũ ſe Arianũ vidiſſe miratum eſſe, teſtetur idẽ Hieronymus, & ideò facillimum fuit illis, eam, cõtra B. Luciferum diſſeminare famam.

9 Hanc autem nullius eſſe ponderis, & authoritatis præcipuè, quando eſt ab improbis, & fidei hoſtibus diſſeminata contra ſeruos Dei, & eiuſdem fidei profeſſores disertè tradidit Tertull. in Apologetico cap. 6. referens carmẽ Virgilianum Æneidos 4. *fama malum, quo non aliud velocius vllum*, ſubdit Tertullianus, *cur malum fama? quia velox? quia index? an quia plurimum mendax? nec tunc quidem cũ aliquid veri affert, ſine mendacijs vitio eſt, detrahens, adijciens, demutans de veritate. Quid? quod ea illi conditio eſt, vt non niſi cum mentitur perſeueret, & tamdiù viuit quamdiù non probat*, & paulò poſt. *An verò fama credat niſi inconſideratus? quia ſapiens nõ credit incerto. Quod ab vno aliquo Principe exorta ſit neceſſe eſt, exinde in traduces linguarum, et aurium ſerpat. Et ita modici ſeminis vitium, cætera rumoris obſcurat, vt nemo recogitet, ne primũ illud os, mendaciũ ſeminauerit, quod ſæpè fit, aut inge-*

ingenio æmulationis, aut arbitrio ſuſpitionis, aut non noua, ſed ingenita quibuſdam mentiẽdi voluptate, quo nihil disertius ad præſens inſtitutúm dici poteſt.

10 Quod ſi alicui arriſerit opinio dicentium, B. Ambroſium in eo loco non de Lucifero, tunc viuẽte loqui, ſed de aliquo alio Epiſcopo Luciferiano, in quem incidit Satyrus, in cuius occaſione ſciſmatis Luciferi meminit, aliter reſponderi poteſt. Primo nomine Luciferi ītellexiſſe Luciferianos, qui ob celebritatem nominis (vt ait Auguſtinus) ab illo nomen tulerunt, & ſi citra eius culpam. Secundo reſponderi poteſt, illa dixiſſe de Lucifero, iuxta famam ſparſam à Ruffino, hæreticis, & ſectatoribus Meletij, cuius patrocinium ſumpſit Magnus Baſilius, & alij Oriẽtales magni nominis, teſte Baronio tom. 4. anno Chriſti 370. cuius contrarium apertè teſtati ſunt, Diuus Athan. in duabus epiſtolis citatis ad Iouinianum, & Synodus Alexandrina, cum eodem Athanaſio, in actis illius, & in epiſt. ad Ruffinianum, quæ extat *in Concil. Niceno ſecundo, actione prima tom. 2. Conciliorum gener. impreſſ. Colo. pag. 471.* Neque eſt inconueniens, vt in rebus facti, aliorum relatione decepti fuerint, & errauerint SS. PP. cuius paſſim ocurrunt innumera exempla, præſertim, cũ ex aduerſo præpõderatur aliorũ SS. PP. authoritas, vt in præſenti D. Athanaſij, Concilij Alexandrini, Nazianzeni, Iſidori, imò, & D. Hieronymi vt probatum eſt.

11 Tertio deniq; poteſt reſponderi (ſiquis velit etiam ab hoc errore facti, & ſparſæ hæreticorum famæ creditæ, B. Ambroſium vindicare) ipſum non fuiſſe loquutum de Lucifero Calaritano, ſed de Smirnenſi, vt explicuit hunc locum Ambroſij Bernardus Lutzemburgus *lib. 2. de hæreticis in litera L.* ſequtus S. Iſidorũ Hiſpalenſem, qui *8. lib. Ethimolog. cap. 5.* Luciferianos à Lucifero Smirnę Epiſcopo, ait fuiſſe exortos, & Ioannes Montholonius tom. 2. ſui promptuarij fol. 28. qui etiam tempore Conſtantij, potuit exulare propter fidẽ, plures enim Epiſcopos fuiſſe exulatos ab illo præter Euſebium, Luciferum Calaritanum, & Athanaſium, teſtatur Baron. *ad annũ 361.* vbi ait, *nulla habita ratione exulum, cum, & plures etiam hæreticos, ſed qui Arianis haud in omnibus conſentirẽt, Conſtantius proſcripſiſſet, ex quo omnes iuſſit exilio relaxari.* Ex quibus, hæc authoritas D. Ambroſij nihil ponderis contra noſtrum Luciferum, præſefert.

Reſpondetur decreto Gratiani.
Cap. XXXXIX.

1 Quarto affert Gratianum in cauſa 24. quæſt. 3. cap. 39. vbi ait Luciferianos,

nos, à Lucifero Epiſcopo Sardiniæ exortos. Reſpondetur in decreto Gratiani, nõ requiri hiſtoriam, ſed Canones, quare mirum non eſt, ſi interdum hiſtoriæ, & nomina ex errore confundãtur, quorum errorũ aliquos ſub Gregorio XIII. eius iuſſu cõſtat fuiſſe correctos, & in præſenti caſu deceptum fuiſſe Gratianum, ex Ruffino, & alijs, conſtat ex his quæ diximus explicando auctoritatem Diui Auguſtini, cui innititur. Et cõfirmatur ex his quæ in hac materia Gratianus refert quæſt. 1. huius cauſæ 24. nam recitans Ambroſij verba de Luciferianis ait. *Aduocauit ad ſe Ciprianus Epiſcopum Satyrum.* Quod ſanè in hiſtoria falſum eſt, cum Satyrus Epiſcopum aduocaſſe dicatur, cuius nomen non expreſſit Ambroſius. Gloſa etiam caſum narrat cum plurimis hiſtoriæ erroribus, ex quibus apparet in decreto eſſe Canones requirendos, non hiſtoriam, ait enim.

2 *Lucifer vir Chriſtianus erat, & cum nollet conſentire errori congregationis; quam fecit Anaſtaſius Imperator Mediolani, miſſus eſt apud Alexandriam in exilium, vbi cum multos conuerteret, præfecit eis quendam Epiſcopum, qui fortè non fuit ab vniuerſitate electus. Succedente alio Imperatore, miſſus eſt quidam legatus Alexandriam, qui depoſuit illum Epiſcopum, vnde Lucifer indignatus cæpit tamquam hæreticus Eccleſiam infeſtare, à fide tamen non deuiauit.* Hæc, Gloſa affert, quæ ſunt omnino fabuloſa, etenim Lucifer miſſus eſt legatus ad Cõciliũ Mediolanenſe ſub Conſtantio, deinde exul in Paleſtinam, Eleutheropolim, poſtea Antiochiæ cõſtituit Epiſcopum Paulinum, ipſe legatus, quem malè alij admittere detrectarunt. Sic eadem Gloſa quæſt. 1. *aduocauit*, ait Alexandriæ Epiſcopum ordinatum à Lucifero, quod falſum eſt, ſicut, & cętera, quę de Satyro, & Cipriano narrat.

3 Itaque decreti huius auctoritas, in materia hiſtoriæ nulla eſt. Decreti quoque interpretes, & ſi in iure Canonico docti, hiſtoriã deprauatè enarrarunt, vt Turrecramata, qui aliter à Gloſa, ſed tamen cum plurimis, & ipſe à vera narratione alienis, rem proponit, ita vt facilè appareat ignoratam fuiſſe huius hiſtoriæ veritatem, ſimiliter deceptus eſt Gẽnaſius in hiſtoria, cum diſſenſionem Luciferi, dixit fuiſſe contra Hylarium, & Damaſum, quia nec fuit contra illos, nec tempore Damaſi, ſed Liberij anno 361. vel 362. ex his ſimiliter hauſerunt, & decepti ſunt in materia hiſtoriæ Aymerich, & alij Gratianum ſecuti. Itaque cum Gloſa dicit de Lucifero *à fide tamen non deuiauit*, accipimus, quod dat tãquam ex verbis Ambroſij, cum autem ipſa, & Canoniſtæ aliquid

ſecus

ſecus dicunt tamquam ex verbis Gratiani, contra Luciferum non ſunt vllius momenti, vel auctoritatis, quia, & ſibi implicantia dicunt, dum aiunt à fide non deuiaſſe Luciferum, & tamquam hæreticum Eccleſiam infeſtaſſe (non enim poteſt eſſe hæreticus, qui non deuiat à fide) & ex facti ignoratione decernunt; Ex facto enim ius oritur, & facti mutatio ius mutat. In ſpecie de Aduoc. §. 3. iuxta princip. & de teſt. §. 5. num. 5. facti ſeries iuris diſpoſitionem inducit, verbo ſeria ff. de condit. & demonſtr. verbo, quidam referũt ff. de iure codic. Fed. de Senis cõſ. 152. & 298. Bellon. conſ. 5. in punct. de quo quæritur in princ. Bald. conſ. 292. & 242. lib. 2. & 67. lib. 3. & ſicut ex facto ius oritur, ita ex facto ius moritur Ancharranus conſ. 254. & propter minimam facti mutationem, mutatur totum ius l. ſi is ff. de excuſ. tutorum cap. fin. de vend. & empt. Bald. conſ. 417. caſus talis eſt num. 4. in fin. lib. 2. & conſ. 52. obligatio lib 3.

4 Vnde cum Gratianus dicit Luciferianos vnà cum auctore Lucifero cecidiſſe, ſi Luciferi nomine intelligit Epiſcopum Calaritanum, deceptus eſt, falſa enarratione, & ambiguitate loci Diui Auguſt. lib. de Agone Chriſt. c. 30. à nobis ſuperius iam relato, & explicato, vbi S. Doctor vocat auctorem ſchiſmatis Luciferum primum Angelorum lapſorum ducem, quare, & locum Ezechielis vſurpat. *Quomodo cecidiſti Lucifer, qui mane oriebaris*, atque adeò cum locus ſit ambiguus nõ eſt inferẽdum præiuditiũ noſtro Lucifero Epiſcopo, ex nomine; Nam etiam S. Lupus Epiſcopus Trecenſis, & S. Iudas Apoſt. & alij Sancti, videri poterant habere nomina prædamnata, cum ipſi fuerint laude digni. Et hæc de duplici tex. Gratiani cauſæ 24. quæſt. 1. & 3.

5 Nec videtur hic prætermittẽdum S. Iſidorum *lib. 8. Ethimol. c. 5.* in alijs impreſſ. modernis decretorum Gratiani citatum, Luciferianos non à Lucifero Calaritano ſed à Smirnẽſi dixiſſe, exortos, & ita intelligit, & citat hunc textum de Lucifero Smyrnenſi, Ioannes Mantholonius Eduenſis tom. 2. ſui promptuarij fol. 28. pag. 2. in principio, qui extat in Bibliotheca S. Auguſt. Romæ, & hoc amplius ſuadet illa particula textus *cum eorum authore*, quæ ſolum reperitur in Iſidoro (qui loquitur de Smyrnenſi) non vero in Auguſt. qui citato loco de agone Chriſtiano, reticuit illam, vnde potius ab Iſidoro, quã ab Auguſtino videtur extractus, videatur tom. 3. D. Auguſtini, præcipue Lugduni impreſſus 1586. in officina Plantiniana, ad veterũ Codicum collationem, per Theologos Louanienſes emẽdatus lib.

vno

vno cap. 30. de Agone Chriſtiano. Ex quo etiam conſtat quam parui momẽti ſit authoritas huius decreti Gratiani, propter varietatem illius, nam in aliquibus excuſſionibus, vt in ea, quæ facta fuit Lugduni per Frãciſcum Fradin ſumptibus Aymonis de Porta, anno 1528. dicitur *à Lucifero Smyrnẽſi ortũ*; in alijs vero modernis, in quibus dicitur *à Lucifero Sardiniæ*, in aliquibus citatur D. Auguſt. in alijs vero, D. Iſidorus, qui cõtrarium docuit, vt dictum eſt, & ita non ſibi conſtat.

6 Quinto affert quamplurimos authores recẽtiores, de quibus inferius. Ommito opponẽtem plures fallaciter allegare, & imponere, tale enim eſt, quod de Antiocho Brõdo dicit, de cuius ſententia, & quam honorificè ſentiat de Sancto Lucifero ſupra oſtendimus; tale quod Bellarm. *de ſcriptor. Eccleſiaſt.* non integre referat, & quam bene alibi etiam ſentiat Bellarmi. de Sancto Lucifero, ipſe reticeat; ſed nimis temerarium eſt, quod iuxta Brundum, temeritatis notet, qui de Sancto Lucifero ſecus ſentiant; cum Brondo fuerit in eo loco acerrimus Sanctitatis Beati Luciferi vindex, ita quidquid ad linguam venit, limam non habuit.

(✠)

Alijs authoribus, & fundamentis contrariorum aduerſus Sanctitatem B. Luciferi reſpondetur.

Cap. L.

1 Veniamus porro ad alterã huius oppoſitionis partẽ, non ſolum errauit Lucifer; ſed etiam in errore mortuus eſt, ita in ſummario *num. 11.* Dicit primo hoc aſſeri à Sanctis Patribus DD. Eccleſiæ Auguſti. Ambroſ. Hieron. locis ſupra allegatis, quia alicqui memorantes eius errorẽ non tacuiſſent eius pœnitẽtiam, ſicut S. Auguſt. meminit pœnitentiæ Sancti Cypriani, præſertim cum poſt mortem eius ſcripſerint.

2 Secundo, reuerſurus ex Antiochia Calarim, Romæ etiam coram Liberio reclamauit contra decretum Concilij Alexãdrini, vt tradũt Marcellinus, & Fauſtinus eiuſdem diſcipuli, & deinde Neapolim pergens, vitaui t cõmunicationem Maximi, quod aſſerũt eius diſcipuli, & confirmat Baronius.

3 Tertio præter dictos, DD. expſſe affirmãt, Luciferũ impœnitentem mortuum, Ruffinus *lib. 1. cap. 30. Euſeb. lib. 10. hiſt. Eccleſ. Victor. Reatin. in ſcholijs, in dial. 1. Hieron. aduerſ. Luciferianos S. Antonin. par. 2. tit. 9. cap. 1. §. 2.* denique Baronius omni exceptione maior, *tom. 4. annal. ad annum 362.*

4 Quarto vrget argumēto Theologico, quo conuinctus eſt Abulenſis ad dicendum, Salamonem fuiſſe damnatum, quia de publico ſuo peccato non ſatisfecit, eius argumentum ſic poteſt colligi. Lucifer Eccleſiæ Dei magnum ſcandalum præbuit, & huius peccati ipſum non pœnituit, ergo mortuus eſt impænitens. Alterā antecedentis partem probat, quia nō dicitur quis pœnitere de peccato, & debitam contritionem habere, ſi dum neceſſe eſt alteri ſatisfacere, & poteſt, ſatisfactionē non exhibet, vt patet exemplo bonorum temporalium, honoris, & famæ, &c. Sed Lucifer non ſatisfecit Eccleſiæ, nec pœnitentiam à Summo Pontifice petijt (ita enim ſubſummo minorem, alioqui argumentum, vt ab opponente proponitur, nec materiam nec formam habet) ergo non pœnituit. Minorem huius probat, quia nullum extat pœnitētiæ, vel ſatisfactionis eius argumentum, alioqui non tacuiſſent Sanctiſſimi Eccleſiæ Doctores, ergo, &c.

5 Ad primū reſpōdetur, quot verba, tot mēdacia, nemo enim ex illis Sāctis Patribus dixit Luciferū impœnitentem obijſſe, & turpis impoſitio eſt dicere, Sanctos Patres id aſſerere. Deinde ex illis id tantum, eo argumento colligi, quod non tacuiſſent eius pœnitentiam, ſi pœnitēs obijſſet, imò vero non tacuiſſet S. Hieronymus, ſi impœnitēs deceſſiſſet, qui alioqui pro zelo, vel minima, queque, etiam in Sanctiſſimis Viris, Baſilio, & Ambroſio, alijſque perſtrinxerit, vt aduertit Ioannes Picus Mirandulanus *in apolog. pro Orig.* Cōtra, cum ſemper bene de Sancto Lucifero ſenſerit, tum etiam cum de morte eius egit, nihil de eo dixit, vnde vel minima ſuſpicio ingeri poſſet, verum cum paulo ante, miræ conſtantiæ, & parati ad martyrium animi, & Beatum Virū prædicaſſet, paulo poſt redijſſe in Sardiniam, & ſub Valentiniano obijſſe ait, *de ſcriptoribus Eccleſ. c. 105.* Contra hoc tam craſſum mendaciū, faciunt etiam, quæ ſuperius retulimus, ex Sancto Athanaſio *epiſt. ad Iouinia. Socrat. lib. 3. cap. 7.* & alijs: quod Auguſt. meminerit pœnitentiæ S. Cypriani, mirum non eſt, quia cum in Affrica notiſſima fuerint eiuſdem geſta, plura, imò omnia, de eo ſcire potuit, ex ſcriptis, & recenti traditione; non item de Sancto Lucifero, longius remoto, & de quo plerique cum dubia fama ſcripſerunt, vt apertē colligitur, *ex Sozom. lib. 3. cap. 4.*

6 Ad ſecundum reſpondetur eodem modo, reuerſus enim in Sardiniam, Romæ, & Liberio rationem legationis reddidit, & petita ab eo facultate conceſſit cum benedictione. *Hinc illud Socratis lib.*

3. cap.

1. cap. 7. fidei, & ſententiæ Eccleſiæ aſſentiens, in Sardiniã ad propriam ſedem ſe recepit. Idem dicit Zozomen. Tripartita, & Nicephorus. Teſtimoniũ Marcellini, & Fauſtini, verum non eſt, nec admittendum, tamquam hęreticorum, & non diſcipulorum Sancti Luciferi, cum ipſi expreſsè detrectent Luciferianos ſe vocari, ſed Chriſti diſcipulos ſe iactant, vt id genus hæretici facere conſueuerunt, apud Baronium *tom. 4. ad annum 362*. neque verũ eſt Marcelinum hoc dixiſſe, falſum enim eſſe ex eo conſtat, quod nihil ſimile in eius epiſt. habeatur, imò contra, miris laudibus extollit Beatum Luciferum, & cõſequenter retundit impoſturæ calumniam.

7 Porro Neapoli S. Luciferum vitaſſe communionem S. Maximi, ſimile mendatium eſt, vitauit vero cõmunionem Zozimi, tamquam adulteri, & ab Arianis (quos fuiſſe in illa Vrbe teſtatur Idacius Clarus præfatione in librum, quem ſcribit contra Varimundum Arianum) qui Maximum expulerant, intruſi (actio digna tanto viro, & Apoſtolicæ Sedis legato) Sanctitatem verò Maximi, non minus, quã ſuam, inſigni illo miraculo teſtatus eſt, facto in lingua Zozimi, quæ in modum bouis extra os protendebatur, cum volebat, faciendo Sacrum, verba Conſecrationis proferre, donec Epiſcopatui male parto ceſſit, quod referunt Marcellinus, & Fauſtinus. Certè miraculũ in confirmationẽ actionis ſciſmaticæ (ſi huiuſmodi fuiſſet illa vitatio Zozimi à B. Lucifero) nec Deus facit, nec facere poteſt; mẽtitur etiã in eo, quod ex Marcellino refert, ſcilicet B. Luciferũ à Summo Põtifice defeciſſe, quia nihil horum continet illa epiſtola, quam ego Romę proprijs ocũlis luſtraui, & licet hoc ex Baronio deſumpſerit (quem non vidiſſe epiſt. ſed à referentibus accepiſſe, & deceptum fuiſſe veriſimilius eſt) magis tamen epiſtolæ originali, quam auctori referenti credendum eſt; fragmentum huius epiſtolæ, ſeu libelli extat excuſum in tom. 9. Bibliothecæ veterum Patrum recentis impreſſionis poſt opuſcula S. Luciferi; in quo, & vitatio Zozimi in Vrbe Neapoli, eo quod eſſet adulter, & intruſus, & miraculũ in eius lingua factum ad prædictionem B. Luciferi Romam pergentis, & eius miræ laudes referuntur: nec eſt aliquid, quod contrariorum ſententiæ ſuffragetur, imó neque in tota epiſtola, ſeu libello ſit aliqua mentio Beati Luciferi præter eam, quæ continetur in dicto fragmento, ad cuius lectionem pium lectorem remitto. Reperitur etiam hoc fragmentum excuſum in parte 1. Sanctuarij Calaritani cap. 8. pag. mihi 132.

compoſita à Patre Seraphino Eſquirro Capuchino .

8 Ad tertium reſpondetur, iuxta dicta in ſecunda parte huius defenſionis, Ruffinum mentiri, ſicut mentitus eſt, in ſimili contra Hylariũ, vt benè notauit S. Hieron. *lib. 2. aduerſus eundem*, ſic etiã mentitus eſt, cum dixit doluiſſe iniuriam Luciferum, quod Epiſcopum Paulinum à ſe electum, apud Antiochiam non recepiſſet Euſebius, quomodo enim, id verum, ſi & Romanus Pontifex eã electionem ratam habuit, vt benè aduertit Baron. & Ruffinum redarguit ; ſed quod benè animaduertere debet opponens, pro reſponſione ad ſuperius argumẽtum . Mendatij quoque cõuincũtur ex hoc loco, qui dicunt, Luciferum coram Liberio reclamaſſe contra decreta Alexandrini concilij, in quibus tamen de approbãda electione Paulini Sancitũ erat, verba Ruffini *lib. 1 cap. 30. regreſſus ad Sardiniæ partes, ſcilicet Lucifer, ſiue quia cita morte præuentus, tẽpus ſententiæ mutãdæ, nõ habuit, ſiuè hoc animo immobiliter hærebat, &c.* ſed falſum eſt, cita morte pręuentum, ſuperuixit enim, poſt reuerſionem, minimum nouem annis, ſed nec immobiliter, tenuiſſe, quod illi tribuitur, ex hactenus dictis patet. Quod Euſebius idẽ dicat, ac Ruffinus de Lucifero, ſimile mendacium eſt. Citatur *lib. 10. hiſt. Eccleſ.* at ibi nec verbum quidem, quippe qui vltimus librorum Euſebij non pertingit, niſi ad annum Chriſti 318. Cæterum, & ſi id dixiſſet Euſebius, fides illi habenda non eſſet, vt pote ſciſmatico, & qui in gratiam Cõſtantij mentitus eſt etiam, pa-
9 trem Cõſtantinum in hæreſim Arianam relapſum obijſſe. Cæteri ex antiquis, vt Socrates, Zozomenus, & Theodoritus Græci, cũ omnes fuerint hæreſeos labe polluti, non ſunt teſtes idonei contra Catholicos *2. quæſt. 7. cap. 23.* & maximé contra tantum hæreticorum propugnatorem Beatum Luciferum, vt in ſecunda parte huius defenſionis dictũ eſt; nam Socrates, & Zozomenus fuerunt Nouatiani, & Origeniſtæ, Theodoritus fuit Neſtorianus, vt Baronius fatetur, & hi hauſerunt à Ruffino, & hæreticis, ea quæ de ſciſmate B. Luciferi ſcripſerunt. Caſſiod. Abb. dum fatetur ſuam hiſtoriam à tribus ſcriptoribus græcis, ſcilicet Theodorito, Zozomeno, & Socrate (quam ideò Tripartitam nuncupauit) ſumpſiſſe, nihil amplius habet authoritatis, quam illi tres. Seuerus ſulpitius, Sigonius, & reliqui, prædictis authoribus moderniores, vel hærent dubij, vt refert Cardinal. Bellarm. *lib. de ſcriptoribus Eccleſiaſti.* vel vt arietes, ſine cauſæ diſcuſſione, & certa veritatis inquiſitione, Ruffinum, & antiquos Græcos ſequti ſunt, & ideò nullũ

pon-

pondus authoritatis addūt, ſicut nec Nicephorus, qui fuit ſciſmaticus, & ſuos Græcos ſequtus, Victorius Reatin. quem ſæpe citat opponēs, & errat, *lib. 10*. Euſebij citando, ex quo ipſe excerpſit, Euſebium non luſtrans; & procliuis eſt ad falſa de Lucifero dicēda, vt patet ex ſcholijs ad Sanctum Hierony. *de ſcrip. Eccleſ. in Lucifero*, imponens Auguſtino, quod Luciferum inter hæreticos numeret.

10 Apud D. Antoninum, non reperitur nomen hæreſiarchæ in textu, ſed ſolum in titulo, quod alius videtur appoſuiſſe, ſed ſiue S. Antoninus, ſiuè alius id nomen dederit Lucifero, non eſt mirum quia ſequti ſunt authoritatē Ruffini, Gratiani, & Gloſæ, qui licet non dicant Luciferum hæreſim excogitaſſe, & Gloſa dicat ipſum à fide non deuiaſſe, tamen dicunt Luciferianos fuiſſe hæreticos, & vnà cum eorum auctore Lucifero cadere meruiſſe. Hos autem hiſtoriæ ignorantia deceptos eſſe & Ruffinum mentitum fuiſſe, manifeſtū eſt, ex ſuperius dictis, D. Baro. ex Henrico Spondano, ſuperius allatum eſt, quid ſtatuendum.

11 Addo primo, plures ex his, vt Socratem, Zozomenum, Tripartitam, & Nicephorum, apertè docuiſſe B. Luciferum aſſenſiſſe Eccleſiæ, & cum pace illius remeaſſe ad thronum ſuum; neminem autem ex antiquis præter Ruffinum, finalem impœnitentiam Beato Lucifero impoſuiſſe, neque Auguſt. neque Ambroſiū, nec authores Græcos, ex quibus cæteri hauſerunt.

Beatus Lucifer ſi debuiſſet ſatisfacere, ſatisfeciſſe piè credendum eſt, & decimo obiecto reſpondetur.

Cap. LI.

1 AD quartum, argumentum capitis præcedentis reſpondetur, ſi quid ſcandali, S. Lucifer (dato, & non conceſſo) ea diſſenſione, præbuiſſet, ſatisfeciſſe, piè credendum eſt, cum Sanctis Patribus, qui illum poſt mortem Beatum appellant. Dico ſi quid ſcandali præbuiſſet, nam Sancti Patres quidam nō niſi timidè, & dubitanter eum arguunt, vt ait Belarm. *lib. de ſcriptorib. Eccleſ. in Lucifero*, & S. Hieronymus, verbis tantum, & nō rebus eum diſſenſiſſe ſcribit, vnde non magna ſatisfactio erat rependenda, nam quod opponens arguit, exemplo bonorum temporaliū, honoris, & famæ, de ridicula Theologia eſt, nec vmquam legitur aliquis conuerſus ad Eccleſiam, à quo id genus ſatisfactionis exquireretur, vt ſatisfaceret honori aut famæ, &c. Argumentum à Salomone non omnes conuincit, & plures habet à Salomone facientes, vt refert, & late probat Pineda Soc.

Ieſu

Ieſu de rebus Salomonis, tomo integro, in quo pari cũ eruditione, & pietate, illius patrocinium ſuſcepit. At *Greg. lib. 2. moral. cap. 2. & Proſper. par. 2. cap. 27.* quæ loca citat opponens, nihil de hac re dicunt, aut certè planè contrarium inſinuant, ſed iam de more eſt oppon ētis, authoribus imponere; denique ſiquid ſatisfactum opportuiſſet à Sancto Lucifero, (quod negatur) nõ eſt omiſſum, nec erat neceſſe vt SS. PP. id (quēamodum loquitur opponens) plenis bucis clamarent, & propalarent: ſatis eſt, quod plures eum poſt mortem laudēt, aliqui timide loquantur, Sanctus Hierony. præterea à maledicis eum vindicet, nec credat, de tali viro, quæ iſti, quaſi ſatis firma credunt, vt conſtat, ex eiuſdem verbis *in dial. aduerſus Luciferianos.* D. Athanaſ. Hilar. Pictauen. Nazian. & plures alij, miris laudibus, & præconijs, exornent.

2 Decimo opponit, non eſſe credendum, ijs, qui Luciferianorum ſectę authorem dicunt fuiſſe Luciferum Smirnenſem, quia omnes hoc affirmāt de Lucifero Calaritano. Ad hoc iam in ſuperioribus reſponſum eſt, Luciferianos nomen Luciferi Calaritani vſurpaſſe, ob celebritatem eius nominis, negatur tamen ipſum fuiſſe authorem talis ſchiſmatis, ſicut Lucianiſtæ, à Sanctiſſimo Martyre Luciano appellati ſunt, quin ſuorum errorum Sanctiſſimus Martyr fuerit author, & ſimilia poſſunt afferri exempla.

Etiam dato, & non conceſſo, quod B. Lucifer fuiſſet auctor ſchiſmatis, quod illi imponitur, adhuc, attentis illorum temporum circunſtantijs, non ſequitur ipſum lethaliter peccaſſe, neque idcò, è Sanctorum numero expungendum eſſe. Cap. LII.

1 Tandem, ex abundanti addimus, quod dato, & nullo modo conceſſo, quod B. Lucifer, in ſchiſma, quod ei imponitur, incidiſſet, & ab Euſebio, & alijs, imò, & ab ipſo Liberio Papa ſe ſeiunxiſſet, vt inter alios, voluit Belluacenſis, ſed falſo, quia neque Marcellinus, & Fauſtinus hoc dixerunt, neque alius antiquus auctor, neque eſt veriſſimile Luciferum, Papam Liberium non recepiſſe (quem conſtabat multo ante Arianorum communione eſſe pollutum) quia eius legatum, eo ipſo tempore in Oriente ſe gerebat. Adhuc attētis illorum temporum circunſtantijs, non ſequitur ipſum lęthaliter peccaſſe, aut, è Sanctorum numero expūgendum, Probatur ſequentibus, & efficaciſſimis rationibus. Prima quia vt Sanctus Greg. Nazianzenus oratione de vita Baſilij ait, etiam viri perfecti inter ſe diſſident, quin deſinant eſſe perfecti, cum ſolius Dei ſit, numquam aberra-

Digitized by Google

errare, at eo tempore quo ſchiſma tribuitur B. Lucifero erat peculiaris ratio, vt Sanctus aliquis poſſet ab alio diſſidere; ob causá Liberij Papæ, quidam enim eum hæreticum fuiſſe dicebāt, & Arianum, quo titulo Fœlix Pontificatum inijt, teſte Baronio tom. 3. annal. anno Domini 357. & ſeq. quod ſi eſſet, excidiſſet à Papatu, & cum non fuerit denuo electus, non fuiſſet poſtea vnquam Papa, vnde Vincentius Beluacenſis lib. 14. cap. 12. tit. de S. Euſebio Præſbytero, ait, *Euſebius Præſbyter vrbis Romæ capit ipſum Liberium declare hæreticum, multiq́ propter eius doctrinam, communionem Liberij vitabant, populumq́ confortabat in Domino.* In quibus verbis, auctor non bene dixit Liberium ab Euſebio Præsbytero, fuiſſe declaratum hæreticum, cum hic ſit actus iudicialis, quem inferior erga ſuperiorem exercere non poteſt, ſed tamquam in re notoria procedebat Euſebius, & Liberio iam cum Arianis communicante, præſumēs eum eſſe Arianum, populum ab eius communione auocabat; & tamen non ideò increpatur Euſebius, nec Sācti nomine priuatur, attēta illa circunſtantia temporis, in qua Liberius Papa Arianus cenſebatur.

2 Secundo idem conſtat exemplo S. Fœlicis Papæ, & Martyris, qui viuēte Liberio, Pontificatum inijt, & ſchiſma fecit, & tamen propter illam circunſtantiā temporis (Liberij, Ariani exiſtimati) excuſatur à culpa, & in Martyrologio Romano fuit collocatus. Tertio nam S. Gregor. Illiberitanus, qui in Martyrologio Romano habetur, eiuſdē omnino ſententiæ fuit, cum ea, quę tribuitur Lucifero, neque verum eſt, quod ait Baronius eum recantaſſe palinodiam, quia non probat. Quarto nam illa verba Iſidori in Hoſio, quę recitat Baronius, Gregorium *fuiſſe ex numero vindicantiū fidem integram*; Nihil aliundè ſignificant quam eam ſententiam, quæ Lucifero tribuitur, fuiſſe ſectatum, qui Paulino adhæſit, & nunquam à vera communione deflexit.

3 Quinto nam Theodoſius valde Catholicus Imperator, anno Chriſti 388. reſcriptum dedit pro Gregorio Hiſpaniēſi, & Heraclide Oxyrinçano, qui erant Luciferiani, ſeu potuis ſchiſmatis Luciferiani acerrimi defenſores, vbi eorum cauſam, publicé, Catholicam, Sanctamq́ue eſſe declarat, quod & Baronius recitat, & conſtat ex epiſtola illa Catholicorum Marcellini, & Fauſtini relata cap. 25. 2. part. huius lib. quo reſcripto, etiam Marcellinus atq; Fauſtinus, qui Vrſicini partes ſequti fuerant, collaudantur. Adeò ea tū tempora fuere, vt harum diſſenſionū etiā optimi viri, poſſent eſſe participes.

4 Sexto

4 Sexto nam & ſi S. Auguſt. dicat in epiſt. ad Bonifacium, B. Luciferum amiſiſſe lumen charitatis, hoc non probat, ipſum incidiſſe in mortale peccatum, cum etiam Chriſtus dicat in Appocalipſi Angelo Epheſi, id eſt S. Thimoteo, illius Eccleſiæ Epiſcopo *reliquiſti priſtinã charitatem*, quod intelligendum eſſe de lãguore in prædicatione, ex humana prudẽtia, plerique exiſtimãt: cæterum S. Thimoteum, tunc non fuiſſe in ſtatu peccati mortalis, omnibus grauioribus Theologis placet, licet S. Ambroſius, & Haymo contra ſenſerint; Ac denique ob hoc dictum, è Sanctorum numero, non expungitur; quare neque S. Lucifer expungetur.

5 Septimo nam Paſchaſius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, non ſolum incidit, ſed etiam obijt in ſchiſmate contra Symachum Papã pro Laurentio, nec tamen commiſit in hoc mortale peccatum, ſed veniale, quod igne purgatorij expiatum eſt, vt narrat S. Greg. in dialogis.

6 Octauo quia Sanctus Vincentius Ferrerius fuit Magiſter Sacri Palatij Benedicti XIII. Antipapę; nec tamẽ ideò in lethale crimen incidit, errans ex inuincibili ignorantia (quæ eſt ratio à priori excuſans à lethali peccato in his, & ſimilibus caſibus) neque ideò, è Sãctorũ numero fuit expũctus; quare nec S. Lucifer expungetur.

7 Sed dices B. Satyrus vitauit cõmunionẽ Epiſcopi Luciferiani, imò exiſtimauit fidem non eſſe in illo ſchiſmate, igitur nullatenus credidit illum Epiſcopũ fuiſſe à pecato lethali immunem. Reſpondetur primo, Satyrum ignoraſſe an ille Epiſcopus haberet ignorantiam inuincibilem, quæ eum excuſaret, & ideò conſultius iudicauit cum eo non communicare. Secundo reſpondetur, eo tẽpore, quo Satyrus conuenit cum Epiſcopo Luciferiano, Eccleſiam tempore Damaſi Papæ fuiſſe ab omni ſchiſmate Summorũ Pontificum Fœlicis, & Liberij immunem, & ideò, non excuſauit eum ex inuincibili ignorantia, quem cognouit, tunc à communione veri, & indubitati Summi Pontificis, & vniuerſalis Eccleſiæ, eſſe ſeiunctum.

8 Tertio, reſpondetur, quod eo tempore, quo, hæc Satyro acciderunt, nempe anno 383. vel vt alij 384. Luciferiani multas hæreſes profitebãtur, vt videre eſt in Bernardo Lucemburgo lib. 2. de hæreticis lit. L. verbigra. quod Deus in Luciferi deiectione peccaſſet; quod laicus veniens ab Arianis deberet recipi, non Clericus; & quod anima de carnis ſubſtantia eſſet propagata, & ideó tunc optime iudicauit Satyrus, fidem nõ eſſe in illo ſchiſmate, propter hæreſes admixtas, nam ſchiſma formaliter, nõ excludit fidẽ, ſed charita-

rita-

ritatem; & optime vitauit Satyrus communionem illius Epiſcopi quem exiſtimabat non ſolum ſchiſmatis, ſed hæreſis labe eſſe pollutum. At B. Lucifer neq; fuit hæreticus (cuius doctrina, miris laudibus, fuit ab Athanaſio celebrata in epiſtola, quam ad ipſum ſcripſit, cuius ſignum eſt, quia nemo vnquam protulit librum, vel ſententiam, quam certo conſtaret ab ipſo eſſe prolatam, quæ videri poſſet hæretica, imò Diuus Hieronymus dialogo contra Luciferianos diſertè affirmat, Luciferum re ipſa benè ſenſiſſe de fide, quod idem docent Socrates, & Nicephorus; neque S. Epiphanius, & Philaſter, qui ſuorum temporum omnes hæreſes recenſuerunt, alicuius hæreſis B. Luciferi meminerunt) & dato, & nõ conceſſo, quod in ſchiſma, quod ei tribuitur, incidiſſet, potuit ex inuicibili ignorãtia excuſari, propter lapſum Liberij Papæ, & ſchiſma Summorum Pontificũ eiuſdem Liberij, & Fœlicis, illa temporum occurrentia, exorti.

9 Hæc ex abundanti dicta ſint, etiam facta illa hypotheſi, quod B. Lucifer in ſchiſma incidiſſet, quam abſolutè, & omninò negamus, vt conſtat, ex omnibus, quæ in ſuperioribus adducta ſunt.

(✠)

Proponitur, & ſoluitur contraria obiectio Innocentij. I. Cap. LIII.

1 Sed contra nuper dicta, poteſt nobis opponi auctoritas Innocentij. I. quam licet non opposuerit Aduerſarius, quia illam non luſtrauit, libuit hic apponere, vt ſi quis in ipſam inciderit, facilè hinc hauriat ſolutionem.

2 Sirmondus in notis ad Concilia Gallicana tom. 1. pag. 33. anno Chriſti 406. Honorij Imper. 12. affert epiſtolã quamdam Innocencij. I. ſcriptam anno 406. ad Epiſcopos Synodi Toletanæ; in qua loquens de ſchiſmate, tũc in Hiſpania vigente ſic ait. *Iam primum, quod ad ipſam fidem attinet, quod Batiei, vel Carthaginenſes Epiſcopi propter Gallicorum cõmunionem à pace omnium diſcederunt, orta diſſentio eſt, quæ non ſolum non minuitur, verũ etiam perdies ſingulos, ſtudio contentionis augetur, cum obtinẽdi propoſito vnuſquiſque, quod voluit æternum orbem mali, & circulum quemdam de tali animoſitate fecerunt, cum vtique bono cuique in rebus talibus vinci melius ſit, quam malo more prauum propoſitum, quod ſemel placuit obtinere. Nã quæ alia cauſa, & ſuperioribus temporibus illius Luciferi, præter pertinaciam fuit, quæ eum retraxit, à cõcordia illorum, qui Arianorum hæreſim prudẽti conuerſione damnauerant*; Qui locus magnam ingerit dificultatem, quia hic Põtifex fuit vicinus tempori-

poribus B. Luciferi, & ſcribens ad illud concilium, credendum eſt fuiſſe plenè informatum, & locutum ex certa ſcientia; pertinacia etiam in ſchiſmate, non videtur poſſe conſiſtere ſine peccato lethali.

3 Huic auctoritati reſpondetur. Primo hanc epiſtolam Innocentij nō eſſe certæ auctoritatis, imò ſuſpectam, & ſuppoſititiã. Primo quia profertur poſt annos 1200. cum eius non meminerint veteres. Secundo quia Epiſtolæ Pontificum poſt Syricium, Innocentij deceſſorem, diligenter à tribus Eccleſiaſticis ſcriptoribus collectæ ſunt, Creſconio, Ferrando Afris, & Dionyſio exiguo Romano, præcipuè autem Synodales; deinde ab Antonio Carafa Cardinale, alijſque doctis viris, vndique excuſſis Archiuis, cõquiſitæ, in tria volumina digeſtæ ſunt; quare ſi quid noui affertur ſuſpitione non caret. Tertio quia nota temporis eſt manifeſtè falſa, ex hiſtor. Eccleſiaſtica, quia vel hæc epiſtola directa eſt ad Synodum Toletanam, quę ab omnibus prima dicitur, & ſub Stilichonis primo Conſulatu anno 400. cæpta in annum ſequentem producta fertur; vel ad aliã, quæ ſub Innocentio acta ſit, atque in eum annum 406. inciderit. Atqui non videtur ad Epiſcopos Synodi Toletanæ primæ, eſſe directa, nam hæc Synodus cum ageretur, ſedebat Mediolani Epiſcopus Simplicianus, cuius in actis cõcilij mentio fit, atque in Concilij Affricani actis, quæ notantur poſt Conſulatum Fl. Stilichonis, ideſt anno ſequẽte, erat iam Epiſcopus Mediolanenſis Venerius. Cum ergo Cõcilium Toletanum primũ ſua acta clauſerit, ediderítque anno 400. non videtur, poſt ſex annos ad idem Concilium, Innocẽtius, Anaſtaſij ſucceſſor, ſub quo illud coactum fuerat, litteras dare potuiſſe; Erit igitur alia Synodus 2. Toletana, ſed nulla vſq; ad tempora Theudis creditur fuiſſe celebrata, qui Theudus Rex, vt ſcribit S. Iſidorus, facultatẽ dedit Epiſcopis conueniendi, licet eſſet hæreticus, ſub initium Pontificatus Ioannis Papæ II. anno 531. Cum igitur ex dictis conſtet nullum Concilium Toletanũ actum eſſe ſub Innocentio I. papa, hinc ſumitur argumentũ efficax probans, hanc Epiſtolam eſſe ſuppoſititiam: vt omittam titulũ huius epiſtolæ ſibi contradicere, nam cum dirigatur ad Epiſcopos Synodi Toloſanæ, quæ eſt in Gallia, agit de diſſentione, & corrupta diſciplina Eccleſiarũ Hiſpaniæ.

4 Eſt etiam alia epiſtola Innocentij Papæ ad Synodum Tholetanam, quæ eſt 23. inter eas, quæ editę habentur, de qua duplex eſt opinio, prior Loayſæ, & Ambroſij. Morales, illius in notis ad Cõcilia Hiſpanica, huius, lib. 11. c. 5. hiſt.

5. hiſtoriæ Hiſpanicæ, hanc epiſtolam miſſam eſſe ab Innocẽtio Papa, ſub initio Pontificatus ſui, ad Synodum, occaſione Legatorum, qui poſt Synodũ peractam Romam venerint, & vſque ad creationem Innocentij, quæ in Aprilẽ menſem, anni 402. incidit, perſtiterint, atque adeò non eſſe productam Synodũ per aliquot annos, ſed morá legatorum, ob tempora parum tuta, mortéque Pontificis interueniſſe. Quæ ſententia ſi verá eſt, iſta quæ anno 406. à Simondo dicitur, ſcripta epiſtola, nihil verò habet ſimile. Altera eſt Card. Baronij, qui exiſtimauit Concilium Toletanũ 1. ad annum 405. & ſecundum Conſulatum Fl. Stilichonis eſſe redigendum, eoque anno datam Epiſtolam Pontificis Innocentij ad Toletanam Synodum, quæ legitur 23. inter editas.

5 Verum hæc ſententia conſtare non poteſt, nam ipſe Baronius fatetur ad annum 400. Simplicianum Mediolanenſem Epiſcopum, cuius in actis Synodi, mentio fit, non vixiſſe vltra hunc annum 400. eoque Venerium Mediolani ſedere cępiſſe. Itaque Toletana Synodus 1. ſub primo Cõſulatu Stilichonis abſq; dubio peracta eſt, atque adeò Epiſtola illa 23. Innocẽtij, quę vulgo legitur, non potuit ſcribi ad Synodum, quæ, eo ſedente ſit facta; nec potuit ad aliã Synodum dirigi, quæ inter primam, & ſecundam Toletanam ſit media, vt Binius in notis ad Concilia ſuſpicatur; Toletana enim vel Hiſpanica Concilia, nõ fiebant tàm breui interuallo, cum ante hoc Toletanum, proximum fuerit Cæſarauguſtanum ante annos 20. in quo Priſcilliani ſecta dãnata eſt, & in poſterum regulæ quædam tradãtur in hoc Concilio, quibus viuatur, quod nõ fieret, ſi proximis annis iterum ſe conuenturos ſperarẽt.

6 Hinc colligimus ſub Innocẽcio I. Papa nullum Toletanum Concilium videri fuiſſe celebratum; quia quod Baronius exiſtimat primõ ſub Innocentio peractum, agnoſcitur non probandum, cum illud peractũ ſit, Simpliciano Mediolani ſedente, qui obijt anno 400. cum adhuc viueret Põtifex Anaſtaſius. Quod verò Binius ſuſpicatur aliud concilium, ſedente Innocentio, Toleti conueniſſe, non eſt verò ſimile, cum nullum ſit eius inditium, præter hanc Epiſtolam 23. quæ benè iuxta Loayſæ, & Moralis ſẽtentiam, ſub initia Innocentij miſſa cenſebitur. Quare omninò fictitia videtur Epiſt. anno 406. ab Innocentio ad Concilium Toletanum miſſa.

7 Præterea cum Epiſtolæ huius vnius 23. miſſæ ad Toletanum Concilium, plures meminerint, nemo meminit iſtius alterius, quæ à Sirmondo refertur; vel er-

go tamquam eodem tempore miſſa profertur ad hãc excludendam, quæ nunc legitur; vel tamquã poſteà deſtinata, ſi ideò profertur, vt hæc reijciatur, facilius ipſa repellitur. Si velut poſteà ſcripta producitur, tempora deſignentur, & cauſæ.

8 Quarto quia hęc epiſtola laborat vitio fallæ conſtructionis. Primo ibi. *Iamprimum, quod ad ipſam fidem attinet*. Nam poſteà loquitur de contentione gratuita, & non neceſſaria, quæ non modo, non pertinet ad fidem, ſed pulchrius eſſet in ea vinci, quam vincere.

9 Secundo ibi, *quod Bæthici, vel Carthaginẽſes Epiſcopi*. Nam illud, *vel*, poteſt accipi dubitatiuè, & ęquiualenter: ſi accipitur in ſenſu dubitatiuo, eſt falſa conſtructio, quia Papa decernit de re, cuius neſcit cauſæ ſtatũ, dubitatio enim ex Baldo in rub. c. de probat. *Eſt animi paſſio, cum præciſa ignorantia terminorum*. Et dubitans habetur pro ignorante, in Specul. de teſt. §. 1. verſic. item, quod ſunt varij. Gloſa in l. de æt §. nihil, & in l. qui interrogãtur §. de inter. act. Quare fuit contraria oppoſitio, quæ dicebatur ſupponi, vt certum, Papam eſſe benè informatum, quia non ſupponitur vbi contrarium demonſtratur. Si accipitur in ſenſu æquiualentię, quaſi idem ſit Prouincia Bæthica, & Carthaginenſis, eſt falſum in Eccleſiaſtica hiſtoria, quia erant diuerſæ, vt declarat Conciliũ Toletanum, habitum anno 610. Era. 548. ſub Gundemaro Rege; vbi ſunt hæc verba. *Scientes proculdubio Carpentaniæ Regionem nõ eſſe Prouinciam, ſed partem Carthaginẽſis Prouinciæ, iuxta quod, & antiqua rerum geſtarum monumenta declarant. Ob hoc quia, vna eademque Prouincia eſt, vt ſicut Bæthica, Luſitania, vel Tarraconenſis Prouincia, &c.* vbi notandum, *vel*, poſitum eſſe in ſenſu æquiparantiæ; quia tã erat Prouincia, Bæthica, ſicut Luſitanea, & Tarraconenſis, & hæ omnes à Carthaginẽſi diuerſæ erãt. Carpẽtania autem vbi Toletum, & Matritum eſt, erat pars Prouinciæ Carthaginenſis. Atque idem apparet ex notitia Imperij vbi ponuntur Hiſpaniæ Prouinciæ ſeptem. *Bæthica, Luſitanica, Gallæcia, Tarraconenſis, Carthaginenſis, Tingitana, Balleares Inſulæ*. vt ex Zozimo, & alijs memorat Iacobus Gutherus lib. 2. de off. domus Aug. c. 6. & hoc maximè tẽpore Conſtantini, licet etiam à tẽporibus altioribus idem fuerit, Eccleſiaſticá enim diſtributio, ſequebatur antiquam diuiſionem Prouinciarum, ſicut dicitur in c. Prouintiæ diſt. 99. illis verbis Anacleti Papæ, *vbi dudum Primates legis ſæculi erant*.

10 Tertio apparet falſa conſtructio ibi, *propter Galliciorũ communionem à pace omnium diſſederunt*, *orta*

orta contentio eſt. Nam hęc ſententia duo dicit oppoſita. Primum, ortam eſſe diſſentionē, ideò quod Epiſcopi Bæthici, vel Carthaginenſes, communicauerint Gallęcijs, & ſeparauerint ſe à reliquis; Secundum quod hinc deducitur Gallecios antea fuiſſe ſchiſmaticos: itaq; dicit Bæthicos, vel Carthaginenſes fuiſſe primos auctores ſchiſmatis, & tamen indicat prius Gallecios fuiſſe ſchiſmaticos, quæ ſunt oppoſita.

12 Denique in iiſdem verbis eſt manifeſta peruerſio hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, nam ſchiſma, quod fuit in Hiſpania eo tempore, fuit ob Priſcillianum hæreticũ Gnoſticum, quem nonnulli colebãt; ſic enim ſcribit S. Sulpicius Seuerus Sacræ hiſtoriæ lib. 2. *Cæterum Priſcilliano occiſo, non ſolum non repreſſa eſt hæreſis, quæ illo auctore proruperat, ſed confirmata latius propagata eſt, nanque ſectatores eius, qui eum prius, vt Sanctum honorauerant, poſteà, vt Martyrem colere cæperunt, peremptorum corpora ad Hiſpanias delata, magniſque obſequijs celebrata eorum funera, quin, & iurare per Priſcilianum ſumma Religio putabatur. Ac inter noſtros perpetuum diſcordiarũ bellum exarſerat.* Hæc Seuerus, qui cum in Aquitania hæc ſcriberet, ſignificat, ibi maxime hæc mala viguiſſe, quæ tamen in Aſturias, & Galleciã præcipuè manarunt; Erant autem Simphoſius, & Dictinius Pater, & filius Epiſcopi in hac Hiſpaniæ parte, in qua fere totũ hoc turbulentum negotiũ erat, & videtur ſcriptor huius Epiſtolæ cõfinxiſſe, Galleciorum communionem fuiſſe cauſam ſchiſmatis, quia legerat in Concilio Tolet. 1. hæc verba de Simphoſio, & Dictinio. *Habentes hanc fiduciam, quod cum illis, totius Galleciæ ſentiret fidelium multitudo.* Sed in his verbis non dicuntur Epiſcopi externi ſecuti Gallecios, ſed Gallecij proprios Epiſcopos. Itaquos mala cõſtructio hiſtorię eſt dicere ſchiſma ortũ eſſe ex communione inter Gallecios, & reliquę Hiſpaniæ Epiſcopos, cum in Gallecia primum ortum fuerit, malum hoc, quod alijs hæreſis erat, qui cum Priſciliano ſentiebant, alijs ſchiſma, qui rectè ſentientes, tantum ob communionem diſſidebant.

13 Conſtat itaque præcipuam ſchiſmatis cauſam, duplicem fuiſſe, alteram quod Idacius, ſiue Ithacius, apud Maximum, qui Imperium aſſumpſerat, Priſcillianũ accuſaſſet, & capite plecti curaſſet, quod multi Epiſcopi nõ probantes, à cæteris diſceſſerunt. Alteram quod nonnulli Priſcillianum ipſum pro Sancto habentes colerent, qui non ſchiſmatici, ſed hæretici erãt iudicandi. Hoc autem ſchiſma anno 400. iam ſopitum fuit, ſic enim ait Seuerus loco citato, poſt Priſcilliani ſuppli-

plicium narratum. *Hoc inter noſtros perpetuum diſcordiarum bellum exarſerat, quod iam per quindecim annos fœdis diſſentionibus agitatum, nullo modo ſopiri poterat*. Ergo vſq; ad annum 400. quo, Concilium Toletanum coactum eſt, diſſidium manſit, quindecim enim anni ſunt, à Priſcilliani ſupplicio ad primam Synodum Toletanã, vlterius autem ſchiſma duraſſe non legitur, nam quæ eſſet cauſa diſſidij, cum præcipui duces iam partiũ ſtudia dimiſiſsẽt, vt in Cõcilij actis apparet, præſertim autẽ Symphoſius, & Dictinius Epiſcopi pater, & filius, quorũ Dictinius, qui hactenus in parte aduerſariorum fuiſſet, atq; in hæreſim pœne lapſus, ſchiſma feciſſet, ex hoc tẽpore tã Sancte vixit, vt inter Sanctos Epiſcopos eius memoria apud Aſturicenſes colatur, vt ſcribit Ambroſius Morales. Vt quid ergo fingitur Epiſtola Innocentij ſcripta anno 406. ad ſopiendum ſchiſma iam ſopitum anno 400. Cum igitur hæc Epiſtola Innocentij, quam affert Sirmondus, annis mille ducentis, nulli fuerit cognita, nullo, vel cõciliorum, vel decretalium libro recepta, nullo hiſtorico præteritę ætatis probata, multa impropria, & à veritate, & hiſtoria aliena contineat, ſuppoſititia, & ficta meritò cenſenda eſt, cum etiam Genebrardus ſcribat, Innocentium vnam Epiſtolam ſcripſiſſe ad Synodum Toletanam, quę eſt 23. in qua hic locus nõ habetur.

14 Argumentum enim Epiſtolæ Pontificiæ falſæ, aut ſurreptitiæ, eſt falſa conſtructio, vt decernit Lucius III. Papa & habetur cap. ad audientiam tit. de reſcrip. lib. 1. *Ad audientiam noſtram te ſignificante, peruenit, quod H. de S. Stephano ſuper abſolutione ſua litteras tibi, vt prima facie videbãtur, Apoſtolicas præſentauit, quibus quoniam manifeſtum continent, in conſtructione peccatũ, fidem te nolumus adhibere*. Quæ verba cũ ſignificent litteras Appoſtolicas, falſa cõſtructione viciari, intelligendum eſt, falſam conſtructionẽ, non ſolum dici eam, quæ opponitur gramaticæ latinæ, ſed etiam eam, quæ rectæ hiſtoriæ, & iuſto ordini ſententiarum, imò eam, quæ opponitur ſtilo curiæ, & decoro Põtificio. Quare Gloſa ad hunc locũ ait. *Vitium latinitatis, viciat reſcriptum. Sicut ſi Papa loquatur vni, in plurali, aut ſi Patriarchas, vel Epiſcopos filios appellauerit, tales litteræ ſunt falſæ. in fin. de fal cap. quã graui*. Ac Felinus hoc ampliat, vt etiam ſi conſtaret de mente Pontificis, & litteras eſſe ipſius, tamẽ ſi adſit falſa conſtructio, non habeant vim litterarum Pontificiarum.

15 Et confirmatur amplius, quia omnes auctores, qui B. Luciferũ tuendum ſuſcepere, conſtanter affirmant, B. Luciferum à nullo

vn-

vnquam Romano Pōtifice fuiſſe damnatum, imò nullus eorum, qui contra B. Luciferum ſcripſerunt, hoc aſſeruit, neque huius Epiſtolæ meminerunt, quod ſi hæc verba tam grauia prolata fuiſſent à Pontifice Innocentio; quis exiſtimet, aut omnes ſcriptores, etiam contrarios, ea ignorare potuiſſe; aut ſi ſcirent, neminem vllo verbo fuiſſe aliquod eius inditium daturum. Neque obſtat auctoritas Sirmondi nunc illam proferentis, quia, ille, bona fide, ex alio trāſcripſit, ꝙ inuenit.

16 Secundo reſpondetur, dato, & non conceſſo, illā Epiſtolam eſſe Innocentij, poſſe intelligi de Lucifero Smyrnenſi, qui fuit auctor illius ſchiſmatis ſecundum D. Iſidorum, Lutzemburgum, Montelonium, Honorium Auguſtudonēſem, Nauclerum, & Eraſmum citatos in 2. part. huius lib. c. 16.

17 Sed eſto demus fuiſſe locutum de Lucifero Calaritano, non mirùm Innocentium Papā natione Scotum, vt ait Genebrardus, non ſatis notam habuiſſe hiſtoriam rerum in Aſia geſtarum, tempore Liberij Papæ; ideoque in illa fuiſſe ſententia ex hiſtoria Ruffini, quæ eo tempore manibus omnium ferebatur, ſicut etiam fuit D. Auguſtinus, quæ, ſimul cum fama, quam omnes hæretici, imò & Catholici Meletiani, qui vniuerſum ferè Orientē occupabāt, ſparſerunt, (nam Paulinū pauci ſecuti ſunt) fuit tam vniuerſalis, & potens, vt hoc ita fuiſſe exiſtimaret fere vniuerſus orbis, atque adeò, vt poſſet ab Innocentio adduci, tamquam exemplum ad auertendos à ſimili ſchiſmate Hiſpanos. Cum autem illa hiſtoria Ruffini, & fama illa ſparſa, fide laboret, vt ſatis in ſuperioribus oſtenſum eſt, Pontificem quoq; fuiſſe deceptum, narrationibns à verò alienis, dicendum eſt, ſicut diximus de D. Ambroſio, & de Diuo Auguſtino. Pontificem autem Romanum, licet indeffiniēdis rebus fidei, & morum nō poſſit errare; in rebus tamen facti, & hiſtoriæ poſſe deficere, exemplis demonſtratur; nam S. Leo Papa cum accepiſſet litteras Eutychetis Archimandritæ, de his, quæ Conſtantinopoli acciderant, & Sancti Flauiani Archiepiſcopi litteras ab Eutychete interceptas nō accepiſſet, Eutychetem, ſcripta Epiſtola, laudauit, S. Flauianum, alijs datis litteris reprehendit, quod negligenter egiſſet. Re autem melius cognita, S. Flauianum ſummopere comendauit, Eutychetem verò reiecit; ac ſimiles retractationes litterarū Apoſtolicarum leguntur in vita Martyni V. & Paſchalis II. ſed quid egemus antiquis exemplis, cum experientia quotidiana conſtet, in rebus facti, reſcripta, & breuia Apoſtolica, obreptionis, & ſubreptionis vitijs ſæpius laborare.

18 Ful-

18 Fulcitur hæc reſponſio. Primo auctoritate D. Hierony. qui fuit coetaneus B. Luciferi, hic in Dialogo contra Luciferianos diſerte teſtatus eſt, nihil eorum, quę de tali, ac tanto viro (ſcilicet Lucifero) circunferebantur, ſe credere, hoc vnum conſtanter affirmando, ipſum ſolis verbis, non rebus, à cœteris diſſenſiſſe, de quo late ſuperius diximus expendendo hunc locum Diui Hieronymi. Secundo auctoritate S. Damaſi Papæ in cuius ſecundo anno Pontificatus obijt B. Lucifer, Nã in coacto Romæ Concilio, inquo confutauit varios errores, & hæreſes multarum Prouinciarum, nullam tamen mentionem fecit Luciferi, nec eius ſchiſmatis, quod argumẽtum, licet ſit negatiuum, in pręſenti materia eſt magni põderis, quia ad Summum Pontificem tamquam ad Paſtorem vniuerſalem, pertinebat hunc errorem, & ſchiſma detegere, & condemnare, ſicut alios detegit, & condemnauit, nec potuit eum latere, quia comunicauit cum Paulino, & D. Hierony. harum rerũ conſcijs, imò, & ex hiſtoria Ruffini, & fama Orientalium, vſque in Occidentem ſparſa, hoc non potuit illum ſubterfugere.

19 Tertio roboratur, nã eodem modo videtur deceptus Pontifex in illa epiſtola aſſignãdo cauſam ſchiſmatis Luciferi, quod ei diſplicuerit, quod in Concilio Alexandrino cum lapſis Arianis factum eſt; quia manifeſte conſtat ex eodem Concilio, Luciferum acta Cõcilij Alexandrini approbaſſe, & per ſuos legatos ſubſcripſiſſe, vt in 2. part. huius lib. cap. 25. contra Baronium late à nobis oſtenſum eſt, neq; enim eſt aliud, quod probet Pontifices conſenſiſſe Concilijs generalibus, quam ſubſcriptiones legatorum in illo Concilio, & Epiſtola Synodi ad ipſos, vt ſępe dictum eſt. Non igitur mirum, quod in illo loco Põtifex ille errauerit in facto, quando ibidem deprehenditur erraſſe in cauſa facti; atq; adeó vt ex Felino ſuperius dicebamus, hæc epiſtola Innocentij non habet vim litteræ Pontificię, quę obliget ad aſſẽſũ; neq; cauſæ B. Luciferi obeſt.

20 Tandem ad illud, quod additur in obiectione, ſcilicet pertinaciam in ſchiſmate non poſſe conſiſtere ſine peccato lethali. Reſpondetur primo negãdo ſuppoſitum, videlicet B. Luciferum fuiſſe pertinacem in ſchiſmate, quia hoc non euincit auctoritas huius Epiſtolæ, quæ ſuppoſititia eſt, & dato, & non conceſſo, quod eſſet vera, iam oſtenſum eſt in materia facti, & hiſtoriæ illum Pontificem fuiſſe deceptum.

21 Secundo, reſpondetur, dato vtroque, ſed nullomodo cõceſſo, quod & Epiſtola eſſet vera, & Innocẽtius in facto, & hiſtoria non fuiſſet deceptus, adhuc pertinatia

in

in ſchiſmate, per aliquod tempus poteſt conſiſtere ſine peccato lethali, vt de ſchiſmate, in capite ſuperiori dictum eſt, ſi procedat ex ignorantia inuincibili, quam (dato, & non conceſſo, quod in ſchiſma in Oriente lapſus fuiſſet D. Lucifer) habuiſſe, ex circunſtantijs illius temporis ibi probatum eſt.

Satisfit alijs obiectis contra Eccleſiam Calaritanam, & eius Archiepiſcopum. Cap. LIIII.

1 NON ſolum in D. Luciferum, ſed etiã in alios Sanctos, quos, in ſuis Sanctuarijs Calaritana Eccleſia colit, Turritanus inuehitur, vt contra illam, nullum non moueat lapidem, tũ falſa imponẽdo, tum vera calumniando. Opponit enim vndecimo, in Eccleſia Calaritana adorari Ianuarium Epiſcopum Calaritanum, non ſolum indignum veneratione; ſed etiam ea dignitate, quem id circo, non ſemel, & aſperè reprehendit Sanctus Gregorius.

2 Reſpondetur, huius Ianuarij, nullam fieri cõmemorationem (cuius ne reliquiæ quidẽ memorantur) in Eccleſia Calaritana. Quod ſi nemo ex ſcriptoribus Calaritanis, eũ, Sancti vocabulo, appellat, deſumpſit ex antiqua quadam pictura, & ſculptura Eccleſiæ Calaritanæ Sancti Diademate inſignitis, quod ad traditionem ſufficeret. Ianuarius porro, quem Eccleſia Calaritana, offitio duplici veneratur, eſt vnus ex Sãctis Epiſcopis, & Martyribus Africanis, qui in perſecutione vandalica Arianorum, vnà cum reliquis Sanctis Epiſcopis, Præsbiteris, Diaconis, & alijs fidelibus, de quibus narrat Victor Affric. *lib. 2. de perſecutione Vandalica*, in exiliũ acti ſunt; hunc vero, tãdem cum pluribus delatus, poſt mortem in Crypta (quæ nuc Eccleſia eſt S. Reſtitutæ Martyris, & matris Sãcti Euſebij Vercellen.) inuentus eſt cum duobus alijs Sanctis Ludouico, & Egidiano, quemadmodum liquet ex tabula marmorea iñ ſepulchro inuenta; & his verbis, vnà cum inſculpta Cruce, exarata *S. Ianuarius Epiſcopus, & M. S. Ludouicus Epiſcopus, & M. S. Egidianus Epiſcopus, & M. ſunt Affricani.*

3 Præterea veneratur, & plures alios Sanctos, quorum reliquię in Baſilica S. Saturnini, Eccleſia S. Luciferi, alijſque Sanctuarijs inuentæ ſunt, illorum nonnulli memorantur in Kalendario Romano; nonnullorum verò nominibus inueniuntur templa antiquitus in Sardinia dedicata, in quibus omnibus cognoſcendis, ea ſe obtulerunt argumenta inſcriptionum, caractherum, & id generis inditiorum, videlicet Martirij inſtrumentorum v. g. enſium, clauorum,

uorum, vinculorum, & aliorum inſtrumentorum: terræ aſperſæ ſanguine, ampullarum vitrearũ ſanguine, & reliquijs refertarum, & inſuper, quod huiuſmodi corpora non fuerint ibidem ſepulta: ſed aliunde tráſlata, quod ex ipſa oſſiũ diſpoſitione, & ſitu clareſcit, & ex ipſorũ ſepulchrorũ præcioſa conſtructione, cum epitaphijs ex varijs lapillis moſayco opere concinnatis; item perennis odor, & ſuauiſſimus, ex huiuſmodi ſepulchris, & reliquijs efflatus, valetudo præter naturæ ordinẽ repente ab infirmis recuperata, admotis huiuſmodi reliquijs, titulus *Sanctorũ Innumerabilium*, repertus in eminentiori parte altaris Baſilicæ Conſtantinianæ S. Saturnini, quod neceſſario complectebatur, non ſolum inuentos intra ambitum illius Eccleſiæ (hi enim non tanti fuere) ſed omnes alios per girũ dictę Baſilicę in Eccleſijs ſubterraneis, & Sarcophagis, miro ordine diſpoſitis, repertos, quæ omnia neceſſario permouerunt Don Franciſcum de Eſquiuel Archiepiſcopum Calaritanum, virum vitæ irrepræhẽſibilis, & qui nomen magni eleemoſynarij meritis tulit, vt ſeruato præſcripto Sacri Concilij Tridentini adhibitaque matura cum Theologis deliberatione, eas inferret, in celebre Sanctuarium, quòd in Eccleſia Cathedrali extruxerat, publicæque venerationi exponeret, ſuper qua re peculiari ſcripto, & narratione, certior redditus Sanctiſſimus Paulus V. edidit Breue ſub datum Sanctæ Mariæ Maioris die 26. Maij Pontificatus anno 13. ſignificans voluptatem, quam ex ea relatione perceperat, vnaque propenſionem tam pij operis promouẽdi, ſi quando occaſio ſeſe obtuliſſet. Quæ omnia recenſet Abrahã Zouius, in vita Pauli V. Romæ typis mandata, & Sanctiſſimo Vrbano VIII. nuncupata: Breue autem, ſeu reſcriptum Apoſtolicum, eſt tenoris ſequentis.

Vene-

VENERABILI FRATRI
ARCHIEPISC. CALARITANO.
Paulus Papa Quintus.

VENERABILIS Frater, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum litteris fraternitatis tuę accepimus, etiã relationem inuentionis Sanctarum Reliquiarum, quas inuentas eſſe ſcribis, quæ videbitur libenter, quemadmodum, & operis argumentum,& Auctoris merita poſtulant. Intereà ſcito rem gratam te nobis feciſſe, quod illam ad nos miſeris, noſque tibi eam charitatem præſtare,quam tua merita requirunt,quod re ipſa perſpicies, quotieſcunque in Domino tibi gratificandi ſe dabit occaſio. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris die 26. Maij Pontificatus noſtri anno XIII.

S.C. Sanctæ Suſannæ.

4 Inſuper non eſt miranda ingens multitudo horũ Sacrorum pignorum,quæ reperta ſunt Calari in prædictis locis; quia cum hæc vrbs ſemper, & præcipue tempore Romanorum, fuerit Regia, Caput, & Metropolis totius Regni, vt laté c. 3. lib. 2. Primatus Calaritani oſtendemus, & in ea fuerint commorati Procõſules,& Præſides Romani, primi Flamines,& prima iudiciaria poteſtas cũ magno foro cauſarum, ad illam cõfluebãt plurimi, non ſolum ex toto Regno, ſed ex Italia, Africa, Græcia, & ex alijs mũdi partibus, qui ſimul cum Calaritanis, Zelo fidei flagrãtes, Martyrium ſubibant; imò, & ex alijs Regni partibus vincti Chriſtiani tamquã malefici ad eam afferebantur, ibiq; diræ mortis ſupplitio

plicio afficiebantur, & à Chriſtianis, clam ſublata ex patibulis, & plateis, Martyrum corpora, in ea ſepeliebantur. Hinc tam ingens multitudo, vt meritò ad eam ſignificandam, à priſcis Chriſtianis appoſitus fuerit relatus titulus, in ſuperiori parte Altaris Maioris Baſilicæ S. Saturnini repertus, SANCTI INNVMERABILES.

§ Atqui hoc argumentum ſatis eſſet ad continendum in officio Archiepiſcopum Saſſaritanum, ne alioqui graſſantem in Sãctos, Dauid inter eos numeret, qui *pſalmo. 72.* ait, *poſuerunt in Cœlum os ſuum, & lingua eorum tranſiuit in terra*; vt alia littera habet, *viſit Sãctos terræ*. Veruntamen deberet imitari modeſtiam Archiepiſcopi Calaritani, & eius Eccleſię, qui tantum abeſt, vt calumniati ſint, vt peculiari cultu, & ſolemnitatibus proſequti fuerint inuentionẽ Sanctarum Reliquiarum, quæ tempore Dõ Gauini Manca Archiepiſcopi Saſſaritani, huius, qui modo eſt prædeceſſoris; detecta ſunt Turribus, in Templo Sancti Gauini, quamquam pro his colendis, non eſſent maiora argumenta, quam militant pro Reliquijs Calari inuentis, vt videre eſt in epitaphijs marmoreis Turribus inuẽtis, & refert Pater Pinto, teſtis oculatus, in ſuo tomo de Chriſto Crucifixo lib. 3. tit. 4. loco 12. num. 36. & ſequentibus, in quarum pluribus reperitur ſola ☧ in principio exarata, & poſtea nomen Martyris cum litteris B. & M. in fine *requieuit in pace*, vt in *Fabiano, Marcello, Petronia, Fortunato, Martino, Piſana*, quibus, & alijs ſignis adductus Archiepiſcopus Don Gauinus Manca, illas Reliquias, tanquam Sanctorum Martyrum Turritanorum, Theologorum calculo, expoſuit populo venerandas, vt refert Baſtelga in ſua relatione ſummaria à nobis relata cap. 40. quamuis eis deeſſet relatio miſſa ad Sedem Apoſtolicam, eoque deſideraretur reſcriptum, ſeu Breue Apoſtolicum, quod maiorem cultui authoritatem adderet, ſicut addidit noſtris Reliquijs Calaritanis.

§ Quod ſpectat ad Litanias, quæ Calari in feſto Sancti Marci, & Ferijs trium rogationum nõnulliſque alijs occaſionibus recitantur, numquã Eccleſia Calaritana recenſuit alios Sanctos, præter eos, qui cenſentur in Breuiario Romano: verum quidem eſt, in Litanijs, quæ typis mãdatę sũt, cũ peculiaribus quibuſdam orationibus, Iubilæi tempore, inſertos quoq; eſſe nonnullos Sanctos Patronos, & ciues Calaritanos, exẽplo aliarum Eccleſiarum, idque ab hodierno Archiepiſcopo, ꝗ iam tempore ſui prædeceſſoris, introductum inueniſſet, toleratũ eſt, in principio ſui regiminis; poſteà tamen, accedente decreto

Sacræ

Digitized by Google

Sacræ Congregationis Rituum, in hoc genere ſecurè cauente, mandauit, ne vllis in Litanijs, vel cauſa Iubilæi recitandis, amplius infererentur alij, præter Sanctos in Romano Breuiario memoratos;quod executioni datũ,res ipſa, in proximo etiam anni ſuperioris Iubileo,probauit.

Satisfit duodecimæ obiectioni.
Cap. LV.

1 DVodecimo opponit,& exagerat Reliquias Sancti Luciferi, & aliorum Sanctorum exponi,& adorari, ſicut alias ab Eccleſia Apoſtolica approbatas, nõ ſine Catholicæ Religionis contemptu,ac decretorum Summorum Pontificum, ſtatutorũ Sacri Concilij, ac Sacrarum Congregationum mandatorum vilipendio.

2 In qua oppoſitione, iniuria maior ſit, an ignorantia, vix diſcerni poteſt,quænam illa ſint decreta, ſtatuta, mandata nõ ſignificat opponens.

3 Duo ſunt capita in decret. *de Reliquijs, & veneratione Sanctorum.* In primo prohibetur veneratio cuiuſdam in ebrietate occiſi, vel ſi miracula per eum fiant. In ſecundo veró cauetur, ne inuentæ de nouo Reliquiæ,publicę venerationi præſumantur exponi, niſi prius authoritate Romani Pontificis fuerint approbatæ. Vtrumq; condidit Alexãder III. ſed quid hinc ad rem noſtram? loquitur autem de Reliquijs nouis,hoc eſt incertis,& incognitis, & in poſterum cauet, non veró de Reliquijs Sanctorum, quos iã vetuſta Religio, & veneratio cõmendat, quin verò,antiquas Reliquias, ita præcipit Religioſè, & reuerenter haberi, vt nolit etiam eas populo, niſi capſis incluſas, oſtendi, *Molfeſ. conſ.45.num.10. Contelor.de Canoniz. Sãctorum cap. 22.num.11.*

4 Concilium Tridentinum *Seſſ. 25.cap.de inuocat & vener.* ſimiliter vetat ponere imagines inſolitas, aut ponendas curare, nulla etiam admittenda noua miracula, aut nouas Reliquias recipiendas,niſi recognoſcente,& approbante Epiſcopo, &c. hic etiam, nihil eſt quod militet contra venerationem Sancti Luciferi, & aliorum, & huic etiam eſt conforme decretum Sanctæ Inquiſitionis,nuper,hoc eſt anno 1625. *die 2. Octobris* editum, quod cum multa in futurum caueat, circa venerationem Sanctorum,ſimul etiam declarat, nolle ſe præiudicare in aliquo,neque intendere iis, qui, vel per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum, Virorumque Sanctorum ſcripta,vel longiſſimi tẽporis ſcientiam, ac tolerantiam Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij,

colun-

coluntur. Hæc, decretum Sanctæ Inquiſitionis. Eadē verò decreuerat Sāctiſſimus Vrbanus VIII. eodē anno *13. Martij*, cuius decreti meminit Congregatio.

5 Quæ tantū abeſt, vt ſint contra factum, in re, Sancti Luciferi, & aliorum Sanctorum, vt potius ſummoperè illi faueāt, & approbent hactenus geſta, vt mirū ſit, tam inconſideratè; quempiam verbis malignis obgarrire poſſe aut audere; cum Turritani, in adorandis Reliquijs inuentis in Templo S. Gauini, idem faciant; & quod attinet ad venerationem S. Luciferi, in illa cōcurrunt omnia, ſcilicet immemorabilis temporis curſus, quippe à quarto naſcentis anni ſæculo, tenuit inuiolabili tenore, & Religione populi Calaritani, & totius Dioceſis; quæ cum tot pios Doctos, Sāctoſque Prælatos habuerit, ab eo tēpore, credibile non eſt, erraſſe; hoc enim ad diuinam prouidentiā peculiariter ſpectat, ex communi Theologorum ſententia, ne in ſimili argumento, fideles ſuos errare permittat.

6 Secundo eadem veneratio fuit conformis Patribus, Sāctorumq; Patrum ſcriptis, Sanctus Hieronymus, Beatum dixit, etiam poſt mortem, quod non conuenit dici, niſi de ijs, quos pie, in Domino obdormiſſe credimus, imò, & bonū Paſtorē. S. Athanaſius nō dubitauit aſſerere, pro tot laboribus Eccleſiæ Catholicæ cauſa glorioſe exanthlatis, Luciferum inter Beatos Cœli collocandum, *ſcio* (inquit) *& credo ipſum Dominum, qui Sancto, & Religioſo animo tuo reuelauit omnem notitiam, redditurum tibi, etiam pro hoc labore, præmium, in Regno Cælorum, &c.*

7 *Tertio fuiſſe longiſſimi temporis ſcientiam*, ſuperfluum eſt oſtendere, id enim liquet, per traditionem, per continuatam Religionem, Templorū ædificationem, ac denique multorum ſæculorū memoriam.

8 *Quarto fuiſſe tolerantiam Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij voluntatem*, adeò nō eſt neceſſe probare, quam in meridie lucem claram eſſe; neque verò ſolum fuit tolerantia, ſed præſumitur expreſſa ſcientia. Habuerunt quippe Sardi, poſt obitum Sancti Luciferi, S. Hilarum, & S. Symachū Romanos Pontifices, pluribus annis Eccleſiam regentes, quibus niſi perſpecta, & probata fuiſſet Sanctitas Luciferi, & Religio Sardiniæ, Calaritanæ præſertim Ciuitatis, & Dioceſis, in eo venerādo, numquā tolleraſſent. Quod magis; confirmant Indulgentię conceſſæ à Sede Apoſtolica, inuiſētibus Templū S. Luciferi, & imagines eiuſdem cū Diademate, & titulo Sancti, Romæ de licentia Superiorum excuſæ.

9 Clarum porro eſt apud Doctores, ne dum tot ſæculorum

cur-

curſum, ſed vel lapſum annorum 30. ſufficere, vt in celebrando, alicuius Sancti feſto, præſumatur confirmatio Pontificis, & ſi alioqui is Sanctus non ſit canonizatus *Iaſ. l. ſciendum numero 16. & 17. ff de verb. oblig. Alciat. conſ. 17. num. 84. lib. 4. Rota deciſ. 179. nu. 1. par. 2.* & plures alij, quos refert, & ſequitur *Cantelor. de Canonizat. Sanct. cap. 4. num. 15.*

10 Vt ommittam hanc eandem cauſam contra Sanctum Luciferum, & S. Georgiũ Calaritanos, iam præteritis annis 1606. vſque ad 1608. tempore Pontificatus Pauli V. ab alijs calumniatoribus (qui omnes Diuino Vlciſcente numine, breui infæliciter perierunt) exagitatam fuiſſe, & coram Sacra Congregatione Rituũ diſcuſſam, neque aliquid contra dictam venerationem decreuiſſe, pauci habitis eorum oppoſitionibus. Imò poſteà imagines Sancti Luciferi cum titulo, & diademate Sancti excuſæ ſunt Romæ cum licentia Superiorum, & Indulgentiæ ad eius Sanctitatis deuotionem magis augẽdam, conceſſæ, vt in 3. par. huius lib. cap. 58. oſtenſum eſt.

11 Sed obijcies cum Baronio cõtra Ioãnem Arca, ante inuentionem Reliquiarum Diui Luciferi, nullum diem determinatum alicuius menſis fuiſſe aſſignatum eius celebritati in Dioceſi Calaritana, quod eſt ſignum antiquitus, non fuiſſe in ea, eius cultum, & venerationem.

12 Reſpõdetur Eccleſiam Calaritanam primis ſæculis celebraſſe feſtum B. Luciferi, quia antiquiſſimæ Eccleſiæ poſt eius obitum in illius honorem conſtructę, huius plenam fidem adſtruunt, ad quid enim Templũ abſque cultu, & veneratione? quod ideò erectum eſt, vt in eo Sanctus inuocaretur, & cultus Calaritanæ Ciuitatis B. Lucifero præſtaretur; Quod ſi ſequentibus ſæculis vſq; ad noſtrum huiuſmodi celebritas exoleuit, id ratione bellorum, & tumultuum, qui fuerunt in Inſula, Diræ Vandalorum, & Saracenorũ ſeruituti multis annis mancipatæ, Archiuorum incendijs, & alijs cauſiis, tẽporũ iniurijs obortis tribuendum eſt, cuius plurima exempla, tàm in alijs Prouintijs, quàm in noſtra Sardinia pręmanibus habemus, in quibus intermiſſa celebritas temporũ interſtitijs, varijſque euẽtibus, deinde fœlicius reſtituta fuere, ſic feſtũ Immaculatæ Conceptionis Deiparæ, eiuſque ortus, quæ aliquando priuatè, aliquãdo publicè acta, intermiſſa deinde fuit, donec vniuerſalis Eccleſia perpetuam atq; immobilem inſtituit ob illam diuinam reuelationem cælitus factam, vt tradit Bernardinus de Buſtos, in ſuo Mariali.

13 Idem cõſtat de feſto Stigmatum B. Franc. ꝙ Papa Benedictus

XI.

XI. duplici officio celebrari vo-luit, quod poſteà lapſum (verba ſunt Breuiarij in officio Stigmatum) Paulus V. Pontifex Maximus reſtituit, & ſimilia poſſunt afferri exẽpla in alijs Prouintijs; In noſtra Sardinia plura occurrunt, Nam S. Priamus Marty. in Martyrologio Romano collocatus, Eccleſiam vetuſtiſſimam habet in Regione Sarabenſi ſitàm in Cliuo montis Miri, ibi Altare cum Imagine S. Priami vetuſtiſſima cum hoc epitafio ſui nominis *S. Priamus Sardus*, & tamen feſtum, & celebritas eius pœnitus exoleuerat immemorabili obliuione, ſemperque eſt actũ feſtum SS. Primi, & Fœliciani, errore illius Regionis communi. Sic in Sancto Bartholomeo M. & in S. Elia, etiam M. quorum antiquæ Eccleſiæ, conſtructæ ſunt propé Calarim, tribus milliaribus ab vrbe diſtantibus celebritas antiqua exoleuerat, equiuocato nomine cum B. Bartholomeo Apoſtolo, & Elia Propheta, quouſque noſtris temporibus inuentis eorum Sacroſanctis Reliquijs, fuit de nouo reſtituta. Idem in Sancta Cecilia Virgine, & Martyre Sarda (diſtincta à Romana) euenit, cuius feſtum Calari exoleuerat, & noſtris temporibus, inuento eius Sacro corpore, reſtitutum, & plura alia poſſunt afferri exẽpla, quæ breuitatis cauſa ommittimus.

14 Addo celebritatem B. Luciferi abſque intermiſſione, quotannis, exercitam fuiſſe in Eccleſia Oppidi de Selarjus, aliquando tamẽ ſub nomine S. Luxorij, æquiuocatione contracta ab ignaro vulgo, ex Lucifero, & Luxorio, quæmadmodum, & Sarabenſes circa nomina Priami, & Primi, aliæq; plebes errore communi, cum antiquiſſima tabella, & pictura ipſius Altaris cõuincat fuiſſe Templum B. Lucifero dicatum, non B. Luxorio, hic enim fuit ſæcularis æques, ille Epiſcopus, quem imago præſefert, & repreſentat, ſimul cum B. Virgine, quæ in ea depicta cernitur.

15 Quod verò attinet ad alios Sãctos, in Sãctuario Calaritano expoſitos. Reſpondetur conſtare immemorabilem antiquitatem fidelium venerationis, etiam ab illis ſæculis, nam multi illorum reperiũtur in Martyrologio Romano, in alijs antiqua Tẽpla eorũ Sanctitati dicata reperiũtur; aliorũ deniq; antiquam venerationem à primis ſæculis teſtantur epitaphia, inſcriptiones, & reliqua, quæ requiruntur, iuxta normam Concil. Triden. circa venerationem Reliquiarum, Summo Pontifici relata, & ab eo, gratulatione, tacitè approbata, quibus nullo modo cõtradicunt moderna decreta, quæ de modernis Sanctis, & veneratione Reliquiarum, ſine prædictis circunſtãtijs, & no-

& notis intelligenda ſunt, vt ommittã aliquos ab opponente falsò (vti ſolet) citari in ſummario, qui in Eccleſia Calaritana nunquam auditi, nec nominati ſunt.

Satisfit decimo tertio obiecto.
Cap. LVI.

1 DEcimo tertio opponit, amotam fuiſſe Calari venerationem, & imaginem D Proti. Reſpondetur Archiepiſcopum Calaritanum, ſuamq; Eccleſiam, venerari Sanctum Protum, vt Martyrem Sanctiſſimum; quod cautum fuit, cõcernit quamdam tabellam pictam, domi cuiuſdam laici priuati Saſſarẽſis (qui appellatur Matthæus Manconi) ſeruatam, quam, infeſto horum Sanctorum, inter alias picturas, nouiter expoſuerat, ad ſacellum ornandum, in ea videbatur S. Protus, Pallio ſupra Caſulam, paucis diebus ante depicto, cum Cruce Patriarchali, & Mitra ad pedes, etiam recentiore pictis (vt cum iuramento teſtificauerunt Pictores, ad videndam, & recognoſcẽdam dictam tabellam vocati) eo ingenio, vt prætẽſum Primatum à Saſſaritano Archiepiſcopo, in opinionem vulgi imitteret: aiunt enim (ſed falsò) Sãctum Protum fuiſſe Archiepiſcopum Turritanum.

2 Hæc ergo nouitas, quæ (tempore litis Primatus) contra ipſum Martyrologium Romanum, & contra omnes hiſtorias, etiam Turritanas (vt videre eſt in Fara Archipresbytero Turritano *lib. 1. de Rebus Sardois*, qui allegat Codicem antiquum Curiæ Turritanæ, & hiſtorias antiquas Archiepiſcoporum Cano, & Alepuſij) ſeſe obtruſerat, moderanda fuit ab Ordinario; conſtat enim ex his S. Protum fuiſſe Saccerdotem ſimplicem, talemque exhibent omnes Picturæ, vetuſtæ, & nouæ, quod non ſolum liquet ex maiori tabula, in Sacello B. M. V. Carmelitanæ Ciuitatis Calaris, vbi iſtud feſtũ agebatur, verum in reliquis omnibus picturis, non ſolum Calaris, ſed omnium locorum totius Regni, Romæ, & in orbe, vt poterit iuridicè (ſi libuerit) teſtibus omni exceptione maioribus, nunc degentibus in Vrbe, qui neutrales ſint, nec Calaritani, nec Saſſaritani: Vetat enim Conc. Triden. *ſeſ. 25. in tit. de inuocat. venerat. & Reliquijs Sanctis, & Sanctis Imaginibus*, vllam inſolitam ponere, vel ponẽdam curare Imaginem, in quocunque loco, vel Eccleſia, etiam exempto.

3 Porrò pictura, quam exhibuit Turritanus, cum teſtificatione Redeoliues Secretarij Mẽſę Turritanæ, licet videatur antiqua, & lacerata, veriſimilius eſt fuiſſe ſuppoſiticiam, & artificio antiquatam, tũ quia ſingulare exem-

plum eſt, numquam alibi viſum, & ſine vllo adminiculo alicuius Martyrologij, & hiſtoriæ veridicæ (& ſi habent, producant) tum quia Turritani, & ipſe Redeolitues ſunt ſoliti ſimilia facere, & inueriſimilia; imò falſa propalare, vt patet in his, quæ ſcripſerunt de fundatione Templi Sãcti Gauini Turritani, contra omnes hiſtorias generales orbis, vt latè oſtendit Dionyſius Bonfant *in ſuo Triumpho Martyrũ pag. 537. lib. 13. cap. 31. à §. 1. vſque ad 16.* & in Cathalago primorũ Antiſtitum Turritanorum, Saſſari excuſo anno 1625. in conſtitutionibus Synodalibus factis per modernum Archiepiſcopum, qui omnes (Valentino relicto) euidenter impugnantur à nobis in libro ſecundo de Primatu Calaritano cap. 16. tum denique quia incredibile eſt, hanc picturã, in loco publico Eccleſiæ Turritanæ palam poſitam, latuiſſe Canum, & Alepuſium antiquos Antiſtites Turritanos, nec illius meminiſſe Codicem antiquum Curiæ Turritanę, latuiſſe inſuper Faram Archipresbyterum Turritanum; notæ eruditionis, inter ipſos, ſicut, & alios authores, qui ſcripſerunt de Sanctis Turritanis, & quod incredibilius eſt, latuiſſe Don Ildelfonſum de Lorca, & D. Gauinum Manca prædeceſſores moderni Archiepiſcopi, & validiſſimos defenſores, & zelatores honorum, & prærogatiuarum Eccleſiæ Turritanę, qui in picturijs, in editione, & impreſſione omnium imaginum, etiam Romæ ab ipſis fieri iuſſis, Sanctum Protum, vt ſimplicem Sacerdotem expræſſerunt.

4 Ipſam verò imaginem, & tabellam dicti Manconi, Archiepiſcopus Calaritanus, cuſtodiri mandauit, in Oratorio Palatij Archiepiſcopalis, cum magna reuerentia, deleto tamen Pallio, Mitra, & Cruce Patriarchali, ineptè, & nouiter pictis, vtique ſine tunicellis, ſine quibus pallium deferri non poteſt, & non fuit reſtituta dicto Matthæo Manconi, ne de nouo, deleta faceret depingere, & eſſet noua occaſio tumultuum, & ſcandalorum in illa Ciuitate, & fuit mirum aliquam maximam commotionem populi, imò, & manuum iniectionem in ipſum, à Calaritanis non fuiſſe ſequtam, & quidem dignus erat ſupplitio, ſicuti oẽs nouatores, qui anſam præbent, & occaſionem, huiuſmodi ſcandalis.

5 Imò vlterius ſupplicat Calaritanus Sacram Congregationem, vt tàm Archiepiſcopo Turritano, quàm alijs omnibus mandetur, ne in poſterum Sãctum Protum depingant, vel depingere faciant, aut excudere, niſi vt ſimplicem Sacerdotem, vt in Martyrologio, & hiſtorijs cõtinetur, & vti in picturis omnibus ſem-

per

per fuit obſeruatum, quia non ſolum omnis nouitas eſt vitanda, ſed etiam quia iſta præiudicat iuri Primatus Calaritani, præcipuè poſt motam litem. Ex quibus, &c.

6 Viſa hac noſtra defenſione à Sancta Congregatione, & maturè (vti in omnibus rebus ſolet) re diſcuſſa; circa Imaginem Sancti Proti decreuit, ſolum eſſe depingendam, vt ſimplicis Presbyteri, prout in Martyrologio Romano. Circa venerationem verò Sancti Luciferi, & aliorũ Sanctorum, quos colit Calaritana Eccleſia nihil innouauit, & quãuis pluribus alijs oppoſitionibus ſemper Turritanus acriter inſtiterit, contra eius Sanctitatem reclamando, ipſa Sacra Congregatio, eius continuas oppoſitiones parui pendens, ſemper, inſtar columnæ, immota permanſit, ita vt illi, in hac re, tot ventorum furijs à Turritamo agitatæ, poſſit illud Virgilianũ 4. Æneidos applicari.

Ac veluti annoſam, valido cũ robore quercum,
Alpini Boreæ, nunc hinc, nunc flatibus illinc
Eruere interſe certant, it ſtridor, & altè
Conſternunt terrã, concuſſo ſtipite, frondes:
Ipſa hæret ſcopulis, & quãtũ vertice, adauras
Æthereas, tãtũ radice in tartara tẽdit. (heros
Haud ſecus aſſiduis hinc, atq; hinc vocibus
Tunditur, & magno, præſenſit pectore curas.
Mens immota manet, lacbryma voluuntur inanes.

Quod ſi hæc arboris comparatio, propter eius frondes, ventorum furijs aliquando ſubcumbentes, minus arriſerit, accipiat lector aliam immotæ rupis, ex eodem Virgilio 10. Æneidos.

Ille velut rupes, vaſtum, quæ prodit in æquor
Obuia ventorum furijs, expoſtaque ponto.
Vim cunctam, atque minas perfert, cœlique mariſque
Ipſa immota manet.

Finis Partis Quartæ.

Auctor Lectori optimo.

QVIA vnum ex præcipuis fundamentis defenſionis Sanctitatis Beati Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, eſt mirabilis inuentio eius Reliquiarum in Eccleſia ſuo nomini, & Sanctitati à priſcis ſæculis dicata, cum tribus Epitaphijs eius Sanctitatẽ declarantibus, & miracula facta à Deo per interceſſionem B.Luciferi, & ad contactum Reliquiarum illius; Ideò libuit in fine prædictæ defenſionis Typis mandare, copias Inſtrumentorũ, & informationum iuridicè ſuper omnibus his receptarum, vt plenius conſtet factum, quod in dicta defenſione ſupponitur.

Prima eſt in qua continetur inuentio prædictarũ Reliquiarum in prædicto loco, & Templo, cum interuentu plurium teſtium omni exceptione maiorum, & præſentibus quinque publicis Notarijs, qui ſuis atteſtationibus, & ſignis illam obſignarunt.

Secunda, in qua continetur iuditium Theologorum, quos iuxta formam Sac.Conc.Trid. Don Franciſcus Eſquiuel, tunc Archiep.Calaritanus congregauit, vt eorum calculis, & aſſenſu, prædictæ Reliquiæ B.Luciferi publicæ Venerationi exponerentur; ſicut nemine diſcrepante fuit decretum, & executioni mandatum.

Tertia, in qua cõtinetur principium inuentionis Reliquiarum B.Luciferi Calaritani, à Diuino numine incepiſſe, diuinitus, reuelatione facta cuidã S.viro Soc.Ieſu nuncupato, Franciſcus Hortolà, *qui ſpiritu profetico deſignauit locum in Templo, in quo effodientes, hoc cæleſte Theſaurum reperiretur, quod rei probauit euentus, ſicut in alijs caſibus, & inuentionibus, ſpiritu profetico, ab eo pronunciatis idem euenit, vt teſtes deponunt; Continet etiam hæc vltima ſcriptura plura miracula à Deo facta in confirmationẽ Sanctitatis B.Luciferi, & eius SS.Reliquiarũ, quibus ſicut & alijs, Deus ſerui ſui Sanctitatem etiam declarauit.*

Conſultò autem illas in hunc locum remiſi, nec in defenſione inſerui, ne vel legentibus faſtidium generarent, vel filum defenſionis interrumperent. Hic verò erit in libertate legentis noſtram defenſionem, vel prætermittere ſi libuerit, vel legere ſi maluerit.

COPIA

COPIA INSTRVMENTI AVTHENTICI

INVENTIONIS CORPORIS S. LVCIFERI cum eius Epitaphijs.

IN nomine Sanctiſſimæ Trinitatis Patris,& Filij, & Spiritus ſancti,trium perſonarum,& vnius ſolius Dei veri, qui viuit,& regnat ſemper,& ſine fine,& in honorem,& gloriam Virginis Sanctæ Mariæ Dominæ noſtræ, & Beati, ac glorioſi S. LVCIFERI Archiepiſcopi Calaritani, Primatis Sardiniæ, & Corſicæ,lucis,& ſpeculi, ac defenſoris Sanctæ Eccleſiæ Romanæ,& omnium aliorum Sanctorum, ac Sanctarum Calaritanæ Eccleſiæ. Sit notum cunctis hanc ſcripturam, & publicum inſtrumentũ viſuris,audituris, & lecturis in iuditio,& extra,qualiter hac die Lunæ decima nona præſentis menſis Iunij, milleſimi ſexcenteſimi vigeſimi tertij,Indictione ſexta, Pontificatus Sanctiſſimi Patris Noſtri Gregorij Papæ XV. anno tertio,Regente Inuictiſſimo Rege Domino noſtro Philippo IIII. Cum Reuerendiſſimus Don Sebaſtianus Carta, Dei, & Sanctæ ſedis Apoſtolicæ Gratia, Epiſcopus Medauren. de Conſilio Regis Domini noſtri,Canonicus Sanctæ Eccleſiæ Metropolitanæ, & Primatialis Calaritanæ, & in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis, Illuſtriſs. & Reuerendiſsimi Don Franciſci Eſquiuel, Dei, & Sanctæ ſedis Apoſtolicæ Gratia,Archiepiſcopi Calaritani,Epiſcopi vnionum, Primatis Sardiniæ,& Corſicæ,Confalonarij Sanctæ Romanę Eccleſię,Prioris Sancti Saturnini,Domini Baroniarum de Suelli,& Sancti Pantaleonis, & Inſulæ Sancti Antiochi,Regijque Cõſiliarij,ſimul cum Magnifico, & Egregio Doctore Ioanne Carnicer, Conſule primo in ordine, anno præſenti, Magnificæ Ciuitatis Calaritanæ, & Aſſeſſore Regij Patrimonij pro Sua Maieſtate, & in præſentia Venerabilium Ioannis Barrai, Mauri Serra Sacerdotis,Sebaſtiani Carboni Subdiaconi,oppidi de Mandas,Doctoris Ioãnis Franciſci Carmona, Ioannis Antonij Fadda Nuncij Eccleſiaſtici, Saturnini Hortu, Nicolai de Fenu oppidi de Oliena, Ioannis Mranfoi oppidi de Bitti, Michaelis Pugioni, Ioannis Mariæ Arca,dicti oppidi de Bitti, Ioannis Andreę Pilloni oppidi de Siliqua,Ioſephi Gayane de Bitti, & Gaſparis Sirigu Notarij,& Secretarij Curiæ,& menſæ Calaritanæ, & aliorum multorum,ſe tranſtuliſſet in locum,& ſitum, in quo annis præteritis fuit

inuentum corpus glorioſi Sancti Vincentij martyris, quiquidem ſitus, eſt vnà ex Capellis Eccleſiæ ſubterraneæ, glorioſi S. LVCIFERI Archiepiſcopi Calaritani ſitæ in appendice Villæ nouæ diſtantis per ictum lapidis circiter à Baſilica Sancti Saturnini, & cum fuiſſet iuſſum effodiri in dicta Capella in præſentia ſuæ Reuerendiſſimæ Dominationis, & aliorum teſtium, & Secretarij, poſt duas horas cũ dimidia, à quibus effodiri cœptum fuerat, inuentũ fuit, vulgo dictũ vn traſpol, calcis antiquæ craſſitudinis ferè trium digitorum, ſub quo fuit detectum quoddam Epitaphium, ſiuè inſcriptio inſculpta, in quodam marmoreo lapide albo, duorũ palmorum parum minus, latitudinis verò vnius palmi, & craſſitudinis duorum digitorum, fracto in quatuor partes, ſeu fragmenta diuerſæ magnitudinis, qui fuit fractus ob incõſiderationem effodiẽtium, quod quidem Epitaphium, ſiuè inſcriptio, eſt tenoris ſequentis.

HIC IACET B. M. LVCIFERVS
ARCEPIS9 CALARITANVS,
PRIMARIVS SARDINIE ET
CORCICE, CA. FI9.
S. RME ECCLESIAE, QVI VIXIT
ANNIS LXXXI. K. DIE XX. MAI.

Et continuando in effoſione tota die perpendiculariter ſub loco in quo inuentus fuerat titulus, ſeu inſcriptio fere per octo palmos infra, de ſerò fuit detectũ vulgo dictũ vn traſpol in modũ tecti, ſeu coopertturæ ſepulchri laboratum, opere moſaico, diuerſorum colorum, & cum eſſet valde ſerò, & non poſſet amplius laborari, fuit iuſſum dictum opus moſaicum cooperiri quadam ſtoria vſque in diem ſequẽtem. Die Martis vigeſima præfatorum menſis, & anni, abſque eo quod aliquis acceſſiſſet ad dictum opus moſaicum

cum

cum,fuit mundatum,& extracta tota terra, quæ exiſtebat in dicta Capella, & in hoc tota fuit conſumpta dies. Die autem ſequenti mercurij vigeſima prima præfatorum menſis,& anni,qua die Illuſtriſſimus,& Reuerendiſſimus Dominus Archiepiſcopus Calaritanus,cum nõ plene valeret, ordinauit, & mandauit dicto Reuerendiſſimo Epiſcopo Maduaren. ſuo Vicario Generali, quod ſe conferret ad dictam Eccleſiam Sanct. Luciferi, vt videret, quid lateret,ſeu ad eſſet ſub dicto opere moſaico,vt ſupra detecto, ideoque de ſero cum aſſiſtentia, & in præſentia Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi Domini Don Ioannis Viues,Proregis Locumtenentis,& Capitanei Generalis pro ſua Maieſtate in præſenti Regno, Nobilis Don Franciſci Pacheco Regentis Regiam Cancellariam in iſto Regno pro ſua Maieſtate, Magnificorum Conſulum eiuſdem Ciuitatis in ordine, Primi, Quarti, & Quinti, Doctoris Ioannis Carnicer,Monſerrati Vacca, & Martini Saba, Doctoris,& Decani Ioannis Atzori Cancellarij Apoſtolici, & Regij,in iſto Regno,Don Gaſparis Viues Archidiaconi Muri veteris filij ſuæ Excellẽtiæ, Doctorum,& Canonicorum Antonij Tola, & Melchioris Pirella, Achillis de Buſquets, Antiochi Aſtrada, Ioannis Forteſa, & Didaci Fadda, Don Ioannis de Monpalau, Patris Antiochi Carta, & Patris Rectoris Seminarij Franciſci Pinna,Patris Saturnini Vſſena,Patris Andreæ Contena, Societatis Ieſu, Patris Fratris Petri Berra Vicarij Generalis Ordinis Sãcti Franciſci de Paula,Patris Fratris Melchioris Valiente eius Socij, Patris Fratris Antonij Marcer Ordinis Sancti Franciſci Obſeruantiæ,Confeſſarij ſuę Excellenciæ,Don Didaci de Aragaill habitus Sancti Iacobi,& Gubernatoris Capitum Calaris,& Galluræ, Don Pauli de Caſtelui habitus Sancti Iacobi, & Procuratoris Regiæ Maieſtatis,Dõ Melchioris de Silua,Reuiſoris eiuſdem Maieſtatis, Don Franciſci Maſons Regij Depoſitarij, Saluatoris Pitzolo, Petri Forteſa, Doctoris Ioannis Franciſci Carmona, Doctoris Michaelis Bonfant,Doctoris Melchioris Garſet,Doctoris Andreæ Hordà, Doctoris Don Auguſtini Capay,Doctoris Ioannis Mariæ Tanda,Antonij Scorça, Siſinnij Sexti,Antiochi Corellas,Andreę Pilot,Ambroſij Py,Gabrielis Pitzolo, Reuerendi Doctoris Monſerrati Vacca, Venerabilis Saluatoris Corellas,Doctoris Ioannis Ferret,Don Franciſci Manca, Hieronymi Sãchez Santoro,Ludouici Luciani,Ioannis Franciſci Lecca Notarij,Ioannis Baptiſtę Partu Notarij,Gaſparis Litago, & aliorum quam plurimorum, tàm Eccleſiaſticorum,quàm ſæcularium in multitudine copioſa,naturalium, & alienigenarum,diuerſorum Regnorum,in quorum,& Notariorum infraſcriptorum præſentia,fuit ablata terra,quæ erat ſupra dictum opus Moſaicum,& aqua mundatum, vt poſſent benè legi litteræ, quæ in eo remãſerant,& fuerunt detectæ aliquæ,quibus viſis per Suam Excellentiam, & per

alios

alios teſtes, & Notarios, Sua Excellentia mandauit dictis Notarijs, quod tranſcriberent, & extraherent fideliter litteras, quæ legi valebant, & poterāt ex dicto opere Moſaico, & quod ſuper illis, & ſuper omnibus alijs inueniendis conficerēt inſtrumenta neceſſaria, in quorum executionem, viſo, & recognito dicto opere Moſaico, quod propter ſuam magnam antiquitatem, tum quia opus erat in angulis fractum, non potuerūt extrahere niſi characteres, & litteras ſequentes.

VIXIT ANNI

. SIIID XVII

C CE E

M.AIAS

Et tranſumptatis, atque extractis, vt dictum eſt dictis characteribus, Sua Excellentia de voto dicti Reuerendiſſimi Domini Epiſcopi, deſiderans ſummoperè peruenire ad finem, & totalem concluſionem dicti negotij, ambo mandarunt annichilari dictum opus Moſaicum, & characteres, quibus annichilatis, & fractis infra poſt diſtantiam vnius palmi cum dimidio fuit detectum quoddam Sepulchrum, lateribus, & calce fabricatum ad ſimilitudinem Arcæ coopertum lapidibus compoſitis antiquiſſima, & fortiſſima calce, & poſt quam medietas dicti Sepulchri fuit detecta, inuentum fuit quoddam fragmentum marmoris antiqui in forma triangulari, ferè in pectore corporis Sancti exiſtens in quo quidem marmore erat inſculpta Crux cum nonnullis characteribus, ſiuè litteris claris, & diſtinctis, & ſunt quæ ſequuntur.

Et ſtatim atque lectæ fuerunt dictæ litteræ dictus Excellentiſſimus Prorex flexis genibus proprijs manibus accepit marmorem præfatum, & magna cum deuotione, & cordis teneritate illum deoſculatus fuit, & oculis proprijs applicauit, & idem fecerunt dictus Reuerendiſſimus Epiſcopus, & omnes alij circunſtantes per manus Domini Doctoris, & Canonici dicti Doctoris Pirella, & poſteà hæc fuerunt ſignificata Illuſtriſsimo Domino Archi-

Archiepiſcopo,adquem fuit tranſmiſſum Epitaphium præfatum per medium Canonici Didaci Fadda, & ſtatim atque Sua Illuſtriſſima, & Reuerendiſſima Dominatio illum vidit, iuſſit pullari Campanas in modum feſtiuitatis,& lętitię,tàm ſcilicet Eccleſie Cathedralis,quam Parrochialium, Monaſteriorum, & Eccleſiarum totius præſentis Ciuitatis ingratiarum actionem, & ſingularem letitiam,& iubilum,ob peculiarē,& ſingularem fauorem cum incremento receptum de manu altiſſimi, ob eius ſingularem pietatem, & clementiam, & ob ſingulare beneficium collatum huic ſuæ Ciuitati Calaritanæ, illam decorando Sancto Corpore illius Prælati tam inſignis, & accerrimi defenſoris Sanctæ Fidei Catholicæ, glorioſi, & Beati Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, cuius Sanctum Corpus fuit illicò iuſſum extrahi de Sepulchro, & cum ab annis mille, & vltra fuiſſent ſepulta illius Sacra oſſa, & propter inclementiam temporis,cui fuerāt expoſita nō potuerunt extrahi integra, ſed perfragmenta,tā ſcilicet caput, quam coſtæ, & oſſa, Gumerum, & alia oſſa dicti Sancti Corporis, quæ poſita fuere in quadam arca cooperta gualapino ſerico, carmeſini coloris deauratis clauiculis, quam arcam ad hunc effectum miſit Dominus Archiepiſcopus, & poſt quam totum Sanctum Corpus fuit poſitum in dicta arca, ipſa claue clauſa, fuit cum cuſtodibus depoſitata in Baſilica Sācti Saturnini, vſque quo ordinaretur, & pararetur quędā ſolniēſſima pompa, & proceſſio,ad cum ea transferendum,& aſcendendum Glorioſum Sanctum Luciferum ad ſuam Eccleſiam Cathedralem, & Spōſam, & facto depoſito dictæ arcæ in ſupradicta Baſilica Sancti Saturnini, dicti Reuerendiſſimus Epiſcopus, & Magnifici Conſules præfatæ Ciuitatis requiſiuerūt nos ſcribas, & Notarios infraſcriptos,quod ipſis daremus fidem,& teſtimonium cunctorum,quæ geſta fuerāt,& præceſſerant in inuentione Corporis Glorioſi Sancti Luciferi modo, & forma ſupradictis. Quæ omnia geſta fuerūt corā nobis infra ſcriptis ſcribis, & teſtibus ſupra nominatis, dictis diebus Menſe,& Anno,

Sig ✠ num mei Ferdinandi Sabater Notarij, & Secretarij Locumtenētiæ Generalis iſtius Sardiniæ Regni,qui præmiſſis mediante ſubſtituto interfui,& requiſitus clauſi.

Sig ✠ num mei Gaſparis Sirigu,auctoritate Apoſtolica per vniuerſum Notarij publici,Curiæ quæ, & Menſæ Archiepiſcopalis Calaritanæ Secretarij, qui vnà cum Cōnotarijs meis interſui, alioque calamo ſcribi feci,rogatus,requiſitus clauſi,& ſignaui.

Sig ✠ num mei Petri Piu, authoritate Regia per omne præſens Sardiniæ Regnum, publici Notarij, & Domus Magnificæ Ciuitatis Calaritanæ Secretarij, qui præmiſſis interfui, requiſitus clauſi.

Sig ✠ num Ioannis Antiochi Corona Authoritatibus Apoſtolica per vniuerſum, Regia verò per omne pręſens Sardiniæ Regnum Notarij, Calaritani, ac Illuſtris Capituli, & vniuerſæ Communitatis Sedis Primatialis huius Ciuitatis Secretarij, qui pręſentes, dùm ſic vt pręmittit agerentur dicerentur, & fierent, vnà cum prænominatis Connotarijs præſens interfui rogatus, & requiſitus clauſi, in fidem.

Sig ✠ num Hieronymi Aleu Calaritani, Authoritatibus Apoſtolica vbique, Regia vero per vniuerſa, & ſingula Regna, Ciuitates, loca, & Dominia Sacræ Catholicæ Regiæ Maieſtatis Domini Noſtri Regis Caſtellæ. Aragonum, Sardiniæ, Notarij publici, qui prædictis dum ſic agerentur, & fierent præſens interfui, & ſic fuit coram me, vnà cum prædictis teſtibus, & Connotarijs meis præfatis actum clauſi, rogatus, & requiſitus fidem faciens.

Ad maiorem tantæ inuentionis corroborationem, Illuſtriſſimus Dominus Don Franciſcus Eſquiuel tunc Archiepiſcopus Calaritanus, iuſſit recipi iuridicam informationem ab omnibus teſtibus, qui in ea interfuerunt, ſicut recepta fuit, in qua tàm Excellētiſſimus Prorex, quā omnes alij in præcedente Inſtrumento relati medio iuramento teſtati ſunt, ſe in prædicta inuentione Reliquiarum Sancti Luciferi perſonaliter interfuiſſe, & omnia quæ in prædicto Inſtrumento narrantur, proprijs oculis vidiſſe; Plures etiam, ex eis teſtati ſunt immemorabilem traditionem, & venerationem erga Sanctitatem B. Luciferi, ſicut, & antiquiſſimum Templum ſuo nomini dicatum, prout latè in prædicta informatione continetur, quæ in tantæ rei perpetuam memoriam, in Curia Calaritana ſeruātur.

Votum

VOTVM, ET IVDITIVM

Theologorum infraſcriptorum,quos congregari iuſſit, & mandauit Illuſtriſs.& Reuerendiſs. Dominus D.Franciſcus Eſquiuel, Archiepiſcopus Calaritanus, &c.

POſtquàm inuentę fuerunt Reliquiæ Glorioſi Doctoris, & defenſoris Eccleſiæ Catholicę S. LVCIFERI olim Archiepiſcopi Calaritani die 21. menſis Iunij anni 1613. Archiepiſcopus Calaritanus D.Franciſcus Eſquiuel, vt meliori modo poſſibili obſeruaret diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini ſeſſ.25.de Reliquijs Sanctorum. Cõgregauit Theologos die 23. eiuſdem in eius Palatio,in qua congregatione interuenerunt cum ſua Illuſtriſſima Dominatione, D.Vincentius Bacchallar Epiſcopus Boſanen. D.Sebaſtianus Carta Epiſcopus Madauren. Doctor Ioannes Atzori Decanus, Doctor Melchior Pirella Canonicus Eccleſię Calaritanę,Doctor Antiochus Strada Canonicus Eccleſię Vſelen. cũ Patribus Fratre Magiſtro Vincentio Goni Vicario Generali Sancti Dominici,Fratre Antonio Marcer Obſeruante,& confeſſario Dominorum Proregum, Patre Magiſtro Fratre Ioanne Galuan Cõmiſſario Obſeruantium,familiæ Franciſcanę,Patre Magiſtro Fratre Ioanne Belda Viſitatore Patrum S.Auguſtini, Patre Magiſtro Fratrę Franciſco Serrano Vicario Generali Patrum Carmelitarum calceatorum,Patre Magiſtro Fratre Hieronymo Fuertes Commendatore conuentus Beatę Marię de Mercede, Patre Fratre Antonio de Caſtello,Prouinciali Capuccinorum, Patre Raphaele Garau Prouinciale Societatis Ieſu, Patre Auguſtino Caſtagna,Rectore Collegij Calaritani,eiuſdem Societatis, Patre Magiſtro Fratre Franciſco Manca Dominicano, Patre Magiſtro Fratre Didaco Caſada Auguſtiniano,& Patribus Saturnino Vrſena,Antiocho Carta,Saluatore Pala, & Antonio Lopez Theologis Societatis Ieſu. Quibus expoſuit Dominus Archiepiſcopus qualiter inuentæ fuerant Reliquiæ, & corpus glorioſi S.Luciferi, declarando modum inuentionis, & cunctis oculariter oſtendẽdo Epitaphia, & Inſcriptiones inuentas.Primũ.ſ.in quatuor diuiſũ fragmentis marmoreis diuerſæ magnitudinis,quod inuentũ fuit ſub quodã vulgo dicto traſpol,humi ſeptẽ,vel octo palmis ante Sepulchrũ Sancti, in cuius inſcriptione legitur,& vocatur,Beatæ memoriæ Luciferus,&c.In ſecundo, quod eſt in forma triãgulari, fuit inuentũ intus ſepulchrum ferè in pectore corporis;legebantur hæc verba S.Luciferus Epiſcopus.Et quod ipſe Illuſtriſſimus Dominus Archiepiſcopus ſcire deſiderabat, an ſine dif-

ficultate poſſent exponi Populo, Reliquiæ dicti Sancti, vt adorarentur, & petijt, quod omnes tanquã Theologi ſibi pate facerent ipſorum iudicium, & votum. Et incipiendo Dominus Epiſcopus Boſſanen. omnes proſequuti fuerunt per ordinem, quo vt ſupra deſcripti ſunt, & concluſerunt nemine diſcrepante, quod ſua Illuſtriſs. Dominatio non ſolum debebat, ſed etiam tenebatur Populo exponere dictas Reliquias, tanquã Reliquias Sancti antiqui, & valdè benemeriti de omni Eccleſia Catholica, cum Altiſſimus ſibi conceſſiſſet, quod eas inueniret poſt mille, & tercentos annos à quibus iſte Sanctus ab hac vita mortali ad immortalem, & Cœleſtem conuolauerat, plenus glorioſis Victorijs, & Trophæis conſecutis ab Hæreticis Arrianis, & ab Imperatore Conſtantio, magno illorum fauctore.

Ego Franciſcus Archiepiſcopus Calaritanus ita ſentio.

Ego Vincentius Epiſcopus Boſanenſis ita ſentio.

Ego Sebaſtianus Epiſcopus Madauren. ita ſentio.

Ego Ioannes Azori Decanus Calaritanus ita ſentio.

Ego Melchior Pirella Canonicus Calaritanus ita ſentio.

Ego Antiochus Strada Doctor, & Canonicus Vſſellen. ita ſentio.

Ego Frater Vincentius Gomi Magiſter, & Vicarius Generalis Ordinis Prædicatorum Sardiniæ ita affirmo.

Ego Frater Ioannes Commiſſarius Generalis Minorum Obſeruantiæ huius Prouinciæ Sardiniæ.

Ego Frater Ioãnes Belda Magiſter, & Viſitator Generalis Ordinis Sancti Auguſtini idem ſentio.

Ego Frater Antonius à Caſtro Aragonenſi Prouincialis Fratrum Minorum Sancti Franciſci Cappucinorum in Prouintia Sardiniæ firmo, vt ſupra.

Ego Raphael Garau Societatis Ieſu Prouincialis Sardiniæ.

Ego Franciſcus Manca Ordinis Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magiſter, & Profeſſor idem ſentio.

Ego Auguſtinus Caſtagna Collegij Calaritani Rector, &c.

Ego Magiſter Frater Hieronymus de Fuertes Commẽdator, ac Commiſſarius Prouincialis Sardiniç, Ordinis Beatç Mariç de Mercede idem ſentio, & affirmo.

Ego Franciſcus Serrano Sacræ Theologiæ Doctor, ac Vicarius Generalis Ordinis Carmelitarum idem ſentio, & affirmo.

Ego Frater Antonius Marcer Ordinis Sancti Franciſci de Obſeruantia.

Ego Frater Didacus Calada de Monroy Auguſtinianus Magiſter in Sacra Theologia idem ſentio.

Ego Saturninus Vrſana è Societatę Ieſu Theologiæ Profeſſor.

Ego

Ego Antiochus Carta Theologus Societatis Ieſu.

Ego Saluator Pala Societatis Ieſu Sacræ Scripturæ Profeſſor.

Ego Antonius Lopez è Societate Ieſu Theologiæ Moralis Profeſſor.

Quæ quidem Congregatio Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Prælatorum Doctorum, & Canonicorum Magnificorum, & Religioſorũ Theologorum, quos atteſtor cognoſcere, facta fuit pręſente me ſcriba, & Secretario infraſcripto, die 23. Iunij anni 1623. in Palatio Illuſt. Domini Archiepiſcopi, de quibus omnibus ad inſtantiam Venerabilis Promotoris Fiſcalis Menſæ & Curiæ Calaritanæ atteſtor præſentibus pro teſtibus in omnibus, & pręmiſſis, Magnifico, & Egregio Doct. Ioanne Carnicer Conſule Primario præſẽtis Ciuitatis Calaritanę, & Aſſeſſore Regij Procuratoris iſtius Regni pro ſua Maieſtate, & Venerabilibus Hieronymo Polla Beneficiato huius Sanctæ Primitialis Eccleſiæ Calaritanæ, & Siſinnio Palmas. In quorũ fidem propria manu me ſubſcripſi die, & anno ſupradictis, & ſignum officij mei appoſui.

Signum ✠ mei Gaſparis Sirigu auctoritate Apoſtolica per vniuerſum Notarij publici, & Secretarij Curię, & Mẽſę Archiepiſcopalis Calaritanę, qui fidem facio, quod inſtatus, & requiſitus interfui ſubſcriptis omnibus rebus in dicta Congregatione, tractatis, modo, & forma, de quibus ſupra die, menſe, & anno pręſentis. Copia huiuſmodi in pręſenti papiri folio huius maioris formę, proprio calamo ſcripta, ſumpta, & extracta fuit, prout iacet à ſuo originali recondito, & cuſtodito in Curia Archiepiſcopali Calaritana, & cum dicto ſuo originali fideliter de verbo ad verbum comprobata per me Gaſparem Sirigu, auctoritate Apoſtolica per vniuerſum Notarium publicũ, Curięque, & Menſę Archiepiſcopalis Calaritanę Secretarium, & vt huic copię, veluti dicto ſuo originali in iudicio, & extra ab omnibus plena adhibeatur fides in huius rei teſtimonium. Ego idem Gaſpar Sirigu Notarius, & Secretarius, qui vt ſupra, inſtãte Venerabili Procuratore Fiſcali Curię, & Menſę pręſentis Calaritanę pro ſuo, vt aſſeruit intereſſe hic Calari die 7. Februarij Anno à Natiuitate Domini 1637. me ſubſcribo, & meum quo vtor in publicis claudendis Inſtrumẽtis artis Notarię appono, quod eſt tale ſig ✠ num.

Nos infraſcripti atteſtamur, & fidem facimus, ſupradictum Gaſparem Sirigu fore, & eſſe Notarium publicum, & Menſę Archiepiſcopalis Calaritanę Secretarium, ſuiſque Inſtrumentis, & ſcripturis dari plenã fidem in Iudicio, & extra in quorum fidem, &c.

Siſinius Gerona.

Ioannes Antiochus Corria Notarius publicus.

Hieronymus Vidal Notarius Publicus.

INFOR-

Adm. Reu. Domine Vicarius Generalis, Venerab. Promotor Fiſcalis Curiæ, & Menſæ Archiepiſcop. Calaritanæ adhoc, vt vberius ſeu euidentius conſtet de Sanctitate Glorioſi S. Luciferi Archiepiſc. Calaritani, Paternitatem veſtram deprecatur quatenus dignetur mãdare ad futuram rei memoriam, recipi informationem in, & ſuper articulis ſequentibus, quos ponit cum ſolitis clauſulis ſalutaribus non ſe adſtringens, &c.

PRIMO ponit, quod antequam inuenirentur Corpus, & Sac. Reliquię Glorioſi S. Luciferi Archiepiſcopi Calaritani quod. Fr. Franciſcus Hortola oriundus ex præſenti Ciuitate, & Religioſus Sanctæ Societatis Ieſu, vir admodum ſpiritualis, luce Cœleſti, & ſpiritu prophetico dixit, quod ſi quærerent in loco per ipſum indicando, inuenirent Sacras Reliquias Glorioſi S. Luciferi; prout cum effectu repertę fuerunt in eodem loco ſeu parte per ipſum Fr. Hortola indicata, & ita eſt verum, &c.

Secundo Ponit, ꝙ dictus Fr. Hortola toto tempore ſuæ vitæ vſq; ad mortem fuit Religioſus admodum obſeruans, & exemplaris communiter, non ſolum in hac Ciuitate Calaritana, verum etiam in toto Regno, & tam tempore, quo in humanis agebat, quam poſtquam ab hac luce migrauit, fuit habitus, & reputatus pro Sancto Religioſo, & ita eſt verum, &c.

Tertio Ponit, quod eſt communis opinio, & fama publica in tota hac Ciuitate, & Regno, quod pręfatus Fr. Franciſcus Hortola ſæpe ſæpius præuidebat inuentiones plurium corporum Sanctorum cum reuelationibus Cœleſtibus, quas habebat, nedum in Eccleſijs, & locis per ipſum viſis; verum etiã in partibus in quibus ipſe nunquã extiterat, & poſtquam ipſe patefecit locum, in quo dicta corpora erant inueniendã cum effectu reperiebãtur, quæmadmodum euenit in Reliquijs pręfati Glorioſi Sancti Luciferi, Glorioſi Sãcti Saturnini, & Glorioſi Martyris S. Antiochi Sulcitani, & ita eſt verum, &c.

Quarto, Ponit, quod præſenti anno 1637. cum tempus fuiſſet mirum in modum ſiccum, & cum futura eſſet ingens ſterilitas in ſeminibus Calaritanæ Ciuitatis, & locorum Capitis dictæ Ciuitatis pertinentiũ ad eius Archiepiſcopatum: nec non etiam in Ciuitate Saſſaris, & in diſtrictu eiuſq; Archiepiſcopatus, & defuiſſent ſpacio nonnullorum menſium pluuiæ neceſſariæ, factis multis Proceſſionibus, & præcibus ad placandam iram Dei,

eidem

eidem ſupradicto ; adhoc vt nobis prouideret de pluuia conuenienti videntes, quod nihilominus ſiccitas perſeuerabat in dicta Ciuitate Calaritana die decimaquinta menſis Maij præſentis anni, facta fuit generaliſſima proceſſio, in qua fuit extracta deuotiſſima, & miraculoſa Imago Sanctiſſimi Crucifixi, quæ exiſtit in Parrochia S. Iacobi præfatæ Ciuitatis, quæ extrahi non ſolet, niſi vrgente magna neceſſitate, & multis à tunc annis non fuerat extracta, interueniente magno concurſu populi vtriuſque ſexus, & conditionis, & etiam interuenientibus Illuſtrioribus, & Nobilioribus Ciuitatis, & ponendo Sanctiſſimum Crucifixum ſuper Altari Maiori Eccleſiæ Primatialis Calaritanæ, facta fuit quædam deuotiſſima octaua ſingulis diebus concionando, & cum perueniſſet dies, in quo ſolet celebrari feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, quæ celebratur die vigeſima menſis Maij euenit, quod à primis Veſperis dictæ feſtiuitatis tempus cœpit mutari, & die præfati Sancti, tempore quo concionator aſcendit ad Cathedram, quando voluit incipere concionem ad publicandum laudes dicti Sancti, facta fuit tam copioſa pluuia taliter, quod apparebat mira proluuies, quæ pluuia ab intereſſentibus in Eccleſia, habita fuit pro miraculoſa, & quod Sanctiſſimus Crucifixus cum ipſa ſubuenit præfatę neceſſitati vrgenti in dictis locis, præfati Archiepiſcopatus Calaritani, propter merita Glorioſi Sancti Luciferi ſignificando quantopere ęſtimabat, quod veneraretur, & recoleretur feſtiuitas dicti Sancti, & cũ ſubuenerit, die quo celebrabatur eiuſdem Sancti feſtiuitas, magnæ neceſſitati ſeminum, quorum perceptio talis fuit, quod nedum habetur neceſſarium pro victu oppidorum Ciuitatis Calaritanæ, verum etiam ad ſuccurrendum neceſſitatibus Ciuitatis Saſſaris, & locorum ſui Archiepiſcopatus; ſcilicet ad ſubueniẽdum ingenti neceſſitati, & ſterilitati frumenti, quibus opprimebantur prę́ſenti anno, & quod illis defuiſſet pluuia neceſſaria, & ita eſt verum, &c.

Quinto, ponit, quod anno 1625. cum reperiretur P. Fr. Andreas Eſgrechio Capuccinus in Conuentu præſentis Ciuitatis, laborans febribus, & à Medicis deſperatus, & per duos dies crucians animo, ſeu agonizando ſine loquella, & nihil alimenti recipiens, dempto modico, quod in eius os immittebatur, euenit, quod cum P. Fr. Hieronymus Boi Capuccinus ſe contuliſſet ad illum videdũ, audiens, ꝙ Medici dicebant, ipſum moriturum fore infra duas horas, maxima miſeratione ductus animaduertens, quod non iuuabat aliquod humanum remedium, habuit recurſum ad diuinum, qui extrahendo quandã Reliquiã Glorioſi Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, quam portabat, illam poſuit ſuper dicto agonizante, & illi dixit P. Fr. Eſgrechio hęc eſt hora, in qua debes habere maiorem fidem, & ſpem

in

in Deũ,qui tibi elargietur ſalutem corporis,propter merita Glorioſi Sãcti Luciferi, cuius hæc eſt Reliquia , tunc dictus ægrotans,cum loqui non valeret fecit actionem,quam ſibi dictauit dictus Pater Boy,voluit, ſeu erexit oculos ad cœlum,& ab ipſo tunc recuperauit ſalutem, & abijt febris etiam illo tunc,quod ab ipſo infirmo,& ab alijs,qui illum viderunt, & ſciuerunt dictum ſucceſſum fuit habitum pro miraculo operato propter interceſſionem prædicti glorioſi S. Luciferi , idemque prorſus contigiſſe Catharinæ Gaboi,& ita eſt verum,&c.

Sexto,& vltimo ponit pro nunc,quod præmiſſa omnia ſunt vera , & de ipſis eſt publica vox , & fama , quos articulos deprecatur admitti iubendo Notario,quod tradat copiam comparenti, & ſic omni meliori modo,&c. ſaluis, &c. ſaluo iure Altiſſimus,&c.

Rogier Promotor Fiſcalis,&c.

Remittit prouidendum vtriuſque Iuris Doctori Egregio Militi Ioanni Mariæ Tanda,Aſſeſſori ordinario Curiæ Archiep. Calaritan. &c.

Prouiſa per Adm.Reuer. Dominũ Doctorem Dominicum Marti Canonicum Calaritanum , & Vicarium generalem , &c. Die vigeſima menſis Septembris,anno à Natiuitate Domini 1637.in Ciuitate Calaritan.

Gaſpar Sirigu Not.& Secretar,

Regiſtrata.Recipiatur informatio ſupplicata ſer.ſer.& ea recepta tradatur copia iuxtà ſtylum,&c, Tanda Aſſeſſor,&c.

Catalogus teſtium citandorum , & recipiendorum ad inſtantiam Vener. Promotoris Fiſcalis Curiæ,& menſæ Calaritanæ, qui ſunt ſequentes .

ET primo Ioannes Baptiſta Eſquer Ianuenſis ſuper quarto , & vltimo.

Fr.Esforzo Melſa,Miles Habitus S.Ioannis ſuper quarto,& vltimo .

Auguſtinus Marti Mercator Ianuen.ſuper 1.2.3.4.& vltimo.

℞. P.Auguſtinus Caſtagna Soc.Ieſu ſuper 1.2.4.& vltimo.

℞. P.Ioannes Murtas,Religioſus Societatis Ieſu ſuper 1.2.4.& vltimo.

℞. P.Ioannes Baptiſta Creſpo Societatis Ieſu ſuper 1.2.3.4.& vlt,

℞. P.Saturninus Vrſana ſocietatis Ieſu ſuper 1.2.3.4.& vlt.

℞. P.Iulianus Melis ſocietatis Ieſu ſuper 1.2.3.4.& vlt.

℞. P.Saluator Mereu ſocietatis Ieſu ſuper 2.3.4.& vlt.

℞. P.Ioannes Cuy ſocietatis Ieſu ſuper 1.2, 3.4.& vlt.

℞. P.Andreas Sanna ſocietatis Ieſu ſuper 1.2.3.4.& vlt,

℞. P. Stephanus Natter Societatis Ieſu ſuper 1.2.3.4. & vltimo.
℞. P. Fr. Thomas Pitzalis Ord. S. Dominici ſuper 1.2.3.4. & vltimo.
℞. P. Fr. Thomas Canauera Ordinis S. Dominici ſuper 4. & vltimo.
℞. P. Fr. Michael de la Roſa Ord. S. Auguſtini ſuper 4. & vltimo.
℞. P. Fr. Angelus Serra Ord. S. Auguſtini ſuper 4. & vltimo.
℞. P. Fr. Petrus Maſſarello Ord. S. Auguſtini ſuper 4. & vltimo.
℞. P. Fr. Hieronymus Boy Capuccinus ſuper 5. & vltimo.
℞. P. Fr. Petrus de Benedetto Capuccinus ſuper 5. & vltimo.
Doctor Antonius Galcerino Medicus ſuper 5. & vltimo.
Auguſtinus Eſgrechio ſuper 5. & vltimo.
Doctor Bartholomæus Segui ſuper 5. & vltimo.
Hieronyma Aſtraldo ſuper 5. & vltimo.
Maria Aſtraldo ſuper 5. & vltimo.
℞. P. Fr. Andreas Eſgrechius Capuccinus ſuper 5. & vltimo.

Die vigeſimo menſis Septembris anni 1637. in Ciuitate Calaritana, Ianuarius Eſquirru Porterius Curiæ Eccleſiaſticæ, relationem facit qualiter citauit omnes contentos, & expreſſos in ſupradicto catalogo teſtium, ad inſtantiam Venerabilis Promotoris Fiſcalis, ſic referens de quibus, &c.

Saluator Melony pro Sirigu Secr.

Die 27. Septembris anno à Natiuitate Domini milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo Calari, &c.

Ioannes Baptiſta Aſquer Mercator Genuenſis domiciliatus in præſenti Ciuitate, & Caſtro Calaritano ætatis prout dixit quinquaginta quinque annorum parum plus, vel minus, teſtis citatus, & præuio iuramento dicenda veritate, de quibus ſciet, & interrogabitur, in, & ſuper articulis præſentatis per Venerabilem Promotorem Fiſcalē, Curiæ, & Menſæ Archiepiſcopalis Calaritanæ, ipſi teſti lectis, & publicatis, & primo ſuper 4. articulo interrogatus, &c.

Et ipſe teſtis dixit contenta in dicto articulo eſſe admodum vera, ſcilicet, quod præſenti anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo propter deficentiam aquarum per multum tempus, ſemina capitis Ciuitatis Calaritanæ, & plurium aliorum locorum erant prædita qua propter factæ fuerunt plures proceſſiones, & præces ad effectum reprimendi, ſeu placādi iram Dei, & impetrandi ab eodem, quatenus vellet nobis concedere pluuiam, qua tantoperè indigebant ſemina terræ die decima quinta menſis Maij præſentis anni, facta fuit quædam generaliſſima proceſſio, & extractus fuit deuotiſſimus Sanctus Crucifixus ab Eccleſia S. Iacobi, qui non extrahitur, niſi ſolum in ſimilibus neceſſitatibus; qui multo à tunc tempore non fuerat extractus, in qua proceſſione reperiebātur omnes Nobilio-

res præſentis Ciuitatis, & concurrebāt inibi, vtriuſque ſexus populi, qui Crucifixus conductus fuit in Eccleſiam Primatialem Calaritanam; & dixit ipſe teſtis; quod illum poſuerunt ſuper Altari Maiori, & ſic facta fuit quædam deuotiſſima octaua cum concione, vnaquaque die, & in dicta octaua peruenit Feſtiuitas glorioſi Sancti Luciferi, quæ celebratur die vigeſima Maij, & dixit ipſe teſtis, quod repertus fuit ipſemet in Eccleſia Primatiali Calaritana, in qua Feſtiuitas eiuſdem glorioſi Sancti Luciferi recolitur, qui dicit, quod à Vigilia dictæ Feſtiuitatis, videlicet circa horam Veſperarum aeres cœperunt turbari, & quod die qua, celebrabatur dicta Feſtiuitas, exiſtendo ipſe teſtis in dicta Eccleſia Primatiali, tempore quo concionator cœpit concionari laudes dicti glorioſi Sancti Luciferi, venit tanta copia aquarum, taliter, quod videbatur mira proluuies, & propter rumorem, quem populus faciebat, dictus cōcionator perſedit per bonum ſpacium, & pro certo habuerunt, & omnes in dicta Eccleſia exiſtentes dicebant, quod illud erat miraculum operatum per interceſſionem glorioſi Sancti Luciferi, & quod ipſe interceſſerat cum Deo Domino noſtro, eo quod ſubueniret noſtræ neceſſitati, in qua verſabamur, quæ quidem aqua fuit magni momenti nō tātū ſeminibus, verum etiam cæteris alijs rebus, taliter, quod perceptio frugum, non ſolum fuit ſufficiens pro victu neceſſariò totius diſtrictus Calaritan. verum etiam pro ſubuentione diſtrictuū Saſſaris, Ciuitatis Algaren. & hoc dixit eſſe verum, & quod ſcit, &c.

Super vltimo articulo interrogatus, &c. & dixit, quod omnia per ipſum dicta ſunt vera, ſub onere iuramenti per ipſum præſtiti, & ſe ſubſcripſit.

Ioannes Baptiſta Aſquer &c.

Saluator Meloni pro Sirigu Not. & Curiæ Archiepiſcopalis Calaritanæ Secretarius, &c.

Dicto die Calari Fr. Alphonſus Melſo miles, habitus Sancti Ioannis, & Locumten. Præfecti militiæ Maeſtro de Campo nuncupatus in præſenti Regno, ætatis, vt dixit, triginta octo annorum, parum plus minuſuè teſtis citatus, & interrogatus, præuio iuramento de dicenda veritate, in, & ſuper his, de quibus interrogabitur, & ſciet ſuper articulis, ipſi teſti lectis, &c. & primo ſuper quarto articulo, &c. Et dixit ipſe teſtis omnia contenta, & expreſſa in dicto articulo eſſe admodum vera, videlicet, quod præſenti anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo, propter carentiam ſiuè deficientiam aquarum (per multum tempus ſemina diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ, & plurium aliorum locorum erant perdita, qua de cauſa factæ fuerunt plures proceſſiones, & Præces ad effectum reprimēdi, ſeu placandi iram Dei, & ab eodem impetrandi aquam, qua carebant ſemina terræ, & nihilominus facta fuit quædā generaliſſima proceſſio, & extractus

fuit

fuit deuotiſſimus Crucifixus ab Eccleſia Sancti Iacobi, qui non extrahaitur, niſi ſolùm in ſimilibus neceſſitatibus, & tranſportatus fuit in proceſſione in Eccleſiam Primatialem Calaritanam, & illum poſuerunt ſuper Altari maiori, in cuius honorem fecerunt quandam deuotiſſimam octauam, ſingulis diebus concionãdo, & in dicta octaua cecidit Feſtiuitas glorioſi Sancti Luciferi, quæ cadit die 20. menſis Maij, & à primis Veſperis aer cœpit turbari, & die qua celebrabatur dicta Feſtiuitas, ipſe teſtis repertus fuit in dicta Eccleſia Primatiali, in qua dicta Feſtiuitas recolitur tempore, quo concionabatur Pater Fr. Roſſas, Ordinis S. Auguſtini, incipiendo laudes dicti glorioſi Sancti, venit tanta copia aquæ, taliter, quod videbatur diluuium, quæ fuit remedium generale cunctorum ſeminum terræ, ita quod recollectio, nõ tãtũ ſufficiens fuit pro victu neceſſariò diſtrictus Calaritani, verum etiam ſubuenit diſtrictui Saſſaris, & Ciuitatis Algaren. & pro certo habetur ab omnibus in dicta Eccleſia intereſſentibus, tempore concionis præfatæ, illud fuiſſe miraculum à Domino noſtro operatum, propter merita glorioſi S. Luciferi, & quatenus ſecus perdebantur cuncta ſemina terræ, & hoc dixit eſſe veritatem facti, &c.

Super vltimo articulo, &c. & dixit, omnia per ipſum teſtem dicta eſſe vera ſub onere iuramenti per ipſum præſtiti, & ſe ſubſcripſit.

Fr. Alphonſus Melzo Locumt. Præfecti Militiæ
Generalis pro S. C. Maieſtate, &c.

Idem Melony pro Sirigu Secret.

Dicta die in Ciuitate Calaritana, Auguſtinus Marti Mercator Ianuen. habitator præſentis Ciuitatis Calaritanæ, ætatis prout dixit triginta duorum annorum circiter, teſtis citatus, & præuio iuramento de veritate dicenda, in, & ſuper ijs, de quibus interrogabitur, & ſciet ſuper articulis ipſi lectis, interrogatus, &c.

Et ſuper primo articulo, &c. Et dixit, quod illud, quod dicere, & atteſtari poteſt, in, & ſuper dicto articulo eſt, quod cognouit quondã Fratrẽ Franciſcum Hortola Religioſum Sanctę Societatis Ieſu, qui dum vixit erat Religioſus admodum ſpiritualis, & quod ipſe teſtis à multis fide dignis intellexit, dictũ quondã Fratrem Franciſcum Hortola, antequam inuenirentur Sacræ Reliquiæ glorioſi Sancti Luciferi dixiſſe, quod ſi inſpiciebant, ſeu quærebant in loco per ipſum indicando, reperturi erant corpus glorioſi Sancti Luciferi, prout cum effectu inuentum fuit in eodemmet loco per dictum Fratrem Hortola indicato, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo articulo, &c. Et dixit ita pariter eſſe admodum verum illud, quod exprimitur, & continetur in dicto articulo, ſcilicet, quod toto tempore, quo cognouit dictũ Fratrem Hortola, erat optimus Religioſus,

ab omnibus generaliter reputatus pro viro Sancto, tàm tempore, quo in humanis agebat: quàm poſtquam animam efflauit, & ita eſt verum, &c.

Super tertio articulo, &c. Et dixit ipſe teſtis, eſſe famam publicã in præſenti Ciuitate, & à pluribus creditu dignis percepit, dictum Fratrem Hortola in plurimis occaſionibus præuidere inuentiones plurium corporum Sanctorum cum reuelationibus, quas dictus Frater habebat, nedum in Eccleſijs, in quibus extiterat, immò potius in locis, in quibus nũquam fuerat, & poſtquam ipſe Fr. Hortola patefecerat, ſeu ſignificauerat locum, in quo erant inuenienda de facto, & cum effectu ibi reperiebantur, prout cõtigit ſuper inuentione glorioſi S. Saturnini, glorioſi Sancti Luciferi, glorioſi Sãcti Antiochi Martyris Sulcitani, & multorum aliorum Sanctorum, & ita eſt verum, &c.

Super quarto articulo, &c. Et dixit contenta in dicto articulo eſſe admodum vera, & quod pręſenti anno milleſimo ſexconteſimo trigeſimo ſeptimo, propter deficientiam, ſeu carentiam aquarum per multum tempus cuncta ſemina diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ, & aliorum locorum erant perdita, quo circa factæ fuerunt multæ proceſſiones, & præces ad placandam iram Dei, & conſequendum ab eo aquam, & die decima quinta menſis Maij, facta fuit quædam generaliſſima proceſſio, & extractus fuit deuotiſſimus Crucifixus ab Eccleſia Sancti Iacobi, qui extrahi nõ ſolet, niſi in ſimilibus neceſſitatibus, & à multo tempore non fuerat extractus, in qua proceſſione aderant Nobiliores præſentis Ciuitatis, & multa Plebis multitudo vtriuſque ſexus, & conductus fuit ad Eccleſiam Primatialem Calaritanam, & poſitus ſuper Altari maiori eiuſdem Eccleſiæ, & in ipſius honorem facta fuit deuotiſſima octaua, cum ſermone vnaquaque die, in qua octaua cecidit Feſtiuitas Sancti Luciferi, quæ ſolet celebrari die vigeſima menſis Maij, & à primis Veſperis aer cœpit turbari, & die ſequẽti qua celebrabatur dicta Feſtiuitas, ipſe teſtis repertus fuit in dicta Eccleſia Primatiali, in qua dicta Feſtiuitas celebratur, & quando concionabatur tempore, quo concionator principium dedit concioni ad dicendum, & publicandum laudes glorioſi Sancti Luciferi, ipſomet tunc venit tanta aquarum multitudo, quod apparebat diluuium, taliter quod concionator coactus fuit ſuperſedere à cõcione per magnum ſpatium temporis, propter ſtrepitum cauſatum à populo, taliter quod omnes generaliter pro indubitato habuerunt illud fuiſſe miraculum, operatum à Deo Domino Noſtro, intercedente Sancto Lucifero, eo quod ſubuenerat tantæ neceſſitati, qua quidem aqua fuit reſtauratio cunctarum ſegetum, quas tetigit, & ad quas peruenit ipſa aqua, non ſolùm elargita fuit neceſſaria diſtrictui Ciuitatis Calaritanæ, verum etiam diſtrictui Saſſaris, & Ciuitatis Algaren. & multo-

multorum aliorum locorum, & præmiſſa dixit iuxta ſuam conſcientiam, & ita eſt verum.

Super vltimo articulo,&c. & dixit præmiſſa omnia per ipſum dicta, & teſtificata ſuper ipſis articulis,eſſe vera per iuramẽtum ab ipſo præſtitum, & proprio nomine ſe ſubſcripſit.

Auguſtinus Marti,&c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Die vigeſima quinta prædictorũ menſis, & anni in Collegio S.Crucis Societatis Ieſu, ℞. P. Auguſtinus Caſtagna Religioſus profeſſus eiuſdem Soc. Ieſu præſentis Ciuitatis, ætatis prout dixit 72. annorum parum plus minuſuè,teſtis interrogatus præuio iuramento,tacto pectore,more Sacerdotali,& mediante licẽtia, quam impetrauit ab Admodum R. P. Prouinciali ſuo ſuperiore,de dicenda veritate de eo, quod ſciret,& percontabitur in,& ſuper articulis,ipſi teſti lectis,&c.

Et primo ſuper articulo primo examinatus, & dixit veritatẽ facti,quam ſcit,in, & ſuper ijs,de quibus ſciſcitatur ſuper dicto articulo,eſſe, quod ſæpiſſime à plebe, & populo intellexit, & ab eiſdemmet Religioſis dictæ Societatis Ieſu, quod intellexerant, ſeu dici audiuerant, quondam Fratrem Franciſcum Hortola multoties præuidiſſe inuentiones multorum corporum Sanctorum,& ſignanter corporis Glorioſi S. Luciferi,Sãcti Saturninini S.Antiochi Martyris Sulcitani, & multorum aliorum Sanctorum, & ita eſt verum,&c.

Super ſecundo articulo examinatus, & dixit,quod illud,quod ipſe teſtis ſcit ſuper dicto articulo eſt,quod cognouit dictum quondã Fratrem Franciſcum Hortola, ſpacio quinquaginta annorum, & vltra pro Religioſo ſummopere obſeruãte,& quod ſemper fuit habitus tẽtus,& reputatus, tam in vita,quam poſt mortem pro Religioſo Sanctoq.uod dixit ſcire,eo quod expertus fuit,ſeu tractauit diuerſis vicibus illius conſcienſiam, & maxime in vltima confeſſione Generali, quæ fuit de tota ſua vita, & etiam quia animam efflauit in ſuis manibus,cum multis demonſtrationibus gratiæ fiduciæ,& ſpei,quam in Deo habebat, & ita eſt verum.

Super quarto articulo examinatus, &c. & dixit eſſe admodum verum, quod ſi non pluuia facta fuiſſet, die qua celebrabatur feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi,quæ cadit die vigeſima mẽſis Maij, ſemina terræ,pręſentis diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ,eo plurium aliorum locorum fuiſſent perdita, quæ quidem aqua fuit cauſa reparationis, & remedium cunctarum ſegetum ad quas peruenit, & ita eſt verum.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit cuncta per ipſum dicta, & atteſtata ſuper dictis articulis, eſſe vera ſub onere iuramenti per ipſum

pręſtiti

Maij,in qua quidem die facta fuit pluuia tàm copioſa taliter,quod videbatur mira proluuies,& ipſe teſtis,à multis intereſſentibus in dicta Eccleſia Primatiali,dici audiuit, quod incontinenti cum concionator principium dediſſet concioni, & cæpiſſet promulgari laudes dicti Glorioſi Sancti Luciferi,cecidit dicta aqua,quæ quidem aqua dici audiuit fuiſſe miraculum, & mercedem à Deo Domino Noſtro impetratam,per medium S. Luciferi, & quod niſi fuiſſet dicta pluuia,cuncta ſemina terræ perijſſent, & hoc eſt verum,&c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit cuncta per ipſum teſtem dicta,& atteſtata,eſſe vera ſub iuramento,per ipſum preſtito,tacto pectore more Sacerdotali fuit ſibi lectum,& perſeuerauit.

Ioannes Murtas manu propria.

Idem Meloni pro Sirigu Secretarius.

Dicto, & eodem die in dicto loco, &c. R. P. Ioannes Baptiſta Creſpo Sacerdos Profeſſus Societatis Ieſu, præſentis Ciuitatis Calaritanæ,ętatis prout dixit 45. annorum in circa,teſtis citatus, & interrogatus præuio iuramento,tacto pectore more Sacerdotali,& præcedente licentia per ipſum impetrata ab Admodum R. P. Prouinciali ſuo ſuperiore de veritate dicēda, ſuper ſequentis articulis.

Et primo ſuper primo articulo examinatus, &c. & dixit, quod illud, quod ipſe teſtis ſcit, & dicere poteſt ſuper dicto articulo eſt eſſe admodum vera cuncta contenta, & expræſſa in dicto articulo,videlicet, quod quondam Fr. Hortola ſolitus erat ſemper præuidere plures inuentiones corporum Sanctorum,non ſolum præſentis Ciuitatis,& locorum,in quibus moratus fuerat in præſenti Regno;verum etiam in multis Oppidis,& locis depopulatis, in quibus nunquam ipſe extiterat,indicando Eccleſias dirutas, ſeu perſiſtentes,prout cum effectu poſteà perquirendo in dictis Eccleſijs, & locis per ipsū indicatis inuenta fuerint dicta corpora quęmadmodū contigit in inuentione Glorioſi Sancti Luciferi in ſua Eccleſia, & in Oppido de Orgoſolo Sancti Ananiæ Comitis,& in inuentione multorum aliorum, quorum ipſe teſtis ad præſens non recordatur,& ita eſt verum,&c.

Super ſecundo articulo examinatus,&c. & dixit omnia contenta,& expræſſa in dicto articulo,eſſe vera,nempe dictū quondam Fr. Hortola fuiſſe habitum, & reputatum pro Sancto, non ſolum in præſenti Regno,verum etiam in quacunq; parte,in qua extiterat,tàm in vita,quàm poſt mortem, quod dixit ſcire ipſe teſtis,quippe qui vitam degerat multis annis in Collegio præſentis Ciuitatis,in quo ipſe teſtis morabatur, & hoc eſt verum,&c.

Super tertio articulo examinatus, &c. & dixit, quod ſuper contentis in dicto articulo, iàm depoſuit, quæ ſciebat in præcedenti articulo, & ita ſe habet

habet veritas facti, &c.

Super quarto articulo examinatus,&c.& dixit eſſe admodum vera cuncta articulata,eo,quia de certa ſcientia ſcit,quod in toto Regno generaliter erat magna carentia aquæ,periclitando,ne perirent cuncta ſemina,eo quia ipſe teſtis ita vidit,nõ tãtum in loco,ſeu Ciuitate de Boza, verum etiã in toto itinere Oriſtani, vſque ad Ciuitatem Calaritanam, & etiam in omnibus Oppidis, & Ciuitatibus præſentis Regni, ac in præſenti Ciuitate Calaritana, in qua inter cœteras proceſſiones factas, interuenientibus cunctis Religionibus, & Confraternitatibus in præſenti Ciuitate, facta fuit vna proceſſio generalis die 15. menſis Maij præſentis anni,deferendo miraculoſam Imaginem Sanctiſſimi Crucifixi ab Eccleſia Sancti Iacobi de Villanoua, vſque ad Eccleſiam Cathedralem, in qua habita fuit quædam deuotiſſima octaua cum concione,vna quaque die, & in dicta octaua cecidit Feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani die 20.menſis Maij,& cum R.P. Fr. Michael della Roſa Ordinis Sancti Auguſtini, vellet principium dare concioni,prout cum effectu prædicauit laudes Glorioſis Sancti,venit quædam copioſa aqua tàm ingens,ita vt appareret diluuium, quod non ſolum ſucceſſit in præſenti Ciuitate, inmò etiam ipſe teſtis intellexit à perſonis fide dignis,quod dicta aqua fuit generalis, & per totum Regnum, & fuit vniuerſale remedium recollectionis frugum,quia quatenus ſecus,cuncta ſemina peribant, quod dicit ipſe teſtis; eo quod interuenerit in dicta Eccleſia Cathedrali quando cecidit dicta aqua, & dici audiuerit ab omnibus generaliter, dictum ſuceſſum, pro miraculo per dictũ Sanctum Luciferum operato, habitũ eo quia pridie,Cœlum fuerat valde turbatum, & reſeruauerat aquam pro die dictæ feſtiuitatis dicti Glorioſi Sancti Luciferi, quod piè creditur operatum fuiſſe per Dominũ noſtrum, ad glorificandum dictum Glorioſum Sanctum Luciferum, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus dixit omnia per ipſum dicta, & atteſtata eſſe vera,ſub onere iuramenti per ipſum praſtiti tacto pectore more Sacerdotali,fuit ſibi lectum,& præſeuerauit.

Ioannes Baptiſta Creſpo.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Die vigeſima ſexta prædictorum menſis, & anni in dicto loco,&c. R. P. Saturninus Vrſena Religioſus Profeſſus Societatis Ieſu præſentis Ciuitatis,Magiſter in Sacra Theologia in Vniuerſitate præſentis Ciuitatis, & Regni illius ſtudiorum, ac Qualificator Sancti Officij ætatis prout dixit ſexaginta ſeptem annorum,parum plus,minu ſue teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore more Sacerdotali interrogatus præcedente licentia

tia per ipſum impetrata ab Admodum Reuerendo P. Prouinciali dicti Collegij de dicenda veritate, de eo quod ſciet, & interrogabitur ſuper inuentionis articulis, &c.

Et primo ſuper primo articulo examinatus, &c. & dixit cuncta contenta, & expreſſa in dicto primo articulo eſſe admodũ vera videlicet dictum quondam Fratrem Franciſcum Hortola ſolitum fuiſſe ſæpiſſime præuidere inuentiones plurium corporum Sãctorum prout euenit in inuentione corporis S. Luciferi, quod fuit inuentum in Eccleſia, & loco per dictũ Hortola indicatis, & hoc dixit ſcire ipſe teſtis, eo quod cum ipſo conuerſatus fuit per multos annos, & cum ipſo moratus fuerit in eadem Societate, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo articulo examinatus, &c. & dixit pariter eſſe admodum vera cuncta articulata, & expræſſa in dicto articulo, ſcilicet quondam Fr. Franciſcum Hortola fuiſſe Religioſum ſummopere obſeruantem, & fuiſſe habitum, tentum, & reputatum, tam in vita quam poſt mortem pro Sancto, & ita eſt verum, &c.

Super tertio articulo examinatus, &c. & dixit articulata eſſe admodum vera, & cuncta in dicto articulo expræſſa, nempe dictum quondã Fratrem Hortola ſæpius præuidiſſe inuentiones Sanctorum, ſignificando locum, in quo exiſtebant, nedum in locis in quibus ipſe moratus fuerat, verum etiã in loco, in quo nunquam extiterat, quemadmodum euenit in Reliquijs Glorioſi Sancti Antiochi Martyris Sulcitani, & Glorioſi Sancti Saturnini, & in Reliquijs, quæ inuenta fuere in Eccleſijs S. Ephiſij, & Sanctæ Reſtitutæ, quod dixit ſcire ipſe teſtis, eo quia cum ipſo practicauit pluribus annis, & quia in eadem domo ſimul commorati fuerunt prout ſupra iam depoſuit, & hoc eſt verum, &c.

Super quarto articulo examinatus, & dixit eſſe admodum vera cõtenta, & expreſſa in dicto articulo, quod propter deficientiam aquarum, præſenti anno factæ fuere quam plurimæ deuotiones, & proceſſiones, & ſignanter die decima quinta menſis Maij proxime antegreſſi præfacti anni, facta fuit quædam generaliſſima proceſſio Sancti Crucifixi, qui tranſportatus fuit ab Eccleſia Sancti Iacobi de Villanoua, ad Eccleſiam Catredradalem Primatialem Calaritanam, què̄m ſuper dicto Altari Maiori impoſuerunt in eius honorem faciendam deuotiſſimam octauam vnaquaque die, concionando, in qua octaua cecidit feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, quæ celebratur ſingulis annis die vigeſima menſis Maij, & dicta die, in qua memoria dicti Sancti recolebatur ipſo tunc quando concionator aſcendit ad Cathredam ad prędicandum, incipiendo dicere laudes dicti Glorioſi Sancti Luciferi euenit quædam copioſa, & congruens aqua, quod

apparebat mira proluuies, ita vt ſecus faciendo perierent cuncta ſemina tàm præſentis diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ, quam aliorum locorum, quod ipſe teſtes reputauit pro miraculo operato à Deo Domino Noſtro per medium Glorioſi Sancti Luciferi; eo qnia euenerat in die, qua Eccleſia triumphabat recolendo illius memoriam, quæmadmodum multi alij ſic ſimiliter retulerunt, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo interrogatus, &c. & dixit omnia per ipſum dicta & atteſtata eſſe meram, & puram veritatem, iuxta ſuam conſcientiam, ſub iuramento per ipſum præſtito more Sacerdali, &c.

Fuit ſibi lectum, & præſeuerauit, &c.

Saturninus Vrſena.

Idem Meloni pro Sirigu Sec.

Dicto die, & eodem loco, &c. R. P. Iulianus Melis Religioſus profeſſus Societatis Ieſu præſentis Ciuitatis, & Magiſter Sacrę Theologiæ in eadem, ac etiam Qualificator Sãcti Officij, ętatis prout dixit quinquaginta annorum parum plus, minuſue teſtis citatus, & interrogatus præuio iuramento manu ſuper pectore impoſita, licentia per ipſum adepta ab Admodum Reuerendo Patre Prouinciali dicti Collegij, de dicenda veritate ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper primo articulo examinatus, &c. & dixit eſſe admodum vera cuncta contenta, & expreſſa in dicto primo articulo vltimo, quod dictus quondam Frater Hortola priuſquã reperiretur corpus Glorioſi Sancti Luciferi indicauerat locum, in quo exiſtebat, ſcilicet in Eccleſia Glorioſi Sancti Luciferi, & ita pariter corpus, & reliquias dicti Glorioſi Sancti exiſtentes in eodemmet loco, in quo inuenta fuere, ſcilicet in eadem Eccleſia inuenerunt, quæmadmodum dictus quondam Frater Hortola indicauerat, quod dicit ſcire de certa ſcientia, eo quia cum ipſo practicauit per multum tempus, & iſtud ab ipſo audiuit dici quampluries, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo articulo examinatus, &c. & dixit, quod [illegible] in dicto articulo cõtinẽt puram veritatem, ſcilicet dictum quondam Fratrem Hortola fuiſſe Religioſum ſummopere obſeruantem, nec non etiam tam in vita, quam poſt mortem fuiſſe habitum, & reputatum tanquã Sanctum Cœleſtibus ſpiritibus conſimilem, & ita eſt verum, &c.

Super tertio articulo examinatus, &c. & dixit eſſe admodum vera cuncta in dicto tertio articulo narrata, & expreſſa, nempe, quod dictus quondã Fr. Hortola ſemper præuidebat inuentiones Glorioſorũ Sanctorũ, nempe eorum Reliquias, & illas quam plurimis vicibus dabat manuſcripras, & modo quo illas dabat ita inueniebantur, & inſpecie Reliquiæ Glorioſorum corporum Sanctorum Antiocchi Martyris Sulcitani, Saturnini, & plurium alio-

aliorum Sanctorum, quæ omnia ipſe teſtis, modo prætermittit breuitatis cauſa, & ita eſt verum, &c.

Super quarto articulo examinatus, &c. dixit ita pariter eſſe verum cuncta expręſſa, & articulata, videlicet, quod aqua, quę facta fuit, die qua recolebatur memoria Glorioſi Sancti Luciferi, illam habuit pro particulari prouidentia, extraordinaria, & miraculoſa conſequta à Domino Noſtro per medium Glorioſi Sancti Luciferi eademmet die, in qua celebratur illius feſtiuitas, quæ dicta aqua fuit vnicum, & totale remedium cunctorum ſeminum terræ, & cœterarum rerum præſentis Regni, deuotiſſimi Glorioſi Sancti, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit cũcta per ipſum teſtem depoſita, & atteſtata in dictis articulis eſſe vera, iuxta ſuam conſcientiam ſub onere iuramenti more Sacerdotali per ipſum præſtiti.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit.

Iulianus Meli, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Dicta die, & eodem loco, &c. R. P. Saluator Mereu Religioſus profeſſus, & concionator Societatis Ieſu, præſentis Ciuitatis, ætatis prout dixit quinquaginta annorum parum plus, vel minus teſtis citatus, & præuio iuramẽto interrogatus tacto pectore more Sacerdotali, &c.

Et primo ſuper ſecundo articulo examinatus, &c. & dixit articulum continere magnam veritatem videlicet, quõdam Fr. Hortola fuit Religioſus valde obſeruans, & quod tàm tempore, quo in humanis degebat, quàm poſtquam obijt, fuit tentus, & reputatus pro Sãcto, & hoc dixit ſcire ipſe teſtis, eo quia cum ipſo practicauit pluribus annis, & quia vidit, quod ipſe à Deo D. Noſtro impetrauit, quã plurimas gratias, & ita eſt verũ, &c.

Super tertio articulo examinatus, &c. dixit, quod ſic ſimilia contenta, & expræſſa in dicto articulo continent maximam veritatem, ſcilicet, quod dictus quondam Fr. Hortola ſœpius præuidebat inuentiones pluriũ corporum Sanctorum, cum reuelationibus Cœleſtibus, quas habebat, nedum in Eccleſijs, & locis, in quibus extiterat verum etiam in Eccleſijs, & locis in quibus nunquam repertus fuerat, & poſtquam ipſe dixerat ſeu indicauerat locum, in quo inuenienda erant corpora Sanctorum ibidem reperiebantur, quæmadmodũ ipſe prædixerat, vt ſucceſſit in Reliquijs Sancti Antiochi Martyris Sulcitani, & plurium aliorum Sanctorum, quas Reliquias non nominat breuitatis gratia, & ita eſt verum, &c.

Super quarto articulo examinatus dixit, articulum continere omnimodam veritatem, ſcilicet, quod aqua, quæ cecidit die qua recolebatur memoria Glorioſi Sancti Luciferi, illam habuit ipſe teſtis pro miraculo ope-

rato à Deo Domino Noſtro per interceſſionem Glorioſi Sancti, quando quidem multo à tunc tempore non pluerat, & quatenus ſecus, nempe, quod pluuia facta non fuiſſet; erant perdita cuncta ſemina terræ, & cætera omnia præſentis diſtrictus Ciuitatis Calaritanę, & reliquorum locorum & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit omnia per ipſum dicta, & atteſtata eſſe vera iuxta ſuam conſcientiam, & per iuramentum per ipſum præſtitum more Sacerdotali.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Saluator Mereu.

Idem Meloni pro Sirigu Secratarius.

Die vegiſima octaua prædictorum menſis, & anni in dicto loco, &c. R. P. Ioannes Cuy Religioſus profeſſus Societatis Ieſu præſentis Ciuitatis, Sacræ Theologiæ Magiſter, & Qualificator Sancti Officij, ætatis prout dixit quadraginta octo annorum, parum plus, vel minus, teſtis citatus, & interrogatus præuio iuramento, tacto pectore cum licentia, & facultate, quam habet ab Admodum R. P. Prouinciali ſuo ſuperiore dedicenda veritate, in, & ſuper ijs de quibus interrogabitur, & ſciet ſuper infraſcriptis articulis ipſi teſti lectis, &c.

Et primo ſuper primo articulo examinatus, &c. & ipſe teſtis dixi omnia contenta, & expreſſa in dicto articulo continere realẽ veritatem, nempe, quod dictus Fr. Hortola erat Religioſus ſummopere ſpiritualis, & ſolitus erat pluries præuidere inuentiones corporum Sanctorum, quemadmodũ euenit in Sacris Reliquijs Glorioſi Sancti Luciferi, quæ repertæ fuere in loco per ipſum indicato, qui eſt in eademmet ſua Eccleſia, in qua quidem Eccleſia fuerunt inuẽta, & hoc dicit ſcire ipſe teſtis ex certa ſciẽtia, eo quia iſtud dici audiuit de proprio ore dicti quondam Fratris Hortola, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo articulo examinatus, &c. & dicit, quod eodem modo eſt admodum verum illud, quod in dicto articulo continetur, & exprimitur, quod dictus Fr. Hortola nedum tempore vitæ, ſuæ verum etiam poſt illius mortem habitus fuerat, & tentus, & reputatus pro Sancto, quod dicit ſcire, quia maximopere cum ipſo conuerſatus fuit, & ita eſt verum, &c.

Super tertio articulo examinatus, &c. & ipſe teſtis dixit contenta in articulo eſſe admodum vera, quod dictus quondam Fr. Hortola ductus ſpiritu Cœleſti, ſemper ſolitus erat pręuidere inuentiones corporum Sanctorũ, prout in antecedenti articulo depoſuit, & in ſpecie quæmadmodum ſucceſſit, ſeu euenit duodecim ſeu treſdecim ab hinc annis, parũ plus, vel minus, quod cum ipſe teſtis ægrotaret iam confeſſus, & communicatus acceſſit

ceſſit

ceſſit ad ipſius cellam dictus quondam Fr. Hortola, qui cũ petiſſet ab ipſo teſte quomodo valeret, ipſe teſtis reſpondit, quod erat admodum lętus, eo quia profecturus erat ad fruendum Deo Domino Noſtro, antequam ille, qui ipſo facto ei reſpondit, quod non moriturus erat ex illa infirmitate, & quod ipſe prius moriturus erat, & dum præmiſſa dicebãtur dictus F. Hortola dixit, quod in Eccleſia Glorioſa Sanctæ Sophię erat quoddam theſaurum recõditum in dicta Eccleſia, quæ eſt ſita in Oppido de Aritzo, & cum ipſe teſtis ab illo petijſſet, quidnam eſſet, dictus Fr. Hortola ei reſpondit, quod erat Glorioſum corpus dictæ Sanctæ Sophiæ, quod erat reconditum in dicta Eccleſia, indicando partem, ſiue locum, res miraculoſa, cum eſſet locus in quo dictus Fr. Hortola nunquã extiterat, & poſtea ſucceſſit, quod elapſis aliquibus annis, cum ipſe teſtis iã recuperaſſet priſtinam ſalutem, cum profectus fuiſſe ad dictum Oppidum de Aritzo, & quadam die inter alias iuiſſet, delectationis gratia, vnà cum multis alijs, & exiſteret in præfata Eccleſia dictæ Glorioſæ Sanctæ Sophiæ ſibi venit in mentem, quod ei dixerat dictus Frater Hortola, & cum exequtioni mandaſſet, quæ ſibi dixerat, in eodemmet loco per dictũ Fratrem ſibi indicato, ſine diſcrimine aliquo inuenit corpus Glorioſæ Sanctæ Sophiæ, & ita eſt verum, &c.

Super quarto articulo examinatus, &c. & dixit, quod parimodo ſunt vera cuncta in dicto articulo cõtenta, & expreſſa, quod aqua, quæ pluit d.e feſtiuitatis Glorioſi Sancti Luciferi, qui cadit die 20. menſis Maij, ipſe teſtis illam reputauit miraculoſam, & pro gratia à Deo Domino Noſtro elargita per medium Glorioſi Sancti, illa die cum eſſet prout erat dies ipſius feſtiuitatis, & à multo tempore non pluerat, & die tam ſingulari cum concionator vellet incipere concionem, & prædicare laudes dicti Glorioſi Sancti, pluit tam copioſe, vt videretur diluuium, & quatenus ſecus cunctę ſegetes perijſſent nõ tantũ in diſtrictu Ciuitatis Calaritanæ verumetiam alijs in locis, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit omnia per ipſum teſtem dicta, & depoſita continere meram veritatem, iuxta ipſius conſcientiam per iuramento, ab ipſo pręſtito, tacto pectore more Sacerdotali.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit.

Ioannes Cuy, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secretarius.

Dicto die, & eodem loco, &c. R. P. Andreas Sanna Religioſus Profeſſus Societatis Ieſu, præſentis Ciuitatis, Cathedraticus Primarius Sacræ theologię in Vniuerſitate præſentis Ciuitatis Calaritanę, ætatis prout dixit 43. annorum parum plus, vel minus, teſtis citatus, & præuio iuramento, tacto pectore more Sacerdotali interrogatus de dicenda veritate, de eo,

quod

quod ſciet,& interr og abitur ſuper ſequentis articulis.

Et primo ſuper primo articulo examinatus, &c. & ipſe dixit,omnia in dicto primo articulo contenta,& expræſſa eſſe ad modum vera, quod antequá inuenirentur corpus,& reliquię Sacræ,Glorioſi S. Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, quondam Frater Franciſcus Hortola oriundus ex præſenti Ciuitate,& Religioſus Sanctę Societatis Ieſu,vir admodum ſpiritualis ſpiritu prophetico,& Cœleſti dixit,quod ſi quæreret in loco per ipſum indicando inuenirent Sacras Reliquias pręfati Glorioſi Sãcti Luciferi, quem locum cum effectu indicauit,& in eodẽmet loco per ipſum indicato,nempe in ſua propria Eccleſia inuenerunt dictas Sacras Reliquias, & hoc dixit ſcire ipſe teſtis, eo quod dici audiuit à R.P. Saluatore Pala cui dictus Frater Hortola indicauerat dicto locum in quo inuenienda erant dictæ Reliquię, & ita eſt verum.

Super ſecundo articulo examinatus, &c. & dixit ipſe teſtis pari modo eſſe veriſſima cuncta in dicto articulo cõtenta, & hoc dixit ſcire ipſe teſtis quandoquidem dici audiuerit à multis Religioſis eiuſdem Societatis, quibus dictus Frater Hortola pręmiſſa retulerat,& ſignãter de Sacris Reliquijs Glorioſæ Sanctæ Sophiæ,quod reuelauerat dicto Reuerendo P. Cuy,à quo illud audiuit,& ita eſt verum,&c.

Super quarto articulo examinatus, &c. & dixit ipſe teſtis, quod illud, quod dicere poteſt,& deponere ſuper in articulo contentis eſt, quod cum conduxiſſent deuotiſſimum Crucifixum ab Eccleſia Sancti Iacobi de Villanoua,deuotiſſima proceſſione ad Eccleſiam Cathedralem Primatialem Calaritanam,adhoc,vt Dominus Noſter ſubueniret neceſſitati aquæ,qua indigebamus inſpexit,& vidit ipſe teſtis qualiter dictus,antequam celebraretur feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi,tempus turbatum fuit, & nũquam in aliquo exipſis diebus pluit,vſque ad primas veſperas dicti Glorioſi Sãcti, quibus cœpit plure, & die ſequenti de mane cecidit aqua tàm copioſa, vt videretur mira proluuies, videlicet tempore,quo concionator aſcendit ad Cathedram ad effectum prædicãdi laudes dicti Glorioſi Sancti Luciferi, quas cum effectu prędicauit,& in illo tunc cecidit tàm copioſa aqua,taliter quod videbatur res miraculoſa,prout ipſe teſtis iſtud reputauit pro miraculo,& gratia à Deo conceſſa dicto Glorioſo Sancto Lucifero,die qua eiuſdem memoria recolebatur,& ita eſt verum,&c.

Super vltimo articulo examinatus,&c.& dixit omnia per ipſum teſtem dicta, & depoſita eſſe vera iuxta ſuam conſcientiam, & ſub onere iuramẽti per ipſum præſtiti,more Sacerdotali,&c.

Fuit ſibi lectum,& perſeuerauit,&c.

Andreas Sanna,&c.

Idem

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Dicto die, & eodem loco,&c. R. P. Stephanus Natter Religioſus Societatis Ieſu præſentis Ciuitatis Calaritanę Cathedraticus Mathematicę Vniuerſitatis præſentis Ciuitatis,ætatis prout ipſe dixit quadraginta quinque annorum parum plus,vel minus teſtis citatus,& præuio iuramento examinatus ſuper articulis ſequentibus ipſi teſti lectis, &c.

Et primo ſuper primo articulo examinatus, & dixit eſſe veriſſima contenta,& expreſſa in præfato articulo, nempe, quod antequam inuenirentur corpus, & Sacræ Reliquiæ Glorioſi Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, quondam Frater Hortola, dixit quod ſi quærebant in loco per ipſum indicando inuenturi erant dictas Sacras Reliquias,prout cùm effectu dictum locum indicauit,& illas inuenerunt in loco, & parte per ipſum indicatis,nempe in eademmet ſua Eccleſia,quod dixit ſcire cum dici audiuerit à dicto quondam Fratre Hortola, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo articulo examinatus,&c. & dixit pariter eſſe admodum vera cuncta expræſſa, & contenta in dicto articulo,quod dictus quondam Fr.Hortola fuit toto tempore ſuæ vitæ Religioſus admodum obſeruans, & quod fuit tẽtus, & reputatus,tàm tempore quo in humanis degebat,quam poſt illius mortem pro Sancto,& ita eſt verum,&c.

ſuper tertio articulo,&c. & dixit,quod ſimili modo ſunt veriſſima omnia in dicto tertio articulo contenta, & expreſſa, videlicet eſſe famam publicam præſenti Ciuitate,& Regno, quod dictus Fr.Franciſcus Hortola in multis occaſionibus præuidebat inuentiones plurium Sanctorum corporum,mediantibus reuelationibus Cœleſtibus,nedum in Eccleſia, & locis in quibus extiterat verum etiam in Eccleſijs, & locis in quibus nullo vnquam tempore habitauerat,quæmadmodum contigit in inuentione Reliquiarum Glorioſi Sancti Luciferi, & Glorioſi Sancti Saturnini,& etiam Glorioſi Martyris Sancti Antiochi Sulcitan, & in multis alijs locis prout ſupra iam depoſuit,& ita eſt verum,&c.

Super quarto articulo examinatus,&c. & dixit ſic ſimiliter eſſe admodũ verum, quod die qua recolebatur memoria Glorioſi Sancti Luciferi, quæ cadit die vigeſima menſis Maij præſens interfuit ipſe teſtis in Eccleſia, tempore quo concionabatur, & illo tunc cum concionator cœpit prædicare laudes Glorioſi Sancti Luciferi decidit tam copioſa aqua taliter, quod videretur mira proluuies, quam ipſe teſtis cum multo à tunc tempore non pluiſſet,reputauit pro gratia impetrata à Deo Domino Noſtro intercedente Glorioſo Sancto Lucifero cum etiam prout erat dies in qua recolebatur illius memoria,& ita eſt verum,&c.

Super vltimo articulo examinatus,&c. & dixit omnia per ipſum teſtem dicta

dicta, & depoſita ſuper dictis articulis eſſe merã veritatem iuxta ſuã conſcientiam ſub onere iuramenti more Sacerdotali, per ipſum præſtiti &c.
Fuit ſibi lectum,& perſeuerauit,&c.

Stephanus Nater, &c.
Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Die prima menſis Octobris anni milleſimi ſexcenteſimi trigeſimi ſeptimi in Conuentu S. Dominici Villæ Nouæ in Ciuitate Calaritana.
℞.P.Fr. Thomas Pitzalis Prior Conuentus S. Dominici præſentis Ciuitatis Calaritanæ Præſentatus in Theologia,& Prędicator Generalis,ętatis prout dixit quinquaginta quatuor annorum parum plus, vel minus teſtis citatus, & prę̄uio iuramento tacto pectore more Sacerdotali examinatus de dicenda veritate de eo, quod ſciet, & interrogabitur ſuper articulis ipſi teſti lecti, &c.

Et primo ſuper primo articulo examinatus, &c. & dixit, quod illud, quod ipſe teſtis dicere, & deponere poteſt ſuper dicto articulo eſt, eſſe publicam vocem, & famam per totam Ciuitatem, quod antequã inuenirentur Corpus,& Reliquiæ Glorioſi S. Luciferi quõdam Fr.Franciſcus Hortola dixit, quod ſi quærerent in loco per ipſum indicando reperirent Reliquias dicti Glorioſi Sancti Luciferi, prout cum effectu,cum quæſiuiſſent in parte ſeu loco per dictum Fr.Hortola ſignificato,nempe vbi hodie exiſtit Eccleſia Sancti Luciferi inuenta fuerunt in eodemmet loco, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo articulo examinatus,&c. & dixit eſſe veriſſimum, quod dictus quondam Frater Hortola fuit Religioſus bonæ vitæ, & famæ, & reputatus in præſenti Ciuitate, ac vbicunque commorabatur pro Sancto, & ita eſt verum,&c.

Super tertio articulo examinatus,&c. & ipſe teſtis dixit, quod cuncta contenta, & expræſſa in dicto articulo dici audiuit à pluribus in præſenti Ciuitate videlicet, quod dictus quondam Frater Franciſcus Hortola ſemper præuidebat inuentiones Glorioſorum Sanctorum diuino lumine, & & ſpiritu Cœleſti ductus,non ſolum in locis, in quibus commoratus fuerat,verum etiam in locis,in quibus nullo vnquam tempore extiterat, & ita eſt verum, &c.

Super quarto articulo examinatus,&c. & dixit pariter eſſe verum,quod in articulo continetur,& exprimitur, eo quia ipſe teſtis repertus fuit in Eccleſia Primatiali Calaritana,die qua celebrabatur feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, quæ cadit die vigeſima menſis Maij, tempore quo concionator principium dedit concioni ad prædicandas laudes Glorioſi Sancti Luciferi, & cecidit tam copioſa aqua taliter, quod coactus fuit ſupercedere in di-

cta

cta concione, donec aqua aliquantulum ceſſauit, cum qua reſtaurata fuit recollectio fructuum, quā habebant pro perdita omnes regnicolæ, quam aquam tam ipſe teſtis, quam omnes alij intereſſentes dictæ concioni reputarunt pro mercede, ſeu gratia à Deo impetrata per interceſſionem Glorioſi Sancti Luciferi ob maiorem celebrationem ſuæ feſtiuitatis, & ita eſt verum, &c.

Super quinto articulo examinatus, &c. & dixit cōtenta in dicto articulo eſſe veriſſima, eo quod ipſe teſtis dici audiuit à nonnullis Religioſis Capuccinis, & à nōnullis ſæcularibus deuotis, quod cum Pater Frater Andreas Eſgrech io pariter Capuccinus eſſet deſperatus à Medicis, & moribūdus, & ei portaſſent Reliquias Sacras Glorioſi Sancti Luciferi recuperauit ſalutem, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit omnia per ipſum teſtem dicta, & depoſita ſuper dictis articulis eſſe vera quę dixit ſcire per rationes in illis datas, & expræſſas ſub iuramento more Sacerdotali per ipſum præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & præſeuerauit, &c.

Fr. Thomas Pitzalis Prior S Dominici, &c.

Saluator Melony pro Sirigu Secr.

Dicta die, & eodem loco, &c. Reuerendus Pater Frater Thomas Canauera Ordinis Sancti Dominici Lector Primarius Theologię in dicto Conuentu, ætatis prout dixit triginta duorum annorūm circiter, teſtis citatus & præcedente iuramento tacto pectore interrogatus de licentia, & facultate, quam habet ab Admodum R. P. Vicario Generali dicti Conuētus, de dicenda veritate ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper quarto articulo examinatus, &c. & dixit, quod quicquid in articulo continetur, eſt veriſſimum videlicet, quod cum die decima quinta menſis Maij proxime antegreſſi præſentis anni, facta fuiſſet quædā generaliſſima proceſſio propter vrgentiſſimam neceſſitatem aquæ, fuit tranſportata deuota Reliquia Sanctiſſimi Crucifixi ab Eccleſia Sancti Iacobi de Villā noua ad Eccleſiam Cathedralem Primatialem Calaritanam, qui Crucifixus fuit poſitus ſuper Altari Maiori, in cuius honorem fuit celebrata quædam deuotiſſima octaua, ſingulis diebus concionando, & in dicta octaua cecidit feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, & cum ipſe teſtis reperiretur in dicta Sede Primatiali Calaritana tempore concionis, ſcilicet cum concionator principium dediſſe prædicationi laudum prædicti Glorioſi Sancti Luciferi, decidit tam copioſa aqua taliter, quod concionator coactus fuit per bonum ſpacium ceſſare in prędicatione, quam aquam pro certo habuerunt fuiſſe miraculum operatum à Sancto Lucifero, & gra-

tiam à Deo Domino Noſtro conceſſam Glorioſo Sancto Lucifero in die ſuæ feſtiuitatis adhoc, vt omnes generaliter excitarentur ad maiorem deuotionē ad celebrandum eiuſdem feſtiuitatem, & ſi non cecidiſſet ſupradicta aqua cūnctę ſegetes perijſſent, & ita ſe habet veritas facti, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit omnia per ipſum teſtē, dicta, & depoſita in dicto articulo eſſe vera iuxta ſuam conſcientiam, & ſub iuramento more Sacerdotali ab ipſo præſtiti, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Fr. Thomas Canauera lector Primas Theol. &c.

Idem Meloni pro Sirigu Sec. &c.

Die ſecunda prædictorum menſis, & anni in Conuentu Sancti Auguſtini dictę Ciuitatis Calaritanæ, Reuerendus Pater Fr. Michael de la Roſa Præſentatus Sacræ Theologiæ in Conuentu Glorioſi S. Auguſtini, ætatis prout dixit triginta quatuor annorum parum plus, minuſue teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore interrogatus, & præcedente licencia, & facultate, quam habuit ab Admodum Reuerendo Patre Prouinciali dicti Conuentus de dicenda veritate de eo, quod ſciet ſuper infraſcriptis articulis, &c.

Et primo ſuper quarto articulo examinatus, &c. & dixit eſſe admodū vera cuncta contenta, & expreſſa in dicto articulo, videlicet, quod die decima quinta mēſis Maij proxime elapſi, præſentis, & currētis anni, propter neceſſitatem aquæ, quam habebamus, eo, quod multo à tunc tempore pluuia non facta fuiſſet, facta fuit quędam generaliſſima proceſſio transferendo Sanctam Reliquiam Sancti Crucifixi ab Eccleſia Sancti Iacobi de Villa noua ad Eccleſiam Cathedralem præſentis Ciuitatis, & dictam Reliquiam poſuerunt ſuper Altari Maiori celebrando in eius reuerentiā quandam deuotiſſimam octauam vna quaque die prædicando, & cum in dicta octaua cecidiſſet feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, nempe die vigeſima menſis Maij venerunt ad inuitandum ipſum teſtem, vt concionaretur dicta die, qui cum aſcendiſſet ad Cathredam ad prædicandum, tempore, quo incipiebat prædicare laudes dicti Glorioſi Sancti decidit tam copioſa aqua ita, vt videretur mira proluuies, qua de cauſa coactus fuit per magnū ſpaciū ceſſare in dicta prędicatione, quippe qui in toto populo factus fuerat tumultus, quam aquam, nedum ipſe teſtis; verum etiam omnes circunſtantes reputàrunt pro miraculo, & gratia impetrata à Deo Domino Noſtro per medium dicti Glorioſi Sancti, cum dicta die recoleretur memoria eiuſdem Sancti, & ſi non pluiſſet perijſſent cuncta ſemina, tam diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ, quam cæterorum locorum præſentis Regni, prout dicebatur, & hoc dixit eſſe verum, & quod ſcit ſuper contentis in

dicto

dicto articulo, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit cũcta per ipſum teſtem dicta, & depoſitã eſſe vera, iuxta ſuam conſcientiã, & ſub iuramento tacto pectore more Sacerdotum ab ipſo præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Fr. Michael de la Roſa ſubſcripſit, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Dicta die, & eodem loco, &c. R. P. Fr. Angelus Serrã Prouincialis abſolutus Conuentus, & Fratrum Glorioſi Sancti Auguſtini, ætatis prout dixit quadraginta ſex annorum parum plus, minuſue teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore interrogatus de dicenda veritate ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper quarto articulo examinatus, &c. & dixit eſſe veriſſima omnia contenta, & expræſſa in dicto articulo ideſt, quod die quo recolebatur memoria Glorioſi Sancti Luciferi, quæ cecidit ſub die vigeſima mẽſis Maij proxime antegreſſi, tempore, quo concionator aſcendit ad Cathedram ad effectum prædicandi laudes Glorioſi Sancti Luciferi, qui erat Reuerendus Pater Frater Michael de la Roſa eiuſdem Ordinis cum inciperet dictus Frater prædicare laudes dicti Glorioſi Sancti decidit tanta copioſa aqua, vt videretur mira proluuies, qua propter dictus concionator per magnum ſpacium ceſſare in concione coactus fuit, eo quia tumultus factus fuerat in toto populo, quam quidem aquam tam ipſe teſtis quam cæteri circumſtantes habuerunt pro miraculo operato per medium Glorioſi Sancti Luciferi, & quatenus non cecidiſſet dicta aqua periſſent cunctæ ſegetes præſentis diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ, & cæterorum locorum quæmadmodum dicebatur, & dicta aqua fuit vniuerſale remedium præfatarum ſeggetum, & hoc dixit cum præſens interfuit dictæ concioni, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit omnia per ipſum teſtẽ dicta, & depoſita eſſe vera, quæ dicit ſcire propter cauſas, & rationes in dicto articulo datas, & expræſſas ſub iuramento tacto pectore more Sacerdotali ab ipſo præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Fr. Angelus Serra ſubſcripſit, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Sec. &c.

Dicto die, & eodem loco, &c. Reuerendus Pater Frater Petrus Macarel-ol Præſentatus in Sacra Theologia Ordinis Sancti Auguſtini, ætatis prout dixit viginti octo annorum parum plus, vel minus teſtis citatus, & præuio iuramento interrogatus, manu poſita ſuper pectus, præcedente licentia,

& facultate,quam habet ab Admodum Reuerendo Patre Prouinciali prædicti Conuentus de dicenda veritate ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper quarto articulo examinatus,&c. & dixit omnia contenta, & expræſſa in dicto articulo eſſe veriſſima, & ipſe teſtis perſonaliter repertus fuit in Eccleſia Primatiali Calaritana die feſtiuitatis Glorioſi Sancti Luciferi,quæ erat vigeſima menſis Maij præſentis, & currenti,anni, & ceciderat in dicta octaua, quæ celebrabatur in honorem Sancti Crucifixi ab Eccleſia Sancti Iacobi de Villa noua,magna cum proceſſione tranſportati ad dictam Eccleſiam Cathedralem Primatialem, & ſuper Altari Maiori poſiti propter vrgentem neceſſitatem aquę,in qua verſabamur,cum multo à tunc tempore non pluiſſet, & cum concionator, qui vocabatur R. P. Fr.Michael de la Roſa eiuſdem Ordinis Sancti Auguſtini vellet prædicare laudes Glorioſi Sancti Luciferi decidit tam copioſa aqua; ita vt videretur mira proluuies, qua de cauſa præfatus concionator coactus fuit ceſſare à dicta prædicatione per magnum ſpacium temporis,eo quia in toto populo fuerat factus tumultus in videndo illud miraculum, eo quod multo à tunc tempore non pluuiſſet prout ſupra iam depoſuit, quam aquam tàm ipſe teſtis,quam cæteri circunſtantes ſeu intereſſentes dictæ concioni habuerunt pro miraculoſa, & pro gratia operata à Deo Domino Noſtro ad honorandum dictum Glorioſum S. Luciferum cum eſſet prout erat dies, in qua recolebatur memoria eiuſdem Sancti,& pręfata aqua,prout dicebatur fuit remedium vniuerſale omnium ſeminum,& ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. dixit cuncta per ipſum dicta, & depoſita eſſe vera ſub iuramento tacto pectore more Sacerdotali ab ipſo præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum,& præſeuerauit, &c.

Baccalareus Fr.Petrus Maſſarellus Confeſſarius, vt ſupra.

Idem Meloni pro Sirigu Secr.

Dicta die in Conuentu Sancti Antonij de Padua Ordinis Capuccinorum iſtius Ciuitatis,&c. Reuerendus Pater Frater Hieronymus Boy,Prædicator Ordinis Capuccinorum, & hodie adminiſtrator Côuentus Oppidi Sanctlurij, ætatis prout dixit quinquaginta quinque annorum parum plus vel minus teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore more Sacerdotali interrogatus præcedente licencia, & facultate ſibi conceſſa ab Admodum R.P.Guardiano ſuo Superiore de dicenda veritate de eo, quod ſciet,& interrogatus fuerit ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo examinatus,&c. & dixit eſſe admodum vera contenta,& expræſſa in dicto articulo, videlicet, quod anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto P.Fr.Andreas Calaritanus olim Eſgre-

chio

chio, laborauit quadam in firmitate tam graui, itaut deſperatus fuerit à Medicis, qui dixerunt ipſum infra duas horas eſſe moriturum, qui cum cruciaretur animi dolore, ſeu angeret, ipſe teſtis ad ipſum portauit Reliquias Glorioſi Sancti Luciferi, & ei dixit. Pater Frater Andreas hæc eſt hora; in qua maiorem fiduciam, & ſpem habiturus es, in Deo Domino Noſtro; qui quidem ægrotans oſculatus fuit dictam Sanctam Reliquiam, & cum loqui nequiret fecit actiones quaſdam inſpiciendo dictam Sacram Reliquiam, per eius interceſſionem ipſomet tunc recuperauit ſalutem, & liberatus fuit à febri, quod ipſe teſtis reputauit pro miraculo operato per medium Glorioſi Sancti Luciferi, & hoc eſt illud, quod dixit certe, & ex vera ſcientia, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit omnia per ipſum dicta, & depoſita ſuper dicto articulo continere realem veritatem ſub onere iuramenti per ipſum præſtiti.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Ego Frater Hieronymus Calaritanus Prædicator Ord. Cappuc. ratifico omnia ſupra expræſſa, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secratarius.

Dicta die in dicto loco, &c. Reuerendus Pater Frater Petrus Calaritanus, olim Benedictus, Prędicator, & Guardianus Conuentus Reuerendorũ Patrum Capuccinorum præſentis Ciuitatis, ætatis prout dixit ſexaginta vnius annorum circiter, teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore interrogatus de dicenda veritate de eo, quod ſciet, & interrogabitur in, & ſuper articulis ipſi teſti lectis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo examinatus, &c. & dixit, quod illud, quod ipſe teſtis dicere, & deponere poteſt ſuper dicto articulo eſt, quod ipſe intellexit à Reuerendo Patre Fratre Hieronymo Boy Ordinis Capuccinorum, & à multis alijs pariter Capucinis, quod cum eſſet infirmus Reuerẽdus Pater Frater Andreas Calaritanus olim Eſgrechio, anno milleſimo ſexcẽteſimo vigeſimo quinto, & deſperatus à Medicis, & Phyſicis, qui dixerant ipſum infra duas horas eſſe moriturum, & cum cruciaretur animo ſeu angeret, ipſe tulerat Sacras Reliquias Glorioſi Sancti Luciferi, & cum dictus Frater Boy ei dixiſſet Pater Frater Andreas nunc eſt hora, in qua habiturus es maiorem fiduciam, & ſpem in Deo Domino Noſtro, qui propter merita Glorioſi Sancti Luciferi, cuius erat dicta Reliquia, daturus eſt tibi ſanitatem, & cum dictus Pater Frater Andreas; prout dixerat ipſi teſti dictus Frater Boy non poſſet loqui, fecit quaſdam actiones cernẽdo dictam Sanctam Reliquiam, & dixit, quod ipſomet inſtanti liberatus fuit à febri, & recuperauit priſtinam ſanitatem, & dixit, quod iſtud, eſt illud, quod dici

audi-

audiuit,iuxta ſuam conſcienciam, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus,&c. & dixit omnia per ipſum teſtem dicta,& depoſita continere puram veritatem ſub iuramento tacto pectore per ipſum præſtito,&c.

Fuit ſibi lectum,& perſeuerauit.

Fr.Petrus Calaritanus Capuccinus ſupradictus.

Idem Meloni pro Sirigu Secretarius.

Dicta die in Ciuitate Calaritana Doctor Antonius Galcerinus, Medicinæ Doctor,& Prothomedicus,ætatis prout dixit quadraginta annorũ parũ plus vel minus teſtis citatus, & examinatus ſuper ſequentibus articulis,&c.

Et primo ſuper quinto articulo,&c. dixit eſſe admodum verũ, eo quod ipſe teſtis viſitabat dicto tempore Patrem Fratrem Andream Eſgrechio, Ordinis Capuccinorum, cui propter infirmitatem grauem, & periculoſam dixit, quod non erat remedium humanum, & quod ſi viueret iſtud erat tribuendum pro miraculo à Deo operato, taliter, quod quadam die tempore Orationis primæ noctis ipſe teſtis dixit Patribus Capucinis ibi intereſſentibus,quod haberent curam de illo,eo quia inter nonam,& decimam noctis horã vitam cum morte commutaturus erat, & cum ipſa deliberatione ipſe teſtis ſe contulit ad Ciuitatem Calaritanam ſecum ipſe cogitando, quod ſequenti die inuenturus erat iam ipſum defunctum, & præmiſſis geſtis,die ſequenti de mane à dicto Conuentu Capuccinorum illum vocarunt, adhoc, vt accederet ad dictum Conuentum, & ei dixerunt,quod dictus Pater Frater Andreas Eſgrechio melius ſe habebat, & cum ipſe teſtis illuc ſe contuliſſet ſibi dixerunt ſeu expoſuerunt ſucceſſum, & qualiter ſtatim atque dicto ægroto probauerant Reliquias Glorioſi Sancti Luciferi melius ſe habuerat taliter, quod ſemper in dies perſeuerauit in recuperatione valitudinis,& poſtea omnio liberatus fuit à dicta infirmitate,quod ipſe teſtis habuit pro miraculo operato per medium Glorioſi Sancti Luciferi,& hoc dixit ipſe teſtis ſub iuramento ab ipſo præſtito, & propria manu ſe ſubſcripſit.

Super vltimo articulo, &c. & dixit omnia per ipſum dicta eſſe veriſſima ſub iuramento ab ipſo præſtito,&c.

Fuit ſibi lectum,&c.

Doctor Antonius Galcerinus,&c.

Idem Meloni pro Sirigu Secr.

Dicta die in Ciuitate Calaritana Auguſtinus Eſgrechio Ciuis, & Secretarius Regiæ Prætoriæ ætatis prout dixit quadraginta annorum circiter teſtis citatus, & præuio iuramento interrogatus ſuper ſequentibus articulis,&c.

Et primo ſuper quinto articulo, &c. & dixit cuncta expreſſa, & contenta in dicto articulo eſſe admodum vera, nempe, quod dicto anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto Pater Frater Andreas Eſgrechio, Capucinus laborauit quadam infirmitate, qua de cauſa deſperatus fuit à Medicis, & per duos aut tres dies animi dolore cruciatus fuit, ſeu anxit, & ſignanter quadam nocte, in qua Doctor Antonius Galcerinus dixit, quod infra duas horas moriturus erat, & quod de eo curam haberent, quibus per ipſum teſtem auditis cum eſſet frater dicti ægrotantis, illa nocte remanſit in dicto Conuentu, & Pater Frater Hieronymus Boy ita pariter Capuccinus tulit præfato Patri Eſgrechio quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi, & in conſpectu ipſius teſtis dixit. Pater Frater Eſgrechio nũc eſt tẽpus, & hæc eſt hora, in qua maiorem fiduciam, & ſpem habiturus es in Deo; huc tibi fero quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi, qui Sanctus interceſſurus eſt cum Deo pro tua ſalute, qui quidem infirmus, modo quo potuit fecit quaſdam actiones verſus Deum, & ipſo facto cœpit loqui, & nocte recuperauit tãtam ſanitatem ita ut omnes ibi intereſſentes ſtupefacti remanſerũt, & poſteà die ſequenti de mane vocarunt Medicos, qui cum perueniſſent, dixerũt, quod ipſi opinabantur, illum iam eſſe mortuum, & cum illum tetigiſſent dixerunt, quod recuperauerat magnam acceſſionem valetudinis, & quod erat impoſſibile iuxta regulas Medicinæ ipſum potuiſſe viuere, & poſtea dictis Phyſicis retulerunt ſucceſſum dictę Reliquiæ, & tàm ipſe teſtis, quàm omnes alij ibi intereſſentes, & præmiſſa videntes, iſtud habuerunt pro miraculo operato per medium Glorioſi Sancti Luciferi, eo quia vno inſtanti abijt ab ipſo febris, & tantopere acceſſit illius valetudo itaut breui tempore recte valuit, & hodierna die adhuc viuit, & præmiſſa omnia ſunt vera per iuramentum ab ipſo præſtitum, &c.

Super vltimo articulo, &c. & ipſe teſtis dixit, quod omnia per ipſum depoſita ſunt vera ſub onere iuramenti per ipſum præſtiti.

Fuit ſibi lectum, & præſeuerauit, &c.

Ego Auguſtinus Eſgrechio me ſubſcribo, vt ſupra, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Sec.

Dicta die in Ciuitate Calaritana Doctor Bartholomæus Segui oriundus ex præſenti Ciuitate Calaritana ætatis, prout dixit quadraginta quinque annorum parum plus, minuſue teſtis citatus, & præuio iuramento interrogatus de dicenda veritate, de eo, quod ſciet, & interrogabitur, in, & ſuper infraſciptis articulis ipſi teſti lectis, & publicatis per me infraſcriptum ſcribam, &c.

Et primo ſuper 4. articulo, & dixit ipſæ teſtis cũcta expreſſa, & cõtenta

in

in dicto articulo videlicet, ꝙ propter deficientiam aquæ per multos mẽſes taliter, quod ſegetes peribant factæ fuerũt multæ proceſſiones, & præces anno mileſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo, & in ſpecie die decima quinta menſis Maij dicti anni, facta fuit quædam generaliſſima proceſſio, qua deuotiſſimus Crucifixus exiſtens in Eccleſia Sancti Iacobi, ab eadem Eccleſia tranſportatus fuit ad Eccleſiam Primatialem Calaritanam, & poſitus fuit ſuper Altari Maiori, concurrente ibi magna populi multitudine, & Nobilioribus præſentis Ciuitatis Calaritanæ, & habita fuit quædam deuotiſſima octaua, ſingulis diebus concionando, in qua quidem octaua cecidit feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, quæ cadit die vigeſima menſis Maij, & cum concionator daret principium concioni ad publicandum laudes Glorioſi Sancti Luciferi decidit tam copioſa aqua itaut videretur mira proluuies, & qua de cauſa concionator potius coactus fuit per bonum ſpacium ceſſare in dicta concione, quod omnes intereſſentes in dicta Eccleſia certiſſimo habuerunt pro miraculo operato per medium Sancti Luciferi, qui voluit nobis ſubuenire die, qua recolebatur eius memoria in tanta neceſſitate, qua præmebamur, nempe dictæ aquæ, quæ fuit tanti momenti, itaut non ſolum recollectio fructuum fuit ſufficens pro victu præſentis diſtrictus Calaritani, verum etiam Ciuitatis Saſſaris, & Alguerij; prout cum effectu ipſe teſtis dixit, quod iſtud reputauit pro miraculo operato per medium Glorioſi Sancti Luciferi, & quod pro tali ab omnibus generaliter fuit reputatum, & ita eſt verum, &c.

Super quinto articulo, &c. & dixit, quod omnia contenta, & ſpecificata in dicto articulo ſunt veriſſima, ſcilicet, quod anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, Pater Frater Andreas Eſgrechio Religioſus Ordinis Capuccinorum grauatus fuit quadam infirmitate, in qua ipſe teſtis tanquam Phyſicus illum viſitabat vna cum Doctore Antonio Galcerino, qui quidem infirmus ſecũdum regulas Medicinæ erat impoſſibile, quod poſſet recuperare ſalutem; prout cum effectu per duos vel tres dies animi dolore cruciatus fuit, ſeu anxit ſine loquela, neque valendo accipere aliquid alimenti, & ſignanter quadam nocte circa horam octauam ab ipſo teſte, & præfato Doctore Galcerino fuit deſperatus, & ordinauimus Patribus Capuccinis, quod haberent curam de illo, eo quia infra duas horas moriturus erat, & poſtea Frater Hieronymus Boy ſic ſimiliter Capuccinus tulit dicto infirmo quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi, & illi dixit. Pater Frater Eſgrechio hæc eſt hora, in qua firmiorem ſpem, & fiduciam habiturus es in Deo, huc tibi affero quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi propter cuius merita Deus Dominus Noſter tibi elargietur ſanitatem, ſi ipſi placuerit, & poſtea ipſe teſtis profectus fuit, & die ſe-

quen-

quenti de mane, autumans ipſe teſtis, quod iàm eſſet mortuus, illum vocari fecerunt à dicto Conuentu, & dictum infirmum inuenit cum tanta acceſſione valetudinis taliter, quod ipſe teſtis ſtupefactus, remanſit ſine febri, & iàm manducauerat, & certo modo loquendo illum inuenit ſemi ſanum, quo circa dictus Pater Frater Boy retulit ipſi teſti qualiter inconti-neti cum illi iuliſſet Reliquiam dicti Glorioſi Sancti Luciferi incepit facere nonnulas actiones, & quod etiam illo tunc febris ab illo abierat, & quod illa nocte optime quieuerat, & ita ipſe teſtis dixit, quod pro impoſſibili habebat, prout iàm depoſuit, quod poſſet viuere ſecundum regulas Medicinæ, quod tàm ipſe teſtis, quam omnes alij ibi intereſſentes reputarunt pro miraculo operato per medium Sancti Luciferi, & hoc eſt, quod ipſe teſtis deponit ſub iuramento per ipſum præſtito.

Super vltimo articulo, &c. & dixit cuncta per ipſum teſtem dicta, & depoſita continere realem veritatẽ ſub onere iuramenti per ipſum præſtiti.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Doctor Bartholomæus Segui teſtis vt ſupra, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Dicta die in dicta Ciuitate Calaritana, Hieronyma Aſtraldo oriunda ex præſenti Ciuitate Calaritana; ætatis prout dixit ſeptuaginta ſeptem annorum parum plus, vel minus, teſtis citata, & præuio iuramento interrogata ſuper in citatis articulis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo, &c. Et dixit ipſa teſtis, quod illud, quod ſcit ſuper contentis in dicto articulo eſt, quod à tribus annis circiter, cum quædam filia, ipſius teſtis, cui nomen Maria Aſtraldo, aliam ex ſuis filiabus haberet ægrotantem quatuordecim, vel quindecim diebus, quæ vocabatur Catherina Gaboys, taliter quod non manducabat, neque bibebat, quicquam de Menſe Auguſti, prout recordari poteſt, quam habebant iam pro mortua, & cum ei portaſſet Ioannes Baptiſta Atraldo, cognatus dictæ ſuæ filiæ, quandam Reliquiam glorioſi Sancti Luciferi, quam cum dicta ægrotans deoſculata fuiſſet, ipſo facto omni mora, & dilatione poſtpoſitis recuperauit plenam valetudinem, & ipſomet inſtanti petijt cibum, res miraculoſa, cum à quatuordecim, vel quindecim diebus non manducaſſet, neque bibiſſet, prout iam depoſuit, & hoc dixit ipſa teſtis eſſe verum, & quod ſcit de contentis in dicto articulo, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo, &c. Et dixit, quod omnia per ipſam teſtem dicta, & depoſita ſunt vera ſub onere iuramenti per ipſam præſtiti, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret. &c.

Dicta die, &c. Maria Aſtraldo oriunda ex præſenti Ciuitate Calaritana,

Ff ætatis

ætatis prout dixit triginta quatuor annorum,parum plus, vel minus,te ſtis citata, & præuio iuramento de veritate dicenda interrogata de eo, quod ſciet,& interrogabitur ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo,&c. Et dixit, quod veritas, & id, quod ipſa teſtis ſcit de contentis in præſenti articulo eſt, quod menſe Auguſti proximè præteriti adimpleti fuerunt anni duo, quod quædam filia ipſius teſtis infirmabatur, & erat ætatis quatuordecim, & annorũ 15. dies à quibus non poterat manducare,neque bibere,niſi piſtum, quod fiebat de ordine Aromatariorum, quem reputabant mortuam, & cum quadam die inter alias ad eam veniſſet illius cognatus Ioannes Baptiſta Airaldo, illi dixit ſi volebat, quod ad ipſam portaret vnam Reliquiam glorioſi Sãcti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, & cum ipſa teſtis illi dixiſſet, quod illam portaret, nam forſan altiſſimus propter merita huius Sancti, ipſi impertiretur ſanitatem,dictus Airaldo portauit ad ipſam dictam Reliquiam, & cum obtuliſſet illam ad deoſculandum prædictæ infirmę, illico ſine aliqua dilatione recuperauit ſanitatem,& petijt ſibi dari cibum, prout cum effectu, fecerunt eidem parari ouum, & illud comedit, & poſt duas, vel tres horas ſurrexit è lecto ſana,& ſalua,perinde ac ſi nunquam infirma fuiſſet, & hoc dixit eſſe verum, & quod ſcit de huiuſmodi facto, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo, &c. & dixit omnia per ipſam teſtem dicta, & depoſita eſſe vera ſub iuramento ab ipſa præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum,& præſeuerauit,&c.

Idem Meloni pro Sirigu Secr.

Dicta die in Ciuitate Calaritana Pater Frater Andrea Calaritanus ſeu Eſgrechio Religioſus Ordinis Capuccinorũ, & hodie adminiſtrator Conuentus noui Oppidi de Quarto,ætatis prout dixit quinquaginta quinque annorum parum plus,vel minus teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore interrogatus de dicenda veritate de eo,quod ſciet, & interrogabitur in,& ſuper infraſcriptis articulis ipſi teſti lectis,&c.

Et primo ſuper quinto articulo,&c. & dixit omnia contenta,& expreſſa in dicto articulo eſſe admodum vera videlicet,quod anno mileſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto ipſe teſtis oppræſſus fuit quadam infermitate grauiſſima,taliter,quod fuit deſperatus à Doctore Antonio Galcerino & à Doctore Bartholomæo Segui Phyſicis, & duobus, ſeu tribus diebus cruciatus fuit dolore animi ſeu anxit non valendo loqui,neque aliquid alimenti ſuſcipere, & tandem cum illum reputabant mortuum ipſe teſtis dixit, quod optime reminiſcitur,quod acceſſit ad ipſum Prater Frater Hieronymus Boy pariter Capuccinus, qui ad ipſum teſtẽ portauit quandam Reli-

quiam

quiam Glorioſi Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, & ipſi dixit. Pater Frater Eſgrechio hæc eſt hora, in qua habiturus es maiorem fiduciã, & ſpem in Deo Domino Noſtro; huc ad te affero quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi, nam propter illius merita Deus Dominus Noſter dabit tibi ſanitatem; & ita dixit ipſe teſtis, quod cum ægrotaret, itaut non poſſet ſe mouere neque ſurgere, ſtatim atque audiuit verba, quæ dictus Pater Frater Boy ſibi dixit, ſenſit in ſe magnam lætitiam, & gaudium, & illico habuit vires ad ſubleuandum caput, & deoſculari dictam Sanctam Reliquiam, & ipſo tunc cœpit recuperare valetudinem, & febri liberatus fuit, & ipſe teſtis pro certo habuit, quod Deus largitus fuit ſibi ſanitatem propter merita Glorioſi Sancti Luciferi, quod ipſe teſtis, & omnes qui inibi interfuerunt reputarunt pro miraculo operato per medium Glorioſi S. Luciferi, & hoc eſt quod dicit iuxta ſuam conſcientiam, ſub iuramento per ipſum præſtito.

Super vltimo articulo &c. dixit omnia per ipſum teſtem depoſita eſſe vera ſub iuramento more Sacerdotali per ipſum præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Ego Frater Andreas Calaritanus Capuccinus ſubſcribo ſupradictam depoſitionem, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secratarius.

Dicta die Calari Iacobus Iancardo Mercator Ianuenſis habitator præſentis Ciuitatis Calaritanæ, ætatis prout dixit quadraginta quinque annorum circiter, teſtis citatus, & virtute iuramenti interrogatus promiſit dicere veritatem ſuper infraſcriptis articulis, &c.

Et primo ſuper primo dixit, quod cuncta contenta, & expreſſa in præſenti articulo ſunt vera, cognouit, namque quondam Fratrem Franciſcum Hortola Religioſum Sanctæ Societatis Ieſu, erat vir enim admodum ſpiritualis, & audiuit ipſe teſtis à multis perſonis fide dignis, quod dictus quondam Frater Hortola antequam inuenirentur Sacræ Reliquię Glorioſi Sancti Luciferi dixit, quod ſi perquirebant in loco per ipſum deſignando inuenirent corpus dicti Glorioſi Sancti Luciferi, prout cum effectu inuentum fuit in eodem loco, in quo dictus Frater Hortola prædixerat, nempè vbi extat hodie illius Eccleſia, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo dixit pariter eſſe verum illud, quod continetur, & articulatur in dicto articulo, quod toto tempore, quo cognouit dictum Fratrem Hortola habuit, & tenuit illum pro optimo Religioſo; & cuncti reputabant illum Virum Sanctum, tam ſcilicet illo viuente, quam poſt illius mortem, & iſtud eſt verum, &c.

Super tertio articulo, &c. & dixit eſſe famam publicam in hac præſenti

ætatis prout dixit triginta quatuor annorum, parum plus, vel minus, teſtis citata, & præuio iuramento de veritate dicenda interrogata de eo, quod ſciet, & interrogabitur ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo, &c. Et dixit, quod veritas, & id, quod ipſa teſtis ſcit de contentis in præſenti articulo eſt, quod menſe Auguſti proximè præteriti adimpleti fuerunt anni duo, quod quædam filia ipſius teſtis infirmabatur, & erat ætatis quatuordecim, & annorũ 15. dies à quibus non poterat manducare, neque bibere, niſi piſtum, quod fiebat de ordine Aromatariorum, quem reputabant mortuam, & cum quadam die inter alias ad eam veniſſet illius cognatus Ioannes Baptiſta Airaldo, illi dixit ſi volebat, quod ad ipſam portaret vnam Reliquiam glorioſi Sãcti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, & cum ipſa teſtis illi dixiſſet, quod illam portaret, nam forſan altiſſimus propter merita huius Sancti, ipſi impertiretur ſanitatem, dictus Airaldo portauit ad ipſam dictam Reliquiam, & cum obtuliſſet illam ad deoſculandum prædictæ infirmę, illico ſine aliqua dilatione recuperauit ſanitatem, & petijt ſibi dari cibum, prout cum effectu, fecerunt eidem parari ouum, & illud comedit, & poſt duas, vel tres horas ſurrexit è lecto ſana, & ſalua, perinde ac ſi nunquam infirma fuiſſet, & hoc dixit eſſe verum, & quod ſcit de huiuſmodi facto, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo, &c. & dixit omnia per ipſam teſtem dicta, & depoſita eſſe vera ſub iuramento ab ipſa præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & præſeuerauit, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secr.

Dicta die in Ciuitate Calaritana Pater Frater Andrea Calaritanus ſeu Eſgrechio Religioſus Ordinis Capuccinorũ, & hodie adminiſtrator Conuentus noui Oppidi de Quarto, ætatis prout dixit quinquaginta quinque annorum parum plus, vel minus teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore interrogatus de dicenda veritate de eo, quod ſciet, & interrogabitur in, & ſuper infraſcriptis articulis ipſi teſti lectis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo, &c. & dixit omnia contenta, & expræſſa in dicto articulo eſſe admodum vera videlicet, quod anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto ipſe teſtis oppræſſus fuit quadam infermitate grauiſſima, taliter, quod fuit deſperatus à Doctore Antonio Galcerino & à Doctore Bartholomæo Segui Phyſicis, & duobus, ſeu tribus diebus cruciatus fuit dolore animi ſeu anxit non valendo loqui, neque aliquid alimenti ſuſcipere, & tandem cum illum reputabant mortuum ipſe teſtis dixit, quod optime reminiſcitur, quod acceſſit ad ipſum Frater Frater Hieronymus Boy pariter Capuccinus, qui ad ipſum teſtẽ portauit quandam Reliquiam

quiam Glorioſi Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, & ipſi dixit. Pater Frater Eſgrechio hæc eſt hora, in qua habiturus es maiorem fiduciā, & ſpem in Deo Domino Noſtro; huc ad te affero quandam Reliquiā Glorioſi Sancti Luciferi, nam propter illius merita Deus Dominus Noſter dabit tibi ſanitatem; & ita dixit ipſe teſtis, quod cum ægrotaret, itaut non poſſet ſe mouere neque ſurgere, ſtatim atque audiuit verba, quæ dictus Pater Frater Boy ſibi dixit, ſenſit in ſe magnam lectitiam, & gaudium, & illico habuit vires ad ſubleuandum caput, & deoſculari dictam Sanctam Reliquiam, & ipſo tunc cœpit recuperare valetudinem, & febri liberatus fuit, & ipſe teſtis pro certo habuit, quod Deus largitus fuit ſibi ſanitatem propter merita Glorioſi Sancti Luciferi, quod ipſe teſtis, & omnes qui inibi interfuerunt reputarunt pro miraculo operato per medium Glorioſi S. Luciferi, & hoc eſt quod dicit iuxta ſuam conſcientiam, ſub iuramento per ipſum præſtito.

Super vltimo articulo &c. dixit omnia per ipſum teſtem depoſita eſſe vera ſub iuramento more Sacerdotali per ipſum præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Ego Frater Andreas Calaritanus Capuccinus ſubſcribo ſupradictam depoſitionem, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secratarius.

Dicta die Calari Iacobus Iancardo Mercator Ianuenſis habitator præſentis Ciuitatis Calaritanæ, ætatis prout dixit quadraginta quinque annorum circiter, teſtis citatus, & virtute iuramenti interrogatus promiſit dicere veritatem ſuper infraſcriptis articulis, &c.

Et primo ſuper primo dixit, quod cuncta contenta, & expreſſa in præſenti articulo ſunt vera, cognouit, namque quondam Fratrem Franciſcum Hortola Religioſum Sanctæ Societatis Ieſu, erat vir enim admodum ſpiritualis, & audiuit ipſe teſtis à multis perſonis fide dignis, quod dictus quondam Frater Hortola antequam inuenirentur Sacræ Reliquię Glorioſi Sancti Luciferi dixit, quod ſi perquirebant in loco per ipſum deſignando inuenirent corpus dicti Glorioſi Sancti Luciferi, prout cum effectu inuētum fuit in eodem loco, in quo dictus Frater Hortola prædixerat, nempè vbi extat hodie illius Eccleſia, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo dixit pariter eſſe verum illud, quod continetur, & articulatur in dicto articulo, quod toto tempore, quo cognouit dictum Fratrem Hortola habuit, & tenuit illum pro optimo Religioſo; & cuncti reputabant illum Virum Sanctum, tam ſcilicet illo viuente, quam poſt illius mortem, & iſtud eſt verum, &c.

Super tertio articulo, &c. & dixit eſſe famam publicam in hac præſenti

Ciuitate, & quod dici audiuit à multis fide dignis, quo dictus Frater Hortola in multis occaſionibus prçuidebat inuentiones Sãctorum, ſpiritu Cœleſti ductus, non ſolum in Eccleſijs, in quibus extiterat, verum etiam in locis, in quibus nunquã commoratus fuerat, & poſtquam ipſe indicauerat locum, in quo dicta corpora Sanctorum erant reperienda cum effectu in eodem loco reperiebantur; prout euenit in inuentione corporis Glorioſi S. Saturnini, & Glorioſi S. Luciferi, & Glorioſi S. Antiochi Martyris Sulcitani, & plurium aliorum Sanctorum, & ita eſt verum, &c.

Super quarto articulo, &c. & dixit ipſe teſtis contenta in dicto articulo eſſe veriſſima, quod preſenti anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo propter deficcentiam aquarum, per multum tempus ſemina diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ, & plurium aliorum locorum erant perdita, qua de cauſa factæ fuere multæ proceſſiones, & preces ad placandum ſeu mitigandum iram Dei, & impetrandum ab eodem, vt vellet nobis dare aquam, qua indigebamus, & die decima quinta menſis Maij facta fuit quędam generalis proceſſio, & ab Eccleſia Sancti Iacobi extractus fuit deuotiſſimus Crucifixus, qui ſolum extrahitur in ſimilibus vrgentibus neceſſitatibus, qui multo à tunc tempore non fuerat extractus, in qua quidem proceſſione interuenerunt Nobiliores præſentis Ciuitatis, & multi alij vtriuſque ſexus, & dictus Crucifixus fuit trãſportatus ad Eccleſiam Primatialem Calaritanam, & fuit poſitus ſuper Altari Maiori eiuſdem Eccleſiæ, & in eius honorem cælebrata fuit quædam deuotiſſima octaua ſingulis diebus concionando, in qua octaua decidit feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, quæ cadit die vigeſima dicti menſis Maij, & hora recitationis primarum Veſperarum cœpit turbari tempus, & die ſubſequenti, qua celebrabatur dicta feſtiuitas ipſe teſtis repertus fuit in ſupradicta Eccleſia Primatiali, in qua prędicta feſtiuitas celebrabatur, & tempore quo concionator volebat concionari, & prædicare laudes dicti Glorioſi Sancti Luciferi eodemmet inſtanti decidit tam copioſa aqua, vt videretur mira proluuies, & concionator coactus fuit ceſſare in dicta concione per magnum ſpacium temporis propter ſtrepitum, ſeu tumultũ populi, itaut omnes generaliter pro certo habuerunt, quod fuit miraculum operatum à Deo Domino Noſtro per interceſſionem Glorioſi Sancti Luciferi, vt nobis ſubueniret in tanta neceſſitate, quæ quidem aqua fuit reſtauratio omnium ſeminum, ad quæ peruenit, itaut perceptio fructuum non ſolum dedit neceſſaria diſtrictui Calaritano, verum, etiam diſtrictui Saſſeris, & plurium aliorum locorum, & hoc dixit iuxta ſuam conſcientiam, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit, quod cuncta per ipſum teſtem dicta, & depoſita eſſe vera iuxta ſuam conſcientiam ſub

iura-

iuramento ab ipſo præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Iacobus Iancardo, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Copia huiuſmodi in his viginti ſex folijs huius maioris formæ præſenti compræhenſo, alieno calamo ſcripta, ſumpta, & extracta fuit prout iacet à ſuo originali informatione recondita, & cuſtodita in Curia Archiepiſcopali Calaritana, & cum dicto ſuo originali fideliter, & de verbo ad verbum comprobata per me Gaſparem Sirigu, auctoritate Apoſtolica per vniuerſum Notarium publicum, Curięque, & Menſę Archiepiſcopalis Calaritanæ Secretarium, & vt huic copiæ veluti dicto ſuo originali in iuditio, & extra ab omnibus plena adhibeatur fides in teſtimonium veritatis; Ego Idem Gaſpar Sirigu Notarius, & Secretarius, qui ſupra inſtante Venerabili Promotore Fiſcali pro ſuo, vt aſſerit intereſſe, & pro rebus, & cauſis ſibi beneuiſis, hic Calari die 24. menſis Nouembris anno à Natiuitate Domini millesimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo me ſubſcribo, & meum, quo vtor in publicis claudendis Inſtrumentis Notariæ appono, quod eſt tale.

Sig ✠ num.

Sunt, & alia plura ſigna, & miracula quę fecit, & quotidie facit Dominus ad Sanctitatem, & gloriam ſui ſermi Beati Luciferi Calaritani declarandam, quorum informationes iuridice factæ, extant in Calaritana Archiepiſcopali Curia, quas ne lectoribus moroſi ſimus, cõſulto omittimus. Tale fuit quod accidit Fratri Ioanni Baptiſtæ Siluano, Ordinis Sãctiſſimæ Virginis de Monte Carmello, Patria Saſſaritano, hic Calari degẽs, inciderat in grauem morbum, ipſomet die feſti Sancti Luciferi, forte ob incredulitatem eius Sanctitatis; monitus in tali diſcrimine à Monachis ſui Cõuentus, vt cum magna fide, & fiducia imploraret opem diuinam, interceſſione, & meritis Sancti Luciferi, cui, ſe ex corde, & animo, comendaret; mira res, vbi primum tàm ſalutaribus montis annuens, id præſtitit, ſeque B. Lucifero comendauit: ſpondens, ſi voti compos euaſiſſet, vbi primum ſanitatẽ recuperaſſet, ſe eius ſepulchrũ inuiſurum, & in eius ſacello, & Altari Sacrum peracturum, repentè à febri, & morbo, miraculosè liberatus, votum impleuit, & in eius ſarcophago, pro tanto beneficio accepto, Deo, & Beato Lucifero, cum exultatione, & lacrimis, gratias egit, vt idem teſtatus eſt, & propria manu ſubſcripſit, vt in actis.

Si-

Simile eſt, quod accidit, cuidam honeſtæ fœminæ Leapolæ Calaris, nomine Lucretia de Pietro, & Serra, quæ magnis partus doloribus iam triduo cruciabatur, cunque nullo modo poſſet emittere fœtum, de eius vita deſperabatur in tali diſcrimine poſita, B. Luciferum corde ex toto inuocauit, ſpondens, ſi eam ab imminenti mortis periculo liberaſſet, nomẽ Sãcti Luciferi, filio naſcituro impoſituram, tunc ſuper eius vterum, Reliquia Beati Luciferi, fuit ei impoſita, ad cuius contactum in eodem inſtanti, mirabiliter enixa eſt, & ab omni periculo tã ſuo, quam fœtus, liberata.

Quædam etiam Nobilis Matrona, nuncupata, Dona Magdalena Abrich habebat filiũ paruulum lactentem, qui graui morbo oppreſſus, ſex iã diebus pœne vbera nutricis ſugebat, accidit, vt in die vigiliæ Sancti Luciferi ad veſperas auditũ ſonitum campanarũ huius Metropolitanæ Primatialis Eccleſiæ, quæ pro tanto feſto ſolemniter pulſabantur, percontatã cauſam pulſationis, cum fuiſſet ei reſpõſum, fieri propter ſolemnitatem feſti Sancti Luciferi, magno affectu, & animi deuotione, puerum, & eius ſalutem, & vitam Sãcti Luciferi præcibus commendauit, mira, & ſtupenda res, ſtatim poſt parentis orationem, puer pręter omniũ ſpem, labia vberibus admouit, ſuxit, & repente ſanatus eſt in illa hora.

Et hæc de defenſione Sanctitatis B. Luciferi Archiepiſcopi Calaritani dicta ſint, quæ in Dei glorioſi, Auguſtiſſimæ Virginis, & eiuſdem Beati Luciferi lau dem cedant.

Finis Libri Primi.

Appendix ad prædictam defenſionem

SANCTI LVCIFERI.

POſt excuſam noſtrā defenſionem Sāctitatis B. Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, inuenimus in antiquiſsimo Codice recondito in Archiuio Curiæ Calaritanæ, ſeruato, & cōſuto in Libro in folio, literę A. (in quo plura antiqua Curiæ Calaritanæ monumenta ſunt ſcripta) acta Paſsionis Sanctorum Martyrum, Luxorij, Ceſelli, & Camerini, in quibus, poſt narrata horum Sanctorum M.M. tormēta, & neces, habentur hæc formalia verba. *Tunc Chriſtiani venerūt noctu, rapueruntq́. corpora Sanctorum, & ſepelierunt ea in loco, vbi nunc eſt Eccleſia Sancti Luciferi Confeſſoris*. Eadē verba afferuntur à Mombritio antiquo Authore (qui ſcripſit, & floruit tempore Ducum Mediolani) in actis Paſsionis, & Martyrij Sancti Luxorij Mar. Reperiūtur etiam in Codicibus manuſcriptis, Eminentiſs. Cardinalis Baronij, ſeruatis in Bibliotheca Oratorij Romæ, & à Nobili Iacobo Capay, nunc Eccleſiæ Vſellenſis Decano, dum eſſe Romæ, me poſtulante, luſtratis, ab eodemque Cardinale Baronio relatis, in ſuis notis ad Martyrologium Romanum, die 21. Auguſti, vbi ait, ſe ſinceriora acta Paſsionis horum MM. accepiſſe à Sardinia. Referuntur etiam eadem verba à Ioanne Arca, ex eodem Codice tranſcripta *lib.* 3. *de Sāctis Sardiniæ pag. mihi* 27. in vita Sancti Luciferi.

Et non ſolùm ex Archiuio Eccleſiæ Calaritanæ, vbi inuētus fuit hic vetuſtus Codex manet hæc veritas conteſtata; ſed etiam ex alio antiquo codice manuſcripto olim recondito in Archiuio Eccleſię Turrit. vt refert Fara Archipresbyter Saſſarēſis, *lib.* 1. *de reb. Sardois pag. mihi* 78. vbi loquēs de Sāctis MM. Ceſello, & Camerino, habet hęc verba. *Eodē anno S. Ceſellus, & S. Camerinus impuberes Sardi, pro Chriſti fide, iuſſu Delaſij, gladio confoſſi ſunt propè Calarim, & in loco vbi poſtea, Templum B. Lucifero Cōfeſſori dedicatū eſt, ſepulti fuere, vt ex eodem ſupradicto manuſcripto Codice apparet*. Hūc autē codicē cū verbis immediatè ibi antecedentibus, refert fuiſſe recōditū in Archiuio Eccl. Turritanæ. Quo teſtimonio, nihil illuſtrius deſiderari pōt, ad Sanctitatē B. Luciferi Calaritani comprobandā; Cum ſumatur nō ab vno, vel alio Authore, ſed ab antiquiſsimis monumentis, & hiſtoria Eccleſ. Calaritanæ, in qua prędicti MM. paſsi sūt. Imò & vetuſtiſsimis monumentis Eccl. Turrit. à Mombricio, Baronio, Fara, & Arca relatis, eoq; vetuſtū templū S. Luciferi propè hanc Vrbem, & eius Sanctitas, manent euidentiſsimè conteſtata.

Peruenit etiam ad manus noſtras tomus Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Regni Angliæ Reuerendi Patris Petri de Ribadeneira Societatis IESV, excuſus Compluti, anno 1593. *Apud Ioannem Ignigues de Lequerica*, in quo, *libro* 3. *cap.* 15. inter alias auctoritates, quas affert, vt probet illicitum eſſe cum hęreticis communicare, adducit authoritatem Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani in Sardinia, & eum, pleno ore, titulo Sancti, exornat his verbis. *Y San Luciſero Obiſpo de Caller en Cerdeña, que fuè deſterrado por la fè Catholica de Coſtancio Emperador, le eſcriuiò vn libro, en el qual prueua con* mu-

con muchos lugares de las Diuinas Letras, que no podian los Catholicos comunicar con buena conciencia con los Hereȷes, &c. Quæ in Latinum verſa ſic habent. *Et Sanctus Lucifer Epiſcopus Calaritanus in Sardinia, qui à Conſtantio Imperatore, pro Catholica fide exulauit, ad illum librum ſcripſit, in quo multis Sacræ Scripturæ adductis teſtimonijs, Catholicis cum hæreticis communicare, vetitum eſſe oſtendit.*

Eodem titulo *Sancti*, illum exornauit iſte Auctor in vitis Sanctorum 1. part. excuſa Barchinone anno 1624. col. 1. in vita S. Athanaſij Eccleſiæ Doctoris vbi referens decretum Cõſtantij Imperatoris contra Athanaſium in Concilio Mediolanenſi, ſic ait. *Y priuò de ſus Sillas à los Sanctos Dionyſio Obiſpo de Milã, Euſebio Obiſpo de Vercelli, Paulino Obiſpo de Treueris, Lucifero Obiſpo de Callar en Cerdeña, porque no quiſieron firmar la ſentencia de ſu condennacion.* Quæ verba in latinum verſa, ſic habent. *Et priuauit* (videlicet Conſtantius) *Sedibus ſuis, Sanctos Dionyſium Epiſcopum Mediolanen, Euſebium Epiſcopum Vercellen. Paulinum Epiſcopum Treueren. Luciferum Epiſcopum Calaritanum in Sardinia, quia ſententiæ contra Athanaſium, ſubſcribere noluerunt, &c.*

Nolui teſtimonium tanti viri prætermittere; non ſolùm Sanctitate conſpicui, & Sãcti Ignatij Societatis IESV fundatoris, amantiſsimi Diſcipuli, ſed etiam celeberrimi Hiſtoriographi, & in Hiſtoria Eccleſiaſtica, & conſcribendis Sanctorum geſtis, nulli ſecundi, ac de tota Chriſtiana Religione optimè meriti, vt eius egregia teſtantur opera.

FINIS.

Digitized by Google

in dicto articulo videlicet, ꝙ propter deficientiam aquæ per multos mẽſes taliter, quod ſegetes peribant factæfuerũt multæ proceſſiones, & præces anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo, & in ſpecie die decima quinta menſis Maij dicti anni,facta fuit quædam generaliſſima proceſſio, qua deuotiſſimus Crucifixus exiſtens in Eccleſia Sancti Iacobi, ab eadem Eccleſia tranſportatus fuit ad Eccleſiam Primatialem Calaritanam, & poſitus fuit ſuper Altari Maiori,concurrente ibi magna populi multitudine, & Nobilioribus præſentis Ciuitatis Calaritanæ, & habita fuit quædam deuotiſſima octaua,ſingulis diebus concionando, in qua quidem octaua cecidit feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, quæ cadit die vigeſima menſis Maij, & cum concionator daret principium concioni ad publicandum laudes Glorioſi Sancti Luciferi decidit tam copioſa aqua itaut videretur mira proluuies, & qua de cauſa concionator potius coactus fuit per bonum ſpacium ceſſare in dicta concione, quod omnes intereſſentes in dicta Eccleſia certiſſimo habuerunt pro miraculo operato per medium Sancti Luciferi, qui voluit nobis ſubuenire die, qua recolebatur eius memoria in tanta neceſſitate, qua præmebamur, nempe dictæ aquæ,quæ fuit tanti momenti, itaut non ſolum recollectio fructuum fuit ſufficens pro victu præſentis diſtrictus Calaritani,verum etiam Ciuitatis Saſſaris,& Alguerij;prout cum effectu ipſe teſtis dixit,quod iſtud reputauit pro miraculo operato per medium Glorioſi Sancti Luciferi,& quod pro tali ab omnibus generaliter fuit reputatum.& ita eſt verum,&c.

Super quinto articulo,&c. & dixit, quod omnia contenta, & ſpecificata in dicto articulo ſunt veriſſima,ſcilicet,quod anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto,Pater Frater Andreas Eſgrechio Religioſus Ordinis Capuccinorum grauatus fuit quadam infirmitate, in qua ipſe teſtis tanquam Phyſicus illum viſitabat vna cum Doctore Antonio Galcerino, qui quidem infirmus ſecũdum regulas Medicinæ erat impoſſibile, quod poſſet recuperare ſalutem;prout cum effectu per duos vel tres dies animi dolore cruciatus fuit, ſeu anxit ſine loquela, neque valendo accipere aliquid alimenti, & ſignanter quadam nocte circa horam octauam ab ipſo teſte, & præfato Doctore Galcerino fuit deſperatus, & ordinauimus Patribus Capuccinis, quod haberent curam de illo, eo quia infra duas horas moriturus erat, & poſtea Frater Hieronymus Boy ſic ſimiliter Capuccinus tulit dicto infirmo quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi, & illi dixit.Pater Frater Eſgrechio hæc eſt hora,in qua firmiorem ſpem,& fiduciam habiturus es in Deo, huc tibi affero quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi propter cuius merita Deus Dominus Noſter tibi elargietur ſanitatem,ſi ipſi placuerit, & poſtea ipſe teſtis profectus fuit, & die ſequen-

quenti de mane, autumans ipſe teſtis, quod iàm eſſet mortuus, illum vocari fecerunt à dicto Conuentu, & dictum infirmum inuenit cum tanta acceſſione valetudinis taliter, quod ipſe teſtis ſtupefactus, remanſit ſine febri, & iàm manducauerat, & certo modo loquendo illum inuenit ſemi ſanum, quo circa dictus Pater Frater Boy retulit ipſi teſti qualiter incontineti cum illi tuliſſet Reliquiam dicti Glorioſi Sancti Luciferi incepit facere nonnulas actiones, & quod etiam illo tunc febris ab illo abierat, & quod illa nocte optime quieuerat, & ita ipſe teſtis dixit, quod pro impoſſibili habebat, prout iàm depoſuit, quod poſſet viuere ſecundum regulas Medicinæ, quod tàm ipſe teſtis, quam omnes alij ibi intereſſentes reputarunt pro miraculo operato per medium Sancti Luciferi, & hoc eſt, quod ipſe teſtis deponit ſub iuramento per ipſum præſtito.

Super vltimo articulo, &c. & dixit cuncta per ipſum teſtem dicta, & depoſita continere realem veritatē ſub onere iuramenti per ipſum præſtiti.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Doctor Bartholomæus Segui teſtis vt ſupra, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Dicta die in dicta Ciuitate Calaritana, Hieronyma Aſtraldo oriunda ex præſenti Ciuitate Calaritana, ætatis prout dixit ſeptuaginta ſeptem annorum parum plus, vel minus, teſtis citata, & præuio iuramento interrogata ſuper in citatis articulis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo, &c. Et dixit ipſa teſtis, quod illud, quod ſcit ſuper contentis in dicto articulo eſt, quod à tribus annis circiter, cum quædam filia, ipſius teſtis, cui nomen Maria Aſtraldo, aliam ex ſuis filiabus haberet ægrotantem quatuordecim, vel quindecim diebus, quæ vocabatur Catherina Gaboys, taliter quod non manducabat, neque bibebat, quicquam de Menſe Auguſti, prout recordari poteſt, quam habebant iam pro mortua, & cum ei portaſſet Ioannes Baptiſta Airaldo, cognatus dictæ ſuæ filiæ, quandam Reliquiam glorioſi Sancti Luciferi, quam cum dicta ęgrotans deoſculata fuiſſet, ipſo facto omni mora, & dilatione poſtpoſitis recuperauit plenam valetudinem, & ipſomet inſtanti petijt cibum, res miraculoſa, cum à quatuordecim, vel quindecim diebus non manducaſſet, neque bibiſſet, prout iam depoſuit, & hoc dixit ipſa teſtis eſſe verum, & quod ſcit de contentis in dicto articulo, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo, &c. Et dixit, quod omnia per ipſam teſtem dicta, & depoſita ſunt vera ſub onere iuramenti per ipſam præſtiti, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret. &c.

Dicta die, &c. Maria Aſtraldo oriunda ex præſenti Ciuitate Calaritana,

Ff ætatis

ætatis prout dixit triginta quatuor annorum,parum plus, vel minus,te ſtis citata, & præuio iuramento de veritate dicenda interrogata de eo, quod ſciet,& interrogabitur ſuper ſequentibus articulis, &c.

Et primo ſuper quinto articulo,&c. Et dixit, quod veritas, & id, quod ipſa teſtis ſcit de contentis in præſenti articulo eſt, quod menſe Auguſti proximè præteriti adimpleti fuerunt anni duo, quod quædam filia ipſius teſtis infirmabatur, & erat ætatis quatuordecim, & annorũ 15. dies à quibus non poterat manducare,neque bibere,niſi piſtum, quod fiebat de ordine Aromatariorum, quem reputabant mortuam, & cum quadam die inter alias ad eam veniſſet illius cognatus Ioannes Baptiſta Airaldo, illi dixit ſi volebat,quod ad ipſam portaret vnam Reliquiam glorioſi Sãcti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, & cum ipſa teſtis illi dixiſſet, quod illam portaret, nam forſan altiſſimus propter merita huius Sancti, ipſi imperriretur ſanitatem;dictus Airaldo portauit ad ipſam dictam Reliquiam, & cum obtuliſſet illam ad deoſculandum prædictæ infirmę, illico ſine aliqua dilatione recuperauit ſanitatem,& petijt ſibi dari cibum, prout cum effectu, fecerunt eidem parari ouum, & illud comedit, & poſt duas, vel tres horas ſurrexit è lecto ſana,& ſalua,perinde ac ſi nunquam infirma fuiſſet, & hoc dixit eſſe verum, & quod ſcit de huiuſmodi facto, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo, &c. & dixit omnia per ipſam teſtem dicta, & depoſita eſſe vera ſub iuramento ab ipſa præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum,& præſeuerauit,&c.

Idem Meloni pro Sirigu Secr.

Dicta die in Ciuitate Calaritana Pater Frater Andrea Calaritanus ſeu Eſgrechio Religioſus Ordinis Capuccinorũ, & hodie adminiſtrator Conuentus noui Oppidi de Quarto,ætatis prout dixit quinquaginta quinque annorum parum plus,vel minus teſtis citatus, & præuio iuramento tacto pectore interrogatus de dicenda veritate de eo,quod ſciet, & interrogabitur in,& ſuper infraſcriptis articulis ipſi teſti lectis,&c.

Et primo ſuper quinto articulo,&c. & dixit omnia contenta,& expræſſa in dicto articulo eſſe admodum vera videlicet,quod anno mileſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto ipſe teſtis oppræſſus fuit quadam infermitate grauiſſima,taliter,quod fuit deſperatus à Doctore Antonio Galcerino & à Doctore Bartholomæo Segui Phyſicis, & duobus, ſeu tribus diebus cruciatus fuit dolore animi ſeu anxit non valendo loqui,neque aliquid alimenti ſuſcipere, & tandem cum illum reputabant mortuum ipſe teſtis dixit, quod optime reminiſcitur,quod acceſſit ad ipſum Prater Frater Hieronymus Boy pariter Capuccinus, qui ad ipſum teſtẽ portauit quandam Reli-

quiam

quiam Glorioſi Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, & ipſi dixit. Pater Frater Eſgrechio hæc eſt hora, in qua habiturus es maiorem fiduciã, & ſpem in Deo Domino Noſtro; huc ad te affero quandam Reliquiam Glorioſi Sancti Luciferi, nam propter illius merita Deus Dominus Noſter dabit tibi ſanitatem; & ita dixit ipſe teſtis, quod cum ægrotaret, itaut non poſſet ſe mouere neque ſurgere, ſtatim atque audiuit verba, quæ dictus Pater Frater Boy ſibi dixit, ſenſit in ſe magnam lætitiam, & gaudium, & illico habuit vires ad ſubleuandum caput, & deoſculari dictam Sanctam Reliquiam, & ipſo tunc cœpit recuperare valetudinem, & febri liberatus fuit, & ipſe teſtis pro certo habuit, quod Deus largitus fuit ſibi ſanitatem propter merita Glorioſi Sancti Luciferi, quod ipſe teſtis, & omnes qui inibi interfuerunt reputarunt pro miraculo operato per medium Glorioſi S. Luciferi, & hoc eſt quod dicit iuxta ſuam conſcientiam, ſub iuramento per ipſum præſtito.

Super vltimo articulo &c. dixit omnia per ipſum teſtem depoſita eſſe vera ſub iuramento more Sacerdotali per ipſum præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Ego Frater Andreas Calaritanus Capuccinus ſubſcribo ſupradictam depoſitionem, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secratarius.

Dicta die Calari Iacobus Iancardo Mercator Ianuenſis habitator præſentis Ciuitatis Calaritanæ, ætatis prout dixit quadraginta quinque annorum circiter, teſtis citatus, & virtute iuramenti interrogatus promiſit dicere veritatem ſuper infraſcriptis articulis, &c.

Et primo ſuper primo dixit, quod cuncta contenta, & expreſſa in præſenti articulo ſunt vera, cognouit, namque quondam Fratrem Franciſcum Hortola Religioſum Sanctæ Societatis Ieſu, erat vir enim admodum ſpiritualis, & audiuit ipſe teſtis à multis perſonis fide dignis, quod dictus quondam Frater Hortola antequam inuenirentur Sacræ Reliquię Glorioſi Sancti Luciferi dixit, quod ſi perquirebant in loco per ipſum deſignando inuenirent corpus dicti Glorioſi Sancti Luciferi, prout cum effectu inuetum fuit in eodem loco, in quo dictus Frater Hortola prædixerat, nempè vbi extat hodie illius Eccleſia, & ita eſt verum, &c.

Super ſecundo dixit pariter eſſe verum illud, quod continetur, & articulatur in dicto articulo, quod toto tempore, quo cognouit dictum Fratrem Hortola habuit, & tenuit illum pro optimo Religioſo; & cuncti reputabant illum Virum Sanctum, tam ſcilicet illo viuente, quam poſt illius mortem, & iſtud eſt verum, &c.

Super tertio articulo, &c. & dixit eſſe famam publicam in hac præſenti

Digitized by Google

Ciuitate, & quod dici audiuit à multis fide dignis, quo dictus Frater Hortola in multis occaſionibus prçuidebat inuentiones Sãctorum, ſpiritu Cœleſti ductus, non ſolum in Eccleſijs, in quibus extiterat, verum etiam in locis, in quibus nunquã commoratus fuerat, & poſtquam ipſe indicauerat locum; in quo dicta corpora Sanctorum erant reperienda cum effectu in eodem loco reperiebantur; prout euenit in inuentione corporis Glorioſi S. Saturnini, & Glorioſi S. Luciferi, & Glorioſi S. Antiochi Martyris Sulcitani, & plurium aliorum Sanctorum, & ita eſt verum, &c.

Super quarto articulo, &c. & dixit ipſe teſtis contenta in dicto articulo eſſe veriſſima, quod prçſenti anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo propter deficcentiam aquarum, per multum tempus ſemina diſtrictus Ciuitatis Calaritanæ, & plurium aliorum locorum erant perdita, qua de cauſa factæ fuere multæ proceſſiones, & præces ad placandum ſeu mitigandum iram Dei, & impetrandum ab eodem, vt vellet nobis dare aquam, qua indigebamus, & die decima quinta menſis Maij facta fuit quędam generalis proceſſio, & ab Eccleſia Sancti Iacobi extractus fuit deuotiſſimus Crucifixus, qui ſolum extrahitur in ſimilibus vrgentibus neceſſitatibus, qui multo à tunc tempore non fuerat extractus, in qua quidem proceſſione interuenerunt Nobiliores præſentis Ciuitatis, & multi alij vtriuſque ſexus, & dictus Crucifixus fuit trãſportatus ad Eccleſiam Primatialem Calaritanam, & fuit poſitus ſuper Altari Maiori eiuſdem Eccleſiæ, & in eius honorem cælebrata fuit quædam deuotiſſima octaua ſingulis diebus concionando, in qua octaua decidit feſtiuitas Glorioſi Sancti Luciferi, quæ cadit die vigeſima dicti menſis Maij, & hora recitationis primarum Veſperarum cœpit turbari tempus, & die ſubſequenti, qua celebrabatur dicta feſtiuitas ipſe teſtis repertus fuit in ſupradicta Eccleſia Primatiali, in qua prędicta feſtiuitas celebrabatur, & tempore quo concionator volebat concionari, & prædicare laudes dicti Glorioſi Sancti Luciferi eodemmet inſtanti decidit tam copioſa aqua, vt videretur mira proluuies, & concionator coactus fuit ceſſare in dicta concione per magnum ſpacium temporis propter ſtrepitum, ſeu tumultũ populi, itaut omnes generaliter pro certo habuerunt, quod fuit miraculum operatum à Deo Domino Noſtro per interceſſionem Glorioſi Sancti Luciferi, vt nobis ſubueniret in tanta neceſſitate, quæ quidem aqua fuit reſtauratio omnium ſeminum, ad quæ peruenit, itaut perceptio fructuum non ſolum dedit neceſſaria diſtrictui Calaritano, verum, etiam diſtrictui Saſſeris, & plurium aliorum locorum, & hoc dixit iuxta ſuam conſcientiam, & ita eſt verum, &c.

Super vltimo articulo examinatus, &c. & dixit, quod cuncta per ipſum teſtem dicta, & depoſita eſſe vera iuxta ſuam conſcientiam ſub iura-

iuramento ab ipſo præſtito, &c.

Fuit ſibi lectum, & perſeuerauit, &c.

Iacobus Iancardo, &c.

Idem Meloni pro Sirigu Secret.

Copia huiuſmodi in his viginti ſex folijs huius maioris formæ præſenti compræhenſo, alieno calamo ſcripta, ſumpta, & extracta fuit prout iacet à ſuo originali informatione recondita, & cuſtodita in Curia Archiepiſcopali Calaritana, & cum dicto ſuo originali fideliter, & de verbo ad verbum comprobata per me Gaſparem Sirigu, auctoritate Apoſtolica per vniuerſum Notarium publicum, Curiæque, & Menſę Archiepiſcopalis Calaritanæ Secretarium, & vt huic copiæ veluti dicto ſuo originali in iuditio, & extra ab omnibus plena adhibeatur fides in teſtimonium veritatis; Ego Idem Gaſpar Sirigu Notarius, & Secretarius, qui ſupra inſtante Venerabili Promotore Fiſcali pro ſuo, vt aſſerit intereſſe, & pro rebus, & cauſis ſibi beneuiſis, hic Calari die 24. menſis Nouembris anno à Natiuitate Domini milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſeptimo me ſubſcribo, & meum, quo vtor in publicis claudendis Inſtrumentis Notariæ appono, quod eſt tale.

Sig ✠ num.

Sunt, & alia plura ſigna, & miracula quę fecit, & quotidie facit Dominus ad Sanctitatem, & gloriam ſui ſerui Beati Luciferi Calaritani declarandam, quorum informationes iuridice factæ, extant in Calaritana Archiepiſcopali Curia, quas ne lectoribus moroſi ſimus, cōſulto omittimus. Tale fuit quod accidit Fratri Ioanni Baptiſtæ Siluano, Ordinis Sāctiſſimæ Virginis de Monte Carmello, Patria Saſſaritano, hic Calari degēs, inciderat in grauem morbum, ipſomet die feſti Sancti Luciferi, forte ob incredulitatem eius Sanctitatis; monitus in tali diſcrimine à Monachis ſui Cōuentus, vt cum magna fide, & fiducia imploraret opem diuinam, intercesſione, & meritis Sancti Luciferi, cui ſe ex corde, & animo, comendaret; mira res, vbi primum tàm ſalutaribus monitis annuens, id præſtitit, ſeque B. Lucifero comendauit: ſpondens, ſi voti compos euaſiſſet, vbi primum ſanitatē recuperaſſet, ſe eius ſepulchrū inuiſurum, & in eius ſacello, & Altari Sacrum peracturum, repentè à febri, & morbo, miraculosè liberatus, votum impleuit, & in eius ſarcophago, pro tanto beneficio accepto, Deo, & Beato Lucifero, cum exultatione, & lacrimis, gratias egit, vt idem teſtatus eſt, & propria manu ſubſcripſit, vt in actis.

Si-

Simile eſt, quod accidit, cuidam honeſtæ fœminæ Leapolæ Calaris, nomine Lucretia de Pietro, & Serra, quæ magnis partus doloribus iam triduo cruciabatur, cunque nullo modo poſſet emittere fœtum, de eius vita deſperabatur in tali diſcrimine poſita, B. Luciferum corde ex toto inuocauit, ſpondens, ſi eam ab imminenti mortis periculo liberaſſet, nomẽ Sãcti Luciferi, filio naſcituro impoſituram, tunc ſuper eius vterum, Reliquia Beati Luciferi, fuit ei impoſita, ad cuius contactum in eodem inſtanti, mirabiliter enixa eſt, & ab omni periculo tã ſuo, quam fœtus, liberata.

Quædam etiam Nobilis Matrona, nuncupata, Dona Magdalena Abrich habebat filiũ paruulum lactentem, qui graui morbo oppreſſus, ſex iã diebus pœne vbera nutricis ſugebat, accidit, vt in die vigiliç Sancti Luciferi ad veſperas audiuit ſonitum campanarũ huius Metropolitanæ Primatialis Eccleſiæ, quæ pro tanto feſto ſolemniter pulſabantur, percontatã cauſam pulſationis, cum fuiſſet ei reſpõſum, fieri propter ſolemnitatem feſti Sancti Luciferi, magno affectu, & animi deuotione, puerum, & eius ſalutem, & vitam Sãcti Luciferi præcibus commendauit, mira, & ſtupenda res, ſtatim poſt parentis orationem, puer pręter omnium ſpem, labia vberibus admouit, ſuxit, & repente ſanatus eſt in illa hora.

Et hæc de defenſione Sanctitatis B. Luciferi Archiepiſcopi Calaritani dicta ſint, quæ in Dei glorioſi, Auguſtiſſimæ Virginis, & eiuſdem Beati Luciferi lau dem cedant.

Finis Libri Primi.

Ap

Appendix ad prædictam defenſionem
SANCTI LVCIFERI.

Poſt excuſam noſtrã defenſionem Sãctitatis B.Luciferi Archiepiſcopi Calaritani, inuenimus in antiquiſsimo Codice recondito in Archiuio Curiæ Calaritanæ, ſeruato, & cõſuto in Libro in folio,literę A.(in quo plura antiqua Curiæ Calaritanæ monumenta ſunt ſcripta) acta Paſsionis Sanctorum Martyrum, Luxorij, Ceſelli,& Camerini,in quibus, poſt narrata horum Sanctorum M.M. tormẽta, & neces, habentur hæc formalia verba. *Tunc Chriſtiani venerũt noctu, rapueruntq́. corpora Sanctorum,& ſepelierunt ea in loco, vbi nunc eſt Eccleſia Sancti Luciferi Confeſſoris*. Eadẽ verba afferuntur à Mombritio antiquo Authore (qui ſcripſit, & floruit tempore Ducum Mediolani) in actis Paſsionis,& Martyrij Sancti Luxorij Mar.Reperiũtur etiam in Codicibus manuſcriptis, Eminentiſs. Cardinalis Baronij, ſeruatis in Bibliotheca Oratorij Romæ, & à Nobili Iacobo Capay, nunc Eccleſiæ Vſellenſis Decano,dum eſſe Romæ, me poſtulante, luſtratis,ab eodemque Cardinale Baronio relatis, in ſuis notis ad Martyrologium Romanum,die 21.Auguſti, vbi ait,ſe ſinceriora acta Paſsionis horum MM.accepiſſe à Sardinia. Referuntur etiam eadem verba à Ioanne Arca, ex eodem Codice tranſcripta *lib. 3. de Sãctis Sardiniæ pag. mihi 27.* in vita Sancti Luciferi.

Et non ſolùm ex Archiuio Eccleſiæ Calaritanæ, vbi inuẽtus fuit hic vetuſtus Codex manet hæc veritas conteſtata; ſed etiam ex alio antiquo codice manuſcripto olim recondito in Archiuio Eccleſię Turrit.vt refert Fara Archipresbyter Saſſarẽſis,*lib.1.de reb. Sardois pag.mihi* 78. vbi loquẽs de Sãctis MM.Ceſello,& Camerino,habet hęc verba. *Eodẽ anno S.Ceſellus, & S. Camerinus impuberes Sardi, pro Chriſti fide,iuſſu Delaſij, gladio confoſſi ſunt propè Calarim,& in loco vbi poſtea, Templum B. Lucifero Cõfeſſori dicatũ eſt,ſepulti fuere, vt ex eodem ſupradicto manuſcripto Codice apparet.* Hũc autẽ codicẽ cũ verbis immediatè ibi antecedentibus, refert fuiſſe recõditũ in Archiuio Eccl.Turritanæ. Quo teſtimonio, nihil illuſtrius deſiderari põt, ad Sanctitatẽ B.Luciferi Calaritani comprobandã; Cum ſumatur nõ ab vno,vel alio Authore, ſed ab antiquiſsimis monumentis,& hiſtoria Eccleſ.Calaritanæ, in qua prędicti MM. paſsi sũt. Imò & vetuſtiſsimis monumentis Eccl.Turrit. à Mombricio,Baronio,Fara,&Arca relatis, eoq; vetuſtũ templũ S. Luciferi propè hanc Vrbem, & eius Sanctitas, manent euidentiſsimè conteſtata.

Peruenit etiam ad manus noſtras tomus Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Regni Angliæ Reuerendi Patris Petri de Ribadeneira Societatis IESV, excuſus Compluti, anno 1593. *Apud Ioannem Ignigues de Lequerica*, in quo,*libro 3. cap.*15.inter alias auctoritates, quas affert,vt probet illicitum eſſe cum hęreticis communicare, adducit authoritatem Sancti Luciferi Archiepiſcopi Calaritani in Sardinia, & eum,pleno ore,titulo Sancti, exornat his verbis. *T San Lucifero Obiſpo de Caller en Cerdeña, que fuè deſterrado por la fè Catholica de Coſtancio Emperador, le eſcriuiò vn libro, en el qual prueua con* mu-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX RERVM

MEMORABILIVM,

Quæ in hoc primo Libro huius voluminis continentur, per ordinem Alphabeticum digeſtus: In quo, primus numerus, paginā indicat; ſecundus verò, & alij ſequentes numeros in ipſa pagina, vel illi proximè deſcriptos.

A

Aronis facto Exod.23. permittentis populum aureum Vitulum adorare, lapſi Epiſcopi ſe excuſabant, qui vi compulſi Arianæ hæreſi ceſſerunt. 76.5.

Abagari ad Ieſum epiſtola. 99.2.

Abagari conuerſio per prædicationem Thedei. 99 2.

Acus nauticæ vſu nondum inuento, nauigationes per littora fiebant, & ideò anno integro morabantur ab Oriente in Occidentem. 81.5.

Adelphius Epiſcopus ſubſcripſit epiſtolæ Synodali Alexandrinæ miſſæ ad Antiochenos. 48. 11.

Aeneas ab Aſia in Italiam nauigās, aliquot annos inſumpſit. 91. 5.

S. Aemilius M. Calaritanus. 17. 1. & 94. 2.

Africani plures Epiſcopi, & martyres inſcripta. S. Reſtitutæ mar. matris S. Euſebij Vercellen. reperti ſunt. 177. 2.

Agapetus Diaconus à B. Lucifero ad Concilium Alexandrinum Legatus mittitur. 40. 2.

Agathodæmon Epiſcopus ſubſcripſit epiſtolæ Alexandrinæ Synodi, ad Antiochenos. 48. 11.

Agrippæ corona roſtrata in numis dicata. 119. 14.

Albino corona ſpicea in numis dicata. 119. 14.

Alexandrina Synodus, Euſebium, & Aſterium Epiſc. ad B. Luciferum legates mittit. 43. 1.

Alexandrinæ Synodi decretum de recipiendis lapſis, fusè habetur in epiſt. D. Athanaſij ad Ruſinianum. 74. 4. & 5.

Alexandrina Synodus habita fuit poſt mortem Conſtantij Imperatoris, anno primo Iuliani Apoſtatæ. 9. 3. & 4

S. Amantius mar. Calari inuentus. 132. 4.

S. Ambroſius deceptus Rufini relatione, & & aliorum affirmauit B. Luciferū ſchiſmaticum. 79. 12. & *ſeq. à D. Hieronymo acriter de doctrina cenſuratur.* 150. 11. *Eius verba de ſchiſmate B. Lucifero impoſito in oratione Satiri (Lucifer à noſtra communione ſeceſſerat) non de communione Eccleſiaſtica, & Romani Pontificis, ſed de comunione illorum, qui Meletio fouebant, interpratatur Scipio Scābatus ſocietatis Ieſu, B. Luciferū à ſchiſmate vendicans.* 152. 5. *Præfato loco orationis funebris fratris ſui Satiri deceptus fuit, ſchiſma B. Lucifero tribuēs,* 155. 2. & *ſeq. Præfatum locum non obſtare Beati Luciferi ſanctitati oſtenditur; vel enim loquebatur Ambroſius iuxta rumorē ſparſum ab Hæreticis, & Meletianis; vel loquebatur de Lucifero Smirnēſi, cui multi tale ſchiſma attribuunt.* 157. 8. & *ſeq.*

Ammonius Epiſcopus ſubſcripſit epiſt. Synodali Alexandrinæ miſſæ ad Antiochechenos. 48. 11.

Anaſtaſius Papa Rufinum à comunione Eccleſiæ reiecit. 66. 7.

Anatolio Epiſcopo Euboæ, mittitur epiſtola Synodalis Alexandrina. 43. 2. 48. 11.

Anatolius Euboæ Epiſcopus, ſocius fuit B. Luciferi in electione Paulini in locum

Digitized by Google

Meletij pro Epiſcopo Antiocheno. 71. 6, & 72. 7.

Andreas Eſgreche Capuccinus graui morbo iàm à Medicis deſperatus, & intra duas horas illorum iuditio è vita deceſſurus, applicata B. Luciferi reliquia, ſtatim à febri fuit immunis, breuique conualuit. 199. & ſequen.

Angelus Iuſtinianus Notarius publicus, & Romanus Ciuis, publicum edidit inſtrumētum de Medallio Romæ reperto, apud Melchiorem Incofer Societatis Ieſu, de B. Lucifero. 10. 1.

Angela Maria Serra Abbatiſſa, inſignis ſanctitatis, B. Luciferi gloria reuelatur. 126. 15.

Angli S. Georgium habẽt patronum. 112. 2.

Anthropomorphitarũ, & Valentinianorũ hæreſes, B. Hieronymo, impudẽter Rufinus hæreticus imponit. 73. 2.

Antiochena Eccleſia Epiſcopus, inſtituitur Paulinus à B. Lucifero legato Liberij Papa. 40. 2. & ſeq.

Antiochus Brondo licet non meminerit templi B. Luciferi Calari erecti, illud tamen non negauit, vt opponit Turritanus, quin potius alterius meminit Templi, propè Salargium oppidum conſtituti. 137. 4. *Quamuis adhæreat opinioni, fuiſſe B. Luciferum ſchiſmaticum, nõ illum facit hæreticum, ſed eius mordicus ſanctitatem tuetur*. 137. 5. *Falsò allegatur cõtrarius ſanctitati B. Luciferi à Turritanis, cum per honorificè de illa ſentiat*. 161. 6.

Antonij ſolius teſtimonio, Paulus primus heremita, ab Eccleſia Romana in Sanctorum numerum, cum Officio ſemiduplici, relatus eſt. 108. 4.

S. Aphrodiſia V. & Mart. Calari inuenta. 132. 4.

Apoſtoli ad B. V. funus celebrandum conuocantur. 99. 2.

Aquila inuenta in numiſmate B. Luciferi, Symbolum erat illorum, quos in Diuorũ numerum referebantur. 107. 3. *Conſonat Aquilæ inuenta in Epitaphio ſui ſepulchri*. 107. 3. *Refertur ad Aquilam B. Ioannis Euangeliſtæ*. 108. 3. & 135. 6. *Ad Aquilam referri poteſt Auguſtam Entij Regis Sardiniæ, filij Frederici Imperatoris; quo fortè ſæculo, Sardis fuit numiſma excuſum*. 112. 2. *Sepulchris inciſſa, martyrii eſt inſigne*. 118. 13. *Inciſſa in ſepulchro B. Luciferi martyrij gloria cohoneſtat, ibidem. Fœlicitatis omen apud antiquos erat* 119. 15. *Calari, Alexãdro, Tarquinio, Auguſto, Gordio, & alijs fœlicitatis omen fuit*. 119. 15. & 120. 16. *Auguſtam Aquilam Conſtantij Imperatoris Ariani denotat, quam Beatus Luciferus deuicit*. 120. 16. *Ibidem de defenſione Sãctorum corporum à ferijs irruentibus. Dictus fuit Aquila à militibus Epirotarum Rex Pirrhus, ſicque eam in nummis excudere iuſſit*. 120. 17. *E rogo, concepta flamma, ſoluebatur in Cæſarum, & Auguſtorum conſecratione*. 120. 17. *Centum in vno Seueriani, & Maximi funere fuerunt Aquilæ immolatæ. ibidẽ. Non ſolum Regum, & Imperatorum familijs, ſed etiam Simplicium nobilium adſcribi ſolet*. 135. 5. *Imperatoria Aquila biceps, geminam illius exprimit poteſtatem Orientis, & Occidentis, ſicut in B. Lucifero poteſtatem legati, Orientis, & Occidentis contra Arianum*. 136. 6.

Archiepiſcopus Calaritanus à S. Iulio Papa, creatur B. Lucifer. 17. 2. *Archiepiſ. Calaritanus, Primas Sardiniæ, & Corſicæ per aſſiſtentiam iuris eſt*. 139. 4. *Primaria Vrbis Sardiniæ Epiſcopus vocatur ab Athanaſio* 139. 4. *Dum à D. Gregorio Epiſcopus Sardiniæ dicitur, ex ſententia Alberti Picoli, Primas nominatur*. 140. 5. *Confalonarij Titulũ poſſidet poſt occupationẽ Sardiniæ ab Aragonũ Rege*. 141. 6.

Archiepiſcopus Calaritanus, quod inter Primates non ſederit non obſtat, quia & alij Primates ita conſederant in Cõcilio Tridentino. 141. 6.

Archiepiſcopi Saſſaritani noua inſtitutio ex commentitio Fundague Sardoo idiomate. 140. 5.

Archiepiſcopi ſolũ vocabãtur Epiſcopi more antiquo. 138. 2. & 3. *Antiquum eſt Archiepiſcopi nomen contra Turritanum*. 140. 5. *Ex decreto Clementis, inſtituti ſunt Archiepiſcopi in his Ciuitatibus, in quibus apud Ethnicos erant Archiflamines. ibidem.*

Arianæ hæreſis graſſatio à Rufino deſcribitur. 23. 6.

Ariani, vt catholicos ſe ſimulent in alios hæreticos inuehuntur. 31. 1. *Illorum ſimulationem, quæ catholicum nomen affectabat B. Lucifer detegit*. 32. 2. *Inuident B.*

Luci-

Luciſero martyrij gloriam. 35. 1. *Pacis nomine, omnes pœnè Ariana hæreſi polluuntur.* 37. 1.

Aſiam B. Virgo petit. 99. 2.

Aſterius Epiſcopus, & Euſebius ad B. Luſerum, & Antiochenos ab Alexandrina Synodo, cum actis in illa mittuntur. 43. 1. *Eidem Aſterio legato, miſſa eſt epiſtola Synodalis Alexandrina.* 48. 11. *Subſcripſit epiſtolæ miſſæ ab Alexandrina Synodo ad Antiochenos. ibidem.*

S. Athanaſius acerrimè hæreſi Arianæ, & eius fautori Conſtantio Imperatori opponitur. 18. 3. *Illum, & Catholicam fidem defenſurus B. Lucifer ad Liberium, Romam petit.* 18. 4. *B. Luciferum exulantē, per epiſtolam rogat, vt librorū, quos ediderat exēplū, ad ſe mittat.* 28. 1. *Acceptis à B. Luciſero libris, epiſt. mittit, in qua innumera præconia laudum de illo congerit.* 29. 3. *& ſeq. Acceptos à B. Luciſero libros in Græcum cōuertit ad vsū Orientalium.* 31. 7. *Mortuo Conſtantio ab exilio reuocatur.* 40. 1. *Papa more antiquo in epiſtola Synodali Alexandrina appellatur.* 48. 11. *Primus ſubſcribit in epiſtola Synodali Alexandrina, miſſa ad Antiochenos.* 48. 11. *Magna congerit laudum præconia de B. Luciſero in epiſtola ad ipſum.* 85. 1. *Biēnio poſt impoſitum ſchiſma B. Luciſero, omnes Eccleſias Sardiniæ catholicas affirmat.* 86. 1. *& ſequent. Illius teſtimonio, non ſolùm ante Alexandrinā Synodum, ſed etiam poſtea. B. Lucifer à ſchiſmate impoſito vindicatur.* 85. 1. *& ſeq. Spiritu prophetico, teſte Coriolano edidit de B. Luciſero, cum dixit, ſcio, & credo ipſum Dominum redditurum tibi, etiam pro hoc labore præmium in Regno cælorum. Ex quo colligitur ſchiſma illi impoſitum eſſe figmentum hæreticorum.* 89. 1. *Libros ad Iouinianum Imperatorem, in quibus B. Luciferi Calaritana Eccleſia commendatur, compoſuit, poſt redditum in Sardiniam B. Luciferi.* 89. 1.

Athanaricus Gothorum Rex, Chriſtianos propter Catholicam fidem perſequitur. 62. 3.

Auctoris reſponſio omiſſa Patris Scambati Societatis Ieſu ad locum D. Ambroſij de ſchiſmate attributo B. Luciſero. 155. 1.

S. Auguſtinus deceptus Rufini hiſtoria, & aliorum, affirmauit B. Luciferum ſchiſmaticum. 79. 12. *& ſequentibus. Deceptus fuit etiam exiſtimans concilium Sardicenſe Oecumenicum, Sardice celebratum, fuiſſe Conciliabolum Arianorū, habitum Philopoli.* 79. 13. *deceptus fuit etiam ex hiſtoria eiuſdem Ruffini tribuens ſententias Xiſti Philoſophi Pytagorici, Xiſto Pōtifici, & Martyri.* 79. 14. *deceptus fuit etiam, negans dari Antipodas, & affirmās Torridam Zonam non fuiſſe habitabilem.* 80. 14. *Affirmat ob nominis celebritatem à Luciſero Luciferianos, nomen accepiſſe ſicut à S. Luciano Martyre, Lucianiſtæ, & ab alijs Sāctiſſimis Viris ſine illorum errore, ob nominis celebritatem.* 143. 2. *&* 3. *In his, quæ de B. Luciferi ſchiſmate affert, fuiſſe à Ruffino deceptum, ſatis oſtenditur ix motiuo, non aſſenſiſſe ſcilicet decretis Concilij Alexandrini de recipiendis lapſis, cum per ſuos legatos illi ſubſcripſerit.* 144. 4. *&* 5. *A D. Hieronymo acriter de doctrina cenſuratur; legiſſe ſcilicet in illius epiſtolis hæreticalia.* 150. 11. *Meminit pœnitentiæ S. Cypriani.* 162. 5.

Auguſto corona querna in numis dicata, 119. 14.

B.

B*Aronius, aliam ſine fundamento excogitat ſchiſmatis cauſam, inter Luciferum & Euſebiū, quod B. Lucifer, decretis Concilij Alexandrini de recipiendis lapſis, nō fuerit aſſenſus* 74. 1. *&* 2. *B. Luciferum auſterioris fingit ſpiritus, quo ductus, nollet Epiſcopos lapſos recipere contra decretum Concilij Alexandrini.* 74. 2. *B. Luciferum fingit ab Euſebij communione deceſſiſſe, quod iuxta decretum Concilij Alexandrini, Epiſcopos lapſos reciperet.* 74. 2. *Illius cauſa de ſchiſmate B. Luciſero impoſito, apertè falſa conuincitur, cum per ſuos legatos ſubſcripſerit decretis Concilij Alexandrini.* 74. 3. *Deprehenditur etiam falſa, quia Socrates, Sozomenus, & alij antiqui hiſtorici affirmant B. Luciferum per ſuos legatos, decretis Alexandrinæ Synodi ſubſcripſiſſe.* 75. 3. *Item falſa deprehenditur ex D. Hieronymo, qui, & B. Luciferum Confeſſorem Chriſti appellat, & vnà cum alijs in Concilio Alexandrino, auctorem fuiſſe affirmat decreti de reci-*

recipiendis lapſis. 76.6.7. Deprehenditur etiam falſa ex verbis D.Gregorij Naſianſeni,& eiuſdem Baronij adnotatione, quibus aſſeritur, Epiſcopos Occidentales poſt decretum Synodi Alexandrinæ, Orthodoxos omnes ad ſuas partes oſtrahere, ex quibus Epiſcopis, præcipuus erat B. Lucifer. 77. 8.& 9. Arguitur parum propenſi animi erga B. Luciferum, illum ex hæreticis ſcriptoribus ſchiſmaticum reddens. 78. 10. & ſeq. Arguitur etiam animi parum propenſi ad B. Luciferum, illum ſine fundamento affirmãs in ſchiſmate obijſſe. 79. 12. Arguitur, etiam, quia Gregorium Eliberinum, cui maiora Sanctorum Patrum ſufragantur teſtimonia Catholicè obijſſe affirmat, & illud de B.Lucifero negat, cuius Sanctitati, tot fauent Patrum teſtimonia. 79. 12. Non illi ſuffragantur Sancti Patres Ambroſius, & Auguſtinus, quia decepti Rufini, & aliorum hæreticorum hiſtorijs B.Luciferum ſchiſmaticum appellant. 79. 12. & ſeq. Idem oſtenditur ex alijs ſimilibus deceptionibus eiuſdem Auguſtini, & aliorum PP. in quas, vel ex ignorantia, vel ex lectione hæreticorum deuenerunt. 79. 13. & ſeq. Deceptus eſt etiam ipſe Baronius, & alij contrarij Sanctitati B.Luciferi, ex epiſtola Marcellini, & Fauſtini, aſſerendo vitaſſe B.Luciferũ maximum virum Catholicum, cum contrarium in illa epiſtola legatur. 81. 1. & ſeq. Falſo aſſerit, librum fuiſſe à D.Hilario conſcriptum ante mortem Conſtantij, in quo B. Lucifer Sanctitatis titulo, cum Paulino, Euſebio, & Dionyſio exornatur. 87.5. Allata reſponſio ex ipſis verbis Hilarij confutatur, non ante, ſed poſt mortem Conſtantij ſcripſiſſe, quem Antichriſtum appellat. 88.5. A Ferrerio Epiſcopo Verſellenſi deceptus, falſo negauit hymnum Breuiarij Euſebiani, in quo B.Lucifer, vt Sanctus colitur, & eius imploratur patrocinium. 92. 2. Baronius primo contrarius Sanctitati S. Fælicis Papæ, & Martyris deinde accerrimus illius defenſor fuit, ſola inuentione ſui corporis cum epitaphio Sanctitatis. 106. 2. Idem Sanctitatem B. Luciferi defendiſſet, vt ſepe promiſſit, ſi aliqua teſtimonia ſuæ Sanctitatis habuiſſet Templorum, quæ illi fuerunt dedicata. 107. 3. Idem teſte Spondano, eius diſcipulo B.Luciferi modo defenderet Sãctitatem, ſi illius inuentionem, ac Templi dedicati, teſtimonium haberet. 107. 3. Baronio, & alijs Sanctitatem B.Luciferi oppugnantibus, obiter reſpondetur. 124. 12. Non ſatis certior factus S. Luciferi negat Sanctitatem, quam defenderet, ſi authentica habuiſſet teſtimonia, quæ modo proferuntur. 136. 1. & 2. Eius interpretatio ad illa verba Hieronymi de B. Lucifero, quod numquam ſe Arianæ Hæreſi miſcuit omnino falſa deprehenditur. 149. 11. & 12. Illius tacitæ obiectioni contra Arcam circa venerationem Sancti Luciferi, nõ extitiſſe ante illius inuentionẽ ſatisfit. 183. 11. & ſeq.

Baſilidis Hæretici inſania, anathemate inuritur ab Alexandrina Synodali Epiſtola. 44. 5.

S.Baſilius Magnus, Meletij comunionẽ admiſit, eiuſque cauſam aduerſus Paulinũ, quem B. Lucifer, eius loco, in Epiſcopatu ſuffecerat, defendit. 84. 8. Eius cum Euſebio Cæſarienſi ſimultas, quo tempore euenerit. 90. 3. & ſeq. eius obitus, quo tempore fuerit. 92.6. Nimis acriter a D.Hieronymo cenſuratur, illum ſuperbiæ, & arrogantiæ arguendo. 150. 11.

S. Bartholomeus Sardus, Eccleſiam habet duobus milliaribus à Calari ſitam, cuius feſtum Sancti Bartholomei Apoſtoli nomine celebrabatur, quouſque eius corpus ibidem fuit inuentum. 184. 13.

Bellarminius B.Luciferũ, inter Hilarium, Gregorium Nazianzenum, & Cyrillum Alexandrinum, honorificè commemorat. 95. 3.

Breuiarium Euſebianum, hymnum continet ad primas veſperas feſti S.Euſebij Vercellenſis, in quo B. Lucifer, vt Sanctus colitur, & eius imploratur auxilium. 97. 1. Excuſum fuit Venetijs ex conſenſu Capituli Vercellenſis ex antiquo manuſcripto ad comodiorem vſum, à duobus cononicis Vercellenſis Eccleſiæ. 93. 3. & ſeq.

Burgundi S. Andream Apoſtolum, vt patronum venerantur. 112. 2.

C.

Sancta Cæcilia V. & M. Calari inuenta. 123.4. & 184. 13.

Celeſtius Pelagianus in Concilio Carthaginenſi inquit, errorem Pelagij à Rufino au-

audiſſe. 66. 6.

Cæſaraugustæ in Hiſpania apparitio B.V. ſuper columnam. 100. 3.

Cæſiorum familia, priſca, & illuſtris B. Luciferi. 17. 1.

Caius Papa hæreticis, paganis, & Iudeis, fidem, non adhibendam ſtatuit. 69. 2.

Calabriæ littoribus paſſus eſt naufigium S. Caius Satyrus. 155. 2.

Calaris Vrbs in Sardinia, dicta fuit Carados. 17. 1. Patria SS. Luciferi, Priami Aemilij, Luciani, & Euſebij Epiſcopi Vercellenſis. 17. 1. & 94. 2. Sardiniæ Caput in Politica Temporali, & Spirituali. 17. 2. Dicta fuit Primaria Vrbs Vrbium Metropolis, & caput, ibidem. In illa D. Fulgẽtius, & alij ducẽti Epiſcopi Africani exularũt pro Catholica fide. 96. 1. Eius fælicitas ab antiquis deſcripta fuit in antiquo medallio, ſeu numiſmate B. Luciferi, Romæ apud P. Incofer Societatis Ieſu repertum, cum illa inſcriptione. Fælix Calaris. 111. 2. & 112. 2. Eadem fælicitas cõprobatur, ex alijs ſimilibus inſcriptiomibus antiquis medalliorum, vt Fælix Roma, Fælix Aquileia, & ſic de alijs. 111. 1. Eadem fælicitas ſub tutella S. Luciferi eius patroni, demonſtratur, præfato Medallio Romæ inuẽto ex alijs ſimilibus antiquis medalleis, vt eſt illud Orbis Neapolis, ex vna parte, capite S. Ianuarij illius patroni exarato, & ex alia inſcriptio nominis eiuſdem Orbis. 112. 2. Eadem fælicitas ſub tali patrono deſignatur, illa inſcriptione. Fælix Calaris, & alia B. Lucifer S. ideſt Fælix Calaris B. Luciferi ſuffragijs, vel B. Lucifero ſeruante, & ſic de alijs. 112. 2. Inea excuſum videtur tale numiſma B. Luciferi; ex ipſa Calaris, & B. Luciferi inſcriptione. 114. 4. Eo tempore in illa excuſum videtur, quo Templum eidem Lucifero fuit erectũ, & in illo, eius corpus inhumatum. 115. 6. Calaris B. Luciferum velut Martyrem coluit, Roſis in ſepulchro illius inciſis, & Corona Roſea in eiuſdem numiſmate impreſſa. 118. 12. Eiuſdem fælicitas protendebatur, Aquila in præfacto numiſmate B. Luciferi reperta. 120. 15. & 120 17. & ſeq. Eius fundator fuit Iolaus, ſeu potius reſtaurator. 121. 19.

Calarim poſt naufragiũ appuliſſe Satyrum, falſo aſſerit Fara. 156. 7.

Calaritana Eccleſia cum alijs Sardiniæ Catholica appellatur à D. Athanaſio, etiam Biennio poſt ſchiſma B. Lucifero impoſitũ. 86. 2. Eadem Catholica appellatur, etiam poſt reditum B. Luciferi ex Concilio Alexandrino ab Athanaſio in libris ad Iouinianum Imperatorem. 81. 1. Eadem immunis ab errore conuincitur, argumento negatiuo Concilij Romani habiti, ſecundo anno poſt mortem B. Luciferi. 93. 2. Eam Luciferianam faciunt aduerſarij à qua inhumatum aſſerunt corpus B. Luciferi, cum tribus Epithaphijs, & inſignijs Sanctitatis, vt eius deſtruant inuentionem inter alia SS. Martyrum Corpora, habitã. 102. 1. Ab hæreſi, & ſchiſmate Luciferianorum vindicatur, auctoritate S. Athanaſij. 102. 2. & ſeq. Eſſe non potuit Luciferiana, tempore inhumationis B. Luciferi, vt volunt aduerſarij, quod aperte colligitur ex ipſo Epithaphio, in quo B. Lucifer dicitur Catholicus filius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ. 104. 4. Martyres quamplures veneratur, quorum corpora in Baſilica Conſtãtiniana S. Saturnini, & alijs Sanctuarijs reperta ſunt cũ apertiſſimis Sanctitatis indicijs. 177. 3.

Calaritani S. Luciferum habent patronum. 111. 2. 112. 2. Non alij Lucifero Archiepiſcopo ſed huius nominis, celebre numiſma conſecrarunt. 17. 11.

Calaritanorum Martyrũ multitudinis cauſa redditur, quod Calarim, vt ad caput Regni, omnes confluerent, aut etiam vincti traherentur, & in illa, vbi præſides, & proconſules reſidebãt, necabantur. 179. 4.

Calimerus legatus ad Alexandrinum Synodum mittitur à Paulino Epiſcopo Antiocheno. 42. 7.

S. Caliſtus Papa Hæreticis, Paganis, & Iudeis fidem non adhibendam ſtatuit. 69. 2.

Canonizatio Sanctorum, quomodo antiquitus fieri, mos erat. 108. 4. Quando eſſe incepit cum his ſolemnitatibus, quibus modo à ſola ſede Apoſtolica fit. ibidem. Quinque de cauſis ex ſe reſeruata eſt Summo Pontifici. 121. 1. & 2. Duobus modis fuit in Eccleſia. Prima eſt canonizatio particularis, more antiquo, ab Eccleſia particulari, ſecunda eſt vniuerſalis à tota Eccleſia, his ſolemnitatibus; quibus modo à ſolo Pontifice Romano fit. 122. 3. Particularis, & antiqua ſubiecta eſt ſententiæ Romani

mani

mani Pontificis, quam poteſt reuocare. ibidem. Particularis interdicta fuit decreto Alexandri III. & reſeruata fuit Romano Pontifici. ibidem. Particularis ante probibitionem, fieri ſolebat ab Eccleſijs particularibus. 122. 4.

Canonum correctores, iuſſu Gregorij XIII. decepti ſunt aſſerendo Satyri colloquium poſt naufragagium eueniſſe in Sardinia cum illo Epiſcopo ſchiſmatico. 156. 7.

Cardinales in cauſa B. Luciferi, tēpus quæſierūt, ſi ſit ante, vel poſt impoſitum ſchiſma, quo B. Lucifer ab Athanaſio, Gregorio Naziāzeno, & Hilario, comendatur. 89. 1. ſatisfacit auctor, dicens, fuiſſe poſt impoſitum tale ſchiſma ab hæreticis. 89. 1.

Carolus Magnus in Capella Agriſganenſi, ſpecialiter cum officio, vt Sanctus celebratur, permittente Romano Pōtifice. 122. 4.

Catholici ſcriptoris titulus falſò aſcribitur Nicephoro in libris Francofurti excuſſis. 67. 1.

Catholici nomen datum eſt in Epithaphio, B. Lucifero, propter fidei Catholicæ zelum: quod, & alijs datum eſſe comprobatur. 141. 6.

Chriſti Domini ad Tiberium Imperatorem informatio, miſſa à Pilato. 99. 2.

D. Chryſoſtomus, Meletij laudes adnotauit. 84. 8.

SS. Ciſelli, & Camerini corpora in Eccleſia B. Luciferi ſepulta fuerunt. 95. 3.

Columbæ in ſepulchris inſculptæ Martyrum ſunt inſignia. 118. 13. Repertæ in vrna Martyris Gabini in Vrbe Turritana, non tàm familiæ Sabellicæ, quam Martyris inſigne ſunt. ibidem.

Conceptionis B. Virginis celebritas, qua ratione ab vniuerſali Eccleſia recepta ſolemniter ſit. 183. 12.

Concilium Alexandrinum celebratum fuit anno primo poſt mortem Conſtantij, vt colligitur ex hiſtoria Eccleſiaſtica Breuiarij Romani in feſto S. Athanaſij, & Concilio ſecundo Niceno. 9. 3. & 4.

Concilium Mediolanenſe deſcribitur pſeudo concilium. 20. 1.

Confeſſores appellari ſolebant ab antiquis, qui multis pro Eccleſia laboribus ſuſceptis, in pace ſine ferro obibant. 133. 5.

Conſtantius Imperator Ariana hæreſi ardentiſſimè fauet. 18. 3. Condemnandum Athanaſium à cunctis Epiſcopis molitur. 18. 3. Illi B. Lucifer conſtantiſſimè opponitur. Ibidem B. Lucifer libros in illum, & alios Arianos conſcriptos, ab exilio, mira conſtantia, ſuo nomine mittit. 26. 2. In his libris vocat Conſtantium ſerpentem, belluam, immaniſſimam feram, latronem, ſacrilegum, &c. 27. 2. In eundem acerrimè inuehitur B. Lucifer in libro, moriendum eſſe pro filio Dei. 32. 3. & ſeq. Conſtantius inuidens Martyrium B. Lucifero non interfecit, ſed ſolum in exilium toties pellit. 35. 1.

Conſtantia ſingularis B. Luciferi, cum in exilium pellitur à Conſtantio Imperatore Ariano. 24. 1. Eiuſdem ſingularis conſtantia pro fide Catholica tuenda 32. 3. & ſeq.

Conſtantinus Caietanus, Abbas Benedictinus, pluribus argumentis oſtendere conatur, improbabilem eſſe opinionem, Luciferum Smirnenſem, & non Calaritanum fuiſſe auctorem Luciferianorum. 33. 2. & ſeq. Eius rationes diluuntur. 54. 6. & ſeq. Luciferianam hæreſim tributam B. Lucifero. fictitiam exiſtimat idem Caietanus, quod hæretici de more ſolent viros Catholicos, & Sanctiſſimos ſuis ſcriptis obſcurare. 73. 2.

Conſtantinus Imperator, Crucis inſigne habuit. 112. 2. A Græcis ex tolerantia Pontificis Romani cum officio celebratur. 122. 4.

Corona Roſea Martyris eſt inſigne. 118. 12. Coronam in numis dicauit Roma, Agrippæ roſtratam, Antonino lauream, Auguſto quernam, Albino ſpiceam, & è palma Veſpaſiano. 119. 14.

Corſica Inſula, in Spiritualibus, nō de nouo vnita fuit ab Vrbano II. cum in temporalibus à Romanis eſſet vnita; ſed de nouo conceſſit Epiſcopo Piſano, non aduertens ius antiquum Calaritani, quod modo in Rota Romana controuertitur. 139. 4.

S. Crucis inuentionis traditio. 100. 3. Crux fuit, Conſtantini, & Heracli Imperatorum inſigne. 112. 2.

Crucifixi quadam deuota, & miraculoſa effigies, Calari in Eccleſia Parochiali S. Iacobi ſita, quæ aquæ inopia tempore, publica ſupplicatione per Ciuitatem afferri ſolet. 198. & ſeq.

Cymatio Palati Celoſyriæ, mittitur epiſtola

Synodalis Alexandrina. 43. 2. & 48. 11.

S.Cypriani pœnitẽtiæ meminit Aug. 162.5.

Cyriacus, & Fælix mittuntur à D. Gregorio Magno ad inuiſendam Eccleſiam Calaritanam. 96. 1.

S.Cyrillo Epiſcopo Alexandrino Viro Sanctiſſimo, Socrates, falſa imponit. 57. 5. & 73. 2.

D.

DAmaſus Papa Epiſtolam Synodalem ex Romano Concilio ad Paulinum Epiſcopum Antiochenum. 59. 3.

Definitio Sanctitatis. 125. 13.

Diaconia in Romana SS. MM. Coſmæ, & Damiani, ad Templum pacis poſita, caſu reperta ſunt corpora SS. MM. Marci, Marcellini, Tranquilli, & Felicis Papæ à nõnullis theſaurũ effodentibus. 106.2.

Diodori Tarſenſis, & Theodoriti Mopſueſteni ſuam gloriam obnubilauit, Theodoretus. 58. 1.

Dionyſius Epiſcopus Mediolanenſis à Conſtantio Imperatore pro fide Catholica, cum alijs Epiſcopis, in exilium pellitur. 22. 1. & 23. 3. & *ſeq. Illius conſtantia, cum exilio damnatur.* 24. 1. *Illius Sanctitati, Sãctitas, B. Luciferi comparatur, & æquatur.* 124. 10.

S.Dionyſius Papa, fidem hæreticis non adhibendam, ſtatuit. 69. 2.

S.Dionyſij Areopagitæ inceſſus, reſecto capite, memoratur. 100. 3.

Dogmata plura ſunt in Eccleſia modo de fide, quæ antea non erant ita comperta, & à quibus antiquitus, per ignorantiam, ſine culpa licebat diſcedere. 152. 2.

Draconis triumphus à Silueſtro. 99. 3.

Draconis, ſeu Serpentis cum Georgio pugna. 100. 3.

Dracontius Epiſcopus ſubſcribit Epiſtolæ Synodali Alexandrinæ, miſſæ ad Antiochenos. 48. 11.

E

ECcleſiæ Oriẽtali Socrates infenſus fuit. 56. 1.

Eccleſiæ omnes Sardiniæ Catholicæ à Diuo Athanaſio aſſeruntur, etiam biennio poſt impoſitum ab hæreticis ſchiſma B. Lucifero. 86. 2.

Eccleſiæ S. Luciferi, Calari erectæ, non meminit Brundo auctor Calaritanus, quod vix ſuo tempore extarent ruinæ, non dum in illa inuento ſuo corpore; eam verò Eccleſiam non negauit, vt vult Turritanus, imò alterius meminit, inter Paulij, & Selarjus Oppida conſtituti. 137. 4.

Eccleſia S. Luciferi, Calari erectæ, ante centum annos illius inuentionis, meminit Mombritius; & eiuſdem meminit Fara auctor Turritanus, ex quodam antiquiſſimo manuſcripto, in Curia Turritana aſſeruato. 137. 4. *Hæc Eccleſia, vel fuit poſt eius mortem, Calari dedicata; & in illam tranſlatum eius corpus; vel iam erecta, nomen à B. Luciferi corpore habuiſſe, vt paſſim alijs Eccleſijs euenire ſolet.* 137. 6. & 7.

Eccleſia vera eſt, & non ſchiſmatica, quæ Romano capiti adhæret, licet ab vna, vel altera diſcedat Eccleſia particulari; & ita duæ Eccleſiæ particulares inter ſe diſſidentes, ſi à Romano Pontifice non diſcedant, ſchiſmatica non ſunt, ſed veræ Eccleſiæ. 151. 2.

S.Egidianus Epiſcopus Africanus, & Martyr, cum alijs repertus eſt in Cripta S. Reſtitutæ Martyris, matris S. Euſebij Vercellenſis Epiſcopi. 177. 2.

Electio Paulini facta à B. Lucifero in locum Meletij, eſſe non potuit cauſa ſchiſmatis Luciferi cum Euſebio, illam non approbante; cum Paulinus in Concilio Alexandrino inter alios Epiſcopos cum eodem Euſebio ſubſcripſerit, & ex mandato Damaſi Papæ S. Hieronymus, relicto Meletio, cum Paulino comunicauit. 70.2. & 3. *Deinde eſſe non potuit cauſa, quia Eccleſia, relictis alijs electionibus, eam ſemper reliquis ante poſuit.* 71. 5. *Electio Paulini facta fuit non ſolum à B. Lucifero, ſed etiam ab Epiſcopis Cimatio, & Anatolio. Quare eſſe nõ potuit cauſa ſchiſmatis Euſebij cum ſolo Lucifero.* 71. 6. & 72. 7.

Electio Paulini, proponitur cauſa ſchiſmatis inter Euſebiũ, & Luciferũ, à Socrate, Sozomeno, & alijs hæreticis. 69. 1. & *ſeq.*

Eleutheropoli Ciuitate, exulauit pro fide Catholica B. Lucifer. 35. 1.

S. Elias Sardus Eccleſiam habet propriam Vetuſtiſſimam, à Calari ſitam tribus miliaribus cuius, feſtum, Eliæ Prophetæ nomine agebatur; quouſque in illa, eius corpus fuit inuentum. 184. 13.

Elias

Elias propter zelum fidei à S. Athanaſio B. Lucifer appellatur. 30. 4.

Entius Rex Sardiniæ, fuit Theodorici Imperatoris filius. 112. 2.

E[illegible] hæreticus Arianus à B. Lucifero confutatur. 38. 2.

S. Epiphanius, reliquos recenſendo hæreticos, B. Luciferum *inter illos non annumerat, etiam exorto Luciferianorum ſchiſmate, quod illi falſo ab hæreticis imponitur.* 60. 5. & 143. 2. 3.

Epiſtola laudatoria Liberij *Papæ ad B.* Luciferum, *& alios Epiſcopos in exilio commorantes.* 25. 2. & 26. 3.

Epiſtola Florentij Magiſtri officiorum ad B. Luciferum, de libris ad Conſtantium *Imperatorem ſuo nomine, perlatis, ſi ab illo eſſent conſcripti.* 27. 3. *Reſponſio B. Luciferi ad Florentium, in qua libere fatetur, à ſe libros fuiſſe in Imperatorem editos.* 27. 4.

Epiſtola D. Athanaſij ad B. Luciferum in exilio commorantem, in qua eius Sanctitatem, & virtutes cõmendat. 28. 1. *Eiuſdem ad Ruffinianum de actis in* Concilio *Alexandrino circa lapſos Epiſcopos recipiendos.* 75. 4. & 5.

Epiſtola Synodalis Alexandrina miſſa ad B. Luciferum, *& alios Antiochenos, apud quos lagatus* Liberij *Papæ manebat.* 43. 2. & *ſeq.*

Epiſtola Marcellini, & Fauſtini relata à Baronio, non obſtat, ſed fauet Sanctitati B. Luciferi. 81. 1 & *ſeq.*

Epiſtola Ieſu ad Auagarum, & Abagari ad Ieſum. 99. 2.

Epiſtola Pilati ad Tiberium Imperatorem de Chriſto Domino. 99. 2.

Epiſtola Innocentij I. ad Epiſcopos Concilij *Toletani, in qua, mentio habetur de ſchiſmate B.* Lucifero *impoſito, falſa, & ſuppoſititia oſtenditur. Primo quia illius non meminere, qui epiſtolas Pontificias collegunt. Secundo quia non conſonat veritati hiſtoriæ. Tertio, quia peccat vitio cõſtructionis eorum, quæ in illa narrantur, &c.* 169. 1. & *ſeq.*

Epiſtola B. Luciferi *ad Euſebium Vercellenſem inuitantis ad* Concilium *Mediolanenſe.* 21. 2.

Epiſtola ad Bonifacium, in qua de ſchiſmate Luciferianorum agitur, quidquid alij dicant eſt S. Auguſtini. 143. 4.

Epitaphium triangulare repertum cum corpore B. Luciferi, *Sanctiſſimæ Trinitatis eſt Symbolum, quam acerrimè contra Arianos, viuẽs defendit.* 101. 1.

Epitaphia Sanctorum cum litteris B. & M. Beatum Martyrem ſignificant. 132. 3. & 4

Epitaphia cum inſcriptione Bonæ Memoriæ, &c. Martyrem ſæpe ſignificant, vt in Eccleſia Calaritana *habetur de multis Sanctis Martyribus, cum inſcriptionibus inuentis, qui in Martyrologio Romano, vt Martyres recencentur.* 132. 4.

Epitaphia tria, reperta cum corpore B. Luciferi, *inuenti in propria Eccleſia, illi Calari dicata. Primum erat triangulare: S.* Lucifer *Epiſcopus. Secundum Moſaicum, ab effoſoribus confractum, non poterat legi. Tertium marmoreum. Hic iacet B. M.* Lucifer *Archiepiſcopus Calaritanus Primarius Sardiniæ, & Corſicæ, Catholicus filius* S. *Romanæ Eccleſiæ.* 101. 1.

Errores Theodoreti recuſat Iuſtinianus Imperator. 58. 1.

Errores Ruffini circa hiſtoriam. 64. 2. & *ſeq.*

Euagri electio in locum Paulini defuncti Epiſcopi Antiocheni, ratam habuit Siricius Papa. 59. 4. *Eam improbare conatur Theodoretus, illi, & B.* Lucifero *infenſus.* 59. 4.

Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & Martir Calari *natus eſt in Sardinia.* 17. 1. & 94. 2. Conſtantio *Arianæ hæreſis fauctori, acerrimè opponitur.* 18. 3. Laudes, & *encomia illius,* 21. 2. & 3. Cum *alijs Epiſcopis in Exilium, ob fidem* Catholicam *pellitur à* Conſtantio *Imperatore Ariano.* 22. 1. & 23. 3. & *ſeq.* Conſtantia *illius cum in exilium amandatur.* 24. 1. *Ab exilio reuocatur, mortuo* Conſtantio *Ariano.* 40. 1. *A* Liberio *Papa legatus cum B.* Lucifero *creatur in Oriente.* 40. 2. & *ſeq. Ipſi ſpecialiter à* Liberio *Papa committitur Alexandrina Synodus.* 40. 2. & *ſeq.* Cũ *Aſterio Epiſcopo legatus ab Alexãdrina Synodo mittitur cũ actis in illa peractis.* 34. 1. *Ipſi Euſebio, & alijs Epiſcopis, Epiſtola Alexandrina Synodalis, miſſa fuit.* 43. 2. & 48. 11. *Subſcribit Epiſtolæ Synodali Alexandrinæ miſſæ ad Antiochenos.* 48. 11. *Cum B.* Lucifero *habere non potuit ſchiſma propter electionem Paulini in locũ Meletij, eam improbãdo.*

Primo

*Primo quia cum eodem Euſebio, inter alios Epiſcopos, Paulinus Synodo Alexãdrinæ ſubſcripſit.*70.2.*Secundo, quia, mãdato S. Damaſi Papæ. S. Hieronymus, non cum Meletio, ſed cum Paulino communicauit.* 70. 3. *Tertio, quia Eccleſia ſemper electionem Paulini prætulit alijs electionibus Epiſcoporũ Antiochiæ.*71.5. *Quarto, quia Paulini electio, non ſolùm à Beato Lucifero, ſed etiam à Cymatio, & Anatolio facta, eſſe non potuit cauſa ſchiſmatis cum ſolo Lucifero.* 71. 6. & 72. 7. *Euſebij ſanctitati, ſanctitas, B. Luciferi comparatur, & æquatur.*123.9.

Euſebij, & Luciferi, honorificam facit mentionem D. Gregorius Nazianzenus poſt mortem Conſtantij; quo tempore, illi hæretici ſchiſmatis notam inurunt. 88. 7.

*Euſebius Emiſenus, Epiſcopus hæreticus, fuit Arianus.*61.2.*Falsò, illi, Sozomenus piam vitam, et miracula tribuit.*61.2.*Illi Petrus de Natalibus deceptus Sozomeni hiſtoria, ſanctitatis titulum exhibet.*62.2. *Illius librum defenſionis errorum Origenis, nomine Pamphili martyris, edit Rufinus.* 65.5.

Euſebij Cæſarienſis *cum Magno Baſilio Simultas, quo tempore euenerit.*90.3. & *ſeq.*

Euſebius Presbyter vir Sanctus, à Liberij Papæ communione, ſe, & alios ſeiungit, illum hæreticum Arianum exiſtimans. 167.1.

Eutiches Diaconus à D. Athanaſio ad Beatũ Luciferum in exilio degentem mittitur. 28. 1.

*Eutychius Eleutheropolis Epiſcopus Arianus, grauiter exagitauit B. Luciferum apud ſe exulantem.*35.1.

Exilio damnatur B. Lucifer propter fidem Catholicam, *cum alijs Epiſcopis à Conſtãtio Principe Ariano.*22.1.2. & *ſeq. Exilio quater, diuerſis in locis, paſſus B. Lucifer.* 35.1.

Exilio, non ſolùm Catholicos, *ſed etiam hæreticos, non in omnibus conſentientes cum Arianis, damnat* Conſtantius. 53.1.

F

SS. F*Abianus, & Fortunatus, Turribus in Sardinia inuenti.* 180.5.

Fara Archipresbyter [illegible] *deinde Epiſcopus, patria Saſſarenſis, teſtatur in Eccleſia Turritana, B. Luciferum, vt ſanctum venerari, ex quodam* Codice *manuſcripto antiquiſſimo.*98.7.*Deceptus fuit aſſerens, Satyrum fratrẽ D. Ambroſij poſt naufragium appuliſſe* Calarim.156.7.

S. Fauſtina Virgo, & Martyr, Calari *inuenta.*132.4.

*Federici Imperatoris filius Entius, fuit Sardiniæ Rex.*112.2.

*S. Fœlix mar.*Calaritanus. 171. & 94.2.

Fœlix, & Cyriacus Legati à D. Gregorio Magno in Sardiniam ad inuiſendam Eccleſiam Calaritanam *mittuntur.* 96.1.

S. Fœlicis Papæ, & Mart. inuentio eodem tempore euenit, quo de eius dubia ſanctitate coram Pontifice Romano agebatur. 105.1. & 2. *Dubia eius sãctitas, ſola illius inuentione, cum Epitaphio ſanctitatis, cõfirmatur, & in Sanctorum Cathalogum refertur. ibidem. Eiuſdem in Pontificatũ ingreſſus iniquus fuit, & ita finis illius cũ ſanctitate, primò dubius; poſteà verò inuento corpore cum Epitaphio ſanctitatis, certus.* 105. 1. *Eius corpus in Diaconia SS. MM. Coſmæ, & Damiani, reperitur caſu à nõnullis, theſauri reperiẽdi cauſa, effodientibus.* 106.2. *Martyr in Epitaphio Romæ, nuper inuento, dicitur, cum de eo dubitetur, ferro ne, an pacificè poſt ſuſceptos pro eccleſia labores, obierit.* 134. 6. *Pontificatum inijt ob cauſam Liberij, quem hæreticum Arianum cenſebant, illoque viuente, ſchiſma ſine peccato induxit.*167.1. & 2.

Ferrerius Epiſcopus Vercellenſis, falsò aſſerit, hymnum in Breuiario Euſebiano repertum, in quo B. Lucifer, vt Sanctus colitur, & inuocatur, fuiſſe inter apocripha expũctũ à Guidone Cardinali ſuo prædeceſſore, & ex proprijs excuſum à duobus Canonicis *Vercellenſibus; cum talis hymnus fuerit ex communi conſenſu Capituli, ex antiquo manuſcripto excuſus.* 97. 2. & *ſeq.*

Fidem nullam, hæreticis, & ſchiſmaticis adhibendam ſtatuit Eccleſia Catholica. 98.1. & 2.

*Flauianus contra iuſiurãdum, mortuo Meletio eius loco ſufficitur.*42.7.

Florentij Magiſtri officiorum epiſtola ad B. Luciferum, de Libris contra Conſtantiũ *Imperatorem perlatis ſi ab ipſo eſſent editi.* 27.3. *Ad eundem epiſtola B. Luciferi,*

in qua liberè reſpondet, ſe libros in Imperatorem edidiſſe. 27. 4.

Franci habent Sanctum Dionyſium Patronum. 12. 2.

Franciſco Hortulano Venerabili Fratri Societatis, inſigni ſanctitatis viro B. Luciferi gloria reuelatur. 125. 14. Sanctorū Luciferi, & aliorum quamplurium corpora, ſpiritu prophetico indicauit, multo antea, certis in locis à ſe indicatis reperiēda, vt ipſe rei euentus probauit, & teſtes fidedigni cum iuramento deponunt. 198. & ſequen.

Franciſcus Eſquiuel Archiepiſcopus Calaritanus, virpius, & magnus Eleemoſinarius, Sanctuarium Martyribus, Calari repertis, elaborari ſuis expēſis iuſſit. 178. 3. Paulus V. Pontifex Romanus reſcriptum illi, ſeu Breue mittit gratulabundus de SS. Martyribus, Calari à ſe inuentis. 178. 3. & 179. Ab eodem Paulo V. comendatur. 179. 3. Inuento B. Luciferi corpore in Eccleſia vetuſtiſſima, ſuo nomini Calari erecta, conuentum egit plurium Theologorum, vbi iuxta decretum Cōcilij Tridētini, publicæ venerationi exponeretur. 195. & ſeqq.

S. Franciſci Stigmatum celebritas à Benedicto XI. inſtituta fuit, & deinde collapſa reſtituta fuit à Paulo V.

S. Fulgencius Epiſcopus cum 200. Epiſcopis Africanis, pro fide Catholica, Calari in Sardinia exulauit. 96. 1. vitam ſcripſit S. Saturnini martyris Calaritani.

Fundatio, ſeu Fundague, Sardoa lingua, Templi S. Gauini, fabuloſum, & contra generales hiſtorias comprobatur. 186. 3.

Funus B. Virginis Apoſtolorum obſequio celebratur. 99. 2. & 100. 5.

G

GAbinus Mar. Turribus in Sardinia. 118. 13.

Gaius Epiſcopus ex Parathonio proximo Libiæ ſubſcribit epiſtolæ Synodali Alexandrinæ, miſſæ ad Antiochenos. 48. 11.

Gelaſius Papa, Euſebij hiſtoriam inter apocripha reiecit. 63. 5. Omnia hæreticorum ſcripta, ſtatuit, nō eſſe ab Eccleſia Romana recipienda. 63. 5. Libros Ruffini cenſuræ D. Hieronymi ſubijcit. 67. 8.

Gennaſius deceptus eſt circa hiſtoriā ſchiſmatis, quod falsò B. Lucifero imponitur, affirmans diſſenſionem eius fuiſſe cū Hilario, & Damaſo. 159. 3.

S. Georgij cum Dracone, ſeu ſerpēte pugna. 100. 3. Eius depicti equi innitus. ibid.

S. Georgij Epiſcopi Suellenſis Pater, dictus fuit Lucifer à B. Luciferi nomine. 105. 6.

Georgius Laodicenus presbyter Alexandrinus ob Arianam hæreſim, & alia crimina ab Alexandro Epiſcopo Alexandrino, à gradu deijcitur. 61. 1. Euſebianorum arte defuncto Theodoto, Epiſcopus fit Laodicenæ Eccleſiæ. 61. 1.

S. Gibertus à Leone III. canonizatur, ex ſolo teſtimonio Marcellini presbyteri, eius vitam ſcribentis. 125. 13.

Gothorum perſecutio in Chriſtianos. 62. 3.

Gratianus in edendis decretis varios commiſit errores, ſicut etiam illius interpretes. 158. 1. & ſeq. Eius decretum de ſchiſmate B. Luciferi, nullius eſt authoritatis, & erroribus ſcatet. Primo, quia recitans verba D. Ambroſij, inquit. Aduocauit ad ſe Cyprianus Epiſcopum Satyrum, Secundo, quia Luciferum ab Eccleſia diſceſſiſſe, ait, quod Epiſcopus à ſe electus Antiochiæ fuiſſet reiectus ab alijs. 159. 1. & 2.

Gratiani item decretum, nullius eſt ponderis contra B. Luciferum, quia in varijs impreſſionibus habetur, Lucifer Smirnēſis, & non Calaritanus. 161. 5.

S Gregorius Papa aſſerit, hiſtoriam Sozomeni ab Eccleſia recuſari catholica, quod in ea multa mentiatur. 62. 4.

S. Gregorius Nazianzenus Occidentales Epiſcopos affirmat, poſt Concilij Alexādrini decretum de recipiēdis lapſis omnes orthodoxos ad ſuas partes pertrahere, inter quos præcipuus fuit B. Lucifer. 77. 8. 9. Deceptus fuit nō dari Antipodas, & Torridam, Zonā eſſe habitabilem. 80. 14. Meletij laudes carmine decantauit. 84. 8. Mētionē honorificam de B. Lucifero, & Euſebio facit, poſt mortem Conſtantij, & Concilium Alexandrinum, quo tempore B. Lucifero ſchiſmatis nota inuritur. 88. 7. Talis honorifica mētio, quod fuerit, poſt impoſitum illi ſchiſma ab hæreticis, Primò oſtenditur, quia ſimultas orta inter Baſilium, & Euſebium Cæſarienſem, de quo agitur, fuit ſecundo anno Iuliani, quo tempore celebratum erat Concilium Alexandrinum, & impoſitum ab hæreti-

cis

eis ſebiſma B. Lucifero.90.3.& ſeq. Secũdò, quia talis mentio bonorifica habetur in oratione funebri S. Baſilij, qui decem, & nouem annis obijt poſt impoſitum ab ab bæreticis ſchiſma B. Lucifero. Et ita B. Lucifer non à Gregorio Catbolicus cõmendaretur, ſi eo tempore ſchiſmaticus eſſet, quod illum latere non poſſet ſimul in Oriente commorantem, & coetaneum ea tempeſtate.92.6.

Gregorium Eliberinum catholice obijſſe, affirmat Baronius.79.12.

Gregorius XIII. nonnullis Canones erroribus purgandos commiſit.159.1.

S.Gregorius Eliberinus Epiſcopus, & martyr, eiuſdem cũ B. Lucifero ſententia eſſe refertur, nec ob id à Martyrologio expũgitur, nec eam retractauit ſententiam, vt vult Baronius, cũ nullibi conſtet. 167. 2. Illius Sanctitati comparatur, & æquatur, ſanctitas B. Luciferi.124.11.

Guido Cardinalis Epiſcopus Vercellenſis, nõ inter apocripha, bymnum computauit Breuiarij Euſebiani, in quo B. Lucifer, vt ſanctus colitur, & eius inuocatur patrocinium.97.2.

H

HAereſis Arianæ graſſatio in Eccleſia deſcribitur à Ruffino.23.6. Illa, vacis nomine, plures Catbolici polluuntur. 37.1. Illa fuiſſe pollutos, falsò aſſerit Sozomenus, qui ab Athanarico Rege interfecti fuerunt.61.3.

Hæreticos etiam exilio damnat Conſtãtius, qui nõ in omnibus, Arianis conſentiebãt. 53.1. Etiam exorto ſchiſmate Luciferianorum, quod falsò imponitur B. Lucifero, inter bæreticos nõ recenſetur ab Epiphanio, & Philaſtro, reliquos enumerãdo bæreticos.60.5. Illorũ ſcripta non eſſe à Romana Eccleſia recipienda, ſtatuit Gelaſius Papa.63.5. Nullam fidem faciunt ex decreto multorum Pontificum. 68.1. et 2.

Hectoris cadauer roſario vnguento à canũ morſibus, liberũ fingit Homerus.118.12.

Henricus Spondanus, diſcipulus Baronij in omnibus illum prius ſequutus, diſcedit poſteà circa ſanctitatem B. Luciferi, quẽ inter Sanctos collocat teſtimonio authentico Templorũ, quibus veneratur in Sardinia, maximè non contradicentibus anteà, Symaco, & Hilario Calaritanis, & Romanis Sanctiſſimis Pontificibus, ac etiam D. Fulgentio cum alijs 200. Africanis ſanctiſſimis Epiſcopis diù Calari pro fide catholica exulantibus.69.1.

Heraclius Imperator, Crucis inſigne excudi iuſſit.112.2.

Hercules, accepta à Iolao face, ſuccẽdit Hydriæ capita.121.19.

Herennius Diaconus à B. Lucifero, legatus mittitur ad Concilium Alexandrinum. 40.2.

Hermion Epiſcopus Taneos ſubſcribit epiſtola Synodali Alexandrina miſſæ ad Antiochenos.41.11.

Hiberia in Hiſpania, Luciferiana bæreſi laborat.86.3.

S.Hieronymus Ruffini errores deprebendit, quos de Hilario Pictauienſi, & alijs ſanctiſſimis viris ſparſit. 64. 2. Eiuſdem ignorantiam, Græci, & Latini ſermonis exprobat 65.4. Illi Ruffinus imponere conatur bæreſes Valentinianorum, & Antropomorfitarum.73.2 B. Luciferum confeſſorem appellat, etiam poſt Concilium Alexandrinum. 76.6. & 7. Illi reſpõdetur, eum inquit, non veniſſe Chriſtũ propter Maſtrucam Sardorum; agere, nõ de Calaritana Eccleſia, Luciferiana labe infecta; ſed de nonnullis Sardis, qui Oriẽtalibus in eo errore adbæſerunt.102.1.& 105.7. Librum, in quo Beatum appellat Luciferũ, poſt illius mortem ſcripſit. 128. 15. & 16. Varia eius loca de ſchiſmate B. Lucifero attributo, exponuntur, illius nõ obſtare ſanctitati. 141.1. & ſeq. Præcipuus fuit B. Lucifem ſanctitatis vindex. 145.1. & ſeq. Verbis tãtum, & non rebus diſceſſiſſe affirmat ab Eccleſia B. Luciferum.145.2. B. Luciferum Beatum, & bonum Paſtorem appellat.145.1. Illius verba de ſchiſmate B. Lucifero attributo, ſegregatis paucis ouibus, reliquum gregem deſeruit, variè exponuntur non obſtare illius ſanctitati. ibidem. Hæreticorum acerrimus inſectator, cum in omnes bæreticos verbis acribus inuebatur, ſi B. Luciferum bæreticum, aut ſchiſmaticum baberet, non toties illum Beatum confeſſorem, & bonum paſtorẽ appellaret. 146. 3. & ſeq. Non contra S. Luciferum, ſed

Meletij pro Epiſcopo Antiocheno. 71. 6. & 72. 7.

Andreas Eſgreebo Capuccinus graui morbo idm à Medicis deſperatus, & intra duas horas illorum iuditio è vita deſceſſurus, applieata B. Lueiferi reliquia, ſtatim à ſebri ſuit immūnis, breuique conualuit. 199. & ſequen.

Angelus Iuſtinianus Notarius publicus, & Romanus Ciuis, publieum edidit inſtrumētum de Medallio Romæ reperto, apud Melchiorem Incofer Societatis Ieſu, de B. Lucifero. 10. 1.

Angela Moria Serra Abbatiſſa, inſignis ſanctitatis, B. Lueiferi gloria reuelatur. 126. 15.

Angli S. Georgium habēt patronum. 112. 2.

Anthropomorphitarū, & Valentinianorū hareſes, B. Hieronymo, impudēter Rufinus hareticus imponit. 73. 2.

Antiochena Eccleſia Epiſcopus, inſtituitur Paulinus à B. Lueifero legato Liberij Papa. 40. 2. & ſeq.

Antiochus Brondo lieet non meminerit templi B. Luciferi Calari erecti, illud tamen non negauit, vt opponit Turritanus, quin potius alterius meminit Templi, propè Salargium oppidum conſtituti. 137. 4. Quamuis adhareat opinioni, fuiſſe B. Luciferum ſchiſmaticum, nō illum facit hareticum, ſed eius mordicus ſanctitatem tuetur. 137. 5. Falsò allegatur cōtrarius ſanctitati B. Luciferi à Turritanis, cum per honorificè de illa ſentiat. 161. 6.

Antonij ſolius teſtimonio, Paulus primus heremita, ab Eccleſia Romana in Sanctorum numerum, cum Officio ſemiduplici, relatus eſt. 108. 4.

S. Aphrodiſia V. & Mart. Calari inuenta. 132. 4.

Apoſtoli ad B. V. funus celebrandum conuocantur. 99. 2.

Aquila inuenta in numiſmate B. Luciferi, Symbolum erat illorum, quos in Diuorū numerum referebantur. 107. 3. Conſonat Aquila inuenta in Epitaphio ſui ſepulchri. 107. 3. Refertur ad Aquilam B. Ioannis Euangeliſta. 108. 3. & 135. 6. Ad Aquilam referri poteſt Auguſtam Entij Regis Sardinia, filij Frederici Imperatoris; quo fortè ſaeculo, Sardis fuit numiſma exeuſum. 112. 2. Sepulchris inciſſa, martyris eſt inſigne. 118. 13. Inciſſa in ſepulchro B. Lueiferi martyrij gloria cohoneſtat, ibidem. Fœlieitatis omen apud antiquos erat 119. 15. Calari, Alexādro, Tarquinio, Auguſto, Gordio, & alijs fœlicitatis omen fuit. 119. 15. & 120. 16. Auguſtam Aquilam Conſtantij Imperatoris Ariani denotat, quam Beatus Luciferus deuicit. 120. 16. Ibidem de defenſione Sāctorum corporum à ferijs irruentibus. Dictus fuit Aquila à militibus Epirotarum Rex Pirrhus, ſicque eam in numis excudere iuſſit. 120. 17. E rogo, concepta flamma, ſoluebatur in Cæſarum, & Auguſtorum conſecratione. 120. 17. Centum in vno Seueriani, & Maximi funere fuerunt Aquila immolatæ. ibidē. Non ſolum Regum, & Imperatorum familijs, ſed etiam Simplicium nobilium adſcribi ſolet. 135. 5. Imperatoria Aquila biceps, geminam illius exprimit poteſtatem Orientis, & Occidentis, ſicut in B. Lucifero poteſtatem legati, Orientis, & Occidentis contra Arianum. 136. 6.

Archiepiſcopus Calaritanus à S. Iulio Papa, creatur B. Lucifer. 17. 2. Archiepiſ. Calaritanus, Primas Sardinia, & Corſica per aſſiſtentiam iuris eſt. 139. 4. Primaria Vrbis Sardinia Epiſcopus vocatur ab Athanaſio 139. 4. Dum à D. Gregorio Epiſcopus Sardinia dicitur, ex ſententia Alberti Picoli, Primas nominatur. 140. 5. Confalonarij Titulū poſſidet poſt occupationē Sardinia ab Aragonū Rege. 141. 6.

Archiepiſcopus Calaritanus, quod inter Primates non ſederit non obſtat, quia & alij Primates ita conſederant in Cōcilio Tridentino. 141. 6.

Archiepiſcopi Saſſaritani noua inſtitutio ex commentitio Fundague Sardoo idiomate. 140. 5.

Archiepiſcopi ſolū vocabātur Epiſcopi more antiquo. 138. 2. & 3. Antiquum eſt Archiepiſcopi nomen contra Turritanum. 140. 5. Ex decreto Clementis, inſtituti ſunt Archiepiſcopi in his Ciuitatibus, in quibus apud Ethnicos erant Archiflamines. ibidem.

Ariana hæreſis graſſatio à Rufino deſcribitur. 23. 6.

Ariani, vt catholicos ſe ſimulent in alios hareticos inuehuntur. 31. 1. Illorum ſimulationem, qua catholicum nomen affectabat B. Lucifer detegit. 32. 2. Inuident B. Luci-

Lucifero martyrij gloriam. 35. 1. Pacis nomine, omnes pœnè Ariana hæreſi polluuntur. 37. 1.

Aſiam B. Virgo petit. 99. 2.

Aſterius Epiſcopus, & Euſebius ad B. Luciferum, & Antiochenos ab Alexandrina Synodo, cum actis in illa mittuntur. 43. 1. Eidem Aſterio legato, miſſa eſt epiſtola Synodalis Alexandrina. 48. 11. Subſcripſit epiſtolæ miſſæ ab Alexandrina Synodo ad Antiochenos. ibidem.

S. Athanaſius accerrimè hæreſi Arianæ, & eius fautori Conſtantio Imperatori opponitur. 18. 3. Illum, & Catholicam fidem defenſurus B. Lucifer ad Liberium, Romam petit. 18. 4. B. Luciferum exulantē, per epiſtolam rogat, vt librorū, quos ediderat exēplū, ad ſe mittat. 28. 1. Acceptis à B. Lucifero libris, epiſt. mittit, in qua innumera præconia laudum de illo congerit. 29. 3. & ſeq. Acceptos à B. Lucifero libros in Græcum cōuertit ad vſū Orientalium. 31. 7. Mortuo Conſtantio ab exilio reuocatur. 40. 1. Papa more antiquo in epiſtola Synodali Alexandrina appellatur. 48. 11. Primus ſurſcribit in epiſtola Synodali Alexandrina, miſſa ad Antiochenos. 48. 11. Magna congerit laudum præconia de B. Lucifero in epiſtola ad ipſum. 85. 1. Biēnio poſt impoſitum ſchiſma B. Lucifero, omnes Eccleſias Sardiniæ catholicas affirmat. 86. 1. & ſequent. Illius teſtimonio, non ſolùm ante Alexandrinā Synodum, ſed etiam poſtea. B. Lucifer à ſchiſmate impoſito vindicatur. 85. 1. & ſeq. Spiritu prophetico, teſte Coriolano edidit de B. Lucifero, cum dixit, ſcio, & credo ipſum Dominum redditurum tibi, etiam pro hoc labore præmium in Regno cælorum. Ex quo colligitur ſchiſma illi impoſitum eſſe figmentum hæreticorum. 89. 1. Libros ad Iouinianum Imperatorem, in quibus B. Luciferi Calaritana Eccleſia commendatur, compoſuit, poſt redditum in Sardiniam B. Luciferi. 89. 1.

Athanaricus Gothorum Rex, Chriſtianos propter Catholicam fidem perſequitur. 62. 3.

Auctoris reſponſio omiſſa Patris Scambati Societatis Ieſu ad locum D. Ambroſij de ſchiſmate attributo B. Lucifero. 155. 1.

S. Auguſtinus deceptus Rufini hiſtoria, & aliorum, affirmauit B. Luciferum ſchiſmaticum. 79. 12. & ſequentibus. Deceptus fuit etiam exiſtimans concilium Sardicenſe Oecumenicum, Sardicæ celebratum, fuiſſe Conciliabolum Arianorū, habitum Philopoli. 79. 13. deceptus fuit etiam ex hiſtoria eiuſdem Ruffini tribuens ſententias Xiſti Philoſophi Pytagorici, Xiſto Pōtifici, & Martyri. 79. 14. deceptus fuit etiam, negans dari Antipodas, & affirmās Torridam Zonam non fuiſſe habitabilem. 80. 14. Affirmat ob nominis celebritatem à Lucifero Luciferianos, nomen accepiſſe ſicut à S. Luciano Martyre, Lucianiſtæ, & ab alijs Sāctiſſimis Viris ſine illorum errore, ob nominis celebritatem. 143. 2. & 3. In his, quæ de B. Luciferi ſchiſmate affert, fuiſſe à Ruffino deceptum, ſatis oſtenditur ex motiuo, non aſſenſiſſe ſcilicet decretis Concilij Alexandrini de recipiendis lapſis, cum per ſuos legatos illi ſubſcripſerit. 144. 4. & 5. A D. Hieronymo acriter de doctrina cenſuratur; legiſſe ſcilicet in illius epiſtolis hæreticalia. 150. 11. Meminit pœnitentiæ S. Cypriani. 162. 5.

Auguſto corona querna in numis dicata, 119. 14.

B.

Baronius, aliam ſine fundamento excogitat ſchiſmatis cauſam, inter Luciferum & Euſebiū, quod B. Lucifer, decretis Concilij Alexandrini de recipiendis lapſis, nō fuerit aſſenſus 74. 1. & 2. B. Luciferum auſterioris fingit ſpiritus, quo ductus, nollet Epiſcopos lapſos recipere contra decretum Concilij Alexandrini. 74. 2. B. Luciferum fingit ab Euſebij communione deceſſiſſe, quod iuxta decretum Concilij Alexandrini, Epiſcopos lapſos reciperet. 74. 2. Illius cauſa de ſchiſmate B. Lucifero impoſito, apertè falſa conuincitur, cum per ſuos legatos ſubſcripſerit decretis Concilij Alexandrini. 74. 3. Deprehenditur etiam falſa, quia Socrates, Sozomenus, & alij antiqui hiſtorici affirmant B. Luciferum per ſuos legatos, decretis Alexandrinæ Synodi ſubſcripſiſſe. 75. 3. Item falſa deprehenditur ex D. Hieronymo, qui, & B. Luciferum Confeſſorem Chriſti appellat, & vnà cum alijs in Concilio Alexandrino, auctorem fuiſſe affirmat decreti de

recipiendis lapſis. 76.6.7. Deprehenditur etiam falſa ex verbis D.Gregorij Naſianſeni, & eiuſdem Baronij adnotatione, quibus aſſeritur, Epiſcopos Occidentales poſt decretum Synodi Alexandrinæ, Orthodoxos omnes ad ſuas partes oſtrahere, ex quibus Epiſcopis, præcipuus erat B. Luciſer. 77.8.& 9. Arguitur parum propenſi animi erga B. Luciferum, illum ex hæreticis ſcriptoribus ſchiſmaticum reddens. 78. 10. & ſeq. Arguitur etiam animi parum propenſi ad B. Luciferum, illum ſine fundamento affirmãs in ſchiſmate obijſſe. 79.12. Arguitur, etiam, quia Gregorium Eliberinum, cui maiora Sanctorum Patrum ſuffragantur teſtimonia Catholicum obijſſe affirmat, & illud de B.Lucifero negat, cuius Sanctitati, tot fauent Patrum teſtimonia. 79. 12. Non illi ſuffragantur Sancti Patres Ambroſius, & Auguſtinus, quia decepti Rufini, & aliorum hæreticorum hiſtorijs B.Luciferum ſchiſmaticum appellant. 79. 12. & ſeq. Idem oſtenditur ex alijs ſimilibus deceptionibus eiuſdem Auguſtini, & aliorum PP. in quas, vel ex ignorantia, vel ex lectione hæreticorum deuenerunt. 79. 13. & ſeq. Deceptus eſt etiam ipſe Baronius, & alij contrarij Sanctitati B. Luciferi, ex epiſtola Marcellini, & Fauſtini, aſſerendo vitaſſe B. Luciferũ maximum virum Catholicum, cum contrarium in illa epiſtola legatur. 81. 1. & ſeq. Falſo aſſerit, librum fuiſſe à D.Hilario conſcriptum ante mortem Conſtantij, in quo B. Lucifer Sanctitatis titulo, cum Paulino, Euſebio, & Dionyſio exornatur. 87.5. Allata reſponſio ex ipſis verbis Hilarij confutatur, non ante, ſed poſt mortem Conſtantij ſcripſiſſe, quem Antichriſtum appellat. 88.5. À Ferrerio Epiſcopo Verſellenſi deceptus, falſo negauit hymnum Breuiarij Euſebiani, in quo B.Lucifer, vt Sanctus colitur, & eius imploratur patrocinium. 92. 2. Baronius primo contrarius Sanctitati S. Felicis Papæ, & Martyris deinde acerrimus illius defenſor fuit, ſola inuentione ſui corporis cum epitaphio Sanctitatis. 106. 2. Idem Sanctitatem B. Luciferi defendiſſet, vt ſæpe promiſſit, ſi aliqua teſtimonia ſuæ Sanctitatis habuiſſet Templorum, quæ illi fuerunt dedicata. 107. 3. Idem teſte Spondano, eius diſcipulo B. Luciferi modo defenderet Sanctitatem, ſi illius inuentionem, ac Templi dedicati, teſtimonium haberet. 107. 3. Baronio, & alijs Sanctitatem B. Luciferi oppugnantibus, obiter reſpondetur. 124. 12. Non ſatis certior factus S. Luciferi negat Sanctitatem, quam defenderet, ſi authentica habuiſſet teſtimonia, quæ modo proferuntur. 136. 1. & 2. Eius interpretatio ad illa verba Hieronymi de B. Lucifero, quod numquam ſe Arianæ Hæreſi miſcuit omnino falſa deprehenditur. 149. 11. & 12. Illius tacitæ obiectioni contra Arcam circa venerationem Sancti Luciferi, nõ extitiſſe ante illius inuentionẽ ſatisfit. 183. 11. & ſeq.

Baſilidis Hæretici inſania, anathemate inuritur ab Alexandrina Synodali Epiſtola. 44. 5.

S.Baſilius Magnus, Meletij comunionẽ admiſit, eiuſque cauſam aduerſus Paulinũ, quem B. Lucifer, eius loco, in Epiſcopatu ſuffecerat, defendit. 84. 8. Eius cum Euſebio Cæſarienſi ſimultas, quo tempore euenerit. 90. 3. & ſeq. eius obitus, quo tempore fuerit. 92.6. Nimis acriter a D. Hieronymo cenſuratur, illum ſuperbiæ, & arrogantiæ arguendo. 150. 11.

S. Bartholomeus Sardus, Eccleſiam habet duobus milliaribus à Calari ſitam, cuius feſtum Sancti Bartholomei Apoſtoli nomine celebrabatur, quouſque eius corpus ibidem fuit inuentum. 184. 13.

Bellarminius B.Luciferũ, inter Hilarium, Gregorium Nazianzenum, & Cyrillum Alexandrinum, honorificè commemorat. 95. 3.

Breuiarium Euſebianum, hymnum continet ad primas veſperas feſti S.Euſebij Vercellenſis, in quo B. Lucifer, vt Sanctus colitur, & eius imploratur auxilium. 97. 1. Excuſum fuit Venetijs ex conſenſu Capituli Vercellenſis ex antiquo manuſcripto ad comodiorem vſum, à duobus canonicis Vercellenſis Eccleſiæ. 93.3. & ſeq.

Burgundi S. Andream Apoſtolum, vt patronum venerantur. 112. 2.

C.

SAncta Cæcilia V. & M. Calari inuenta. 123.4. & 184. 13.

Cæleſtius Pelagianus in Concilio Carthaginenſi inquit, errorem Pelagij à Rufino au-

audiſſe. 66. 6.

Cæſaraugu∫tæ in Hiſpania apparitio B. V. ſuper columnam. 100. 3.

Cæſiorum familia, priſca, & illuſtris B. Lucifeci. 17. 1.

Caius Papa hæreticis, paganis, & Iudeis, fidem, non adhibendam ſtatuit. 69. 2.

Calabriæ littoribus paſſus eſt naufigium S. Caius Satyrus. 155. 2.

Calaris Vrbs in Sardinia, dicta fuit Carados. 17. 1. Patria SS. Luciferi, Priami Aemilij, Luciani, & Euſebij Epiſcopi Vercellenſis. 17. 1. & 94. 2. Sardiniæ Caput in Politica Temporali, & Spirituali. 17. 2. Dicta fuit Primaria Vrbs Vrbium Metropolis, & caput, ibidem. In illa D. Fulgētius, & alij ducēti Epiſcopi Africani exularūt pro Catholica fide. 96. 1. Eius fælicitas ab antiquis deſcripta fuit in antiquo medallio, ſeu numiſmate B. Luciferi, Romæ apud P. Incofer Societatis Ieſu repertum, cum ilta inſcriptione. Fælix Calaris. 111. 2. & 112. 2. Eadem felicitas cōprobatur, ex alijs ſimilibus inſeriptiomibus antiquis medalliorum, vt Fælix Roma, Fælix Aquileia, & ſic de alijs. 111. 1. Eadem fælicitas ſub tutella S. Luciferi eius patroni, demonſtratur, præfato Medallio Romæ inuēto ex alijs ſimilibus antiquis medalleis, vt eſt illud Orbis Neapolis, ex vna parte, capite S. Ianuarij illius patroni exarato, & ex alia inſcriptio nominis eiuſdem Orbis. 112. 2. Eadem fælicitas ſub tali patrono deſignatur, illa inſcriptione. Fælix Calaris, & alia B. Lucifer S. ideſt Fælix Calaris B. Luciferi ſuffragijs, vel B. Lucifero ſeruante, & ſic de alijs. 112. 2. Inea exeuſum videtur tale numiſma B. Luciferi; ex ipſa Calaris, & B. Luciferi inſcriptione. 114. 4. Eo tempore in illa excuſum videtur, quo Templum eidem Lucifero fuit erectū, & in illo, eius corpus inhumatum. 115. 6. Calaris B. Luciferum velut Martyrem coluit, Roſis in ſepulchro illius inciſis, & Corōna Roſea in eiuſdem numiſmate impreſſa. 118. 12. Eiuſdem fælicitas protendebatur, Aquila in præfacto numiſmate B. Luciferi reperta. 120. 15. & 120 17. & ſeq. Eius fundator fuit Iolaus, ſeu potius reſtaurator. 121. 19.

Calarim poſt naufragiū appuliſſe Satyrum, falſo aſſerit Fara. 156. 7.

Calaritana Eccleſia cum alijs Sardiniæ Catholica appellatur à D. Athanaſio, etiam Biennio poſt ſchiſma B. Lucifero impoſitū 86. 2. Eadem Catholica appellatur, etiam poſt reditum B. Luciferi ex Concilio Alexandrino ab Athanaſio in libris ad Iouinianum Imperatorem. 81. 1. Eadem immunis ab errore conuincitur, argumento negatiuo Concilij Romani habiti, ſecundo anno poſt mortem B. Luciferi. 93. 2. Eam Luciferianam faciunt aduerſarij à qua inhumatum aſſerunt corpus B. Luciferi, cum tribus Epithaphijs, & inſignijs Sanctitatis, vt eius deſtruant inuentionem inter alia SS. Martyrum Corpora, habitā. 102. 1. Ab hæreſi, & ſchiſmate Lucciferianorum vindicatur, auctoritate S. Athanaſij. 102. 2. & ſeq. Eſſe non potuit Luciferiana, tempore inhumationis B. Luciferi, vt volunt aduerſarij, quod aperte colligitur ex ipſo Epithaphio, in quo B. Lucifer dicitur Catholicus filius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ. 104. 4. Martyres quamplures veneratur, quorum corpora in Baſilica Conſtātiniana S. Saturnini, & alijs Sanctuarijs reperta ſunt cū apertiſſimis Sanctitatis indicijs. 177. 3.

Calaritani S. Luciferum habent patronum. 111. 2. 112. 2. Non alij Lucifero Archiepiſcopo ſed huius nominis, celebre numiſma conſecrarunt. 17. 11.

Calaritanorum Martyrū multitudinis cauſa redditur, quod Calarim, vt ad caput Regni, omnes confluerent, aut etiam vincti traherentur, & in illa, vbi præſides, & proconſules reſidebāt, necabantur. 179. 4.

Calimerus legatus ad Alexandrinum Synodum mittitur à Paulino Epiſcopo Antiocheno. 42. 7.

S. Caliſtus Papa Hæreticis, Paganis, & Iudeis fidem non adhibendam ſtatuit. 69. 2.

Canonizatio Sanctorum, quomodo antiquitus fieri, mos erat. 108. 4. Quando eſſe incepit cum his ſolemnitatibus, quibus modo à ſola ſede Apoſtolica fit. ibidem. Quinque de cauſis ex ſe reſeruata eſt Summo Pontifici. 121. 1. & 2. Duobus modis fuit in Eccleſia. Prima eſt canonizatio particularis, more antiquo, ab Eccleſia particulari, ſecunda eſt vniuerſalis à tota Eccleſia, his ſolemnitatibus; quibus modo à ſolo Pontifice Romano fit. 122. 3. Particularis, & antiqua ſubiecta eſt ſententiæ Romani

Digitized by Google

mani Pontificis, quam poteſt reuocare. ibidem. Particularis interdicta fuit decreto Alexandri III. & reſeruata fuit Romano Pontifici. ibidem. Particularis ante probibitionem, fieri ſolebat ab Eccleſijs particularibus. 122. 4.

Canonum *correctores, iuſſu Gregorij XIII. decepti ſunt aſſerendo Satyri colloquium poſt naufragagium eueniſſe in Sardinia cum illo Epiſcopo ſchiſmatico.* 156. 7.

Cardinales *in cauſa* B. Luciferi, *tēpus quæſierūt, ſi ſit ante, vel poſt impoſitum ſchiſma, quo* B. Lucifer *ab Athanaſio, Gregorio Naziãzeno, & Hilario, comendatur.* 89. 1. *ſatisfacit auctor, dicens, fuiſſe poſt impoſitum tale ſchiſma ab hæreticis.* 89. 1.

Carolus *Magnus in* Capella *Agriſganenſi, ſpecialiter cum officio, vt Sanctus clebratur, permittente Romano Pōtifice.* 122. 4.

Catholici *ſcriptoris titulus falſò aſcribitur Nicephoro in libris Francofurti excuſſis.* 67. 1.

Catholici *nomen datum eſt in Epithaphio,* B. Lucifero, *propter fidei* Catholicæ *zelum: quod, & alijs datum eſſe comprobatur.* 141. 6.

Chriſti *Domini ad Tiberium Imperatorem informatio, miſſa à Pilato.* 99. 2.

D. Chryſoſtomus, *Meletij laudes adnotauit.* 84. 8.

SS. Ciſelli, & Camerini *corpora in Eccleſia* B. Luciferi *ſepulta fuerunt.* 95. 3.

Columba *in ſepulchris inſculpta Martyrum ſunt inſignia.* 118. 13. *Repertæ in vrna Martyris Gabini in Vrbe Turritana, non tàm familia Sabellica, quam Martyris inſigne ſunt. ibidem.*

Conceptionis *B. Virginis celebritas, qua ratione ab vniuerſali Eccleſia recepta ſolemniter ſit.* 183. 12.

Concilium *Alexandrinum celebratum fuit anno primo poſt mortem* Conſtantij, *vt colligitur ex hiſtoria Eccleſiaſtica Breuiarij Romani in feſto S. Athanaſij, &* Concilio *ſecundo Niceno.* 9. 3. & 4.

Concilium *Mediolanenſe deſcribitur pſeudo concilium.* 20. 1.

Confeſſores *appellari ſolebant ab antiquis, qui multis pro Eccleſia laboribus ſuſceptis, in pace ſine ferro obibant.* 133. 5.

Conſtantius *Imperator Ariana hæreſi ardentiſſimè fauet.* 18. 3. *Condemnandum Athanaſium à cunctis Epiſcopis molitur.* 18. 3. *Illi* B. Lucifer *conſtantiſſimè opponitur. Ibidem* B. Lucifer *libros in illum, & alios Arianos conſcriptos, ab exilio, mira conſtantia, ſuo nomine mittit.* 26. 2. *In his libris vocat* Conſtantium *ſerpentem, belluam, immaniſſimam feram, latronem, ſacrilegum, &c.* 27. 2. *In eundem accerrimè inuehitur* B. Lucifer *in libro, moriendum eſſe pro filio Dei.* 32. 3. & *ſeq.* Conſtantius *inuidens Martyrium* B. Lucifero *non interfecit, ſed ſolum in exilium toties pellit.* 35. 1.

Conſtantia *ſingularis* B. Luciferi, *cum in exilium pellitur à* Conſtantio *Imperatore Ariano.* 24. 1. *Eiuſdem ſingularis conſtantia pro fide* Catholica *tuenda* 32. 3. & *ſeq.*

Conſtantinus Caietanus, *Abbas Benedictinus, pluribus argumentis oſtendere conatur, improbabilem eſſe opinionem,* Luciferum *Smirnenſem, & non* Calaritanum *fuiſſe auctorem* Luciferianorum. 33. 2. & *ſeq. Eius rationes diluuntur.* 54. 6. & *ſeq.* Luciferianam *hæreſim tributam* B. Lucifero. *fictitiam exiſtimat idem* Caietanus, *quod hæretici de more ſolent viros* Catholicos, & *Sanctiſſimos ſuis ſcriptis obſcurare.* 73. 2.

Conſtantinus *Imperator,* Crucis *inſigne habuit.* 112. 2. *A Græcis ex tolerantia Pontificis Romani eum officio celebratur.* 122. 4.

Corona *Roſea Martyris eſt \inſigne.* 118, 12. Coronam *in numis dicauit Roma, Agrippæ roſtratam, Antonino lauream, Auguſto quernam, Albino ſpiceam, & è palma Veſpaſiano.* 119. 14.

Corſica *Inſula, in Spiritualibus, nō de nouo vnita fuit ab Vrbano II. cum in temporalibus à Romanis eſſet vnita; ſed de nouo conceſſit Epiſcopo Piſano, non aduertens ius antiquum* Calaritani, *quod modo in Rota Romana controuertitur.* 139. 4.

S. Crucis *inuentionis traditio.* 100. 3. *Crux fuit,* Conſtantini, & *Heracli Imperatorum inſigne.* 112. 2.

Crucifixi *quædam deuota, & miraculoſa effigies,* Calari *in Eccleſia Parochiali* S. *Iacobi ſita, quæ aquæ inopiæ tempore, publica ſupplicatione per* Ciuitatem *afferri ſolet.* 198. & *ſeq.*

Cymatio *Palati* Celoſyriæ, *mittitur epiſtola Syno-*

Synodalis Alexandrina. 43. 2. & 48. 11.

S.Cypriani pœnitẽtia meminit Aug. 162.5.

Cyriacus, & Fælix mittuntur à D. Gregorio Magno ad inuiſendam Eccleſiam Calaritanam. 96. 1.

S.Cyrillo Epiſcopo Alexandrino Viro Sanctiſſimo, Socrates, falſò imponit. 57. 5. & 73. 2.

D.

DAmaſus Papa Epiſtolam Synodalem ex Romano Concilio ad Paulinum Epiſcopum Antiochenum. 59. 3.

Definitio Sanctitatis. 125. 13.

Diaconia in Romana SS. M M. Coſmæ, & Damiani, ad Templum pacis poſita, caſu reperta ſunt corpora SS. MM. Marci, Marcellini, Tranquilli, & Felicis Papæ à nõnullis theſaurũ effodentibus. 106.2.

Diodori Tarſenſis, & Theodoriti Mopſueſteni ſuam gloriam obnubilauit, Theodoretus, 58. 1.

Dionyſius Epiſcopus Mediolanenſis à Conſtantio Imperatore pro fide Catholica, cum alijs Epiſcopis, in exilium pellitur. 22. 1. & 23. 3. & ſeq. Illius conſtantia, cum exilio damnatur. 24. 1. Illius Sanctitati, Sãctitas, B. Luciferi comparatur, & æquatur. 124. 10.

S.Dionyſius Papa, fidem hæreticis non adhibendam, ſtatuit. 69. 2.

S.Dionyſij Areopagitæ inceſſus, reſecto capite, memoratur. 100. 3.

Dogmata plura ſunt in Eccleſia modo de fide, quæ antea non erant ita comperta, & à quibus antiquitus, per ignorantiam, ſine culpa licebat diſcedere. 152. 2.

Draconis triumphus à Siluestro. 99. 3.

Draconis, ſeu Serpentis cum Georgio pugna. 100. 3.

Dracontius Epiſcopus ſubſcribit Epiſtolæ Synodali Alexandrinæ, miſſa ad Antiochenos. 48. 11.

E

ECcleſia Oriẽtali Socrates infenſus fuit. 56. 1.

Eccleſiæ omnes Sardiniæ Catholicæ à Diuo Athanaſio aſſeruntur, etiam biennio poſt impoſitum ab hæreticis ſchiſma B. Lucifero. 86. 2.

Eccleſia S. Luciferi, Calari erecta, non meminit Brundo auctor Calaritanus, quod vix ſuo tempore extarent ruinæ, non dum in illa inuento ſuo corpore; eam verò Eccleſiam non negauit, vt vult Turritanus, imò alterius meminit, inter Paulij, & Selarjus Oppida conſtituti. 137. 4.

Eccleſiæ S. Luciferi, Calari erectæ, ante centum annos illius inuentionis, meminit Mombritius; & eiuſdem meminit Fara auctor Turritanus, ex quodam antiquiſſimo manuſcripto, in Curia Turritana aſſeruato. 137. 4. Hæc Eccleſia, vel fuit poſt eius mortem, Calari dedicata; & in illam tranſlatum eius corpus; vel iam erecta, nomen à B. Luciferi corpore habuiſſe, vt paſſim alijs Eccleſijs euenire ſolet. 137. 6. & 7.

Eccleſia vera eſt, & non ſchiſmatica, quæ Romano capiti adhæret, licet ab vna, vel altera diſcedat Eccleſia particulari; & ita duæ Eccleſiæ particulares inter ſe deſſidentes, ſi à Romano Pontifice non diſcedant, ſchiſmaticæ non ſunt, ſed veræ Eccleſiæ. 151. 2.

S.Egidianus Epiſcopus Africanus, & Martyr, cum alijs repertus eſt in Cripta S. Reſtitutæ Martyris, matris S. Euſebij Vercellenſis Epiſcopi. 177. 2.

Electio Paulini facta à B. Lucifero in locum Meletij, eſſe non potuit cauſa ſchiſmatis Luciferi cum Euſebio, illam non approbante; cum Paulinus in Concilio Alexandrino inter alios Epiſcopos cum eodem Euſebio ſubſcripſerit, & ex mandato Damaſi Papæ S. Hieronymus, relicto Meletio, cum Paulino comunicauit. 70.2. & 3. Deinde eſſe non potuit cauſa, quia Eccleſia, relictis alijs electionibus, eam ſemper reliquis ante poſuit. 71. 5. Electio Paulini facta fuit non ſolum à B. Lucifero, ſed etiam ab Epiſcopis Cimatio, & Anatolio. Quare eſſe nõ potuit cauſa ſchiſmatis Euſebij cum ſolo Lucifero. 71. 6. & 72. 7.

Electio Paulini, proponitur cauſa ſchiſmatis inter Euſebiũ, & Luciferũ, à Socrate, Sozomeno, & alijs hæreticis. 69. 1. & ſeq.

Eleutheropoli Ciuitate, exulauit pro fide Catholica B. Lucifer. 35. 1.

S. Elias Sardus Eccleſiam habet propriam Vetuſtiſſimam, à Calari ſitam tribus miliaribus cuius, feſtum, Eliæ Prophetæ nomine agebatur; quouſque in illa, eius corpus fuit inuentum. 184. 13.

Elias

Elias propter zelum fidei à S. Athanaſio B. Lucifer appellatur. 30. 4.

Entius Rex Sardiniæ, fuit Theodorici Imperatoris filius. 112. 2.

E[illegible] hæreticus Arianus à B. Lucifero confutatur. 38. 2.

S. Epiphanius, reliquos recenſendo hæreticos, B. Luciferum inter illos non annumerat, etiam exorto Luciferianorum ſchiſmate, quod illi falſo ab hæreticis imponitur. 60. 5. & 143. 2. 3.

Epiſtola laudatoria Liberij Papæ ad B. Luciferum, & alios Epiſcopos in exilio commorantes. 25. 2. & 26. 3.

Epiſtola Florentij Magiſtri officiorum ad B. Luciferum, de libris ad Conſtantium Imperatorem ſuo nomine, perlatis, ſi ab illo eſſent conſcripti. 27. 3. Reſponſio B. Luciferi ad Florentium, in qua libere fatetur, à ſe libros fuiſſe in Imperatorem editos. 27. 4.

Epiſtola D. Athanaſij ad B. Luciferum in exilio commorantem, in qua eius Sanctitatem, & virtutes cõmendat. 28. 1. Eiuſdem ad Ruffinianum de actis in Concilio Alexandrino circa lapſos Epiſcopos recipiendos. 75. 4. & 5.

Epiſtola Synodalis Alexandrina miſſa ad B. Luciferum, & alios Antiochenos, apud quos lagatus Liberij Papæ manebat. 43. 2. & ſeq.

Epiſtola Marcellini, & Fauſtini relata à Baronio, non obſtat, ſed fauet Sanctitati B. Luciferi. 81. 1 & ſeq.

Epiſtola Ieſu ad Abagarum, & Abagari ad Ieſum. 99 2.

Epiſtola Pilati ad Tiberium Imperatorem de Chriſto Domino. 99. 2.

Epiſtola Innocentij I. ad Epiſcopos Concilij Toletani, in qua, mentio habetur de ſchiſmate B. Lucifero impoſito, falſa, & ſuppoſititia oſtenditur. Primo quia illius non meminere, qui epiſtolas Pontificias collegunt. Secundo quia non conſonat veritati hiſtoriæ. Tertio, quia peccat vitio cõſtructionis eorum, quæ in illa narrantur, &c. 169. 1. & ſeq.

Epiſtola B. Luciferi ad Euſebium Vercellenſem inuitantis ad Concilium Mediolanenſe. 21. 2.

Epiſtola ad Bonifacium, in qua de ſchiſmate Luciferianorum agitur, quidquid alij dicant eſt S. Auguſtini. 143. 4.

Epitaphium triangulare repertum cum corpore B. Luciferi, Sanctiſſimæ Trinitatis eſt Symbolum, quam accerrimè contra Arianos, viuẽs defendit. 101. 1.

Epitaphia Sanctorum cum litteris B. & M. Beatum Martyrem ſignificant. 132. 3. & 4

Epitaphia cum inſcriptione Bonæ Memoriæ, &c. Martyrem ſæpe ſignificant, vt in Eccleſia Calaritana habetur de multis Sanctis Martyribus, cum inſcriptionibus inuentis, qui in Martyrologio Romano, vt Martyres recencentur. 132. 4.

Epitaphia tria, reperta cum corpore B. Luciferi, inuenti in propria Eccleſia, illi Calari dicata. Primum erat triangulare: S. Lucifer Epiſcopus. Secundum Moſaicum, ab effoſoribus confractum, non poterat legi. Tertium marmoreum. Hic iacet B. M. Lucifer Archiepiſcopus Calaritanus Primarius Sardiniæ, & Corſicæ, Catholicus filius S. Romanæ Eccleſiæ. 101. 1.

Errores Theodoreti recuſat Iuſtinianus Imperator. 58. 1.

Errores Ruffini circa hiſtoriam. 64. 2. & ſeq.

Euagri electio in locum Paulini defuncti Epiſcopi Antiocheni, ratam habuit Siricius Papa. 59. 4. Eam improbare conatur Theodoretus, illi, & B. Lucifero infenſus. 59. 4.

Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & Martir Calari natus eſt in Sardinia. 17. 1. & 94. 2. Conſtantio Arianæ hæreſis fauctori, accerrimè opponitur. 18. 3. Laudes, & encomia illius. 21. 2. & 3. Cum alijs Epiſcopis in Exilium, ob fidem Catholicam pellitur à Conſtantio Imperatore Ariano. 22. 1. & 23. 3. & ſeq. Conſtantia illius cum in exilium amandatur. 24. 1. Ab exilio reuocatur, mortuo Conſtantio Ariano. 40. 1. A Liberio Papa legatus cum B. Lucifero creatur in Oriente. 40. 2. & ſeq. Ipſi ſpecialiter à Liberio Papa committitur Alexandrina Synodus. 40. 2. & ſeq. Cũ Aſterio Epiſcopo legatus ab Alexãdrina Synodo mittitur cũ actis in illa peractis. 34. 1. Ipſi Euſebio, & alijs Epiſcopis, Epiſtola Alexandrina Synodalis, miſſa fuit. 43. 2. & 48. 11. Subſcribit Epiſtolæ Synodali Alexandrinæ miſſæ ad Antiochenos. 48. 11. Cum B. Lucifero habere non potuit ſchiſma propter electionem Paulini in locũ Meletij, eam improbãdo.

Primo

Primo quia cum eodem Euſebio, inter alios Epiſcopos, Paulinus Synodo Alexādrinæ ſubſcripſit.70.2.Secundo,quia,mādato S.Damaſi Papæ.S.Hieronymus,non cum Meletio,ſed cum Paulino communicauit. 70. 3. Tertio,quia Eccleſia ſemper electionem Paulini prætulit alijs electionibus Epiſcoporū Antiochiæ.71.5. Quarto,quia Paulini electio, non ſolùm à Beato Lucifero, ſed etiam à Cymatio,& Anatolio facta,eſſe non potuit cauſa ſchiſmatis cum ſuo Lucifero. 71. 6. & 72. 7. Euſebij ſanctitati,ſanctitas, B.Luciferi comparatur,& æquatur.123.9.

Euſebij,& Luciferi, honorificam facit mentionem D.Gregorius Nazianzenus poſt mortem Conſtantij,quo tempore,illi hæretici ſchiſmatis notam inurunt. 88. 7.

Euſebius Emiſenus, Epiſcopus hæreticus, fuit Arianus.61.2.Falſò, illi, Sozomenus piam vitam,et miracula tribuit.61.2. Illi Petrus de Natalibus deceptus Sozomeni hiſtoria,ſanctitatis titulum exhibet.62.2. Illius librum defenſionis errorum Origenis, nomine Pamphili martyris, edit Rufinus. 65.5.

Euſebij Cæſarienſis cum Magno Baſilio Simultas,quo tempore euenerit.90.3.& ſeq.

Euſebius Presbyter vir Sanctus, à Liberij Papæ communione,ſe,& alios ſeiungit,illum hæreticum Arianum exiſtimans. 167.1.

Eutiches Diaconus à D.Athanaſio ad Beatū Luciferum in exilio degentem mittitur. 28. 1.

Eutychius Eleutheropolis Epiſcopus Arianus, grauiter exagitauit B.Luciferum apud ſe exulantem.35.1.

Exilio damnatur B. Lucifer propter fidem Catholicam,cum alijs Epiſcopis à Conſtātio Principe Ariano.22.1.2.& ſeq.Exilio quater,diuerſis in locis,paſſus B. Lucifer. 35.1.

Exilio,non ſolùm Catholicos, ſed etiam hæreticos, non in omnibus conſentientes cum Arianis,damnat Conſtantius. 53.1.

F

SS. FAbianus, & Fortunatus, Turribus in Sardinia inuenti. 180.5.

Fara Archipresbyter [illegible] deinde Epiſcopus, patria Saſſarenſis, teſtatur in Eccleſia Turritana,B.Luciferum,vt ſanctum venerari, ex quodam Codice manuſcripto antiquiſſimo.98.7.Deceptus fuit aſſerens, Satyrum fratrē D. Ambroſij poſt naufragium appuliſſe Calarim.156.7.

S.Fauſtina Virgo, & Martyr, Calari inuenta.132.4.

Federici Imperatoris filius Entius,fuit Sardiniæ Rex.112.2.

S. Fœlix mar.Calaritanus. 171. & 94.2.

Fœlix, & Cyriacus Legati à D.Gregorio Magno in Sardiniam ad inuiſendam Eccleſiam Calaritanam mittuntur. 96.1.

S.Fœlicis Papæ,& Mart. inuentio eodem tempore euenit, quo de eius dubia ſanctitate coram Pontifice Romano agebatur. 105.1.& 2.Dubia eius ſāctitas, ſola illius inuentione,cum Epitaphio ſanctitatis,cōfirmatur, & in Sanctorum Cathalogum refertur. ibidem. Eiuſdem in Pontificatū ingreſſus iniquus fuit,& ita finis illius cū ſanctitate, primò dubius; poſteà verò inuento corpore cum Epitaphio ſanctitatis, certus. 105. 1. Eius corpus in Diaconia SS. MM.Coſmæ, & Damiani, reperitur caſu à nōnullis, theſauri reperiēdi cauſa,effodientibus. 106.2. Martyr in Epitaphio Romæ, nuper inuento,dicitur,cum de eo dubitetur, ferro ne, an pacificè poſt ſuſceptos pro eccleſia labores, obierit. 134. 6.Pontificatum inijt ob cauſam Liberij, quem hæreticum Arianum cenſebant, illoque viuente, ſchiſma ſiue peccato induxit.167.1.& 2.

Ferrerius Epiſcopus Vercellenſis, falsò aſſerit,hymnum in Breuiario Euſebiano repertum,in quo B. Lucifer, vt Sanctus colitur,& inuocatur, fuiſſe inter apocripha expūctū à Guidone Cardinali ſuo prædeceſſore, & ex proprijs excuſum à duobus Canonicis Vercellenſibus; cum talis hymnus fuerit ex communi conſenſu Capituli,ex antiquo manuſcripto excuſus. 97. 2. & ſeq.

Fidem nullam,hæreticis, & ſchiſmaticis adhibendam ſtatuit Eccleſia Catholica. 98.1.& 2.

Flauianus contra iuſiurādum,mortuo Meletio eius loco ſufficitur.42.7.

Florentij Magiſtri officiorum epiſtola ad B. Luciferum, de Libris contra Conſtantiū Imperatorem perlatis ſi ab ipſo eſſent editi. 27.3. Ad eundem epiſtola B. Luciferi,

in qua liberè reſpondet, ſe libros in Imperatorem edidiſſe. 27. 4.

Franci habent Sanctum Dionyſium Patronum. 12. 2.

Franciſco Hortulano Venerabili Fratri Societatis, inſigni ſanctitatis viro B. Luciferi gloria reuelatur. 125. 14. *Sanctorũ Luciferi, & aliorum quamplurium corpora, ſpiritu prophetico indicauit, multo anteà, certis in locis à ſe indicatis reperiẽda, vt ipſe rei euentus probauit, & teſtes fidedigni cum iuramento deponunt.* 198. *& ſequen.*

Franciſcus Eſquiuel Archiepiſcopus Calaritanus, virpius, & magnus Eleemoſinarius, Sanctuarium Martyribus, Calari repertis, elaborari ſuis expẽſis iuſſit. 178. 3. *Paulus V. Pontifex Romanus reſcriptum illi, ſeu Breue mittit gratulabundus de SS. Martyribus, Calari à ſe inuentis.* 178. 3, & 179. *Ab eodem Paulo V. comendatur,* 179. 3. *Inuento B. Luciferi corpore in Eccleſia vetuſtiſſima, ſuo nomini Calari erecta, conuentum egit plurium Theologorum, vbi iuxta decretum Cõcilij Tridẽtini, publicæ venerationi exponeretur.* 195. *& ſeqq.*

S. Franciſci Stigmatum celebritas à Benedicto XI. inſtituta fuit, & deinde collapſa reſtituta fuit à Paulo V.

S. *Fulgencius Epiſcopus cum* 200. *Epiſcopis Africanis, pro fide Catholica, Calari in Sardinia exulauit.* 96. 1. *vitam ſcripſit S. Saturnini martyris Calaritani.*

Fundatio, ſeu Fundague, Sardo i lingua, Templi S. Gauini, fabuloſum, & contra generales hiſtorias comprobatur. 186. 3.

Funus B. Virginis Apoſtolorum obſequio celebratur. 99. 2. & 100. 5.

G

Gabinus Mar. Turribus in Sardinia, 118. 13.

Gaius Epiſcopus ex Parathonio proximo Libiæ ſubſcribit epiſtolæ Synodali Alexandrinæ, miſſæ ad Antiochenos. 48. 11.

Gelaſius Papa, Euſebij hiſtoriam inter apocripha reiecit. 63. 5. *Omnia hæreticorum ſcripta, ſtatuit, nõ eſſe ab Eccleſia Romana recipienda.* 63. 5. *Libros Ruffini cenſuræ D. Hieronymi ſubijcit.* 67. 8.

Gennaſius deceptus eſt circa hiſtoriã ſchiſmatis, quod falsò B. Lucifero imponitur, affirmans diſſenſionem eius fuiſſe cũ Hilario, & Damaſo. 159. 3.

S. Georgij cum Dracone, ſeu ſerpẽte pugna. 100. 3. *Eius depicti equi innitus. ibid.*

S. Georgij Epiſcopi Suellenſis Pater, dictus fuit Lucifer à B. Luciferi nomine. 105. 6.

Georgius Laodiceenus presbyter Alexandrinus ob Arianam hæreſim, & alia crimina ab Alexandro Epiſcopo Alexandrino, à gradu deijcitur. 61. 1. *Euſebianorum arte defuncto Theodoto, Epiſcopus fit Laodicenæ Eccleſiæ.* 61. 1.

S. Gibertus à Leone III. canonizatur, ex ſolo teſtimonio Marcellini presbyteri, eius vitam ſcribentis. 125. 13.

Gothorum perſecutio in Chriſtianos. 62. 3.

Gratianus in edendis decretis varios commiſit errores, ſicut etiam illius interpretes. 158. 1. *& ſeq. Eius decretum de ſchiſmate B. Luciferi, nullius eſt authoritatis, & erroribus ſcatet. Primo, quia recitans verba D. Ambroſij, inquit. Aduocauit ad ſe Cyprianus Epiſcopum Satyrum, Secundo, quia Luciferum ab Eccleſia diſceſſiſſe, ait, quod Epiſcopus à ſe electus Antiochiæ fuiſſet reiectus ab alijs.* 159. 1. & 2.

Gratiani item decretum, nullius eſt ponderis contra B. Luciferum, quia in varijs impreſſionibus habetur, Lucifer Smirnẽſis, & non Calaritanus. 161. 5.

S Gregorius Papa aſſerit, hiſtoriam Sozomeni ab Eccleſia recuſari catholica, quod in ea multa mentiatur. 62. 4.

S. Gregorius Nazianzenus Occidentales Epiſcopos affirmat, poſt Concilij Alexãdrini decretum de recipiẽdis lapſis omnes orthodoxos ad ſuas partes pertrahere, inter quos præcipuus fuit B. Lucifer. 77. 8. 9. *Deceptus fuit nõ dari Antipodas, & Torridam, Zonã eſſe habitabilem.* 80. 14. *Meletij laudes carmine decantauit.* 84. 8. *Mẽtionẽ honorificam de B. Lucifero, & Euſebio facit, poſt mortem Conſtantij, & Concilium Alexandrinum, quo tempore B. Lucifero ſchiſmatis nota inuritur.* 88. 7. *Talis honorifica mẽtio, quod fuerit, poſt impoſitum illi ſchiſma ab hæreticis, Primò oſtenditur, quia ſimultas orta inter Baſilium, & Euſebium Cæſarienſem, de quo agitur, fuit ſecundo anno Iuliani, quo tempore cele*[illegible] *erat Concilium Alexandrinum, &* [illegible]*poſitum ab hæreti-*

cis

ciſ ſchiſma B. Lucifero.90.3.& ſeq. Secũdò, quia talis mentio honorifica habetur in oratione funebri S.Baſilij, qui decem, & nouem annis obijt poſt impoſitum ab ab hæreticis ſchiſma B. Lucifero. Et ita B. Lucifer non à Gregorio Catholicus cõmendaretur, ſi eo tempore ſchiſmaticus eſſet, quod illum latere non poſſet ſimul in Oriente commorantem, & coetaneum ea tempeſtate.92.6.

Gregorium Eliberinum catholice obijſſe, affirmat Baronius.79.12.

Gregorius XIII. nonnullis Canones erroribus purgandos commiſit.159.1.

S.Gregorius Eliberinus Epiſcopus, & martyr, eiuſdem cũ B. Lucifero ſententiæ eſſe refertur, nec ob id à Martyrologio expũgitur, nec eam retractauit ſententiam, vt vult Baronius, cũ nullibi conſtet. 167. 2. Illius Sanctitati comparatur, & æquatur, ſanctitas B.Luciferi.124.11.

Guido Cardinalis Epiſcopus Vercellenſis, nõ inter apocripha, hymnum computauit Breuiarij Euſebiani, in quo B. Lucifer, vt ſanctus colitur, & eius inuocatur patrocinium.97.2.

H

HAereſis Arianæ graſſatio in Eccleſia deſcribitur à Ruffino.23. 6. Illa, vacis nomine, plures Catbolici polluuntur. 37.1. Illa fuiſſe pollutos, falsò aſſerit Sozomenus, qui ab Athanarico Rege interfecti fuerunt.61.3.

Hæreticos etiam exilio damnat Conſtãtius, qui nõ in omnibus, Arianis conſentiebãt. 53.1. Etiam exorto ſchiſmate Luciferianorum, quod falsò imponitur B.Lucifero, inter hæreticos nõ recenſetur ab Epiphanio, & Philaſtro, reliquos enumerãdo hæreticos.60.5. Illorũ ſcripta non eſſe à Romana Eccleſia recipienda, ſtatuit Gelaſius Papa.63.5. Nullam fidem faciunt ex decreto multorum Pontificum. 68.1. et 2.

Hectoris cadauer roſario vnguento à canũ morſibus, liberũ fingit Homerus. 118.12.

Henricus Spondanus, diſcipulus Baronij in omnibus illum prius ſequutus, diſcedit poſteà circa ſanctitatem B. Luciferi, quẽ inter Sanctos collocat teſtimonio authentico Templorũ, quibus veneratur in Sardinia, maximè non contradicentibus anteà, Symaco, & Hilario Calaritanis, & Romanis Sanctiſſimis Pontificibus, ac etiam D.Fulgentio eum alijs 200. Africanis ſanctiſſimis Epiſcopis diù Calari pro fide catholica exulantibus.69.1.

Heraclius Imperator, Crucis inſigne excudi iuſſit.112.2.

Hercules, accepta à Iolao face, ſuccẽdit Hydriæ capita.121.19.

Herennius Diaconus à B.Lucifero, legatus mittitur ad Concilium Alexandrinum. 40.2.

Hermion Epiſcopus Taneos ſubſcribit epiſtolæ Synodali Alexandrinæ miſſæ ad Antiochenos.41.11.

Hiberia in Hiſpania, Luciferiana hæreſi laborat.86.3.

S.Hieronymus Ruffini errores deprehendit, quos de Hilario Pictauienſi, & alijs ſanctiſſimis viris ſparſit. 64. 2. Eiuſdem ignorantiam, Græci, & Latini ſermonis exprobat 65.4. Illi Ruffinus imponere conatur hæreſes Valentinianorum, & Antropomorſitarum.73.2 B. Luciferum confeſſorem appellat, etiam poſt Concilium Alexandrinum. 76. 6. & 7. Illi reſpõdetur, cum inquit, non veniſſe Chriſtũ propter Maſtrucam Sardorum; agere, nõ de Calaritana Eccleſia, Luciferiana labe infecta; ſed de nonnullis Sardis, qui Oriẽtalibus in eo errore adhæſerunt.102. 1. & 105. 7. Librum, in quo Beatum appellat Luciferũ, poſt illius mortem ſcripſit. 128. 15. & 16. Varia eius loca de ſchiſmate B. Lucifero attributo, exponuntur, illius nõ obſtare ſanctitati. 141. 1. & ſeq. Præcipuus fuit B. Luciferi ſanctitatis vindex. 145.1.& ſeq. Verbis tãtum, & non rebus diſceſſiſſe affirmat ab Eccleſia B. Luciferum.145.2. B.Luciferum Beatum, & bonum Paſtorem appellat.145.1. Illius verba de ſchiſmate B.Lucifero attributo, ſegregatis paucis ouibus, reliquum gregem deſeruit, variè exponuntur non obſtare illius ſanctitati. ibidem. Hæreticorum accerrimus inſectator, cum in omnes hæreticos verbis acribus inuehatur, ſi B. Luciferum hæreticum, aut ſchiſmaticum haberet, non toties illum Beatum confeſſorem, & bonum paſtorẽ appellaret. 146. 3. & ſeq. Non contra S.Luciferum, ſed

cõtra Luciferianos Dialogum compoſuit, qui à B. Lucifero nomen ſumentes, varios errores diſſeminabant. 146.4. & 5. Illius verba de ſchiſmate B. Lucifero attributo (multam prædam beſtijs relinquens) exponuntur non obſtare illius ſanctitati. 147.7. Illius verba circa idem ſchiſma (nec ob Sardorum tantum maſtrucam filium Dei deſcendiſſe) variè exponũtur non obſtare illius ſanctitati. 148. 8. & 9. Eiuſdem verba de B. Lucifero, quod numquam ſe Arianæ hæreſi imiſcuit, non de Arianis ad pœnitentiam cõuerſis, vt malè, Baronius interpretatur, vt illum ſchiſmaticum, faciat ſed de Arianis hæreticis, nõ pœnitentibus, planè intelliguntur. 149.11. & ſeq. Cum SS. Doctoribus, Auguſtino, Baſilio, & Ambroſio non pepercerit, illorum doctrinã graui, & acri cenſura perſtringendo, & non idem de B. Lucifero faciat, ſed obiter laudet; apertiſſimè oſtendit, eum catholicum, & omninò irreprehenſibilẽ iudicaſſe. 149.13. & 150. 11. B. Luciferum inter alios Chriſti confeſſores connumerat. 150.13. & 151.15.

S. Hilarius Pictauienſis, accerrimè Cõſtãtio Imperatori, Arianæ hæreſis fautori opponitur. 18.3. A Ruffino hæretico malitiosè carpitur, ac roditur. 64.2. Deceptus fuit exiſtimans, non dari ſalem, niſi ex aqua coagulatum falſa, cum detur ſal lapideus. 80.15. Scribens eodem tempore, quo ab hæreticis, B. Lucifero ſchiſma imponitur, illum ſanctitatis titulo exornat cum Paulino, Euſebio, & Dionyſio, pro fide Catholica paſſis. 87. 4. & 90.2.

Hilarius Diaconus à Liberio Papa cum B. Lucifero ad Cõſtãtium Imperatorem mittitur. 19.5. Ab eodem Conſtantio pro fide catholica cum ipſo Lucifero, & alijs in exilium pellitur. 22.2. & ſeq.

S. Hilarius Papa Calaritanus. 96.1.

Hiſpania Sãctum Iacobum habet patronũ. 112.2. Profectio in Hiſpaniã Sanctorum Apoſtolorum Pauli, & Iacobi. 99.3.

Hiſtoria Socratis, multis ſcatet erroribus. 56.1.

Hiſtoria Theodoreti ambiguitatis, & falſitatis arguitur. 59.2. & ſeq.

Hiſtoria Sozomeni, multis ſcatet erroribus. 61. 1. & ſeq. Eam S. Gregorius Papa ab Eccleſia catholica recuſari affirmat, quod in ea multa mentiatur. 62.4.

Hiſtoria Ruffini falſa eſt, & erroribus referta. 63.1.

Horatij Quaranta Societatis Ieſu, viri eruditi, elucubratio in B. Luciferi numiſma, Romæ inuentum cum de ſua apud Pontificem ſanctitate diſceptaretur. 113. 1. & ſeq.

Humandorũ corporũ in Eccleſia mos quãdo fuit inductus. 142.3. & ſeq.

Humanæ naturæ veritas in Chriſto Domino ſolidatur, epiſtola Synodali Alexãdrina, miſſa ad Antiochenos. 46.8.

Hymnus in Breuiario Euſebiano ad primas Veſperas Feſti S. Euſebij Vercellenſis, in quo B. Lucifer vt ſanctus adoratur, & eius imploratur auxilium. 97. 1. Falsò illum negauit Baronius, deceptus à Ferrerio Epiſcopo Vercellenſi. 97. 2. Cum primo negauit idem Ferrerius, deinde reperit in ſua Eccleſia. 97.2. Falsò illum aſſerit, idem Ferrerius eſſe inter apocripha Breuiarij Euſebiani, quæ ex illo excuſit, Guido Cardinalis eius prædeceſſor. 97.2. Falsò item cum aſſerit idem Ferrerius, fuiſſe ex proprio cerebro impreſſum in Breuiario Euſebiano à duobus Canonicis Vercellenſibus. 97.3. & ſeq.

Hypoſtaſis vox, qua ratione vſurpanda in myſterio Trinitatis, docetur in epiſtola Synodali Alexandrina. 47.6. & 7.

I

S. IAcobi Apoſtoli in Hiſpaniam appulſus. 99. 3.

Ianuarius, cum à Gregorio Magno Epiſcopus Sardiniæ dicitur, Primas Sardiniæ appellatur per aſſiſtentiam iuris; teſte Alberto Picolo. 140 5. Idem in quadam antiqua pictura, ſeu ſculptura Eccleſiæ Calaritanæ, Diademate Sãcti inſignitur; & ita à nonnullis Calaritanis ſcriptoribus, Sanctus appellatur. 177.2.

S. Ianuarius Epiſcopus Africanus, & martyr, quem colit Eccleſia Calaritana officio duplici, vnà cum alijs martyribus inuẽtus eſt in Cripta S. Reſtitutæ martyris, Matris S. Euſebij Vercellenſis. 177.2.

IESV Chriſti Domini noſtri ad Abagarũ epiſtola. 99.2.

Imagines Beati Luciferi Romæ excuſæ tempore Pauli V. & Vrbani VIII. 127.

Incofer ſocietatis Ieſu vir eruditus, Medallium

Digitized by Google

lium antiquiſſimum Romæ profert, quod apud ſe habebat de B. Lucifero, in cuius prima parte Aquila exarata eſt, cum hac inſcriptione. Fœlix Calar. Et in alia erat inſcriptio B. Lucifer S. cum Roſis in circulo incluſis. Hocque protulit medallium eodem tempore, quo Romæ apud Pōtificem de ſanctitate B. Luciferi diſceptabatur. 107.3. & 110.1.

Indorum Magi roſis animum cōciliari exiſtimabant. 118.11.

Indulgentia plenaria à Paulo V. conceſſa inuiſentibus Eccleſiam B. Luciferi, in Feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, quam ipſe viuens ab Arianis defenderat. 126. 15. & 127. initio.

Innocentij I. epiſtola, quæ refertur à Sirmōdo ad Epiſcopos Synodi Toletanæ, in qua fit mentio de ſchiſmate B. Lucifero impoſito, latiſſimè oſtenditur ſuppoſititia. Primo, quia huius non meminerunt, qui epiſtolas Pontificias collegerūt. Secūdo, quia quæ in ea epiſtola referuntur veritati hiſtoriæ non conſonant. Tertiò, quia nullū fuit celebratum Concilium Toletanum ſub Innocentio. Quartò, quia non ſeruatur in ea conſtructio rerum, quæ dicūtur. Quinto, quia omnes affirmant B. Luciferum à nullo Pontificum fuiſſe erroris dānatum. 169.1. & ſeqq.

Inſtrumentum publicum Angeli Iuſtiniani Ciuis Romani, de veritate Medalliæ Romæ repertæ apud P. Incofer Societatis Ieſu de B. Lucifero. 110.1.

Inuentionis S. Crucis traditio. 100.4.

Inuentio corporis B. Luciferi Calari, in propria Eccleſia vetuſtiſſima, illi dicata inter alia corpora SS. Martyrum. 101. 1. Inuentū fuit in ea corpus cum tribus Epitaphijs, Aquila grauata, Palmis, Roſa, Labaro, & Cruce Patriarchali, coram Prorege, & tota ferè nobilitate Calaritana, & numeroſa populi multitudine, vt quinque publici Notarij conteſtātur, inſtrumento publicè edito. 189. & ſeq.

Ioannes Zimiſces Imperator in numis excudi iuſſit effigiem Saluatoris cū hoc elogio, IESVS CHRISTVS Rex Regū. 112.2.

Ioannes Baptiſta Siluanus Carmelitanus Saſſarenſis ob incredulitatem B. Luciferi ſanctitatis, in grauem morbum incidens, ipſo die illi ſacro, monitus à Fratribus de ſanctitate, & interceſſione illius, cuius precibus ſanitati priſtinæ reſtituitur, magna ſui admiratione, & gratulatione. 229.

Iolaus Herculi facem porrexit, ad Hydriæ capita ſuccidenda. 121. 19.

Ioſephi Mariæ Suareſij Epiſcopi Vaſionenſis, iudicium de Medallio Romæ inuento, apud Patrem Incofer Societatis Ieſu de B. Lucifero. 111.1.

Iudæ proditoris argēteum numiſma roſam, ſeu potius Lilium habebat inſculptum, cum Solis facie. 117. 10.

Iulianus Apoſtata, mortuo Conſtantio, B. Luciferum, & reliquos Epiſcopos ab exilio reuocat. 39.1.

S. Iulius Papa B. Luciferum Archiepiſcopū Calaritanum ordinauit. 17.2.

Iulius Sanctorius Cardinalis, acerrimus defenſor ſanctitatis S. Fœlicis Papæ, & Martyris contra Baronium, cum eam impugnat ante illius inuētionem. 106. 2.

Iuſtinianus Imperator errores commemorat Theodoreti. 58.1. Eius ſcripta damnat aduerſus Epheſinam Synodum, & D. Cyrillum. 58.1.

L

LAbari Imperatoris ſchema. 112.2.

Laudes, & encomia B. Luciferi. 19. 1. & 2. 20. 3. 4.

Legatus ad Conſtantium Imperatorem B. Lucifer cū Pancratio presbytero, & Hilario Diacono à Liberio Papa mittitur. 19. 1.

Liberius Papa cum alijs, Conſtantio Arianæ hæreſis fautori opponitur. 18. 3. Legatos ad eundem Conſtantium mittit de cogendo Concilio pro parte Eccleſiæ. 18. 4. Eximijs laudibus S. Luciferū Conſtantio commendat. 19. 1. Eximia profert encomia de B. Lucifero in epiſtola ad Euſebiū Vercellenſem. 19.2. & 20.3. & 4. Ad Beatum Luciferū, & alios Epiſcopos in exilio commorantes epiſtolam laudatoriam ſcribit. 25.2. & 26.3. Audita morte Conſtantij, & relaxatione exilij catholicorū, B. Luciferum, & Euſebium legatos in Oriente creat, 40.2. Ariana hæreſi polluitur, & ab eius communione, fideles ſeiunguntur. 166.1.

Libros in exilio pro Athanaſio, & fide Catholica

Digitized by Google

tholica contra Conſtātiū, & Alios Arianos conſcribit B. Lucifer.26.2. Alium edidit librum B.Lucifer, quē inſcribit, moriendum pro filio Dei, cum illi mortem Conſtantius minitatur.32.3. Duos item libros conſcribit in exilio de non parcendo in Deum delinquentibus.37.2.

Libros hæreticorum à Romana Eccleſia nō eſſe recipiendos, ſtatuit Gelaſius Papa. 63.5.

Libros Periarchon Origenis erroneos, primus Romam intulit Ruffinus hæreticus. 65. 5.

Librum Euſebij, defenſionis errorum Origenis, nomine Pāphili martyris edidit Rufinus. 65.5.

Libros Ruffini, Gelaſius in Concilio Romano cenſuræ D.Hieronymi ſubiecit.67. 8.

Litaniæ decantari ſolitæ in Eccleſia Calaritana, alios Calaritanos Sanctos continebat, iuxta morem aliarum Eccleſiarum, quos expunxit Auctor Archiepiſcopus ex decreto Sacræ Congregationis Rituum. 180.5.

Longobardi S. Ioannem Baptiſtam habent patronum.12.2.

S.Lucianus Martyr Calaritanus. 17.1.& 94.2.

Lucianiſtæ hæretici à S. Luciano martyre, ob nominis celebritatem, ſine illius culpa, vel errore dicti ſunt 143.3.

Lucifer Smirnenſis probabiliter aſſeritur à multis fuiſſe authorem ſectæ Luciferianorum. 53. 1. & ſeq. Id improbabile oſtendere conatur Conſtantinus Caietanus. 53.2. & ſeq. Fuiſſe authorem ſchiſmatis; probabiliter oſtenditur, reſpondendo rationibus Caietani.54.6.& ſeq.

Luciferianorum hæreſis origo proponitur, ex Sozomeno, Socrate, Ruffino, & alijs, quæ falsò B.Lucifero, ut actori aſcribitur 50.1.& ſeq. Varij illorum errores, præter ſchiſma afferuntur.53.1. Horum ſecta, falsò aſſeritur à Socrate, Sozomeno, & alijs orta, ab his, qui B. Lucifero adhæſerunt in ſchiſmate ſequuto pro electione Paulini in locum Meletij, cum talis electio canonica fuerit, & approbata ab Eccleſia; & ipſo Euſebio, ut videre eſt in verbo, Paulinus.72.1.& ſeq. Horum hæreſis tributa Beato Lucifero ab hæreticis ſcriptoribus ficta eſt, teſte Conſtantino Caietano; quòd hæretici catholicos viros ſanctiſſimos; ut Luciferum obnubilare ſoleant, et ipſos hæreticos ſcriptis celebrare.73.2. Hæreſis hæc Luciferianorū apud Hiberiam in Hiſpania viguit.86.3. Tres habuerunt errores Luciferiani. Primus fuit, Deum peccaſſe in deiectione Luciferi. Secundus, Laicum, non verò Clericum pœnitentem recipi debere. Tertius, animam eſſe de carnis ſubſtantia propagatā. 103.4. Hi etiam aſſerebant, vniuerſum mundum eſſe Diaboli, & factum de Eccléſia Lupanar. 104.5. Cum ad D. Hieronymo in angulo terræ habitaſſe Luciferianos dicitur, non Sardiniam, ut vult Marinianus, ſed apud Hiberiam, Tarraconenſis Prouintia intelligenda eſt.149.11. Mortuo Beato Lucifero, Luciferiani, teſte Scābato ſocietatis Ieſu, viro erudito, ſchiſma exogitarunt non aſſentiendo Romanæ Eccleſiæ circa communionem cum lapſis. 154.8. & 9.

B. Lucifer, epiſtolam ad Euſebium Vercellenſem ſcribit, illum ad Concilium Mediolanenſe inuitans.21.2.

B.Lucifer in exilium à Conſtantio Imperatore pellitur, cum alijs Epiſcopis. 22.1. & ibidem 2.& ſeq.

B.Lucifer à Liberio Papa Legatus cū Pancratio Presbytero, & Hilario Diacono, ad Conſtantium Imperatorem pro catholica fide mittitur.19.1.

B.Luciferum Liberius Papa in epiſtola ad Euſebium Vercellēſem ſummis laudibus celebrat.19.2.& 19.3.& 20.4.

B.Luciferi laudes, & encomia.19.1.& 19.2. & 20.3.4.

B.Lucifer ab Athanaſio Epiſcopus Metropolitanus Sardiniæ appellatur.24.1.

B.Lucifer ex nobili, & priſca Cæſiorum familia oriundus.17.1.

B.Lucifer patria Calaritanus.17.1.

B.Luciferi zelus Eliæ pro tuenda catholica fide contra Conſtantium Imperatorem. 27. 2.

B.Lucifer editos à ſe libros ad D. Athanaſiū mittit.29.1.& ſeq.

Ad B.Luciferum acceptis illius libris, epiſtolam Athanaſius mittit, in qua innumera congerit laudum præconia.29.3.& ſeq.

B. Lucifer ab Athanaſio appellatur; Templum Saluatoris, Elias zelator, Spiritus ſancti habitaculum, Magiſter veritatis, gloria martyrij, &c.29.3.& ſeq.

B. Lucifer Conſtantÿ, & aliorum Arianorum ſimulationem, quæ catholicum nomen affectabant detegit.32.2.

B. Lucifer in Conſtātium Imperatorem Arianum, Apoſtolica libertate, accerrimè inuehitur.32.3.& ſeq.

B.Lucifer martyrÿ cupidiſſimus mortem, & omnia tormenta contemnit. 32. 3. & ſequen.

B.Lucifer, librum edit, moriendum pro filio Dei, in quo diſertiſſimè oſtendit, nulla tormentorum genera eſſe pertimeſcenda. 32.3.& ſeq.

B. Luciferi librorum nonnulla fragmenta, 32.2.& ſeq.

B.Luciferi mira conſtantia pro fide catholica tuenda.32.3.& ſeq.

B. Lucifero inuidetur martyrium à Conſtantio, & alÿs Arianis, & ita non interficitur, ſed ſolùm in exilium pellitur. 35. 1.

B. Lucifer in diuerſa loca, quater in exiliũ amandatur.35.1.

B.Lucifer exulauit in Paleſtina, cum Agapeto ad Thebas ſuperiores, & Eleuteropoli.35.1.& 36.1.

B.Luciferi ardens Martyrÿ deſiderium demonſtratur ex ipſius, & aliorum authorum ſcriptis.36.2.& ſeq.

B.Lucifer cum alÿs exulantibus, benignè à catholicis excipitur.37.3.

B.*Lucifer in exilio alios duos libros ſcribit, de non communicando cum hæreticis, & de non parcendo in Deum delinquentibus.37.2.*

B. *Lucifer in fide catholica conſtanter permanet, dum alÿ, pacis nomine, Ariana hæreſi polluuntur.37.1.*

B.Luciferi mira conſtantia, & Apoſtolica libertas, pro tuenda fide catholica, ex illius librorum teſtimonÿs comprobatur.37. 2.& ſeq.

B.Lucifer mortuo Conſtātio Ariano ab exilio reuocatur.40.1.

B.*Lucifer, ſecundò, à* Liberio *Papa Legatus creatur cũ Euſebio Vercellenſe in Oriente.40.2.*

B Lucifero *ſpecialiter à* Liberio *Papa Antiochanæ Eccleſiæ cura delegatur. 40. 2. & ſequen.*

B.*Lucifer deſſidētibus inter ſe Antiochenis de Euſebio Ariano, & Meletio catholico Epiſcopo, Paulinum inſtituit Epiſcopum Antiochenum, virum Sanctum, & catholicum.40.3.& ſeq.*

B.Lucifer legatos ad Concilium *Alexandrinum, duos Diaconos mittit Herennium, & Agapetum,40.2.& ſeq.*

B.Lucifero, & Antiochenis, apud quos morabatur legatus Apoſtolicus, Euſebius, & Aſterius Epiſcopi Legati mittuntur, ab Alexandrina Synodo cum actis in illa peractis. 403. 1.

B. Lucifero *falsò ſchiſma, &* Luciferianorũ *errorem tribuunt Sozomenus, Socrates, Ruffinus, & alÿ 50.1.& ſeq.*

a B.Lucifero *Calaritano, & non à Smirnenſi* Luciferianos *ſumpſiſſe nominis celebritatem, vt probabilis opinio eligitur.56.9.*

B.*Lucifer, nunquam inter hæreticos enumeratur ab Epiphanio, & Philaſtro, reliquos enumerando hæreticos, etiam poſt ortum ſchiſma, illi impoſitum.60.5.*

B.Lucifero, Socrates falsò Luciferianorum ſchiſma imponit.50.1.

B.*Lucifero, & Paulino infenſus Theodoretus, nonnulla contra vnitatem ſcribit. 59.3.& ſeq.*

B.*Lucifero Theodoretus doctrinam falſam, falsò imponit poſt reditum in Sardiniam. 60.5.& 6.*

B.*Luciferum non habuiſſe ſpatium pænitētiæ, apertè Ruffinus mendatÿ arguitur, ex computatione temporis.67.8.*

B.*Luciferi, quæ Nicephorus tradit, mutuatus eſt à Græcis ſcriptoribus.67.1.*

B.*Lucifero, quæ imponunt Socrates, Sozomenus, Theodoretus, Ruffinus, & Nicephorus, nullius ſunt fidei, quia hæreticis, & ſchiſmaticis, nulla fides adhibetur. 68. 1.& ſeq.*

*B.*Lucifer *ſchiſma habere non potuit cum* B.*Euſebio Vercellenſi propter electionem* Paulini, *quia Paulinus eum eodem Euſebio inter alios Epiſcopos Synodo Alexandrinæ ſubſcripſit.70.2.*

*B.*Lucifero *tributam hæreſim* Luciferianam *figmentum exiſtimat hæreticorum* Conſtantinus Caietanus.73.2.

B.*Luciferi ſchiſmatis cauſa ficta, & adinuēta à* Baronio *proponitur, diſceſſiſſe à communione Euſebÿ, quod Epiſcopos nollet recipere lapſos, iuxta decretum* Concilÿ *Alexandrini.74.1.2.*

B.*Luciferum auſterioris fingit ſpiritus* Baronius, *quo ductus nollet Epiſcopos lapſos recei-*

recipere, iuxta decretum Concilij Alexādrini.74.2.

B. Luciferi ſchiſmatis cauſa à Baronio conficta, apertè conuincitur falſa, cū per ſuos legatos ſubſcripſerit decretis Cōcilij Alexandrini. 74.2. Depræhēditur etiam falſa, ob alias rationes, vt verbo, Baronius.

B. Luciferi, his, quæ ſcribit Baronius de ſchiſmate, non ſuffragatur epiſtola Marcellini, & Fauſtini, quæ aſſeruatur in Vaticano, eamque haud legiſſe arguitur. 78.9.

B. Lucifer ex Oriente, Romam proficiſcens, Neapoli pertranſit ad Liberiū, à quo fierat legatus, catholicæ fidei cauſa, iam peracto Concilio Alexandrino. 81.1. & ſeq.

B. Lucifer Neapoli Zozimū Diuino miraculo, linguæ vſu priuat, illā in modū bouis protrahendo, quouſque Epiſcopatum deſerit, quem à Maximo viro catholico ſurripuerat.81.1.& ſeq.

B. Luciferi sāctitas, & catholicus zelus poſt Concilium Alexandrinum, miraculo cōmendatur in epiſtola Marcellini, et Fauſtini.81.1.& ſeq.

B. Lucifer, Romam ex Concilio Alexandrino remeans, non reclamauit prædicto Cōcilio coram Liberio, vt fingunt aduerſarij, quod apertè conſtat ex epiſtola citata.82.3.

B. Luciferi ſanctitati, obijcitur potuiſſe ſchiſma inducere decreta Concilij Alexādrini de recipiendis lapſis impugnando, quāuis per ſuos legatos Cōcilio ſubſcripſerit. 82.1.

B. Luciferi ſanctitatis obiectioni poſita reſpondetur.82.1.83.2.83 3. & 83.4.

B. Luciferum ſchiſmatis, nota inurere auſi ſunt hæretici, vel Meletiani ſectatores, quatuor de cauſis.84.6.& 84.8.

B. Lucifer apertiſſimè à ſchiſmate vindicatur.S. Athanaſij teſtimonio, non ſolùm ante Alexandrinam Synodum, ſed etiam poſt illam.85.1.& ſeq.

B. Luciferi ſanctitati obſtant aduerſarij, reſpondendo ad teſtimonium Athanaſij, potuiſſe ſcilicet non errare in fide, & eſſe ſchiſmaticum, ſola ſeparatione à communione Eccleſiæ. 86.2.

B. Luciferi ſanctitatis obiectioni ſatisfit, hāc ſeparationem non potuiſſe ſine hæreſi, cum eſſet cōtra deſinitionem Concilij, & ita cū aſſeratur à D. Athanaſio immunis ab omni hæreſi, etiam à ſchiſmate.86.2.

B. Luciferi ſanctitati ſecundo obſtāt aduerſarij, reſpondendo D. Athanaſij teſtimonio; omnes Sardiniæ Eccleſias dici catholicas, licet in ea Luciferiana hæreſis eſſet: cum hoc idē de Hiſpania, dicatur, in qua Luciferiana hæreſis erat.86.3.

B. Luciferi ſanctitatis ſatisfit obiectioni, verè vocari Hiſpaniæ Eccleſias catholicas, quia pauci erant in angulo illius Luciferiani, ſicut etiam aliæ Eccleſiæ catholicæ vocantur, in quibus pauci erant Ariani At verò Eccleſiæ omnes Sardiniæ catholicæ appellari non poſſent, ſi in illa fingatur Calaritana Eccleſia cum ſuo capite Lucifero, Luciferiana labe polluta.87.4.

B. Lucifer ſanctitatis titulo exornatur à D. Hilario inter Euſebium, Paulinum, & Dionyſium, exilium pro fide paſſos. 87.5.

B. Luciferi ſanctitatis titulo à Diuo Hilario collato, reſpondet Baronius fuiſſe ante mortem Conſtantij, quo tempore in ſchiſma non inciderat.87.5.

B. Luciferi ſanctitatis tituli à Diuo Hilario exhibiti, obiectioni ſatisfit ex ipſiſmet Hilarij verbis, quibus planè indicat, ſcripſiſſe poſt mortem Conſtantij. 88.5. Secundo ſatisfit ex D. Hieronymo, qui præfatū librum teſtatur ſcriptum ab Hilario poſt mortem Conſtantij, ibid.6.

B. Lucifer ore prophetico ab Athanaſio commendatur, cum ait: ſcio, & credo ipſum Dominum redditurum tibi, etiā pro hoc labore præmium in Regno Cælorum. 89.1.

B. Luciferi Eccleſia Catholica, cum commēdatur in epiſtolis ad Iouinianū Imperatorem; illaſque edidit D. Athanaſius poſt redditum B Luciferi in ſuam Eccleſiam; qua ratione non eſſet catholica, ſi ad illā Lucifer ſchiſmaticus remeaſſet.89.1.

B. Lucifer à ſchiſmate vindicatur, laudum præconijs à D Gregorio Nazianzeno cōmendatus, tempore poſt illi impoſitum tale ſchiſma ab hæreticis, ob duas rationes.90.3.82.6.

B. Lucifer, etiam ex fictione hæreticorum non aſſentiens Concilij Alexandrini decretis de recipiendis lapſis non fuit ſchiſmaticus, quia nondum à ſede Apoſtolica, tunc erat confirmatum, & ante illius cōfirmationem, Lucifer Romā adijt ad Liberium ſuæ legationis rationē redditurus,

& ab

& ab illo cum pace diſcedens in ſuam redijt Eccleſiam. 92. 1.

B. Lucifero impoſitũ ſchiſma oſtenditur falſum, authoritate negatiua Cõcilij Romani, habiti ſecundo anno poſt mortem eiuſdem Luciferi, in quo cum omnes hæreſes, etiam remotarum prouintiarum damnẽtur, nulla ſit mentio de errore impoſito B. Lucifero, neque de eius Eccleſia Calaritana, hæreſis alicuius labe polluta. 93. 2.

B. Lucifer à ſchiſmate vindicatur, authoritate etiam negatiua omnium Conciliorũ, in quibus cum omnes hæreſiarchæ cum ſuis erroribus damnentur, de B. Lucifero, & eius doctrina nulla ſit mentio erroris. 93. 3.

B. Lucifer ab Hermanno contracto viro clariſſimo Sanctitate, & nobilitate, dicitur obijſſe vir valde catholicus. 94. 1.

B. Lucifer primo loco inter SS. Calaritanos Martyres collocatur. 94. 2.

B. Lucifer in cathalago, Sanctiſſimus deſcribitur, à Petro de Natalibus, Mombritio Ioanne Tillo, & alijs. 94. 3. & 95. 5.

B. Luciferum inter Hilarium Pictauienſem Gregorium Nazianzenum, & Cirillum Alexandrinum honorificẽ comẽdat. Cardinalis Bellarminius. 95. 3.

B. Luciferi Templum in quo ſepulta fuerunt corpora SS. Ceſelli, & Camerini meminit Mombricius in vita S. Luxorij M. 94. 3.

B. Luciferi quatuor Templa in Sardinia, in quibus à fidelibus, tamquam Sanctus veneratus eſt. 95. 1.

B. Luciferi Sanctitas confirmatur, quod in his Templis, Felix, & Ciriacus à D. Gregorio ad viſitandas Eccleſias Calaritanas miſſi, eas nõ impedirent adoratione. 96. 1.

B. Luciferi Templorum imagines deſcriptæ, quibus in Sardinia colitur, poſt paginã. 96.

B. Luciferi Sanctitas immemoriali Calaritanæ Eccleſiæ traditione, & veneratione confirmatur. 99. 1. & ſeq.

B. Luciferi venerationis traditio, autoritate Iuriſperitorum comprobatur. 100. 6.

B. Luciferi corpus expoſitum fuit fidelibus adorandum, conſilio plurimorum Theologorum, quos adhoc iuxta Concilium Tridentinum. Don Franciſcus Eſquiuel, tunc Archiepiſcopus Calaritanus congregarat. 102. 2.

B. Luciferi inuentionem inter alios Martyres cum tribus epitaphijs, contrarij euertere conantur. 102. 1.

B. Luciferi cum epitaphijs Sãctitatis inuentionem, fuiſſe ab hæreticis factam, aſſerere impium eſt, cum ea ratione fundamenta, & ſimiles aliorum Sanctorum inhumationes deſtrui poſſent. 102. 2. & ſeq.

B. Luciferi inhumationem fuiſſe factam non ab hæreticis ſchiſmaticis ſed à catholicis Eccleſiæ Calaritanæ, probatur teſtimonio D. Athanaſij. 103. 3. & 4.

B. Luciferi inhumationem fuiſſe à Catholica Calaritana Eccleſia, probatur ex ipſo epitaphio in eius ſepulchro inuento. 104. 5.

B. Luciferi nomine, vocatus fuit alius Lucifer Archiepiſcopus Calaritanus, poſt 100. annos ab illius obitu. Item Pater S. Georgij Epiſcopi Suellen. circa annos 1100. & alij plures. 105. 6.

B. Luciferi Sanctitas confirmatur exemplo S. Felicis Papæ, & Martyris. 107. 3.

B. Lucifer à Romana Sede, pro tot, & tanta Sanctitatis teſtimonia in Martyrologio inter alios Sanctos, merito referendus eſt. 105. 1. & ſeq. 108. 4.

B. Lucifer more antiquo Canonizatus fuit. 108. 3.

B. Luciferi Sanctitas, vt in Martyrologio reponatur, multa ab auctore teſtimonia allata diuiſim, in vnũ congerũtur. 109. 5.

B. Lucifero Sardo, & non Lucifero Smirnẽſi, numiſma Romæ inuentum aptari poteſt, cum illa inſcriptione. B. Lucifer. S. 116. 9.

B. Lucifero, Sanctitatis, ac Beatitudinis titulus, innumiſmate collatus, non niſi Sãctis exhiberi ſolet poſt mortem. 117. 10.

B. Luciferi pax illata Orientis Eccleſijs ſublata hæreſi Ariana, ſignatur roſis ſuo ſepulchro inciſis. 118. 11.

B. Luciferi ſcriptis, & virtute profligatum fuiſſe Conſtantiũ Arianũ, & vt fœtidum ſcarabeũ odore interfectũ, teſtantur roſæ in eiuſdem ſepulchro inſculptæ. 118. 11.

B. Lucifer Martyris corona roſea honeſtatur, in eius ſepulchro inſculpta, & in numiſmate eius inciſa. 118. 12.

B. Lucifer multis titulis Martyr comprobatur. 118. 12. & 13.

B. Lucifer Martyrij cupidiſſimus fuit. 18. 13. & 119. 13.

B. Lucifer Iolai inſtar, facem accendit, quo arianæ hæreſis Hidriæ capita extinguantur. 121. 19.

B. Lucifer nõ eſt canonizatus vniuerſali canonizatione à Sede Apoſtolica in Eccleſia vniuerſali. 122. 6.

B. Luciferi venerationi ob canonizationem particularem, omnes fideles Calaritanæ Dioceſis tenentur; reliqui vero vniuerſalis Eccleſiæ, ex ſola pietate. 123. 6.

B. Luciferi Sanctitas; exilium, labor, & virtutes comparantur, & æquantur Sanctitati, & laboribus SS. MM. Euſebij Vercellenſis, Dionyſij Mediolanenſis, & Gregorij Illiberitani. 123. 9. 10. 11.

B. Luciferi miracula, antea, & poſt mortem obiter referuntur. 125. 1.

B. Luciferi dies natalis feſtiuus eſt in Curijs Regijs totius Regni. 127. *in fine col.* 2.

B. Luciferi Templo reficiendo, vbi eius eſt inuentum corpus. 500. *aſſignatæ ſunt libræ, communi decreto generalium Comitiorũ Regni, tempore Marchionis de Bayona Proregis.* 128. *initio.* 1. *col.*

B. Luciferi canonizatio à Damaſo Papa approbata fuit. 128. 14.

B. Luciferi Sanctitatis cauſa, ſumma breuis. 128. 1. *& ſeq.*

B. Luciferi adoratio antiquiſſima eſt ante ſui corporis inuentionem contra obiecta Turritani. 131. 1.

B. Lucifer appellatur Martyr more antiquo. 132. 3. *& ſeq.*

B. Lucifer eſſet Martyr appellandus, licet litteræ B. & M. bonæ memoriæ ſonarent, ex alijs ſimilibus epitaphijs comprobatur. 132. 4.

B. Luciferi triumphus de hæreticis Arianis ſignificatur palma in eius ſepulchro deſcripta, contra obiecta Turritani. 134. 2. *&* 135. 4.

B. Luciferi Sanctitas defenditur in reſponſione ad Turritanum negaſſe Baronium Sanctitatem, & Templum B. Lucifero. 136. 1. *&* 2.

B. Lucifero Templum vel poſt illius mortem fuit erectum, & in illud tranſlatum, vel iam erectum, nomen habuit à B. Lucifero in eodem ſepulto, vt paſſim euenire ſolet. 137. 1. *&* 2.

B. Luciferi inſcriptiones, quæ cum ſuo corpore inuentæ ſunt, prima apparet antiquior, ſecunda recentior, vt à Clero Calaritano, in eius tranſlatione appoſita. 136. 2.

B. Lucifer ab Athanaſio Epiſcopus Primariæ Vrbis Sardiniæ dicitur, ſicuti S. Dionyſius Italiæ, quod non affirmat de B. Euſebio Epiſcopo Vercellenſi. 138. 4.

B. Luciferi in ſepulchro inſcriptio Ca. Fig. non Confalonarium, vt fingit Turritanus eſſe recentiorem inſcriptionem, ſed Catholicus filius ſonat. 141. 1.

B. Luciferi corpus expoſitum adorationi apertiſſimis repertum eſt inſcriptionibus, aliud vero, quod primo inuentum, exiſtimabatur S. Luciferi, non fuit expoſitum, cum careret certa inſcriptione contra Turritanum. 141. 2.

B. Luciferi corpus, etiam ſi tunc mos non ſepelliẽdi cadauera mortuorum in Eccleſijs vigeret, merito fuit in illa ſepultum tamquam Sancti, & Martyris, cum in Eccleſijs ſemper mos fuerit SS. confeſſorum, & martyrum cadauera ſepelliendi. 142. 2. *& ſequent.*

B. Lucifer, teſte D. Auguſtino à nemine, etiã ab Epiphanio, & Philaſtrio omnes hæreſes recenſentibus, inter hæreticos computatur; vel eius aliqua damnatur doctrina. 143. 2. *&* 3.

B. Lucifer queſtioni, an eſſet cum Meletio cõmunicandum recte aſſenſus eſt, non eſſe cõmunicandum quia ab Eudoxio hæretico, illegitime electus fuit. 153. 5.

B. Lucifer in legatione Orientali cum Euſebio, ſuperior fuit, vti Metropolitanus, & non ſubditus Euſebio ſolum Epiſcopo. Ita Scãbatus vir eruditiſſimus Societatis Ieſu. 153. 6.

B. Lucifer ex mente Scambati non fuit ſchiſmaticus, quia non à Romano Pontifice diſceſcit, exiſtimatus tamẽ fuit talis, quod ſe cõmunioni illorum, qui plus erant, & Meletio fouebant ſubtraxerat. 154. 7. 8. *&* 9.

B. Luciferi Sanctitati, nihil obſtat decretum Gratiani à Turritano oppoſitum cum in hiſtoria de ſchiſmate illi tributo, plura falſa, & fabuloſa inuoluat. 158. 1. *& ſeq.*

B. Lucifer non impenitens in ſchiſmate obiuit, vt opponit Turritanus, ex Ruffino. 161. 1. *&* 162. 5.

B. Lucifer coram Liberio non reclamauit decretis Concilij Alexandrini de recipiendis lapſis. 161. 2. *&* 163. 6. 7.

B. Lucifer Neapoli trãſiens, nõ Maximi Catholici, ſed Zozimi cõmunionem vitauit, in quo, & miraculũ patrauit protractionis linguæ ad modũ bouis. 161. 2. *&* 163. 7.

B. Luci-

B. Lucifer etiam dato, & non conceſſo, quod ſchiſma induxerit ſine dubio de illo pœnitẽtiam egit, cum poſt illius obitum S. Hieronymus, & alij honorificè loquantur. 162.4.& 165.1.

B. Lucifer, etiam dato, & non conceſſo, quod in ſchiſma incidiſſet, ob illius tẽporis circunſtantias à peccato mortali excuſatur, adductis multis ſimilibus exemplis aliorum Sanctorum, qui ob ſimiles temporum circunſtantias à lethali excuſantur, & à Sanctorum numero non expunguntur. 166.1.& ſeq.

B. Lucifer non à Liberij Papæ communione ſeiungitur, cum eius eſſet legatus, & dato, & non conceſſo ſeiungeretur non obſtat illius Sãctitati ex temporis circumſtantia. 166.1.

B. Lucifer à mortali excuſatur, cum de illo dicit Auguſtinus, amiſiſſe lumen charitatis exemplo S. Thimotei, de quo in Apocalipſi habetur amiſiſſe priſtinam charitatem. 168.4.

B. Lucifer immunis fuit ab omni hæreſeos labe, neque illum inter hæreticos, Epiphanius, & alij referunt 169.8.

B. Luciferi reliquias non adorandas opponit Turritanus, ex Concilijs, & decretis, quibus adductis, adorationi exponendas oſtẽditur. 181.1.& ſeq.

B. Luciferi reliquiæ, vt adorentur, omnes fauent circunſtantiæ, temporis longiſſimi ſcientia, Põtificis tolerantia, voluntas ordinary, & ſimilia. 181.4. & ſeq.

B. Luciferi cauſa Sãctitatis, & Sancti Georgij Epiſcopi Suellenſis agitata fuit Romæ anno 1606. nonnullis opponentibus, qui breui, Diuino Vlciſcente numine, miſerè periere. 183.10.

B. Luciferi veneratio antiquiſſima fuit, vt eius demonſtrãt Templa; fuit tamen interrupta ob varios bellorum euentus, & Sarracenorum incurſus, vt aliorum Sanctorum venerationibus, ob ſimiles euentus contigit. 183.11.& ſeq.

B. Luciferi celebritas quotannis, etiam ante illius inuẽtionẽ agebatur oppido Selarjus in propria illius Eccleſia ſub nomine Sancti Luxorij, communi errore nominis Luxorij pro Lucifero, cum in tabella illius antiquiſſima, nõ Sanctus Luxorius eques, ſed S. Lucifer Epiſcopus cum Epiſcopalibus inſignijs ſit depictus. 144.12.

B. Luciferi venerationem intactam reliquit Sacra Congregatio Cardinalium non obſtantibus innumeris Turritani reclamationibus. 186.6.

B. Luciferi Sanctitas, & veneratio, inter tot Turritani obiectorum flatus, & procellas immobilis inſtar arboris radicatæ, ſeu rupis, Virgiliano carmine depingitur. 187.6.

B. Lucifer die 20. Maij anno 1637. Calari ſuo nomini Sacro, toti Sardiniæ Regno, aquæ inopia laboranti, miraculoſè ſubuenit, copioſiſſima veluti proluuie. 198. & ſequent.

B. Luciferi admota reliquia vtero Lucretiæ de Pietro, & Serra, quæ triduo, ſalute deſperans, periculoſo partu laborabat, ſubito ſine vlla læſione fætum edidit. 230.

B. Luciferi meritis filius Nobilis Matronæ D. Magdalenæ Abrich graui morbo, laborans, nec iam per ſex dies pœnè nutricis vbera ſugebat, labia vberibus admouit & repente ſanatus eſt. 230.

M.

M & B litteræ B. Martyrem in Epitaphijs Sanctorum ſignificant. 132.3. & 4.

Magdalena Abrich Nobilis Matrona Calaritana, cum ad veſperas S. Luciferi, de more ſolemniter campanæ inſonarent, admonita de eius interceſſione, puerum filium grauiter ægrotãtem, & pœne per ſex dies non ſugentem, B. Lucifero comendauit, qui ſtatim nutricis vberibus, labia admouit, & preter omnium ſpem ſanitati reſtitutus eſt. 230.

Manichæorum error damnatur ab Alexandrina Synodali epiſtola. 44.5.

S. Marcellus Papa, fidem hæreticis nõ adhibendam ſtatuit. 69.2.

Marcus Epiſcopus Zygiorum ſubſcribit epiſtolæ Synodali Alexãdrinæ miſſæ ad Antiochenos. 48.11.

Marcus Pylorum Epiſcopus, eidem ſubſcribit Epiſtolæ. ibidem.

Mariæ Virginis in Aſiam iter. 99.1. Funus illius, Apoſtolorum obſequio celebratum. 99.2. & 100.5. Eius aſſumptio in Cælum admirabilis. ibidem.

S. Maria Aegyptiaca, ſolius Zozimi teſtimonio in Sanctorũ numerũ relata eſt. 109.4.

SS. Martyrum Marci, Marcellini, & Tranquilli corpora, in Diaconia SS. MM. Coſmæ, & Damiani, caſu reperiuntur à nonnullis, theſaurum effodientibus. 106.2.

SS. Martyres Marcellus, & Martinus Turribus in Sardinia reperti. 132.4.

Martyres à Gothis interfectos, gloriæ triumphis ſpoliat Sozomenus hæreticus nouatianus. 73.2.

Martyris nomen duplex apud antiquos, pro martyre, qui vitam in ipſis tormentis profudit, & qui multa pro fide perpeſſus, vitã in pace finiuit. 133.5.

Martyres plures commemorat Martyrologium Romanum, qui multis pro fide ſuſceptis laboribus pacificè obierunt. 133.6.

Martyrum corpora ſemper ſepeliendi in Eccleſia, mos fuit. 142.3. *& ſeq.*

Martyres, quos Calaritana *Eccleſia Venerantur, inuenti fuerũt in Baſilica Cõſtantiniana S. Saturnini, Eccleſia S. Luciferi, & alÿs Sanctuarÿs, cum apertiſſimis indicÿs Sanctitatis.* 177.3.

Maſtruca, genus quoddam veſtis pelliceæ familiaris Sardiniæ plebeis.

Maximus legatus ad Synodum Alexandrinam mittitur à Paulino Epiſcopo Antiocheno. 42.7.

Maximus vir Catholicus, *& Martyr vid Zozimo, Epiſcopatu ſpoliatur.* 81. 1.2.3. *& ſequent.*

Maximi in Italiam aduentus poſt necem Gratiani Imperatoris, 156.3.

Medallium B. Luciferi Romæ inuentum apud P. Incofer Societatis Ieſu cũ de Sanctitate illius apud Pontificem diſceptaretur. 107.3. *Antiquitas medallÿ demõſtratur ex ipſa inſcriptione, Fælix* Calar. 111 1. *Inſcriptio, Felix* Calar. *Calaris felicitatem denotat, ipſo* Lucifero *Patrono, ex alÿs ſimilibus medallÿs.* 112.2. *Inſcriptiones Felix Calar. &* B. Lucifer. *S. haſreferunt ſignificationes, Felix Calaris S. Luciferi ſufragÿs B. Lucifero ſeruante, & ſic de alÿs. ibidem. Non recens, & ſuppoſititium eſt inuentum medallium, vt volunt aduerſarÿ; ſed valde antiquum omnium iuditio, tunc Romæ commorantium.* 113. 2. *&* 114. 3. *Calari in Sardinia videtur excuſum, ex ipſa* Calaris, *& B. Luciferi eius patroni inſcriptione.* 114.4. *Probabiliter etiã excuſum videtur Romæ propter Aquilã Romanã Imperatoriam, & quia de Romana Sede fuit B.* Lucifer *benemeritus.* 115.5. *Excuſum videtur eo tempore* Calari, *quo illi Eccleſia dicata fuit, & in illa eius corpus inhumatum.* 115.6. *Tale medallium argumentum eſt publicæ, & antiquiſſimæ adorationis B. Luciferi.* 116. 7. *&* 8. *Aprimè deſcribitur ipſum medallium, Romæ inuentum.* 117. 10.

Melchior Canus, temerè, & audacter carpit S. Gregorium ignorantia hiſtoriarum. 63. 4.

Meletius ab hæreticis Arianis, quibus conſenſerat, eligitur Epiſcopus Antiochenus. 41.5. *Diſentit ab Arianis, & ad Catholicos tranſit. ibidem. Quod Antiocheni diſſiderant, Meletÿ loco, B.* Lucifer, *Paulinũ ſuffecit Epiſcopum.* 40. 3. *& ſeq. Illi ſtudioſus fuit Theodoretus, & infenſus Paulino, veritatem ſubticendo.* 59. 3. *Charus fuit Meletius viris, etiã magni nominis.* 44.8. *Poſt exilium à Valente Ariano, etiã viuente, eius imagines venerantur.* 84. 8. *Poſt hoc exilium, etiã viuente, pluribus, à populo, infantibus recenter natis, ſuum nomen imponebant. ibidem.*

Meletÿ partes tuetur Euſebius Vercellenſis legatus Põtificius, & alÿ eius communioni adhærent; licet antea, vt Epiſcopus Sabatenſis, in Arianam hæreſim lapſus ſit. 153.5. *Eius fauctores, teſte Scambato viro erudito, B.* Luciferum *accuſabant, non quia Meletio non comunicabat, vt illegitimè electo Epiſcopo Antiocheno; ſed quia illum lapſum recipere nolebat iuxta decretum* Concilÿ *Alexandrini.* 153.

Methodio viro Sanctiſſimo, Socrates falſa imponit. 57. 4.

Metropolitanus Sardiniæ B. Lucifer à S. Athanaſio appellatur. 24. 1.

Miraculum protractionis linguæ in modum bouis in Zozimo factum. 81.2.3.

Miraculum Deus non poteſt operari, niſi in confirmationem veritatis, quod argumento theologico probatur. 81. 4.

Miracula non ſunt neceſſaria ad canonizationem Sanctorum. 125. 13.

Miracula S. Luciferi ante, & poſt mortem obiter referuntur. 125. 14.

Mortuorum ſuſcitatio ad vmbram Pauli. 99. 3.

Mortuorum cadauera, quæ & quando in Eccle-

Eccle-

Eccleſia ſepeliri, mos fuit. 133. 6.

Muraura oppidum in Sardinia, in quo eſt quoddam B. Luciferi Templum. 96. 1.

N

Neapolitani S. Ianuarium habent patronum. 112. 2.

Nicephorus Xantoplus ſuam hiſtoriam mutuatus eſt à Græcis Scriptoribus in his, quæ de Beato Lucifero ſcribit. 67. 1. *Inter ſchiſmaſticos connumerandus eſt ex his, quæ in ſua præfatione ſcribit ad Andronicum ſeniorem Palæologum.* 67. 1. *Perperam Catholici ſcriptoris nomine inſignitur, libris Francofurti excuſis.* 67. 1.

Neſtorij Eſcreſiarchæ amicitia Theodoretus ſuam gloriam offuſcauit. 58. 1.

Nouatianis hæreticis fauet Socrates. 56. 2. *& ſeq. Illorum errores ſequutus eſt Zozomenus.* 61. 1.

Nouatus errandi occaſionem ſumpſit ex loco Pauli ad Hæbreos in rigore ſumpto, & nō per exagerationem, cum inquit, nō relinqui hoſtiam voluntariè peccantibus. Ex eo enim Nouatus docuit non eſſe in Eccleſia pœnitentiam. 145. 2.

Numiſma antiquum Romæ inuentum de B. Lucifero, apud P. Ineofer Societatis Ieſu cum de eius Sanctitate apud Pōtificem Romanum quæſtio eſſet. 107. 3. *& alia, vt verbo. Medallium.*

O

Obijcitur B. Luciferi Sāctitati pro confirmādo ſchiſmate illi impoſito, potuiſſe decreta Concilij Alexandrini de recipiendis Lapſis, per ſchiſma reijcere, licet illis per ſuos legatos ſubſcripſerit. 82. 1. *Reſpōdetur obiectioni. Primo, miraculo patrato in Zozimo ex zelo fidei. ibidem. Secundo, ex regulis iuris, eo quod ſit in poſſeſſione ſubſcripſiſſe Concilio Alexandrino per ſuos legatos. ibidem. Tertio quia nullum datur mutationis fundamentum, qua ſubſcripta dercta reprobaret.* 83. 2. *Quarto ſi reprobaſſet decreta Concilij, & à communione Catholica receſſiſſet; vir alioquin acer, & impauidus, ac doctus, librum aliquem edidiſſet in ſuos aduerſarios.* 83. 3. *Quinto, quia alij Sancti PP. maximè Athanaſius, librum aliquem in illum ederent, qui eius communionem fidelibus vitandam contineret.* 83. 4.

Obijcitur ſecundo B. Luciferi Sanctitati circa teſtimonium D. Athanaſij de integritate Catholicæ fidei B. Luciferi; potuiſſe ſcilicet non errare in fide, & eſſe ſchiſmaticum per ſolam ſeparationem ab Eccleſia. 86. 2. *Reſpondetur hanc ſeparationē non potuiſſe eſſe ſine hæreſi, cum foret contra definitionem Concilij.* 86. 2.

Obijcitur tertio eiuſdem Athanaſij teſtimonio, quo omnes Eccleſias Sardiniæ Catholicas fatetur: verificari ſcilicet teſtimonium, licet Luciferiana hæreſis eſſet in Sardinia, cum hoc idem de Hiſpania affirmetur. 86. 3. *Obiectioni ſatisfit, verè vocari Hiſpaniæ Eccleſias Catholicas, quia pauci erant in angulo illius Luciferiani. Sicut etiam aliæ Eccleſiæ Catholicæ vocantur, in quibus pauci erant hæretici Ariani. At verò Eccleſiæ omnes Sardiniæ Catholicæ, appellari non poſſent, ſi in illa fingatur Calaritana Eccleſia Primaria, Luciferiana labe polluta.* 87. 4.

Occidētis Epiſcopos Ortodoxos omnes ad ſuas partes trahunt poſt decretum de recipiendis lapſis, Alexandrina Synodi. 77. 8. 9.

Opinio probabilis multorum fuiſſe Luciferum Smirnenſem, & non Calaritanum authorem ſectæ Luciferianorū. 53. 1. *Eam improbare conatur Conſtantinus Caietanus.* 53. 2. *& ſeq. Reſpondetur rationibus Caietani, & oſtenditur probabilis talis opinio.* 54. 6. *& ſeque. Probabilior opinio eligitur non à Lucifero Smirnenſi, ſed à Calaritano, Luciferianos ſumpſiſſe nominis celebritatem, ſine illius errore, vel culpa.* 56. 9.

Occidentali Eccleſiæ, Socrates fuit infenſus. 56. 1.

Origeniſtis hæreticis fauet Socrates. 56. 2.

Origeniſtis fauet Zozomenus in ſua hiſtoria. 61. 1.

Origeniſtarum caput, & patronus fuit Ruffinus. 65. 5.

Origenis Periachon errores, Romam Ruffinus attulit. 65. 5.

P

Palaſtinæ partibus exulauit B. Lucifer. 36. 1.

Palma in ſepulchro B. Luciferi inciſa eius de hære-

hæreticis Arianis triumphum,& conſtantiam exprimit. 145. 4.

S.Pamphili Martyris, nomine Euſebij librū defenſorium Origenis edidit Ruffinus. 65. 5.

Pancratius Presbyter Romanus à Conſtantio Imperatore in exilium propter fidem Catholicam pellitur. 22. 2. *& ſeq. Cum B. Lucifero ad Conſtantium Imperatorem, mittitur à liberio Papa.* 19. 1.

Paphnutius Epiſcopus ſubſcribit Epiſt. Alexandrinæ miſſæ ad Antiochenos. 48. 11.

Papa Leo Pontifex Romanus more antiquo ſolet abſolutè vocari Epiſcopus. 139. 3.

Parlamenti totius Sardiniæ decreto aſſignatæ ſunt 500. *libræ ad reficiendam Eccleſiam B. Luciferi, in quo eius corpus eſt inuentum.* 127. 13.

Paſchaſius Cardinalis ſolum venialiter peccauit, ſchiſmate contra Symacum Papam comiſſo. 168. 5.

Patriarchæ vocari ſolebant antiquitus ſolū Epiſcopi. 138. 2. *&* 3.

Paulinus Treuerorum Epiſcopus cum alijs in exilium propter Catholicam fidem à Conſtantio Ariano pellitur. 23. 4. *Eius conſtantia in exilio.* 24. 1.

Paulinus vir Catholicus, & Sanctus, Euſtachij Epiſcopi Presbyter à B. Lucifero Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopus præficitur, 40. 3. *& ſeq.*

Paulini electionē fuiſſe optimā cōprobatur. 42. 7. *& ſeq. Duos legatos mittit ad Alexandrinam Synodum, Maximum, & Calimerum. ibidem. Illi, Epiſtolam S. Damaſus Papa ex Concilio Romano mittit,* 59. 3.

Paulinum Theſſalonicenſem, falsò inducit Theodoretus, pro Paulino Antiocheno, illi, & B. Lucifero infenſus. ibidem. Eius electio non potuit ab Euſebio Vercellenſi reprobari cōtra B. Luciferum, cum in Concilio Alexandrino cum eodem Euſebio inter alios Epiſcopos ſubſcripſerit. 70. 2. *Etiam mortuo Paulino eius electio ab Eccleſia, alijs electionibus prælata eſt.* 71. 5. *Illum virum Apoſtolicum, Theodoretus infamiæ nota inurit.* 73. 2. *Eius comunio in re vera fuit, & non ſchiſmatica, cum illam S. Damaſus Papa admiſerit; Meletij verò in re, ſchiſmatica fuit, licet per errorem talis non haberetur, & illam admiſerint Sācti Euſebius, Baſilius, Ambroſius, & alij.* 152. 3. *&* 4.

Pauli hæretici Samoſateni impietas damnatur ab Epiſtola Alexandrina Synodali. 44. 5.

Paulus Apoſtolus vinctus ex Paleſtina, Romam veniens, pene annum in nauigatione conſumpſit. 91. 5. *Eius in Hiſpaniam profectio,* 99. 3. *Eius vmbra, mortui reſurgunt. ibidem. Eius ſententia ad Hebreos: voluntariè peccantibus non relinquis pro peccatis hoſtiam, explicatur ſignificare egrè, & dificile peccata remitti.* 145. 2.

S. Paulus primus Hæremita ſolo teſtimonio D. Antonij ab Eccleſia Romana in Sanctorum numerum, cum officio ſemiduplici relatus eſt. 108. 4.

Paulus V. breue, ſeu reſcriptum de Reliquijs Calari inuentis miſit gratulabundus ad Don Franciſcum Eſquiuel Archiepiſcopum Calaritanum. 179.

Pelagianam hæreſim ſequutus eſt Ruffinus. 66. 6.

Periarchon libros Origenis erroris, primus intulit Romam Ruffinus. 65. 5.

Perſecutio atrox in Eccleſia graſsāte Ariana hæreſi ex Ruffino. 23. 6.

Petri Apoſtoli cum Simone Mago concertatio. 99. 2.

S. Petronia Martyr Turribus in Sardinia inuenta. 132. 4.

Petrus de Natalibus, deceptus Sozomeni hiſtoria Euſebium Emiſſenum Epiſcopum Arianum inter Sanctos refert. 62. 2.

Philaſtrius plures damnans doctrinas, quæ vix in phyloſophia notam merentur, nunquam B. Luciferi doctrinam aliqua cenſura perſtringit. 143. 3. *Idem plures recēcēdo hæreticos, etiam poſt impoſitum ſchiſma, numquam inter illos B. Luciferum refert.* 60. 5.

Pietas Catholicorum erga B. Luciferum, & alios confeſſores, pro Catholica fide exulātes. 37. 3.

Pilati ad Tiberium Imperatorem relatio de Chriſto Domino. 99. 2.

Pirri oppidum in Sardinia, miliari ab Vrbe Calaris diſtans, in quo eſt Templum B. Luciferi. 96. 1.

Pirrhus Epirotarū Rex à militibus dictus aquila, ipsā in numis excudere iuſſit. 120. 17.

S. Piſana martyr Turribus in Sardinia inuen-

uen-

uenta. 132. 4.
Pontificem errare poſſe, in his, quæ non ad fidem, & ad mores, ſed ad hiſtoriam, vel factum ſpectant, exemplis nõnullorum Pontificum illuſtratur, 175. 17. & ſeq.
Pontificiarum litterarum quid ſit error cõſtructionis, 172. 8. & ſeq. & 174. 14.
Prænestini S. Agapitum habent patronum, 112. 2.
SS. Priamus Aemilius, & Lucianus, patria ſunt martyres Calaritani, 17. 1. & 94. 2.
S. Priamus martyr, Calari inuentus. 132. 4. Eccleſiam habet vetuſtiſſimam in Sardinia Prouincia Sarrabenſi, ſitam in Cliuo mõtis Miri, cuius memoria exoleuerat, & & SS. Priami, & Feliciani nomine celebrabatur. 144. 13.
S. Protus martyr Turritanus Calari celebratur in Eccleſia B. Virginis Carmelitanæ. 185. 1. & 2. Eius tabella amota fuit à Sacello illius, quod in ea cum Pallio, Mitra, & Baculo Patriarchali erat depictus, contra Martyrologium Romanum, hiſtorias Eccleſiaſticas, & picturas antiquas, quæ ſolum, illum ſimplicem Sacerdotem aſtruũt. 185. 1. & ſeq. Illius pictura à Turritano prolata, teſtimonio Re de Oliues Menſæ Turritanæ Secretarij, licet antiqua, & lacerata videatur, ſuppoſititia iudicata eſt, cũ ſit vnica, & à nullo vnquam viſa, contra traditionẽ, & hiſtorias Eccleſiaſticas. 185. 3. Ne deinde Epiſcopalibus inſignijs depingatur decreuit Sacra Congregatio Cardinalium. 186. 5. & 6.

Q

Quæſtio exorta de vocibus hypoſtaſis, & vſiæ componitur in Epiſtola Synodali Alexandrina, miſſa ad Antiochenos. 45. 6. & 7.

R

Rauennates S. Apolinarem habent patronum. 112. 2.
Reliquiæ SS. Calaritanorum contra decreta & Canones Eccleſiaſticos adorationi exponi, falsò opponit Turritanus. 181. 1. & ſeq. de nouo inuentæ exponi venerationi, prohibet ſine Romani Pontificis autoritate Alexander. 111. 181. 3. Idem prohibet Tridentinum ſine probatione Epiſcopi, eas recognoſcentis. 181. 4.
Reliquijs S. Luciferi adorationi exponendis, omnes concurrunt circunſtantiæ, nempe longiſſimi temporis ſcientia, Pontificis tolerantia, ordinarij voluntas, & ſimilia, quæ afferuntur. 181. 4. & ſeq.
Reliquiæ Sanctorum Turritanæ Eccleſiæ, minori titulo, adorationi exponuntur quã Calaritanæ, quæ ſi non eſſent veneranda, vt volunt Turritani à fortiori eodem argumento, illorum Sanctorum reliquiæ non adorandæ. 182. 5.
Reliquiæ SS. Calaritanorum, omnia habent requiſita, vt venerationi ſint expoſitæ. 184. 15.
S. Reſtitutæ martyris Matris S. Euſebij Vercellenſis cripta memoratur, in qua plurium Martyrum corpora reperta ſunt. 177. 2.
Reuelationes variæ de gloria B. Luciferi inter Patriarchas, & Epiſcopos, factæ Valentiæ Pijs matronis; & Eccleſijs, Angelæ Mariæ Serra Abatiſſæ miræ Sanctitatis. 125. 15. & 126. 15.
Romam ad Liberium Papam petit B. Lucifer protuendo Athanaſio, & Catholicæ fide. 18. 4.
Romani, Principes Apoſtolorum habent patronos, 112. 2. Pro numis æreis emẽdis antiquis aureos cenſus inſumunt. 114. 4. Poſteri pro gemis nũmos æreos antiquos legare ſolent, teſte Pomponio. 114. 4.
Roſa inuenta innumiſmate B. Luciferi, Roma, conſonat roſæ repertæ in eius ſepulchro. 107. 3. & 108. 3. Plura ſignificat in laudem eiuſdem B. Luciferi. 108. 3.
Roſa Lucifero ſyderi Sacra, 117. 11. A Lucifero ſydere odorem haurire antiqui putabant. ibidem. Illa animos conciliari exiſtimabant indorum magi. 118. 11. Eius odor Scarabeos perimit. ibidem. Illam ſpargere in ſepulchris mos erat apud antiquos. ibidem.
Roſæ in B. Luciferi ſepulchro depictæ, indicant, Conſtantium Arianum, fætidum hæreticum Scarabeum, B. Luciferi virtutis odore, fuiſſe peremptum. 118. 11. Pacem denotant, quam B. Lucifer intulit Orienti, obiecta Ariana hæreſi. ibidem.
Roſarum vnguento Hectoris cadauer à canum morſibus liberari, fingit Homerus. 118. 12.
Roſa in ſepulchris inciſſæ, martyrum ſunt inſi-

inſignia. ibidem.

Roſa fragilitatis humanæ typus,134.3. Chriſtianæ virtutis odoris Symbolum. ibidem. Sanguinis ruboris pro Chriſto effuſi Symbolum. ibid.

Roſa in ſepulchro B.Luciferi inciſa, eius illibatæ Sanctitatis fragantiam exprimit. 135.4.

Ruffinus erroris arguitur in hiſtoria. 42. 6. Eius hiſtoria de B. Lucifero, & ſchiſmate illi impoſito proponitur. 51. 6. Torani Monaſterij, Monacus, & Presbyter fuit. 61. 1. Eius hiſtoria falſa eſt, & erroribus ſcatens. 63. 1. Sanctiſſimo Epiſcopo Hilario Pictauienſi impudenter imponit fuiſſe excomunicatum. 64. 2. Eius error de diſceſſu Baſilij Magni Athenis ad Monaſterium.65.3. Græci, & latini ſermonis ignarus à Diuo Hieronymo deprehenditur. 65. 4. Hæreticus fuit Origeniſta. 65. 5. Nomine Pamphili Martyris, Euſebij librum edidit defenſionis Origenis. 65.5. Hæreticus etiam fuit Pelagianus ex ore Celeſtij in Concilio Carthaginenſi. 66.6. Aperte, mendacij arguitur ex ipſa temporum computatione, cum ait impudenter, Beato Luciferonon fuiſſe pœnitentiæ ſpacium.67.8. Diuo Hieronymo hæreſes Valentinianorum, & Antropomorphitarum obijcit.73.2. Solus hæreticus Ruffinus auſus eſt affirmare B. Luciferum ſchiſmaticum obijſſe, quem ſequutus eſt etiam Baronius.79.12.

Ruffiniano Epiſcopo miſſa eſt epiſtola ab Athanaſio de actis Concilij Alexandrini circa lapſos Epiſcopos recipiendos. 75. 4. & 5.

S

SAbellij hæretici impietas anathemate inuritur ab Alexandrina Synodali epiſtola. 44.5.

Sadilum oppidum in Sardinia, in quo eſt tẽplum B.Luciferi.96.1.

Sal lapideus datur Cardonæ in Hiſpania. 80.15.

Salaminius fuit patria Hermius Sozomenus. 61.1.

Sanctitatis, & Beatitudinis titulus per Epiſtolas communiter antiquitus, Epiſcopis exhiberi, mos fuit.117.10.

Sanctitatis definitio.125.13.

Sardiniæ Epiſcopus Metropolitanus à Sancto Athanaſio appellatur B.Lucifer. 24.1. Cum omnes Eccleſiæ Catholicæ aſſeruntur à Diuo Athanaſio in libris ad Iouinianum, illos compoſuit poſt redditum B. Luciferi in Sardiniam. 89. 1. Omnes Sardiniæ Eccleſiæ, argumento negatiuo immunes ab errore probatur in Concilio Romano habito ſecundo anno poſt obitum B.Luciferi.93.2. Sardinia, multis templis veneratur B. Luciferum, vt Sanctum. 96. 1. Sardiniæ Rex Entius, Federici Imperatoris filius. 112. 2. Sardiniæ ſtemma, quatuor Maurorum capita. Sardiniæ in Spiritualibus, non de nouo vniuit Vrbanus II. Corſicam cum per aſſiſtentiam iuris, antiquitus eſſet vnita ex ipſis Romanis, qui in Spiritualibus vnierunt; ſed ſolum de nouo conceſſit Epiſcopo Piſano, non aduertens ius antiquum Calaritani, vt modo in Rota Romana controuertitur. 139. 4. Sardiniæ falſo aſcribit Marinianus illud B. Hieronymi, Luciferianos habitaſſe in angulo terræ, cum teſte Baronio ex verbis ipſius, ſit apud Hiberiam. 149. 11.

Sardiniæ littoribus non appulit Satyrus frater S. Ambroſij, cum naufragium fecit, ſed Calabriæ ora tenuit. 155. 2.

Saſſaritani Archiepiſcopi inſtitutio, ex commentitio Fundague Sardoo idiomate. 140. 5.

Saturninus hæreticus Arianus à B. Lucifero reprehenditur. 38.2.

S.Saturnini Calaritani Baſilica. 96.1. Eius vita conſcripta à Fulgentio Epiſcopo. 104.6.

Satyrus frater Sancti Ambroſij non Sardiniæ, ſed Calabriæ littoribus naufragauit. 155. 2. Duodecim annis poſt obitum B. Luciferi, naufragium paſſus eſt. 155.2. & ſeque.

Schiſmatis conficti ocaſio inter Sanctum Euſebium, & Sanctũ Luciferum ex Paulini electione in Epiſcopum Antiochenum, proponitur ex Socrate, Sozomeno, & alijs. 69. 1. Aperte falſa, & ab hæreticis conficta demonſtratur ocaſio ex ipſa Synodo Alexandrina, cui inter alios Epiſcopos, Paulinus ſubſcripſit. 70. 2. Ficta etiam demonſtratur ex D. Hieronymi communicatione cum Paulino ex mãdato Damaſi Papæ. 70. 3. Etiam ficta oſten-

oſtenditur ex Epiſtola Baſilij ad Therentium. 71. 4. Etiam ficta oſtenditur talis cauſa ex profectione D. Hieronymi cum Paulino ab Oriente Romam, quem Sanctitatis titulo exornat. 71. 5. Tandem falſa deprebenditur, quia electio Paulini, non à ſolo Beato Lucifero, ſed etiam ab alijs duobus Epiſcopis facta fuit. 71. 6.

Schiſmatis alia noua cauſa à Baronio excogitata, nempe Beatum Luciferum dieeſſiſſe à communione Euſebij, quod Epiſcopos lapſos nolet recipere, iuxta decretum Concilij Alexandrini. 74. 1. & 2. Cauſa à Baronio conficta talis ſchiſmatis aperte falſa oſtenditur. 74. 2. 75. 3. 75. 4. 76. 6. & 7. & 77. 8. & 9.

Schiſmate vindicatur Beatus Lucifer etiam non aſſentiens Concilij Alexandrini decreto, quia non dum erat ab Apoſtolica Sede confirmatum, & ante illius confirmationem Romam ad Liberium petiuit, ſua legationis rationem redditurus, à quo cum pace in ſuam Eccleſiam redijt. 92. 1.

Sbiſmate etiam vindicatur authoritate negatiua. Primo Concilij Romani habiti ſecundo anno poſt illius mortem, in quo eti aliorum orrores omnes damnatur, nulla fit mentio Beati Lueiferi. 93. 2. Secundo aliorum Conciliorum, in quibus cum reliqui Hareſiarcha vnà cum ſuis erroribus damnentur, de B. Lucifero, vlla vnquam fit mentio erroris. 93. 3.

Schiſma coniunctum eſſe ſolet cum hareſi. 103. 4.

Schiſmatica illa ſolum eſt Eccleſia quæ à Romano Pontifice diſcedit, non verò, quæ ab alia particulari Eccleſia. 151. 2.

Schiſmaticus antiquitus putabatur, qui à communi Epiſcoporum ſententia recedebat. 152. 2.

Schiſma Hiſpanicum ob Priſcillianum hæreticum, deſcribitur. 173. 12.

Scipionis Scambati Societatis Ieſu viri eruditiſſimi, docta reſponſio ad locum Diui Ambroſij de obitu Satyri. 151. 1. & ſequentibus.

Scripta Theodoreti aduerſus doctrinam Catholicam Epheſina Synodi, & S. Cirillum, damnat Iuſtinianus Imperator. 58. 1.

Silueſtri de Dracone triumphus. 99. 3.

Sirmienſis Conciliaboli fraudem detegit B. Lucifer. 31. 1. & ſeq.

Socrates erroris arguitur in hiſtoria. 42. 6. Eius hiſtoria de Beato Lucifero, & de ſchiſmate, illi impoſito ex electione Paulini. 50. 1. Infenſus fuit Eccleſia Occidētali. 56. 1. Hareticus fuit Nouatianus, & hareticis fauet Originiſtis. 56. 2. Theodoſio Religioſo, ac Catholico Imperatori, falſo imponit fauiſſe Nouatianis. 57. 2. Male loquitur de Methodio Epiſcopo Sanctiſſimo viro, & male de Cyrillo viro Apoſtolico. 57. 4. & 5.

Sozomenus erroris arguitur in hiſtoria. 24. 6. Eius hiſtoria de Beato Lucifero, & ſchiſmate, falsò illi impoſito proponitur. 51. 4. Hareticus fuit Nouatianus, & hareticis fauet Origeniſtis. 61. 1. Falſo aſſerit, Epiſcopos ab Atanarico Gotorum Rege interfectos, fuiſſe Ariana labe pollutos. 62. 3. 73. 2.

Spondanus Baronij diſcipulus, primo contrarius cum eodem Baronio Beati Luciferi Sanctitati, deinde illius defenſor teſtimonio inuentionis, & templi; quod idem Baronius feciſſet, atteſtatur, ſi tale habuiſſet teſtimonium. 107. 3. & 136. 1. 2. 3.

S. Symachus Papa Calaritanus. 96. 1.

T.

TEmplorum imagines deſcripta quibus in Sardinia colitur S. Lucifer poſt paginam. 96.

Templi Beato Lucifero Calari erecti, meminerunt Mombritius, centum annos ante inuentionem corporis eiuſdem in eo templo, & eiuſdem meminit Fara, ex antiquo Codice aſſeruato in Curia Turritana. 137. 4.

Tempus computatur, quo à Sanctis Athanaſio Gregorio Nazianzeno, & Hilario, Beati Luciferi Sanctitas, & eius Catholica integritas comendatur, nempe accidiſſe poſt mortem Conſtantij, & poſt impoſitum ab hareticis ſchiſma. 89. 1. & ſequentibus.

Teſtimonia varia ex B. Lucifero, & alijs, quibus ardens illius deſiderium martyrij oſtenditur. 36. 2. & ſeq.

Turritano Archiepiſcopo opponenti, B. Luciferi venerationem eſſe modernam ſatisfit ex Fara Turritano, & alijs. 131. 1. 2.

Turritano Archiepiſcopo opponenti litteras B. & M. non B. Martyris, ſed bonæ memoriæ interpretandas, ſatisfit ex alijs ſimilibus Epitaphijs SS. MM. etiam Turritanorum. 132.3. *& ſeq.*

Turritano opponenti, inſcriptionem Sancti Luciferi eſſe ſuppoſititiam in eius ſepulchro inuentam, per palmam, & roſas deſcriptas, quæ ſolis martyribus aſcribuntur; Reſpondetur eſſe temerariam præſumptionem, & omnino falſam, ſolis martyribus, & non SS. Confeſſoribus *aſcribi palmas, & roſas, ex teſtimonio doctorum,* 134.1. *& ſeq.*

Turritano Archiepiſcopo opponenti inſcriptionem Sancti Luciferi eſſe ſuppoſititiam, quod in ea aquila coronata habeatur, inſigne Imperatorum, & Regum; & non ipſe ex Imperatoribus, vel Regibus, originem trahat. Reſpondetur eſſe temerariam præſumptionem, & omnino falſam, ſolis Regum, & Imperatorum prognatis, aquilam coronatam deſcribi. 135.5. *& ſequentibus.*

Turritano opponenti, nullam fuiſſe Eccleſiam dicatam Sancto Lucifero, ex Baronio, qui eandem negat, & Arcam, illam aſtruentem impugnat. Reſpondetur, Baronium prudenter non admiſiſſe Eccleſiam ex defectu informantium: Admiſit, verò poſtea Spondanus *ſuo, & Baronij nomine.* 136. 1. 2.

Turritano opponenti, Eccleſiam non potuiſſe Beato Lucifero *viuenti conſecrari, ſed poſt eius obitum, & ita illius corpus fuiſſe inhumatum non in propria Eccleſia illi dicata, ſed in alia. Reſpondetur, Eccleſiam fuiſſe illi dicatam, vel illam poſt eius mortem erigendo, & in ea corpus aliunde inhumatum tranferendo, vel prius erectam, ab inhumato corpore Sancti* Luciferi *nomen ſortiendo, ommiſſo priori, vt paſſim euenire ſolet.* 137.6.7.

Turritanus opponit falſitatem inſcriptionis Epitaphij S. Luciferi *quatuor ex cauſis,* 138.1. *& ſeq.*

Turritanus affirmans de nouo Vrbanum II. in Spiritualibus Sardiniæ Corſicam, vniſſe, & Piſanum Epiſcopum Primatem illarum vocaſe, ſuo ſe gladio iugulat, eum ſe Primatem illarū appellat. 139.4.

Turritanus opponit abſtinendum ab adoratione B. Luciferi. Primo quia clare conſtat fuiſſe Schiſmaticum, & caput ſectæ. Secundo quia *non ſolum errauit, ſed etiam in errore diſceſſit. Quibus omnibus late reſpondetur.* 142.1. *& ſeq.*

Turritanus opponens male refert D. Auguſtini locum de B. Lucifero. 143.2.

Turritano opponenti varia loca D. Hieronimi de ſchiſmate B. Luciferi *latiſſimè reſpondetur.* 145.1. *& ſeq.*

Turritano opponenti locum Diui Ambroſij in oratione funebri de obitu fratris ſui Satyri contra Beatum Luciferum *latiſſimè reſpondetur ex Scipione Scambato.* 151.1. *& ſeq.*

Turritano opponenti decretum Gratiani vbi dicitur, Luciferianos à Lucifero *Sardiniæ Epiſcopo exortos, reſpondetur.* 158. 1. *& ſequent.*

Turritanus falſo opponit Bellarminium, Brondo, & alios modernos contra B. Luciferum. 161.6.

Turritanus ex Epiſtola Marcellini, & Fauſtini reclamaſſe opponit B. Luciferum eoram Liberio *decretis Concilij Alexandrini de recipiendis lapſis. Quibus late reſpõdetur.* 161.2. *&* 163.6.7.

Turritanus opponit B. Luciferum Neapoli tranſeuntem vitaſſe comunionem Maximi viri Sanctiſſimi, *ex eadem Epiſtola Marcellini, & Fauſtini, quibus reſpondetur.* 16.1.2. *&* 163.7.

Turritanus opponit Beati Luciferi *Sanctitati, Ruffinum, Euſebium,* Baronium, *& alios recenciores auctores, qui caput* Luciferianorum *conſtituunt, & impænitenter obijſſe.* Cui *reſpondetur.* 161.3. *&* 164. 8. *& ſeq.*

Turritanus opponit arguendo argumento Abulenſis de Salamone, quod ſit damnatus quia de publico peccato, publicam non egit pœnitentiam; ita etiam Beatus *Lucifer ſit damnatus, quia de publico peccato ſchiſmatis, publicam non egit pœnitentiam, cui reſpondetur.* 162.4. 165.1.

Turritanus opponit non eſſe audiendos, qui dicunt Luciferianos, *non à* Lucifero *Calaritano, ſed* Smirnenſi *ortos. Cui reſpondetur.* 166.2.

Turritano opponenti in Eccleſia Calaritana adorari Ianuarium, eius Epiſcopum, quem ſuis Epiſtolis deprehendit S. Gregorius. *Reſpondetur.* 177.1.3.

Tubritanus arguitur inſenſi animi in mar-

tyres

tyres Calaritanos, quod illos perſequitur tot Sanctitatis indicijs inuentos, & Apoſtolico breui expoſitos, ſuos verò martyres, minoribus indicijs, & ſine Apoſtolico reſcripto expoſitos veneretur. 180.5.

Turritano opponenti, Calari in litanijs Sanctorum, plures addi Calaritanos, reſpondetur. ibidem.

Turritanus opponit, corpus Beati Luciferi, *& aliorum* Sanctorum *Calaritanorum reliquias, exponi adorandas in Eccleſia Calaritana, cum contemptu Religionis Chriſtianæ, & contra Canones, & decreta Apoſtolica. Cui reſpondetur.* 181.1. *& ſeq.*

Turritano opponenti, fuiſſe Calari amotam imaginem S. *Proti, ne à Populo adoraretur. Reſpondetur.* 185.1. *& ſeq.*

V

V*Alens hæreticus Arianus à B.* Lucifero *carpitur.* 38.2.

Valentini hæretici error damnatur ab Alexandrina Synodali *Epiſtola.* 44.5.

Vercellenſis Eccleſia veneratur, vt Sanctum D. Luciferum, *eiuſque implorat auxilium in hymno ad primas veſperas.* 97.1. *& ſeq.*

Vercellenſis Eccleſia præter hanc in hymno venerationem, ſpecialem de Dionyſio commemorationem facit, & in Litanijs proprijs inuocat; non vero Luciferum, quia Eccleſia Vercellenſis ſuffraganea eſt Mediolanenſi, cuius S. Dionyſius fuerat Archiepiſcopus, quæ ratio non militat in B. Lucifero. 98.6.

Vercellenſis Eccleſiæ duo Canonici ex mandato Capituli *Euſebianum Breuiarium, Venetijs excudi fecerunt, ex manuſcripto cum eodem hymno.* 93.3.

Veneri Sacra *apud antiquos fuit Roſa.* 118.11.

Veſpaſiano, Roma è palma, innumis coronam dicauit. 119.14.

Vincentius Epiſcopus Capuanus primarius legatus Liberij Papæ, à Conſtantio, *& alijs Arianis deceptus cum alijs Epiſcopis Catholicis Athanaſij damnationi ſubſcripſit.* 18.4.

S.*Vincentius Ferrer à peccato excuſatur cū Benedicti antipapæ, magiſter Sacri Palatij extitit.* 168.6.

Vmbra Pauli Apoſtoli, mortui ſuſcitantur. 99.3.

Vrbanus II. non vniuit de nouo Sardiniæ Corſicam in Spirituatibus, *cum iam à Romanis eſſet in temporalibus vnita, ſed de nouo conceſſit Archiepiſcopo Piſano, non aduertens ius antiquiſſimum* Calaritani. 139.4.

Vrſaceus hæreticus Arianus à B. Lucifero confutatur. 38.2.

Vſia vox, qua ratione cum Hypoſtaſi vſurpanda apud Synodalem *Epiſtolam Alexandrinam.* 46.7.

X

Xantopulus patria fuit Nicephorus. 67.1.

Z

Z*Oylus Epiſcopus, Alexandrina* Synodali *Epiſtolæ ſubſcribit.* 48.11.

Zozimus Epiſcopatu ſpoliat Maximum virum Sanctiſſimum. 81.1. *& ſeq.*

Zozimi Sanctiſſimi *viri ſolius teſtimonio in* Sanctorum *numerum relata eſt S. Maria Aegiptiaca.* 109.4.

Adnotatio.

PRæter alios Societatis Ieſu Autores, videlicet Cornelium à Lapide, Incofer, Scambato, Quaranta, & Rybadeneira, ſuis locis

locis adductos, & citatos in hoc primo libro in fauorem Sanctitatis Beati Luciferi, ſubſcripſit etiam eius Sanctitati Pater Ludouicus de la Cerda Toletanus, theologus è Societate Ieſu, miræ eruditionis vir, qui eruditiſſimis Tertullianum, notis, & commentarijs illuſtrauit, ad Sacra, quæ compoſuit aduerſaria in Syllabo, & Elencho Sanctorum, & veterum Patrum, ac Doctorum, quos in corpore operis citat, & adducit, Beatum Luciferum, Sanctitatis titulo inſignit, dum ait Sanctus Lucifer Calaritanus. Vt præfato loco videre eſt.

LIBER

Digitized by Google